

IJA # 2405

חמשה חומשי תורה ספר ויקרא

Ḥamishah Ḥumshe Torah Sefer Ṿa-Yiḳra

Vienna, 5636 (1875)

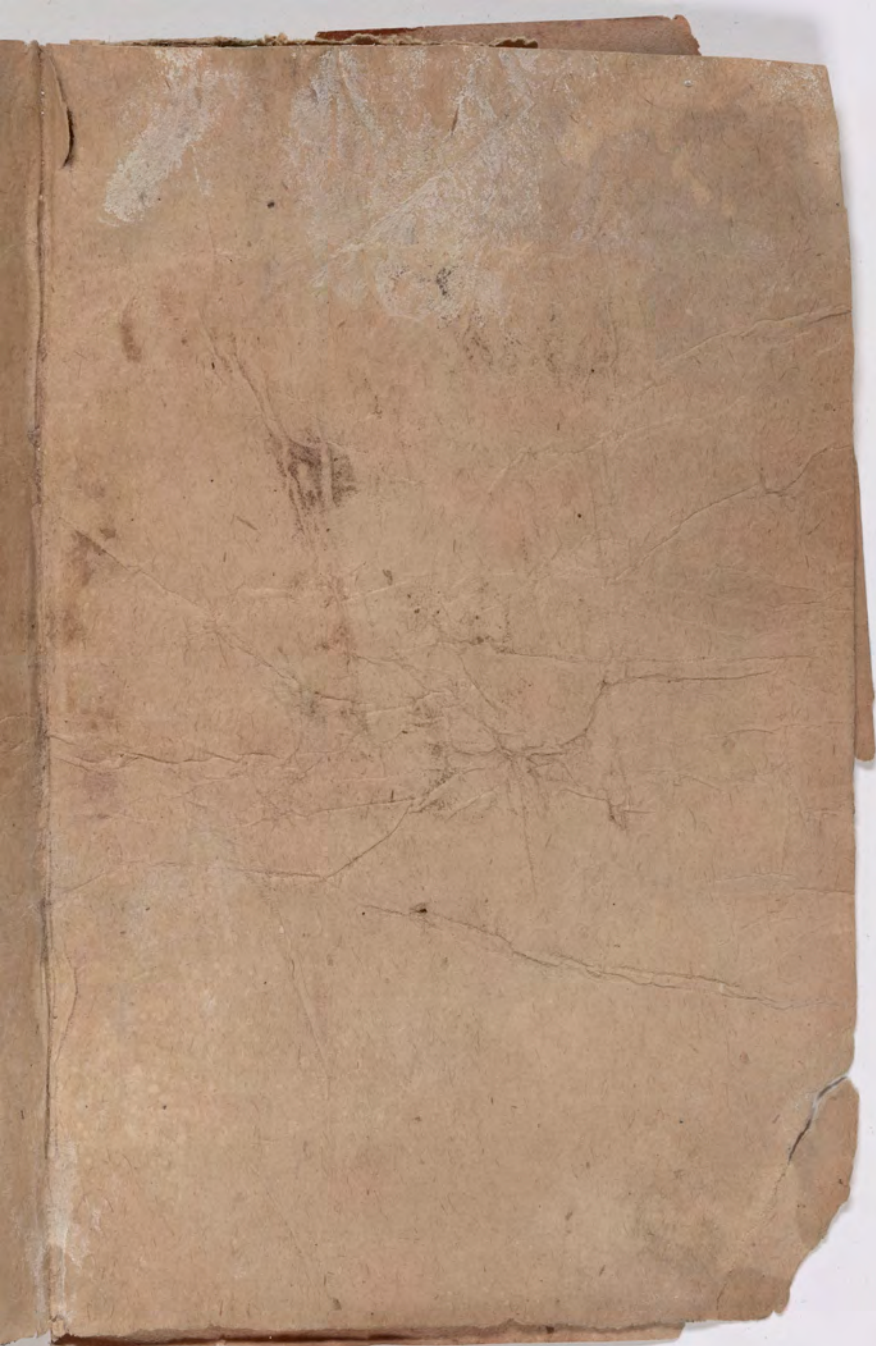

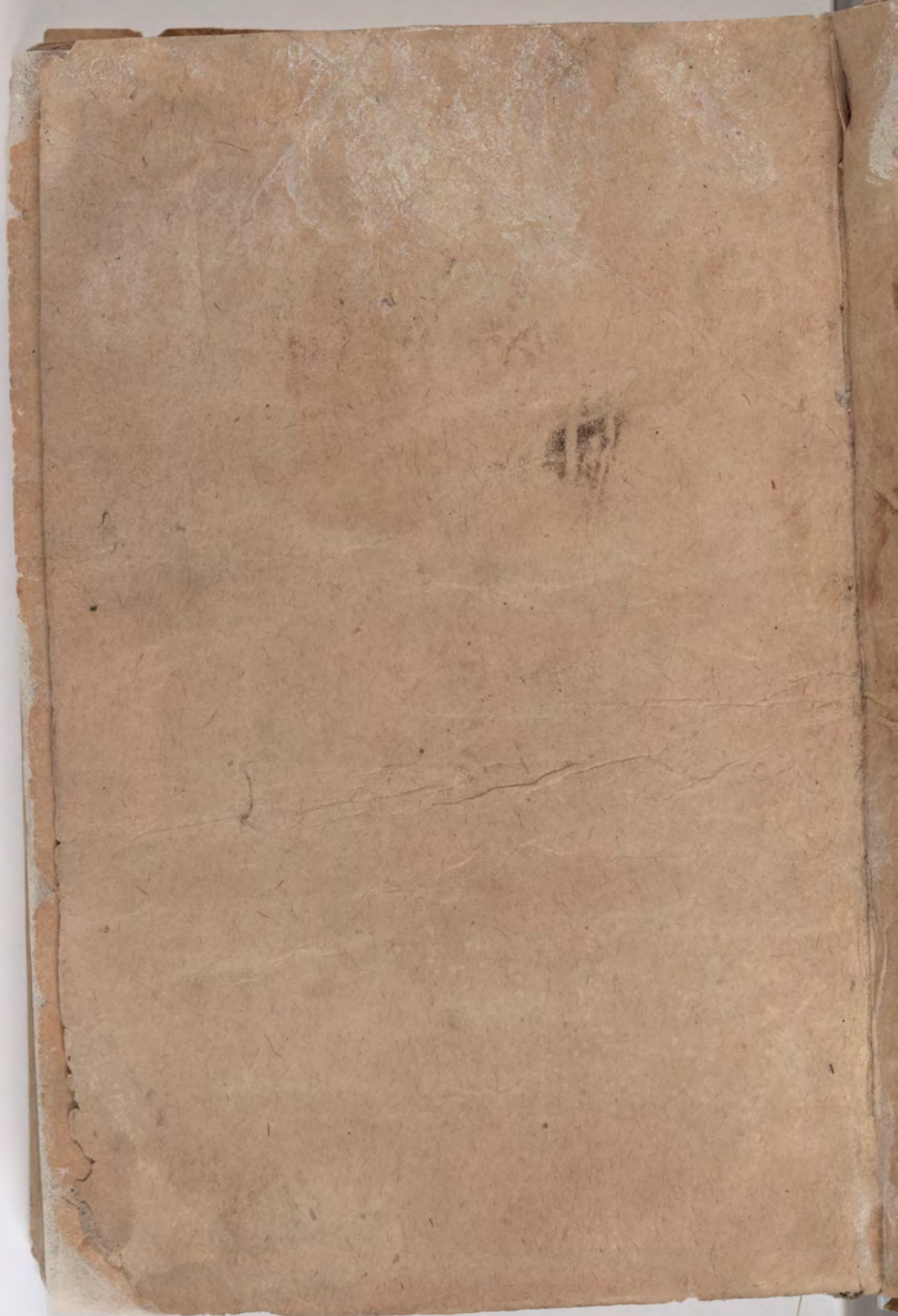

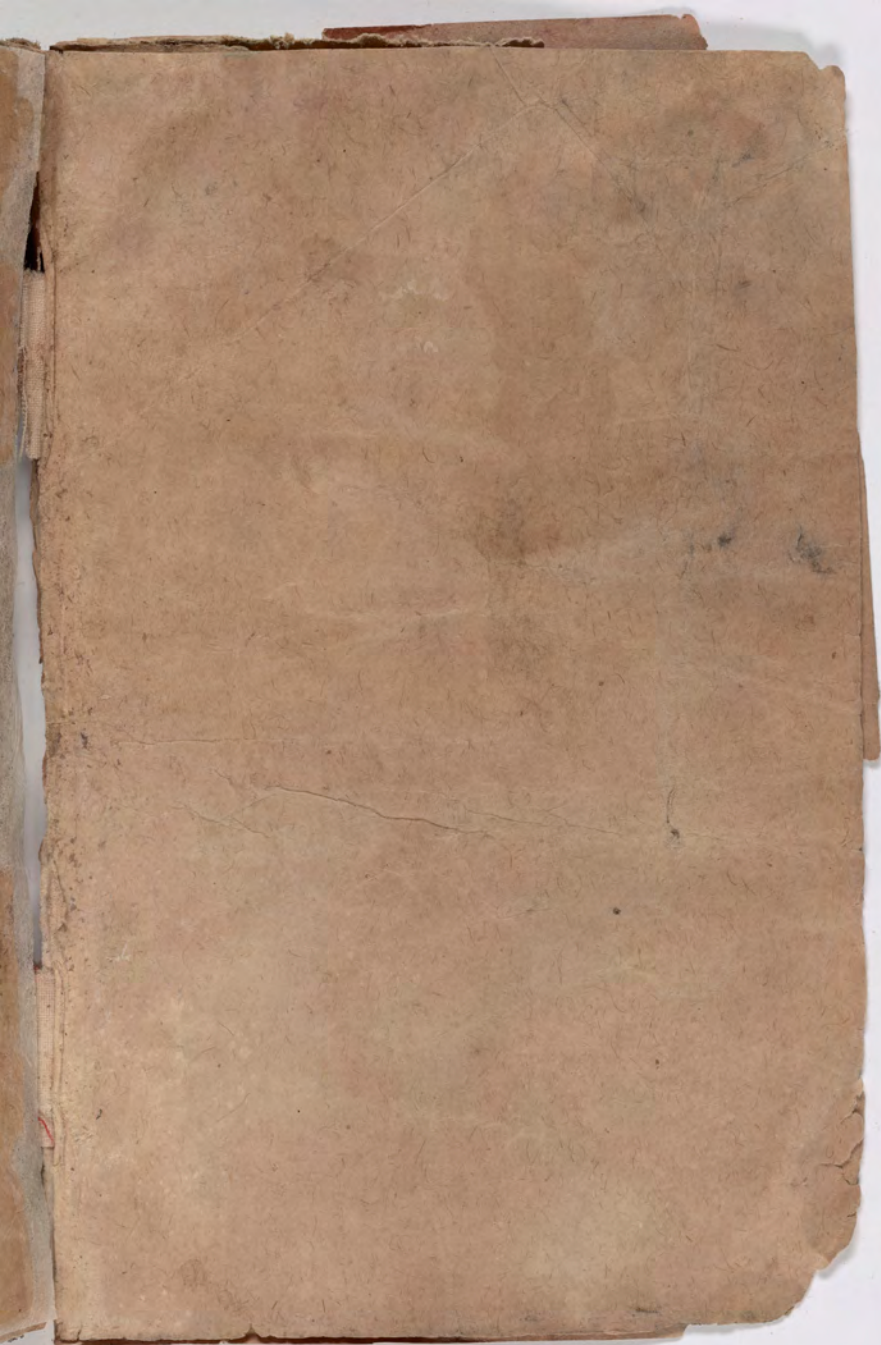

חמשה הומשי תורה

עם

פירוש רש"י ותרגום אונקלוס

הוגה בעיון רב

על פי ספרים מדוייקים, גם על פי ת"קן סופרים היקר מהרש"ד, לכתוב ולהגיה ממנה ספר תורה, ולא נעדר ממנו מאומה, מכל התיקונים אשר נעשו עד הנה, וגם הצגנו ציונים בתרגום על דרך המקרא. את זה לעומת זה, כדי שלא יתבלבל הקורא בקריאתו, לחפש אנה ואנה.

ספר ויקרא

ווי"ען

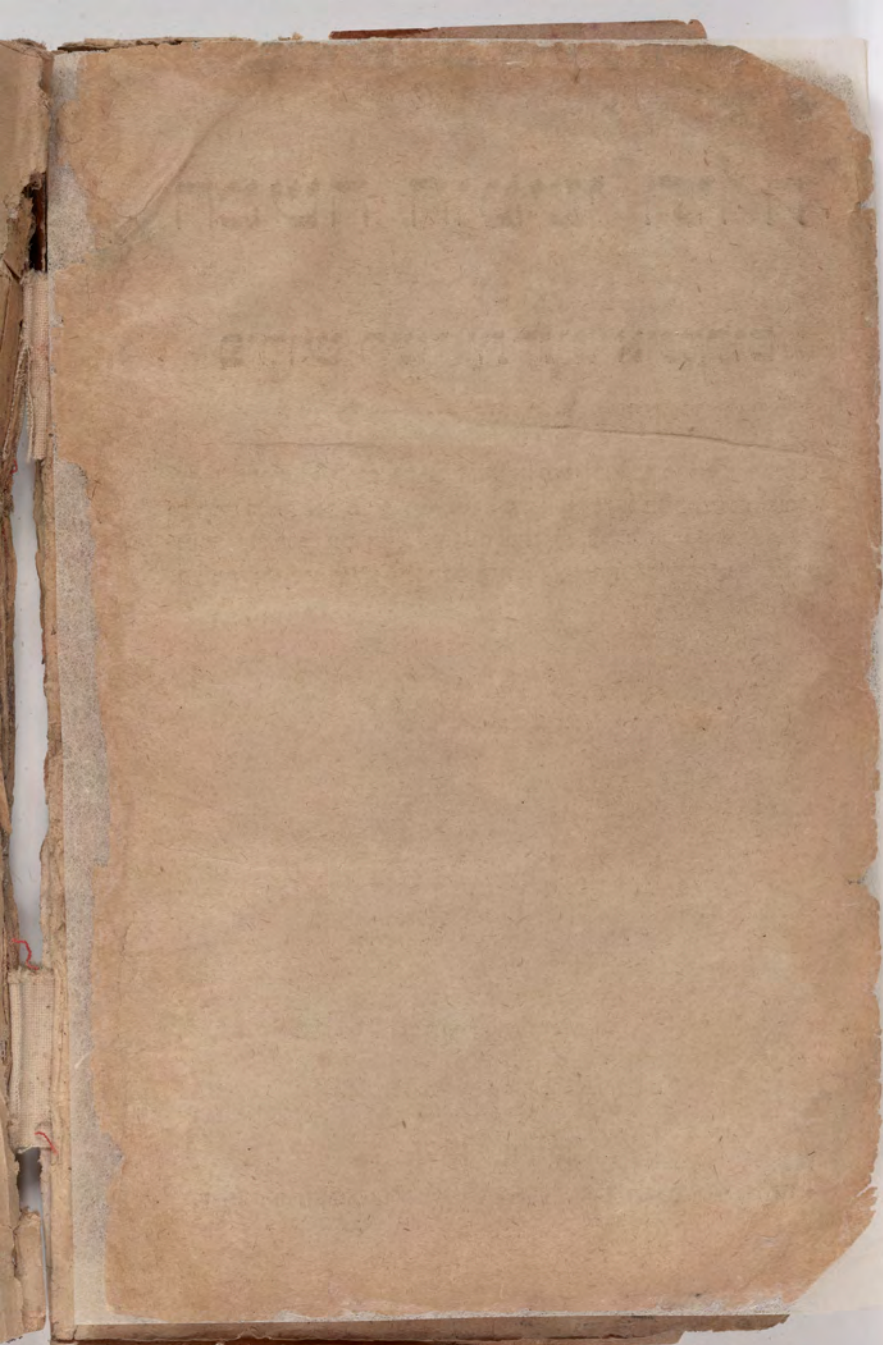
א"ר. אין כושיקה דיל ס"י יוסף שלעזינגער אין ביינה.

ישנת תרל"ו לס"ק.

TOHRA TOM. III.

Wien, 1875.

Verlag von Josef Schlesingers Buchhandlung, Seitenstettengasse
Nr. 5.

ויקרא א

א (ה) ויקרא אל משה וידבר יהוה אליו
מאחד מועד לאמר: (ג) דבר אל בני
ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקרוב
מבם קרבן ליהוה מן הבקור

א' זעירא

תרגום אונקלוס

א (ה) ויקרא למשה ומליל יי עמיה ממשפון ומנא למיטר: (ג) מליל
עם בני ישראל ותימר להון אנש ארי יקריב מבכון קורבנא קדם

א (ה) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל זויים קדמה
קריאה לשון חנה [יונא ד' ויקרא רבה] לשון שולאכי השרת

משחונטין צו שנאמר וקרא זה אל זה [ישעיה ו'] אלל לבניאי האומות עכו"ם
נגלה עליהן צלשון עראי ובלשון עוונתה שנאמר ויקר אליהם אל צלעם [צונדצר
כ"ג]: ויקרא אל נשח. הקול הולך ונגיע לאזניו וכל ישראל לא שוועין [יונא
ד'] יכול אף להפסקות היתה קריאה ת"ל וידבר לדבור היתה קריאה ולא
להפסקות ומה היו הפסקות ונטושות ליתן ריוח לנושה להחזוין בין פרשה
לפרשה ובין ענין לענין ק"ו להדיוט הלמוד מן ההדיוט [ת"כ]: אליו. לנועט
אח אהכר ר' יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בתורה לנושה ולאחרן וכנגדן
נאמרו י"ג מיעוטין ללמודך שלא לאהרן נאמרו אלל לנושה שיאמר לאהרן ואלו
הן י"ג מיעוטין לדבר אחר ונדבר אליו וידבר אליו ונועדתי לך כולן בתורה
כהנים. יכול שנועו אח קול הקריאה (הרא"ס גורם הדיבור) ת"ל קול לו קול
אליו ונשה שנוע וכל ישראל לא שנועו (נו"כ צטס הר"ן שדיוקו דרש"י ונשה
שהתיבה התיחדת הדיבור מורגשת צונצטא יותר ונאלו היה כתוב לו שגם כן
תורה על יחוד הדבור אלל אינו מורגש וכתב אליו שג"כ הוא תיבה התיחדת
הדיבור ואונס מורגשת צונצטא להורות יחוד יותר והוא שנושה שנוע וכל
ישראל לא שנועו ודוק ונלחתי): ונאהל מועד. ונלמד שהיה הקול נפסק ולא
היה יונא חוץ לאהל יכול נפסי שהקול נמוך ת"ל אח הקול [צונדצר ז']
מהו הקול הוא הקול המפורש בתהלים קול ה' צמח קול ה' צהר קול ה'
שוצר ארזים [כ"ט] ח"כ לנוה נאמר ונאהל מועד ונלמד שהיה הקול נפסק.
כיואל צו וקול כנפי הכרובים שנוע עד החצר המילונה [יחזקאל י'] יכול
שהקול נמוך ת"ל כקול אל שדי צדצרו אס כן לנוה נאמר עד החצר
המילונה שכיון שמועט שס היה נפסק [ת"כ]: ונאהל מועד לאמר. יכול וכל
הצית ת"ל ונעל הכפרת [צונדצר ז'] יכול ונעל הכפרות בולה ת"ל מצוי שני

ויקרא א ויקרא

וּמִן־הַצֵּאֵן תִּקְרִיבוּ אֶת־קַרְבְּנֵכֶם: (ג) אִם־
עֲלֶה קַרְבְּנֵנוּ מִן־הַבְּקָר וְזָכַר תְּמִים יִקְרִיבֵנוּ
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ
לִפְנֵי יְהוָה: (ד) וְסִמְךָ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הָעֵלָה

תרגום אונקלוס

י: מן בעיקרא מן תורא ומן ענא תקרבון ית קרבנכון: (ג) אם עלתא
קורבניה מן תורי דבר שלים יקריבנה לתרע משפן זמנא יקריב יתיד
לרעוא ליה קדם י: (ד) ויסמך ידיה על ריש עלתא ויתרעי ליה לכפרא

הכרובים [ס]: לאמר. לא ואמר להם דברי כנשין בשזילכם הוא דבר
עוני סכן ונלינו שכל ל"ח טהה שהיו ישראל צמדבר כמנדל' מן המרגלים ואלין
לא נתיחד הדבור עם נשה שאמר ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות
וידבר ה' אלי לאמר [דברים ז'] אלי היה הדבור [ת"כ ונכילתא]. ד"א לא ואמר להם
דברי והשניי אם יקבלום כונה שאמר וישז נשה אח דברי העם וגו' [שמות
י"ט]: (ג) אדם כי יקריב נכס. כשיקריב בקרבנות נדנה דבר הענין [ת"כ]:
אדם. למה נאמר ונה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו אף
אדם לא תקריבו מן הגזל [בילא כ']: הנהמה. יכול אף חיה בכלל ח"ל בקר
ולאן [מולין ח' ויקרא ד']: מן הנהמה. ולא כולה להוליא את הרובע ואח
הנרצע [ת"כ]: מן הצקר. להוליא את הנעבד: מן הלשן. להוליא את המוקלה
[תמורה פרק ו']: ומן הלשן. להוליא את הנוגה שהניית כשהוא אומר לנטה
מן הענין מן הצקר שאין תלמוד לומר להוליא את העריפה [תמורה
סס]: תקריבו. ונלמד ששנים מתנדבי' עולה בשותפות: קרבנכם .
ונלמד כשהיא צאה נדנה לצור היא עולת קיץ המוצא הצאה מן
הנותרות: (ג) זכר. ולא נקבה כשהוא אומר זכר לנטה שאין תלמוד
לומר זכר ולא טועטום ואנדורוניוס [צבורות ו"ח ת"כ]: תמים. כלל מוס'
אל פתח אהל מועד. לטפל בהצאתו עד העזרה ונהו אומר יקריב וכן עולה
נחשדנה עולת ראשון צבול' שמוען יקריב כל א' לשם ניי שהוא וכן עולה
בחולין ינכרו החולין ללרכי עולות והרי הן כולן עולות ומקרב כל א' לשם
ויי שהוא יכול אפילו נחשדנה בפסולין או בשאינו מיינו תלמוד לומר יקריבו
[ת"כ]: יקריב אותו. ונלמד שכופין אותו יכול צעל כרחו תלמוד לומר יקריבו
הא כילד כופין אותו עד שיאמר רולא אני [תורת כהנים זכאים קי"ט]:
לפני ה' ובעוד. אין כנויכה צנוה: (ד) על ראש העולה. להציא עולות חויבה
לכנויכה ולהציא עולות הלשן: העולה. פרט לעולת העוף: ונראה לו. על
עה הוא נמלה לו א"ת על כריתות ומיתות צ"ד או מיתה צידי שניים או

וּנְרָצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: (א) וְשַׁחַט אֶת־בֶּן
הַבְּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֹהֶל
הַבְּהֵימוֹת אֶת־יָדָם וּזְרְקוּ אֶת־יָדָם עַל־
הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
(ו) וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֹתָהּ
לְנִתְחֶיהָ: (ז) וְנָתְנוּ בְנֵי אֹהֶל הַבְּהֵימֹן אֵשׁ
עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ:
(ח) וְעָרְכוּ בְנֵי אֹהֶל הַבְּהֵימוֹת אֶת הַנִּתְחִים

תרגום אונקלוס

עלוהי: (א) ויפוס ית פר תזרי קדם יי ויקרבין בני אהל בהניא ית
דטא ויזרקון ית דטא על מדבחא סחור סחור די בתרע משפן זמנא:
(ו) וישלח ית עלתא ויפליג יתה לאברהא: (ז) ויתנונ בני אהל פנהא
אשתא על מדבחא ויסדרון אעיא על אשתא: (ח) ויסדרון בני אהל

ונלקות הרי ענטן אמור הא חינו ונרצה חלא על עשה ועל לאו שנתק לעשה
[ח"כ]: (ה) ושחט והקריבו הכהנים. ונקבלה ואלך נולות כהונה לנוד על
השמיטה שכשרה נזר [זכמים ל"ב]: לפני ה'. צעזר': והקריבו. זו קבלה
[זכמים ד'] שהיא הראשונה ונשמעה לשון הולכה לנודנו שתיסן (ס"א טטמיהן)
בבני אהרן: בני אהרן. יכול חללים ת"ל הכהנים [ח"כ]: את הדם. וזרקו את
הדם. ונה ת"ל דם דם שני פעמים להוילא את שנתערב צנינו או צמאינו
מינו. יכול אף בצפולים או צמטאות הפניניות או צמטאות החילוניות שאלו
לנועלה ויהא לנוטה ת"ל בנזקוס אחר דנוו [זכמים פר"ח]: וזרקו. עומד לנוטה
וזרק מן הכלי לכותל הנזבח לנוטה עמוט הסיקרא כנגד הזויות לכך נאמר
סביב שהיא הדם נתון צד' רוחות הנזבח או יכול יקיפנו צמות ת"ל וזרקו
ואי אפשר להקוף בצריקה. אי וזרקו יכול בצריקה אחת ת"ל סביב הא כילד
נותן שתי מתנות סקן ד' [ח"כ]: אשר פתח אהל מועד. ולא צונן שהוא
משורק [זכמים פ"ה]: (ו) והפשיט. ונה ת"ל העולה לרבות את כל העולות
לחפשט ונחוח [ח"כ]: אותה לנחמיה. ולא נחמיה לנחמיה [ח"כ]: (ז) ונתנו
אש. אע"פ שהאש יורדת מן השמים ונולה להביא מן הדיוט [חולין פ"א]:
בני אהרן הכהן. כשהוא צמיהונו הא חס ענד צנגדי כהן הדיוט ענדוחו
פכולה: (ח) בני אהרן הכהנים. כשהם צמיהונו הא כהן הדיוט שענד

ויקרא א ויקרא

אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר
עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ: (ט) וְקָרְבוּ
וְכָרְעוּ יָרְחִיץ בַּמַּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־
הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה עֲלֵה אִשָּׁה רֵיח־נִיחֻחַ
לַיהוָה: ס (י) וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוּ מִן־
הַכְּשָׁשִׁים אוֹ מִן־הָעֹזִים לְעֹלָה וְזָכַר תָּמִיד
יִקְרִיבוּנָו: (יא) וְשַׁחַט אֹתוֹ עַד יֵרֶד הַמִּזְבֵּחַ
צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶל הַכֹּהֲנִים
אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: (יב) וְנִתַּח אֹתוֹ
לְנִתְחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פִּדְרוֹ וְעַרְךְ
הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ

חרגום אונקלוס

כִּהְיָא ית איבריא ית רישא וית תרבא על אעיא די על אשתא די על
מדבחא: (ט) וגויה וכרעוהי יחלל במיא ויסיק כהנא ית פולא למדבחא
עקתא קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי: (י) ואם מן ענא קורבניה מן
אמריא או מן בני עזיא לעלתא דבר שלים יקרבניה: (יא) ויפוס יתיה
על צירא דמדבחא ציפנא קדם יי ויזרקון בני אהלן כהנא ית דמיה
על מדבחא סחור סחור: (יב) ויפליגי יתיה לאכרוהי וית רישיה וית

זונסנה נגדים עזודמו פכולה: את הנחמים את הראש. לפי שאין הראש
זכלל הפסט שכנר הוחז נשמיטה לפיכך הולך למנוחו לעלמו [ת"כ]:
ואת הפדר. לונה נאמר ללמדך שנעלסו עם הראש ונכסה זו את בית השמיטה
וזסו דרך כבוד של ונעלה [ת"כ חולין פ"ג]: אשר על אמזנא. שלא יהיו
הגזירין יולאין חוץ לנערכה: (ט) עולה. לשם עולה יקטירו [זמחים פ"ד]:
אשת. כשישטטו יחא שוחטו לשם האש וכל אשה לשמן אש פוש"ייר זלע"ז:
ניחוח. נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה דלונכי: (י) ואם מן הלאן. וי"ו נוסף
על ענין ראשון ולמה הופסק ליתן ריוח למטה להתזונן בין פרשה לפרשה
[ת"כ זמחים פרק ח']: מן הלאן מן הכספים ומן העזים. הרי אלו ג' מעוטין כ"ג
לזקן ולחולה ולמוזס [ת"כ זכורות פרק ז']: (יא) על ירך אמזנא. על זר

אֲשֶׁר עַל-הַמִּזְבֵּחַ: (יג) וְהִקְרַב וְהִקְרַע עִיִּים
וְרָחַץ בַּמַּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת-הַכֹּל
וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶיהָ הוּא אִשָּׁה רִיחַ
נִיחַח לַיהוָה: פ שני

(יד) וְאִם מִן-הָעוֹף עֲלָה קָרְבָּנוּ לַיהוָה
וְהִקְרִיב מִן-הַתְּרִים אוֹ מִן-בְּנֵי הַיוֹנָה
אֶת-קָרְבָּנוֹ: (טו) וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל-
הַמִּזְבֵּחַ וּמֶלֶךְ אֶת-רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר
הַמִּזְבֵּחַה וְנִמְצָה דָּמּוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:
(טז) וְהִסִּיר אֶת-מְרֹאֲתָיו בְּנִצָּתָהּ וְהִשְׁלִיךְ
אֹתָהּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל-מְקוֹם

תרגום אונקלוס

תְּרִיבִיָּה וְיִסְדֵּר בְּהֵנָּה יְתוּחֹן עַל אֲעִיָּא דִּי עַל אֲשֵׁתָא דִּי עַל מִדְבַּחָא:
(יג) וְנִזְנָא וּכְרַעֲיָא יַחֲלִל בְּמַיָּא וְיִקְרִיב בְּהֵנָּה יֵת כּוֹלָא וְיִסְיִק לְמִדְבַּחָא
עֲלֵתָא הוּא קוֹרְבָן דְּמִתְמַלְּב בְּרַעֲוָא קָדָם יי: (יד) וְאִם מִן עוֹפָא עֲלֵתָא
קוֹרְבָנִיָּה קָדָם יי וְיִקְרַב מִן שְׂפִינִיָּא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה יֵת קוֹרְבָנִיָּה:
(טו) וְיִקְרִיבִיָּה בְּהֵנָּה לְמִדְבַּחָא וְיִמְלֹק יֵת רִישִׁיָּה וְיִסְיִק לְמִדְבַּחָא וְיִתְמַצֵּי
דְּמִיָּה עַל כּוֹתֵל מִדְבַּחָא: (טז) וְיַעֲרִי יֵת זַפְקִיָּה בְּאַבְכֵּלִיָּה וְיִרְמִי יֵתָּהּ
הַמְזַנָּה: לְפִנֵּי לַפְנֵי ה' וְאִין לְפִון צַנּוּה [זַנְחִים קי"ט]: (יד) וּן הַעוֹף.
וְלֹא כָל הַעוֹף לְפִי שְׂנֵאֲמֵר תְּמִים זָכַר צַנְקַר צַנְצָנִים וְצַנְזִי תְּמֹת וְזַכְרוֹת
צַנְחָמָה וְאִין תְּמֹת וְזַכְרוֹת צַנְעוֹפּוֹת יִכּוֹל אִף מְחֹכֵר אֲזַר ת"ל וּן הַעוֹף
[קִידוֹשִׁין כ"ד]: תּוֹרִים. גְּדוּלִים וְלֹא קַטְנִים: צַנִי יוֹנָה. קַטְנִים וְלֹא גְדוּלִים
[חֹלִין כ"ג]: וּן הַתּוֹרִים אוֹ וּן צַנִי הַיוֹנָה. פִּרְט לְתַחֲלָה הַלִּיחֻז שְׂבִזָּה
וְשְׂבִזָּה שְׂחֹף פְּסוֹל שְׂגֻדוֹל הוּא אֲלֵל צַנִי יוֹנָה וְקַטְן אֲלֵל תּוֹרִים: (טו) וְהִקְרִיבוּ.
אֲפִילוּ פְרִידָה אַחַת יֵצִיא [חֹלִין ס"ה]: הַכֹּהֵן וְעַלֵּק. אִין וְעַלֵּיקָה צַכְלֵי אֲלֵל
צַעֲמָו שֶׁל כְּהֵן קוֹנֵץ צַנְעֵרְנוּ מְעוֹל הַעוֹרֵף וְחֹתֵף מִפְּרַקְתּוֹ עַד שְׂמֹגִיעַ
לְסִימְנֵין וְקוֹלָן [חֹלִין כ"ח]: וְנִמְצָה דָּמּוֹ. לְשׁוֹן מִיָּן אֲפִים [נִשְׁלֵי ל'] כִּי אֲפִס

ויקרא א ב ויקרא

הַדָּשֵׁן : (ח) וְשָׁמַע אֶת־כַּנְפֵי־לַא
יְבַדִּיל וְהִקְטִיר אֶת־הַכֶּהֵן הַמִּזְבֵּחַ
עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֲלֶיהָ הוּא
אִשָּׁה רִיחַ גִּיחָה לַיהוָה : ס
ב (ה) וְנָפֵשׁ כִּי־תִקְרִיב קָרְבָן מִנְחָה לַיהוָה

תרגום אונקלוס

בסטר מדבחא קידומא לאתר דמוקדין קטמא : (ח) ויפריק יתיה
בגדסוהי לא יפריש יתיה פהנא למדבחא על אעיא די על אשתא
עלתא הוא קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי :

ב (ה) ואנש ארי יקרב קורבן מנחתא קדם יי סולתא יהי קורבניה
ויריק עלה משחא ויתן עלה לבוגתא : (ג) ויתינה לות בני אהרן

המין [ישעים ט"ז] כונס בית השמיטה על קיד המזבח והרס המזבח וירד
[זחמס ס"ה] : ונלק והקטיר ומולה. אפשר לווד כן מאחר שהוא מקטיר
הוא מולה אלא מה הקטרה הראש בעלמו והגוף בעלמו וכו' אף וליקס
כן ופשוטו של מקרא מקורס הוא ונלק והקטיר וקורס הקטרה ומולה
דמו ככר : (טו) ומרחו. מקורס הרעי זה הזפק : צנולתה. עם בני מעיה
ומולה לשון דבר המאוס כמו כי נלו גם נעו [איכה ד'] וזה שמרגס אונקלוס
באזכריה וזהו מדרשו של אבא יוסי בן חנן שאמר נוטל את הקרקען עמה
ורבותיו ז"ל אמרו קודר סביב הזפק בסקין כעין ארובה ונוטלו עם המולה
שעל העור [שבת דף ק"ח]. בעולה צהמה שאינה אוכלת אלא בצבוס
בעליה נאמר והקרב והכרעים ירחץ צמים והקטיר. צעוף סנוון מן הגזל
נאמר והשליך את המעים שאכלו מן הגזל [ויקרא רבה] : אלא המזבח קדמה.
צמרחו של כבש [ת"כ] : אל מקורס הדשן. מקורס שנותנין שם תרומ' הדשן
לכל צוקר ודשון מזבח הפנימי והמנורה וכולם נצבעים שם צמקומן [מעילה
י"ג] : (יז) ושבע. אין שיסוע אלא ציד וכן הוא אומר צמקומן וישסעוהו
כסע הגדי [שופטים י"ד] : בכנפיו. עם כנפיו אינו לריך למרוט כנפיו נוטלו
[ויקרא רבה] : בכנפיו. נוט' מונס והלא אין לך הדיוט שמריח ריח כנפים
נשרפות ואין נפשו קלה עליו ולמה אמר הכתוב יקריב כדי שיהא המזבח
שצב ומעורר קרבנו של עני [שבת ק"ח] : לא יבדיל. אינו מפריק לבגדי
לכ' חתיכות אלא קורעו ומצו. נאמר צעוף ריח ניחוח ונאמר צהמה ריח
ניחוח לווד לך אחד המנחה ואחד המנעיש ובלבד שיכין את לבו לשמים
: [מנחות ק"ה] :

סֶלֶת יִהְיֶה קָרְבָּנוֹ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן
 עָלֶיהָ לְבִנְהָ: (3) וַהֲבִיֵּאתָ אֶת־בְּנֵי אֶהֱרֹן
 הַכֹּהֲנִים וְקִמִּץ מִשֶּׁם מְלֵא קִמְצוֹ מִסֶּלֶתָהּ
 וּמִשְׁמֶנֶה עַל כָּל־לִבְנֹתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן
 אֶת־אֹפְרֹתָהּ הַמִּזְבֵּחַהּ אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ
 לַיהוָה: (ג) וְהִנּוֹתָרְתָּ מִן־הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן

תרגום אונקלוס

פִּהְיֵא וַיִּקְמוּץ סֶתְמֵן מְלִי קִמְצִיָּה מִסֶּלֶתָהּ וּמִשְׁמֶנֶה עַל כָּל לְבִנְתָּהּ
 וַיִּסִּק פִּהְיֵא יָת אֹפְרֹתָהּ לְמִזְבֵּחָהּ קִרְבָּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעוּא קָדֵם יי:
 (3) וְדִאִשְׁתָּאָר מִן מִנְחָתָא לְאֶהֱרֹן וּלְבִנְתָּי קוּדִישׁ קוּדִישֵׁן מְקוּרְפְּנֵיא דְיִי:

ב (א) ונפש כי תקריב. לא נאמר כפש בכל קרבנות נדבה אלא בנחה וני
 דרכו להחניד נחה עני נאמר הקצ"ה נעלה אני עליו כאלו הקריב
 נפשו: סנת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי נחה סתם ונציא נחה סלת
 [ונחות ק"] שהיא הראשונה שבנחות ונקוללת כשהיא סלת כמו שנפטר
 בענין לפי שנאמר כאן ה' וניני נחות וכולן נחות אפירות קודם קניינה
 חוץ וזו לכך קרויה נחה סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין [ת"כ]
 שנאמר סלת חטים [שמות כ"ט] ואין נחה פחותה ועשרון שנא' ועשרון
 סלת אחד כלול בשמן לנחה [ויקרא י"ד] עשרון לכל נחה: ויאק עליה
 שמן. על כולה [ת"כ]: ונתן עליה לבונה. על ונקלחה וניח קומץ לבונה
 עליה ללד אחד ומה רחם לוונר כן שאין רבוי אחר רבוי נחמה אלא לנחה
 ד"א שמן על כולה מפני שהוא נכלל עמה כמו שנא' ונסלחה ונשונה ולבונה
 על ונקלחה שחיה נכללת עונה ולא נקוללת עונה שנאמר על כל לבונה
 שלאחר שקומץ ונקלט את הלבונה כולה ונעליה ונקטירה [סוטה י"ז]: ויאק
 ונתן והביאה. וילמד טיפיקה וכלילה כשרים בזר. [ונחות י"ח]: (3) הכהנים
 וקומץ ויטס. ונקניינה ואילך נלות כהונה [ונחות י"ח ת"כ]: וקומץ ויטס.
 ונקום שרבלי הזר עוונות ללונדן שהקניינה כשרה בכל ונקום בעורה אף
 ב"א אונה של ונקום דריסה רבלי ישראל [ונחות ט']: ונלא קוללו. יכול
 ונזרז ונצצן וינלא לכל לך ת"ל בנקום אחר והרים וננו בקומנו [ויקרא
 ט"ז] לא יהא כשר אלא ויה שנתון הקומץ אי בקולנו יכול חסר ת"ל ונלא הא
 כינר חופה ג' אלנעומוי על פס ידו [נדות ל"ה] וזהו קומץ בנשנוע ל'
 העברית: על כל לבונה. לנד כל הלבונה יהא הקומץ ונלא: לבונה
 והקטיר. אף הלבונה בנקטרה [ת"כ]: ונלא קולנו ונסלחה ונשונה. הא

ויקרא ב ויקרא

וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה : ׀ ׀ ׀
(ד) וְכִי תִקְרַב קָרְבָן מִנְחָה מֵאִפֶּה תִנּוֹר
סֵלֶת חֲלוֹת מִצֵּת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִקְיָקִי
מִצֹּת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן : ׀ (ה) וְאִם־מִנְחָה
עַל־הַמִּחְבֶּת קָרְבָנֶךָ סֵלֶת בְּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן מִצָּה תִהְיֶה : (ו) פְּתוֹת אֹתָהּ פְּתִים
וַיִּצְקֶת עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא : ׀ ׀ ׀ שְׁלִישִׁי

תרגום אונקלוס

(ד) וְאִרְי תִקְרַב קוֹרְבַן מִנְחָתָא מֵאִפֶּה תִנּוֹרָא סוֹקְתָא נְרִיצֵן פְּטוֹרֵן דְּפִילָן
בְּמִשְׁחָ וְאִסְפוֹרִין פְּטוֹרִין דְּמִשְׁחִין בְּמִשְׁחָ : (ה) וְאִם מִנְחָתָא עַל מִסְרִיתָא
קוֹרְבָנֶךָ סוֹלֵתָא דְּפִילָא כְּמִשְׁחָ פְּטוֹר תְּהִי : (ו) בְּצַע יִתָּה בִּיעֻזְעִין וְתִרְקִי

אם קמץ ועלה צירו וגביר עלה או קורט לבונה פכולה [מנחות י"א] :
אזכרתה. הקומץ העולה לבונה הוא זכרון המנחה שבו נזכר זעליה לטובת
ולנחת רוח : (ג) לאהרן ולבניו. כסך גדול נוטל חלק גדול שלל זמחלוקת
והסדיוט זמחלוקת [ח"כ] : קדש קדשים. היא להם מאשי ה' ואין להם חלק
זה אלא לאהרן ומנחת האישים [יונהא י"ד] : (ד) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי
עלי מנחה מאפה חמור [מנחות ט"ו] ולמד הכתוב שיניא או חלות או ריקין
החלות בלילות והריקין נושחין ונחלקו רבותינו בנושחתן י"א נושחן ויחזר
ונושחן עד שכלה כל השמן שבלוג שכל המנחות טעונות לוג שמן וי"א
נושחן כוין כ"י והשאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים ונה ח"ל בשמן בשמן
שני פעמים להכשיר שמן שני ושלישי היוכל מן הזחים ואין לרדך שמן ראשון
אלא למנורה שנאמר צו זך [ח"כ] ושנינו זמנחות [דף ע"ז] כל המנחות
האפירות לפני קמיתן ונקמלות על ידי פתיחה כולן ברות עשר עשר חלות
והאמור צה ריקין צה עשר ריקין : (ה) ואם מנחה על המנחה. שאמר
הרי עלי מנחה ומנחה [מנחות ט"ג] וכלי הוא שהיה זמקדש שאופין צו מנחה
על האור בשמן והכלי אינו עמוק אלא קף וועשה המנחה שזכורו קשין
שמוחן שהיא לפה האור שורף את השמן [שם ע"ד]. וכולן טעונות ג' מנחות
שמן יליקה ובלילה ונתן שמן בכלי קודש עשייתן : סלת בלולה בשמן. מלמד
שבולבן צעורן סלת : (ו) פתוח אותה פתים. לרבות כל המנחות האפיות
קודם קמיתה לפתיחה : וילקח עליה שמן מנחה היא. לרבות כל המנחות
ליליקה יכול אף מנחת מאפה חמור ח"ל עליה אוליא את החלות ולא אוליא

(ז) וְאִם־מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קִרְבָּנְךָ סֹלֶת
 בְּשֵׁמוֹ תַעֲשֶׂה : (ח) וְהִבֵּאת אֶת־הַמִּנְחָה
 אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל־
 הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁה אֶל־הַמִּזְבֵּחַ : (ט) וְהָרִים
 הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֹזְכָרְתָּהּ וְהִקְטִיר
 הַמִּזְבֵּחַ אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לַיהוָה :
 (י) וְהִנּוֹתַרְתָּ מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו
 קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים מֵאִשֵּׁי יְהוָה : (יא) כָּל־
 הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא
 תַעֲשֶׂה חֶמֶץ בִּי כָל־שָׂאֵל וְכָל־דְּבַשׁ
 לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לַיהוָה :
 (יב) קִרְבֵּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה

תרגום אונקלוס

עֲלֵה מִשְׁחָא מִנְחָתָא הִיא : (ז) וְאִם מִנְחָתָא דְרִדְתָּא קִרְבָּנְךָ סֹלֶתָא
 בְּמִשְׁחָ תַתְעַבֵּד : (ח) וְתִיתִי יַת מִנְחָתָא דִּי יַתְעַבֵּד טַאלִין קָדָם יי ויקְרִיבִנָּה
 לְוַת כְּהֵנָּא ויקְרִיבִנָּה לְמִדְבַּחָא : (ט) וַיִּפְרִישׁ כְּהֵנָּא מִן מִנְחָתָא יַת אֹזְכָרְתָּהּ
 וַיִּסֵּק לְמִדְבַּחָא קִרְבֵּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעוּא קָדָם יי : (י) וְדָא שְׂאֵר מִן מִנְחָתָא
 לְאַהֲרֹן וּלְבָנָוֵי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁין מִקִּרְבָּנָא דִּי : (יא) כָּל מִנְחָתָא דִּי תִקְרִיבוּן
 קָדָם יי קָא תַתְעַבִּיד חֶמֶץ אַרִי כָּל חֲמִיר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִסְקִין מִנֵּיהּ
 קִרְבָּנָא קָדָם יי : (יב) קִרְבֵּן קֳדָמֵי תִקְרִיבוּן יַתְוֹן קָדָם יי וְלְמִדְבַּחָא לֹא

אֵת הַקִּיקִין ח"ל הִיא : (ז) וּנְחַשְׁתָּ. כִּלִּי הוּא שְׂחִים בְּנֹקְדָם עֲנוּק וּנְחֹךְ
 שְׂחִיל עֲנוּקָה שְׂנַחֵס לְזֹרֵד וְאִין הַאֹר שׁוּרְפוּ לְפִיכָךְ וְנַעֲשִׂי וּנְחַס הַעֲשׂוּיִין
 בְּחֹכֶה רֹחֲשִׁין. כֹּל דְּכַר רַךְ ע"י נַעֲשָׂה נְרַחֵס וּנְנַעֲנַע : (ח) אִשֶׁר
 יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה. מֵאֵחָד מִן הַמִּנְחִים הַלְלוּ : וְהִקְרִיבִתָּ. נַעֲלִים אֵל הַכֹּהֵן : וְהִגִּישָׁה
 אֶל הַמִּזְבֵּחַ. מַגִּישָׁה לְקֶרֶן דְּרוּעִית וְעַרְצִית עַל מִזְבֵּחַ : (ט) אֵת אֹזְכָרְתָּהּ. הוּא
 סְקוּמָן : (יא) וְכָל דְּבַשׁ. כֹּל מַעֲתִיקָה פְרִי קְרוֹי דְּבַשׁ : (יב) קִרְבֵּן רֵאשִׁית

ויקרא ב ויקרא

וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יָעֹלוּ לְרִיחַ נִיחֹחַ׃
 (יג) וְכָל־קֹרְבַן מִנְחָתְךָ בַּמִּלָּח תִּמְלֹחַ
 וְלֹא תִשְׁבִּית מִלַּח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל
 מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קֹרְבַנְךָ תִּקְרִיב מִלַּח׃ ס
 (יד) וְאִם־תִּקְרִיב מִנְחָת בַּפִּזְוִיָּה
 אָבִיב קָלוֹי בְּאֵשׁ נֶרֶשׁ כִּרְמֶל תִּקְרִיב אֶת
 מִנְחָת בַּפִּזְוִיָּה׃ (טו) וְנָתַתְּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן
 וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבֵנָה מִנְחָהּ הוּא׃ (טז) וְהִקְמִיר
 הַכֹּהֵן אֶת־אֹפְרֹתָהּ מִגִּרְשָׁהּ וּמִשְׁמָנָהּ
 עַל כָּל־לִבְנֹתָהּ אִשָּׁה לִיְהוָה׃ פ רביעי

תרגום אונקלוס

וְתִסְקֹן קִאתִּקְבֵּלָא בְרַעוּא׃ (יג) וְכָל קֹרְבַן מִנְחָתְךָ בַּמִּלָּחָא תִּמְלֹחַ וְלֹא
 תִּכְשַׁל מִלַּח קִיִּים אֱלֹהֶךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל קֹרְבַנְךָ תִּקְרִיב מִלָּחָא׃
 (יד) וְאִם תִּקְרִיב מִנְחָת בַּפִּזְוִיָּה קִדְם יי אָבִיב קָלוֹי בְּנֹר פִּזְוִיָּה רִפִּיבִין
 תִּקְרִיב ית מִנְחָת בַּפִּזְוִיָּה׃ (טו) וְנָתַתְּ עָלֶיהָ מִשְׁחָא וְתִשְׁוִי עָלֶיהָ לְבִנְתָּא
 מִנְחָתָא הוּא׃ (טז) וְיִסְיִק פְּהִנָּא ית אֹפְרֹתָהּ מִגִּרְשָׁהּ וּמִמִּשְׁחָהּ עַל כָּל
 לְבִנְתָּהּ קֹרְבַנָּא קִדְם יי׃

תִּקְרִיבוּ אֹתָם. וְהָיָה לָךְ לְהַזִּיא וְנָן הַשְׁאוּר וְנָן הַדְנַס קִרְבִּין לִאֲשִׁית שְׁמִי
 הַלְחַס שֶׁל עֲלִמַת הַנְּחִיִּים וְנָן הַשְׁאוּר טַחֲנָנִי חוּנָן תַּחֲפִינָה (ויקרא כ"ג)
 וְזִכְרוּרִים וְנָן הַדְנַס כְּנֹו זְכוּרֵי תַחֲנִים וְתַמְרִים׃ (יג) וְנֹלַח זְרִית. שְׁחַרְזִית
 כְּרוּתָה לְנֹלַח וְנִשְׁעַת יְמֵי זְרִאֲשִׁית שְׁחֹזְטַחוּ הַנְּחִים הַתַּחֲתוּנִים לִיקְרַב זְמוּזַח
 זְנוּלַח וְכִסּוּךְ הַמִּים חֲבַב׃ עַל כָּל קִרְבַּךְ. עַל עוֹלַת זְמוּזָה וְעוֹף וְאִישׁוּרֵי כָל
 הַקְּדָשִׁים כּוֹלֵן׃ (יד) וְחַס תִּקְרִיב. הָרִי אִם וְנִשְׁנַע זְנוּסֵן כִּי שְׁהִי אִין זֶה
 רְשׁוּת שְׁהִי זְנוּנַחַת הַעוֹמֵר הַחֲמוּז וְנִדְרַ שְׁהִיא חוּזָה וְכֵן [זְנוּדְרַ ל"ו] וְחַס
 יִהְיֶה הַיּוֹזֵל וְגו'׃ וְנִנְחַת זְכוּרִים. זְנוּנַחַת הַעוֹמֵר הַחֲמוּז וְנִדְרַ [מ"ב] שְׁהִיא
 זְחַל חֲזִיב זְשַׁעַת זִישׁוּל הַחֲזוּאָה וְנָן הַשְׁעוּרִים הִיא זְחַל נֹאמֵר כֹּחֵן אֲזִיב
 וְנֹאמֵר לְהִלְכֵן כִּי הַשְׁעוּרָה אֲזִיב [שְׁמוֹת ט']׃ קָלוֹי זְחַס. שְׁמִינְשִׁין אֹתוֹ עַל
 הַשׁוּר זְחִיבֵי שֶׁל קִלְחִים (פִּירִשׁ"י זְנוּנַחַת שֶׁס הַכְּלִי שֶׁל מוֹכְרֵי קְלוּיָת) שְׁחֹלֵי

ג (ב) וְאִם־זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן־
הַבְּקָר הוּא מִקְרִיב אִם־זָכָר אִם־נִקְבָּה
תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ לְפָנַי יְהוָה: (ג) וְסִמֶּךָ יָדוֹ
עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וּשְׁחָטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד
וּזְרָקוֹ בְּנֵי אֹהֶלן הַקֹּדְשִׁים אֶת־הַדָּם
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: (ד) וְהַקְרִיב מִזְבַּח
הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֶלֶב
הַמְכַסֶּה אֶת־הַקָּרֶב וְאֶת כָּל־הַחֶלֶב
אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֶב: (ה) וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת
וְאֶת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־
הַכֶּסֶלִים וְאֶת־הַיֵּתָרֹת עַל־הַכֶּבֶד עַל־

תרגום אונקלוס

ג (ב) וְאִם נִבְחַת קוֹדֶשֶׁיָא קוֹרְבָנִיה אִם מִן תּוֹרֵי הוּא מִקְרַב אִם דְּבַר
אִם גְּקָבָא שְׁלָמִים יִקְרְבִינִיה קָדָם יי: (ג) וְסִמּוּךְ יָדִיה עַל רִישׁ
קוֹרְבָנִיה וְיִכְסִינִיה בְּתַרְע מִשְׁפָּן וּמָנָא וּזְרָקוֹן בְּנֵי אֹהֶלן בְּהִנָּא יֵת דְּמָא
עַל מִדְבַּחָא סְחֹר סְחֹר: (ד) וְיִקְרַב מִנְבַּחַת קוֹדֶשֶׁיָא קוֹרְבָנָא קָדָם יי
יֵת תְּרַבָּא דְחָפִי יֵת גִּנָּא וְיֵת כָּל תְּרַבָּא דִּי עַל גִּנָּא: (ה) וְיֵת תְּרַתָּן
בְּיֵלִין וְיֵת תְּרַבָּא דִּי עֲלֵהֶן דִּי עַל גְּסָסִיָא וְיֵת חֶצְרָא דְעַל כְּבִדָּא עַל

כן אינה נבחרת זריחים לפי שהיא לחם: גרש כרנול. גרוסה צעודה לחם
גרש לסון צעירה ונחניה גרוסה זריחים של גריקות כונו ויגרס נחלץ
[איכה ג'] וכן גרסה נפשי [מהלים קי"ט]: כרנול. צעוד הכר ונלא סהתצואה
לחם ונלאה בקסין שנה ועל כן נקראים המלילות כרנול וכן כרנול צלקוט
[מלכים ז' ד']:

ג (א) שְׁלָמִים. שְׁמַעִילִים שְׁלוֹם צַעוּלָם. ד"ח שְׁלָמִים שִׁים צַהֵם שְׁלוֹם לַנּוֹצַח
וּלְכַהֲנִים וּלְצַעִלִים [מ"כ]: (ג) וַחַת כָּל הַחֶלֶב וְגו'. לַהֲצִיָא חֶלֶב שְׁעַל
הַקִּיבָה דְזָרִי רַצִּי יִשְׁמַעְאֵל רַע"ח לַהֲצִיָא חֶלֶב שְׁעַל הַדְקִין [חולין פ"ג]:
(ד) הַכֶּסֶלִים. [פְּלַנְקִין"ן צַע"ז] שְׁהַחֶלֶב שְׁעַל הַכְּלָיִת כַּסְחַסְחָמָה מִיָּה הוּא

ויקרא ג ויקרא

הַכְּלִיּוֹת יִסְרְנָה : (ס) וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּגִי-
אֶהְרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל-הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל-
הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח
לַיהוָה : פ

(ו) וְאִם-מִן-הֶצֵּאן קָרְבָּנוֹ לְזִבְחַ שְׁלָמִים
לַיהוָה זָכָר אֹו נִקְבָּה תָמִים יִקְרִיבֵנו :
(ז) אִם-כֶּשֶׁב הוּא מִקְרִיב אֶת-קָרְבָּנוֹ
וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה : (ח) וְסָמַךְ אֶת-
יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי
אֹהֶל מוֹעֵד וּזְרָקוּ בְּגִי אֶהְרֹן אֶת-דָּמֹו
עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב : (ט) וְהִקְרִיב מִזְבֵּחַ

תרגום אונקלוס

פּוֹלְתָא עֲדִינָה : (ס) וְיִסְקוּן יְתִיב בְּגִי אֶהְרֹן לְמִדְבַּחַא עַל עֹלְחָא
דִּי עַל אֵעִיא דִּי עַל אִשְׁתָּא קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעוּא קָדָם יי : (ו) וְאִם
מִן עֵנָא קוֹרְבָנִיה לְנִכְסֵת קוֹדְשִׁיא קָדָם יי דְּבַר אֹו נִוְקְבָא שְׁלִים
יִקְרִיבִינָה : (ז) אִם אִימֵר הוּא מִקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיה וְיִקְרַב יְתִיב קָדָם יי :
(ח) וְיִסְמוּךְ יֵת יְדִיה עַל רֹישׁ קוֹרְבָנִיה וְיִבּוֹס יְתִיב קָדָם מִשְׁבָּן זְמָנָא
וְיִזְרָקוּן בְּגִי אֶהְרֹן יֵת דְּמִיה עַל מִדְבַּחַא סַחור סַחור : (ט) וְיִקְרַב מִנְכַּסֵּת

גְּבוּזַת הַכֶּסֶלִים וְלִנְטֵטָא זֶה הַחֲלָצַ שְׂחַחַת הַנּוֹתָנִים סְקוֹרִין צִלְעוֹ לִנְנִי לִים
לִזְבֵּן הַכֶּלֶחַ לְנֹעֵלָה גְּבוּזַת הַכֶּסֶלִים וּבַחֲחִיתוֹ הַנְּשַׁר חוֹפְסוֹ : הַיּוֹמֶרְתָּ. הוּא
דוֹפֵן הַנּוֹסֵף סְקוֹרִין חִיצִיִּים וְצִלְשׁוֹן חִרְמִי חֲלָרָא דְכַנְדָּא : עַל הַכַּנְדָּ. שֵׁיטוּל
מִן הַכַּנְדָּ עוֹנָה נֹעֵט וְנִמְקוּס אֲחֵר הוּא אֲוֹנֵר וְאֵת הַיּוֹמֶרְתָּ מִן הַכַּנְדָּ [וְיִקְרָא
ט'] : עַל הַכַּנְדָּ עַל הַכְּלִיּוֹת. לָצַד מִן הַכַּנְדָּ וְלָצַד מִן הַכְּלִיּוֹת יִסְרְנָה לָזוֹ :
(ס) עַל הַשְׁוֹלָה. וְלָצַד הַשְׁוֹלָה לְנֹדְנוֹ שְׂחַקְדִים עוֹלָת חַמִּיד לְכָל קָרְבָן עַל
הַנּוֹעֲרָה : (ז) אִם כֶּשֶׁב. לְפִי שֵׁיט צִאִימֹרִי חֶכְשָׁן זֶה שֵׁיט צִאִימֹרִי הַעֲזוֹ
שְׂחַכְשַׁח אֲלִיתוֹ קְרִיבָה לְכָךְ נַחֲלָקוּ לְשִׁיתֵי פְרַשִׁיּוֹת : (ח) וְזָרְקוּ. שְׁתֵי מַתָּנוֹת
שֶׁהֵן ד' וַע"י הַכְּלִי הוּא זֹרֵק וְאִינוּ נֹתָן צִלְעֵצַע אֲלָא בְּחַטָּאת : (ט) חֲלָצַח.

ויקרא ג ויקרא

הַשְּׁלֵמִים אִשָּׁה לַיהוָה חֶלְבֵי הָאֵלֶיךָ
 תְּמִימָה לְעֹמֶת הָעֶצֶה יִסִּירָנָה וְאֶת־
 הַחֶלֶב הַמְּכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל־
 הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב : (א) וְאֶת שְׁתֵּי
 הַזָּבָיִת וְאֶת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהן אֲשֶׁר
 עַל־הַבְּסָלִים וְאֶת־הַיִּתְּרוֹת עַל־הַקֶּבֶד
 עַל־הַזָּבָיִת יִסִּירָנָה : (ב) וְהִקְשִׁירוּ הַכֹּהֵן
 הַמִּזְבֵּחַ לַחֵם אִשָּׁה לַיהוָה : פ
 (ג) וְאִם־עֲזָו קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה :
 (ד) וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ
 לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶלן אֶת־
 דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב : (ה) וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ
 קָרְבָּנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֶלֶב הַמְּכַסֶּה
 אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־

תרגום אונקלוס

קודשׁיא קורבנא קדם יי תרביה אליתא שלטמא לקביל שדרתא
 יעדינה וית תרבא דחסי ית גוא וית כל תרבא די על גוא : (א) וית
 תרתין פולין וית תרבא די עליהן די על גססיא וית חצרא דעל כבדא
 על פליתא יעדינה : (ב) ויסקיניה פהגא למדבחא לחם קורבנא קדם
 יי : (ג) ואם מן בני עזיא קורבניה ויקרביניה קדם יי : (ד) ויסמוך ית
 ידיה על רישיה ויבוס יתיה קדם משפן זמנא ויזרקון בני אהרן ית
 דמיה על מדבחא סחור סחור : (ה) ויקרב מביה קורבניה קורבנא קדם
 המזבח סבו ונשו זהו האליה תמימה : לענות העולה למעלה מן הכליות
 סיועלות : (זא) לחם אשה לה' לחמו של אש לחם גזום : לחם. לשון זאכל
 וכן נסחיתה עץ בלחמו [ירמיה י"ח] ענד לחם רב [דניאל ה'] לשחוק עושים

ויקרא ג ד ויקרא

הקָרֵב : (טו) וְאֵת שְׁתֵּי הַכִּלִּית וְאֵת הַחֶלֶב
אֲשֶׁר עֲלֵהוּ אֲשֶׁר עַל־הַכֹּסֶלִים וְאֵת־
הַיִּתְרֹת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכִּלִּית יִסֹּרְנָה :
(טז) וְהַקְטִירִם הַבֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לַחֵם אִשָּׁה
לְדִיחַ נִיחֹחַ כָּל־חֶלֶב לַיהוָה : (יז) חֶקֶת
עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל־
חֶלֶב וְכֹל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ : פ חמישי
ד (ח) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר :
(ט) דַּבֵּר אֶרְבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נַפֶּשׁ כִּי־
תֵחָטָא בַשָּׁנָה מִכֹּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא
תַעֲשִׂינָה וְעָשָׂה מֵאֲחַת מֵהֵנָּה : (י) אִם
הִכִּיָּן הַמְּשִׁיחַ יִחָטָא לְאִשְׁמַת הָעַם

תרגום אונקלוס

י ית תרְבָא דְחָפִי ית נָזָא וִית כֹּל תְּרַבָּא דִּי עַל נָזָא : (טו) וִית תְּרַתִּין
כָּלִין וִית תְּרַבָּא דִּי עֲלִיָּהוּ דִּי עַל גַּסְסִיא וִית חֲצָרָא דְעַל כְּבֹדָא עַל
כְּלִיתָא יַעֲדִינָה : (טז) וַיִּפְקִינֹן כְּהֵנָּא לְמַדְבְּחָא לַחֵם קוֹרְבָנָא לְאִתְקַבְּלָא
בְּרַעְוָא כֹּל תְּרַבָּא קָדָם יי : (יז) קִים עֵלַם לְדְרִיכוֹן בְּכֹל מוֹתְבִיכוֹן כֹּל
תְּרַבָּא וְכֹל דְּמָא לֹא תִיכְלוּ :

ד (ח) וּמְלִיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָא : (ט) מְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימְרָא
אִינְשֵׁי אַרְי יְחוּב בְּשִׁלְוֹ מִכֹּל פְּקוּדֵיָא דִּי דְלָא כְּשִׁרִין לְאִתְעַבְּדָא
וַיַּעֲבִיד מִן חַד מֵהֵנוּן : (י) אִם כְּהֵנָּא רְבָא יְחוּב לְחֻבַת עַמָּא וַיִּקְרַב עַל

לַחֵם [קִשְׁלַת י'] : (יז) חֶקֶת עוֹלָם. יִפְּשֵׁ וּפּוֹרַט צְמוּרַת כַּחֲנִים כֹּל חֶסְקוֹק :
ד (ט) וּכְל עֵלוֹת ה'. פִּירְשׁוּ רְצוּתֵינוּ חִין חֲטָאת צֹחַ אֱלֹהִים עַל דְּצַר שׂוֹדוֹנוּ
לְאוּ וּכְרַת וּסְגִיגְתוּ חֲטָאת [כְּרִיתוֹת כ"ג] : וּנְחַת וּנְחַגַּס. צְנַקְלַת חֲטָת
וַיִּזַן כְּגוֹן הַכּוֹחַב צִשְׁצַח שֶׁס וּשְׁטוּעוֹן נַח וּנְחֹר דִּן מְדִינָל : (ג) אִם חֶסְקוֹן
הַמְּשִׁיחַ יִחָטָא לְאִשְׁמַת הָעַם. וּמְרַטוּ אִיעַ חִיז אֱלֹהִים צִשְׁעֵלִס דְּצַר עִם סְגִיגַת

ויקרא ד ויקרא

והקריב על חטאתו אשר חטא פר
 בן־בקר תמים ליהודה לחטאת:
 (ג) והביא את־הפר אל־פֶתַח אהל
 מועד לפני יהוה וסמך את־ידו על־
 ראש הפר ושחט את־הפר לפני יהוה:
 (ד) ולקח הכהן המשיח מדם הפר והביא
 אתו אל־אהל מועד: (ו) ומבל הכהן את־
 אצבעו בדם והזה מן־הדם שבע פעמים
 לפני יהוה את־פני פרכת הקדש: (ז) ונתן
 הכהן מן־הדם על־קרנות מזבח קטרת
 הסמים לפני יהוה אשר באהל מועד
 ואת כל־דם הפר ישפך אל־יסוד
 מזבח העלה אשר־פתח אהל מועד:

תרגום אונקלוס

חוקתיה די חב תור בר תורי שלים קדם יי לחטאתא: (ג) וייתי ית
 תורא לתרע משבן זמנא לקדם יי ויסמוך ית ידו על ריש תורא ויפוס
 ית תורא קדם יי: (ד) ויסב פהנא רבא מדמא דתורא ויעיל יתיה למשבן
 זמנא: (ו) ויטבול פהנא ית אצבעיה בדמא ויבי מן דמא שבע זמנין
 קדם יי קדם פרוכתא דקודשא: (ז) ויתן פהנא מן דמא על קרנת

ונעשה [ח"כ] כנ"ט לאשנות העם ונעלם דבר נעניי הקהל ועסור. ופשוטו
 לפי אגדה כספן גדול חוטא אשנות העם היא זה סקן תלוין צו לכפר עליהם
 להחפלו צעדם ונעשה ונקולקל: פר. יכול זקן תלמוד לוונר צן אי צן יכול
 קטן תלמוד לוונר פר הא כילד זה פר צן ג' [ח"כ]: (ה) אל אהל מועד.
 למשכן ובניית עולמים להיכל: (ו) אח פני פרכת הקדש. כנגד ונקום קדושתה
 נכוון כנגד צין סדרים לא היו נוגעים דמים צפרכה ואם נגעו נגעו [ח"כ]:
 (ז) ואח כל דס. טירי הדס: (ח) ואח כל חלב פר. חלצו היה לו לוונר ויה

ויקרא ד ויקרא

(ד) וְאֶת־כָּל־הַחֶלֶב פֶּרֶ הַחֲטָאת יָרִים
 מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֶלֶב הַמִּכֶּסֶה עַל־הַקֶּרֶב
 וְאֵת כָּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב;
 (ה) וְאֵת שְׁתֵּי הַכִּלִּית וְאֶת־הַחֶלֶב
 אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכֶּסֶלִים
 וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַד־הַכֶּבֶד עַל־הַכִּלִּיֹּת
 יִסִּירְנָה: (ו) כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשׁוֹר זָבַח
 הַשְּׁלָמִים וְהַקְטֹרֶת הַבֹּהֵן עַל מִזְבַּח
 הָעֹלָה: (ז) וְאֶת־עוֹר הַפֶּר וְאֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ
 עַל־רֵאשׁוֹ וְעַל־כַּרְעָיו וְקַרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:
 (ח) וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפֶּר אֶל־מַחוּץ

תרגום אונקלוס

מדבח קטורת בוסמיא קדם יי די במשכן זמנא וית כל דמא דתזרא
 יישוד ליסודא דמדבחא דעלתא די בתרע משכן זמנא: (ד) וית כל
 תרב תזרא דחטאתא יפריש מניה ית תרבא דחפי על גזא וית כל תרבא
 די על גזא: (ה) וית תרתין כלין וית תרבא די עליהן די על גססא
 וית חצרא דעל ככרא על פליתא יעדניה: (ו) כמא די מתפרש מתור
 נכסת קודשיא ויסקינון כחנא על מדבחא דעלתא: (ז) וית משנה
 תזרא וית כל בשוריה על רישיה ועל פרעוהי וגויה ואוכליה: (ח) ויסיק

חלמוד לוור פר לרבות פר של יום הכפורים לכליות ולחלצים ויותרח
 [זכחים י"ג]: החטאת. להציא שעירי ע"א לכליות ולחלצים ויותרח [סס]:
 ירים ונונו. ון הנובחר [זכחים דף ג'] שלא יתחמו קודם הסרת חלבנו [ת"כ]:
 (י) כאשר יורם. נוזחין חנורין הנופורטין צטור זבח השלמים וכי ונה פירש
 צזח השלמים שלא פי' כחן חלח להקישו לשלמים [זכחים סס] ונה שלמים
 לכמן חף זה לשמו. ונה שלמים שלום לעולם. חף זה שלום לעולם. ובשמיטת
 קדשים ונלכיו לחמוד היונו שאין לנודין למד ון חלמוד צקדשים צפרק חזיהו
 גקומן: על הכזד על הכליות. על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון חוספת סן
 (18)

ויקרא ד ויקרא

לְמַחֲנֶה אֶל־מְקוֹם טְהוֹר אֶל־שַׁפְּךְ הַדָּשָׁן
וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בְּאֵשׁ עַל־שַׁפְּךְ
הַדָּשָׁן וְשָׂרַף: פ (יג) וְאִם כָּל־עֵדֶת יִשְׂרָאֵל
יִשְׁגּוּ וְנִעְדָם דָּבָר מֵעֵינֵי הַקֹּהֵל וְעָשׂוּ אֶחָת
מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ
וְאָשְׁמוּ: (ד) וְגוֹדָעָה הַחֲטָאתָ אֲשֶׁר חָטְאוּ
עֲלֶיהָ וְהַקְרִיבוּ הַקֹּהֵל פֶּר בֶּן־בָּקָר
לְחֲטָאתָ וְהִבִּיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:
(ט) וְסָמְכוּ וְקָנִי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־
רֹאשׁ הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפֶּר
לִפְנֵי יְהוָה: (טז) וְהִבִּיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ

תרגום אונקלוס

יֵת כָּל תּוֹרָא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר בֵּית מִישַׁד קְטָמָא
וְזֻקְדַּי תִּיְהִי עַל אֵעִיָּא בְּאִשְׁתָּא עַל אֵתֵר בֵּית מִישַׁד קְטָמָא יתְזַקֵּד:
(יג) וְאִם כָּל פְּגִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּלּוּן וְיְהִי מִכְּסָא פְתַנְמָא מֵעֵינֵי קְהֵלָא
וְיַעֲבֹדוּן חַד מִכָּל פְּקִידָא דְרֵי דְלֹא בְשִׁרְיִן לְאַתְעֲבָדָא וְיַחֲוֹבוּן: (ד) וְתַתִּידַע
חֻזְבָּתָא דְרֵי חֲבוּ עָלֶיהָ וְיִקְרְבוּן קְהֵלָא תּוֹר פֶּר תּוֹרֵי לְחֲטָאתָא וְיִיתוּן יְתִיָּה
לְקָדָם מִשְׁפַּן זְמָנָא: (ט) וְיִסְמְכוּן סְבִי כְנִישְׁתָּא יֵת יְדִיָּהוֹן עַל רִישׁ
תּוֹרָא קָדָם יְיָ וְיַפִּסוּ יֵת תּוֹרָא קָדָם יְיָ: (טז) וְיַעַל פְּהֵנָא רַבָּא מִדְּמָא

כְּוֹ וּנְלַד: (יג) אֵל מְקוֹס טְהוֹר. לְפִי שֵׁס נַחוּךְ לְעִיר נַקוֹס עוֹכֵן לְטוֹוֹנָה
לְהַשְׁלִיךְ אֲזַנִּים וְנוֹגְעוֹת וּלְבִית הַקְּבָרוֹת הוֹלֵךְ לוֹנֵךְ לַחוּץ לַנַּחֲמָה זֶה טְהוֹר
חוּץ לְעִיר שֵׁיחַ הַנַּקוֹס טְהוֹר: נַחוּךְ לַנַּחֲמָה. חוּץ לְשֵׁס נַחֲמָה וּבִצִּית
עוֹלָמִים חוּץ לְעִיר כְּוֹ שְׁפִירְטוֹהוּ רְבוּתֵינּוּ צַנּוּס' יוֹנָא וּבְסַהֲדֵרִין: אֵל שַׁפְּךְ
הַדָּשָׁן. מְקוֹס שְׁסוּפִיכִין צוֹ הַדָּשָׁן הַנְּסוּלֵק מִן הַנוֹצָח כְּוֹ שְׁנַחוּר וְהוֹלִיחַ אֶת
הַדָּשָׁן אֵל נַחוּךְ לַנַּחֲמָה: עַל שַׁפְּךְ הַדָּשָׁן יִסְרַף. שְׁאִין ת"ל אֵלָא לְלַוֵּד שְׁאִפִּינּוּ
אִין טַס דַּשָׁן [ת"כ]: (יג) עֵדֶת יִשְׂרָאֵל. אֵלּוּ סַהֲדֵרִין [ת"כ]: וְנַעֲלַם דְּבַר.
סְבִי לְסוֹרוֹת צִלְחָה נַעֲלַם כְּרִיתוֹת שְׁבַחְתוּרָה טְהוֹר נַחוּר: הַקָּפַל וְעָשׂוּ. טַעֲשׂוּ

ויקרא ד ויקרא

מדם הפר אל-אהל מועד: (י) וטבל
הכהן אצבעו מן-הדם והזה שבע פעמים
לפני יהוה את פני הפרכת: (י) ומן-
הדם יתן ועד-קרנת המזבח אשר לפני
יהוה אשר באהל מועד ואת כל-הדם
ישפך אל-יסוד מזבח העלה אשר-פתח
אהל מועד: (י) ואת כד-הלבן ירים ממנו
והקטיר המזבחה: (כ) ועשה לפר כאשר
עשה לפר החטאת כן יעשה-לו וכל-פר

תרגום אונקלוס

דתורא למשכן זמנא: (י) ויטבול בדהא אצבעיה מן דמא וידי שבע
זמנין קדם יי ית קדם פרוכתא: (י) ומן דמא יתן על קרנת מדבחא
די קדם יי די במשכן זמנא וית כל דמא יישוד ליסודא דמדבחא
דעלתא די בתרע משכן זמנא: (י) וית כל תרביה יפריש מניה
ויסק למדבחא: (כ) ויעבד לתורא פמא די עבד לתורא דחטאתא פן

צור על פיהם [ת"כ]: (י) את פני הפרכת. ולנועלה הוא לוונר את פני
פרכת הקדש עשללונלך ספרחה עליו מדינה אס ונעוטה סרחה פוליא סלו
ונחקיינות ואס כולה סרחה אין פוליא סלו ונחקיינות [זנחיס ז"א] אף
כאן כשחטא כהן נשיח עדיין סס קדושה סנקוס על סנקדס כשחטאו כלס
ה' ונכלקה הקדושה: (י) יסוד מוצח סעולה אסר פתח אהל מועד. זה
יסוד ונערבי [ת"כ זנחיס פ' ה'] סהוא כנגד ספתח: (י) ואח כל חלבו
יריס. ואע"פי סלא פירש כאן יותרת וסחי כליות למדין סס מועשה לפר כאסר
עשה וגר' ונפני ונח לא כנפרטו בו נחא דדי רבי יסמעאל ונשל לונלך סזעס
על אהסנו וניעט בנפרטו ונפני סינחו: (כ) ועשה לפר. זה כאסר עשה
לפר סחטאת. כמו סנפורט צפר כהן ונשיח להניא יותרת וסחי כליות
ספירש סס ונח סלא פירש כאן ולכפול צננות סעבודות ללמד סאס חסר
אחת ונכל סונחנות פכל לפי סולינו צנחנין על סנוצח סחילון סנחנן צנחנה
אחת כפר סונלך לוונר כאן סנחנה אחת ונחן ונעכצ: (כ) אסר נשיח
יסחא. לטון אסרי אסרי סדור סהנשיח סלו נוחן לנ להניא כפרה על סגמתו

וַיִּקְרָא דָּ וַיִּקְרָא
עֲלֵהֶם הַכֶּהֱן וְנִסְלַח לָהֶם: (כב) וְהוֹצִיָא
אֶת־הַפֶּר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ
בְּאֵשׁ שָׂרִיף אֶת הַפֶּר הַרְאֵשׁוֹן חֲטָאת
הַקָּהָל הוּא: פ

(כג) אֲשֶׁר נָשִׂיא יִחַטֵּא וַעֲשֵׂה אַחַת מִכָּל־
מִצְוֹת יְהוָה אֲלֵהֶיו אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ
בְּשִׁגְגָה וְאִשָּׁם: (כד) אִו־הוֹדַע אֱלֹהֵי חֲטָאתוֹ
אֲשֶׁר חֲטָא בָּהּ וְהִבִּיא אֶת־קָרְבָּנוֹ שְׂעִיר
עֲזִים וְזָכַר תְּמִים: (כה) וְסִמָּךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ
הַשְּׂעִיר וְשַׁחֵט אֹתוֹ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִשְׁחַט
אֶת־הָעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה חֲטָאת הוּא:
(כז) וְדָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת בְּאֶצְבָּעוֹ

תרגום אונקלוס

יעבד ליה ויכפר עליהון כהנא וישתביק להון: (כב) ויסק ית תורא
למכרא למשריתא ויוקד יתיה כמא די אוקיד ית תורא קרטאח חטאת
קהלא הוא: (כג) אם רבא יחוב ויעבד חרא מפל פקודיא דיי אלהיה
דלא בשרין לאתעבדא בשלוי ויחוב: (כד) או אתידע ליה חזבתיה די
חב כה וייתי ית קורבניה צפיר בר עזי דכר שלים: (כה) ויסמך ידיה
על ריש צפירא ויכוס יתיה באתרא דיכוס ית עלתא קדם יי חטאתא
הוא: (כז) ויסב כהנא מדמא דחטאתא באצבעיה ויתן על קרנת
מדבחא דעלתא וית דמיה יישוד ליסודא דמדבחא דעלתא: (כז) וית

קל וחומר טנתחרט על זדונותיו [ח"כ הוריות פ"ג]: (כג) או הודע. כמו
חס הודע הדבר הרבה או יש טנתנסין כלשון חס ואם זנוקוס או וכן או
גודע כי טור נגח טורא [טעות כ"ח]: הודע אליו. כשחטא היה סבור שהורא
סיחר ולחחר וכלן גודע לו שאיסור היה: (כד) זנוקוס אשר יסקט את
(21)

ויקרא ד ויקרא

וּנְתַן עַל־קֶרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־דָּמֹ
יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסּוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה: (כ) וְאֶת־
כָּל־חֵלְבֹו יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ כַּחֲלֵב זֶבַח
הַשְּׂדֵמִים וּכְפֹר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֲטָאתֹו
וְנִסְלַח לוֹ: פ שֵׁי (כ) וְאִם־נִפֶּשׂ אַחַת
תִּחַטָּא בְשֹׁנְגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֻׂתָהּ
אַחַת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ
וְאֲשֵׁם: (כ) אֹו הוֹדַע אֱלֹוֹי חֲטָאתֹו אֲשֶׁר
חָטָא וְהֵבִיא קֶרְבָּנוֹ שְׁעִירֹת עֲזִים תְּמוּמָה
נִקְבָה עַל־חֲטָאתֹו אֲשֶׁר חָטָא: (כ) וּסְמָךְ
אֶת־יָדָיו עַד רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשַׁחַט אֶת־
הַחֲטָאת בַּמָּקוֹם הָעֹלָה: (ג) וּלְקַח הַכֹּהֵן
מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעָיו וְנָתַן עַל־קֶרְנֵת מִזְבֵּחַ
הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסּוּד
הַמִּזְבֵּחַ: (ה) וְאֶת־כָּל־חֵלְבֵיהּ יִסִּיר כַּאֲשֶׁר

תרגום אונקלוס

כָּל תְּרִבִּיָּה יִסַּק לְמִדְבָּחַא פְּתֵרֵב גִּבְסַת קִדְשִׁיא וּיְכַפֵּר עֲלוּהֵי בְּנֵי־
מִחֻבְתִּיהּ וְיִשְׁתַּבֵּי לִיהּ: (כ) וְאִם אֲנִשׁ חַד יַחֲוֵב בְּשִׁלּוֹ מֵעֲפָא דְאַרְעָא
בְּמַעֲבְדָּהּ חַד מִפְּקוּדֵיא דְדֵי דְלֹא בְּשֵׁרִין לְאַתְעֵבְדָּא וְיַחֲוֵב: (כ) אֹו
אֲתִידַע לִיהּ חֻבְתִּיהּ דֵּי חָב וְיִתִּי קִירְבְּנִיהּ צְחִירַת עֲזִין שְׁלִימָתָא נִקְבָּא
עַל חֻבְתִּיהּ דֵּי חָב: (כ) וְיִסְמֹךְ יַת יָדָיהּ עַל רִישׁ חֲטָאתָא וְיִפּוֹס יַת
חֲטָאתָא בְּאַתְרָא דְעֹלְתָא: (ג) וְיִסַּב בְּהֵנָּא מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעֵיהּ וְיִתֵּן עַל

העולה. כלפון סהוא ופודט בעולה [זנחים ע"ו]: חטאת הוא. לשנו כשר
שלא לשנו פסול [זנחים ע"ו]: (כה) ואת דמו, שירי הדט: (כו) כחלב

הויסר חלב מעל זבחה השלמים והקטור
הכהן המזבחה לריח ניחח ליהוה
וכפר עליו הכהן ונסלח לו : פ
(כ) ואם כבש יביא קרבנו לחטאת נקבה
תמימה יביאנה : (כג) וסמך את ידו על
ראש החטאת ושחט אתה לחטאת
במקום אשר ישחט את העלה : (ל) ולקח
הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על-
קרנת מזבחה העלה ואת כל דמה ישפך
אל יסוד המזבחה : (לג) ואת כל חלבה
יסיר כאשר יוסר חלב הכשב מזבחה
השלמים והקטור הכהן אתם המזבחה

תרגום אונקלוס

קרנת מדבחה דעלתא וית כל דמה יישוד ליסודא דמדבחה : (לא) וית
כל תרבה יערי כמא די אתעדא תרב מעל נכסת קידשיא ויסק פהנא
למדבחה לאתקבלא ברעוא קדם יי ויכפר עלוהי פהנא וישתביק ליה :
(כ) ואם אימר ייתי קורבניה לחטאתא נוקבא שלימתא ייתניה :
(כג) ויסמך ית ידוה על ריש חטאתא ויפוס יתה לחטאתא באתרא
די יפוס ית עלתא : (ל) ויטב פהנא מדמא דחטאתא באצבעיה ויתן
על קרנת מדבחה דעלתא וית כל דמה יישוד ליסודא דמדבחה :
(לג) וית כל תרבה יערי כמא די מתעדא תרב אימר מנכסת קידשיא
ויסק פהנא יתהוין למדבחה על קורבניא דיי ויכפר עלוהי פהנא
מחובתיה די חב וישתביק ליה :

זבח השלמים. כחותן חנוורים חנופורסים בעזו סמוור חלל שלמים : (לא) כאשר
הוסר חלב ונעל זבח השלמים. כאינוורי עז חנוורים שלמים : (לג) ושחט
חותה לחטאת. שחטא שחיתתה לשם חטאת : (לס) כאשר יוסר חלב הכשב.
(23)

ויקרא ה ויקרא

עַל אֲשֵׁי יְהוָה וּכְפַר עָלָיו הִכְהֵן עַל-
 חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר-חָטְא וּנְסָלָהּ לוֹ: פ
 ה (ב) וּנְפֶשׁ כִּי-חָטְא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהֵי
 וְהוּא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדַע אִם-לֹא יִגִּיד
 וְנָשָׂא עֹנֹו: (ג) אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל-
 דְּבַר טְמֵא אוֹ בְּגִבְלַת חַיָּה טְמֵאָה אוֹ
 בְּגִבְלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בְּגִבְלַת שָׂרִץ
 טְמֵא וְנִעַלְמָה מִמֶּנּוּ וְהוּא טְמֵא וְאָשָׁם: (ד) אוֹ
 כִּי יִגַּע בְּטְמֵאת אָדָם לְכָל טְמֵאתוֹ אֲשֶׁר
 יִטְמֵא בָּהּ וְנִעַלְמָה מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם:
 (ה) אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא בְּשִׁפְתָיִם

תרגום אונקלוס

ד (ב) וְאִנְשׁ אַרְי יְחֹב וְיִשְׁמַע קַל מִזְמִי וְהוּא סְהִיד אוֹ חָזָא אוֹ יָדַע אִם
 לֹא יְחִי וְיִקְבַּל חֹזְבִיה: (ג) אוֹ אִנְשׁ דִּי יִקְרַב בְּכָל טַדְעִס מְסָאב
 אוֹ בְּגִבְלַת חַיָּתָא מְסָאבָא אוֹ בְּגִבְלַת מְעִירָא מְסָאבָא אוֹ בְּגִבְלַת
 רְחִישׁ מְסָאב וְיְהִי מְכָסָא מְנִיה וְהוּא מְסָאב וְחָב: (ד) אוֹ אַרְי יִקְרַב
 בְּסוֹאֲבַת אִנְשָׁא לְכָל סוֹאֲבַתִּיה דִּי יִסְתָּאב בָּהּ וְיְהִי מְכָסָא מְנִיה וְהוּא
 יָדַע וְחָב: (ה) אוֹ אִנְשׁ אַרְי יִקְרַב לְפָרְשָׂא בְּסַפְוֹן לְאִבְאִשָׁא אוֹ לְאִטְכָּא

סנחנרנו אנוכריו זלליה חף חטאת כשהיא זאה כזעה טעונה חליה עם סאמורין:
 אשי ה' כל מדורות האש העשויות לשם פוא"ליש זלע"ז:
 ה (ב) וטענה קול חלה. זדנר שהוא עד זו [ח"כ] שהשזיעוהו טעונה
 שאם יודע לו צעדות שיעיד לו: (ג) או נפש אשר תגע וגו'.
 ולאחר הטענה הזו יאכל קדשים או יכנס לנקדש שהוא זנר שזוגו כרת
 צווסכת טעוהו נדרש כן: ונעלם מנונו. הטענה [טעוהו י"ד ח"כ]: ואשם
 זלכילת קדש או צזיאת נקדש: (ג) טעוהו חלה. טעוהו ונח [ח"כ טעוהו
 פ"ק]: לכל טעוהו. לרבות טעוהו מנג זצין ורבות [ח"כ]: אשר יטעו.
 לרבות הטעוהו טעוהו נדה: זעה. לרבות זולע נכלח עוף מסור [טעוהו פ"ג]:

לְהַרְעֵאוּ לְהִיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יִבְטֵא הָאָדָם
 בְּשִׁבְעָה וְנַעֲלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יִדַע וְאֵשֶׁם
 לְאַחַת מֵאֵדָה: (ס) וְהָיָה כִּי יֵאָשֶׁם לְאַחַת
 מֵאֵדָה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:
 (ו) וְהָבִיֵא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה עַל חַטָּאתוֹ
 אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הַצֹּאֵן בְּשִׁבְעָה אוֹ־
 שְׁעִירַת עִזִּים לְחַטָּאת וּבִכּוֹר עָלָיו הַבֹּהֶן
 מִחַטָּאתוֹ: (ז) וְאִם־לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ הִי שֶׁהָ
 וְהָבִיֵא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תָרִים
 אוֹ־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה לַיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת
 וְאֶחָד לְעֹלָה: (ח) וְהָבִיֵא אֶתֶּם אֶל הַבֹּהֶן
 וְהִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת רֵאשׁוֹנָה

תרגום אונקלוס

לְכֹל דִּי יִפְרֵשׁ אֲנָשָׁא בְּקִיּוּם וְיְהֵא מְבִטָא מִנִּיהּ וְהוּא יִדַע וְחָב לְחַדָּא
 מֵאֵלִין: (ס) וְהָיָה אֲרִי יִחֹב לְחַדָּא מֵאֵלִין וְיִדַע דִּי חָב עָלָה: (ו) וְיִתִּי
 יַת חֻבְתִּיהּ לְקָדָם יי על חֻבְתִּיהּ דִּי חָב נִקְבָּא מִן עֵנָא אִימְרָתָא אוֹ
 עִפְרִית עִזִּין לְחַטָּאתָא וּבִכּוֹר עֲלוּחֵי פְהֵנָא מִחֻבְתִּיהּ: (ז) וְאִם לֹא תִמְגִּי
 יְדִיהּ בְּמִסַּת שִׁיתָא וְיִתִּי יַת חֻבְתִּיהּ דִּי חָב תְּרַתִּין שְׁפִנְיִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי
 יוֹנָה קָדָם יי חֵד לְחַטָּאתָא וְחֵד לְעֹלָתָא: (ח) וְיִתִּי יַתְהוֹן לוֹת פְּהֵנָא
 וְיִקְרֵב יַת דִּי לְחַטָּאתָא בְּקִדְמִיתָא וְיִמְלוֹק יַת רִישִׁיהּ מִקְבִּיל קְדָלִיהּ וְלֹא

וְעֵלָס. וְלֹא יִדַע. טַעֲמָה טַעֲוֹנָה: וְאִשָּׁם. זֹאכִילָה קַדָּשׁ אוֹ זִנְיָה וְנִקְדָּשׁ:
 (ז) זִנְיָה. וְלֹא זִלָּז [זִנְיָה וְנִקְדָּשׁ כ"ו]: לְהַרְעֵאוּ לְהִיטִיב לְכֹל דִּי לְהִיטִיב לְעֵלָוֵנוּ
 נְהוּן אוֹכֵל וְלֹא אוֹכֵל אִיטָן וְלֹא אִיטָן: לְכֹל אֲשֶׁר יִבְטֵא. לְרַצוֹת לְשַׁעֲבַר: וְעֵלָס
 וְעֵנָא. וְעֵבַר עַל זִנְיָתוֹ [זִנְיָה ל"ו] כֹּל אִלָּה זִקְרָבָן עוֹלָה וְיִוֹרֵד כְּנֻפּוֹרָט
 כֹּאן אִזְלָה זִנְיָה טַעֲמָה זֵה כְּפִירוֹת וְנִוּוֹן אִינָה זִקְרָבָן ז' אִלָּה זִנְיָה: (ח) וְהִקְרִיב
 אֶת אֲשֶׁר לְחַטָּאת רֵאשׁוֹנָה. טַעֲמָה קִדְמוֹת לְעוֹלָה לַה"ד לְפִרְקֵי טַעֲמָה לְרַצוֹת

ויקרא ה ויקרא

וּמַלְקֵאֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֲרְפוֹ וְלֹא יִבְדִּיל׃
(ט) וְהָיָה מִדָּם הַחַטָּאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ
וְהִנִּשְׂאָר בְּדָם יִמָּצֵה אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ
חַטָּאת הוּא׃ (י) וְאֶת־הַשְּׂנִי יַעֲשֶׂה עֲקֵדָה
כַּמִּשְׁפָּט וְכִפָּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ
אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ׃ ס שביעי (יא) וְאִם־
לֹא תִשָּׂיג יָדוֹ לְשֵׁתֵי תַרְיָם אֹו לְשֵׁנֵי בְּנֵי־
יֹזְנֵה וְהָבִיֵא אֶת־קִרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא
עֲשִׂירֵת הָאָפֶה סֵלֶת לְחַטָּאת לֹא־יֵשִׁים
עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לֶבָנָה כִּי
חַטָּאת הוּא׃ (יג) וְהָבִיֵא אֶל־הַכֹּהֵן וְקִמֵּץ
הַכֹּהֵן מִמֶּנָּה מְדוֹּא קִמְצוּ אֶת־אֹזְבֵרְתָהּ

תרגום אונקלוס

יִפְרִישׁ׃ (ט) וְיָדֵי מְדָמָא דְחַטָּאתָא עַל כּוֹתֵל מְדַבְּחָא וְדִישְׂתָּאָר בְּדָמָא
יִתְמַצֵּי לִיסוּדָא דְמְדַבְּחָא חַטָּאתָא הוּא׃ (י) וְיֵת תְּנִינָא יַעֲבֵד עֲלֵתָא
בְּדַחְזֵי וְיִכְפֹּר עֲלוֹהֵי כְּהֵנָא מְחֻבְתֵּיהּ דִּי חֵב וְיִשְׁתַּבֵּיֵךְ לֵיהּ׃ (יא) וְאִם לֹא
תִדְבִיק יָדֵיהּ לְתֵרִין שְׂפִינְגִין אֹו לְתֵרִין בְּנֵי יֹזְנֵה וְיִתֵּי יֵת קִרְבָּנֵיהּ דִּי
חֵב חַד מִן עֶסְרָא בְּתֵלֶת סָאִין סֵלֶתָא לְחַטָּאתָא לֹא יֵשִׁי עָלֶיהָ מִשְׁחָא
וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבוֹנָתָא אֲרִי חַטָּאתָא הוּא׃ (יג) וְיִתְנִיגָה לֹוֹת כְּהֵנָא

כלה פרקליט נכנס דורון אחריו [זנחים ז'] : ולא יבדיל. אינו מולק אלא
סי' א' : עורף הוא גרסה הראש המשפיע ללד הנולד. מול עורף. מול הרואה
את העורף והוא אורך כל אחורי הנולד : (ט) והיה מדם החטאת. צעולה
לא הטעין אלא ענוי ובחטאת הזאה וענוי אוחז צעורף ומנזי והדם ניתז
והולך לנזח : חטאת הוא. לטעה כשרה טלל לטעה פקולה : (י) כונשפט.
כדם האמורי צעולה העוף של נדבה צראש הפרטה : (יא) כי חטאת היא.
ואין צדק שיהא קרצנה עהודר : (יג) חטאת היא. כקמלה ונקטרה לטעה

והקטיר המזבחה על אשי יהוה חטאת
 הוא: (יג) וכפר עליו הכהן על חטאתו
 אשר חטא מאחת מאלה ונסלח לו
 והיתה לכהן כמנחה: ס (יד) וידבר יהוה
 אל משה לאמר: (טו) נפש כירית מעל
 מעל וחטאה בשגגה מקדשי יהוה והביא
 את אשמו ליהוה איר תמים מן הצאן

תרגום אונקלוס

ויקטוץ כהנא מנה מלי קומציה ית אדברתה ויסיק למדבחה על קורבניא
 דיי חטאתא היא: (יג) וכפר עלוהי כהנא על חובתיה די חב מחרה
 מאלין וישתביק ליה ותהי לכהנא כמנחתא: (יד) ומליל יי עם משה
 למימר: (טו) אנש ארי ישקר ושקר ויחוב בשלו מקורשיא דיי וייתי ית
 אשמייה קדם יי דבר שלים מן ענא כפורסניה כסף סלעין בסילעי

כשרה שלא לשמה פסולה: (יג) על חטאתו אשר חטא. כאן טנה הכתוב
 שהרי בעשירות וזדלות נאמר ונחטאתו וכאן גדלי דלות נאמר על חטאתו
 דקדקו רצותינו ונכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש נעות לכשנה או
 שעירה והעני יציא ונוקלתן שתי תורים הפריש נעות לשתי תורים והעני
 יציא ונוקלתן עשירית האופה הפריש נעות לעשירית האופה והעשיר יוסיף
 עליהן ויציא קרבן עשיר לכך נאמר כאן על חטאתו [כריתות כ']: נאחת
 נאלה. נאחת מג' כפרות האמורות צענין או צעשירות או גדלות או גדלי
 דלות. ומה ת"ל שיכול החמורים שנהם יהיו צכשנה או שעירה והקלין יהיו
 צעוף והקלין צנקלין יהיו צעשירית האופה ת"ל נאחת נאלה להשוות קלין
 לחמורין לכשנ' ושעירה אם השיגה ידו ואת החמורין קלין לעשירית האופה
 גדלי דלות [ת"כ]: והיתה לכהן כמנחה. ללמד על ננחת חועה שיהיו שירים
 נאכלין זהו לפי פשוטו. ור"ד והיחא לכהן ואם חועה זה כהן הוא תהא
 כשאר ננחת נדח כהן שהיא בכלל תהיה לא תאכל [ת"כ]: (טו) כי
 חנועל וועל. איך וועילה בכל מקום אלא שינוי וכן הוא אומר וינעלו
 צאלהי אבותיהם ויזנו אחרי אלהי עמי הארץ [ד"ה א' ה'] וכן הוא אומר
 כסוטה וינעלה צו וועל [ננחת פ"ז ת"כ]: וחטאה צשגגה מקדשי ה'.
 שנהנה מן הסקדס והיכן הזהיר כהן חטא ונאמר להלן חטא צחרונת
 ולא ישאו עליו חטא [ויקרא כ"ג] ונה להלן הזהיר אף כהן הזהיר אי

ויקרא ה ויקרא

בְּעֶרְכָּךְ בְּסֶף־שָׁקְלִים בְּשָׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ
לְאִשָּׁם: (טז) וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן־הַקֹּדֶשׁ
יִשְׁלַם וְאֶת־חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֶף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ
לְכֹהֵן וְהִכְהִיֵן יִכְפֹּר עָדָיו בְּאֵיֵד הָאִשָּׁם
וְנִסְלַח לוֹ: פ

(יז) וְאִם־נִפְשׁ כִּי תַחְטָא וְעִשְׂתָּהּ אַחַת
מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְקִדַּשׁ
יָדַע וְאִשָּׁם וְנִשְׂא עֹנָו: (יח) וְהִבִּיא אֵיל

תרגום אונקלוס

קודשא לאשמא: (טז) וית די חב מן קודשא ישלם וית חומשיה יוסף
עלוהי ויתן יתיה לכהנא וכהנא יכפר עלוהי בדכרא דאשמא וישתביק
ליה: (יז) ואם אנש ארי יחוב ויעביר חד מכל שקודיא דיי דלא
כשרין לאתעבדא ולא ידע וחב ויקבל חוביה: (יח) וייתי דכח שלים
מן ענא בפיוסניה לאשמא לות כהנא ויכפר עלוהי כהנא על שלויתיה

מה להלן לא הזהיר אלא על האוכל ת"ל תנועול ונעל ריבה: מוקדשי ה'
הנניחודים לשם ילאו קדשים קלים: איל. לשון קשה כנוו ואת אילי הארץ
לקח [יחזקאל י"ז] אף כאלן קשה זן שתי שנים: בערכך כסף שקלים. שיהא
שזה שתי סלעים: (טז) ואת אשר חטא מן הקדשים שלם. קרן וחומשם להקדש
[כריהות כ"ו]: (יז) ולא ידע ואשם. והציא. הענין הים: מודבר צני
שלא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לא כגון חלב ושומן
לפניו וכסבור שחיתן היתר ואכל את האחד אמרו לו אחת של חלב היתה
ולא ידע אם זו של חלב אכל הרי זה מציא אשם חלוי ומנין עליו כל זמן
שלא נודע לו שדאי חטא ואם יודע לו לאחר זמן יציא חטאת: ולא ידע
ואשם וכשא עונו. רבי יוסי הגלילי אומר הרי הכחוש עכש את מי שלא
ידע על אחת כמה וכמה שיענש את שידע. רבי יוסי אומר אם נפטך לידע
מתן שכרן של לדיקים לא ולעוד מואדם הראשון שלא נלטוהו אלא על מצות
לא תעשה ועבר עליה ראה כמה מיתות נקבשו עליו ולדורותיו וכי אחר
מדה ערובה של טובה או של פורענות הוי אומר מדה טובה אם מדה
פורענות נעוטה ראה כמה מיתות נקבשו לו ולדורותיו מדה טובה המרובה
היושב לו מן הפגולין והכותרות והמנענע ציום הכפורים עאלכו' שזכר

ויקרא ה ויקרא

מז

תָּמִים מִן־הַצֵּאֵן בְּעֶרְכָּךְ לְאִשֶּׁם אֶל־
הַכֹּהֵן וּכְפֹר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שִׁגְגַתוֹ אֲשֶׁר־
שָׁגָג וְהוּא לְאִידֵעַ וְנִסְלָה לוֹ: (ט) אִשֶּׁם
הוּא אִשֶּׁם אִשֶּׁם לַיהוָה: פ

(כ) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כא) נֶפֶשׁ
כִּי תִחַטָּא וּמַעַלָּה מֵעַל בַּיהוָה וְכִחַשׁ
בְּעַמִּיתוֹ בַּמִּקְדָּשׁ אֹרֶב־בֵּת־שׁוֹמֵת יָד אִו

תרגום אונקלוס

דאִשְׁתָּלִי וְהוּא לֹא יָדַע וַיִּשְׁתַּבֵּק לִיה: (ט) אִשְׁמָא הוּא עַל חֻקְתֵיה
דְּהוּא חָב אִשְׁמָא יִקְרַב קָדָם יי: (כ) וּמַלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
(כא) אֲנִישׁ אַרְי יַחֲוֹב וַיִּשְׁקֵר שְׁקֵר קָדָם יי וַיִּכְהַב בְּחֻקְרֵיהּ בְּסוּקְדָנָא אִו

לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. רבי עקיבא אומר הרי
הוא אומר על פי שנים עדים או שלשה עדים וגו' אם נתקיימת העדות
בשנים למה פרט לך הכתוב ג' אלא להציג שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו
כיוצא באלו לענין עונש והזנה אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עזירה
כעוברי עזירה ע"כ ושישלם סכר טוב לנטפל לעושי גולה כעושי גולה.
ראצ"ע אומר כי הקלור קלידך צדך ושכחת עוונך צדה הרי הוא אומר
לנועך יצרך וגו' קצב הכתוב צרכה לני שצאח על ידו וגולה בלא ידע אומר
וועתה היתה סלע לרורה כנפיו וכפלה היונו וגולה העני ונתפרנס צה
הרי הקצ"ה קוצע לו צרכה: (יח) צערכך לאשם. צערכך האומר לנעלה:
אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נתכפר לו באשם עו
שיצא חטאת הא למה זה דוונה לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נוול
ההורג הרי זה יתרג: (ט) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמוץ שהוא
שם דבר והאחרון חליו קמוץ וחליו פתח שהוא לשון פעל וא"ת ונקרא שלא
לנורך הוא כבר דרוש הוא צת"כ: אשם אשם. להציג אשם שפחה חרופה
שיהא חיל בן שתי שנים יכול שאני נרצה אשם נזיר ואשם ונלורכ ת"ל הוא:
(כא) נפש כי תחטא. אומר רבי עקיבא וזה ת"ל ונעלה ונעל צה' לפי שכל
הנולדה והלדה והגושא והנתן חינו פושה אלא צעדים ובטטר לפיכך ציון
שהוא נכחש ונכחש צעדים ובטטר חבל הנופקיד חלל חבירו ואינו רולס שחדע
בו נשונה אלא שלישי שצנייהם לפיכך כשהוא נכחש ונכחש בשלישי שצנייהם:
צחשוונת יד. ששם צידו ונוון להחעסק או צנולה: או צנול. שגול נידוד כלום:
(29)

ויקרא ה ויקרא

בְּגוֹל או עֶשֶׂק אֶת־עַמִּיתוֹ: (כג) או־מִצָּא
 אֲבִדְהָ וּכְחַשׁ בָּהּ וּנְשַׁבַּע עַל־שֹׁקֶר עַל־
 אַחַת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לְחַטָּא
 בְּהִנֵּה: (כד) וְהָיָה כִּי־יַחַטָּא וְאִשָּׁם וְהָשִׁיב
 אֶת־הַגְּזוּלָה אֲשֶׁר גָּזַל או אֶת־הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר
 עֶשֶׂק או אֶת־הַפְּקֻדוֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אֹתוֹ
 או אֶת־הָאֲבִדָּה אֲשֶׁר מִצָּא: מִפְּטוֹר (כה) או
 מִכָּל אֲשֶׁר־יִשְׁבַּע עָלָיו לְשֹׁקֶר וְשָׁלַם אֹתוֹ
 בְּרֹאשׁוֹ וְחִמְשָׁתָיו יִסַּף עָלָיו לְאֲשֶׁר הוּא
 לוֹ יִתְּנֶנּוּ בַיּוֹם אֲשֶׁמְתוֹ: (כז) וְאֶת־אֲשָׁמוֹ
 יָבִיא לְיְהוָה אֵיל תְּמִים מִן־הַצֵּאֵן בְּעֶרְבֹךָ

תרגום אונקלוס

בְּשִׁתְפוֹת יָדָא או בְּגוֹלָא או עֶשֶׂק יֵת חֲבֵרִיה: (כג) או אֲשַׁבַּח
 אֲבִידְתָא וְכַדָּב בָּהּ וְאֲשַׁתְּבַע עַל שֹׁקְרָא עַל חֲדָא מִכָּל דִּי יַעֲבֵד אֲנִישָׁא
 לְמִיחָב בְּהוֹן: (כד) וְהָיָה אֲרִי יַחֲטִי וְיַחֲוֵב וְיַתִּיב יֵת גְּזוּלָא דִּי גָזַל או
 יֵת עוֹשֶׂקָא דִּי עֶשֶׂק או יֵת פְּקֻדָּא דִּי אֶתְפְּקִיד לְוִתִּיה או יֵת אֲבִידְתָא
 דִּי אֲשַׁבַּח: (כה) או מְכֻלָּא דִּי אֲשַׁתְּבַע עַלְוָהי לְשֹׁקְרָא וְיִשְׁלַם יֵתִיה
 בְּרִישִׁיה וְחִמְשִׁיה יִסַּף עַלְוָהי לְדִי הוּא דִּילִיה יִתְּנִיגִיה בַּיּוֹם דְּחֻכְוִתִּיה:
 (כז) וְיֵת אֲשַׁמִּיה יִתִּי קָדָם יֵי דְבַר שְׁלִים מִן עֵנָא בְּפוֹרְסִנִּיה לְאֲשַׁמָּא

או עֶשֶׂק. הוּא סַכְר סַכְרִי: (כג) וְכַחַשׁ כֵּה. סַכְפֵּר עַל אַחַת מִכָּל אִלֵּם אֲשֶׁר
 יַעֲשֶׂה הָאָדָם לְחַטָּא וְלַחֲטָנַע עַל סַקְר לְכַפִּירַת עוֹנוֹן: (כד) כִּי יַחַטָּא וְאִשָּׁם.
 הַסַּכְרִי צַעֲלָנוּ לְסוֹב צַחֲסוּזָה וְלַדַּעַת וְלַהוֹדוֹת כִּי יַחַטָּא וְאִשָּׁם [שְׁבוּעוֹת כ"ד]:
 (כה) בְּרֹאשׁוֹ. הוּא הַקֶּרֶן רֹאשׁ הָעוֹנוֹן: וְחִמְשִׁיהּ. רִצְחָה תוֹרָה חֻשְׁבוֹת הַרְבֵּה
 לְקַרְן אַחַת שֶׁאִם כֶּפֶר צֵה וְנִשְׁבַּע וְהוֹדָה חוֹזֵר וּנְצִיף חוֹמֵשׁ עַל אוֹתוֹ חוֹמֵשׁ
 וְכֵן מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ עַד שִׁתּוֹעֵט הַקֶּרֶן סַכְסַע צו צַפְחוֹת עַפְרוּטָה: לְאֲשֶׁר
 הוּא לוֹ. לְמִי סַחֲוֹנוֹן סֵלוּ [צ"ק ק"ג]: חֲסֵלַת פ' וִיקְרָא:

לאֲשֶׁם אֱלֹהֵי־הַכֹּהֵן: (כו) וּבִכּוֹר עֲלוּי הַכֹּהֵן
 לִפְנֵי יְהוָה וְנִסְלַח לוֹ עַל־אֲחֵת
 מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאִשְׁמֹה בָּהּ: פ פ פ
 ו (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (3) צו
 אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת
 הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ
 כָּל־הַלֵּילָה עַד־הַבֶּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ
 תּוֹקֵד בּוֹ: (ג) וּלְבֶשׂ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בָד
 וּמְכַנְסֵי־בָד וּלְבַשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת־
 הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־הָעֹלָה עַל־

מ' זעירא

תרגום אונקלוס

לֹת פְּהֵנָא: (כו) וּבִכּוֹר עֲלוּחֵי פְּהֵנָא קָדָם יי וְיִשְׁתַּבֵּי־קָדָם לִיה עַל חֲדָא
 מִכָּל דִּי יַעֲבֵד לְמִיחָב בָּהּ:

ו (ה) וּמְלִיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: (3) פִּקֵּד ית אַהֲרֹן וְית בָּנָוְחֵי לְמִימָר
 דָּא אֲוִרִיתָא דְעֹלָתָא הִוא עֹלָתָא דְמִתּוֹקְדָא עַל מִדְּבַחָא כָּל לַיְלִיא
 עַד צַפְרָא וְאִשְׁתָּא דְמִדְּבַחָא תַּחֵי יִקְרָא בֵּיה: (ג) וּלְבֶשׂ פְּהֵנָא לְבוּשֵׁין
 דְּבוּץ וּמְכַנְסֵין דְּבוּץ יִלְבֹּשׁ עַל פְּסָרֵיהּ וְיַפְרֵשׁ ית קַטְמָא דִּי תִּיכּוֹל
 ו (ב) צו אֶת אַהֲרֹן, אִין נוֹ חֵלַל לְשׁוֹן זָרוֹחַ עֵיד וּלְדוֹרוֹת אֲר"ם צִוִּיתֵךְ גְּרִיד
 סַכְתּוֹב לְזֵרוֹ צִוּקוֹס שֵׁיט צו חֲסֲרוֹן כִּיס [ת"כ]: זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה.
 הַרִי הַעֲנִין הַזֶּה צֹא לְלַמֵּד עַל הַקֶּטֶר חֲלָצִים וְחִיצִים שֵׁיטָא כַּשֵּׁר כָּל הַלַּיְלָה
 וּלְלַמֵּד עַל הַפְּסוּלִין אִי זֶה אֵם עֹלָה יֵרֵד שְׂכַל תּוֹרָה לְרִצּוֹת הוּא צֹא לְוֹמֵר
 תּוֹרָה אַחַת לְכָל הָעוֹלָם וְאִפִּילוּ פְּסוּלִין שֵׁיטָא עֵלוּ לֹא יִרְדוּ [קְדוּשֵׁין כ"ע]:
 הִיא הָעוֹלָה. לְמַעַט אַחַת הַרְבּוּעַ וְאַחַת הַנֶּרְצֵעַ וְכִיּוֹלָא צִתָּן שְׂלֵא הִיא פְּסוּלֵי
 נִקְדָּשׁ שֶׁנִּפְסְלוּ קוֹדֵם שֶׁנֶּאֱמַר לְעִזְרָה [גְּדָה ע"א זְבַחִים פ"ד ת"כ]: (ג) וַיְדַבֵּר
 ד'. הִיא הַכְּתוּבָה וְהִיא ת"ל וַיְדַבֵּר אֵל מֹשֶׁה כְּמַדְבּוֹ [ת"כ עֲרֵכִין ג']: עַל צִטְרוֹ. שְׂלֵא
 יֵהֵא דְבַר חוֹלֵץ בִּינְתָיִם [עֲרֵכִין ג']: וְהִרִים אֶת הַדָּשָׁן. הִיא חוֹתֵם וְנֵלֵא וּנְחַתָּה
 עַן הַנּוֹאכְלוֹת הַפְּנִינִיּוֹת וְנוֹתָן צִמְצוּמוֹת שֶׁל כֶּבֶד [תַּנּוּד כ"ד]: הַדָּשָׁן אֲשֶׁר
 תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעוֹלָה. וְעַשְׂתָּהּ דָּשָׁן עֲאוּמוֹ דָּשָׁן יָדִים תְּרוּמָה וְסִמּוֹ אֵלַל

ויקרא ו צו

הַמִּזְבֵּחַ וְשֵׁמוֹ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ : (7) וּפֶשֶׁט
אֶת־בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אַחֲרָיִם וְהוֹצִיא
אֶת־הַדֶּשֶׁן אֶל־מִחוּץ לַמִּהֲנֶה אֶל־מְקוֹם
טָהוֹר : (8) וְהָאִשׁ עַד־הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד--בּוֹ
לֹא־תִבְכֶּה וְיִבְעַר עֲלֶיהָ הַכֹּהֵן עֲצִים בְּבִקְרָה
בְּבִקְרָה וְעֵרֶךְ עֲלֶיהָ הָעֵלָה וְהַקְטִיר עֲלֶיהָ
חֲדָבֵי הַיִּשְׁתָּמִים : (9) אִשׁ תִּמִּיד תִּוָּקֵד עַל־

תרגום אונקלוס

אֲשֶׁתָּא ית עלתא על מדבחא וישויגיה בסטר מדבחא : (7) וישלח ית
לבושוהי וילבש לבושין אוהרנין ויפק ית קטמא למברא למשריתא
לאתר דכי : (8) ואשתא על מדבחא תהי יקרא ביה לא תמסי ויבער
עלה פהנא אעין בצפר בצפר ויסדר עלה עלתא ויפק עלה תרבי
נבסת קודשיא : (9) אשתא תדירא תהי יקרא על מדבחא לא תמסי :

הנוזח : (על הנוזח. מלא אברים שעדיין לא נתאכלו ונחזירן על נוזח לאחר שהתה גחלים חילך ואילך ונטל מן הפניניות שנאמר את העולה על הנוזח דר"י) : (7) ופשט את בגדיו. אין זו חובה אלא דרך ארץ שלא ילכך צהולאת הדשן בגדים שהוא נוטע צהן תמיד בגדים שנשל צהן קדרה לרצו אל ינווג צהן כוס לרצו [תורת כהנים] לכך ולצט בגדים אחרים פחותין וחס : והוליא את הדשן. הלצור צפוח [תמיד כ"ה] כשהוא הרצה ואין נוקם לנערכה ונולאו נעם ואין זה חובה בכל יום אבל התרומה חובה בכל יום : (8) והאש על הנוזח תוקד צו. רצה כאן יקרות הרצה על עוקדה ואש הנוזח תוקד צו והאש על הנוזח תוקד צו אש תמיד תוקד על הנוזח כולן נדרשו צונסכת יונא [כ"ה] שנחלקו רבותינו צונסין הנערכות שהיו שם [תמיד כ"ה] : וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדום [פקחים כ"ה] : חלצי השלמים. אם יצאו שם שלמים ורבותינו למדו ונכאן עליה על עולת הצקר השלם כל הקרצנות כולם ונכאן שלא יהא דבר נאחר לתמיד של צין הערצים [פקחים שם] : (9) אש תמיד. אש שנאמר צו תמיד היא שודליקין זה את הנרות שנאמר זה להעלות נר תמיד [שמות כ"ו] אף היא מעל נוזח החילון תוקד [יונא ז"ד] : לא חכמה. הנוכח אש על הנוזח עובר צטי לאוין : (9) וזאת תורת הנוזח. תורה אחת לכולם להטעין שמן ולצונה האוורין צעין שיכול אין לי טעונות שמן ולצונה אלא נמחת תודה

הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה׃ (ז) וְזֹאת תֹּרַת
הַמִּנְחָה הַקָּרֵב אֹתָהּ בְּנֵי־אֶהֱרֹן לִפְנֵי
יְהוָה אֶל־פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃ (ח) וְהָיִים מִמֶּנּוּ
בְּקִמְצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנֶה וְאֵת
כָּל־הַלֶּבֶנָה אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה וְהַקֵּטֹרֶת
הַמִּזְבֵּחַ רֵיחַ נִיחַח אֲזַכְּרֶתָהּ לַיהוָה׃
(ט) וְהִנּוּתַרְתָּ מִמֶּנֶה יֹאכְלוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו
מִצֹּת תֹּאכַל בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל־
מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ׃ (י) לֹא תֹאפֶה חֶמֶץ חֲלָקִים
נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשֵּׁי קָדֶשׁ קִדְשִׁים הוּא

תרגום אנקלום

(ז) וְדָא אֲזִיזִיתָא דְמִנְחָתָא דִּיקָרְבִין יְתָהּ בְּנֵי אֶהֱרֹן קָדִים יִי לְקָדִים
מִדְּבָחָא׃ (ח) וְנִפְרִישׁ מְנִיָּה בְּקִוּמְצִיָּה מִסֹּלֶתָא דְמִנְחָתָא וּמִשְׁמֶנֶה וְיֵת
כָּל לְבֹנְתָא דִּי עַל מִנְחָתָא וְיִסִּיק לְמִדְּבָחָא לְאֵתְקַבְּלָא בְּרֵעוּא אֲדַרְבָּתָהּ
קָדִים יִי׃ (ט) וְדָאִשְׁתָּאֵר מִנֶּה יִיכְלוּן אֶהֱרֹן וּבָנָוִי פִשְׁרִי תִתְאָכַל בַּחֲצֵר
קָדִישׁ בְּדַרְת מִשְׁפָּן זְמָנָא יִיכְלוּנָה׃ (י) לֹא תִתְאָפִי חֶמֶץ חֲלָקִין

שהיא קנוגלה ונחת כהנים שהיא כליל ונין ת"ל תורת: הקרבנות: היא
הגשה בקרבן וערבית דרונית [ת"כ קוטה י"ד]: לפני ה'. הוא וערב שהוא
לכד חסל וועד: אל פני הוונח. הוא הדרוס שהוא פניו של הוונח הכבש
נחון לאותו הרוח: (והרים וונו. והוונח שיהא עשרון שלם צבת ח'
צבעת קנילה צר"י): בקנוגלה. שלא יעשה וודה לקוונץ [יונא ט"ו]: וסכלת
הוונחה וונונחה. ונכאן שקוונץ ונקום שנתרבה שוונה [קוטה י"ד]: הוונחה.
שלא תהא וערבת בחרת: ואת כל הלבונה אשר על הוונחה והקטיר.
וולקט את לבונה לאחר קנילה ונקטירו ולפי שלא פי' ק' חלל בחרת ון
הוונחות בויקרא הולך לשנות פרשה זו לכלול כל הוונחות כוונשטן: (ט) בנקום
קדוש. ויאזרו בחל חל וועד: (י) לא תאפה חניץ חלקם. חף השירים
חכורים בחניץ [וונחות כ"ח]: כחטאת וכאשם. ונחת חוטא הרי היא כחטאת
לפיכך קנילה שלא לשמה פסולה ונחת נדבה הרי היא כאשם לפיכך קנילה שלא

כַּחֲמַאת וּכְאֲשֶׁם: (א) כְּלִזְכֹּר בְּבָנֵי אֶהְרֹן
 יֹאכְלֶנָה חֶקֶד עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאִשֵּׁי
 יְהוָה כֹּל אֲשֶׁר יִנָּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: פ שֵׁנִי
 (ב) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ג) זֶה
 קָרְבַּן אֶהְרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לַיהוָה
 בְּיוֹם הַמִּשֶּׁח אֹתוֹ עֲשִׂיתָ הָאֵפֶה סֹלֶת
 מִנַּחֶה תַמִּיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֶּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ
 בַּעֲרָב: (ד) עַל־מַחְבֹּת בִּשְׁמֵן תַּעֲשֶׂה
 מִרְבֵּכַת תְּבִיאָנָה תִּפְיֵנִי מִנַּחַת פֶּתִיִם
 תִּקְרִיב רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה: (ה) וְהִבְהִין
 הַמְּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבָּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶקֶד

תרגום אונקלוס

יְהִי־תֵת מִקְרִבָנֵי קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁין הִיא כַּחֲמַאתָּא וּכְאֲשֶׁמָּא: (א) כֹּל
 דְּבוֹרָא בְּבָנֵי אֶהְרֹן יִכְלִינָה קִיִּים עַל־מִזְבֵּיכוֹן מִקְרִבָנֵיָא דִּי כֹּל דִּי
 יִקְרַב בְּהוֹן יִתְקַדָּשׁ: (ב) וּמִלֵּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִיטָר: (ג) דִּין קוֹרְבָנָא
 דְּאֶהְרֹן וּבָנָוֵי הֵי יִקְרִיבוּן קֹדֶם יִי בִּיזְמָא דְּרַבֵּי יִתִּיהָ חַד מִן עֶסְרָא בְּתַלְתָּא
 סָאִין סוּלְמָא מִנַּחֲתָא תְּדִירָא פִּלְגוּתָהּ בְּצִפְרָא וּפִלְגוּתָהּ בְּרִמְשָׂא:
 (ד) עַל מַסְרִיתָא בְּמִשֶּׁח תַּתְּעַבֵּד רִבִּיכָא תִּתִּינָה תּוֹפְסִינֵי מִנַּחַת בִּיצוּעִין
 תִּקְרַב לְאֹתָקְפֵלָא בְּרִעוּא קֹדֶם יִי: (ה) וְהִבְהִין דִּיתְרַבָּא תַּחֲתוּחֵי

לְשׁוּמָה כְּשֵׁרָה [וּנְחֹחַת ז' ת"כ]: (א) כֹּל זָכֵר אֲפִילוּ זַעַל מוֹס לְנוֹחַ כְּאוּר חַס
 לְאֹכִילָה הֵי כְּזֵר אֲנוּר לַחַס אֲלֵהוּ מִקְדָּשֵׁי חֲקֵדִים וְגו' אֲלֵא לְרַצוּת זַעַלֵי
 מוֹנִין לְמַחְלֻקַת [זַחֲמִים ק"ג ת"כ]: כֹּל אֲשֶׁר יִנָּע וְגו' קֹדֶשִׁים קִיִּים אִו
 חוֹלִין שִׁיבְעוּ זֵה וַיִּזְלְעוּ וּנְחֹחַהּ [ת"כ]: יִקְדָּשׁ לְהִיֹּת כְּמוֹס שֶׁאִם פְּסוּלָה
 יִפְסְלוּ וְחַס כְּשֵׁרָה יֹאכְלוּ כְּאוּר הַנְּחֹחַהּ: (ג) זֶה קֶרְבַּן אֶהְרֹן וּבָנָיו. אֲף
 הַסְדִּימוֹת וּמִקְרִיבִין עֲשִׂיתָ הָאֵפֶה צִיִּים סֶהֱן מִתְּחַכְּכִין לְעִזְדָּה אֲזַל כְּהֵן
 גְּדוֹל כֹּל יוֹם שְׁנֹאֲנֵר מִנַּחַת חֲנוּד וְכו' וְהִכְסֵן הַנְּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבָּנָיו חֶקֶד
 עוֹלָם וְגו' [וּנְחֹחַת כ"ג]: (ד) מִרְבֵּכַת. חֲלוּטָה צְרוּתְסִין כֹּל לְרַכָּה [ת"כ]:
 (84)

עֲלֵם לַיהוָה כָּלִיל תִּקְמָר׃ (ט) וְכֹל־מִנְחַת
 בָּהֶן כָּלִיל תְּהִיָּה לֹא תֹאכַל׃ פ
 וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ (י) דִּבֶּר
 אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת
 הַחֲטָאת בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה
 תִּשְׁחַט הַחֲטָאת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ
 הוּא׃ (יט) הִכֵּהן הַמִּחְטָא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה
 בְּמִקְוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכֵד בַּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד׃
 (כ) כָּל אֲשֶׁר־יִגַע בְּבִשְׂרָה יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר
 יִזֶּה מִדָּמָה עַד־הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ
 תִכְבֵּס בְּמִקְוֹם קֹדֶשׁ׃ (כא) וְכֹל־יִחְרַשׁ

תרגום אונקלוס

מִבְּנֵהי יַעֲבֹד יְתֵה קִיִּים עֲלֵם קָדִם יי גְּמִיר תַּתְּסֵק׃ (ט) וְכֹל מִנְחָתָא
 דְּכִהְנָא גְּמִיר תְּהִי לֹא תִתְּאֲכַל׃ (י) וְכֹלִיל יי עִם מִשָּׁה לְמִימֵר׃
 (יט) מְלִיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בָּנָהי לְמִימֵר דֵּא אֹרִיתָא דְּחֲטָאתָא בְּאַתֵּר
 דִּי תִתְּנַכֵּס עֲלֵתָא תִתְּנַכֵּס חֲטָאתָא קָדִם יי קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ יִזֶּה חֲטָאתָא דִּי
 (כ) בְּהִנָּא דְּמִכְפָּר בְּדָמָה יִכְלִינָה בְּאַתֵּר קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ תִּתְּאֲכִיל בְּדַרְתַּ מִּשְׁבֵּן
 זְמָנָא׃ (כא) כָּל דִּי יִקְרַב בְּבִשְׂרָה יִתְּקַדֵּשׁ וְדִי יִזֶּה מִדָּמָה עַל לְבִישָׁא דִּי
 יִזֶּה עָלָה תִחֲזֹר בְּאַתֵּר קֹדֶשׁ׃ (כב) וְכֹל דְּחֲסָף דִּי תִתְּבַשֵּׁל בִּיהּ יִתְּכַר

חופיני. אפוייה אפוייה הרצה אחר חליטתה ארפה צתנור וחוזר ונענגה צנחצח:
 ננחת פחיס. ונלונד טעעוניה פחית׃ (ט) הנשית חחחיו ונצניו. הנשית
 ונצניו חחחיו: כליל תקטר. אין נקנולת להיום שריה נאכלין חלל כולה כליל
 וכן כל וננחת כהן של נדבה כליל תהיה: כליל. כולה שום לנבזה: (יט) הנחטא
 אותה. העובד עבודותיה שהיא נעשית חטאת על ידו: הנחטא אותה
 יאכלנה. הראוי לעבודה ילא טווא צטע' זריקת דמים שאינו חולק צצטר
 [ת"כ] וא"א לונר שאוסר שאר כהנים נאכילתה חוץ מן הזורק דמה שהרי
 נאמר למטה כל זכר צכהנים יאכל אותה: (כ) כל אשר יגע צצטרה. כל דצר

אֲשֶׁר תִּבְשַׁל בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם בְּכִלֵי נְחֹשֶׁת
בְּשִׁלָּה וּמִרְק וּשְׂמָהּ בְּמַיִם: (כג) כָּל־זֶכֶר
בְּבַהֲנִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קִדְשִׁים הִוא:
(כג) וְכָל־חַטָּאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָה אֶל־
אֹהֶל מוֹעֵד לִכְפֹּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ
תִּשְׂרָף: פ

ו (ה) וְזֹאת תֹּוֹרַת הָאֲשִׁם קֹדֶשׁ קִדְשִׁים
הִוא: (ג) בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַטוּ אֶת־הַעֵלָה
יִשְׁחַטוּ אֶת־הָאֲשִׁם וְאֶת־דָּמּוֹ יִזְרֹק עַל־

תרגום אונקלוס

וּאִם בְּמִנְא דְנְחֹשָׁא תִבְשַׁל וּתִמְרַק וּשְׂמָהּ בְּמַיִם: (כג) כָּל דְּכֹרָא
בְּבַהֲנַיָּא יִיכּוֹל יְתָה קֹדֶשׁ קִדְשִׁין הִיא: (כג) וְכָל חַטָּאתָא דִּי יִתְעַל
מִדָּמָה לְמִשְׁבֵּן זִמְנָא לִכְפָּרָא בְּקֹדֶשָׁא לֹא תִתְאַכַּל בְּנוֹרָא תַתְּקֹד:
ז (ה) וְזֹא אֹרִיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קִדְשִׁין הִוא: (ג) בְּאִתְרָא דִּי יִכְסִין
יֵת עֲלֵתָא יִכְסִין יֵת אֲשָׁמָא וְיֵת דְמִיָּה יִזְרֹק עַל מִדְּבַחָא סְחוֹר

אוכל אשר יגע ויזלע ויזונה: יקדש. להיות כמוה אם פסולה תפסל ואם
היא כשרה תאכל כחומר טהור: ואשר יזה ויזונה על הצנד. ואם טהור וזונה
על הצנד ונקי' הדם הצנד אשר יזה עליה תכנס בחוך העזרה: אשר
יזה. יזה זה כמו לא יטה לארץ ונלס [איוב ע"ו] יזה כעוי: (כג) יטבר.
לפי שהזליעה טענה צו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ויזרק.
לשון תזרוקי הגשים [אסתר ז'] אשקור"מנט זלע"ז: ויזרק ושוטף. לפלוט
אם זליעתו אכל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יולא מידי דופיו לעולם
(כג) כל זכר זכהנים יאכל אותה. הא לידת שהנחטא אותה האמור למעלה
לא להוליא שאר הכהנים אלא להוליא את שאינו ראוי לחטוי: (כג) וכל
טהור וגו'. שאם הכנים נדס חטאת החיזונה לפנים פסולה [זנח' כ"ד
ת"כ]: וכל. לרבות שאר קדשים:

ז (ה) קדש קדשים הוא. הוא קרבן וזן תזרחו קרבה [תזורה י"ח]: (ג) ישחטו.
(ריצה לנו שחיות הרבה לפי שזלינו אשם זכור נאמר ישחטו רבים
ותלחו זעולה להביא עולת ליצור לזפור): (ג) ואת כל חלצו וגו'. נשום שלם
36,

הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: (ג) וְאֵת כָּל־הַחֶלֶב יִקְרִיב
מִמֶּנּוּ אֵת הָאֵלֶיךָ וְאֵת־הַחֶלֶב הַמִּכְסֶּה
אֶת־הַקָּרֶב: (ד) וְאֵת שְׁתֵּי הַכִּלִּית וְאֶת־
הַחֶלֶב אֲשֶׁר עֲדִיחַן אֲשֶׁר עַל־הַכֶּסֶלִים
וְאֶת־הַיִּתְרֹת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכִּלִּית
יְסִירְנָה: (ה) וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ
אֲשֶׁה לַיהוָה אֵשׁ הוּא: (ו) כָּל־זָכָר
בְּכַהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְיֹאכַל
קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא: (ז) בְּחַטָּאת כָּאֵשׁ
תֹּרֶה אַחַת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִכְפֹּרֵנוּ
לֹו יִהְיֶה: (ח) וְהַכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת

תרגום אונקלוס

סחור: (ג) וית כל תרביה יקרב מניה ית אליתא וית תרפא דחפי ית
בנא: (ד) וית תרמין פולין וית תרפא די עליהן די על גססא וית
חצרא דעל בבדא על פוליתא יעדינה: (ה) ויסיק יתהון פהנא למדבחה
קורבנא קדם יי אשמא הוא: (ו) כל דכורא בבחניא ייכליניה באתר
קדיש יתאכל קודש קודשין הוא: (ז) בחטאתא פן אשמא אורייתא
הדא להון פנהא די יכפר בדמיה דייליה יהי: (ח) וכנהא דמקרב

נחפרטו אמורין באשם לכך הונדך לפרטס כאן אזל חטאת כזר נחפרט זה
נפ' ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו זא אלא חיל או כזש ואיל וכזש
נחרצו באליה: (ה) אשם הוא. עד שינתק שמו ונזנו ליעוד על אשם שנחתו
צעליו או שנתכפרו צעליו אע"פ שיעמוד להיות דניו עולה לקיץ הנזנח
אם שחטו כחם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעייה ואינו זא ללמד על
האשם שיהא פקול שלא לשנוו כנוו שדרטנו הוא הכמוצ נחטאת לפי שאשם
לא נאמר זו אשם הוא אלא לאחר הקטרת אמורין והוא עלנו שלא הוקטרו
אמוריו כשר [נחמים ד']: (ו) קדש קדשים הוא. נחורת כהנים הוא נדרש:
(ז) תורה אחת להם. בדבר זה: לכהן אשר יכפר זו. הראוי לכפרה חולק

ויקרא ז צו

אִישׁ עוֹר הָעֵלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִכְהֵן לֹ
יִהְיֶה: (ט) וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֹּאֲפֶה בַתְּנוֹר
וְכָל־נִעְשָׂה בַמִּזְבֵּחַ וְעַל־מִחְבַּת לִכְהֵן
הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לֹ תִהְיֶה: (י) וְכָל־מִנְחָה
בְּלוֹלֵת בְּשֶׁמֶן וְחֵרֶבָה לְכָל־בְּנֵי אֹהֶל־
תֵּהוּהָ אִישׁ כְּאָהוּ: פ שלישי

(ה) וְזֹאת תֹּזְרֶת וְזֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר
יִקְרִיב לַיהוָה: (ג) אִם עַל־תּוֹדָה
יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיב אֶל־זֶבַח הַתּוֹדָה חֲלֹת
מִצּוֹת בְּלוֹלֵת בְּשֶׁמֶן וְרִקִּיקֵי מִצּוֹת
מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֹלֶת מְרֻבֶּכֶת חֲלֹת
בְּלוֹלֵת בְּשֶׁמֶן: (ג) עַל־חֲלֹת לֶחֶם חֲמִין

תרגום אונקלוס

ית עלת זבד משך עלתא די יקריב לכהנא דיליה יהי: (ט) וכל מנחתא
די תתאפי בתנורא וכל דתעבד ברתא ועל מסריתא לכהנא
דמקריב יתה דיליה תהי: (י) וכל מנחתא דפילא במשח ודלא פילא
לכל בני אהרן תהי זבד כאחיהי: (ה) ורא אוריתא דנקסת קדושיא
די יקרב קדם יי: (ג) אם על תודתא יקריביה ויקרב על נקסת תודתא
גריצן פטרון דפילן במשח ואספונין פטרין דמשחיין במשח וסילתא
זו פרט לניזול יום ונחוסר כפורים ואוקן: (ח) עור העולה אשר הקריב
לכהן לו יהיה. פרט לניזול יום ונחוסר כפורים ואוקן שאין חולקים
בעורות [זכאים ק"ג ת"ח]: (ט) לכהן הנקריב אותה וגו'. יכול לו לזדו ת"ל
לכל בני אהרן תהיה. יכול לכולן ת"ל לכהן הנקריב הא כיזד לזית אז של
יום הנקריבין אותה [זכאים כ"ז ול"ט]: (י) כלולה בשמן. זו מנחת כדבש:
ומרבה. זו מנחת חוטא ומנחת קנאות שאין בהן שום: (ג) אם על תודה
יקריבנו. אם על דבר הודאה על כס שנעשה לו כגון יורדי יום והולכי מעברות
וחזושי בית האסורים ומולה שנפרשח שם לריבין להודות שכתב בן יודן

יִקְרִיב קָרְבָּנוּ עַל־זִבְחַת תּוֹדַת שְׁלָמוֹי׃
 (יד) וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אַחֲרַי מִכָּל־קָרְבָּן
 תְּרוּמָה לַיהוָה לַפֶּהֶן הַזֶּהֶרֶק אֶת־יָדָם
 הַשְּׂדֵמִים לוֹ יִהְיֶה׃ (טו) וּבִשְׂרֵר זִבְחַת תּוֹדַת
 שְׁלָמוֹי בַּיּוֹם קָרְבָּנוּ יֹאכֵל לֹא־יִנִּיחַ מִמֶּנּוּ
 עַד־בֶּקֶר׃ (טז) וְאִם־נָדָר | אוֹ נִדְבָה זִבְחַת
 קָרְבָּנוּ בַּיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת־זִבְחוֹ יֹאכֵל

תרגום אונקלוס

רְבִיכָא גְרִיצֵן דְּפִלָּן בְּמִשְׁחָ׃ (יג) עַל גְּרִיצֵן דְּלַחֵם חֲמִיעַ יִקְרַב קוֹרְבָנִיהָ
 עַל נִכְסַת תּוֹדַת קוֹדְשׁוֹהִי׃ (יד) וְיִקְרַב מִיָּהּ חַד מִכָּל קוֹרְבָּן אֲפֻרָּשׁ־תָּא
 קָדָם יי לְבַהֲנָא דִּזְרוּק יֵת דָּם נִכְסַת קוֹדְשִׁיא דִּילִיהּ יְהִי׃ (טו) וּבִשְׂרֵר
 נִכְסַת תּוֹדַת קוֹדְשׁוֹהִי בַּיּוֹם קוֹרְבָנִיהָ יִתְאַכִּיל לָא יִצְנַע מִיָּהּ עַד צְפֻרָּא׃
 (טז) וְאִם נִדְרָא אוֹ נִדְבָתָא נִכְסַת קוֹרְבָנִיהָ בַּיּוֹמָא דִּיקְרַב נִכְסַתִּיהָ יִתְאַכֵּל

לח' חקרו ונפלאותיו לפני אדם ויזכרו זבחי תודה [תהלים י"ז] אם על
 אחת ונאלה נדר שלמים הלכו שלוני תודה הן וטעונות לחם האמור צענין
 ואין נאכלין אלא ליום ולילה כמו שפורש כאן: והקריב על זבח התודה.
 ד' מיני לחם חלות ורקיין ורצוכה ג' מיני זולה ולתיב על חלת לחם חנוך
 וגו' וכל זין וזין י' חלות כך שפורש צמנחות [דף י"ז] ושעורן ה' שאין
 ירושלמיות שהן ר' ומדצרות כ' עשרון: ונרצת. לחם חלוט צרותחין כל לרכו:
 (יג) יקריב קרבנו על זבח. ונגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף ליפסל
 צולא וטבול יום ומללח לחולין צפדין עד שיטחט הזבח [ת"כ ומנחות
 ע"ח]: (יד) אחד וכל קרבן. לחם אחד וכל זין וזין יטיל תרומה לכהן
 העוֹד עבודתה והשאר נאכל לצעלים וצטרה לצעלי' חוץ מזהה ושוק טזה
 כמו שפורש לנטה תנופת חזה ושוק בשלני' והתודה קרויה שלמים: (טו) ובשר
 זבח תודה שלניו. יש כאן רצויין הרצה לרצות מטאת ואשם ואיל נזיר ומגיגת
 ארצעה עשר שיהיו נאכלין ליום ולילה [ת"כ]: ציום קרבנו יאכל. וכזון
 צטרה זמן לחונה: לא יניח ונענו עד צקר. אצל אוכל הוא כל הלילה אם
 כן למה אמרו עד חנות כדי להרחיק אדם מן העצירה [צמחים ל"ו]: (טז) ואם
 נדר או נדבה. שלא הציחה על הודא' של נס אינה טעוני' לחם ונאכלת
 לשני ימים כמו שפורש צענין: ומונחת והנותר ונענו. צראשון יאכל. וי"ו

וּמִמֶּחֶרֶת וְהֵנוּתָר מִמֶּנּוּ יֹאכַל: (י) וְהֵנוּתָר
 מִבֶּשֶׂר הַזֶּבֶח בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּאֵשׁ יִשְׂרָף:
 (י) וְאִם הָאָכַל יֹאכַל מִבֶּשֶׂר זֶבֶח שְׁלָמֹו
 בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא
 יִחְשָׁב לוֹ פְּגוּל יִהְיֶה וְהִנֵּפֶשׁ הָאֲכֵלֶת
 מִמֶּנּוּ עֹנֶה תִשָּׂא: (י) וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר יִנָּע
 בְּכָל־טָמֵא לֹא יֹאכַל בְּאֵשׁ יִשְׂרָף וְהַבֶּשֶׂר
 בְּדַטְהוֹר יֹאכַל בְּשָׂר: (כ) וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר
 תֹאכַל בְּשָׂר מִזֶּבֶח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה

תרגום אונקלוס

וביזמא דבתרוהי ודאשתאר מניה יתאכל: (י) ודאשתאר מבשר נכסתא
 ביזמא תליתאה בניורא יתוקר: (י) ואם אתאכלא יתאכל מבשר נכסת
 קודשהי ביזמא תליתאה לא יהי לרעוא דמקרב יתיה לא יתחשב ליה
 מרחק יהי ואנש דיכול מניה חוביה יקביל: (י) ובשר קודשא די יקרב
 בכל מסאבא לא יתאכל בניורא יתוקר ובשר קודשא כל דידיבי לקודשא
 ייכול בשר קודשא: (כ) ואנש די ייכול בשרא מנכסת קודשיא די קרתו

זו יתירה היא ויש כעוהו הרבה צמקרא כגון ואלה בני זבעון ואים וענה
 [נדאשית ל"ו] חת וקדש ונצח וננוס [דניאל ח']: (יח) ואם האכול יאכל
 וגו'. צמקטצ צמטיטה לאכלו צשלישי הכחוצ מנדבר יכול אם אכל מנונו
 צשלישי יפקל למפרע חלמוד לוונר העקריז אוחו לא יחטצ צשעת הקרצה
 הוא נפקל ואינו נפקל צשלישי [ת"כ]. וכן פירוטו צשעת הקרצחו לא חטעה
 זאת צמחטצה ואם חטצ פגול יהי: והנפש האוכלת מנונו. אפילו צחוך הזמן
 עונה תשא: (יט) והצבאר. של קדש שלונים אשר יגע צכל טעוא לא יאכל:
 והצבאר. לרצות אשר טילא מוקלתו שהפנימי מותר: כל טהור יאכל צבאר.
 מם חלמוד לוונר לפי שנאמר [דברי' י"ג] ודם צמחך ישפך והצבאר תאכל
 יכול לא יאכלו שלונים אלא הצעלים לכך נאמר כל טהור יאכל צבאר: (כ) וטוומחתו
 עליו. צטוומחת הגוף הכחוצ מדבר אצל טהור שאכל את הטעוא אינו ענוש
 כרת אלא אזהרה הגוף הכחוצ מדבר אצל טהור שאכל את הטעוא אינו ענוש
 וגו'. ואזהרת טעוא שאכל את הטעור אינה מפורשת צחורה אלא חכמים למדוה

וּשְׂמַאתוּ עָלָיו וּנְכַרְתֶּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִוא
 מֵעַמִּיהָ: (כב) וּנְפֶשׁ כִּי־תִנָּע בְּכָל־טָמֵא
 בְּטָמֵאת אָדָם אוֹ בְּבַהֲמָה טָמְאָה אוֹ
 בְּכָל־שֶׁקֶץ טָמֵא וְאָכַל מִבְּשַׂר־זֶבַח
 הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וּנְכַרְתֶּהּ הַנֶּפֶשׁ
 הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (כג) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 לֵאמֹר: (כד) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
 כָּל־חֶלֶב שׂוֹר וְכֶשֶׁב וְעֵז לֹא תֹאכְלוּ:
 (כה) וְחֶלֶב נְבִלָה וְחֶלֶב טְרֵפָה יַעֲשֶׂה
 לְכָל־מִלְּאֲכָה וְאָכַל לֹא־תֹאכְלוּהוּ: (כז) כִּי

תרגום אונקלוס

יי וסאובתיה עלוהי וישתצי אנשא ההוא מעמיה : (כב) ואנש ארי
 יקרב בכל מסאב בסאבת אנשא או בבעירא מסאבא או בכל רחיש
 מסאב ויכול מבשר נבסת קודשיא די קדם יי וישתצי אנשא ההוא
 מעמיה : (כג) ומליל יי עם משה למימר : (כג) מליל עם בני ישראל
 למימר כל תרב תור ואימר ועזא לא תיכלון : (כד) ותרב נבלה ותרב
 תבירא יתעביד לכל עבדתא ומיכל לא תיכלוניה : (כה) ארי כל דייכול
 תרבא מן בעירא די יקרבון מנה קורבנא קדם יי וישתצי אנשא דייכול

בגזרה שום שלש כריתות אונורים צאוכלי קדשי' צטוונאת הגוף ודרשום רבותינו
 בשבעות [דף ר'] אחת לכלל ואחת לפרט ואחד ללמוד על קרבן עולה ויורד
 שלא נאמר חלל על טוונאת נקדש וקדשו: (והצטר כל טהור יאכל צטר.
 כלומר כל ענה שאסרתי לך בחטאת ואשם שאם ילאו חוץ לקלעי' אסורה
 כמו שכתוב צחצר אהל וועד יאכלוה צצטר זה אני אומר לך כל טהור יאכל
 צטר חפי' צכל העם): (כד) יעשה לכל ונלכסה. צא ולימוד על החלב שאינו
 נוטע טוונאת נצלות [ת"כ פסקים כ"ג]: ואכל לא תאכלהו. אמרה תורה
 יצא איסור נבלה וטרפה ויחול על איסור חלב שאם אכלו יתחייב חף על
 לאו של נבלה ולא חומר אין איסור חל על איסור: (כו) צכל מוטבותיכם.
 לפי שהיא חובת הגוף ואינו חובת קרקע נוהגת צכל מוטבות וצננסת קדושין

ויקרא ז צו

כָּל־אֹכֵל חֶלֶב מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב
מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ
הָאֹכֶלֶת מֵעַמִּיהָ: (כו) וְכָל־דָּם לֹא־תֹאכְלוּ
בְּכָל מוֹשְׁבֵי־יִכָּם לְעוֹף־וְלַבְּהֵמָה: (כז) כָּל־
נֶפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל כָּל־דָּם וּנְכַרְתָּהּ
הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיהָ: פ

(כח) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כט) דַּבֵּר
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמְקַרֵּב אֶת־
זִבְחַ שְׁלָמוֹ לַיהוָה יָבִיא אֶת־קָרְבָּנֹו
לַיהוָה מִזִּבְחַ שְׁלָמוֹ: (ל) יָדָיו תְּבִיאֶנָּה
אֶת אִשֵּׁי יְהוָה אֶת־הַחֶלֶב עַל־הַחֹהֶלֶת

תרגום אונקלוס

מעמיה: (כו) וכל דמא לא תיכלון בכל מוֹתבניכון דעופא ודבעירא:
(כז) כל אגיש דייכול כל דמא וישתיצי אנשא והוא מעמיה: (כח) ומליל
יי עם משה למימר: (כט) מליל עם בני ישראל למימר דמקרב ית נכסת
קודשוה קדם יי יתי ית קורבניה קדם יי מנכסת קודשוה: (ל) ידוהי
יתין ית קורבניא דיי ית תרבא על חדיא ייתיניה ית חדיא לארמא יתיה

צפ"א נפרש למה הולך לומר: לעוף ולצהנה. פרט לרש הגים ומגזי
[חולין ס']: (ל) ידיו תביאנה וגו'. יד הצעלי ונלמעל' והסלז והחזות נחונין
זה ויד כהן ונלמעט ונניפין [קדושין ל"ו]: את אשי ה'. ומה הן האשים
את הסלז על החזה: יציאו. כשנציאו נבית העטצחים נותן חלז על החזה
וכשנחתנו ליד הכהן הונניק ננלא החזה לנעל' והסלז לנעטס [מנחו' ס"ג]
וזוה האמור צנוקס אחר שוק התרומה וזה התנופה על אשי הסלזי יציאו
להניק וגו' [ויקרא י'] ולאחר התנופה נחתנו לכהן העקטייר וננלא החזה
לנעטס וזהו שנה' וישינוו הסלזים על החזות ויקטר הסלזי' הנוצחה [ויקרא
ט'] לנעדנו שג' כהנים זקוקין לה כך נפורש צנוקות [דף ס"ג]: את הסלז
על החזה יציאו. וזה החזה לנעטס נציא להניק אוחו הוא נציאו ולא שיהא

וביאנו את החזה להניף אתו תנופה
 לפני יהוה: (ב) והקטיר הכהן את החלב
 המזבחה והיה החזה לאהרן ולבניו:
 (ג) ואת שוק הימין תתנו תרומה לפה
 מזבחי שלמיכם: (ד) המקליב את דם
 השלמים ואת החלב מבני אהרן לו
 תהיה שוק הימין למנה: (ה) כי את החזה
 התנופה ואת שוק התרומה לקחתי
 מאת בני ישראל מזבחי שלמי הסואתן
 אתם לאהרן הכהן ולבניו להקיעולם
 מאת בני ישראל: (ו) ואת משחת אהרן

תרגום אונקלוס

ארמונתא קדם יי: (ב) ויסק פהנא ית תרבא למדבחה ויהי חדיא לאהרן
 ולבנותיו: (ג) וית שוקא דימינא תתנון אפרשותא לכהנא מנכסת
 קודשיכון: (ד) דמקרב ית דם נכסת קודשיא וית תרבא מבני אהרן
 דיליה יהי שוקא דימינא לחולק: (ה) ית חדיא דארמונתא וית
 שוקא דאפרשותא נסבית מן בני ישראל מנכסת קודשיהון ויהבית
 יתהון לאהרן פהנא ולבנותיה לקים עלם מן בני ישראל: (ו) דא רבות
 אהרן ורבות בנותיה מקורבניא דיי ביומא דקריב יתהון לשמשא קדם
 יי: (ז) די פקד יי למתן להון ביומא דרבי יתהון מן בני ישראל קים

הוא ונחשטים לפי שנה' את חשי ה' את החלב על החזה יכול שיהא חף
 החזה לחשים לכך נאמר ואת החזה להניף וגו': (ב) והקטיר הכהן החלב
 ואח"כ והיה החזה לאהרן [ת"כ] למדנו שאין הנשר נאכל בעוד שהאמורים
 לנפש מן המזבח: (ג) שוק. מן הפרק של ארכובה הנמכרת עם הראש
 עד הפרק האמצעי שהוא קוץ של ירך: (ד) המקריב את דם השלמים וגו'.
 יי שהוא ראוי לזריקתו ולקטירת חלציו ולא כמא נשעת זריקת דמים חו
 (43)

וּמִשְׁחַת בְּנֵי מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקָּרִיב
אַתֶּם לִכְהֵן לַיהוָה: (יז) אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחֹו אַתֶּם מֵאֵת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם: (יח) וְאֵת
הַתּוֹרָה לְעֹלָה לְמִנְחָה וְלַחֲטָאֵת וְלֹאֲשָׁם
וְלַמִּלּוּאִים וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים: (יט) אֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בְּיוֹם צִוּתוֹ
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב אֶת־קָרְבָּנֵיהֶם
לַיהוָה בְּמִדְבַר סִינַי: פ רביעי

ח (ב) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ג) קַח
אֶת־אֹהֶרֶן וְאֶת־בְּנָיו אֹתוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים
וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת | פֶּר הַחֲטָאֵת
וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֵת סָל הַמִּצּוֹת:

תרגום אונקלוס

עלם לדריהון: (יז) דא אורייתא לעלתא ולמנחתא ולחטאתא ולאשטא
ולקורבניא ולנכסת קורשיא: (יח) די פקיד ית משה במורא דסיני
ביומא דפקיד ית בני ישראל לקרבא ית קורבניהון קדם ית במדברא
דסיני:

ח (ב) ומליל ית עם משה למימר: (ג) קרב ית אהרן וית בנוהו עפיה
וית לבושיא וית משחא דרבנותא וית תורא דחטאתא וית תרין

שטעת הקטר חלצים שאינו חולק בנשר [פסחים כ"ט זככות י"ג מנחות ס"ג
ת"כ]: תנופה. תרומה מולך ונניא מעלה ומוריד [סוכה ל"א]: (לז) ולמלוואים
ליום מינוך הסהונה:

ח (ג) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שנעת ימים קודם הקמת המשכן
שאין מוקדם ומאוחר בחורה: קח את אהרן. קחנו בדברים ומשכחו:
ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים נענין לואת העלוואים בואתה מלווא

ועכס
אלה
דברים
בנבוי
דמק
(4)

(א) וְאֵת כְּדֵי־הָעֵדָה הִקְהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (ב) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (ג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת: (ד) וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אֹהֶלן וְאֶת־בְּנֵיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם: (ה) וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאָבְנֵשׁ וַיִּלְבֵּשׂ אֹתוֹ אֶת־הַמְּעִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאָפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בַּחֹשֶׁב הָאָפֶד וַיֹּאפֶד לוֹ בּוֹ: (ו) וַיֵּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתְּמִיּוֹם: (ז) וַיֵּשֶׂם אֶת־הַמְּצַנֶּפֶת עַל־

חצי התורה בפסוקים

תרגום אונקלוס

דְּכָרִין וַיֵּת סֵלָא דְּפִטְרִיא: (א) וַיֵּת כָּל פְּנִשְׁתָּא פְּנֹשׁ לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמַנָּא: (ב) וַעֲבַד מֹשֶׁה כְּמַא דִּי פְּקִיד יִי יְתִיָּה וְאֶת־פְּנִשְׁתָּא בְּנִשְׁתָּא לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמַנָּא: (ג) וַאֲמַר מֹשֶׁה לְכַנְשֵׁתָא דִּין סְתַנְמָא דִּי פְּקִיד יִי לְמַעֲבַד: (ד) וַקְרַב מֹשֶׁה יֵת אֹהֶלן וַיֵּת בְּנוֹהֵי וְאֶחְסֵי יִתְהוֹן בְּמִיָּא: (ה) וַיְהֵב עֲלוּהֵי יֵת פְּתוּנָא וְזָרִיו יִתִּיָּה בְּהַמִּנָּא וְאֶלְבִּישׁ יִתִּיָּה יֵת מַעִילָא וַיְהֵב עֲלוּהֵי יֵת אֶסְרָא וְזָרִיו יִתִּיָּה בְּהַמִּנָּן אֶסְרָא וְאֶתְקַן לִיָּה בֵּיה: (ו) וַשִּׁי עֲלוּהֵי יֵת חֹשְׁנָא וַיְהֵב בְּחוּשְׁנָא יֵת אֹרִיָּא וַיֵּת תּוּמִיָּא: (ז) וַשִּׁי יֵת מְצַנֶּפֶתָא

ועכשיו ניום רלסון לנולאים חזר וזרזו צעעת מעשה: (ג) הקהל אל פתח
 חלל מועד. זה אחד מן האקומות שהחזיק נועט חלל המרונה: (ד) זה הדבר.
 דברים שחרשו שאני עושה לפניכם לזכי הקדוש כרוך הוא לעשות ואל תלמזרו
 לכבודי ולכבוד אחי אני עושה. כל הענין הזה דפרשת הנולאים פירשתי
 בראשית תורה: (ח) האורים. כחז של שם הנפורש: (ט) ושם על הנלנפת.

ראשו וישם על המצנפת אל מול פניו
 את ציץ הזהב נור הקדש כאשר צוה
 יהוה את משה: (א) ויקח משה את שמן
 המשחה וימשח את המשכן ואת כל
 אשר בו ויקדש אתם: (ב) ויו ממנו על
 המזבח שבע פעמים וימשח את המזבח
 ואת כל כליו ואת הכיור ואת בניו
 לקדשם: (ג) ויצק משמו המשחה על
 ראש אהרן וימשח אתו לקדשו:
 (ד) ויקרב משה את בני אהרן וידבשם
 כפתת ויחנר אתם אבנט ויחבש להם
 מגבעות כאשר צוה יהוה את משה:
 חמישי (ה) ויגש את פר החטאת ויסמך

תרגום אונקלוס

על רישיה וישו על מצנפתא לקביל אפוחי ית ציצא דרבהא כלילא
 דקודשא כמא די פקיד יי ית משה: (א) ונסיב משה ית משחא
 דרבותא ורבי ית משכנא וית כל די ביה וקדיש יתהון: (ב) ואדי
 מגיה על מדבחא שבע זמנין ורבי ית מדבחא וית כל מגוהי וית פיזרא
 וית בסיסיה לקדשותהון: (ג) ואריק ממשחא דרבותא על רישא
 דאהרן ורבי יתיה לקדשותיה: (ד) וקריב משה ית בני אהרן ואלבשיגון
 כפתונין וזריי יתהון המגין ואתקן להון כובעין כמא די פקיד יי ית
 משה: (ה) וקריב ית תזרא דחטאתא וסמך אהרן וכנוהי ית ידיהון על

פחלי חללת הקדושים בליץ נתן על הוולגט כנולא הליץ חלוי כנולגט:
 (א) ויו ונתנו על הוולגט. לא ידעתי היכן כנלווס בהזרות הללו: (ג) וילק.
 וימשח. כחלה יוצק על ראשו ולא"כ כותן בין ריסי עיניו ומוטך בלגנעו
 (46)

אֶהְרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּרֶךְ
 הַחֹטֵאת׃ (ט) וַיִּשְׁחֹט וַיִּיבַח מִשֶּׁה אֶת־
 הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב
 בְּאֶזְבְּעָיו וַיַּחֲטֵא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם
 יִצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיִּקְדְּשׁוּ לְכַפֵּר
 עֲלָיו׃ (י) וַיִּקַּח אֶת־כָּל הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־
 הַקָּרֵב וְאֵת יִתְרַת הַכֹּהֵן וְאֶת־שְׂתֵי
 הַזֹּבְלִית וְאֶת־חֶלְבֵהֶן וַיִּקְטֹר מִשֶּׁה
 הַמִּזְבֵּחַ׃ (יא) וְאֶת־הַפֶּר וְאֶת־עֲרוֹ וְאֶת־
 בְּשָׂרוֹ וְאֶת־פָּרְשׁוֹ שֶׁבֶר בָּאֵשׁ מֵחֹוּץ
 לַמִּחָנֶה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
 (יב) וַיִּקְרַב אֶת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֶהְרֹן
 וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃
 (יג) וַיִּשְׁחֹט וַיִּזְרַק מִשֶּׁה אֶת־הַדָּם עַל־

תרגום אונקלוס

רִישׁ תּוֹרָא דְחַטָּאת׃ (ט) וְנָכַס וְנָסִיב מִשֶּׁה יַת דְּמָא וַיִּבַּח עַל קַרְנַת
 דְּדַבְחָא סְחוֹר סְחוֹר בְּאֶזְבְּעֵיהּ זְרִיבֵי יַת מְדַבְחָא וַיִּת דְּמָא אֲרִיק לִיסוּדָא
 דְּמְדַבְחָא וַקְדִּישֵׁהּ לְכַפְּרָא עֲלוּהִי׃ (י) וְנָסִיב יַת כָּל תְּרַבָּא דִּי עַל גִּזָּא
 וַיַּחֲטֵא עַל קַרְנֵי דְּמִזְבֵּחַ וַיִּתְרַת הַכֹּהֵן וְאֶת־שְׂתֵי
 (יא) וַיִּת תּוֹרָא וַיִּת מִשְׁכִּיָּה וַיִּת בְּסַרְיָה וַיִּת אוּבְלִיָּה אוּקִיד בְּגוֹרָא מְבָרָא
 לְמִשְׁרִיתָא כְּמָא דִּי פְקִיד יַת מִשֶּׁה׃ (יב) וַקְרִיב יַת דְּכָרָא דְעֹלָתָא
 וְסִמְכוּ אֶהְרֹן וּבָנָוְהִי יַת יְדֵיהֶן עַל רִישׁ דְּכָרָא׃ (יג) וְנָכַס וְזָרַק מִשֶּׁה
 מִזֶּה לָזֶה׃ (יג) וַיִּחַטֵּא לְטוֹן קְסִיָּה׃ (טו) וַיִּחַטֵּא אֶת הַנִּזְבָּח חֲטָאוּ וְעִסְרוּ
 עֲזוּרַת לִיכְנָס לְקֹדֶשׁ׃ וַיִּקְדְּשׁוּ נַעֲזוּד׃ ז׃ לְכַפֵּר עֲלָיו׃ וַעֲתָה כָּל הַכַּפֵּרוֹת׃
 (טז) הַכֹּהֵן לְכַד הַכֹּהֵן סֵהִי נוֹטֵל וַעֲטֵן וְנֵן הַכֹּהֵן עֲנֵה׃ (כג) אֵיל הַנְּזֹלֵהִים׃

הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב : (א) וְאֶת־הָאֵיל נָתַח
 לְנִתְחָיו וַיִּקְטֹר מִשָּׂה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־
 הַנְּתָחִים וְאֶת־הַפָּדֵר : (ב) וְאֶת־הַקָּרֵב
 וְאֶת־הַכְּרָעִים רָחֵץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מִשָּׂה
 אֶת־כֶּדֶד־אֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶיהָ הוּא לְרִיחַ
 נִיחַח אֲשֶׁה הוּא לְיִהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֶת־מֹשֶׁה : שִׁשִּׁי (ג) וַיִּקְרַב אֶת־הָאֵיל
 הַשְּׁנִי אֵיל הַמִּלְאִים וַיִּסְמְכוּ אֶהָרֶן וּבְנָיו
 אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל : (ד) וַיִּשְׁחֲטוּ
 וַיִּקַּח מִשָּׂה מִדָּמּוֹ וַיִּתֵּן עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן־
 אֶהָרֶן הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־
 בֶּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית : (ה) וַיִּקְרַב אֶת־בְּנֵי
 אֶהָרֶן וַיִּתֵּן מִשָּׂה מִן־הַדָּם עַל־תְּנוּךְ אֹזְנָם
 הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן
 רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרַק מִשָּׂה אֶת־הַדָּם עַל־

תרגום אונקלוס

יֵת דְּמָא עַל מַדְבַּחַא סְחוּר סְחוּר : (א) וַיִּת דְּכָרָא פִּלְגַּ לְאַבְרָהָי וְאַסִּיק
 מִשָּׂה יֵת רִישָׁא וַיִּת אַבְרָיָא וַיִּת תְּרַבָּא : (ב) וַיִּת גִּזָּא וַיִּת פְּרַעֲיָא
 חֲלִיל בְּמִיָּא וְאַסִּיק מִשָּׂה יֵת כָּל דְּכָרָא לְמַדְבַּחַא עֲלֵתָא הוּא לְאִיתְקַבְּלָא
 בְּרַעֲיָא קוֹרְבָנָא הוּא קָרַם יֵת כְּמָא דִּי סְקִיד יֵת מִשָּׂה : (ג) וַקְרִיב
 יֵת דְּכָרָא תְּנִינָא דְּבֵר קוֹרְבָנָא וַסְמְכוּ אֶהָרֶן וּבְנָהוּי יֵת יְדֵיהוֹן עַל רִישַׁ
 דְּכָרָא : (ד) וּנְכִים וּנְסִיב מִשָּׂה מִדָּמִיהָ וַיִּתְּבַּע עַל רוּם אֹדְנָא דְּאֶהָרֶן
 דִּי־יְמִינָא וְעַל אֶלְיוֹן יְדֵיהָ דִּי־יְמִינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלֵיהָ דִּי־יְמִינָא : (ה) וַקְרִיב
 יֵת בְּנֵי אֶהָרֶן וַיִּתְּבַּע מִשָּׂה מִן דְּמָא עַל רוּם אֹדְנָהוֹן דִּי־יְמִינָא וְעַל אֶלְיוֹן

ויקרא ח צו
 כה
 המזבח סביב : (כס) ויקח את החלב
 ואת האליה ואת כל החלב אשר על
 הקרב ואת יתרת הכבוד ואת שתי
 הכלית ואת חלבון ואת שוק הימין :
 (כו) ומסד המצות אשר לפני יהוה לקח
 חלת מצה אחת וחלת לחם שמן אחת
 ורקיק אחד וישם על החלבים ועל שוק
 הימין : (כז) ויתן את הכל על כפי אהרן
 ועל כפי בניו ויגף אתם תנופה לפני
 יהוה : (כח) ויקח משה אתם מעל כפיהם
 ויקטר המזבחה על העלה מלאים הם
 לריח ניהח אשה הוא ליהוה : (כט) ויקח
 משה את ההוה ויניפהו תנופה לפני

תרגום אונקלוס

ויהוה דימינא ועל אליון בגליהון דימינא וזקק משה ית דמא על
 מדבחא סחור סחור : (כס) ונסיב ית תרבא וית אליתא וית כל תרבא
 די על גוא וית חצר פבדא וית תרתין פולין וית תרביהון וית שוקא
 דימינא : (כו) ומסלא דפטיריא די קדם יי נסיב גריצתא פטורתא חדא
 וגריצתא דלחם משח חדא ואספוג חד ושוי על תרביא ועל שוקא
 דימינא : (כז) ויהב ית פולא על ידי אהרן ועל ידי בנוהי וארים יתהון
 אדמא קדם יי : (כח) ונסיב משה יתהון מעל ידיו ויאסיק למדבחא
 על עלתא קורבנא אינון לאתקבלא ברעוא קורבנא הוא קדם יי :
 (כט) ונסיב משה ית חדא וארימיה ארמא קדם יי מדבר קורבנא

חיל השלמים שהנולחים לסוף שלמים שנולדו ונשלימו חת הכהנים צכהותם
 [ח"כ] : (כו) חלת לחם שני. היא רצוכה שהיה ורצה זה שני כנגד חלות
 Tom. III. 4 ד (49)

יהוה מאיל המלאים למשה היה למנה
 כאשר צוה יהוה את משה : שביעי
 (ב) ויקח משה משמן המשחה ומן הקרם
 אשר על המזבח ויז על אהרן על-
 בגדיו ועל בגדיו ועל בגדי בניו אתו
 ויקדש את אהרן את בגדיו ואת בניו
 ואת בגדי בניו אתו : (ב) ויאמר משה
 אל אהרן ואד בניו בשלו את הבשר
 פתח אהל מועד ושם תאכלו אתו ואת-
 הלחם אשר בסד המלאים כאשר צויתי
 לאמר אהרן ובניו יאכלהו : (ג) והנותת
 בבשר ובדחם באש תשרפו : מפטיר
 (ג) ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת
 ימים עד יום מלאת ימי מלאיכם בי

תרגום אונקלוס

למשה הוה לחולק במא די פקיד יי ית משה : (ב) וגסיב משה
 ממשחא דרבותא ומן די על מדבחא ואדי על אהרן על לבושהו
 ועל בגדו ועל לבושי בגדו עמיה וקדיש ית אהרן ית לבושהו וית
 בגדו וית לבושי בגדו עמיה : (ב) ואמר משה לאהרן ולבגדו בשילו
 ית בשרא בתרע משבן זמנא ותמן תכלון יתיה וית לחמא די בסל
 קורבניא במא די אתפקדית למימר אהרן ובגדו ייכלוגיה :
 (ג) ודאשתאר בבשרא וב לחמא בגורא תזקרון : (ג) ומתרע משבן
 זמנא לא תפקון שבעא זמין עד יום משלם ימי קורבניכון ארי שבעא
 וסרקיקין כך נפרט בגמחות : (כח) ויקטר הוונחה. משה שמש כל שבעת
 ימי הוונחים בחוק לכן : על העולה. אחר העולה ולא עלינו טוק על

שבעת ימים ימלא את ידכם: (לז) כַּאֲשֶׁר
 עָשָׂה בַיּוֹם הַזֶּה צִוְּהָ יְהוָה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר
 עֲלֵיכֶם: (לח) וּפָתַח אֱהִל מוֹעֵד תִּשְׁבוּ
 יוֹמָם וּלְיַלְהָ שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־
 מִשְׁמַרְתֵּי יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי־כֵן צִוִּיתִי:
 (לו) וַיַּעַשׂ אֱהֲרֹן וּבָנָיו אֶת כָּל־הַדְּבָרִים
 אֲשֶׁר־צִוְּהָ יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: ס ס ס
 ט (ה) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה
 לְאֱהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ג) וַיֹּאמֶר
 אֶל־אֱהֲרֹן קַח־לְךָ עֵגֶל בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת
 וְאֵיֵךְ לְעֹלָה תְּמִימִם וְהִקְרַב לְפָנַי יְהוָה:

תרנום אונקלוס

יזמין יתקרב קורבניכון: (לז) כְּמָא דִּי עֵבֵד בְּיִזְמָא הַדִּין פְּקִיד יִי לְמַעַבְד
 לְכַפֵּרָא עֲלֵיכוֹן: (לח) וּבְתַרְע מִשְׁפָּן זְמָנָא תַתְּכִין יִימָס וּלְיַי שִׁבְעָא
 יזמין וְתַשְׂרוֹן ית מַטְרַת מִימְרָא דִּי וְלֹא תַמְוִתוֹן אֲרִי כֵן אֶתְפְּקִידִית:
 (לו) וְעֵבֵד אֱהֲרֹן וּבָנָוִי ית כָּל פְּתַגְמֵיָא דִּי פְּקִיד יִי בִּידָא דְּמֹשֶׁה:
 ט (ה) וְהָוָה בְּיִזְמָא תְּמִינָאָה קָרָא מֹשֶׁה לְאֱהֲרֹן וּלְבָנָוִי וּלְסָבִי יִשְׂרָאֵל:
 (ג) וַאֲמַר לְאֱהֲרֹן סֵב לָךְ עֵיגֶל בֶּר תִּזְרִי לְחַטָּאתָא וְדִכְר לְעֹלָתָא

שלמים קרב צכל ונקום חוץ וזה: (לז) לֹא ה' לעשות. כל שזעת הימים
 ורצוחינו דרשו: לעשות. זה ונעשה פרה: לכפר. זה ונעשה יום הכפורים
 וללמד סכה גדול עוון פרישה קודם יום הכפורים שזעת ימים וכן הכהן
 הסורף את הפרה: (לח) ולא חמותו. הא אם לא תעשו כן הרי אתם חייבי
 מיתה: (לו) ויעש אהרן וזכיו. להגיד שזנח שלא העו יניין ושנאל:

ז (א) ויהי ביום השמיני. לנלוואים הוא לאש חדש ניסן שהוקם הנשכן
 בו ציום [שנת פ"ז] ונטל עשר עשרות השנויות בסדר עולם: ולזקני
 ישראל. להשניעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ונשנעם בכזונה גדולה ולא
 יאורו וחליו נכנס: (ג) קח לך עגל. להודיע שזנכר לו הקצ"ה על ידי עגל

ויקרא ט שמיני

(ג) ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו
שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני
שנה תמימים לעלה: (ד) ושור ואיזר
לשלמים לזבח לפני יהוה ומנחה כלולה
בשמן כי היום יהוה נראה אליכם:
(ה) ויקחו את אשר צוה משה אלפני
אהד מועד ויקרבו כל העדה ויעמדו
לפני יהוה: (ו) ויאמר משה זה הדבר
אשר צוה יהוה תעשו וירא אליכם כבוד
יהוה: (ז) ויאמר משה אל אחיו קרב
אל המזבח ועשה את החטאת ואת
עלתה וכפר בעדך ובעד העם ועשה
את קרבן העם וכפר בעדם כאשר צוה

תרנום אונקלוס

שלמין וקריב קדם יי: (א) ועם בני ישראל תמליל למימר סבו צפיר
פר עזין לחטאתא ועיגל וכבש בני שנה שלמין לעלתא: (ב) ותור
ודבר לנכסת קורשיא לדבחא קדם יי ומנחתא דפלא פמשח ארי זמא
דין יקרא דיי מתגלי לבון: (ג) ונסיכו ית די פקיד משה לקדם משפן
זמא וקריבו כל פנשחא וקמו קדם יי: (ד) ויאמר משה דין פתגמא די
פקיד יי תעברון ויתגלי לבון יקרא דיי: (ה) ויאמר משה לאחיו קרב
למדבחא ועביד ית חטאתך וית עלתך וכפר עלך ועל עמא ועביד ית

זה על ונעשה העגל שעשה [חוספתא]: (ד) כי היום ה' נראה אליכם. להשקות
שכינתו ונעשה ידיכם לכך קרנות הללו בזמן מוצא ליום זה: (ה) קרב אל
המזבח. שהיה אהרן בוש וירא לגשת אהרן לו ונעשה לנחם אהרן בוש לכך נבחרת
[חוספתא]: אהרן חטאתך. עגל בן צוק: ואת עולתך. איל: קרבן העם. שביד

יהוה: (ט) ויקרב אהרן אל המזבחה וישחט את עגל החטאת אשר לו: (ט) ויקרבו בני אהרן את הדם אליו ויטבל אצבעו בדם ויתן על קרנות המזבחה ואת הדם יצק אליסוד המזבחה: (י) ואת החלב ואת הכלית ואת התרת מן הכבד מן החטאת הקטיר המזבחה באש צנה יהוה את משה: (יא) ואת הבשר ואת העור שרף באש מחוץ למחנה: (יב) וישחט את העלה וימצאו בני אהרן את הדם ויזרקו על המזבחה סביב: (יג) ואת העלה המצוא אליו לנתתיה ואת הראש וקטיר על המזבחה: (יד) וירתיץ את הקרב ואת הכרעים

תרגום אונקלוס

קרבן עמא ובשר עליהון כמא די פקיד יי: (ט) וקרב אהרן למדבחה ונכס ית עגלא דחטאתא די ליה: (ט) וקרבו בני אהרן ית דמא ליה וטבל אצבעיה בדמא ויהב על קרנת מדבחה וית דמא אריק ליסודא דמדבחה: (י) וית מדבא וית כוליתא וית חצרא מן כבדא מן חטאתא אפיק למדבחה כמא די פקיד יי ית משה: (יא) וית בשוא וית משבא אוקיד בנורא מברא למשריתא: (יב) ונכיס ית עלתא ואמטיו בני אהרן ליה ית דמא וזרקיה על מדבחה סחור סחור: (יג) וית עלתא עזים ועגל וכנס כל נוקיס ט: אור עגל בן שנה הוא ונכין אהם למד [ח"כ ר"ה י'] : (יד) ואת הנשר ואת העור וגו'. לא מלינו חטאת חילונא נשרפת אלא זו ושל ונלוזים וכלן על פי הדבור: (יג) וינלוזו. לשון הושתה והזנז (53)

ויקרא ט שמיני

וַיִּקְרָא עַל־הָעֵלָה הַמִּזְבֵּחַ : (טו) וַיִּקְרָב
 אֶת קָרְבַּן הָעֵם וַיִּקַּח אֶת־שְׁעִיר הַחַטָּאת
 אֲשֶׁר לָעֵם וַיִּשְׁחֲטֵהוּ וַיַּחַטְּאֵהוּ כְּרֹאשׁוֹן :
 (טז) וַיִּקְרַב אֶת־הָעֵלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט :
 שְׁנֵי (יז) וַיִּקְרַב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְצֵא כַּפּוֹ
 מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹרַע עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלֶּבֶד עֲלֵת
 הַבֶּקֶר : (יח) וַיִּשְׁחֲט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵיל
 זָבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעֵם וַיִּמְצְאוּ בְנֵי
 אֱהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ
 סָבִיב : (יט) וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־
 הָאֵיל הָאֵלִיָּה וְהַמִּכְסָּה וְהַכִּלִּית וַיִּתְּרַת
 הַבֶּקֶר : (כ) וַיִּשְׂימוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־

תרגום אונקלוס

אֲמַטְיָאוּ לִיה לְאִיבְרָא וִית רִישָׁא וְאִסִּיק עַל מִדְבַּחָא : (ט) וְחִלִּיל יֵת
 בְּנֹא וִית בְּרַעְיָא וְאִסִּיק עַל עֲלֵתָא לְמִדְבַּחָא : (טו) וְקָרִיב יֵת קָרְבַּן עַמָּא
 וְנִסְיֵב יֵת צִפְרָא דַחַטָּאת דִּי לְעַמָּא וְנִכְסִיָּה וְכֹפֶר בְּדַמִּיה בְּקִרְמָא :
 (טז) וְקָרִיב יֵת עֲלֵתָא וְעִבְרָה בְּדַחְזֵי : (יז) וְקָרִיב יֵת מִנְחָתָא וְכֹלָא דִּיה
 בְּנֵה וְאִסִּיק עַל מִדְבַּחָא בְּר מַעֲלַת צִפְרָא : (יח) וְנִכְסִים יֵת תּוֹרָא וִית
 דִּכְרָא נִכְסָה קִידְשִׁיא דִּי לְעַמָּא וְאֲמַטְיָאוּ בְנֵי אֱהֲרֹן יֵת דְּמָא לִיה
 וְזִרְקִיה עַל מִדְבַּחָא סְחוֹר סְחוֹר : (יט) וִית תְּרַבִּיא מִן תּוֹרָא וּמִן דִּכְרָא
 אֵלִיתָא וְחִפִּי גֹא וְכִלִּיתָא וְחֲצֵר בְּבֵרָא : (כ) וְשִׂיאוּ יֵת תְּרַבִּיא עַל

(טו) וַיִּמְצְאוּהוּ. עֵשָׂה כַּמִּשְׁפָּט חֲטָא : כְּרֹאשׁוֹן. כַּעֲגֹל שְׁלוֹ : (טז) וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט.
 הַמִּשְׁפָּט. צְבוּלַח נִדְנָה צִוְיָרָא [מִנְחֹת ל"ג צִלָּה כ'] : (יז) וַיִּמְצְאוּ כַּפּוֹ. הִיא
 קִוְיָה [מִנְחֹת ו'] : מִלְּבַד עוֹלַת הַבֶּקֶר. כָּל חֵלֶה עֵשָׂה אֲחֵר עוֹלַת הַחֲמוּד :
 (יט) וְהַמִּכְסָּה. חֲלָצַת הַנִּכְסָּה אֲחֵר הַקֶּרֶב : (כ) וַיִּשְׂימוּ אֶת הַחֲלָבִים עַל הַחוֹת.
 לְאַחַר הַחֲנוּפֶה נִתְּנָן כֵּהֵן הַמִּנְיָף לְכֵהֵן אֲחֵר לְהַקְטִירָם נִמְלָאוּ הַעֲלוּנִים לְמַעַת :

ויקרא ש שמיני כח
 החזות ויקטר החלבים המזבחה :
 (כב) ואת החזות ואת שוק הימין הנקיף
 אהרן תנופה לפני יהוה כאשר צוה
 משה : (כג) וישא אהרן את ידו אל העם
 ויברכם וירד מעשת החטאת והעלה
 והשלמים : (כד) ויבא משה ואהרן אל
 אהל מועד ויצאו ויברכו את העם וירא
 כבוד יהוה ארץ כל העם : שלישי
 (כה) ותצא אש מלפני יהוה ותאכל על

ידיו ק

תרגום אונקלוס

חדותא ואסיק תרביא למדבחה : (כב) וית חדותא וית שוקא דימינא
 ארים אהרן ארמא קדם יי במא די פקיד משה : (כג) וארים אהרן ית
 ידוהי לעמא וברכיניון ונחת מלמעבד חטאתא ועלתא ונכסת קודשיא :
 (כד) ועל משה ואהרן למשבון ומנא ונפקו וברכו ית עמא ואתגלי
 יקרא דיי לכל עמא : (כה) ונפקת אשתא מן קדם יי ואכלת על מדבחה
 ית עלתא וית תרביא וחזא כל עמא ושבחו ונפלו על אפיהון :

(כב) ויברכם. זרכת כהנים יצרך יאר ישא [מ"כ סופה ל"ו] : וירד. ונעל
 המזבח : (כג) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו ונלחמי צפ' ונלוחים צברייתא
 הנוספת על מ"כ שלנו למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מנחת הקטרת
 אז לא נכנס אלל לדבר אחר הריני דן ירידה וזיאה טעונה זרכת ונה ירידה ונעין
 עבודה אף זיאה ונעין עבודה הא לומדת למה נכנס משה עם אהרן ללמדו
 על מנחת הקטרת. ד"א כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרצנות ונעשו כל
 המעשים ולא ירדה שכינה לישראל היה מנטער ואומר יודע אני שכעס
 הקב"ה עלי וצטבילי לא ירדה שכינה לישראל אחר לו לנשה משה אחי
 כך עשית לי שנכנסתי ונחציישתי ויוד נכנס משה עמו וקסו רחמים וירדה
 שכינה לישראל: וילאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נועם ה' אליהנו עלינו
 [תהלים ל'] יהי רצון שחשרה שכינה צנועה ידיכם לפי שכל מצעת יוני
 הנלוחים שהעמידו משה למשכן ושמש צו ופרקו ככל יום לא שרתה צו שכינה
 (85)

יקרא ט י שמיני

וַיִּמְצָא אֶת־הָעֵלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיֵּרָא
כְּלִהָעֵם וַיִּרְנוּ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם׃
י (ב) וַיִּקְחוּ בְנֵי־אֶהֱרֹן נֶדָב וְאֶבְיָהוּא אִישׁ
מִחֶתְתּוֹ וַיִּתְּנוּ בְּהֵן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ
קָמָרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר
לֹא צִוָּה אֹתָם׃ (ג) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה
וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה׃ (ד) וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה אֶל־אֶהֱרֹן הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה׃
לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדָּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם

תרגום אונקלוס

י (ב) ונסיבו בני אהרן נדב ואביהוא גבר מחתיתיה ויהכו בהן אשתא
ושיאו עליה קמורת בוסמין וקריבו קדם יי אשתא נוכריתא די
לא פקיד יתרון׃ (ג) ונסקת אשתא מן קדם יי ואכלית יתרון ומיתו
קדם יי׃ (ד) ואמר משה לאהרן הוא די מליל יי למיטר בקריבי אקדש

והיו ישראל ככלונים ואוונרים לנושא נשמה רבינו כל הטורח טערחנו שתשרה
שכינה ציינו ונדע שנחכפר לנו עון העגל לכך חנר להם זה הדבר אשר
לוח ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' אהרן אחי כדאי וחשוב ונמני שעל ידי
קרבותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם ותדעו שהמקום צהר זו׃ (כד) וירנו
כתרגומו׃ ותלא אש. רבי אליעזר חונר לא ינתו בני אהרן אלא על ידי
שהורו הלכה בפני עשה רב. ר' ישועאל חונר שחויי יין נכנסו למקדש תדעו
שאחר גיתתן הזסיר הנותרים טלא יכנסו שחויי יין לנקדש וטל לנלך שה'
לו זן צית [ערוצין ס"ג] וכו' כדאיחא צוקרא רבא׃

י (ג) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר ונועדתי שנה לצני ישראל ונקדש בכבודי
[שנות כ"ט] אל תקרי בכבודי אלא צמכודי חנר לו משה לאהרן
אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית צמכודעו טל ונקס והייתי סכור או
צי או צך עכשיו רואה אני שהם גדולי' ונמני ונמנך [זכאי קט"ו]׃ וידוס
אהרן. קבל סכר על שתיקתו ונה סכר קבל סמתיחד עמו הדבור שנאמרה
לו לצדו פרשת שחויי יין [ת"כ זכאים קט"ו]׃ צקרוצני צצחירי׃ ועל פני
כל העם אכבד. כשהקצ"ה עושה דין צלדיקים ונחירא ונתעלה ונתקלס אס
(56)

אֶכְבֵּד וַיְהִי אֲהֲרֹן׃ (ד) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־
 מִישָׁאֵל וְאֶל אֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיָּאֵל דֹּד אֲהֲרֹן
 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קָרְבוּ שָׂאוּ אֶת־אֲחֵיכֶם
 מֵאֵת פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ אֶל־מַחֲוִיץ לְמַחֲנֶה׃
 (ה) וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֵם בְּכִתְנֹתָם אֶל־מַחֲוִיץ
 לְמַחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה׃ (ו) וַיֹּאמֶר
 מֹשֶׁה אֶל־אֲהֲרֹן וְלֹא־לְעֹזֵר וְלֹא־לְמֹרְאֵי בָנָיו
 רֵאשִׁיכֶם אֶל־הַתְּפֹרְעִים וּבְגָדֵיכֶם לֹא־
 תִפְרְמוּ וְלֹא תִתְמְתוּ וְעַל כַּד־הַעֲדָה יִקְצֹף
 וְאֲחֵיכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת־
 הַשָּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה׃ (ז) וּמִפֶּתַח
 אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶן־תִּתְמְתוּ בִּי־שָׁמַיִן

הקורא ישעים הגריש קודם התרסא

תרגום אונקלוס

ועל אפי כל עמא אתיקר ותשק אהרן׃ (ד) וקרא משה למישאל
 ולאלצפן בני עזיאל אחבוי דאהרן ואמר להון קריבו טילו ית אחיכון
 מן קדם אפי קודשא למברא למשריתא׃ (ה) וקריבו ונטלונון בכתניהון
 למברא למשריתא כמא די מליל משה׃ (ו) ואמר משה לאהרן
 ולאלעזר ולאתמר בנוהי רישיכון לא תרבוני פירוע ולבושיכון לא
 תבועונו ולא תמותונו ועל כל פנשתא יהי רונזא ואחיכון כל בית
 ישראל יבכו ית יקרשא די אוקיד יי׃ (ז) ומתערע משפן זמנא לא

כן באלו כל סכן ברשעי וכן הוא חונר נורא אלהים ונוקדטיך [תהלים ס"ח]
 אל תקרי ונוקדטיך אלא ונוקדטיך׃ (ד) דד אהרן. עזיאל אחי עונדס היה
 שנחנר וצני קסה וגו' [סנוות ו']׃ שאו את אחיכס וגונר. כאלס האונר
 להצידו העצר את הונת וולפני הכלה שלא לערצא את השונסה׃ (ה) זכתנוס.
 של ונתיס וולנד שלא נטרפו זגדיסס אלא נשונסס כנוין סני חוטיין של אס
 נכנסו לחוך חוטיניסס [סנהדרין כ"ג ח"ב]׃ (ו) אל תפרעו. אל תגדלו סער

ויקרא י שמיני

מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כְדַבַּר
מֹשֶׁה: פ

(ט) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: (ט) יִין
יִשְׁכַּר אֶל-תִּשְׁתֵּי אֶתְּהָ | וּבִנְךָ אֶתְּךָ
בְּבִאֲכֶם אֶל-אֱהֹל מוֹעֵד וְלֹא תִמְתּוּ חֲקַת
עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם: (י) וְלֹהֲבִידֵל בֵּין הַקֹּדֶשׁ
וּבֵין הַחֵל וּבֵין הַטְּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר:
(ב) וְלֹהֲוֹרֹת אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל-
הַחֲקִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד-
מֹשֶׁה: פ רביעי

(צ) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֵל אֲלֻעֹזֹר

תרגום אונקלוס

תִּפְקֹן דְּלִמָּא תַּמּוּתוֹן אַרְי מִשַּׁח רַבּוּתָא דִּי עֲלִיבּוֹן וְעַבְדוֹ כְּפִסְתָּנְטָא
דְּמִשָּׁה: (ט) וּמְלִיל יי עִם אַהֲרֹן לְמִימֵר: (ט) חֲמַר וּמְרוֹי לֹא תִשְׁתִּי
אֶת וּבִנְךָ עַמְּךָ כְּמִיעֲלִבּוֹן לְמִשְׁבֵּן זְמָנָא וְלֹא תַּמּוּתוֹן קִיָּים עֲלֵם לְדִרְיִכּוֹן:
(י) וְלֹא פִרְשָׁא בֵּין קוֹדֶשָׁא וּבֵין חוֹלָא וּבֵין מִסְּאֲבָא וּבֵין דְּכִיָּא:
(ב) וְלֹא פִרְשָׁא יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת כָּל קִיטְיָא דִּי מְלִיל יי לְהוֹן בְּיַד
דְּמִשָּׁה: (צ) וּמְלִיל מִשָּׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם אֲלֻעֹזֹר וְעִם אִיתְמַר בְּנֹהֵי

ונאחן שהזל אסור בחספורה [ע"ק ט"ו] אזל אחס אל תערבצו שמחתו טכ
מוקוס: ולא טמוותו. הא חס תעשו כן טמוותו: ואחיסכ כל צית ישראל. ונאחן
שלתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להחזיל זה: (ט) יין ושכר. יין
דכך שכרותו [ת"כ כריחות י"ג]: בצאכס אל חסל מועד. אין לי חלל בצאכס
להיכל בצשחס לנוצח וניין נאמר כאן ציאח חסל מועד ונאמר צקדוש יידיס
ורגליס ציאח חסל מועד עס להלן עשה גישח מוצח כציאח חסל מועד אף
כאן עשה גישח מוצח כציאח חסל מועד [ת"כ]: (י) ולהצדיל. כדי שחנדינו
צין עבודה קדושה למחוללת הא לנדח שחס ענד עבודתו פכולה [ת"כ זנחיס
י": [י] (יא) ולהורות. למד שאסור שיכור צהורחה יכול יהא חייב מיתח עלמוד
(58)

וְאֶל-אֹתָמָר אֲבִי בְנֵי הַנּוֹתְרִים קָחוּ אֶת-
הַמִּנְחָה הַנּוֹתֶרֶת מֵאִשֵּׁי יְהוָה וְאֶכְלוּהָ
מִצֹּת אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא׃
(יג) וְאֶכְלֹתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי חֲקֹךְ
וְחֲקֵי בְנֵיךָ הוּא מֵאִשֵּׁי יְהוָה כִּי כֵן צִוִּיתִי׃
(יד) וְאֵת חֹהֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׂוֹק הַתְּרוּמָה
תֹּאכְלוּ בְּמָקוֹם מְהוֹר אֹתָהּ וּבְנֵיךָ
יִבְנֹתֶיךָ אִתְּךָ כִּי-חֲקֹךְ וְחֲקֵי בְנֵיךָ נִתְּנוּ
מִזְבְּחֵי שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (טו) שׂוֹק

תרגום אונקלוס

דאשתארו סבו ית מנחתא דאשתארת מקורבניא דיי ואכלוה פטיר
בסטר מדבחא ארי קודש קודשין היא : (יג) ותיכלון יתה באתר קדיש
ארי חולקה וחלק בגוף היא מקורבניא דיי ארי בן אתפקדית : (יד) וית
חדיא דארמיתא וית שוקא דאפרשותא תיכלון באתר דבי את ובגוף
ובגתך עמך ארי חילקה וחלק בגוף אתהיבו מנכסת קודשיא דבני
ישראל : (טו) שוקא דאפרשותא וחדיא דארמיתא על קורבני תרביא

לומר אתה ובניך אתך ולא תנותרו כהנים בעבודתם צמיחה ואין חכמים
צהורחתן צמיחה : (יג) הנותרים. מן הצמיחה ונלמד שאף עליהן נקנסה מיתה
על עון העגל הוא שנאמר וצאהרן שהאנף ה' להסנידו [דברי ט'] ואין
השנודה אלא כלוי צנים שנאמר והסניד פרו מועל [עמוס ט'] וחפלתו
של משה צלה מנחה שנאמר והתפלל גם צעד אהרן צעת שהיא [דברים
ט'] : קחו את המנחה. אף על פי שהם חוננין וקדשים אסורים לאוין :
את המנחה. זו מנחת שניי וננחת נחשון : ואכלוה מלות. מה ח"ל לפי
שהיא מנחת לצור וננח' טעה ואין כיוולא זה לדורות הולך לפרש זה דין
שאר מנחות : (יג) וחק צניך. אין לצנות חק בקדשים : כי כן צויתי. צלניות
יאכלוה [ח"כ זכאים ק"ח] : (יד) ואת חזה התנופה. של שלמי לצור : תאכלו
במקום מהור. וכי את הראשונים אכלו במקום טעא אלא הראשונים שהם
קדשי קדשים הווקרו אכילתם במקום קדוש אבל אלו אין לריכים תוך הקלעים
אבל לריכים הם ליאכל חוץ מנחה ישראל שהוא מהור מליכנס שם מלודעים
(59)

ויקרא י שמיני

הַתְּרוּמָה וְחֹהֶה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי
הַחֲלָבִים וּבִיאוּ לְהַגִּיף תְּנוּפָה לְפָנַי יְהוָה
וְהָיָה לָךְ וּלְבָנֶיךָ אֶתֶךָ לְחֶק עוֹלָם כַּאֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה׃ חמישי (ט) וְאֵת אֲשֵׁי הַחֲמִצָּה
דֶּרֶשׁ דֶּרֶשׁ מִשָּׂה וְהֵמָּה שֶׁרָף וַיִּקְצַף עַל-
אֲלֻעֶזֶר וְעַל-אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן הַגּוֹתְרִים
לֵאמֹר׃ (י) מִדּוּעַ לֹא-אֶכְלְתֶם אֶת-

דרש בראש שיטה והוא חצי התורה בתיבות
תרגום אונקלוס

ויתן לארים ארמא קדם יי ויהי לך ולבנה עמך לקים עלם פמא די
פקיד יי : (ט) וית צפירא דחמאאתא מתבע תבעיה משה והא אתוקד
ורגיו על אלעזר ועל איתמר בני אהרן דאשתארו למימר : (י) מדין
לא אכלתון ית חמאאתא באתר קדיש ארי קודש קודשין היא ויתא

ונאן שקדשים קלים נאכלין ככל העיר [זמני' כ] : אחת וזניך וזנותך.
אחת וזניך בחלק אבל זנותך לא בחלק אלא אם תתנו להם ונתנות דשאר'
הן לאכול זמזם ושוק או אינו אלא חף הזנות בחלק תלמוד לומר כי חקך
וחק זניך נתנו חק לזנים ואין חק לזנות : (ט) על אשי החלבים. ונאחן
שהחלבים לנטע זעמת תנופה וישוה הנוקרות שלא יכחשו זה את זה כבר
פירשתי את שלשתן זלו את אהרן : (טז) שעיר החטאת. שעיר מוספי
ראש חדש ושלשה שעירי חטאת קרבו בו ציום שעיר עזים ושעיר נחשון
ושעיר ראש חדש [ת"כ] ונוכלן לא נשרף אלא זה ונחלקו בדבר חכמי
ישראל יש אומרים נפני הטוואה שנבעה בו נשרף ויש אומרים נפני איניות
נשרף לפי שהוא קדשי דורות אבל בקדשי טעה קנובו על ושה שאמר להם
זונחה ואכלוה מנות : דרש דרש. שתי דרישות הללו נפני ונה נשרף זה
ונופני ונה לא נאכלו אלו כך היא בחורה כהנים [זמנים ק"] : על אלעזר
ועל איתמר. צביל כבודו של אהרן הפך פניו כנגד הזנים וכעס : לאמר.
אמר להם השיבוני על דברי : (יז) מדוע לא אכלתם את החטאת
צוקוס הקדש. וכי חוץ בקדש אכלו והלא שרפיה ונה הוא אומר
צוקוס הקודש אלא אומר להם שזא חוץ לקלעים ילאה ונפסל' :
כי קדש קדשים היא. ונפסלן ציולא והם אומר לו לאו אומר להם
הואיל וצוקוס הקדש היתה מדוע לא אכלתם אותה : ואותה נתן

ויקרא י שמיני לא

הַחֲטָאת בַּמִּקּוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קְדָשִׁים
הוּא וְאַתָּה אֶתְּנֶנָּה לָכֶם לְשֵׂאת אֶת־
עוֹן הָעֵדוּת לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה׃
(י) הֵן לֹא־הוּבֵא אֶת־דָּמָה אֶל־הַקֹּדֶשׁ
פְּנִימָה אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר
צִוִּיתִי׃ (יט) וַיִּדְבֹר אֶהְרֹן אֶל־מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם
הַקִּיּוּבוֹ אֶת־חֲטָאתָם וְאֶת־עֲדוּתָם לִפְנֵי
יְהוָה וְתִקְרָאנָה אֵתִי כַּאֲלֵה וְאֶכְלָתִי
חֲטָאת הַיּוֹם הַזֶּה וְהֵיטֵב בְּעֵינֵי יְהוָה׃

תרגום אונקלוס

יָהֵב לָבוֹן לְסַלְחָא עַל חוֹבֵי כְּנִשְׁתָּא לְבַפְרָא עֲלֵיהוֹן קְדָם יי׃ (י) הָא
לֹא אֶתְעַל מְדָמָה לְבֵית קֹדֶשׁא גְּוָאָה מִיבַל תְּכַלּוֹן יְתָה בַּקֹּדֶשׁא
בְּמָא דִּי בַּקְדִּית׃ (יט) וּמְלִיל אֶהְרֹן עִם מֹשֶׁה הָא יוֹמָא דִּין קְרִיבוּ יְת

לכס לשאת וגו'. שהכהנים אוכלים וצעלים ונתכפרים. (והא דלא היו צעמ
ההיא צעלים וצעלים הם הכהנים צלותו פעם ונזאר צקוד הגלגול ע"פ
צולינא קדיש' האלהי ונחור"ר יחזק לוריא זל"ה): לשאת את עון העדה.
ונכאן לנדנו ששעיר ראש חדש ה' שהוא נכפר עון עונות נקדש וקדשו
שחטאת שמיני וחטאת נחשון לא לכפרה צאו: (יח) הן לא הוצא וגו'. שאילו
הוצא ה' להם לשרפה כנו שחטאת וכל חטאת אשר יוצא ונדונה וגו'
[ויקרא ו'] : אכל תאכלו אותה. היה לכס לאכלה חף על פי שאתם
אוננים : כאשר לויתי. לכס צונחם: (יט) וידבר אהרן. אין לשון דבור
אלא לשון עז שנאמר וידבר העם וגו' [צמדצר כ"ח] אפשר נושה קלף
על אלעזר ועל איתמר ואהרן ונדבר הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד
אנרו אינו דין שיהא אצלו יושב ואנו ונדברים לפניו ואינו דין שיהא
תלמיד ונשיב את רבו יכול מפני שלא היה צלעזר להשיב ת"ל ויאמר אלעזר
הכהן אל אחי הוצא וגומר [צמדצר ל"ח] הרי כשרה דבר לפני נושה
ולפני הנשיאים זו מלאתי צפרי של פנים שני: הן היום הקריצו. ונחור אומר
אלא אמר לו נושה שנת זרקתם דמה אוננין שאונן שעצד חלל אמר לו
אהרן וכי הם הקריצו שהם הדיוטות אני הקרבתי שאני כהן גדול ומקריצו

ויקרא י יא שמיני

(כ) וישמע משה ויישב בעיניו: פ ששי
יא (ב) וידבר יהוה אל-משה ואל-אהרן
לאמר אלהם: (ג) דברו אל-בני ישראל
לאמר זאת החיה אשר תאכלו מכל-
הבהמה אשר על-הארץ: (ד) כל מפרסת
פרסה ושסעת שסע פרסת מעדת נרה
בבהמה אתה תאכלו: (ה) אך את-זה לא

תרגום אונקלוס

חַטוּתְהוֹן וְתַעֲלוּתְהוֹן קָדָם יְיָ וְעָרְעוּ יְתֵי עֵקוֹן בְּאַלְפִין וְאַלְפִין אֶבְלִית
הַפְּאָתָא יִזְמָא דִּין הַתְּקִין קָדָם יְיָ : (כ) וְשָׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׁבַּר בְּעֵינָיו :
יֵא (ב) וַיִּמְלִל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְעִם אֶהְרֹן לְמִימְרֵיהוֹן : (ג) מְלִילוֹ עִם
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימְרֵי דָא חִיתָא דִּי תִכְלוּן מִכָּל בְּעִירָא דִּי עַל
אַרְעָא : (ד) כֹּל דְּסָדִיקָא פְּרָסְתָא וַיִּמְלִיפָא מְלִפִין פְּרָסְתָא מִסְקָא פִּישְׂרָא

חיין [זכאים ק"ח]: ותקראנה אותי כאלה. אפילו לא היו הונתים בני אלה
שאר קרובים שאני חייב להיות חוכן עליהם כאלו כגון כל האמורים צפ'
כהנים שהכהן נוטעם להם: ואכלתי חטאת. והם אכלתי היטב וגו': היום.
אכל חנינות לילה מותר שאין חוכן אלא יום קצורה: היטב צעיני ה. חס
שונעת צקדשי טעה חין לך להקל צקדשי דורות: (ג) ויטע צעיני. הודה
ולא צט לוויר לא שונעתי:

יא (ה) אל נושה ואל אהרן. לנושה אומר שיאמר נאהרן: לאמר אליהם.
אמר שיאמר לאלעזר ולאהתנור. או חיכו אלא לאמר לישראל כשהוא
אומר דברו אל בני ישראל הרי דבור אומר לישראל הא נה אני ונקיים לאמר
אליהם לבניו לאלעזר ולאהתנור: (ג) דברו אל בני ישראל. את כלם השוה
להיות שלוחים בדבור זה לפי שהשורו צדונינה וקבלו עליהם גזרת הנוקם
ונאחזה: זאת החיה. לשון חיים לפי שישראל דבוקים בנוקם וראויין להיות
חיים לפיכך הצדילים וכן הטוונאה וגזר עליהם ונלות ולאוונות "ע" לא אכר
כלום ושל לרופא שנכנס לבקר את החולה כולי כדאיתא. צנדרס רצי תחמונא:
זאת החיה. ונלמד שהיה נושה אחוז בחיה ונראה אותה לישראל זאת תאכלו
וזאת לא תאכלו [ת"כ חולין כ"ט]: את זה תאכלו וגו'. אף צטרלי הנמים
אחו וכל מין ומין והראה להם. וכן צעוף ואת אלה תשקלו מן העוף. וכן
צטרלים וזה לכם הטווא: זאת החיה וכל הצהונה. ונלמד שהצהונה ככלל

תאכלו ממעלי הגרה וממפרסי הפרסה
את הנמל כי מעלה גרה הוא ופרסה
איננו מפרים טמא הוא לכם: (ס) ואת
השפן כי מעלה גרה הוא ופרסה לא
יפרים טמא הוא לכם: (י) ואת הארנבת
כי מעלת גרה הוא ופרסה לא הפריסה
טמאה הוא לכם: (י) ואת החזיר כי
מפריס פרסה הוא ושסע שסע פרסה
והוא גרה לא יגור טמא הוא לכם:
(ס) מבשרם לא תאכלו ובגבלתם לא

תרגום אונקלוס

בבעירא יתה תיכלון: (ז) ברם ית דין לא תיכלון מפקי פשרא ומסדיקי
פרסתא ית גמלא ארי מסיק פשרא הוא ופרסתיה לא סדיקא מסאב
הוא לכון: (ס) וית מסאב ארי מסיק פשרא הוא ופרסתיה לא סדיקא
מסאב הוא לכון: (י) וית ארנבא ארי מסאב פשרא היא ופרסתיה לא
סדיקא מסאבא היא לכון: (י) וית חזירא ארי סדיק פרסתא הוא ומטלפא
טלפין פרסתא והוא פשרא לא פשר מסאב הוא לכון: (ס) מבסריהון

חיה [וננחת ז'] : (ג) ופרסת. כחרגונו סדיקה: פנסה. פלאנטי"א (פוסזחלהע) זלע"ז: ושוסעת טסע. שנונדלם ונלונעלה ונלונעטה צסחי צרנין כחרגונו ונטלפן טלפן טיש שפרקותיו סדוקות ונלונעלה ואין טסועות ונונדלות לנמרי שנלונעטה ונחזרות [חולין ע"ח] : ונעלת גרה. ונעלה ונעקיסה האוכל וננעיה וננחזרת אוחו לתוך פיה לכתשו ולטחנו דק: גרה. כך שמו ויחכו פישרש טע"י הגרה האוכל נפטר ונמוח: צנהנט. תיבה יתירה היא לדרשה להחיר את השליל הנמלא צנעיי אמו [ת"כ חולין פ"ד] : אוחה תאכלו. ולא צנהנט טנאה ולא צנאסרה היא אלא לעצור עליה צעשה ולא טעשה [צנחיס ל"ד] : (ח) ונשרס לא תאכלו. אין לי אלא אלו שאר צנאה טנאה שאין לה שום סינון טהרה וניין קל וחומר ומה אלו טיש צהן קלת סינוני טהרה (י"ג)

ויקרא יא שמיני

תָּנְעוּ מִמַּיִם הֵם לָכֶם : (ט) אֶת־זֶה
 תֹּאכְלוּ מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כֹּל אֲשֶׁר־לוֹ
 סַנְפִּיר וְקִשְׁקֶשֶׁת בַּמַּיִם בַּיָּמִים וּבַנְּחָלִים
 אַתֶּם תֹּאכְלוּ : (י) וְכֹל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ
 סַנְפִּיר וְקִשְׁקֶשֶׁת בַּיָּמִים וּבַנְּחָלִים מִכֹּל
 שָׂרֵץ הַמַּיִם וּמִכֹּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר
 בַּמַּיִם שֶׁקֵּץ הֵם לָכֶם : (יא) וְשֶׁקֵּץ יְהוָה
 לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־גְּדֹתֵם
 תִּשְׁקְצוּ : (יב) כֹּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סַנְפִּיר

תרבום אונקלוס

לֹא תִכְלוּ וּבְנִבְלַתְהוֹן לֹא תִקְרְבוּן מִסְּאֲבִין אֲנֹן לָבוֹן : (ט) ית דין תִּכְלוּן
 מִכֹּל די בְּמַיָּא פִּל די ליה צִיִּצִין וְקִלְסִין בְּמַיָּא בְּיַמְמִיָּא וּבְנִחְלִיָּא יתְהוֹן
 תִּכְלוּן : (י) וְכֹל די לית ליה צִיִּצִין וְקִלְסִין בְּיַמְמִיָּא וּבְנִחְלִיָּא מִכֹּל רִישָׂא
 דְּמַיָּא וּמִכֹּל נֶפֶשׂא חַיָּתָא די בְּמַיָּא יִשְׁקָצָא אֲנֹן לָבוֹן : (יא) וְשֶׁקֵּץ יְהוָה
 לָבוֹן מִבְּשָׂרָהוֹן לֹא תִכְלוּן וְיִת גְּבִלַתְהוֹן תִּשְׁקָצוּן : (יב) פִּל די לית ליה

חַסְרוֹת וכו' : (ט) וּנְשָׂרָם. על צַרְסָה בַּזְהָרָה ולא על עֲלֻמוֹת וּגִידִין
 וּקְרָנִים וּטְלָפִים : וּבְנִבְלַתְהוֹן לא חֲגֻעוּ. יכול יהו ישראל מוֹזְהָרִים על וּנְשָׂרָה
 כְּבִלָּה ח"ל אֲנֹר אל הַכְּהֵנִים וּגו' [ויקרא כ"ח] כְּהֵנִים מוֹזְהָרִין וְאִין יִשְׂרָאֵל
 וּמוֹזְהָרִין קַל וְחֻמְרֵי עֲנֵתָה וְנֵה טוֹנֵחַת וְנֵה חֲנוּרָה לא הִזְהִיר צֵה אֵלֶּה
 כְּהֵנִים טוֹנֵחַת כְּבִלָּה קֵלָה לא כל שְׂכָן וְנֵה חֲלוּד לֹוֹעַר לא חֲגֻעוּ כְּבִלָּה [ח"ב
 ר"ה י"ז] : (ט) סַנְפִּיר. אֵלוּ שֶׁטֶט צֵהס : קִשְׁקֶשֶׁת. אֵלוּ קִלְפִין הַקְּצוּעִים צו
 כּוּוּ שֶׁנֶּחַ וְשִׁרְיוֹן קִשְׁקֶשֶׁת הוּא לְצוּט [שְׁנוּחַל ח' י"ז] : (י) סַרְךָ. כֹּכַל מוּקוּס
 וְשֶׁנְעוּ דְצֵר נוֹנֶךְ שְׂרוּחַט וְכד על הַסַּרְךָ : (יא) וְשֶׁקֵּץ יְהוָה. לֹאסוֹר אֵת
 עִירוֹצִיחֵן אֵם יֵשׁ צוּ בְּנוֹתָן טַעַם [ח"ב חוּלִין ג"ט] : וּנְשָׂרָם. אֵינוּ מוֹזְהָרֵי עַל
 הַסַּנְפִּירִים וְעַל הַעֲלֻמוֹת : וְחַט כְּבִלַתְהוֹן תִּשְׁקָצוּ. לְרִבּוֹת יִבְחוּשִׁין סַסִּינֵן [חוּלִין
 ג"ז] יִבְחוּשִׁין מוֹשִׁי"רוּכַס צֵלַע" : [קִלְיֵנַע פִּלְיַעגֶען, וַיִּקְקַעוּן] : (יב) וְכֹל אֲשֶׁר
 אֵין לוֹ וּגו'. חֵה ת"ל שִׁיכּוּל אֵין לי שִׁיחַ מוֹזְהָר אֵלֶּה הַמְעַלָּה סַסִּינֵן שְׁלוֹ
 לְיִצְהָה הַסִּינֵן צִוּיִם מִנֵּין ח"ל וְכֹל אֲשֶׁר אֵין לוֹ סַנְפִּיר וְקִשְׁקֶשֶׁת צִוּיִם הֵה
 אֵם הִיוּ לִי צִוּיִם אֵף עַל פִּי שְׁהִסְרִין צַעֲלִיחֹו מוֹזְהָר [ח"ב] : (יג) לֹא יִשְׁכְּלוּ.

וְקִשְׁקֶשֶׁת בַּמַּיִם שֶׁקִּין הוּא לָכֵם: (יג) וְאֶת־
 אֵלֶּה תִשְׁקְצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁקִּין
 הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעוֹנִיָּה:
 (יד) וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָּה לְמִינָהּ: (טו) אֶת־
 כָּל־עֶרֶב לְמִינֹו: (טז) וְאֶת־בֵּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־
 הַתְּחֵמָס וְאֶת־הַשְּׁחִי וְאֶת־הַנֶּץ לְמִינֵהוּ:
 (יז) וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשֶּׁלֶךְ וְאֶת־הַיַּנְשׁוּף:
 (יח) וְאֶת־הַתְּנַשְׁמַת וְאֶת־הַקָּאֵת וְאֶת־
 הַרְרָהִם: (יט) וְאֶת־הַחֲסִידָה הָאֲנָפָה לְמִינָהּ

תרגום אונקלוס

צִיָּין וְקִלְפִין בַּמַּיִם שֶׁקֶצָא הוּא לָכוּן: (יג) וְיֵת אֵלִין תִּשְׁקֶצוּן מִן עוֹפֵא
 לֹא יִתְאָכְלוּ שֶׁקֶצָא אֲנוּן נִשְׂרָא וְעַר וְעוּיָא: (יד) וְדִיתָא וְטַרְפִּיתָא
 לְזוּנָה: (טו) יֵת כָּל עוֹרְבָא לְזוּנָה: (טז) וְיֵת בֵּת נַעֲמִיתָא וְצִיָּא וְצַפֵּר
 שֶׁחֶפָא וְנֶצֶא לְזוּנָה: (יז) וְקָרִיא וְשְׁלִינְנָא וְקַפּוּסָא: (יח) וְכּוּתָא וְקַתָּא
 וְיִקְרִיקָא: (יט) וְיֵת חֲרִיתָא וְאִבּוֹ לְזוּנָה וְגַבְרָא טוֹרָא וְעַמְלָא: (כ) כָּל

לחייב את המאכלין לקטנים [שבת ק"ד] סך וטעמו לא יאו כחכלין על
 ידך או אינו אלא לחסרן בהנחה ח"ל לא תאכלו [דברים י"ד] באכילה אסורין
 בהנחה מותרין. כל עוף שנאמר בו לנינה לנינו לנינהו יש באותו הנין
 שאין דומין זה לזה לא במראהו ולא בשמותיהם וכולן עין אחד: (טז) הנך.
 אישפר"וירי שפערצער): (יז) שלך. פירשו רבותינו זה השולה (פי' ונגזיה)
 דגים מן הים [חולין ס"ח] וזהו שחרגס אונקלוס ושלנינוט: כוס וינסוף.
 הם לוחי"טש (נאכטאילען) הוועקים צלילה ויש להם לסתוח כחדם ועוד
 אחר דומה לו שקורין יי"צי (דער אוהן): (יח) תנסות. היא קלצ"א ש"א ורין
 (פעלדמויז) ודומה לעכבר הפורחת צלילה ותנסות השמורה בצלילים היא דומה
 לה ואין לה עינים וקורין לה טלפ"א (מולוואורק): (יט) חסידה. זו דיה
 לצנה לצני"נא (אין שטארך) ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם
 הצרותיה במזונות: האנפה. היא דיה רגזית ובדומה לי שקוראין אותה
 היר"רון (אין ריי"הער): הדוכיפת. תרנגול הצר וכרצלתו כפולה וצלע"ז הופ"א
 (וידערהאק) ולמה נקרא שמו דוכיפת שהודו כפות וזו היא כרצלתו ונגר
 (65)

וּקְרָא יֵא שְׁמִינִי

וְאֶת־הַדְּיוּכִיפֶת וְאֶת־הָעֵמְלָה : (כ) כֹּל
שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֶלֶךְ עַל־אַרְבַּע שָׂקִץ
הוּא לָכֶם : (כא) אֲךְ אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכֹּל
שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֶלֶךְ עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־לֹא
כָּרְעִים מִמֶּעַל לְרַגְלָיו לְגִתָּר וּפְהֵן עַל־
הָאָרֶץ : (כב) אֶת־אֵלֶּה מֵהֶם תֹאכְלוּ אֶת־
הָאָרְבָּה לְמִינֵהּ וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינֵהוּ
וְאֶת־הַחֲרָגָל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲנֹב
לְמִינֵהוּ : (כג) וְכֹל שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ
אַרְבַּע רַגְלִים שָׂקִץ הוּא לָכֶם : (כד) וְדֹאֵלָה

לו ק

תרגום אונקלוס

רִיחָשָׂא דְעוֹפֵא דְמַחְלָךְ עַל אַרְבַּע שְׂקִצָא הוּא לְכוּן : (כא) בְּרַם יֵת
דִּין תִּיכְלוּן מִכֹּל רִיחָשָׂא דְעוֹפֵא דְמַחְלָךְ עַל אַרְבַּע דִּי לִיה קְרוֹסִילִין
מַעֲלֵי רַגְלוֹהִי לְקַפְצָא בְּהוֹן עַל אַרְעָא : (כב) יֵת אֵלִין מִנְהוֹן תִּיכְלוּן
יֵת גּוֹבָא לְזוּנְיָה וְיֵת דְשׁוּנָא לְזוּנְיָה וְיֵת חֲרוּלָא לְזוּנְיָה וְיֵת חֲנֹבָא
לְזוּנְיָה : (כג) וְכֹל רִיחָשָׂא דְעוֹפֵא דִּי לִיה אַרְבַּע רַגְלִין שְׂקִצָא הוּא
לְכוּן : (כד) וְלֹאֵלִין תַּסְתַּאבוּן כֹּל דְיִקְרַב בְּגַבְלָתְהוֹן יְחִי מִסָּאב עַד
טוּרָא נִקְרָא עַל טַס וְנַעֲשִׂי כַּמוּ שְׁפִירְטוּ רְבוּתִירוּ בְּנַסְכַּת גִּישִׁין צַפְרִק מִי
טַחֲחוּ [ס"ג] (כ) טַרְךְ הָעוֹף. הַס הַדְּקִים הַנְּמוּכִים הַרוֹחֲטִין עַל הָאֶרֶץ
כְּהוּן זְבוּבִים וְלִרְעִין וְיִחוּסִין וְחַגְזִים : (כ) עַל אַרְבַּע. עַל ד' רַגְלִים : וְנַעֲמַל
לְרַגְלָיו. סוּמֹךְ לְלֹארוּ יֵשׁ לוֹ כַּמִּין שְׁנֵי רַגְלִים לְכַד ד' רַגְלָיו וְכַשְׂרוּלָא לְעוֹף וְלַקְפּוֹן
וְיֵת הָאֶרֶץ וְנַחֲזֵק בְּאוֹתוֹן שְׁנֵי כְרַעִים וְפּוּרַח וְיֵשׁ הַרְבֵּה כְּאוֹתוֹן שְׁקוּרִין לְגַוּוּ"שׁ טַח
(אִים) אֲלֵטְרַחְלֵבִיזִשְׁעִין : אִינַע הִיִּשְׁרַעְקַע. יַעֲטֹט : אִיין וְנַעֲטַרְקַעֲבִס
אֲזַל אִין אֲלוּ בְּקִיחִין בְּסַן שְׂאֲרַע סִימְנֵי טַהֲרָה נִאֲמַרוּ צַהֵם אַרְבַּע רַגְלִים
וְאַרְבַּע כַּפִּים וְקַרְסוּלִין כְּרַעִים אֲלוּ הַכְּתוּזִים כְּאֵן וְכַפִּיו תּוֹפִין אֲחַ
רוּבֵן וְכֹל סִימְנִין הַלְלוּ עֲלוּם בְּאוֹתוֹן שְׂבִיחוּתֵינוּ אֲזַל יֵשׁ טַחֲשָׁן אֲרוּךְ וְיֵשׁ
שְׂחָן לְהַס זַנַּב וְלִרְךְ שִׁחָא טַמּוּ חַגַּב וְזַהֵם אִין אֲלוּ יוֹדְעִים לְהַבְדִּיל
צִיִּיתוֹן : (כג) וְכֹל טַרְךְ הָעוֹף וְגו'. זֹא וְלַמַּד שִׁחָא יֵשׁ לוֹ חוּטַס טַהוּר [ח"כ] :

ויקרא יא שמיני
 לד
 הַטֵּמְאוֹ כָּל־הַנִּגְעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־
 הָעָרֶב : (כס) וְכֵל הַנִּשְׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֶּם
 בְּגָדָיו וְטֵמָא עַד־הָעָרֶב : (כו) לְכָר־
 הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרוֹת פְּרוֹתָהּ
 וְשִׁסְעָה אִינְנָה שִׁסְעַת וְגֵרָה אִינְנָה
 מֵעֵלָה טֵמְאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנִּגְעַ בָּהֶם
 יִטְמָא : (כז) וְכֹל הַהוֹלֵךְ עַל־כַּפּוֹ בְּכָל־
 הַחַיָּה הַהֹלֶכֶת עַל־אַרְבַּע טֵמְאִים הֵם
 לָכֶם כָּל־הַנִּגְעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־
 הָעָרֶב : (כח) וְהַנִּשְׂא אֶת־נִבְלָתָם יִכְבֶּם
 בְּגָדָיו וְטֵמָא עַד־הָעָרֶב טֵמְאִים הֵמָּה
 לָכֶם : ס (כט) וַיְהִי לָכֶם הַטֵּמָא בְּשָׂרָיִךְ

תרגום אונקלוס

רַמְשָׂא : (כס) וְכֹל דְּיִשׁוּל מִנִּבְלָתְהוֹן יַצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיְהִי מִסָּבַב עַד
 רַמְשָׂא : (כו) לְכָל בְּעִירָא דִּי הִיא סְדִיקָא פְּרוֹסָתָא וְשִׁלְפִין לִיתְהָא
 מְטִלִּיפָא וּפְשָׂרָא לִיתְהָא מִסְקָא מִסְקָבִין אִינּוֹן לְכוּן כֹּל דְּיִקְרַב בְּהוֹן יְהִי
 מִסָּבַב : (כז) וְכֹל דְּמַהֲלֵךְ עַל יְדוּהִי בְּכָל חֵיתָא דְּמַהֲלֵכָא עַל אַרְבַּעַה
 מִסָּבַבִּין אִינּוֹן לְכוּן כֹּל דְּיִקְרַב בְּנִבְלָתְהוֹן יְהִי מִסָּבַב עַד רַמְשָׂא :
 (כח) וְדִישׁוּל יֵת נִבְלָתְהוֹן יַצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיְהִי מִסָּבַב עַד רַמְשָׂא מִסָּבַבִּין
 אִינּוֹן לְכוּן : (כט) וַדִּין לְכוּן דְּמִסָּבַב בְּרִיהֶשָׂא דְּרַחֲשִׁישׁ עַל אַרְעָא חוּלְדָא

(כד) ולאכלה. השחידין לאמר צענין למטה [ח"כ] : חטואו כלומר צנעינעס
 יס טוונאה : (כה) וכל הנושא מנבלתם. כל זקוק שאומר טוונאה וטא
 חמורה טוונאה זגע שטיא טעונה כזוס צגדים : (כו) ופרסת פרסה וססע
 איננה טוסעת. כגון גוול שפרסתו סדוקה למעלה אזל לנטעם שיא מחוצרת
 כאן למדך שצנלח צהונה טוואס חטואס וצענין טצסוף הפרסה פירט על
 נהונה טהורס : (כז) על כפיו. כגון כלז ודוז וחטול : טוואיס סס לכס .

ויקרא יא שמיני

השרץ על הארץ החלד והעכבר והצב
למינהו : (ב) והאנקה והפח והלטאה
והחמט והתנשמת : (ג) אלה הטמאים
דכם בכל השרץ כל הנגע בהם במתם
יטמא עד הערב : (ד) וכל אשר יפל עליו
מהם במתם יטמא מכל כלי עץ או בנר
או עור או שק כל כלי אשר יעשה
מלאכה בהם במים יובא וטמא עד
הערב וטהר : שביעי (ה) וכל כלי הברז
אשר יפל מהם אל תוכו כל אשר
בתוכו יטמא ואתו תשברו : (ו) מכל
האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים
ל' רבתי

תרגום אונקלוס

ועכברא ועבא לזגהי : (ב) וילא וכחא והלטתא וחומטא ואשותא :
(ג) אליו דטמאבין לזון בכל ריחשא כל דיקרב בהון במותהון יהי
טמאב עד רמשא : (ד) וכל די יפל עלוהי בנהון במותהון יהי
טמאב טבל מאן דאע או לבוש זז משך או שוקא כל מאן
די תתעבר עבירתא בהון במיא יתעל ויהי טמאב עד רמשא וידפי :
(ה) וכל מאן דחסף די יפל בנהון לגניה כל די בגניה יסתאב ויתיה

למוג : (כט) וזה לכם הטומא. כל פונאות הללו חיינ לאיסור חילתא חלל
למונחא מונח להיות טומא בנגען ונחסר לאכול טרומה וקדשים וליכנס
בנקדש : החלד. מוש"טילה. (חין ווינזעל) : והלב. פוי"ט (לא ידעתי לכונו)
טרומה לפרדע : (ל) חנקה. הרילו" (חין ליגעל) : הלעטא. לייש"דח (חיינע
חידעכעזע) : חונט. ליינל"ס (ווענשנעקקען, וועלכע קיין געהייז האבען) :
תכנות. טל"פה (מורלוואורק) : (ג) יובא. ואף לאסר טבילתו טומא הוא
לטרומה עד הערב ואח"כ וטהר בהערב השמש [ינמות כ"ה] : (ג) חל

וּמִמָּא וְכָל-מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתָּה בְּכַל-כֵּלִי
וּמִמָּא: (לס) וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנְבִּלְתָּם
עָלָיו וּמִמָּא תַנּוּר וְכִירִים יִתֵּץ מִמַּאִים הֵם

תרגום אונקלוס

תתברון: (לד) מפל מיכל די מתאכיל די יעלון עלוהי כייא יהי מסאב
וכל משקי די ישתתי בכל מאן יהי מסאב: (לס) וכל די יפל מנבלתהון
עלוהי יהי מסאב תנור וכירים יתיעון מסאבין אינון ומסאבין יהון לבון:

חוכו. אין כלי חרס וטענא חלא ונאירי [חולין כ"ד]: כל אשר נתוכו יענא.
הכלי חוזר ונטענא ונה שזאירי (ס"א ז"ל בחוכו): ואותו השזור, לנד
שאין לו טהרה צנוקה [ת"כ]: (לד) וכל האוכל אשר יאכל, ונוסב על מקרא
הכליון. כל אשר נתוכו יענא. וכל האוכל אשר יאכל אשר זאו עליו מים
והוא נתוך כלי חרס הטענא יענא וכן כל משקה אשר ישמה בכל כלי והוא
נתוך כ"ה הטענא יענא לנדנו וכאן דברים הרבה לנדנו שאין אוכל מוכשר
ונתוקן לקבל טענאה עד שיזאו עליו מים פעם אחת ונשזאו עליו מים
פעם אחת ונקבל טענאה לעולם ואפילו נגזר והיין והשנן וכל הנקרא משקה
ומכשיר זרעים לטענאה כנוים שכך יש לרוש הנקרא אשר יזא עליו מים
או כל משקה אשר ישמה בכל כלי יענא האוכל ועוד לנדנו רבותינו מכאן
שאין ודל הטענאה וטענא כלים שכך שנינו יכול יהו כל הכלים וטענאין
נאירי כ"ה ת"ל כל אשר נתוכו יענא וכל האוכל אוכל ומשקה וטענא נאירי
כ"ט ואין כל הכלים וטענאין נאירי כ"ה לפי שהשרץ לא הטענאה והכלי
שנטענא וננו ודל הטענאה לפיכך אינו חוזר ונטענא כלים שזוכו ולנדנו
עוד שהשרץ שפול לאויר התנור והפת זוכו ולא נגע השרץ צפה התנור
ראשון והפת שנייה [פסקים כ'] ולא נאירי רואין את התנור כאלו מלא
טענאה ותהא פת תחילה שאם אתה אוויר כן לא נטענאו כל הכלים מליטענא
נאירי כלי חרס שהרי טענאה עלמה נגעה צהן ונגזן ולנדנו עוד על
ציאת מים שאינה נוכשרת זרעים חלא אם כן נפלו עליהן ונשנחלשו
[פסקים ל"ד] שאם אתה אוויר ונקבלין הכשר צנוחצר אין לך שלא זאו
עליו מים וננו אוויר אשר יזא עליו מים ולנדנו עוד שאין אוכל וטענא
אחרים חלא אם כן יש צו כצינה שנאמר אשר יאכל אוכל הנאכל צנת אחת.
ושיערו הכנוים אין צית הצליעה נחזיק יותר ונציאת תרנגולת [ת"כ יונא
פ']: (לה) תנור וכירים. כלים הנטלטלין הם והן של חרס ויש להן חוץ
ושופת על נקב החלל את הקדרה ושניהם פיהם למעלה [כלים י"א]: יתן.
שאין לכלי חרס טהרה צביעה: וטענאם יהיו לכם. שלא תאמר ונלוה אני
לנחמס תלמוד לומר וטענאם יהיו לכם אם דלה לקיימן צנוחאסן רשאי:

ויקרא יא שמיני

וּשְׂמָאִים יִהְיוּ לָכֶם : (לו) אֵךְ מַעֲיִן וּבֹר
מִקְוֵה־מַיִם יִהְיֶה מְהוֹר וּנְגַע בְּנִבְלָתָם
יִשָּׂא : (לז) וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עַל־כָּל־זֶרַע
זֶרַע אֲשֶׁר יִזְרַע מְהוֹר הוּא : (לח) וְכִי יִתֵּן
מַיִם עַל־זֶרַע וּנְפֹל מִנִּבְלָתָם עָלָיו שָׂמָא
הוּא לָכֶם : (לט) וְכִי יָמוּת מִן־הַהֶבֱהָמָה
אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם לְאֵפֶלֶת הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָהּ
יִשָּׂא עַד־הָעָרֶב : (מ) וְהָאֵכֵל מִנִּבְלָתָהּ

תרגום אונקלוס

(לו) בָּרַם מַעֲיִן וּגּוֹב בֵּית כְּנִישֵׁת מַיָּא יְהִי דְכִי וְדִקְרַב בְּנִבְלָתָהּוֹן יְהִי
מִסָּאָב : (לז) וְאִרִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָהּוֹן עַל כָּל בַּר זֶרַע וְזֶרַע דִּי יִזְרַע דְכִי
הוּא : (לח) וְאִרִי יִתְקַבּוּן מַיָּא עַל בַּר זֶרַע וְיִפֹּל מִנִּבְלָתָהּוֹן עַל־הוּי מִסָּאָב
הוּא לְכוּן : (לט) וְאִרִי יָמוּת מִן בְּעִירָא דִּי הִיא לְכוּן לְמִכָּל דִּיקְרַב בְּנִבְלָתָהּ
יְהִי מִסָּאָב עַד רְמִשָּׂא : (מ) וְדִיכּוּל מִנִּבְלָתָהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוּדִי וְהִיא מִסָּאָב
(לו) אֵךְ נַעֲשִׂין וּבּוֹר וּנְקוּס מַיִס. הַנְּחֻזְרִיס לְקַרְקַע אֵין וּנְקַצְלִין טוּנְאָה
וְעוֹד יֵם לָךְ לְלַמּוּד : יֵסִיה טַהוֹר. הַטּוּזַל זַהֵס וַטּוּנְאָתוֹ : וּנְוַגַע בְּנִבְלָתָס
יַטּוּנְאָ. אִפִּילוֹ הוּא זַחֲוֹךְ נַעֲשִׂין וּבּוֹר וּנְוַגַע זַטּוּנְאָתָס יַטּוּנְאָ. שְׁלַא תְּחַנְנֵר קַל
וְחֻנְנֵר אָס נַטְטֵר אַתְּ הַטּוּנְאָיס מַטּוּנְאָתָס קַל וְחֻנְנֵר שִׁלִּיל אַתְּ הַטַּהוֹר
וּנְלִיטְנֵנְא לְכַךְ כְּאֻנְר וּנְוַגַע בְּנִבְלָתָס יַטּוּנְאָ [ת"כ] : (לז) זַרַע זַרְוַע. זַרְיַעַה שַׁל
מַיִינִי זַרְעוּיָן. זַרְוַע שַׁס דְּזַר הוּא כְּמוֹ וַיִּחַנּוּ לְנוּ מִן הַזְרוּעִיס : טַהוֹר הוּא.
לְמַדָּךְ הַכְּחֻז שְׁלַא הוּכְשַׁר וְנַתְקַן לְקַרְוֹת אוֹכַל לְקַצֵּל טוּנְאָה עַד ס־זַא עַלְיוּ
מַיִס : (לח) וְכִי יוֹתֵן מַיִס עַל זַרַע. לְאִחַר שַׁנְתַּלַּשׁ שַׁאֵס תְּחַנְנֵר יֵם הַכְּשַׁר
בְּנַחְשׁוֹר אֵין לָךְ זַרַע שְׁלַא הוּכְשַׁר : מַיִס עַל זַרַע. זִין מַיִס זִין שַׁר מַשְׁקִין
זִין הַס עַל הַזְרַע זִין זַרַע נּוֹפֵל לְחֻכּוֹן הַכַּל נִדְרַשׁ זַחֲוֹרַת כְּהַנִּיס : וּנְפֹל
וּנְנִבְלָתָס עַלְיוּ. אֵף מַשְׁנַבֵּז מִן הַמַּיִס שְׁלַא הַקְּפִידָה תּוֹרָה אֵלַא לְחַיּוֹת עַלְיוּ
שַׁס אוֹכַל וּמַשִּׁיר עַלְיוּ הַכְּשַׁר קַצֵּלַת טוּנְאָה פַעַס אַחַת שׁוּז אֵינּוּ נַעֲקַר
הַיַּנְנוּ : (לט) בְּנִבְלָתָהּ. וְלֹא בַעֲלֻמוֹת וּגִידִין וְלֹא בְּקַרְנִיס וְטַלְפִּיס וְלֹא בְּצוֹר
[חֻלְיִן קִי"ח תּוֹרַת כְּהַנִּיס] : (מ) וְהַנּוֹשֵׂא אַתְּ בְּנִבְלָתָהּ. חַמּוּרָה טוּנְאָתָהּ מַשָּׂא
וַטּוּנְאָתָהּ מַנְעַשׂ הַנּוֹשֵׂא וַטּוּנְאָה בְּגָדִיס וְהַנּוֹגַע אֵין בְּגָדִין טוּנְאָין שְׁלַא כְּאֻנְר
זוּ יִכְסֵב בְּגָדִין : וְסֹאכּוֹל מִנִּבְלָתָהּ. יִטֹּל תַּטְעַנְנוּ אִכְלִיתוּ כַּשְׁחֹס אֻנְרָה בְּנִבְלָתָהּ

וּבְכֶם בְּגִדְיֹו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהַנָּשָׂא
 אֶת-נִבְלָתָהּ יִבְכֶם בְּגִדְיֹו וְטָמֵא עַד-
 הָעֶרֶב: (נח) וְכָל-הַשָּׂרִץ הַשָּׂרִץ עַל-הָאָרֶץ
 שֶׁקִּץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: (נג) כָּל הוֹלֵךְ עַל-
 נְחוּץ וְכָל הוֹלֵךְ עַד-אַרְבַּע עַד כָּל-מְרֻבָּה
 רְגָלִים לְכָל-הַשָּׂרִץ הַשָּׂרִץ עַל-הָאָרֶץ לֹא
 תֵאָכְלוּם כִּי-שֶׁקֶץ הֵם: (נד) אֶל-תִּשְׁקָצוּ
 אֶת-נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל-הַשָּׂרִץ הַשָּׂרִץ וְלֹא
 תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם: (נד) כִּי אֲנִי

ו' רבתי והיא חצי התורה באותיות

תרגום אונקלוס

עד רמשא ודישול ית נבלתה יצבע לבושוהי ויהי מסאב עד רמשא :
 (נח) וכל ריחשא דרחש על ארעא שקצא הוא לא יתאכל : (נג) כל
 דמהלף על מעוהי וכל דמהלף על ארבע עד כל סגיאות רגלין לכל
 ריחשא דרחש על ארעא לא תיכליגון ארי שקצא איגון : (נד) לא
 תשקצון ית נפשיתכון בכל ריחשא דרחש ולא תסתאבון בהון ותסתאבון
 עוף טהור ככלה וטרפה לא יאכל לטמאה זה [ויקרא כ"ג] אומה ונטמאה
 צגדים זאכילתה ואין ככלה זהוה ונטמאה צגדים זאכילתה זלא ונשא כגון
 אס תחזה לו חזירו צבית הזליעה א"כ ויה תלמוד לומר האוכל ליתן
 שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה והוא כוזה [גדה מ"ג] : וטמא עד הערב.
 אף על פי שטבל לריך הערב שמש : (נח) השורץ על הארץ. להוסיף
 את השמשין שכלביסין ושפולין ואת הזיזין שזעזעים [חולין ס"ז] שהרי
 לא שרנו על הארץ אלא בחוץ האוכל אצל גשיאחו לאויר ושרנו הרי נאסרו:
 לא יאכל. לחייב על המאכיל כאוכל ואין קרוי שרץ אלא דבר נמוך קצר רגלים
 שאינו נראה אלא כרוחש ונד : (נג) הולך על גחון. זה נחש ולטון גחון
 שחיים שהולך שח ונופל על זעיו: כל הולך. להציא השלשולין ואת הדומה
 לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להציא את החפושית אשקר"צוט זלע"ז
 (אין קעפער) ואת הדומה לדומה: מרצה רגלים. זה נדל שרץ שיש לו רגלים
 מראשו ועד זנבו לכלן ולכאן וקורין ליעפי"דש (הגודערטפיסיג) : (נג) אל
 תשקצו. זאכילתן שהרי כחיצ נפשותיכם ואין שיקון נפש צנוגע וכן אל תטמאו

ויקרא יא שמיני

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם
קְדוּשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת־
נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל־הַשָּׂרֵץ הָרֹמֵשׁ עַל־
הָאָרֶץ׃ מִפְּטוּר (וה) כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה
אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיִּת לָכֶם לֵאלֹהִים
וְהִיִּיתֶם קְדוּשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי׃ (ז) וְזֹאת
תּוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל נֶפֶשׁ הַחַיָּה
הָרֹמֶשֶׁת בַּמַּיִם וְלִכְלֵל נֶפֶשׁ הַשָּׂרֶצַת עַל־
הָאָרֶץ׃ (ח) לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין

תרגום אונקלוס

פון בהון : (ו) אָרִי אָנָּא יי אֱלֹהֵינוּ וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהוּן קְדִישִׁין אָרִי קְדִישׁ
אָנָּא וְלֹא תִטְמְאוּן יֵת נַפְשֵׁיכֶון בְּכָל רִיחְשָׁא דְרִחְשׁ עַל אָרְעָא׃
(ז) אָרִי אָנָּא דְאִסִּיק יִתְכוּן מֵאָרְעָא דְמִצְרַיִם לְמַהוּ לְכוּן לְאֱלֹהָא
וְתִהוּן קְדִישִׁין אָרִי קְדִישׁ אָנָּא׃ (ח) דָּא אִוְרִיתָא דְבַעֲרִיא וְדַעֲוִסָּא
יְכַל נַפְשָׁא חִיתָא דְרִחְשָׁא בַּמַּיָּא וְלִכְלֵל נַפְשָׁא דְרִחְשָׁא עַל אָרְעָא׃
(ט) לְאַפְרָשָׁא בֵּין מִסְאָבָא וּבֵין דְבִיָּא וּבֵין חִיתָא דְמִתְאַכְלָא וּבֵין חִיתָא
דִּי לֹא מִתְאַכְלָא׃

באכילתה: ונטענתם צם. אם אחס ונטענאין צהם צארץ אף אני נטענא אחכס
צעולם הצא וצישצת נועלה: (נד) כי אני ה' אלהיכם. כסס שאני קדוש
שאני ה' אלהיכם כך והתקדשתם קדשו עלנכם לנטע: והייתם קדושים. לפי
שאני אקדש אחכם לנעלה וצעולם הצא: ולא תטמאו וגו'. לעצור עליהם
בלאיון הרבה וכל לאו נלקות וזהו שאמרו צנערא חכל פטיחא לוקא ארבע
נולה לוקא חנוט לרעה לוקא טע: (וה) כי אני ה' הנעלה אחכם. על
מנת שתקבלו ונורתי העליתי אחכם. (דבר אחר כי אני ה' הנעלה אחכם
צכוין כתיב והולאתי וכאן כתיב הנעלה תניא דצי רצי ישנעאל חלמלא
לא העליתי אח ישראל וננר'י אלף צעציל שאין נטענאין צערלים כשאר
אוונות דיים ונעליתחא היא צבייהו זהו לשון נועלה): (ז) להבדיל. לא בלבד
השוכה אלא שחא יודע ונכיר וצקי צהן: צין טענא וצין טענא. לריך
לומר צין חמור לפרס והלא כצר נעורשים הם אלף צין טענא לר לטעורס
(72)

הַפָּהָר וּבֵין הַחֵהָה הַנֶּאֱכָלֶת וּבֵין הַחֵהָה
 אֲשֶׁר לֹא תֹאכֵל: פ פ פ
 יב (6) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 (3) דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי
 תֹרִיעַ וַיֵּלְדָה זָכָר וְשָׂמָאָה שִׁבְעַת יָמִים
 כִּימֵי גִדּוּת דּוֹתָהּ תִּשְׂמָאָה: (4) וּבַיּוֹם
 הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בֶּשֶׂר עַרְלָתוֹ: (7) וּשְׁלֹשִׁים
 יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדַמֵּי טְהָרָה
 בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִנָּע וְאֶל־דְּמִמְקֹדֶשׁ לֹא

תרגום אונקלוס

יב (6) ומליני יי עם משה למימר: (3) מליל עם בני ישראל למימר
 אתתא ארי תעדי ותליד דבר ותהי מסאבא שבבעא יזמין פיומי
 ריחוק סאובתה תהי מסאבא: (4) וביומא תמינארה יתנוד בסרא
 דעירלתיה: (7) ותלתין ותלתא יזמין תתיב בדם דכו בכל קודשא לא

לך צין נשחט חליו של קנה לנשחט רובו: וצין החיה הנאכלת. לריך לוונר
 צין לבי לערוד והלא כזר מפורשי' הם חלא צין טולד זה סיוני טרפה
 כשר? לטולד זה סיוני טרפה פסולה:

יב (א) אשה כי תזריע. ח"ר טולחי כסס טינרתו של אדם אחר כל
 זמנה חיה ועוף ונעשה זרעית כך תורתו נחפרשה אחר תורת
 זמנה חיה ועוף [ויקרא רבה]: כי תזריע. לרבות שאפילו ילדתו נחמו שזמנה
 ונעשה כעין זרע אמו טוואה לידה [גדה כ"ג]: כינוי נדה דותה טעמא. כקוד
 כל טוואה האמורה זמנה וטוואה לידה [גדה כ"ג]: כינוי נדה דותה טעמא. כקוד
 דם [גדה כ"ג]: דותה. לשון דבר הזז ונגופה. לשון אחר לשון נודה וחולי
 שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה. ואצריה ככדין עליה: (7) תשב.
 [זרעתי י"ג]: דיוני טהרה: אע"פ שרואה טהרה: דיוני טהרה. לא נפיק
 ה"א והוא שם דבר כמו טוהר: יוני טהרה. נפיק ה"א יוני טוהר שלה:
 בכל קדש: לרבות אח התרומה [ונוח י"ד יצו' סס] לפי שזו טבולה יוס
 ארוך טבולה לסקוף שבעה ואין שנוטה ועריב לטהרה עד שקיעת הזמנה
 (73)

ויקרא יב תזריע

תבא עד-מלאת ימי טהרה: (ס) ואם-
 נקבה תלד וטמאה שבעים פגדתה
 וששים יום וששת ימים תשב על-דמי
 טהרה: (ו) ובמלאת ימי טהרה לבן או
 דבת תבוא כבש בין-שנתו לעלה ובין-
 יונה או-יתר לחטאת אל-פתח אהל-
 מועד אל-הכהן: (ז) והקריבו לפני יהוה
 וכפר עליה וטהרה ממקד דמיה זאת
 תורת הילדת לזכר או לנקבה: (ח) ואם-
 לא תמצא ידה די שיה ולקחה שתי-
 תלים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד
 לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה: פ

תרגום אונקלוס

תקרב ולמקדשא לא תיעול עד משלם ימי דכותה: (ס) ואם נוקבתא
 תלד ותמי מסאבא ארבעה עשר פריחוקה ושתיין ושתיא יומין תתיב על
 דם דכב: (ו) ובמשלם ימי דכותה לברא או לברתא תימי איטר בר
 ישתיה לעלתא ובר יונה או שפנינא לחטאתא לתרע משפן זמנא לות
 בקנא: (ז) וקרכיניה קדם יי וכפר עליה ותדפי מסואבת דמהא דא
 אודיתא דילידתא לדבר או לנקבא: (ח) ואם לא תשכח ידה בפסת
 אימרא יחשב תרין שפנינין או תרין בני יונה חד לעלתא וחד לחטאתא
 וכפר עליה בקנא ותדפי:

על יום ארבעים שלמחר תצא את כפרת טהרתה: לא חגע. אזהרה לאוכל
 וכולי כמו שטויה צענות [דף ע"ה]: (ז) והקריבו. למדך שאין מעכזה
 לאוכל בקדשים אלא אחד מהם והי זה הוא חטאת שגא' וכפר עליה הכהן
 וטהרה מי שחזר צל לכפר בו הטהרה תלויה [זכמים י"ג סנהדרין פ"ג]:
 וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טוהה: (ח) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא
 שקיימה הכתוב אלא לעקרה אכל להקדש חטאת קודם לעולה כך שנינו

(ב) וידבר יהוה אל משה ואל אהרן
לאמר: (ג) אדם כי יהיה בעור בשרו
שאת או ספחת או בהרת והיה בעור
בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן
הכהן או אל אחד מבניו הכהנים:
(ד) וראה הכהן את הנגע בעור הבשר
ושער בנגע הפך לבן ומראה הנגע עמק
מעור בשרו נגע צרעת הוא וראהו הכהן
וטמא אתו: (ה) ואם בהרת לבנה הול
בעור בשרו ועמק אין מראה מן העור
ושערה לא הפך לבן והסגיר הכהן את

תרגום אונקלוס

יג (ב) ומליל יי עם משה ועם אהרן למימר: (ג) אנש ארי יהי במשך
בשריה עמקא או עריא או בהרא ויהא במשך בשריה למכתש
סגירו ויתיתי לות אהרן פהנא או לות חר מפנהי פהנא: (ד) ויחזי
כהנא יח מכתשא במשך בשרא ושערא במכתשא איתהפיך למחור
ומחזי מכתשא עמיק במשך בשריה מכתש סגירותא הוא ויחזיניה פהנא
ויסאב יתיה: (ה) ואם בהרא חירא היא במשך בשריה ועמיק לית
טחזאה מן משכא ושערה לא איתהפיך למחור ויסגר פהנא ית מכתשא
זנחיס צפרק כל הסדיר [זנחיס כ"ט]. רב (ג) טחא או ספחה וגו'. טמות
נגעים הם ולנכות זו וזו [נגעים פ"ח]: נהרת. הצדכרות ט"י"א [ל"ל
טק"א כמו טמות כ"א כ"ס [אין פלגק] נלע"ז וכן נהיר הוא נחמקיס [אויב
ל"ז]: אל חסרן וגו'. נהרת הכחוז היא שאין טוולת נגעים וטהרתן חלה
ע"פ סהן [ח"כ]: (ג) הכ' לבן. ומחילה שמור והסך לבן נהך הנגע ונעוט
שער שנים [ח"כ]. עמוק מעור צערי. כל נראה לבן עמוק הוא כנראה
חמה עמוקה מן הלל [ח"כ]: ועמל אחר. יאמר לו טמא חמה ששער לבן
טמא טמאה היא בזירת הכחוז: (ד) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו:
(75)

ויקרא יג תזריע

הִנָּגַע שִׁבְעַת יָמִים: (ס) וּרְאָהוּ הִכְהִין בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הִנָּגַע עִמָּד בְּעֵינָיו לֹא--
פָּשָׂה הִנָּגַע בְּעוֹר וְהִסְגִּירוּ הִכְהִין שִׁבְעַת
יָמִים שְׁנִית: שְׁנִי (ו) וּרְאָה הִכְהִין אֹתוֹ בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהִנֵּה כָּהָה הִנָּגַע וְלֹא--
פָּשָׂה הִנָּגַע בְּעוֹר וּמָהְרוּ הִכְהִין מִסְּפַחַת
הוּא וּכְבֶס בְּגָדָיו וּמָהְרָ: (ז) וְאִם-פָּשָׂה
תִּפְשָׂה הַמְּסַפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הִרְאָתוֹ
אֶל-הִכְהִין לְמַהְרָתוֹ וּנְרָאָה שְׁנִית אֶל-
הִכְהִין: (ח) וּרְאָה הִכְהִין וְהִנֵּה פָּשְׂתָה
הַמְּסַפַּחַת בְּעוֹר וּמָמְאוֹ הִכְהִין צָרַעַת
הוּא: פ (ט) נָגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם

תרגום אויב קלום

שִׁבְעָא יָמִין: (ס) וְיַחְזִיגִיה פִּהְנָא בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מִכְתָּשָׂא קָם פִּד
הוּהוּ לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׂא בְּמִשְׁכָּא וְיִסְגִּירִיגִיה פִּהְנָא שְׁבִיעָא יָמִין תְּנִינֹת:
(ו) וְיַחְזִי כְּהֵנָּא יִתִּיה בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה תְּנִינֹת וְרָא עִמָּא מִכְתָּשָׂא וְלֹא
אוֹסִיף מִכְתָּשָׂא בְּמִשְׁכָּא וְיִדְפִיגִיה פִּהְנָא עֲדִיתָא הוּא וְיִצְבַּע לְבוּשָׁהּ
וְיִדְבִי: (ז) וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא בְּתוֹ דְתַתְּחוּ לְכִרְנָא
לְדִפְיֹתֶיהָ וְיַחְזִי תְנִינֹת לְכֵהְנָא: (ח) וְיַחְזִי כְּהֵנָּא וְהָא אוֹסִיפִת עֲדִיתָא
בְּמִשְׁכָּא וְיִסְגִּירִיה פִּהְנָא סְגִירוֹתָא הוּא: (ט) מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ אַרְיִ תְּחִי

והסגיר. יסגירו צנית א' ולא יראה עד סוף השבוע ויכיתו סיננים עליו:
(ס) נעניו. צנראחו וצניעורו הראשון וסגירו צנית. הא אם פשה צנצנע
ראשון טננא ונחלט: (ו) כהה. הוכחה. מראיהו הא אם עמד צנראחיו או
פשה טננא: ונספחת. טס נגע טהור: וכנס בגדיו וטהר. הוילי וזקק לסגור
נקרא טננא ולריך טזילה: (ח) וטננאו הכהן. ונטטננאו הכי הוא ונחלט וזקק
לנפשים ולתגלות ולקרצן האנור צפרצת זאת תהיה: ירעת היא. הנוספחת הזאת:

למ

ויקרא יג תזריע

והיבא אל הכהן: (י) וראה הכהן והנה
 שאת לבנה בעור והיא הפכה שער
 לבן ומחית בשר חי בשאת: (ב) צרעת
 נושנת הוא בעור בשרו וממאו הכהן
 לא יסגורנו כי טמא הוא: (ג) ואם פרוח
 תפרח הצרעת בעור וכסתה הצרעת
 את כדעור הנגע מראשו ועד רגליו
 לכל מראה עיני הכהן: (ד) וראה הכהן
 והנה כסתה הצרעת את כל בשרו
 וטהר את הנגע כלו הפך לבן טהור
 הוא: (ז) וביום הראות בו בשר חי

תרגום אונקלוס

באנשא ויתיתי לות כהנא: (י) ויחזי כהנא והא עמקא חורא במשכא
 והיא הפכת שערא לחור ורושם בשרא היא בעמיקתא: (ב) סגירות
 עתיקא היא במשך בשרית ויסאביגיה כהנא לא יסגריגיה ארי מסאב
 הוא: (ג) ואם מסגא תסגי סגירותא במשכא ותחפי סגירותא ות כל
 משך מכתשא מרשיה ועד רגלוי לכל חיזו עיני כהנא: (ד) ויחזי
 כהנא והא חפת סגירותא ות כל בשרית ויהפי ות מכתשא פוליה אתהפך
 למחור דכי הוא: (ז) וביום דיתחזי ביה בשרא היא יהי מסאב:

לרעת. לשון נקצה: נגע. לשון זכר: (י) ונחית. שנהפך ונקלת הלובן שנתוך
 השחח לנראה צער חף היא סיון טוונאה שער לבן צלא נחיה ונחיה צלא
 שער לבן וזע"פ שלח נאנרה נחיה אלחצשחח חף צכל הנראות ותולדותיהן
 הוא סיון טוונאה: (ב) לרעת נושנת היא. נכה ישנה היה תחת הנחיה
 חבורה זו נראית צריאה לנעלה ותחתייה ונלאה לחה שלח תאנר הואיל ועלתה
 נחיה חטהרכה: (ג) ונראשו. של אדם ועד רגליו: לכל נראה עיני הכהן.
 פרט לכהן שחשך נאורו: (ד) וביום הראות בו צער חי. אם לנחה בו נחיה
 כזר פירש שהנחיה סיון טוונאה אלח שהיה הנגע צחחד נעשרים וארבעים

ויקרא יג תזריע

וּשְׂמָא: (טו) וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַבֶּשֶׂר הַחַי
 וּשְׂמָא הַבֶּשֶׂר הַחַי שְׂמָא הוּא צָרַעַת
 הוּא: (טז) אוֹ כִּי יָשׁוּב הַבֶּשֶׂר הַחַי וְנִהְפֵּךְ
 לְלֶבֶן וּבָא אֶל־הַכֹּהֵן: (יז) וּרְאָהוּ הַכֹּהֵן
 וְהִנֵּה נִהְפֵּךְ הִנְגַע לְלֶבֶן וּשְׂמָר הַכֹּהֵן אֶת־
 הִנְגַע מְהוּר הוּא: פ ^{שלישי}
 (יח) וּבֶשֶׂר בִּי־יְהִי בּוֹ כְּעֵרוֹ שְׂחִין וְנִרְפָּא:
 (יט) וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשְּׂחִין שְׂאֵת לְבָנָה אוֹ
 בַּהֲרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל־
 הַכֹּהֵן: (כ) וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה מִרְאָה שְׂפַל

תרגום אונקלוס

(טו) ויחזי כהנא ית בשרא תיא ויסאביגיה בשרא תיא מסאב הווא
 סגירותא תיא: (טז) או ארי יתוב בשרא תיא ויתהפיק למחור וייתי לות
 כהנא: (יז) ויחזיגיה כהנא ווא אתהפיק מכתשא למחור וידפי כהנא ית
 מכתשא דכי הווא: (יח) ואגש ארי יהי ביה במשכיה שיחנא ואתסי:
 (יט) ויהי באתר שיחנא עמקא חורא או בהרא חורא סמקא ויתחזי
 לכהנא: (כ) ויחזי כהנא ווא מחזאא מפיק מן משכא ושערה אתהפיק

ראשי חיצים שאין ונטעאין ונטוס ונחיה לפי שאין נראה הנגע כולו כאלו
 שסופעין אילך ואילך וחזר ראש האצר ונתגלה שפועו ע"י שונן כיון שהצריח
 ונעשה רחצ ונראית צו נחיה לנדנו הכתוב שנטעאל [ת"כ]: וצירוס. ויה ת"י
 ללנד ים יום שאתה רוא' צו ויש יום שאין אתה רואה צו ונאך אנרו חתן
 נוחין לו כל שצעת יוני הנשחטה לו ולכסותו ולציתו וכן צרגל נוחתין לו כל
 יוני הרגל [ו"ק ט"ו צבורו' ל"ו]: (עו) לרעת הוא. הצער הוא שכל
 לשון זכר: (יח) שאין. לשון חנוס שנתחננס הצער צלקוי הצל לו ונחנח
 נכח שלל ונחננת האור [חולין ח']: ונרפא. השחין העל' ארוכה ונעוקונו
 העלה נגע אחר: (יט) או צהרת לבנה אדומדומת. שאין הנגע לבן חלק אלא
 פתוך ונעורב צמתי ונראות לבן ואודם: (כ) נראה שפל. ואין ונעשה שפל
 אלא נחוך לצניותו הוא נראה שפל ועוקב כנראה חנה עמוקה מן הלל:

ויקרא תזריע יג

מִן־הָעוֹר וּשְׁעָרֵהָ הַפֶּה לְבָן וּמִמָּאֵן הַכֶּהֱן
נִגְע־צָרַעַת הוּא בְּשֹׁחִין פָּרָחָה: (כב) וְאִם
יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהֵנָּה אֵין־בָּהּ שֹׁעַר לְבָן
וּשְׁפֵלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהִיא כֹהֵה
וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים: (כג) וְאִם־
פָּשָׂה תִפְשֶׂה בְּעוֹר וּמִמָּאֵן הַכֶּהֱן אֹתוֹ
נִגְע־הוּא: (כד) וְאִם־תִּתְחַתֶּיָה תִעֲמַד
הַבְּהֵרֶת לֹא פִשְׂתָּה צָרַבֶת הַשֹּׁחִין הוּא
וּמִתְהַרֵּוּ הַכֶּהֱן: ׀ ׀ רביעי שני

(כה) אֹן בָּשָׂר כִּי־יִהְיֶה בְּעֶרְוֹ מִכּוֹת־אִשׁ
וְהוּתָה מַחִית הַמִּכּוֹה בַּהֲרֹת לְבִנָּה
אֲדַמְדַּמֶּת אֹן לְבִנָּה: (כז) וּרְאֵה אֹתָהּ

תרגום אונקלוס

לְמַחְזֹר וּיִסְאָבְנִיָה פִּהְנָא מְכַתֵּשׁ סְגִירוּתָא הִיא בְּשִׁיחְנָא סְגִיָּאָה: (כב) וְאִם
יִחְזוּנָה פִּהְנָא וְהָא לִית בָּהּ שֹׁעַר חֹר וּמְפִיכָא לִיתָהּ מִן מִשְׁכָּא וְהִיא
עֲמִיָּא וּסְגִירָנִיָּה פִּהְנָא שִׁבְעָא יוֹמִין: (כג) וְאִם אֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא
וּיִסְאָב פִּהְנָא יִתִּיָה מְכַתֵּשָׁא הִיא: (כד) וְאִם בְּאַתְרָהּ קָמַת בְּהֲרֹתָא לֹא
אוֹסִיפַת רוּשִׁם שִׁיחְנָא הִיא וּיְדִפְיִנִיָּה פִּהְנָא: (כה) אֹן אָנֹשׁ אָרִי יְהִי
בְּמִשְׁכִּיָּה בְּנֹאָה דְגוּר וְתִהִי רוּשִׁם בְּנֹאָה בְּהָרָא חֹרָא סְמָקָא אֹן חֹרָא:
(כז) וְחֹזִי יִתָּה פִּהְנָא וְהָא אֶתְהַפִּיךְ שֹׁעַרָא לְמַחְזֹר בְּבִהְרֹתָא וּמִחְזֹהָא

(כג) נגע היס. השחת הזאת או הזכרת: (כג) תחתיה. צנקוויס: לרצח
השחין. כתרגומו רושם שיחנא חינו אלף רושם חנווס הניכר צצרה. כל
לרצח לשון רביעת עור הכרנע ונחונת חינווס כמו ונלרצו צה כל פניס [יחזקאל
כ"ח] רייערי"ר צלע"ז (לזאמונענליסען, חיינשרומפעען). לרצח. ריי"י"שענע
צלע"ז: (כד) נחית הנכיה. שנינוני"ט (ככר ופורש) כשחיתס הנכוס הס: ס
לצכרה פחוסס או לצכס חלקס וסינעי נכוס וסינוני שחין שוים סס ולמס

ויקרא יג תוריע

הכֹּהֵן וְהִנֵּה נִהְפָּךְ שֵׁעַר לִבָּן בַּבְּהֵרֶת
וּמֵרָאֵה עִמְקֵי הָעוֹר צָרַעַת הוּא בַּמִּכּוֹה
פָּרַחָה וְטִמָּא אֶת־הַכֹּהֵן נִגַּע צָרַעַת הוּא :
(כ) וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין בַּבְּהֵרֶת
שֵׁעַר לִבָּן וְשִׁפְכָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהוּא
כֹּהֵן וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים :
(כא) וְרָאִהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי אִם־פָּשָׁה
תִּפְשָׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֶת־נִגַּע צָרַעַת
הוּא : (כב) וְאִם־תִּחַתֶּיהָ תַעֲמֹד הַבְּהֵרֶת
לֹא־תִפְשָׁתָה בְּעוֹר וְהוּא כֹּהֵן שְׂאֵת
הַמִּכּוֹה הוּא וְטִהְרוּ הַכֹּהֵן כִּי־צָרַבֶּת
הַמִּכּוֹה הוּא : פ חמישי

(כג) וְאִישׁ אִו אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נִגַּע בְּרֹאשׁ
אִו בִּזְקָן : (כד) וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנִּגַּע וְהִנֵּה

תרגום אונקלוס

עִמִּיק מִן מִשְׁבַּא סְגִירוֹתָא הִיא בְּכוּאָה סְגִיָּאָה וְיִסָּב יִתִּיה פִּהְנָא מִכְתָּשׁ
סְגִירוֹתָא הִיא : (כ) וְאִם יִחְוִינָה פִּהְנָא וְהָא לִית בַּבְּהֵרֶתָא שֵׁעַר חוֹר
וּמִכִּבָּא לִיתָהָא מִן מִשְׁבָּא וְהִיא עִמָּיָא וְיִסְגְּרִינָה פִּהְנָא שִׁבְעָא יוֹמִין :
(כא) וְיִחְוִינָה פִּהְנָא בְּיוֹמָא שְׂבִיעָאָה אִם אִוְסָפָא תּוֹסִיף בְּמִשְׁבָּא וְיִסָּב
פִּהְנָא יִתִּיה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הִיא : (כב) וְאִם בַּאֲתֵרָהָא קָמַת בַּהֲרֵתָא לֹא
אוֹסִיפַת בְּמִשְׁבָּא וְהִיא עִמָּיָא עִמִּיק פְּוָאָה הִיא וְיִדְכִּינָה פִּהְנָא אֲרִי רוֹשִׁם
פְּוָאָה הִיא : (כג) וְגִבֵּר אִו אֲתָתָא אֲרִי יְהִי בִיה מִכְתָּשָׁא פְרִישׁ אִו בְּדִקָּן :
(כד) וְיִחְזִי כִּהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מְחֻזָּא עִמִּיק מִן מִשְׁבָּא וּבִיה שֵׁעַר

חלקו הכתוב לוונר שאין ונלטרפין זה עם זה [חולין ח'] כולד חלו גרים
בשטין חלו גרים כנכוס לא ידונו כגרים : (כג) זראש או בזקן. זל סכתוב

מֵרֵאשִׁית עִמָּךְ מִן־הָעוֹר וְבוֹ שִׁעַר צָהָב דָּק
 וּמִמָּא אֶתֹּה הַכֹּהֵן נִתְקַ הוּא צִרְעַת הָרֵאשִׁית
 אֹו הַזֶּקֶן הוּא : (ב) וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־
 נֶגַע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אֵין־מֵרֵאשִׁית עִמָּךְ מִן־
 הָעוֹר וְשִׁעַר שָׁחַר אֵין בּוֹ וְהִסְנִיר הַכֹּהֵן
 אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים : (ג) וְרָאָה
 הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־
 פָּשָׂה הַנֶּתֶק וְלֹא־יִהְיֶה בּוֹ שִׁעַר צָהָב
 וּמֵרֵאשִׁית הַנֶּתֶק אֵין עִמָּךְ מִן־הָעוֹר :
 (ד) וְהִתְנַלַּח וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהִסְנִיר
 הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים שְׁנִית :

תרגום אונקלוס

סומק דַּעֲדָךְ וְיִסָּאב יִתִּיחַ פְּהִנָּא נִתְקָא הוּא סְגִירוֹת רִישָׁא אֹו דְקִנָּא הוּא :
 (ב) וְאִרִי יַחְזִי כְּהִנָּא יִת מְכַתְּשָׁ נִתְקָא וְהָא לִית מְחֻזָּהָ עִמִּיק מִן מִשְׁכָּא
 וְשִׁעַר אֹוִכְס לִית בִּיהּ וְיִסְנֵר פְּהִנָּא יִת מְכַתְּשָׁ נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין :
 (ג) וְיַחְזִי כְּהִנָּא יִת מְכַתְּשָׁא בִּיזְמָא שִׁבְעָאָה וְהָא לֹא אֹוסיף נִתְקָא
 וְלֹא הָוָה בִּיהּ שִׁעַר סוּמֵק וּמְחֻזִי נִתְקָא לִית עִמִּיק מִן מִשְׁכָּא : (ד) וְיִגְלַח
 סַחְרָנִי נִתְקָא וְדַעַס נִתְקָא לֹא יִגְלַח וְיִסְנֵר פְּהִנָּא יִת נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין

והלך בין נגע טזנוקוס שער לנגע טזנוקוס שער שזה סינונו ששער לבן זה
 סינונו ששער להוב : (ב) ובו שער להוב. טהפך שער שחור שבו ללהוב :
 נתק הוא. כך שמו של נגע טזנוקוס שער : (ג) ושער שחור אין בו. הא
 אם היה בו שער שחור טהור ואין לריך להסגר שהשער שחור סינון טהור
 הוא צנתקי' כונו טנאנר ושער שחור לונח בו וגו' : (ד) והנה לא פשה
 וגו'. הא אם פשה או היה בו שער להוב עינא : (ג) והתגלת. סנינות
 הנתק: ואת הנתק לא יגלה. ונניח שתי טערות סנוך לו סנינ [ת"כ] כדי
 שיהא ניכר אם פשה טהם יפשה יעזור השערות וילא למוקוס הגילוח :
 (81)

(ל) וּרְאֵה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי
 וְהֵנִיחַ לֹא־פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר וּמֵרֹאשׁוֹ
 אֵינָנו עִמָּךְ מִן־הָעוֹר וּמֵהָר אֹתוֹ הַכֹּהֵן
 וּכְבֹּס בְּגָדָיו וּמֵהָר : (ל) וְאִם־פֶּשֶׁה יִפְשֵׁה
 הַנֶּתֶק בְּעוֹר אַחֲרֵי מִתְהַרְתּוֹ : (לו) וּרְאֵה
 הַכֹּהֵן וְהֵנִיחַ פֶּשֶׁה־הַנֶּתֶק בְּעוֹר לֹא יִבְקֹר
 הַכֹּהֵן לְשַׁעַר הַצֹּהֵב מָמָא הוּא : (לב) וְאִם־
 בְּעֵינָיו עָמַד הַנֶּתֶק וּשְׁעַר שַׁחַר צְמַח־
 בּוֹ גִרְפָּא הַנֶּתֶק מִתְהוֹר הוּא וּמֵהָר
 הַכֹּהֵן : ס (לג) וְאִישׁ אִו־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה
 בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהֵרֵת בְּהֵרֵת לְבָנֹת :
 (לד) וּרְאֵה הַכֹּהֵן וְהֵנִיחַ בְּעוֹר־בְּשָׂרָם

ג' רבתי

תרנום אונקלוס

תנינתי : (ל) ויחזי בהנא ית נתקא ביומא שביעאה והא לא אוסיף
 נתקא במשכא ומחזא ליתוהי עמיק מן משכא וידפי יתיה פהנא
 ויצבע לבושוהי וידפי : (ל) ואם אוספא יוסף נתקא במשכא בתר
 דכותיה : (לו) ויחזיניה פהנא והא אוסיף נתקא במשכא לא יבקר
 פהנא לשער סומק מסאב הוא : (לב) ואם בד הך קם נתקא ושער
 אוכס צמח ביה אתסי נתקא דבי הוא וידפיניה פהנא : (לג) וגבר או
 אתתא ארי יהי כמשך בשרדון בהרן בהרן חורן : (לד) ויחזי בהנא והא

(ל) אחרי טהרתו. אין לי אלא פוסה לאחר הפעור וניין אף צקוף שזע ראשון
 וצקוף שזע שני תלמוד לוור פסה יפסה : (לו) ושער שחור. וניין אף סירוק
 וסלודוס שאינו להוב תלמוד לוור ושער ולשון להוב דונה לתצניח הזהב
 להוב כנוו זהוב אור"פנא צלע"ז (צללסקעם אדער צליכעם גאלד) : עמוד
 הוא ושער הסך. הא טענא שטערן הסך לא טהר [נו"ק ז'] : (לג) צהרות
 חצבורות : (לד) כהות לצנות. שאין לזבן טלח; עז אלא כוהס; צהק. כנו

מב

ויקרא יג תזריע

בְּהֵרֵת בְּהֹזֵר לְבִנְתָּ בְּהֵק הוּא פָּרַח
 בְּעוֹר מְהוֹר הוּא : ס שִׁשִּׁי שְׁלִישִׁי (ט) וְאִישׁ
 כִּי יִמְרֹט רֵאשׁוֹ קֶרַח הוּא מְהוֹר הוּא :
 (טא) וְאִם מִפְּאֵת פָּנָיו יִמְרֹט רֵאשׁוֹ נִבְחָה
 הוּא מְהוֹר הוּא : (טב) וְכִי־יִהְיֶה בְּקֶרְחַת
 אוּ בְנִבְחַת נָגַע לֶבֶן אֲדָמָה צָרַעַת
 פְּרַחַת הוּא בְּקֶרְחָתוֹ אוּ בְנִבְחָתוֹ :
 (טג) וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהֵנִיחַ שְׂאֵת־הַנֶּגַע
 לְבִנְיָה אֲדָמָה בְּקֶרְחָתוֹ אוּ בְנִבְחָתוֹ
 כְּמֵרָאָה צָרַעַת עוֹר בְּשָׂר׃ (נד) אִישׁ־צָרוּעַ
 הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמָאנוּ הַכֹּהֵן
 בְּרֵאשׁוֹ נָגְעוֹ : (נט) וְהִצְרוּעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע

תרגום אונקלוס

בְּמִשְׁךְ בְּשִׁרְחוֹן בְּחָרֵן עֵמִין חֲרוֹן בּוֹחֶקָא הוּא סְגִי בְּמִשְׁכָּא דְּכִי הוּא :
 (ט) וְגַבְר אֲרִי יִתֵּר שְׁעֵר רִישִׁיָּה קֶרַח הוּא דְּכִי הוּא : (טא) וְאִם מִקְבִּיל
 אִפּוֹחִי יִתֵּר שְׁעֵר רִישִׁיָּה גְלוּשׁ הוּא דְּכִי הוּא : (טב) וְאֲרִי יְהִי בְּקֶרְחוּתָא
 אוּ בְּגְלוּשְׁתָּא מְכַתֵּשׁ חֲיוֹר סְמוּךְ סְגִירוֹת סְגִיָּא הִיא בְּקֶרְחוּתִיהָ אוּ
 בְּגְלוּשְׁוּתִיהָ : (טג) וְיַחְזִי יִתִּיָּה פְּרַחָא וְהָא עִמִּיק מְכַתֵּשׂא חֲיוֹר סְמוּךְ
 בְּקֶרְחוּתִיהָ אוּ בְּגְלוּשְׁוּתִיהָ כְּמַחְזִי סְגִירוֹת מִשְׁךְ בְּשָׂרָא : (נד) גַּבְר סְגִיר
 הוּא מְסָאָב הוּא סָאָבָא יְסָאָבִיגִיָּה פְּרַחָא בְּרִישִׁיָּה מְכַתֵּשִׁיָּה : (נט) וְסִגְרָא
 דִּי בִיָּה מְכַתֵּשׂא לְבוּשׁוּחִי יַחוּן מְבֻזְעִין וְרִישִׁיָּה יְהִי פְּרִיעַ וְעַל שְׂפָם

לִיבָן הַנְּרָאָה צָנַר אֲדָם אֲדָם סְקוּרִין רוֹשׁ"ו (רֵאשֶׁט) צִין חֲצִרְצוֹרוֹת אֲדִנְיָנוּתוֹ
 קְרוּי צֵהק כְּאִישׁ עֵדָטָן עֵדָטָן עֵדָטָה לְעֵדָטָה עֲנַשְׁתִּיק הַצָּנַר צְלוּבָן לֹח : (ט) קֶרַח
 הוּא טֵהוֹר הוּא. טֵהוֹר עֲטוּוּנַחַת נַחְקִין סְאִינוּ נְדוּן צְסִינוּנִי דָאָשׁ וְזָקָן סְהַם עֲקוּס
 עֵנַר אֲלַל צְסִינוּנִי נָגַע עוֹר צָנַר צָנַעַר לָצֵן וְנַחֲמִיָּה וּפְשִׁיוֹן : (טא) וְאִם עֲפַחַת
 פָּנָיו. עֲשׂוּפַע קֶקְדַּד כְּלָפִי פָּנָיו קְרוּי גַצְחַת וְאִף הַלְדַעִין סְנַחְסָן וְנַחְסָן צְכַלֵּל

ויקרא תזריע יג

בְּגֵדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֵאשׁוֹ יִהְיֶה פְרוּעַ
 וְעַל־שָׂמָּה יַעֲטֶה וְשָׂמָּה | שָׂמָּה יִקְרָא:
 (יג) כָּל־יָמָיו אֲשֶׁר הִנְגַע בּוֹ יִשְׂמָא מָמָא
 הוּא כְּדָר יֵשֵׁב מִחַיֵּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ: ס
 (יד) וְהַכֹּהֵן כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נִגַע צָרַעַת בְּבֶגֶד
 צֹמֵר אוֹ בְּבֶגֶד פְּשֻׁתִים: (טו) אוֹ בִשְׂתֵי אוֹ
 בְּעֶרְב לִפְשֻׁתִים וְלִצֹמֵר אוֹ בְּעוֹר אוֹ
 בְּכָל־מְלֶאכֶת עוֹר: (טז) וְהָיָה הַנִּגַע

תרגום אונקלוס

פְּאֵבִילָא יתְעַשֶׂף וְלֹא תִסְתַּאבּוֹן וְלֹא תִסְתַּאבּוֹן יִקְרִי: (יג) פֶּל יזְמִין דִּי
 מְכַתְּשָׂא בִיהּ יְהִי מְסָאב מְסָאב הוּא בְּלִהוּדְהוּי יְתִיב מְפָרָא לְמִשְׁרֹתָא
 מוֹתְבִיחָא: (יד) וְלִבְיֹשָׂא אֲרִי יְהִי בִיהּ מְכַתְּשׁ סְגִירוֹ בְּלִבְיֹשׁ עֶמֶר אוֹ
 בְּלִבְיֹשׁ פִּתְיָן: (טו) אוֹ בִשְׂתֵי יָא אוֹ בְּעֶרְבָא לְכַתְּנָא וְלַעֲמָרָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא
 אוֹ בְּכָל עֵבִידַת מְשָׂדָּה: (טז) וְהִי מְכַתְּשָׂא יְרוֹק אוֹ סְמוֹק בְּלִבְיֹשָׂא אוֹ

וּנְשַׁפּוּעַ קֹדֵק כִּלְפֵי אַחֲרֵי קְרוֹי קְרַחַח: (יג) נִגַע לָבָן אֲדַמְסָא. פְּתוּךְ־
 מִנִּין שֶׁאֵר הַנְּרָאוֹת תִּלְגוּד לְוַנֵּר כְּנֵרָאָה לְרַעַת עוֹר צִסַּר כְּנֵרָאָה הַלְרַעַת
 הַאֲמוֹר צִפְרַסַּת עוֹר צִסַּר אֲדַס כִּי יִהְיֶה צִעוֹר צִסְרוֹ. וְהֵא אֲמוֹר צוֹ שְׁנֵינֵינֵא
 צִאֲרַעַת מִנְאֹר וְנָדוֹן צִשְׁתֵּי שְׁצוּעוֹת וְלֹא כְּנֵרָא' לְרַעַת הַאֲמוֹר צִשְׁחִין וּנְכוּסָה
 סְהוּא נָדוֹן צִשְׁצוּעַ אֲחַד וְלֹא כְּנֵרָאָה נְתַקִּין סַל נְוָקוּס סַעַר שְׁאִין וּנְשֵׁינֵינֵין
 צִאֲרַעַת מִנְאֹרָת שֶׁאֵת וְתוֹלְדַת' צִהַרַת וְתוֹלְדַתָּהּ: (יג) צִרָאָשׁוֹ נִגְעוֹ. אִין לִי
 אֲלֵא נְתַקִּין מִנִּין לְרַצוֹת שֶׁאֵר הַנְּוִנְגוּעִים ת"ל טוּנַל יִטְוֵאֲנוֹ לְרַצוֹת אֵת כִּלְן עַל
 כִּלְן הוּא אֲמוֹר צִגְדִּין יִסִּין פְּרוּנִים וְגוּנֵר: (יג) פְּרוּנִים. קְרוּעִים: פְּרוּעַ.
 וְגוֹדֵל סַעַר: וְעַל סַפְסַס יַעֲטֶה. כִּאֲצֵל. סַעַר הַשְּׁפַתִּים גְּרַכּוֹן צִלַּע'ז. (קִנְעִצְעִלְצִאֲרַעַת
 סְנֵרִצִּאֲרַעַת): וְטוּנַל טוּנַל יִקְרָא. וּנְשֵׁינֵינֵי סְהוּא טוּנַל וּפְרַסּוֹ וּנְוֵנֵי (וּנ"ק ס'):
 (יג) צִדָּד יִצַּר. סֵלֵא יִסִּין טוּנַל' יוֹצֵצִין עוּנֵי. וְאֲמוֹר רַצוֹתֵינוּ וְהֵא נְשַׁתְּנָה
 וּנְשַׁר טוּנַל' לִיִּצַּר צִדָּד הוּאֵל וְהוּא סְבָדִיל צִלְשׁוֹן הַרַע צִין אִישׁ לֵאשְׁתּוֹ וְצִין
 אִישׁ לְרַעַתוֹ אִף הוּא יִצְדֵל: עִחוֹן לְנִחְכָה. חוֹן לָג' וּנְחִכָה [פְּסָחִי ס']:
 (יג) לְפַשְׁתִּים וְלִלְוֵנֵר. סַל פְּשֻׁתִים אוֹ סַל לְוֵנֵר: אוֹ צִעוֹר. זֵה עוֹר סֵלֵא
 נְעַשֶׂה צוֹ וּנְלֹאכָה': אוֹ צִכֵּל וּנְלֹאכַת עוֹר. זֵה עוֹר סַנְעֵסָה צוֹ וּנְלֹאכָה:

יִרְקַק | או אֲדַמָּם בַּבֶּגֶד או בְּעוֹר אוֹ-
 בִּשְׂתֵי אוֹ-בְעֵרֵב או בְּכֹל-כְּלֵי-עוֹר הִנֵּנֶנּוּ
 צִרְעַת הוּא וְהִרְאָה אֶת-הַכֹּהֵן : (א) וְרָאָה
 הַכֹּהֵן אֶת-הַנִּגְעַת וְהִסְגִּיר אֶת-הַנִּגְעַת
 שִׁבְעַת יָמִים : (ב) וְרָאָה אֶת-הַנִּגְעַת בַּיּוֹם
 הַשְּׂבִיעִי כִּי-פָשָׂה הַנִּגְעַת בַּבֶּגֶד אוֹ-בִּשְׂתֵי
 אוֹ-בְעֵרֵב או בְּעוֹר לְכֹל אֲשֶׁר-יֵעָשֶׂה
 הָעוֹר לְמִלְאכָה צִרְעַת מִמָּאֶרֶת הִנֵּנֶנּוּ
 מָמָא הוּא : (ג) וְשָׂרַף אֶת-הַבֶּגֶד או אֶת-
 הַשְּׂתֵי או אֶת-הָעֵרֵב בַּצֹּמֶר או בַּפִּשְׁתִּים
 או אֶת-כְּלֵי-הָעוֹר אֲשֶׁר-יִהְיֶה בּוֹ
 הַנִּגְעַת כִּי-צִרְעַת מִמָּאֶרֶת הוּא בְּאֵשׁ
 תִּשְׂרָף : (ד) וְאִם יִרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא-
 פָּשָׂה הַנִּגְעַת בַּבֶּגֶד או בִּשְׂתֵי או בְּעֵרֵב או

תרגום אונקלוס

במשכא או בשתיא או בערבא או בכל מאן דמשך מכתש סגירותא
 הוא ויתחוי לכהנא : (א) ויתחוי כהנא ית מכתשא ויסגר ית מכתשא
 שבעא יומין : (ב) ויתחוי ית מכתשא ביומא שביעאה ארי אוסף
 מכתשא בלבושא או בשתיא או בערבא או במשכא לכל די תתעביד
 משכא לעבדתא סגירותא מחסרא מכתשא מסאב הוא : (ג) ויקיד
 ית לבושא או ית שתיא או ית ערבא בעמרא או בכתנא או ית כל
 מאן דמשך די יהי ביה מכתשא ארי סגירותא מחסרא הוא בגורא

(נט) ירקק. ירוק שזירוקין : אדומס. אדום שזאדווייס : (ח) לרעת ונמארת.
 לסון סילון ונמאיר [יחזקאל י"ח] ונדרשו חן צו נארת שלח תהנס וננו :
 (כ) צלור או צפסחים. של לור או של פסחים זהו פשוטו. ונדרשו יכול

ויקרא יג תזריע

בְּכַל-כְּלֵי-עוֹר: (כד) וְצֹוּהָ הִכְהִין וְלִכְפֹּסוֹ אֶת
אֲשֶׁר-בּוֹ הִנְגַּע וְהִסְנִירוֹ שִׁבְעַת-יָמִים
יִשְׁנִית: שְׁבִיעֵי רִבְעֵי (כה) וְרָאָה הִכְהִין אֶתְרֵי
הַכֶּבֶס אֶת-הַנְּגַע וְהֵנִיחַ לֹא-יִהְיֶה הַנְּגַע
אֶת-עֵינָיו וְהִנְגַּע לֹא-תִשָּׂה טָמֵא הוּא כְּאִשׁ
תִּשְׂרָפְנוּ פִּתְחֹתָהּ הוּא בְּקִרְחָתָו לֹא

תרגום אונקלוס

לְתוֹקֵד: (כז) וְאִם יִחְזוּ כֹהֲנָא וְהָא לֹא אוֹסִף מִכְתָּשָׂא בְּלִבְיֹשָׁא ו
בְּשִׂתְיָא אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ בְּכָל מֵאן דְּמִשְׁךְ: (כח) וְיִפְקִיד בְּדָגָא וְיַחֲזִרוּן
יָת דִּי בֵיהּ מִכְתָּשָׂא וְיִסְפְּרִינְיָה שִׁבְעָא יוֹמִין תְּנִינֹת: (כט) וְיִחְזוּ כֹהֲנָא
תַּתְרֵי דְחֹרֹו יָת מִכְתָּשָׂא וְהָא לֹא שְׂנָא מִכְתָּשָׂא מִן פִּד הוּהּ וּמִכְתָּשָׂא
בָּא אוֹסִף מִסָּבָב הוּא בְּנֹרָא תוֹקְדִינְיָה תְּבִירָא הוּא בְּשִׂתְיָקְתִּיהּ אוֹ

יבא גיזי לנור ולניי פשתן וישרכס עמו ת"ל היא בלש חסדק אינה לריכה
דבר אחר עמה אם כן ונה ת"ל בלנור או בפשתים להניח את האונקיות
שבו שהן מניין אחר [ת"כ]. אונקיו' ל' שפה כמו אינורא: (כד) את אשר
בו הנגע. יכול וקום הנגע בלד ת"ל את אשר בו הנגע יכול כל הנגד
כולו טעון כזוס ת"ל הנגע הא כינר יכנס מן הנגד עמו: (כה) אחרי
הכנס. לשון העשות: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה מנרתיחו: והנגע
לא פשה. שונענו שאם לא הפך ולא פשה טמא ואין לריך לונר לא הפך
ופשה הפך ולא פשה איני יודע ונה יעשה לו ת"ל והסגיר את הנגע מכ
וקום דברי רבי יהודה ושכניו אונקיו' וכי' כדאיחא בתורת כהנים ורמזתיה
כאל לישנ הנקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גועל כמו בלחת הפחתי'
[שמואל ב' י"ז] כלומר שפלה היא נגע שמשלש טוקעין: בקרחתו או בגנחתו.
כתרגומו שחיקות' או בחדמותיה: קרחתו שחיקים יטנים ומפני המדע
שהולך לגזרה טיה וניין לפריחה בנזים שאח טהורה נאמרה קרחת
וגנחת בלדש ולאמרה קרחת וגנחת בנזיו' ונה להלן פרח צכולו טהור אף
כאל פרח צכולו טהור לכך אחז המוצ לשון קרחת וגנחת. ולענין פירושו
והרגונו זהו משמעו קרחת לשון יטנים וגנחת לשון חדשים כאלו נכתב
בלחיתו או בקדמותו שהקרחת לשון אחורי' והגנחת לשון פנים כמו שכתוב
ואם נפלת פניו וגו' והקרחה גל ששופע ויורד מן הקדקדק ולאחריו כך
מפירש בתורה כהנים: (כו) יקדע אותו. יקרע מקיס הנגע מן הנגד

בְּנִבְחָתוֹ: (י) וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהֵנִיחַ כֶּהֱנֵה
הִנֵּנֶע אַחֲרֵי הַכֹּבֵד אֹתוֹ וְקָרַע אֹתוֹ מִן
הַבְּגָד אוֹ מִן־הָעוֹר אוֹ מִן־הַשֶּׁתִּי אוֹ מִן־
הָעָרֶב: מִפְּטוֹר (י) וְאִם־תִּרְאֶה עוֹד בַּבְּגָד
אוֹ בַשֶּׁתִּי אוֹ־בְעָרֶב אוֹ בְּכֹל כְּלֵי־עוֹר
פְּרֻחַת הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹפֶנּוּ אֵת אֲשֶׁר־בּוֹ
הִנֵּנֶע: (כ) וְהַבְּגָד אוֹ־הַשֶּׁתִּי אוֹ־הָעָרֶב
אוֹ־כָל־כְּלֵי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם
הִנֵּנֶע וּכְבֹס שְׁנִית וְטָהַר: (כ) וְאֵת תּוֹרַת
נְגַע־צִרְעַת בְּגָד הַצֶּמֶר אוֹ הַפִּשְׁתִּים
אוֹ הַשֶּׁתִּי אוֹ הָעָרֶב אוֹ כָּל־כְּלֵי־עוֹר
לְטָהַרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ: פ פ פ

תרגום אונקלוס

בְּחֻדְתוֹתֶיהָ: (י) וְאִם חָזָא כִּהְנָא וְהָא עֲמִיָּא מְכַתְּשָׁא בְּתַר דְּחֻזְרוּ יְתִיָּה
וַיִּבְנֶע יְתִיָּה מִן לְבוּשָׁא אוֹ מִן מְשַׁכָּא אוֹ מִן שִׁתְיָא אוֹ מִן עָרְבָא:
(כ) וְאִם תִּתְחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׁא אוֹ בַשֶּׁתִּיָּא אוֹ בְּעָרְבָא אוֹ בְּכֹל מָאן
דְּמִשְׁךְ סְגִיָּא הִיא בְּנוֹרָא תּוֹקְדִינִיָּה יַת דִּי בֵּיה מְכַתְּשָׁא: (כ) וְלְבוּשָׁא
אוֹ שִׁתְיָא אוֹ עָרְבָא אוֹ כָּל מָאן דְּמִשְׁךְ דִּי יִתְחַזֵּר וַיַּעֲדֵי מְדוּחָן מְכַתְּשָׁא
וַיַּצְטַבַּע תְּגִינּוֹת וַיְדַבֵּי: (כ) דָּא אוֹרִיתָא דְּמְכַתְּשׁ סְגִירוּ לְבוּשׁ עֵמֶר אוֹ
כִּתְנָא אוֹ שִׁתְיָא אוֹ עָרְבָא אוֹ כָּל מָאן דְּמִשְׁךְ לְדְבוֹתֶיהָ אוֹ לְסִאֲבוֹתֶיהָ:

וישרפנו: (כ) פורחת היא. דבר החוזר ולוונח: צאט תשרפנו. אם כל הצבד:
(כ) וסר וחס הנגע. אם כשכנסוהו צתחילה על פי כהן סר ומנו הנגע
לגמרי: וכנס שנית. לשון טבילה תרגום. של כבוסין טבפרטה זו לזון ויתחזור
חזן מזה שאינו ללזון חלל לטבול לכך תרגומו וילטבע וכן כל כבוסין צבדים
סמן לטבילה מוצגמנין וילטבע:

חסלת אשה כי תזריע:

ויקרא יד מצורע

יד (ב) וידבר יהוה אל משה לאמר :
 (ג) זאת תהיה תורת המצורע ביום
 טהרתו והובא אל הכהן : (ד) ויצא הכהן
 אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה
 נרפא נגע הצרעת מן הצרוע : (ה) וצוה
 הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות
 טהרות ועץ ארו ושני תולעת ואזב :
 (ו) וצוה הכהן ושחט את הצפור האחת
 אל כלי חרש על מים חיים : (ז) את
 הצפור החיה יקה אתה ואת עץ הארו
 ואת שני התולעת ואת האזב וטבל
 אותם ואת | הצפור החיה בדם הצפור

תרגום אונקלוס

יד (ב) ומליל יי עם משה למיטר : (ג) דא תהי אורייתא דסגירא
 ביומא דרכייה ויתיה לות פהנא : (ד) ויפוק פהנא למברא
 למשריתא ויחוי כהנא והא אתסי מכתש סגירותא מן סגירא : (ה) ויפקד
 פהנא ויסב למדפי תרתין צפרין חיון דכין ואעא דארזא וצבע זהורי
 ואיזבא : (ו) ויפקד פהנא ויכוס ית צפרא חדא למאן דחסף על מי
 מפוע : (ז) ית צפרא חיתא יסב יתה וית אעא דארזא וית צבע זהורי
 ויד (ב) זאת תהיה תורת וגו'. ונלמד שאין מטטרין אותו כלילה [ונגילה
 כ"ה] : (ג) אל מחוץ למחנה. חוץ לג' נחמו' שנסחלח סס זיני חלוטו :
 (ד) חיות. פרט לטריפות [חולין קנ"ו] : טהרות. פרט לעורף טווא. לפי
 שהנגעי' צאין על לבון הרע [חולין ק"נ ע"ג ערכין ע"ו] שהוא נעשה פטופטי
 דברים לפיכך הזקקו לטהרתו לפריס שופטפטין תוניי דנפלוך קול : ועץ
 ארו. לפי שהנגעי' צאין על גסות הרוח : ושני תולעת ואזוב. ונה תקנתו
 ויתרפא ישפיל עלונו ונאחזו כחולעת וכאזוב : עץ ארו. וקל של ארו : שני
 תולעת. לשון של נמר לביע זהורית [ב"מ כ"ט] : (ה) על וייס חייס. נותן

ויקרא יד מצורע
 מה
 הַשְׁחִיחָה עַל הַיָּמִים הַחַיִּים: (ד) וְהָיָה עַל
 הַמַּטְהָר מִן־הַצָּרַעַת שִׁבְעַ פְּעָמִים וּמָתְרוּ
 וְשָׁקָה אֶת הַצָּפֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה:
 (ה) וְכַבֵּם הַמַּטְהָר אֶת־בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת־
 כָּל־שָׁעָרוֹ וְרַחֵץ בַּמַּיִם וּמָתְהַר וְאַחֵר יָבֹוא
 אֶל־הַמִּהְרָה וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֹהֶלֹ שִׁבְעַת
 יָמִים: (ו) וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי יִגְלַח אֶת־
 כָּל־שָׁעָרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֶת־גִּבְתֹּ
 עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שָׁעָרוֹ יִגְלַח וְכַבֵּם אֶת־
 בְּגָדָיו וְרַחֵץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וּמָתְהַר:
 (ז) וּבַיּוֹם הַשְּׂמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׂים

תרגום אונקלוס

וְיֵת אִיזוּבָא וְיִטְבֹּל יְתֵהוֹן וְיֵת צָפְרָא חֵיתָא פְּדָמָא דְצָפְרָא דְנְכִיסְתָא
 עַל מֵי טְבוּעַ: (ד) וְיָדֵי עַל דְּמַדְפֵי מִן סְגִירוּתָא שִׁבְעַ זְמַנִּין וְיִדְפְּנִינָהּ
 וַיִּשְׁלַח יֵת צָפְרָא חֵיתָא עַל אִפֵּי חֻקְלָא: (ה) וַיִּצְבַּע דְּמַדְפֵי יֵת לְבוּשׁוּהֵי
 וַיִּגְלַח יֵת כָּל שְׂעָרֵיהּ וַיִּסְחֵי בְּמֵיא וְיִדְפֵי וּבְתַר כֵּן יַעֲזֹל לְמִשְׁרֵיתָא
 וַיִּתִּיב מִפְּרָא לְמִשְׁכְּנֵיהּ שִׁבְעָא יָמִין: (ו) וַיְהֵא בַּיּוֹמָא שְׂבִיעִיָאָה יִגְלַח
 יֵת כָּל שְׂעָרֵיהּ יֵת רִישֵׁיהּ וְיֵת דְּקַנְיָהּ וְיֵת גְּבִינֵי עֵינוּהִי וְיֵת כָּל שְׂעָרֵיהּ
 יִגְלַח וַיִּצְבַּע יֵת לְבוּשׁוּהִי וַיִּסְחֵי יֵת בְּשָׂרֵיהּ בְּמֵיא וְיִדְפֵי: (ז) וּבַיּוֹמָא

אֹתָם תְּחִילָה זְכַלִי כְּדֵי שִׂיחָא דַס לִיפּוֹר נִיכַר זַהֵס וְכֹנֵס הֵן רַצִּיעִית:
 (ד) אֵת הַלְּפֹר יִקַּח אֹתָהּ. וְנִלְמַד שֶׁאֵינוֹ אֹבֵדָה עֲנוּהֵס אֲלֵא עֲפִרְסָה לְעִלְמוּס
 אֲבַל הַעֵץ וְהַאֲזוּב כְּרוּכִין יַחַד בְּלִשְׁוֹן הַזְּהוּרִית כַּעֲנַן שְׂנֹאנֵר וְאֵת עֵץ הָאֲרֵז
 וְאֵת שְׂנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֵת הָאֲזוּב קִיחָה אֲחַת לְשִׁלְשָׁתָן יִפּוֹל כַּסֵּס שֶׁאֵינָה זְכַלֵּל
 אֲבִידָה כֵּן לֹא תִהְיֶה זְכַלֵּל טְבִילָה: ח"ל וְזַבֵּל אֹתָם וְאֵת הַלְּפֹר הַחַיָּה הַחֲזִיר
 אֵת הַלְּפֹר לְכַלֵּל טְבִילָה: (ה) וַיִּשַׁב וַיַּחֲזֵץ לְאַהֲלוֹ. וְנִלְמַד שֶׁאֲסוּר זַתְּשׁוּיִשׁ
 הַיּוֹטֵחַ [ח"כ]: (ו) אֵת כָּל שְׂעָרוֹ וְגו'. כָּלֵל וּפְרַט וְכָלֵל לְהַצִּיא כָּל מִקּוֹס כְּנוֹס
 שְׂעִיר וּכְרָחֵס: (ז) וְכַבֵּסָה אֲחַת. לְחַטָּאת: וְשִׁלְשָׁה עֲשָׂרוּסִים. לְנִסְכֵי שִׁלְשָׁה כְּזָסִים

ויקרא יד מצורע

תְּמִימָם וּבְבִשָּׁה אַחַת בַּת־שְׁנֵתָהּ
 תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵנִים סֵלֶת מִנְחָה
 בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְלֶגַּן אֶחָד שֶׁמֶן: (ב) וְהַעֲמִיד
 הַכֹּהֵן הַמַּטְהֵר אֶת הָאִישׁ הַמַּטְהֵר וְאֹתָם
 לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (ג) וְלָקַח
 הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּבֶשׂ הַאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ
 לְאֲשָׁם וְאֶת־לֶגַּן הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה
 לִפְנֵי יְהוָה: שְׁנֵי (ג) וְשַׁחַט אֶת־הַכֶּבֶשׂ
 בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשַׁחַט אֶת־הַחֲטָאת וְאֶת־
 הָעֵלָה בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ לִי כַּחֲטָאת הָאֲשָׁם

תרגום אונקלוס

תְּמִימָא יִסַּב תְּרִין אִימְרִין שְׁלֹמִין וְאִימְתָא חֲדָא בַּת שְׁתָּא שְׁלֹמָתָא
 וְתִלְתָּא עֶסְרִינָן סוּלְתָא מִנְחָתָא דְפִילָא בְּמִשְׁחָה וְלִגְנָא חֲדָא דְמִשְׁחָא :
 (ב) וְיָקִים כְּהֵנָּה דְמִדְפֵי יַת גְּבֵרָא דְמִדְפֵי וְיִתְהוֹן קָדָם יְיָ בַּתְרַע מִשְׁבֹּן
 זְמָנָא: (ג) וְיִסַּב כְּהֵנָּה יַת אֶחָדָא חֲדָא וְיִקְרִיב יַתִּיהָ לְאֲשֻׁמָּא וְיַת לִגְנָא
 דְמִשְׁחָא וְיִרִים יַתְהוֹן אֲרָמָא קָדָם יְיָ: (ג) וְיַפֹּס יַת אֶמְרָא בְּאֶתְרֵי דִי
 יַפֹּס יַת חֲטָאתָא וְיַת עֵלְתָא בְּאֶתְרֵי קַדִּישׁ אֲרִי כַּחֲטָאתָא אֲשֻׁמָּא הוּא

הללו שחטתו וחסונו של ונזרע טעוין נכסים [סו' י"ז]: ולו אחד
 נשון. להזות עליו כעב. וליתן וננו על תנוך אזנו ועתן צהונות: (א) לפני
 ה'. צעור נקטר ולא צערה עלונה לפי שהוא נחוסר כפורים [מנחות
 ז"א כלים י']: (ב) והקריב אותו לאשם. יקריבו לתוך העזרה לשם אשם:
 להניף. שהוא טעון תנופה חי: והניף אותם. את האשם ואת הלוג: (ג) אשר
 ישחי וכו'. על ירך העזרה בצפון ונה תלמוד לומר והלא כבר נאמר בתורת
 אשם כפרת לו את אהרן שהאשם טעון שחיטה בצפון לפי שלא זה וכלל
 השמות לידון בהעמד יכול הוא שחיטתו צנקה העונותו לכך נאמר ושחי
 צנקה אשר ישחי וכו' [צחיים כ']: כי כחטאת. כי ככל החטאות האשם
 הזה הוא לכהן ככל עבודתו תלמודו' צנקה הוטה אשם זה לחטאת שלא
 תאמר הויה וכל דנו וכלל שאר חטאות לינתן על תנוך וצהונות לא יסא

הוא לכהן קדש קדשים הוא: (י) ולקה
 הכהן מדם האשם ונתן הכהן על-תנוך
 און המטהר הימנית ועל-בהן ידו הימנית
 ועל-בהן רגלו הימנית: (י) ולקה הכהן
 מלג השמן ויצק על-כף הכהן
 השמאלית: (י) ומבל הכהן את-אצבעו
 הימנית מן-השמן אשר על-כפו
 השמאלית והזה מן-השמן באצבעו
 שבע פעמים לפני יהוה: (י) ומיתר השמן
 אשר על-כפו יתן הכהן על-תנוך און
 המטהר הימנית ועל-בהן ידו הימנית
 ועל-בהן רגלו הימנית עד דם האשם:
 (י) והנותר בשמן אשר על-כף הכהן יתן

תרגום אונקלוס

לכהנא קודש קודשין הוא: (י) ויסב כהנא מדמא דאשמא ויתן
 כהנא על רום אודנא דמדפי דימינא ועל אליון ידיה דימינא ועל אליון
 רגליה דימינא: (י) ויסב כהנא מלוגא דמשחא ויריק על ידא דכהנא
 דישמאלא: (י) ויטבול כהנא ית אצבעיה דימינא מן משחא די על
 ידיה דשמאלא וידי מן משחא באצבעיה שבע זמנין קדם יי:
 (י) ומשאר משחא די על ידיה יתן כהנא על רום אודנא דמדפי
 דימינא ועל אליון ידיה דימינא ועל אליון רגליה דימינא על דמא
 דאשמא: (י) ודישתאר במשחא די על ידא דכהנא יתן על רישא

עעון נתן דעיס ואנורי' לגבי נזבח לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן
 יכול יהא דנו כיתן לנעלה כחטאת תלמוד לוונר וכו' צתורת כהנים: (י) תנוך.
 נדר אנלעי שבחון ולשון תנוך לא נודע לי והפותרים קורים לו ענד"רום

ויקרא יד מצורע

עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהַר וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי
יְהוָה: (ט) וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת־הַחֲטָאָת
וּכְפָר עַל־הַמִּטְהַר מִטְּמֵאתוֹ וְאַחַר יִשְׁחַט
אֶת־הָעֶלְיָה: (כ) וְהָעֶלְיָה הַכֹּהֵן אֶת־הָעֶלְיָה
וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבְּחָה וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן
וּמְהֵרָה: ס שְׁלִישֵׁי חֲמִישֵׁי (כב) וְאִם־יָדָל הוּא
וְאִין יָדוֹ מִשְׁנֵת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם
לְתַנוּפָה לְכַפֵּר עָדָיו וְעִשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד
בְּלוֹל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְדָג שֶׁמֶן: (כג) וְשִׁתִּי
תָרִים אוֹ שְׁנַי בְּנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיֹג יָדוֹ
וְהָיָה אֶחָד חֲטָאָת וְהָאֶחָד עֹלָה:
(כד) וְהָבִיֵא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְמַהֲרָתוֹ
לֵא־הַכֹּהֵן לְפָתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:

תרגום אונקלוס

דמדבי ויכפר עלוהי פהנא קדם יי: (ט) ויעבר פהנא ית חטאתא
ויכפר על דמדבי מסאובתיה וכתר בן יפוס ית עלתא: (כ) ויסק פהנא
ית עלתא וית מנחתא למדבחא ויכפר עלוהי פהנא וירבי: (כב) ואם
מספן הוא ולית ידיה מדבכא ויפב איז חד אישמא לארמא לכפרא
עלוהי ועשורונא סולתא חד דפיל במישח למנחתא ולונא דמשחא:
(כג) ותרתין שפנינין או תרין בני יונה די תדביק ידיה ויהי חד חטאתא
וחד עלתא: (כד) וייתי יתהון ביומא תמינאה לדכותיה לות פהנא

(קנארפעל): זכה. גודל: (יח) לפני ה'. כנגד צית קדשי הקדשים [ת"כ]: (כ) ואת
הונחה. ונחת נכסים של צהינה: (כא) ועשרון סלת אחד. לכנס זה שהוא
אחד יציא עשרון אחד [כס יו: ולוג שונן. לשת ווננו על הצהינות ושונן של
נכסי הונחה לא הוצק הכתוב לפרש: (כג) ציוס השניני לטהרתו. שניני

(כד) וּלְקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֵשֶׁם וְאֶת־
 לֶגַּם הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי
 יְהוָה: (כה) וּשְׂחַט אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֵשֶׁם וּלְקַח
 הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֵשֶׁם וּנְתַן עַל תְּנוּדֵי אֹזֶן־
 הַמִּטְהָר הַיִּמָּנִית וְעַל־בִּהֶן יָדָיו הַיִּמָּנִית
 וְעַל־בִּהֶן רַגְלָיו הַיִּמָּנִית: (כו) וּמִן־הַשֶּׁמֶן
 יִצַק הַכֹּהֵן עַל־כֶּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמֵאלִית:
 (כז) וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאַצְבָּעוֹ הַיִּמָּנִית מִן־
 הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כֶּפוֹ הַשְּׂמֵאלִית שֶׁבַע
 פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה: (כח) וּנְתַן הַכֹּהֵן מִן־
 הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כֶּפוֹ עַל־תְּנוּדֵי אֹזֶן
 הַמִּטְהָר הַיִּמָּנִית וְעַל בִּהֶן יָדָיו הַיִּמָּנִית
 וְעַל בִּהֶן רַגְלָיו הַיִּמָּנִית עַל־מְקוֹם דָּם
 הָאֵשֶׁם: (כט) וְהִנּוֹתָר מִן הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־

תרגום אונקלוס

לְתַרְע מִשְׁבֵּן וּמִנָּא קָדָם יי: (כד) וּפְסַב פְּהִנָּא ית אַמְרָא דְאִשְׁמָא וּית
 לִגְנָא דְמִשְׁחָא וּיְרִים יתְהוֹן פְּהִנָּא אַרְמָא קָדָם יי: (כה) וּפְסוּס ית אַמְרָא
 דְאִשְׁמָא וּפְסַב פְּהִנָּא מְדָמָא דְאִשְׁמָא וּיְתֵן עַל רוּם אוּדְנָא דְמַדְפֵּי דִימִינָא
 וְעַל אֵלִיֹן יְדִיהָ דִימִינָא וְעַל אֵלִיֹן רַגְלִיהָ דִימִינָא: (כו) וּמִן מִשְׁחָא יִרִיק
 פְּהִנָּא עַל יָדָא דְכִהְנָא דְשְׂמֵאלָא: (כז) וּיְדִי פְּהִנָּא בְּאַצְבָּעֵיהָ דִימִינָא
 מִן מִשְׁחָא דִי עַל יְדִיהָ דְשְׂמֵאלָא שֶׁבַע זְמַנִּין קָדָם יי: (כח) וּיְתֵן פְּהִנָּא
 מִן מִשְׁחָא דִי עַל יְדִיהָ עַל רוּם אוּדְנָא דְמַדְפֵּי דִימִינָא וְעַל אֵלִיֹן יְדִיהָ
 דִימִינָא וְעַל אֵלִיֹן רַגְלִיהָ דִימִינָא עַל אַתְרָא דְמָא דְאִשְׁמָא: (כט) וּרְדִישְׁתָּאָר
 לְפָרִים וְלִהְזֹחַת עֵץ אֲרוֹ וְאִזְוִן וְשָׂנִי מוֹלַעַת: (כח) עַל עִקּוֹס דַּס הַחֹשֶׁב:

ויקרא יד מצורע

בַּקֹּחַ הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהַר לְכַפֵּר
עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה: (ב) וַעֲשֵׂה אֶת־הָאֶחָד
מִן־הַתְּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיֹג
יָדוֹ: (ג) אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁיֹג יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד
חֲפָאֵת וְאֶת־הָאֶחָד עָלָה עַל־הַמִּנְחָה
וּכְפַר הַכֹּהֵן עַל הַמִּטְהַר לִפְנֵי יְהוָה:
(ד) וְאֵת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נָגַע צָרַעַת
אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁיֹג יָדוֹ בְּמִתְהַרְתּוֹ: פ רביעי ששי
(ה) וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
לֵאמֹר: (ו) כִּי תִבְאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר
אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֶחָזָה וְנָתַתִּי נָגַע צָרַעַת
בְּבֵית אֶרֶץ אֶחָזְתְּכֶם: (ז) וּבֵא אֲשֶׁר־
לְוֵהֲבִית וְהִגִּיד לְכֹהֵן לֵאמֹר כִּנְגַע נִרְאָה

תרגום אונקלוס

מן משחא די על ידא דכֹּהֵן יתן על רִישָׁא דְמִטְהַר לְכַפֵּר עלוהי קדם
י: (ב) ויעבִיד ית חד מן שְׁפִינֵינָא או מן בְּנֵי יוֹנָה מִדְּתַדְבִּיק יִדִּיה:
(ג) ית די תְּדַבֵּיק יִדִּיה ית חד חֲפָאֵתָא וית חד עָלְתָא על מִנְחָתָא
ויכֹּפֵר כֹּהֵנָא על דְמִטְהַר קִדְמָא י: (ד) דָּא אֲזִרְתָּא די בֵּיה מְכַתֵּשׁ
סְגִירָא די לא תְּדַבֵּיק יִדִּיה בְּדִכְוֵתִיה: (ה) וּמְלִיל יי עם מֹשֶׁה ועם
אַהֲרֹן לְמִימְרָא: (ו) אַרְי תַּעֲלוֹן לְאַרְעָא דְכְנָעַן די אֲנָא יְחִיב לְבוֹן
לְאַחְסָנָא וְאִתֵּן מְכַתֵּשׁ סְגִירוֹ בְּבֵית אֶרַע אֶחְסַנְתְּכוֹן: (ז) ויעול די
אֶפְלוֹ נַחְקֵת חֲסֵס לְנֹד שְׁאִין חֲסֵס חֲסֵס הַנִּקְוֹס גֹּרֵס: (ח) ונחתי
כְּנַעַת לְרַעַת. כְּשׁוֹרָה הִיא לְחַס סְהַנְגֵי' צִחִים עֲלֵיהֶם לְפִי סְהַנְגֵינּוֹ אֲזִרְי
נְטוּוֹנוּתָא שְׁלֹזֵז צִקִּירוֹת כְּתִיהֶם כָּל אֲרַבְעִים שָׁנָה שְׁהִי יִשְׂרָאֵל כְּשׁוֹרָה וְעַל
יְדֵי הַנְּגַע כּוֹחֵשׁ חֲצִית וּוּלְאֵן [ויקרא ד']:] (ה) כְּנַעַת כְּרָאָה לִי כְּצִית. שְׁחִפְלוֹ
הוּא חֲסֵס וידוע שְׁהוּא כְּנַעַת וְדָלִי לֹא יִפְסֹק דְכֵר כְּרֹר לְוַמֵּר כְּנַעַת כְּרָאָה

לִי בְבֵיתָ: (נ) וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּפָנּוּ אֶת־הַבַּיִת
 בְּמָרָם יָבֵא הַכֹּהֵן לְרֹאוֹת אֶת־הַנֶּגַע וְלֹא
 יִטְמָא כָּל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחַר כֵּן יָבֵא
 הַכֹּהֵן לְרֹאוֹת אֶת־הַבַּיִת: (ז) וְרָאָה אֶת־
 הַנֶּגַע וְהֵנִיחַ הַנֶּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת
 שְׂקֵעֵרוֹרֹת יִרְקַקֶת אֹו אֶדְמָדַמַת
 וּמְרֵאִיהֶן שָׁפַל מִן־הַקִּיר: (ח) וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן
 מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת־
 הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים: (ט) וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה וְהֵנִיחַ פֶּשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירַת
 הַבַּיִת: (י) וְצִוָּה הַכֹּהֵן וַחֲלָצוּ אֶת־

תרגום אונקלוס

דיליה ביתא ויחזי לכהנא לטימר פמכתשא אתחזי לי בביתא
 (נ) ויפקיד פהנא ויפנון ית ביתא עד לא יעול פהנא למחזי ית
 מכתשא ולא יסתאב כל די בביתא ובתר פן יעול פהנא למחזי ית
 ביתא: (ז) ויחזי ית מכתשא והא מכתשא בכותלי ביתא פחתן ורקן
 או סמקן ויטחזיהן מפיך מן בותלא: (ח) ויפוק פהנא מן ביתא לתרע
 ביתא ויסגר ית ביתא שבעא יומין: (ט) ויתוב פהנא ביזמא שביעאה
 ויחזי והא אוסיף מכתשא בכותלי ביתא: (י) ויפקיד פהנא וישלפון
 ית אבניא די בהן מכתשא וירטון יתהון למפרא לקרתא לאתר מסאב:

לי חלל כנגע נראה לי [נגעים פי"ג ת"כ]: (ז) צטרס יצא הסהן וגו'.
 שכל זמן שאין כהן נזקק לו אין עס תורה עוונתה: ולא יענש כל אשר
 צנית. שאם לא יפנהו ויצא הסהן ויראה הנגע נזקק להסגר וכל מה שצחוכו
 יטונו ועל מה חסה תורה אם על כלי שטף יטבילים ויעטרו אם על אוכלין
 וינטקין יחללם ציני עוונתו הא לא חסה תורה חלל על כלי חרס שאין
 להם טהרה צנוקה [נגעים פי"ג ת"כ]: (ז) שקערורות. שוקעות צמחיהן
 [ת"כ]: (י) וחללו אם האזנים. כתרנו וישלפון יעלם ונשס כנו וחללה

ויקרא יד מצורע

הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בְּהֵן הִנְגַּע וְהִשְׁלִיכוּ אֶתְהֵן
 אֶל־מַחֲוִיץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא: (ח) וְאֶת־
 הַבֵּית יִקְצַע מִבֵּית סָבִיב וְשִׁפְכוּ אֶת־
 הָעֶפֶר אֲשֶׁר הִקְצוּ אֶל־מַחֲוִיץ לְעִיר אֶל־
 מְקוֹם טָמֵא: (ט) וְלָקְחוּ אֲבָנִים אַהֲרוֹת
 וְהִבִּיאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וְעֶפֶר אַחַר
 יִקַּח וְשָׁח אֶת־הַבֵּית: (י) וְאִם־יִשׁוּב הִנְגַּע
 וּפְרַח בַּבַּיִת אַחַר חֲלִיץ אֶת־הָאֲבָנִים
 וְאַחֲרֵי הַקְּצוֹת אֶת־הַבֵּית וְאַחֲרֵי הַשּׁוּחַ:
 (יג) וּבֹא הַכֹּהֵן וּרְאָה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הִנְגַּע

תרגום אונקלוס

(ח) וַיֵּת בֵּיתָא יִקְלִפוּן מַגְוֵי סְחוֹר סְחוֹר וַיִּרְטוּן יַת עֶפְרָא דִּי קְלִיפּוּ
 לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַחַר מַסָּב: (ט) וַיִּסְבּוּן אֲבָנִין אֲחֻרְיָנִין וַיַּעֲלוּן לְאַחַר
 אֲבָנִיָּא וְעֶפֶר אֲחֻרְיָן יִסְבּ וַיִּשְׁוַע יַת בֵּיתָא: (י) וְאִם יָתוּב מִכְתָּשָׂא
 וַיִּסְפֵּי בְּבֵיתָא בְּתַר דִּשְׁלִיפּוּ יַת אֲבָנִיָּא וּבְתַר דְּקְלִיפּוּ יַת בֵּיתָא וּבְתַר
 דְּאַתָּשַׁע: (יג) וַיַּעֲוֹל פְּהֻגָא וַיְחַזֵּי וְהָא אוּסִיף מִכְתָּשָׂא בְּבֵיתָא סְגִירוֹת

נעלו (דברים כ"ה) לשון הסרה: אל נוקם טנול. ונקום שאין טהרות נשתנושות
 טס [ת"כ] לנודך הכתוב שהאזנים הללו נשתנושות ונקוונ צעודן צו:
 (נא) יקליע. רובי"ר צלע"ז אצנאגען נאך אונד נאך לאזרייסען, היר אצקראטעלען
 ובצלשון נשנה יש הרבה: ונבית. ונצפנים [ת"כ]: סביב. סביבות הנגע בת"כ
 נדרש כן שיקלוף הטיח סביב אבני הנגע: (נג) הקלות. לשון קילוי אשר
 קלעו צקלוע הנגע סביב: הקלות. לשון העשות וכן הטוח אזל חלץ את
 האזנים נוסב הלשון אל האדם שמלץן והוא נשקל לשון כבד כמו כפר דבר:
 ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר צו ציוס יהא טיול ת"ל ושז הכסן ואם
 ישוב ויה שובה האמור להלן לכוף שזוע אף שיבה האמורה כלן צכוף שזוע
 [ת"כ]: (נד) וזא הכהן וראה וסגה פשה. יכול לא יהא החורר טיול אלא
 אם כן פשה נאמר לרעת מונארת צבתים ונאמר לרעת מונארת צבגדים
 ויה להלן טיול את החורר אע"פ שאינו פושה אף כלן טיול את החורר אע"פ

בבית צרעת ממארת הוא בבית טמא
 הוא: (מ) ונתין את הבית את אבניו
 ואת עציו ואת כל עפר הבית והוציא
 אל מחוץ לעיר אל מקום טמא: (מ) והבא
 אל הבית כל ימי הסגיר אתו וטמא עד

תרגום אונקלוס

מחצרא היא בביתא מסאב הוא: (מ) ויתרע ית ביתא ית אבניה
 וית אעוהי וית כל עפר ביתא ויפק למברא לקרמא לאתר מסאב:
 (מ) ודיעול לביתא כל יומין דיסגיר יתיה יהי מסאב עד רמשא:

שאינו פושה ח"כ וזה ת"ל והנה פשה אין כאן ונקומו של ונקרא זה חלל
 ונתן את הבית היה לו לכתוב אחר ואם ישוה הנגע וראה והנה פשה הא
 לא בא ללמד חלל על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון וצא צקוף שבוע
 שני ונאלח שפשה שלא פירש צו הכתוב לנעלה כלום בעומד בעיניו בשבוע
 ראשון ולנודך כאן בפסוק זה שאינו נודר חלל בעומד בראשון ופשה בשני
 ומה יעשה לו יכול יתלכו כונו שסונך לו ונתן את הבית ת"ל וצא אל הכסן
 וצא הכסן כלומר ציאה נשיצה מה שיצה חולץ וקולה וטח ונתן לו שבוע
 אף ציאה חולץ וקולה וטח ונתן לו שבוע ואם חוזר נותן לא חזר טהור
 ומניין שאם עמד בזה וצוה חולץ וקולה וטח ונתן לו שבוע תלמוד לומר
 [וצא] ואם בא יצא ביום הכתוב נודר אם בפושה בראשון' הרי כבר אמור
 אם בפושה בשניה הרי כבר אמור הא אינו אמור [וצא] ואם בא יצא חלל
 את שבא צקוף שבוע ראשון וצא צקוף שבוע שני וראה והנה לא פשה. זה העומד
 ומה יעשה לו יכול יפטר וילך כונו שכתוב כאן וטהר את הבית ת"ל כי נרפא
 הנגע לא עהרתי חלל הרפוי מה יעשה לו ציאה אמורה לנעלה וציאה אמורה
 לנטה מה בעליונה חולץ וקולה וטח ונתן לו שבוע דגמר לה זהו שיצה זהו
 ציאה אף בתחוב' כן וכולי כדאיתא בתורת כהני' גונרו של דבר אין
 כתיבה חלל בנגע הסוזר אחר חלינה וקילוע ועימה ואין החוזר לריך פשיון.
 וקדר המקראות כך הוא. ואם ישוה. ונתן. והבא אל הבית. והאוכל צבית.
 וצא הכסן וראה והנה פשה. ודבר הכתוב בעומד בראשון שנותן לו שבוע
 שני להסגרו וצקוף שבוע שני להסגרו צא וראה שפשה ומה יעשה לו חולץ
 וקולה וטח ונתן לו שבוע חזר נותן לא חזר טעון לפרים שאין בנגעים
 יותר ושלשה שבועות: (מ) כל ימי הסגיר אותו. ולא יניס שקלף את נגעו
 יכול שאינו מויליא הנוחלט שקלף את נגעו ת"ל כל ימי [ת"כ]: יעמא עד
 Tom. III. 7 ?

הָעָרֵב: (מ) וְהִשְׁכַּב בְּבֵית יָכֶם אֶת־
 בְּגָדָיו וְהָאָכַל בְּבֵית יָכֶם אֶת־בְּגָדָיו:
 (נח) וְאִם־בָּא יָבֵא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנִּיחַ לֹא־
 פִּשְׁעָה הַנִּגַּע בְּבֵית אַחֲרֵי הַטֹּהַר אֶת־הַבַּיִת
 וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הַנִּגַּע:
 (נט) וְלָקַח לְחֹמֶט אֶת־הַבַּיִת שְׁתֵּי צַפְרִים
 וְעֵץ אֲרָז וְשָׁנִי תוֹלַעַת וְאוֹזֹב: (ס) וְשָׂחַט
 אֶת־הַצֶּפֶר הָאֶחָת לְכַלְי־הָרֶשׁ עַל־מִים
 חַיִּים: (סא) וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֲרָז וְאֶת־
 הָאוֹזֹב וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הַצֶּפֶר
 הַחַיִּיהָ וּמָבֵל אֶתֶּם בְּדָם הַצֶּפֶר הַשְּׁחוּטָה
 וּבַמַּיִם הַחַיִּים וְהִזְוָה אֶל־הַבַּיִת שֶׁבַע

תרגום אונקלוס

(מ) ודישפוב בביתא יצבע ית לבושוהי ודייכול בביתא יצבע ית
 לבושוהי: (נח) ואם מיעל יעול כהנא ויחזי והא לא אוסיף מקתשא
 בביתא בתר דאתשע ית ביתא וירכי כהנא ית ביתא ארי אתסי
 מקתשא: (נט) ויסב לדפאה ית ביתא תרתין צפרין ואע דארזא וצבע
 זוזרי ואוזבא: (ס) ויפוס ית צפרא חרא למאן דחסף על מי מצוע:
 (סא) ויסב ית אעא דארזא וית אוזבא וית צבע זוזרי וית צפרא

הערב. ולמד שאין מטונף צדדים יכול אפילו סהה צדדי אכילת פרס [ושעורו
 עיי' ערוצין ד' פ"ג] ת"ל והאוכל צדית יכנס את צגדיו אין לי אלא אוכל
 סוכב וניין ת"ל והסוכב אין לי אלא אוכל וסוכב לא אוכל ולא סוכב וניין
 ת"ל יכנס יכנס ריבה א"כ לונה נאמר אוכל וסוכב ליתן שיעור לסוכב כדי אכילת
 פרס [ת"כ זרכות ו"א]: (נח) ואם צא יצא. לסקוף שצבע שני וראה וסנה
 לא פשה. ונקרא זה צא ללמד צעומד צעיניו צראסון וצסני ונה יעשה לו
 יבול יטהרנו כוונתו של ונקרא וטהר הסהן את הצית ת"ל כי נרפא הנגע

ויקרא יד מצורע

נ

בְּעָמִים: (כג) וְחָטְא אֶת הַבַּיִת בְּדָם הַצִּפּוֹר
 וּבַמִּים הַחַיִּים וּבַצִּפּוֹר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֶרֶז
 וּבְאֵזֹב וּבִשְׁנֵי הַתּוֹלְעֹת: (כד) וְשִׁלַּח אֶת־
 הַצִּפּוֹר הַחַיָּה אֶל־מְחוּץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי
 הַשָּׂדֶה וּכְפָר עַל־הַבַּיִת וּמָהָר: חֲמִישִׁי
 (נד) וְאֵת הַתּוֹרֶה לְכָל־נֶגַע הַצָּרְעַת וּלְנִתְקָ;
 (נז) וּלְצָרְעַת הַבְּגָד וּדְבַיִת: (נח) וּלְשֵׂאת
 וּלְסַפְּחַת וּלְבַהֲרֹת: (נח) לְהוֹרֹת בַּיּוֹם
 הַשְּׁמַיָּא וּבַיּוֹם הַמָּהָר וְאֵת תּוֹרֹת
 הַצָּרְעַת: פ

טו (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן

תרגום אונקלוס

חֵיטָא וַיִּטְבֹּל יְתֵרוֹן בְּדָמָא דְצִפּוֹרָא וּבְמִי מִבּוּעַ וַיְדִי לְבַיְתָא
 שִׁבְעַ זִמְנִין: (כג) וַיְדַבֵּר יְתֵי בֵיתָא בְּדָמָא דְצִפּוֹרָא וּבְמִי מִבּוּעַ וּבְצִפּוֹרָא
 חֵיטָא וּבְאֵזֹב דְּאֶרְזָא וּבְאֵזֹבָא וּבְצִבְעַ זְחוּרִי: (כד) וַיִּשְׁלַח יְתֵי צִפּוֹרָא
 חֵיטָא לְמִבְרָא לְקוּרָא לְאַפֵּי חֻקְלָא וּכְפָר עַל בֵּיתָא וַיְדַבֵּר: (נד) דָּא
 אֲוֵרִיתָא לְכָל מַכְתֵּשׁ סְגִירוּתָא וּלְנִתְקָא: (נז) וּלְסַפְּחוֹת לְבוּשָׂא
 וּלְבַיְתָא: (נח) וּלְעֻמְקָא וּלְעֻדְיָא וּלְבַהֲרָא: (נח) וְלֹאֲלֻפָּא בַּיּוֹם מְסֻבָּא
 וּבַיּוֹם דְּכִיָּא דָּא אֲוֵרִיתָא דְסְגִירוּתָא:

טו (ה) וַיְדַבֵּר יְתֵי עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן לְמִיטָר: (ז) מְלִילֹד עִם בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְתִמְרוֹן לְחוּץ גְּבַר גְּבַר אֲרִי יְחִי דָּאב מִבְּשָׂרִיהַ דְּזִבְיָה

לא טהרתי אלא את הרפוי ואין רפוי אלא הבית שהוקלס והוטח ולא חזר
 הנגע אבל זה טעון חליטה וקילוי ועיסה ושזוב שלישי וכן הנוקרה נדרש ואם
 צא יצא צבני ורחה והנסה לא פשה יטיחנו ואין טיחה צלא חלוץ וקלוי
 ואחרי הטוח את הבית וטער הכהן את הבית אם לא חזר לטוף השזוב
 כי נרפא הנגע ואם חזר כצר פי' על החוזר שטעון נחילה: (נז) להורות
 ביום הטוה. איזה יום מטהרו ואיזה יום ונטהלו:

ויקרא שו מצורע

לאמר: (3) ודברו אל בני ישראל ואמרתם
אלהם איש איש כי יהיה זב מבשרו זזבו
טמא הוא: (4) וזאת תהיה טמאתו בזזבו
דר בשרו את-זזבו או-החתים בשרו
מזזבו טמאתו הוא: (7) כל-המשכב אשר
ישכב עליו הזב יטמא וכד-הכלי אשר
ישב עליו יטמא: (8) ואיש אשר יגע
במשכבו יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא

תרגום אונקלוס

מסאב הוא: (א) ודא תהי סאובתיה פדוביה ריר בשוריה ית דוביה או
חתים בשוריה מדוביה סאובתיה היא: (7) כל משכבא די ישכוב עלוהי
דזבנא יהי מסאב וכל מנא די יתיב עלוהי יהי מסאב: (8) וגבר די
יקרב במשכביה יצבע לבושיה ויסחי במיא יהי מסאב עד רמשא:

שו (3) כי יהיה זז. יכול זז וכל נקוס יחא טמא ת"ל ונצטרו ולא כל
צטרו אחר שחלק הכחוז צן צטר לצטר זכיתי לרין טמא צזז וטמא
צזזה ונה זזה וננקוס שהיא וטמאה טמאה קלה נדה וטמאה טמאה
חנורה זיבה חף הזז וננקוס שוטמא טמאה קלה קרי וטמא טמאה חנורה
זיבה [ת"כ נדה ונ"ג]: זזבו טמא. למד על הטיפה שהיא וטמאה [ת"כ].
זזב דוונה לניי צלק של שעורין ודחוי ודוונה ללובן צילה הנזרפת שכבת זרע
קשור כלובן צילה שאינה נזרפת [נדה כ"ה]: (ג) דר. לשון ריר ט"ז: אח
צטרו: אח זזבו. כמו ריר טיולא ללול: או החתים. טיולא עז וקוחס אח
פי האמה ונכתס צטרו ונטפת זזבו זהו פטוטר ונדרטרו ונה הכחוז הראשון
רליות שמים וקראו טמא טמאנר זז ונצטרו זזבו טמא הוא ונהה הכחוז
השני רליות שלם וקראו טמא טמאנר טמאנר זזבו דר צטרו אח זזבו
או החתים צטרו ונזרו טמאנר היא הא כינד שמים לטמאה והשלישית
נוזקתה לקרבן [נגיל' ה' נדה ונ"ג]: (ד) כל הנשכב. הראוי לנשכב יכול
אפי' נזיחד לנלאכה אחרת ת"ל אשר ישכב אשר שכב לא נאנר חלא אשר
ישכב הנזיחד תמיד לכך ילא זה שאונרין לו עמוד ונעשה מלאכתו:
אשר שכ. ישכ לא נאנר חלא אשר ישכ עליו הזז צנזיחד תמיד לכך: (ה) ואיש
אשר יגע במשכבו. למד על הנשכב שחנור ון חנגע שזה נעשה אז הטמא'

ויקרא מו מצורע
 עַד־הָעֶרֶב: (ו) וְהִישָׁב עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־
 יֵשֵׁב עָלָיו הַזָּב יִכְבֶּם בְּגִדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם
 וְשָׂמָא עַד־הָעֶרֶב: (ז) וְהִנָּגַע בְּבֶשֶׂר הַזָּב
 יִכְבֶּם בְּגִדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְשָׂמָא עַד־
 הָעֶרֶב: (ח) וְכִי־יִרַק הַזָּב בְּשָׂהוּר וְכַבֶּם
 בְּגִדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְשָׂמָא עַד־הָעֶרֶב:
 (ט) וְכִלְהַמְרִכָב אֲשֶׁר יִרְכַב עָלָיו הַזָּב
 יִשָּׂמָא: (י) וְכִלְהַנָּגַע בְּכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה
 תַּחְתָּיו יִשָּׂמָא עַד־הָעֶרֶב וְהִנּוּשָׂא אוֹתָם
 וְכַבֶּם בְּגִדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְשָׂמָא עַד־
 הָעֶרֶב: (יא) וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע־בּו הַזָּב וְיָדָיו

תרגום אונקלוס

(ו) וְדִיתִיב עַל מְנָא דִי יִתִיב עֲלוֹהִי דּוּכְנָא יִצְפַע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא
 וְיִהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא: (ז) וְדִיקְרַב בְּבֶשֶׂר דּוּכְנָא יִצְפַע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי
 בְּמִיָּא וְיִהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא: (ח) וְאָרִי יְרוֹק דּוּכְנָא בְּדַכֵּיָא וְיִצְפַע
 לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא: (ט) וְכֹל מְרַכְבָּא דִי יִרְכַב
 עֲלוֹהִי דּוּכְנָא יְהִי מְזָאב: (י) וְכֹל דִי יִקְרַב בְּכֹל דִי יְהִי תַחְתּוֹתוֹהִי יְהִי
 מְסָאב עַד רְמָשָׂא וְדִיטוֹל יִתְחַזֵּן יִצְפַע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהִי מְסָאב
 עַד רְמָשָׂא: (יא) וְכֹל דִי יִקְרַב בֵּיהּ דּוּכְנָא וְיִדּוּהִי לֹא שְׂמִיטָה בְּמִיָּא

לטומא אדם לטומא בגדים והנגע שאינו מטכב אינו אלא וכל הטומאה ואינו
 נטומא אלא אוכלין ומסקין: (ו) והיושב על הכלי אפילו לא נגע אפילו עשרה
 כלים זה על זה כולן נטומאין משום מושב וכן נטומא [ח"כ]: (ז) וכי
 ירוק הזב בטהור. ונגע זו או נטמא שהרוק נטמאו נטמא: (ט) וכל המרכב,
 אע"פ שלא ישב עליו כגון התפוח של סרגא שקורין ארלו"ן דער זאטטעל
 באגטן) טומא משום מרכב והאוכף שקורין אל"וישטענא טומאחמושב: (י) וכל
 הנגע בכל אשר יהיה תחתיו. של זב נא ולימד על המרכב שיחא הנגע
 זו טומא ואין טעון כזום בגדים [ח"כ] והוא חומר נטומא מטכב: ונטומא

לֹא־שָׁמַךְ בַּמַּיִם וּבַכֶּסֶף בְּגָדָיו וּרְחֵץ בַּמַּיִם
 וּמָמָא עַד־הָעֶרֶב : (3) וּכְלֵי־חַרֵּשׁ אֲשֶׁר־
 יַעֲבֹדוּ הָזָב וְשֹׁבֵר וְכָל־כְּלֵי־עֵץ יִשְׁמַךְ
 בַּמַּיִם : (4) וְכִי־יִטְהַר הָזָב מִזֹּבָבוֹ וְסָפַר לוֹ
 שִׁבְעַת יָמִים לְטַהַרְתּוֹ וּבַכֶּסֶף בְּגָדָיו וּרְחֵץ
 בַּשֶּׁרֶף בַּמַּיִם חַיִּים וּמְהֵרָה : (5) וּבַיּוֹם
 הַשְּׁמִינִי יִקַּח־לוֹ שְׁתֵּי תְרִים אוֹ שְׁנֵי בָנֵי
 יוֹנָה וּבָא אֶל־פְּנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
 מוֹעֵד וַיִּתְּנֵם אֶל־הַכֹּהֵן : (6) וַעֲשֵׂה אֹתָם
 חֲכִיזִן אֶחָד חֲטָאֵת וְהָאֶחָד עֹלָה וּכְפָר
 עָלָיו וְהַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזֹּבָבוֹ : 8 שְׁשִׁי
 שְׁבִיעִי (7) וְאִישׁ כִּי־תָצָא מִמֶּנּוּ שְׁכַבְתָּ־

תרגום אונקלוס

ויצבע לבושו ויחסי במיָא ויהי מסאב עד רמשא : (3) ומאן דחסף
 די יקרב ביה דובנא ותבר וכל מאנא דאע ישתטף במיָא : (4) וארי
 דפי דובנא מדזביה ומני ליה שבאעא זמין לדכותיה ויצבע לבושיה
 ויחסי בשרייה במי מביע ודפי : (5) ובזמא תמינא יסב ליה תרתין
 שפנינין או תרין בני יונה וייתי לקדם יי לתרע משפן ומנא ויתנינין
 לכהנא : (6) ויעביד יתהון פהנא חד חטאתא וחד עולתא ויכפר עלוהי
 אותם. כל האנור צענין הזז זזבו ורוקו ושכנת זרעו וויניי רגליו והוטכז
 והנרכז ונשאן ונטולא חס לטעולא בגדים : (7) וידיו לא סטף צניס. צעוד
 שלח טבל ונטוולחא ואפי' פסק נזונו וספר טבעה ונחוסר טזילא ונטולא
 צכל ונטוולחא וזה סהוליא הכחוז טזילת גופו של זז צלשון שטיפת ידים
 ללנדך שאין צית הסחרים טעון צילת וניס אלא אצר הגלוי כנו הידים [ת"כ
 כזה ס"ו] : (8) וכלי חרש אשר יגע צו הזז. יכול אפי' גע צו ונחוריו
 וכלי כדליתא צחורת כהניס עד ונגעו סהולא צכולו הוי אומר זה הסעו :
 (9) וכי יסחר. כשיפסקו : טבעת יוניס לטהרתו. טבעת יוניס טהוריס ונטוולחא

זרע ורחץ במים את-כל-בשרו וטמא
 ער-הערב: (י) וכל-בגדו וכל-עור-אשר-
 יהיה-עליו שכבת-זרע וכבס במים וטמא
 ער-הערב: (יא) ואשה אשר ישכב איש
 אתה שכבת-זרע ורחצו במים וטמאו
 ער-הערב: פ

(יב) ואשה כיתהיה זבה הם יהיה זבה
 בבשרה שבעת ימים תהיה בנדתה
 וכל-הנגע בה יטמא ער-הערב: (יג) וכל
 אשר תשכב עליו בנדתה יטמא וכל
 אשר-תשב עליו יטמא: (יד) וכל-הנגע
 במשכבה יכבס בגדיו ורחץ במים

תרגום אונקלוס

פחא קדם יי מדיביה: (י) וגבר ארי תפוק מניה שכובת זרעא ויסחי
 במיא ית כל בשריה ויהי מסאב עד רמשא: (יא) וכל לבוש וכל משך
 די יהי עלוהי שכובת זרעא ויצמבע במיא ויהי מסאב עד רמשא:
 (יב) ואתתא די ישכוב גבר יתה שכובת זרעא ויסחון במיא ויהון מסאבין
 עד רמשא: (יג) ואתתא ארי תהי דיבא הם יהי דובה בבשרה שבעא
 זמין תהי בריחוקה וכל דיקרב פה יהי מסאב עד רמשא: (יד) וכל די
 תשכוב עלוהי בריחוקה יהי מסאב וכל די תתיב עלוהי יהי מסאב:
 (טו) וכל דיקרב במשכבה יצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהי מסאב עד

וזבו טלא יראה זוב וכולן לנופין [גדה ס"ח]: (יח) ורחלו צניס. גזרת ונלך
 היא שהעונא האשה צביאה ואין הטעם ונטוס נוגע צטכנת זרע שהרי נגע
 צית הסתרים הוא: (יט) כי תהיה זבה. יכול ונאחד וכל אצריה חלנווד
 לונוד והיא גלתה את ונקוד דעיה אין דם ונטווא אלא הצא ונן הנוקוד [ת"כ
 גדה י"ז]: דם יסיוז זובה צצטרה. אין זובה קרוי זוב לטמא אלא א"כ הוא

ויקרא שו מצורע

וּטְמֵא עַד־הָעֶרֶב: (כג) וְכָל־הַנֶּלֶע בְּכָל־
כְּלֵי אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִכְבֵּס בַּנְּדִי וְרָחֵץ
בַּמַּיִם וּטְמֵא עַד־הָעֶרֶב: (כד) וְאִם עַל־
הַמְּשָׁכָב הוּא אִו עַד־הַכְּלֵי אֲשֶׁר־הֵן
יִשְׁבֹּת־עָלָיו בַּנְּגַע־רֹבּוֹ יִטְמֵא עַד־הָעֶרֶב:
(כה) וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אֶתְהָ וְתָהֵן
נִדְתָה עָלָיו וּטְמֵא שְׁבַעַת יָמִים וְכָל־
הַמְּשָׁכָב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמֵא: ס
(כז) וְאִשָּׁה כִּי־יִזְוֹב זֹוֹב דְּמָהּ יָמִים רַבִּים
בְּלֹא עֵת־נִדְתָהּ אִו כִּי־תִזְוֹב עַל־נִדְתָהּ

תרגום אונקלוס

רְמֵשָׂא: (כג) וְכָל דִּיקְרַב בְּכָל מְאָנָא דִּי תַתִּיב עֲלוּהִי יִצְבַּע לְבוּשׁוּהִי
וְיִסְחִי בְמַיָּא וְיְהִי מְסָאב עַד רְמֵשָׂא: (כד) וְאִם עַל מְשָׁכְבָא הוּא אִו עַל
מְאָנָא דִּי הִיא יִתְבָּא עֲלוּהִי בְּמַקְרָבִיהָ בֵּיתָהּ יְהִי מְסָאב עַד רְמֵשָׂא:
(כה) וְאִם מְשָׁכַב יִשְׁכַּב גְּבַר יְתָהּ וְתָהֵן רִיחֻקָּה עֲלוּהִי וְיְהִי מְסָאב שְׁבַעַת
יָמִין וְכָל מְשָׁכְבָא דִּי יִשְׁכַּב עֲלוּהִי יְהִי מְסָאב: (כז) וְאִתְתָּא אַרִי
יְדוֹב דְּמָהּ יָמִין סְגִיָּאִין בְּלֹא עֵידִין רִיחֻקָּה אִו אַרִי תְדוֹב עַל רִיחֻקָּה

אדם: כדחה. כמו ונתבל יכדוהו [איוב י"ח] שחור מנודה ומגע כל אדם:
חשיה כדחה. חפילו לא רחשה אלא רחשיה רחשונה: (כג) ואם על המשכב
הוא. השוכן או היושב על משכבה או על מושבה חפילו לא נגע זה אף
הוא דת עומאה האמורה במקרא העליון שבעון כבוד בגדים ח"כ: על
הכלי. לרבות את המורכב: כנגעו צו יענא. ואינו טעון כבוד בגדים שהמורכב
אינו נגעו ומענא אדם לטענא בגדים: (כד) ומהי טעון כבוד עליו. יכול יעלה
לרגלה שאם זה עליה נחמישי לנדחה לא יענא אלא שלשה ימים כמותה
תלמוד לוונר וטענא שבעה ימים ומה תלמוד לוונר ומהי נדחה עליו מה
היא ומענאה אדם וכלי חרס אף הוא ומענא אדם וכלי חרס [ח"כ נדה
ל"ג]: (כה) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עם נדחה. אחר שילאו שבעה
ימי נדחה: או כי תזו. את שלשה הימים הללו: על נדחה. מושג מנדחה

כָּל־יָמָיו זָוַב טָמְאָתָהּ כִּי־יָמֵי נִדְתָהּ תִּהְיֶה
 טָמְאָה הוּא׃ (כו) כָּל־הַמְּשַׁכְּבֵי אִשְׁרֵי־
 תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל־יָמָיו זָוַב כְּמִשְׁכַּב
 נִדְתָהּ יִהְיֶה־לָּהּ וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב
 עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטָמְאֵת נִדְתָהּ׃ (כז) וְכָל
 הַנוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכַבֵּם בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם
 וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב׃ (כח) וְאִם־טָהְרָה מְזוּבָה
 וְסִפְרָה לָּהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֲרֵי תִטְהַר׃
 שְׂבִיעִי (כט) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִקַּח־לָּהּ שְׁתֵּי
 תְּרִים אֵו שְׁנֵי בָנִי יוֹנָה וְהִבִּיֵּא אֹתָם
 אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד׃ (ל) וַעֲשֵׂה
 הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת־הָאֶחָד
 עֹלָה וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לְפָנָי יְהוָה מְזוּב

תרגום אונקלוס

כָּל יָמָיו דָּוַב סְאֻבְתָּהּ כִּי־יָמֵי רִיחֻקָּהּ תְּחִי מְסֻאָבָא הוּא׃ (כו) כָּל
 מְשַׁכְּבֵי דִי תִשְׁכַּב עֲלוּהִי כָּל יָמָי דְּזָבָה כְּמִשְׁכַּב רִיחֻקָּהּ יְהִי לָּהּ וְכָל
 מְנָא דִי תִתֵּב עֲלוּהִי מְסֻאָב יְהִי כְּסֻאָבַת רִיחֻקָּהּ׃ (כז) וְכָל דִּיקָרֵב
 בְּהוּן יְהִי מְסֻאָב וַיִּצְפַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמֵיא וַיְהִי מְסֻאָב עַד רְמִשָּׂא׃
 (כח) וְאִם דִּכִּיָּאת מְדוּבָה וְתִמְנִי לָּהּ שִׁבְעָא יָוִמִין וּבִתְרָא כִּין תְּרִיִּי׃
 (כט) וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה תִּסַּב לָּהּ תְּרִיִּין שְׁסָנִינִין אֵו תְּרִין בָּנִי יוֹנָה וְתִיִּיתִי
 יִתְהוּן לֹת כְּהֵנָּא לְתַרְעֵ מִשְׁכְּן זְמָנָא׃ (ל) וַיַּעֲבֵד כְּהֵנָּא יִתְחַד חֲטָאתָא

יום א' זו היא זנה ונשפטת חרוץ צפרטה זו ולא כדת חכמה שזו טעונה
 ספירת טענה נקיים וקרנן וסודה אינה טעונה ספירת נקיים אלא טענת
 יונים תהיה צנדה צין רואה צין שאינה רואה. ודרשו צפרטה זו י"א יום
 שצין סוף נדה לחללה נדה שכל טענה רגופין שחללה צלחד עשר יום הללו

ויקרא טו מצורע

טַמְאֲתָהּ : מפטיר (ל) וְהִזְרַתֶּם אֶת־בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל מִטַּמְאֲתָם וְלֹא יִמְתּוּ בְּטַמְאֲתָם
 בְּטַמְאֲתָם אֶת־מִשְׁכְּנֵי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם :
 (כ) וְאֵת תּוֹרַת הַזֵּב וְאֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּנּוּ
 שֶׁכֶּבֶת־זָרַע לְטַמְאֵהָ כֹּה : (ג) וְהִדֹּתָ
 בְּגָדֶיהָ וְהַזֵּב אֶת־זוֹכְו לְזָכָר וּלְנִקְבָּה
 וּלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טַמְאָה : פ פ פ
 טז (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת
 שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לְפָנֵי־יְהוָה
 וַיִּמְתּוּ : ז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר

תרגום אונקלוס

וְיֵת חַד עֲלֵתָא וַיְכַפֵּר עֲלֵהּ פְּהִינָא קִדְּם יי מְהוּב סְאֻבְתָּהּ : (ל) וְתַפְרִישׁוּן
 יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִסְּאֻבְתָּהוֹן וְלֹא יִמְתּוּן בְּסֻאֻבְתָּהוֹן בְּסֻאֻבְתָּהוֹן יֵת
 מִשְׁכְּנֵי דִי בִּינְהוֹן : (כ) דָּא אִוְרִיתָא דְדוֹבְנָא וְדִי תַפּוֹק מִזִּינָה שׁוֹכְבַת
 זָרַעָא לְאַסְתָּאבָא כֹּה : (ג) וְלְדִסְאֻבְתָּא בְּרִיחֻקָּה וּלְדָרְאָב יֵת דּוֹבִיָּה
 לְדָכָר וּלְנִקְבָא וּלְגָבָר דִּי יִשְׁכּוּב עִם מְסֻאֻבְתָּא :

טז (ה) וּמְלִיל יי עִם מֹשֶׁה בְּתַר דְּמִיתוּ תְרִין בְּנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְוִיָּהוֹן
 אֲשֶׁתָּא גְבִרִיתָא קִדְּם יי וּמִיתוּ : ז וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה מְלִיל עִם

תהא זכא [גדה י"ט]: (ל) והזרעם. חין נזירה חלא פרישה וכן כזרו חסור
 [ישעיה ח'] וכן נזיר חסיו [זראשית ע"ט]: ולא יעומו כזוואחס. הרי
 הזכרת של זנונו ונקדש קרוי נזירה: (כ) זאת תורה הז. צעל ראייה חסח
 ונחו תורתו ואשר חלא זנונו סכנה זרע הרי הוא כצעל קרי עווא כוואחס
 ערז: (ג) והזכ את זכרו. צעל שתי ראיות וצעל שלט ראיות שזורתן
 נופורסת לנועלה: חסלת פרשת מצורע.

טז (א) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. וזה חלונד
 לזכור (כ"ח חין חנו יודעים וזה כחזר לו כדבר ראשון) חיס
 רזי חלעזר זן עזריה וזשלו ושל לחולה שכנס חללו רופא חזר לו חל

אֶל־אֶהֱרֹן אֶחֱיָךָ וְאֶל־יִצְחָק בְּכַל־עֵת אֶל־
 הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרְכַת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת
 אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲנֵן אֶרְאֶה
 עַל־הַכַּפֹּרֶת: (ג) בְּזֹאת יָבֹא אֶהֱרֹן אֶל־
 הַקֹּדֶשׁ בְּפֶרֶךְ בֶּן־בֶּקֶר לְחַטָּאת וְאִיר
 לְעֹלָה: (ד) כְּתֹנֶת־כָּזָב קָדֵשׁ יִלְבָּשׁ
 וּמִכְנֵסֵי־בָרָז יִהְיוּ עַל־בָּשָׂרוֹ וּבִאֲבָנֵי־כֹזֶב
 יַחְזֹר וּבִמְצַנְפֶת כֹּזֶב יִצְנַף בְּגָדֵי־קָדֵשׁ
 הֵם וְרַחֵץ בַּמַּיִם אֶת־בָּשָׂרוֹ וְלִבְשָׁם:
 (ה) וּמֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי־
 שְׂעִירֵי עִזִּים לְחַטָּאת וְאֵיל אַחַד לְעֹלָה:

תרגום אונקלוס

אֶהֱרֹן אֶחֱיָךָ וְלֹא יִהְיֶה עָלָיו כָּל עֵידוֹן לְקוֹדֶשׁא מִנְיוֹ לְפָרוּכְתָא לְקָדֵם
 פְּפוֹרְתָא דִּי עַל אֶרְוֹנָא וְלֹא יָמוּת אַרְזֵי בַעֲנָנָא אֲנָא מִתְנַלִּי עַל בֵּית
 פְּפוֹרְתָא: (ג) בְּדָא יִהְיֶה עָלָיו אֶהֱרֹן לְקוֹדֶשׁא בַתּוֹר בְּרֵי תוֹרֵי לְחַטָּאתָא
 וְדָבַר לְעֹלָתָא: (ד) כְּתוּנָת דְּבִיבָא דְקוֹדֶשׁא יִלְבָּשׁ וּמִכְנֵסִין דְּבִיבָא יִהְיוּ
 עַל בָּשָׂרֵיהּ וּבִמְצַנְפֶת דְּבִיבָא יִסֹר וּמְצַנְפֶתָא דְּבִיבָא יַחֲזִית בְּרִישֵׁיהּ לְבוּשֵׁי
 קוֹדֶשׁא אִינוּן וְיִסְחֵי בְּמֵיאַ יַת בָּשָׂרֵיהּ וְיִלְבָּשֵׁינוּן: (ה) וּמִן כְּנִשְׁתָּא

תֹּאכַל לֹונָן וְאֵל תִּשְׁכַּח צִטְחָא. בַּא אַחַר וְאִנְרֵר לוֹ אֵל תֹּאכַל לֹונָן וְאֵל תִּשְׁכַּח
 צִטְחָא שְׁלָא תִנּוּת כְּדָךְ סִנּוּת פְּלוּנֵי זֶה זָרָזוּ יוֹמֵר וְנֵן הִרְאִסוּן לְכָךְ נִאֲנֵר
 אַחֲרֵי נוּת שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן: (ג) וְיִאֲנֵר ה' אֵל נִשְׁתָּא דְזֵר אֵל אַהֲרֹן אַחֲדִי
 וְאֵל יִצְחָק. שְׁלָא יִנּוּת כְּדָךְ סִנּוּתוֹ בְּנִיו: וְלֹא יִנּוּת. שִׁאֵס בַּא הוּא נוּת: כִּי
 בַעֲנֵן אֶרְאֶה. כִּי תִנּוּד אִנִּי נִרְאֶה עַס עַס עוֹוֹד עַנְנֵי וּלְפִי שְׁגֹלֵי שְׁכִינְתִּי
 עַס זִהָר שְׁלָא יִרְגִיל לְבַא זֶהוּ פְּשׁוּטָא. וּנְדַרְשׁוּ לֹא יִצָּח כִּי אֵס בַעֲנֵן הַקְּטִירָת
 בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים: (ד) בְּזֹאת. גּוֹנְטִירִיא שְׁלוֹ אַרְבַּע מֵאֹת וְעֶשֶׂר רֵעֵז לְבֵית רִאֲשׁוֹן:
 בְּזֹאת יִצָּח אַהֲרֹן וְגוֹנֵר. וְאִךְ זֹ לֹא כָּל עַת כִּי אֵס בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים כּוּנּוּ סוּנְפוֹרְט
 בְּסוּף הַפְּרָטָה בְּחַדֵּשׁ הַשְּׁבִיעִי בַעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ: (ה) כְּחֹגֶת צֵד וְגו'. וְנִגִיד

ויקרא מז אחרי מות

(ו) וְהִקְרִיב אֶהָרֶן אֶת־פֶּרֶךְ הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר־
 לוֹ וְכִפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ: (ז) וְלָקַח
 אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהַעֲמִיד אֹתָם לִפְנֵי
 יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (ח) וְנָתַן אֶהָרֶן
 עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת גֹּזֵרֶל אַחֵר
 לַיהוָה וְגֹזֵרֶל אֶחָד לַעֲזָאוֹל: (ט) וְהִקְרִיב
 אֶהָרֶן אֶת־הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגֹּזֵרֶל
 לַיהוָה וַעֲשֵׂהוּ חֲטָאתָא: (י) וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר

יש ס'ת שהיא בראש עמוד והיא השי מן ביה שמו

תרגום אונקלוס

דבני ישראל יסב תרין צפירי עזין לחטאתא ודבר חד לעלתא:
 (ו) ויקריב אהרן ית תורי חטאתא די ליה ויכפר עלוהי ועל אנש
 ביתיה: (ז) ויטב ית תרין צפירין ויקים יתהון קדם יי בתרע משפן
 זמנא: (ח) ויתן אהרן על תרין צפירין ערבין עדבא חד לשמא דיי
 ועדבא חד לעזאול: (ט) ויקריב אהרן ית צפירא די סליק עלוהי
 עדבא לשמא דיי ויעבדיניה חטאתא: (י) וצפירא די סליק עלוהי

שאינו משמש לפנים בשמנה בגדים שהיא משמש בהן בחוץ שיש בהם זהב
 לפי שאין קטיגור נעשה כגיבור [ר"ה כ"ו] אלא בארבע ככהן הדיוט וכוון
 טל צוך: קדש ילבש. שהיו משל הקדש [ת"כ]: ילכך. כתרומתו יחית צרישים
 יניח בראשו כונו ותנח בגדו [צראשית ל"ט] ת"א ולחמתיה: ורחץ צניס.
 אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחוטט פעננים היה מחליף מעבודה
 פנים לעבודה חוץ ומחוץ לפנים. ומשנה ומגדי זהב לצנדי לצן ומגדי לצן
 לצנדי זהב ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים וכן הכיור
 [יונא ל']: (ו) את פר החטאת אשר לו. האמור לנעלה ולנודך כאן שמשלו
 הוא צא ולא משל לצור: וכפר בעדו ובעד ביתו. ומתודה עליו עונותיו ועונות
 ביתו. [יונא ל"ו ת"כ]: (ח) ונתן אהרן על שני השעירים גורלות. ומעמיד
 אחד ליעין ואחד לשמאל ונתן שתי ידיו בקלפי ובוטל גורל צניון וחברו
 בשמאל ונתן עליהם את שכתוב בו לשם הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאול
 משתלם לעזאול: עזאול. הוא הר עז וקשה לוק גבוה [יונא ס"ו תורת
 כהנים] שחומר ארץ גזרה. חמוכה: (ט) ועשהו חטאת. כשענית הגורל

ויקרא מז אחרי מות
 עלה עליו הגורל לעזאזל יעמדהי לפני
 יהוה לכפר עליו לשקה אתו לעזאזל
 המדברה: (ב) והקריב אהרן את־פר
 החטאת אשר־לו וכפר בעדו ובעד
 ביתו ושחט את־פר החטאת אשר־לו:
 (ג) ודקה מלא־המחטה נחלי־אש מעל
 המזבח מלפני יהוה ומלא חפניו קמרת
 סמים דקה והביא מבית לפרכת: (ג) ונתן
 את־הקמרת על־האש לפני יהוה וכסהו
 ענן הקמרת את־הכפרת אשר־על־

תרגום אונקלוס

עדבא לעזאזל יתקם פד חי קדם יי לכפרא עלוהי לשלחא יתיה
 לעזאזל למדברה: (ב) ויקרב אהרן ית תורא דחטאתא די ליה ויכפר
 עלוהי ועל אנש ביתיה ויכוס ית תורא דחטאתא די ליה: (ג) ויפב
 מלי מחתיאת גומרין דאשא מעלוי מדבחא מן קדם יי ומלי חפנוהי
 קמורת בוסמין דיקיון ויעל מגיו לפרוכתא: (ג) ויתן ית קמורת
 בוסמיא על אשתא קדם יי ויחפי ענן קמרתא ית כפורתא די על

עליו קורא לו סם ואומר לה' חטאת [ת"כ]: (י) יענוד חי. כנו יוענוד חי
 על ידי אחים ותרגומו יתקם כד חי. ונה תלמוד לומר לפי ש. אומר לשלח
 אותו לעזאזל ואיני יודע שבוהו אם לנייתה אם לחיים לכך נאמר יענוד
 חי ענידתו חי עד שישלח ונכאן ששליחותו לנייתה [ת"כ]: לכפר עליו.
 שיחודה עליו כדכתיב והחודה עליו וגומר: (יא) וכפר בעדו וגו'. וידוי
 שני עליו ועל אחיו שהכניס שהם כלם קרויים ציתו שנא' צית אהרן צרכו
 אח ה' וגומר [תהלים קל"ה] ונכאן שהכניס ונתכפרין צו ועל כפרתו אינה
 חלה על עונות וקדש וקדשו כנו שנאמר וכפר על הקדש וטוונאות
 וגומר [ת"כ]: ונעל המזבח. החילון [יונא ת"ה]: (יג) נלפני ה'. מלד שלפני
 הפתח והוא ד' מערבי: דקה. ונה תלמוד לומר דקה ושלח כל הקמרת דקה
 הוא שנאמר ושחט עונתה דקה [שמות ל'] חלה שחטה דקה וין הדקה

ויקרא מזו אחרי מות

הַעֲדוֹת וְלֹא יָמוּת׃ (יז) וְלָקַח מִדָּם הַפֶּה
וְהִזָּה בְּאֶזְבְּעוֹ עַל־פְּנֵי הַכִּפֶּרֶת קִדְמָה
וּלְפָנֵי הַכִּפֶּרֶת יִזָּה שִׁבְע־פְּעָמִים מִן־
הַדָּם בְּאֶזְבְּעוֹ׃ (יח) וְשָׁחַט אֶת־שְׂעִיר
הַחֲטָאת אֲשֶׁר לָעֹם וְהֵבִיא אֶת־דָּמּוֹ אֶל־
מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲשֵׂה אֶת־דָּמּוֹ כְּאֲשֶׁר
עָשִׂה לְדָם הַפֶּה וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־הַכִּפֶּרֶת
וּלְפָנֵי הַכִּפֶּרֶת׃ (יט) וּכְפָר עַל־הַקֹּדֶשׁ
מִטְמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־
הַטְּמֵאתָם וּבֶן־יַעֲשֵׂה לְאַהֲל מוֹעֵד הַשָּׁבֹן
אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם׃ (כ) וְכָל־אָדָם לֹא־

תרגום אונקלוס

סְהִדוּתָא וְלֹא יָמוּת׃ (יז) וְיִסַּב מִדָּמָא דְתוֹרָא וְיָדִי בְּאֶזְבְּעֵיהּ עַל אִפֵּי
כְּפוֹרֵתָא קִדְמָא וְלִקְדָם כְּפוֹרֵתָא יָדִי שִׁבְעַ וּמְנִין מִן דָּמָא בְּאֶזְבְּעֵיהּ׃
(יח) וְיִפּוֹט יַת צְפִירָא דְחֲטָאתָא דִּי לְעֵמָא וְיַעֲלֵ יַת דָּמֵיהּ לְמַגְוִי לְפִרוּכְתָא
וְיַעֲבֵד לְדָמֵיהּ כְּמָא דִּי עֲבַד לְדָמָא דְתוֹרָא וְיָדִי יִתִּיחַ עַל כְּפוֹרֵתָא
וְלִקְדָם כְּפוֹרֵתָא׃ (יט) וְיִכְפֹּר עַל קוֹדֶשָׁא מִסּוֹאֲבַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִמְרֵדְהוֹן
לְכָל חֲטָאתָהוֹן וּבֶן־יַעֲבִיד מִשְׁשָׁבֵן זְמָנָא דְשָׂרֵי עֶפְהוֹן בְּגוֹ סוֹאֲבַתְהוֹן׃
(כ) וְכָל אָנָּשׁ לֹא יְהִי בְּטִשְׁבֹן זְמָנָא בְּמִיעֲלִיחַ לְכִפְרָא בְּקוֹדֶשָׁא עַד

שווערז יום הכפורים היה נחזירם לנכחשת [יונה וי']: (יג) על האש.
שנתוך הנחתה: ולא ימות. הא אש לא עשה כהקנה חייב וייתה: (יד) והזה.
בעלזעו. הזהה אחת צושווע: ולפני הכפרת זה שבע. הרי אחת לנעלה
ושבע לנטה: (טו) אשר לעם. וזה שהפר ונכפר על הכהנים ונכפר השעיר
על ישראל והוא השעיר שעלה עליו הגורל לעם: כאשר עשה לדם הפר.
אחת לנעלה ושבע לנטה: (טז) ונטוונאות בני ישראל. על הכנסין לנוקדס
צטוונאה ולא נודע להם צקוף שנאמר לכל הטאתם ומטאת היא חוגג [ח"כ]:
ונופשעיהם. אף הכנסין נוזד צטוונאה: וכן יעשה. לאהל וועד. כהם

ויקרא מז אחרי מות
 יהיה | באהל מועד בבאו לכפר בקדש
 עד-צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד
 כל-קהל ישראל : שני (יח) ויצא אל-
 המזבח אשר לפני יהוה וכפר עליו ולקח
 מדם הפר ומדם השעיר ונתן על-קרנות
 המזבח סביב : (יט) והזה עליו מן-הדם
 באצבעו שבע פעמים ומחרו וקדשו
 משמאת בני ישראל : (כ) וכלה מכפר
 את-הקדש ואת-אהל מועד ואת-
 המזבח והקריב את-השעיר החי :
 (כא) וסמך אחרון את-שתי ידיו על-ראש

ידי ק

תרגום אונקלוס

מפקיה ויכפר עלוהי ועל אנש ביתיה ועל כל קהלא דישראל :
 (יח) ויפוק למדבחא די קדם יי ויכפר עלוהי ויסב מדמא דתורה ומדמא
 דצפירא ויתן על קרנת מדבחא סחור סחור : (יט) וידי עלוהי מן דמא
 באצבעיה שבע זמנין וידפיניה ויקדשיניה מסואבת בני ישראל :
 (כ) וישיצי מלכפרא על קודשא ועל משפן זמנא ועל מדבחא ויקרב
 ית צפירא חיא : (כא) ויסמך אחרון ית תרתין ידוהי על ריש צפירא

שהזה ונשניהם צפנים אחת לנועלה ושבע לנוטה כך וזה על הפוכת ונחון
 ונשניהם אחת לנועלה ושבע לנוטה [יונא כ"ז] : שהוכן אחס בתוך טוונותם.
 אעפ"י שהם טוונאים שכניה צניעים : (יח) אל הנזבח אשר לפני ה'. זה
 ונזבח הזהב שהוא לפני ה' זה הכל וזה תלמוד לומר וילא לפי שהזה
 ההזחות על הפרכת וענד וכן הנזבח ולפנים והזה וצנחנות הנזבח הזקוק
 ללאת וכן הנזבח ולחון ויחטיל ונקרן וזרחית לפונית [יונא כ"ח] : וכפר
 עליו. וזה הוא כפרתו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונעורצין זה לתוך
 זה : (יט) והזה עליו וכן הדם. אחר שנתן ונחנות בלנצבו על קרנותיו וזה
 שבע הזחות על גגו [ת"כ] : וטהרו. ונחה טענר : וקדשו. לעתיד לבא :

ויקרא מזו אחרי מות

השֵׁעִיר הַחַי וְהַתּוֹדֶה עָלָיו אֶת־כָּל־עֹנֹת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־
חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשֵּׁעִיר
וְשָׁלַח בְּיַד־אִישׁ עֵתִי הַמְדַבֵּרָה׃
(כג) וְנָשָׂא הַשֵּׁעִיר עָלָיו אֶת־כָּל־עֹנֹתָם
אֶל־אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשָׁלַח אֶת־הַשֵּׁעִיר
בַּמִּדְבָּר׃ (כד) וַבָּא אַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד
וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדֵי הַכֹּהֵן אֲשֶׁר לְבָשׁ בְּבֹאוֹ
אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם׃ (כה) וַרְחֵץ אֶת־

תרגום אונקלוס

חַיָּא וַיְבִי עֲלוּהֵי יַת כָּל עֹנֵית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּת כָּל מְדַרְיָהוֹן לְכָל חַטָּאֵיהוֹן
וַיַּתְּן יַתְּהוֹן עַל רִישׁ צְפִירָא וַיִּשְׁלַח בְּיַד גְּבַר דְּזִמְוֹן לְמַדְבָּרָא׃
(כג) וַיִּשְׁוֹל צְפִירָא עֲלוּהֵי יַת כָּל חֻזְבִּיָהוֹן לְאַרְעָא לֹא יִתְבָּא וַיִּשְׁלַח יַת
צְפִירָא בַּמִּדְבָּרָא׃ (כד) וַיַּעֲזֹל אַהֲרֹן לְמִשְׁפַּח זַמְנָא וַיִּשְׁלַח יַת לְבוּשֵׁי
בּוּצָא דֵי לְבָשׁ בְּמַעֲלִיָּה לְקוֹדְשָׁא וַיַּצְנַעֲיָנוֹן תַּמָּן׃ (כה) וַיִּסְחֵי יַת

(כח) אִישׁ עֵתִי. הַמְדַבֵּר. לְכָךְ מַיִס אַתְמוֹל [יוֹנָא ס"ו]: (כג) וַבָּא אַהֲרֹן אֶל
אֹהֶל מוֹעֵד. אַתְרוּ רְבוּתֵינוּ שְׁאִין זֶה וַנְקוּמוּ סַל מִקְרָא זֶה וְנַחְנוּ טַעַם לְדַבְרֵיהֶם
בְּנוֹסְכַת יוֹנָא [דף ל"ג] וְאִמְרוּ כֹל הַפְרָשָׁה כֹּלָה כְּאַמְרָה עַל הַסֵּדֶר חוּץ
מִנְיָאָה זֶה שֶׁהִיא אַחַר עֲשִׂית עוֹלָתוֹ וְעִילַת הַעֵם וְהַקְטָרַת אֲמוּרֵי פֶר וְשַׁעִיר
שְׂנַעֲסִים בַּחוּץ בְּצַגְדֵי זֶה וְטוֹבֵל וּמִקְיָם וּפּוֹטְטֵן וְלוּצֵם צַגְדֵי לָבָן׃ וַבָּא אֶל
אֹהֶל מוֹעֵד. לְהוֹלִיֵא אֶת הַכֹּף וְאֶת הַנְּחֹתָהּ שֶׁהַקְטִיר בָּהּ קָטְרַת לְפָנָי וּלְפָנָיִם׃
וּפָשַׁט אֶת צַגְדֵי הַכֹּהֵן. אַחַר שֶׁהוֹלִיֵאם וְלוּצֵם צַגְדֵי זֶה וְנַחְמִיד שֶׁל צִין הַעֲרָבִים
וְזֶהוּ קָדֶר הַעֲבֹדוֹת. תַּמָּן שֶׁל שַׁחַר בְּצַגְדֵי זֶה. וְעֲבֹדַת פֶּר וְשַׁעִיר הַפְּנִינִיּוֹם
וְקָטְרַת שֶׁל וְנַחְתָּה בְּצַגְדֵי לָבָן. וְאִילוּ וְאִיל הַעֵם וְנִקְלַת הַמוֹסְפִין בְּצַגְדֵי זֶה.
וְהוֹלֵאֵת כֹּף וְנַחְתָּה בְּצַגְדֵי לָבָן. וְשִׁירֵי הַמוֹסְפִין וְתַמָּיִד שֶׁל צִין הַעֲרָבִים וְקָטְרַת
הַהִיכָל שֶׁעַל מוֹצֵם הַפְּנִינֵי בְּצַגְדֵי זֶה. וְסֵדֶר הַנְּקִרָאוֹת לְפִי הַעֲבֹדוֹת כִּךְ
הוּא. וְשָׁלַח אֶת הַשֵּׁעִיר בְּמִדְבָּר וְרָחֵץ אֶת צַעֲרוֹ בְּמַיִם וְגו' וְיָלַח וְעָשָׂה אֶת
עוֹלָתוֹ וְגוֹמֵר וְאֶת חֶלֶב הַחֲטָאֹת וְגוֹמֵר וְכֹל הַפְּרָשָׁה עַד יֵבֵא אֶל הַנְּחֹתָהּ וְאֶת־כ
וַבָּא אַהֲרֹן׃ וְהִנִּיחָם שָׁם. וְנִלְוֵד שְׁטַעוּנִין גְּנִיזָה וְלֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ צֹחוֹן אֲרֻצָּה
(112)

בשרו במים במקום קדוש ולבש את-
 בגדיו ויצא ועשה את-עלתו ואת-עלת
 העם וכפר בעדו ובעד העם: שלישי
 שני (כח) ואת חלב החמאת יקטיר
 המזבח: (כו) והמשלה את-השעיר
 לעזאזל יכבס בגדיו ורחץ את-בשרו
 במים ואחרי-כן יבוא אל-המחנה:
 (כז) ואת-פר החמאת ואת-שעיר החמאת
 אשר הובא את-דמם לכפר בקדש
 ויציא אל-מתחץ למחנה ושרפו באש

תרגום אונקלוס

בשריה במיא באתר קדיש וילבש ית לבושוהי ויפוק ויעביד ית עלתיה
 וית עלת עמא ויכפר עלוהי ועל עמא: (כח) וית תרפא רחמאתא יפק
 למדבחא: (כו) ודמזביל ית צפירא לעזאזל יצפע לבושוהי ויסחי ית
 בשריה במיא ובתר בן יעול למשריתא: (כז) וית תורא רחמאתא וית
 צפירא רחמאתא די אתעל מדמחון לכפרא בקודשא יפיק למפרא

נגדים ליום הכפורים אחר: (כד) ורחץ את בשרו וגו'. לנעלה לנדנו ונורחץ
 את בשרו ולניסס סכסיהוא משנה מצגדי זהב לצגדי לכן טעון טבילה (סגולתה
 טבילה פשע נגדי זהב טענד צקן עבודת תנייד של סחר ולויצט צגדי לכן
 לעבודת היום) וכאן לנדנו סכסיהוא משנה מצגדי לכן לצגדי זהב טעון טבילה
 [יונא ל"ב]: צוקוס קדוש. הנקודש בקדושת עזרה והיא היתה נגד בית
 הפרוה וכן די טבילות הצלות חובה ליום חזל הראשונה היתם צחול [ת"כ
 יונא ס]: ולצט את צגדיו. שונה נגדים שהוא עובד צקן כל ימות הסנה:
 וילא. מן הסיכל אל הסר שנוצח העולה סס: ועשה את עולמו. חיל
 לעולה האמור לנעלה צזח יצא חסרן וגומר: ואת עולת העם. וחיל לעולה
 האמור לנעלה ונחא עדת בני ישראל וגומר [יונא ע"ג]: (כח) ואת חלב
 החמאת. אמורי פר ושעיר: יקטיר השנוצח. על נוצח החיטון דחילו צפנינו
 חמיז לא חעלו עליו קטרת זרה ועולה ונחח: (כז) אשר הובא את דמם.

ויקרא מזו אחרי מות

את ערתם ואת בשרם ואת פרשם:
(כ) והשרף אתם יכבס בגדיו ורחץ את-
בשרו במים ואחרי כן יבוא אל המחנה:
(כט) והיתה לכם לחקת עולם בחדש
השביעי בעשור לחדש תענו את-
נפשתיכם וכל מלאכה לא תעשו
האזרח והגר הגר בתוכם: (ל) כי ביום
הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל
חטאתיכם לפני יהוה תטהרו: (לב) שבת
שבתון היא לכם ועניתם את נפשתיכם
חקת עולם: (לג) וכפר הכהן אשר ימשח
אתו ואשר ימלא את ידו לכהן תחת
אביו ולבש את בגדי הכהן בגדי הקדש:

תרגום אונקלוס

למשריתא ויקרון בגורא ית משכיחון וית בשרחון וית אוכליהון:
(כ) ודמוקד יתחון יצבע לבושהו ויסחי ית בשרפה במיא ובתר פן
יעול למשריתא: (כט) ותחי לכון לקים עלם בירחא שביעאה בעשורא
ליחא תענון ית נפשיתכון וכל עבדא לא תעבדון יציביא וגיריא
דיתגרון פיניכון: (ל) ארי כוזמא דרין יכפר עליכון לרפאה יתכון מכל
חוביכון קדם יי תדפון: (לב) שבא שבתא היא לכון ותענון ית
נפשיתכון קים עלם: (לג) וכפר בהנא די יבפי יתיה ודי יקריב ית
קורבניה לשמשא תחות אבניה וילבש ית לבושי בוצא לבושי קורשא:

להיכל ולפני ולפנים: (לג) וכפר הכהן אשר יונטח וגו'. כפרה זו על יום
הכפורים אינה כפרה אלא ככהן גדול לפי שנאמרה כל השפחה צאהו סולך
לוור ככהן גדול הצא אחריו סיהא כעוסו [ת"כ]: ואשר יעלל סח ידו.

ויקרא מו יז אחרי מות
 נח (א) וְכַפֵּר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל
 מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יְכַפֵּר וְעַל הַכְּהֹנִים
 וְעַל־כָּל־עַם הַקֹּהֵל יְכַפֵּר : (ב) וְהִיתָה
 וְאֵת לֶכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטָּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ
 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה : פ רביעי
 יז (ב) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר :
 (ג) דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֵל כָּל־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־
 צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר : (ד) אִישׁ אִישׁ מִבֵּית
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׂוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־

תרגום אונקלוס

(א) ויכפר על מקדש קודשא ועל משכן ומנא ועל מדבחא יכפר ועל
 כהנאי ועל כל עמא דקהלא יכפר : (ב) ותהי דא לכון לקים עלם
 לכפרא על בני ישראל מפל חוביהון חדא בשתא ועבד כמא די
 פקיד יי ית משה :

יז (ב) ומליל יי עם משה למימר : (ג) מליל עם אהרן ועם בנוהי ועם
 כל בני ישראל ותימר להון דין שתגמא די פקיד יי למימר :
 (ד) גבר גבר מבית ישראל די יפוס תור או אימר או עזיא במשריתא

אין לי חלא הנשוח בשמן הנשחה נרוזה נגדים מנין ת"ל ואשר יוכלא חת
 ידו וגוונר והן כל הכהנים גדולים שעמדו מייאשיהו ויליך שנינו נגוסה
 ללוחית של שמן הנשחה (ת"כ) : לכהן חחת חזיו. ללונד שאס ננו מולא חת
 מקומו הוא קודם לכל חס [ת"כ] : (לד) כאשר לוא וגו'. כשהגיע יום
 הכפורים עשה כסדר הזה ולהגיד שחמו על אהרן שלא היה לונטן לגדולתו
 חלא כווקיים גזירת מלך [ת"כ] :

יז (ג) אשר ישחט שור או כשב. כווקדשין הכתוב מדבר שחא' להקריב
 קרבן : כמחנה. חון לעזרה [זכמים ק"ו] : (ד) דם יחשב. כשופך דם

ויקרא יז אחרי מות

עו במחנה או אשר ישחט מדויז למחנה:
(ד) ואל-פתח אהל מועד לא הביאו
לחוקריב קרבן ליהודה לפני משכן יהוה
דמ יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת
האיש ההוא מקרב עמו: (ה) למען אשר
יביאו בני ישראל את זבחייהם אשר הם
זבחים על-פני השדה והביאם ליהוה
אל-פתח אהל מועד אר-הכהן וזבחו
זבחי שלמים ליהוה אותם: (ו) וזרק הכהן
את-הדם על-מזבח יהוה פתח אהל
מועד והקטור החלב לריח ניהח ליהוה:
(ז) ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירם
אשר הם זנים אחריהם חקת עולם
תהיה זאת להם לדורתם: חמישי שלישי

תרגום אונקלוס

או די יפוס מברא למשריתא: (ד) ולתרע משכן זמנא לא איתיה לקרבא
קורבנא קדם יי קדם משכנא דיי דמא יתחשב לגברא הוא דמא אשר
וישתיצי אנשא ההוא מעמיה: (ה) בדיל די יתון בני ישראל ית דבחהון
די אינון דבחין על אפי חקלא וייתינון קדם יי לתרע משכן זמנא לוח
בהנא ויכסון נכסת קודשין קדם יי יתהון: (ו) ויזרוק בהנא ית דמא על
מזבחא דיי פתרע משכן זמנא ויסק תרבא לאתקבלא ברעוא קדם יי:
(ז) ולא ידבחון עוד ית דבחהון לשדיון די אינון טעון פתריהון קים עלם

האלס טונתמיזיז נפסו: דס ספך. לרבות את הזרק דונים נחון [מ"כ]:
(ה) אשר הם זונאים. אשר הם כגילים לזנות: (ז) לשעירים. לשדים כנו

(ח) וְאֵלֶיהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל
 וּמִן־הַגֵּר אֲשֶׁר־יָגוּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה
 עֲלֶיךָ אֶזְבַּח: (ט) וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
 לֹא יבִיאֲנִי לַעֲשׂוֹת אִתּוֹ לַיהוָה וּנְכַרְתָּ
 הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ: (י) וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית
 יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֹאכַל
 בְּדָדִים וּנְתַתִּי פָנָי בְּנַפְשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת־
 הַדָּם וְהִכַרְתִּי אֶתְּךָ מִקֶּרֶב עִמָּה: (יא) כִּי
 נַפֶּשׁ הַבֶּשֶׂר בְּדָם הוּא וְאֲנִי נֹתְתִיו לָכֶם
 עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי־
 הַדָּם הוּא בְּנַפֶּשׁ יִכָּפֵר: (יב) עַל־כֵּן אֲמַרְתִּי
 דְּבַנֵּי יִשְׂרָאֵל כָּל־נַפֶּשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל

תרגום אונקלוס

תָּהָא דָּא לְהוֹן לְדַרְיָהוֹן: (ח) וְלְהוֹן תִּימַר גְּבַר גְּבַר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן
 גֵּיזְרִיא דִּי יִתְגִּירוֹן בִּינֵיכּוֹן דִּי יִסִּיק עֲלֵתָא אוֹ נִכְסַת קִידְשֵׁיא: (ט) וְלִתְרַע
 מִשְׁפָּן זִמְנָא לֹא יִתְיַעֵיב לְמַעַבְדַּד יְתִיב קַדְשֵׁי וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנִשָּׁא הַהוּא
 מֵעַמִּיה: (י) וְגַבַר גְּבַר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיזְרִיא דִּי תִתְגִּירוֹן בִּינֵיכּוֹן דִּי
 יִיכּוֹל כָּל דְּמָא וְאִתְּן רִגְזֵי בְּאֲנִשָּׁא דִּי יִכּוֹל יֵת דְּמָא וְאִשְׁתַּיְצִי יְתִיב מִן
 עַמִּיה: (יא) אֲרִי נַפֶּשׁ בְּשָׂרָא בְּדָמָא הוּא וְאֲנָא יְהִבְתִּיה לְכּוֹן עַל מִדְּבָחָא
 לְכַפָּרָא עַל נַפְשֹׁתְכּוֹן אֲרִי דְּמָא הוּא עַל נַפְשָׁא מְכַפֵּר: (יב) עַל כֵּן

וְשַׁעֲרִים יִרְקוּ סַס [יִשְׁעִיה י"ג]: (ח) אִשֶׁר יַעֲלֶה עוֹלָה. לְחִיזַּע עַל הַנּוֹקְטִיר
 אִיזְרִים צְחוֹן [עֵיין צ"ח"ס] כְּשׁוֹחֵט צְחוֹן שֹׁאֵם שֹׁחֵט אֶחָד וְשׁוֹעֵלָה מְצִירו
 שְׁנִיחָה חֵיזֵין [ת"כ חוֹלִין ק"ט]: וְנִכְרַת. זָרְעוּ נִכְרַת וּנְעִירוּ נִכְרַתִּין: (י) כֹּל
 דָּס. לְפִי שְׁנַאֲזַר צִנְפֶּשׁ יִכָּפֵר יִכּוֹל לֹא יִהְיֶה חֵיזַּע אֶלָּא עַל דָּס הַנּוֹקְדִישִׁים תִּל
 כֹּל דָּס: וְנִתְחִי פָנָי. פָּנָאֵי שְׁלֵי פוֹנָה אֲנִי וְכָל עַסְקִי וְעוֹסַק צוּ [ת"כ]:
 (יא) כִּי נַפֶּשׁ הַבֶּשֶׂר. שֶׁל כָּל צִרִים דָּסִים הֵיא חֲלוּיָהּ וְלִפְיֵךְ נִתְחִי לְכַפֵּר עַל

ויקרא יז אחרי מות

דָּם וְהִנֵּר הַנֶּגֶר בְּתוֹכְכֶם לֹא יֹאכַל דָּם :
(ג) וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַנֶּגֶר הַנֶּגֶר
בְּתוֹכֶם אֲשֶׁר יֵצֵד צִיד חַיָּה אֲוִיעוֹף אֲשֶׁר
יֹאכְר וְשִׁפֵּךְ אֶת־דָּמּוֹ וּכְסָהוּ בְּעֶפֶר :
(ד) כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בֶּשֶׂר דָּמוֹ בְּנַפְשׁוֹ הוּא
וְאָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל־בֶּשֶׂר לֹא
תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בֶּשֶׂר דָּמוֹ הוּא כָּל־
אֲכָלְיוֹ יִכְרַת : (ה) וְכָר־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל
נִבְדָּה וְטִרְפָּה בְּאֹרַח וּבִגֵּר וּכְבֹּס בְּגָדָיו

תרגום אונקלוס

אָמְרִית לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל אֲנֶשׁ מִנְכּוֹן לֹא יִיכּוֹל דָּם וּגְיֹרָא דִּיתְגִּירוֹן
בְּיַנְיֹכּוֹן לֹא יִיכּוֹל דָּם : (ג) וְגִבְרַר גְּבַר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גְּיֹרָא דִּיתְגִּירוֹן
בְּיַנְיֹכּוֹן דִּי יֵצֵד צִידָא חַיָּתָא אִו עוֹפָא דִּי מִתְאַכִּיל וַיִּישׁוֹד יַת דְּמִיָּה
וַיִּכְסִינִיָּה בְּעֶפְרָא : (ד) אַרְי נֶפֶשׁ כָּל בֶּשֶׂרָא דְּמִיָּה בְּנַפְשִׁיהָ הוּא וְאָמְרִית
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בֶּשֶׂרָא לֹא תִיכְלוּן אַרְי נֶפֶשׁ כָּל בֶּשֶׂרָא דְּמִיָּה הוּא
כָּל דִּיכְלִינִיָּה יִשְׁתַּיְצִי : (ה) וְכָל אִישׁ דִּי יִיכּוֹל גְּבִלָּה וְתִבְרָא בְּיַצִּיבִיא

נפש האדם תצוא נפש ותכפר על הנפש : (ג) כל נפש נוכס. להזהיר גדולים
על הקטנים : (ג) אשר יגור. אין לי אלא ליד ארוזין ומרגולין וניין תלמוד
לומר ליד מכל נקום אם כן למה לאמר אשר יגור שלא יאכל צפר אלא
צהומה [ת"כ חולין פ"ד] : אשר יאכל. פרט לטונאים : (ד) דמו נכפסו
הוא. דמו הוא לו נקום הנפש שהנפש תלויה בו : כי נפש כל צפר דמו
היא. הנפש היא הדם. דם וצפר לשון זכר. נפש לשון נקבה : (ה) אשר
תאכל נבלה וטרפה. נבלת עוף טהור דבר הכתוב שאין לה טומאה אלא
שעשה טבלת צניח הצליעה ולמודך כאן טומאה צאכילתה וטרפה האמורה
כאן לא נכתב אלא לדרוש וכן שנינו יכול תהא נבלת עוף טומא וטומא
צניח הצליעה ח"ל טרפה מי שיש צניחו טרפה יא' עוף טומא שאין צניחו
טרפה : (ה) ונשא עונו. אם יאכל קדש או יכנס לנקדש חייב על טומאה
זו ככל שאר טומאות : וצפרו לא ירחץ ונשא עונו. על החילת גופו ענט
כרת ועל כזום צנדים צולקות :

וַיִּקְרָא יְיָ יַח אַחֲרֵי מוֹת
וַרְחִץ בַּמַּיִם וְשָׂמָא עַד־הָעֶרֶב וְשָׁהַר;
(ט) וְאִם לֹא יִכְבְּסוּ וּבִשְׂרוּ לֹא יִרְחֹץ וְנָשָׂא
עֹנֹו: פ

יח (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
(ג) דַּבֵּר אֶדְ-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (ג) כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־
מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַתְתֶּם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ
וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא
אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתֶיהֶם לֹא
תֵלְכוּ: (ד) אֶת־מִשְׁפַּטֵּי תַעֲשׂוּ וְאֶת־חֲקֵיתִי

תרגום אונקלוס

ובג' יוריא ויצבע לבושו ויסחי במיא ויהי מסאב עד רמשא וירכי:
(ט) ואם לא יצבע ובשריה לא יסחי וקבל חוביה:

יח (ה) ומליל י' עם משה למימר: (ג) מליל עם בני ישראל ותימר
להון אנא י' אלהבון: (ג) פעובדי עמא דארעא דמצרים די
יתבתון בה לא תעבדון וכעובדי עמא דארעא דכנען די אנא מעיל
יתכון לתמן לא תעבדון ובג' ימוסיהון לא תהבון: (ד) ית דיגי תעבדון

יח (ג) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי נסיני אנכי ה' אלהיך [שמות
כ'] וקבלתם עליכם ונלכותי נעשה קבלו גזירותי רבי אומר גלוי וידוע
לפניו סקופן לנתק בעריות ציני עזרא לפיכך כל עליהם בגזרה אני ה'
אלהיכם דעו מי גוזר עליכם. דין ליפרע ונאמן לשלם שכר: (ג) כמעשה
ארץ מצרים. ונגיד שפעיהם של מצריים ושל כנעניים וקולקלים מכל האומות
ואתו נקום שישנו צו ישראל וקולקל מן הכל [ת"כ]: אשר אני מביא
אתכם שמה. ונגיד שאתן עמיתן שכנשו ישראל וקולקלים מכלם [ת"כ]:
ובחקתייהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אומר לאלו נמוקות שלהן
דברים החקוקין להם כגון טיטראות ואלטריאות רבי נחיר אומר אלו דרכי
האמורים שנגזרו חכמים: (ד) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בחזרה
נמשפט שאלו לא נאמרו היו כדאי לאומרון: ואת חקתי תשמרו. דברים שהן

ויקרא יז אחרי מות

תשמרו ללכת בהם אני יהוה אלהיכם:
(ס) ושמרתם את חקתי ואת משפטי
אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני
יהוה: ששי (י) איש איש אר-כר-שאר
בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני
יהוה: ס (י) ערות אביך וערות אמה לא
תגלה אמה הוא לא תגלה ערותה: ס
(ד) ערות אשת-אביך לא תגלה ערות
אביך הוא: ס (ט) ערות אחותך בת-
אביך או בת-אמה מולדת בית או

תרגום אונקלוס

ות קמי תשרון למידיך בהון אנא יי אלהכון: (ס) ותשרון ית קמי נית
דיני די יעביד יתחון אנשא ויחי בהון פחי עלמא אנא יי: (י) גבר גבר
לכל קרב בשרה לא תקרבון לגלגא עריא אנא יי: (י) ערית אבוק
וערית אמה לא תגלי אמה היא לא תגלי עריתה: (ס) ערית אחת אבוק

גזרת הונך שילך הרע ושיצו עליהם למה לנו לשומעך ואיוונת העולם
וששיצן עליהם כגון אכילת חזיר ולבישת שעטניו ושהרתווי הטחלח לכך נאמר
אני ה' גזרתי עליכם אי אחת רשאי ליפטר: ללכת בהם. אל תפטר ונחוסם
שלא תאמר לנודתי חממת ישראל אלך ואלנוד חממת האוונות: (ס) ושנרתם
את חקתי. לרצות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב בהם. דבר אחר
ליתן שנייה ועשייה לחוקים ושנייה ועשייה לנשפטים לפי שלא נתן אלא
עשייה לנשפטים ושנייה לחוקים [תורת כהנים]: וחי בהם. לעולם הנא
ואם תאמר בעולם הזה והלא סופו הוא מות: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
(ו) לא תקרבו. להזהיר הנקבה כוכר לכך נאמר לשון רבים: אני ה'. נאמן
לשלם שכר: (ז) ערות אביך. זו אשת אביך או אינו אלא כנשמעו נאמר
באן ערות אביך ונאמר להלן ערות אביו גלה [ויקרא ב'] מה להלן אשת
אביו אף כאן אשת אביו [סנהדרין כ"ד]: וערות אונן. להציא אנו שאינה
אשת אביו: (ח) ערות אשת אביך. לרצות אחר נישתה: (ט) נח אביך. אף נח

ויקרא יח אחרי מות

סא מולדת חויץ לא תגלה ערותן: ם (י) ערות
בת-בנה או בת-בתך לא תגלה ערותן
כי ערותך הנה: ם (יא) ערות בת-אשת
אביך מולדת אביך אחותך הוא לא
תגלה ערותה: ם (יב) ערות אחות-אביך
לא תגלה שאר אביך הוא: ם (יג) ערות
אחות-אמך לא תגלה כי-שאר אמך
הוא: ם (יד) ערות אחי-אביך לא תגלה
אל-אשתו לא תקרב דדתך הוא: ם
(טו) ערות כלתך לא תגלה אשת בנה

תרגום אונקלוס

לא תגלי עריות דאבוך היא: (ט) ערית אחתך בת אבוך או בת אמך
דילידא מן אבוך מן אמתא אחרי או מן אמך מן גבר אחרן לא תגלי
עריותן: (י) ערית בת ברך או בת ברךך לא תגלי עריותן ארי עריתך
אינון: (יא) ערית בת אמת אבוך דילידא מן אבוך אחתך היא לא תגלי
עריותה: (יב) ערית אחת אבוך לא תגלי קרבת אבוך היא: (יג) ערית
אחת אמך לא תגלי ארי קרבת אמך היא: (יד) ערית אח אבוך לא
תגלי לאמתיה לא תקרב אמת אח אבוך היא: (טו) ערית כלתך לא

לנוסה נעמע: מולדת בית או מולדת חוץ. בין שאונקלים לו לכזו קיים
זה אונס ובין שאונקלים לו סולא זה אונס [יבמות כ"ז] כגון מנזרת או
נתינה: (י) ערות זה בנה וגו': צנתו מלנוסותו הכחוז נדכר וצנתו וצנת
צנתו מלשפתו אלו למדן נערות אשה וצנתו שנאמר צנתן לא תגלה בין שהיא
מוננו ובין שהיא נאיש אחר [יבמות ל"ז]: ערות זה בנה. קל וחומר לצנת
אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדות מנזרת שום נמסכת יבמות [יבמות
ג' סנהדרין ע"ה]: (יא) ערות זה אשת אביך. לומר שאינו חייב על אחרותו
משפחה וככרת לכך נאמר זה אשת אביך בראויה לקידושין: (יד) ערות אחי
אביך לא תגלה. ומה היא ערותו אל אשתו לא תקרב: (טו) אשת בנה הוא.
לא אמרתי אלא נשים לבנה אימות זה פרט לאנוסה ושפחה וככרת [סנהדרין
(121)]

ויקרא יח אחרי מות

הוא לא תגלה ערותה : ס (ט) ערות
אשר אחיד לא תגלה ערות אחיד
הוא : ס (י) ערות אשה ובתה לא תגלה
את בית בנה ואת בית בתה לא תקח
לגלות ערותה שארה הנה זמה הוא
(יט) ואשה אל אחתה לא תקח לצור
לגלות ערותה עליה בחייה : (יט) ואל
אשה בנות שמא אתה לא תקרב לגלות
ערותה : (כ) ואל אשת עמיתך לא תתן
שכבתך לזרע לטמאה בה : (כא) ומזרעך

תרגום אונקלוס

תגלי את ברך היא לא תגלי ערותה : (ט) ערית את אחיך לא
תגלי עריתך דאחיד היא : (י) ערית אתה ובתה לא תגלי ית פה
ברה וית בת ברתה לא תסב לגלגא עריתה קריבין אינון עצת חטאין
היא : (יט) ואתה עם אחתה לא תסב לאעקא לה לגלגא עריתה
עלה בחיה : (יט) ולא תתא בריווק סאובתה לא תקרב לגלגא
עריתה : (כ) ובאתת חכך לא תתן שכובתך לזרע לאסתאבא בה :
(כא) ומזרעך לא תתן לאעברא למולך ולא תחיל ית שמה דאלהך

ע"ה : (י) ערות אשה וזמה. לא חקר הכתוב חלל ע"י נשואי הראשונות
לכך נאמר לא תקח לשון קימה וכן לענין העונש אשר יקח את אשה ולא
אזה לשון קימה אבל חכם נוחר לישא זמה [יבנות ז'] : שארם הנס.
קרובות זו לזו : זמה. עלה כהרגומו עלה העאין שיכך יועלך לחטוא :
(יח) אל אחותה. שמיסן כלמה [קדושין ג'] : ללרור. לשון זרה לעשות את
זו זרה לזו : בחייה. לנודך שאם גרסה לא ישא את אחותה כל זמן שחיה
בחיים : (כא) לנולך. ע"ה היא ששמה נולך וזו היא עבודתה שמוקד בו
לכוונתם [סנהדרין ס"ד] ועושין שמי נדורות גדולות ומעצדין את סנן
ברגליו בין שמי נדורות השם : לא תתן. זו היא נסירתו לכוונתו : להענין
(122)

לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמַלְךְ וְלֹא תַחֲלֵל אֶת־
שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה׃ שביעי רביעי (כג) וְאֶת
זָכֹר לֹא תִשָּׁכַב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה הַתּוֹעֵבָה
הוּא׃ (כג) וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׁכִבְתְּךָ
לְטַמְּאָה־בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לְפָנַי
בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִּבֵּל הוּא׃ (כד) אֶל־
הַטַּמְּאוֹ בְּכָל־אֲדָה כִּי בְּכָל־אֵלֶּה נִטְמָאוּ
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלַּח מִפְּנֵיכֶם׃
(כה) וְהַטַּמְּא הָאָרֶץ וְאֶפְקֹד עוֹנָה עָלֶיהָ
וְתִקַּא הָאָרֶץ אֶת־יֹשְׁבֵיהָ׃ מפסיד
(כו) וּשְׁמֵרְתֶם אֹתָם אֶת־חֻקְתִּי וְאֶת־
מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכֹּל הַתּוֹעֵבוֹת
הָאֵלֶּה הָאֵזְרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם׃ (כז) כִּי
אֶת־כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵל עָשׂוּ אַנְשֵׁי־

תרגום אונקלוס

נ"א את

אָנָּא יי׃ (כג) וְיֵת דְּכֹרָא לֹא תִשְׁכֹּב מִשְׁכְּבֵי אֶתְתָא תּוֹעֵבְתָא הִיא׃
(כג) וּבְכָל בְּעִירָא לֹא תִתֵּן שְׁכִיבְתְּךָ לְאַסְתְּאַבָּא בָּהּ וְאֶתְתָא לֹא תִקֹּם
קָדָם בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בָּהּ תִּבְלָא הוּא׃ (כד) לֹא תִסְתְּאַבֹּן בְּכָל אֵלִין
אַרִי בְּכָל אֵלִין אֶסְתְּאַבֹּן עִמָּיָא דִּי אָנָּא מְגַלִּי מִן קְדָמִיכֹן׃
(כה) וְאֶסְתְּאַבֹּת אַרְעָא וְאַסְעֵרִית חוֹבָה עֲלֶיהָ וְרוֹקִינַת אַרְעָא יֵת יִתְבְּחָא׃
(כו) וְתִטְרוּן אֶתְרוּן יֵת קִימִי וְיֵת דִּינִי וְלֹא תַעֲבֹדוּן מִכֹּל תּוֹעֵבְתָא הָאֵלִין
יַעֲבִיבָא וְגִזְרִיָא דִּי יִתְגִּירוּן בִּיעִיכֹן׃ (כז) אַרִי יֵת כָּל תּוֹעֵבְתָא הָאֵלִין
לְמוֹלְךְ. זו העברה האם: (כג) תנל הוא. לשון קדש וערוס ונאוף וכן ואפי
על תנליחם [ישעיה י']. דבר אחר תנל הוא לשון זליח וערנוב זרע אדם
זרע נהמה: (כה) ולא תקיף הארץ אחכס. ונל לזן ונלך סחאכילוסו דבר

ויקרא יח יש קדושים

הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וְתַטְמֵא הָאָרֶץ׃
(כ) וְלֹא־תִקְיֹא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטַמְאֲכֶם
אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר
לִפְנֵיכֶם׃ (כט) כִּי כָל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל
הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת
הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם׃ (ל) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־
מִשְׁמַרְתִּי לְבִדְתִי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת
הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר גִּיעִשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא
תַטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ פ פ פ
יש (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
(ז) דַּבֵּר אֶל־כָּל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ

תרגום אונקלוס

עֲבְדוּ אֲנָשִׁי אֲרַעא דִּי קְדַמִּיכּוֹן וְאַסְתָּאבֹת אֲרַעא׃ (כס) וְלֹא
תְרוֹקוּן אֲרַעא יִתְבוֹן בְּסֹאזִיכּוֹן יִתָּה בְּמֵא דִּי וְרֻקְיַת יִת עֲמֵא דִּי
קְדַמִּיכּוֹן׃ (כט) אֲרִי כָּל דִּי יַעֲבִיד מִכָּל תּוֹעֵבֹתָא הָאֵלִין וַיִּשְׁתַּעֲבוּ
נַפְשָׁתָא דִּיעֲבָדוּן מִגּו עֲמָתָן׃ (ל) וְתַטְרוּן יִת מִטְרַת מִימְרֵי בְדִיל דְּלֹא
לְמַעַבְד מַיְמוֹסֵי תּוֹעֵבֹתָא דִּי אֲתַעֲבִידוּ קְדַמִּיכּוֹן וְלֹא תַסְתָּאבּוֹן בְּרוֹן
אָנָּה ׀ אֶלְהִיכּוֹן׃

יש (ה) וּמַלְיִל ׀ עִם מֹשֶׁה לְמִימְר׃ (ז) מַלְיִל עִם כָּל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
וְתִימַר לְהוֹן קְדִישִׁין תְּהוֹן אֲרִי קְדִישׁ אָנָּה ׀ אֶלְהִיכּוֹן׃ (ז) גְּבוּ

מֵאֹס סֵאִין עוֹמֵד צַנְעִין אֵלֵּא מַקִּיאוּ כַךְ אֲרַץ יִסְרָאֵל אִינֵה מַקִּיִּנֵת עוֹמֵד
עֲזִידֵה וְתַרְגּוּמוֹ וְלֹא תְרוֹקוּן לְטוֹן רִיקוֹן מַרְיָקָה עֲלֵמֵה מֵהַס׃ (כט) הַסְפֵּסוֹת
הַעוֹשׂוֹת. הַזְכֵּר וְהַנְקִדָּה צַנְעִנֵת׃ (ל) וְשַׁמְרַתְסֵה אֵת מִשְׁמַרְתִּי. לְהַזְהִיר צִיחַ
דִּין עַל כֵּךְ׃ וְלֹא תַעֲשׂוּ צַהֵס אִינֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם. הֵא אֵס תַטְמְאוּ אִינֵי אֱלֹהֵיכֶם
וְאַחַס כַּסְלֵי מַחֲתִירֵי וְמֵה הַנְּחֵא יֵשׁ לִי צַהֵס וְאַחַס מַחֲתִיִּצִים כְּלִיִּים לִכְךָ
נִחְמַר אִינֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם׃

חסלת פרשת אחרי מות

אֱלֹהִים קְדוֹשִׁים תְּהִיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם: (ג) אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת־
 שִׁבְתֵּיתִי תִשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
 (ד) אֶל־תִּפְנוּ אֶל־הָאֱלִילִים וְאֱלֹהֵי מִסְכָּה
 לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (ה) וְכִי
 תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם

תרגום אונקלוס

מן אִמִּיה וּמִן אָבוֹהֵי תְהוֹן דְּחֵלִין וְיִמֵּי שְׂבִיֵּא דְלִי תִפְרוֹן אָנָּא יי
 אֱלֹהֵיכֶם: (ד) לֹא תִתְפַּנּוּן בְּתַר מַעֲוֹן וְדַחֲלֵן דְּמִתְבָּא לָּא תַעֲבִדוּן לְכוּן
 אָנָּא יי אֱלֹהֵיכֶם: (ה) וְאִישׁ תִּכְסוֹן נִכְסֵי קוֹדֶשֶׁן קִדְּשׁ יי לְרַעְוֵא לְכוּן

י (ג) דבר אל כל עדת בני ישראל. ונלמד שנאמרה פרשה זו נחקהל
 מפני שרוב גופי תורה תלוין בה [ויקרא ד' ת"כ]: קדושים
 תהיו. הוּו פרושים מן העריות ומן העזירה שכל וקום שאתה מולא גדר
 ערוה אתה מולא קדושה [ויקרא ד'] אשה זונה וחללה [ויקרא כ"א] וגו'
 אני ה' ונקדשכם [שם]. ולא יחלל זרעו אני ה' ונקדשו. [שם] קדושים יהיו.
 אשה זונה וחללה: (ג) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד נכס תיראו אביו
 ואמו זהו פשוטו. ויודרשי חין לי אלא איש אשה מניין כשהוא חונן תיראו
 הרי כאן שנים א"כ למה נאמר איש שהאיש ספק נידו לעשות אבל אשה רשות
 אחרים עליה [ת"כ קידושין כ"ט]: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים אם לא
 לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר ונאמרו ונכבוד הקדים אז לאם
 לפי שגלוי לפניו שהבן נכבד את אמו יותר ונאמרו מפני שמשדלתו בדברים:
 ואח שנתתי חסודו. סמוך שנת למורא אז לומר אף על פי שהזהרתך על
 מורא אז אם יאמר לך חלל את השנת אל חסודו לו וכן בשאר כל מלות:
 אני ה' אלהיכם. אתה ואבריך חייבים בכבודי לפיכך לא חסודו לו לכבול את
 דברי [יבמות ה']. איזה מורא לא ישב במקומו ולא ידבר במקומו ולא יסמיר
 את דבריו. ואי זה כבוד מאכיל ונשקה מלביש ומועיל ומכניס ומוליא [ב"מ
 ל"ג קדושין ל"ו]: (ד) אל תפנו אל האלילים. לעזרים [ת"כ]. אלילים לשון
 אל כלא הוא חסוד: ואלהי וסכה. תחילתן אלילים הם אם אתה פונה
 אחריהם סופך עושה אותם אלוהות: לא תעשו לכם. לא תעשו לאחרים
 ולא אחרים לכם וא"כ לא תעשו לעצמכם אבל אחרים עושין לכם הרי כבר
 נאמר לא יהיה לך [שמות כ'] לא שלך ולא של אחרים: (ה) וכי תזבחו
 זבוח. לא נאמרה פרשה ז' אלא ללמד שלא תהא זכימתן אלא על מנת

ויקרא ית קדושים

תִּזְבְּחֶהוּ: (ו) בַּיּוֹם זִבְחֵכֶם יֹאכְלוּ וּמִמַּחֲרַת
וְהַנּוֹתָר עַד-יָוָם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשְׂרָף: (ז)
(ז) וְאִם הָאֵכָל יֹאכְל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְּגוּל
הוּא לֹא יִרְצָה: (ח) וְאֵכָלוּ עִוְנוֹ יִשָּׂא כִּי-
אֶת-קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ
הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (ט) וּבִקְצֹרְכֶם אֶת-קִצְיֹר
אַרְצְכֶם לֹא תִכְלֶה פָּאֵת שְׂדֵדָה לְקַצֹּר
וּלְקַט קִצְיֹרָה לֹא תִלְקֹט: (י) וּכְרֹמֶךָ לֹא

תרגום אונקלוס

תְּכַסְּוִינָהּ: (ו) בַּיּוֹמָא דִּיתְנַבֵּס יִתְאַכִּיל וּמִיּוֹמָא דְּבִתְרֵהוּ וְדִישְׁתֵּאָר עַד
יּוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְקַד: (ז) וְאִם אֶתְאַכְלָא יִתְאַכְל בַּיּוֹמָא תְּלִיתָאָה
מְרַחֵק הוּא לֹא יְהִי לְרַעְוָא: (ח) וְדִי יִכְלִיגִינָה חֻבִּיָּה יִקְבֵּל אַרְיִית קוֹדֶשׁ
דִּי אֶחֱיִל וְיִשְׁתִּיצִי אֲנִשָּׂא הָהוּא מֵעַמִּיהָ: (ט) וּבִמְחַצְיֹכּוֹן יִתְחַצֵּד
דְּאַרְעֵכּוֹן לֹא תִשְׁתִּיצִי פִּאֵתָא דְּחַקְלָה לְמַחְצֵד וּלְקַטָּא דְּחַצְדָּה לֹא תִלְקֹט:
(י) וּכְרֹמֶךָ לֹא תַעֲלִיל וְגִתְרָא דְּכְרֹמֶךָ לֹא תִלְקֹט לְעַנְיִי וְלְגִזְרֵי תִשְׁבּוּק
לִיאכֵל בְּחוּץ הַזֶּמֶן הַזֶּה שֶׁאֵם לְקַבּוּעַ לְהַסּ זֶמֶן אֲכִילָה הֵרִי כְּכַר נֹאמֵר אֵם
נִדְרָא אִו נִדְבָה זִנָּה קִרְבָּנוּ וְגוֹוֵר [ויקרא ר'] : לְרִזְוֹנֵס חֲזַחְוֵהוּ. חֲמִילָה
זְכִיחְוֵהוּ עַל עֹנֵת נַחַח רוּחַ שִׂיחָא לְכַסּ לְרִזְוֹן שֶׁאֵם חֲחַסְבוּ עֲלֵיוּ וְהַשְׁמַנָּה
פְּסוּלָה לֹא יִרְלָה עֲלֵיכֶם לְפַנִּי: לְרִזְוֹנֵס. אֲנִפִּי זִימְנָטוּ, [צַעֲזַעֲפִי זִימְנָטוּ
פַּעֲרַעֲהוּנוֹג] זִהוּ לְפִי פַּעֲוֵטוּ. וְכִזְוֵחֵינוּ לְמוֹדוּ וּנְכֵאֵן לְמַחְסַק נְקֻדָּסִים שְׁפִסּוּל
שְׁלֵדִיק שִׁיחְוִין לְשַׁחֲט [חֻלְיִן י"ג]: (ו) בַּיּוֹם זִבְחֵכֶם יֹאכְל. כַּשְׁחֲזַחְוֵהוּ
תִּשְׁחַטְוֵהוּ עַל עֹנֵת זֶמֶן זֶה שְׁקַבְעֵתִי לְכַסּ כְּכַר: (ז) וְאִם הָאֵכָל יֹאכְל וְגו'.
אֵם אִינוּ עֵינִין לְחוּץ לְזִמְנֵנוּ שְׁהֵרִי כְּכַר נֹאמֵר וְאִם הָאֵכָל יֹאכְל וְנַשְׂרָה זִנָּה
שְׁלַמְיֵנוּ [ויקרא ז'] וְגו' נִתְּהוּ עֵינִין לְחוּץ לְנוֹקְוֵנוּ יִכּוֹל יִתְּהוּ חִיבִין כְּרַח עַל
אֲכִילָתוֹ ח"ל וְהַנֶּפֶשׁ הַאֲוֹכֵלֶת וּנְוֵנוּ עֹנֵהָ חֲטָא [סס] וּנְוֵנוּ וְלֹא וּמַחְצִירוּ לֹא
הַנֶּשְׁחַט בְּנַחֲשָׁה חוּץ לְנוֹקְוֵנוּ: (ז) פְּגוּל. וְחֹרֵעַ כְּוֵנוּ וְנִרְקַ פְּגוּלִים כְּלִיחָם
[יִשְׁעִיהָ ס"ה]: (ח) וְאֵכָלוּ עִוְנוֹ יִשָּׂא. בְּנוֹתָר גְּנוּר הַכְּחוּב גְּנִדְרָ וְלִינוּ עֹנֵה
כְּרַח עַל הַנֶּשְׁחַט חוּץ לְנוֹקְוֵנוּ [זְכַחִים כ"ח] שְׂכַבְרָ וְנַעֲטוּ הַכְּחוּב וְזֶה בְּנוֹתָר
גְּנוּר וְנִדְרָ וְנַחֲשָׁכַת כְּרִיחֹת לְמוֹדוּהוּ וּנְגִידָה שׁוּה: (ט) לֹא חֲכַלָּה פִּאֵת שְׂדֵדָה.
שִׁיחָה פִּאֵה בְּסוּף שְׁדָה [ת"כ]: וּלְקַט קִצְיֹרָה. שְׂגִלִים הַנוֹשְׂרִים צַעֲחַ קִצְיֹרָה
(126)

ויקרא יש קדושים
 תעולל ופרט כרמך לא תלקט לעני ולגר
 תעזב אתם אני יהוה אלהיכם: (א) לא
 תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו איש
 בעמיתו: (ב) ולא תשבועו בשמי לשקר
 יחללת את שם אלהיך אני יהוה: (ג) לא
 תעשק את רעהך ולא תגזול לא תלין
 פעלת שכיר אתך עד בקר: (ד) לא
 תקבל חרש ולפני עור לא תתן מבשל

תרגום אונקלוס

יתהון אנא יי אלהכון: (א) לא תגנבון ולא תשקרו ואל תשקרו אנש
 בחבריה: (ב) ולא תשבועון בשמי לשקרא ותחך ית שטא דאלהך
 אנא יי: (ג) לא תעשוק ית חברך ולא תיננס לא תבית אנרא דאגרא
 לותך עד צפרא: (ד) לא תלוט דלא שמע וקדם דלא חזי לא תשים

אחת או שתיים אבל שלש אינן לקט [ת"כ פ"א ח']: (א) לא תעולל. לא תטול
 עוללות שבה והן ניכרות איזהו עוללות כל שאין לו לא כחף ולא נטף
 [פ"א ו']: ופרט כרונך. גרגירי ענבים הנושרים בשעת זלידה: אני ה'
 אלהיכם. דיין ליפרע ואיני גוזר ויכס אלא נפשות שנאמר אל תגזול דל וגו'
 [ונשלי כ"ג] כי ה' יריב ריבם וגו': (א) לא תגנבו. פזורה לגונב ונמון
 לא תגנוב בעשרת הדברות אזהרה לגונב נפשות דבר הלמד ונענינו דבר
 שחייבין עליו ויחה ז"ד: לא תכחשו. לפי שנאמר וכחש זה [ויקרא ה']
 ונטלם קרן וחונט למדנו עונש אזהרה וניין ת"ל לא תכחשו [ז"ק ק"ט]: ולא
 תשקרו. לפי שנאמר ונטבע על שקר [שם] ישלם קרן וחונט למדנו עונש
 אזהרה וניין ת"ל ולא תשקרו: לא תגנובו ולא תכחשו לא תשקרו ולא תשבעו.
 אם גנבה סופך לכחש סופך לשקר סופך ליטבע לשקר: (ב) ולא תשבועו
 בשמי. למה נאמר לפי שנאמר לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא [שמות ז']
 יכול לא יחא חייב אלא על שם הנייוחד וניין לרבות כל הכנויין ת"ל לא
 תשבועו בשמי לשקר כל שם שיש לי: (ג) לא תעשוק. זה הכונש שכר שכיר
 [ת"כ]: לא תלין. לשון נקמה מוכס על הפעולה: עד בקר. בשכיר יום
 הכתוב מדבר שיליחו ונטשקעה חונה לפיכך זמן גזוי שכרו כל הלילה
 וצוקום אחר הוא אומר לא תבא עליו השמש [דברים ל"ד] מדבר בשכיר

ויקראים קדושים

ויראת מאלהיך אני יהוה : שני חמישי
(טו) לא תעשו עול במשפט לא תשא
פנייך ולא תהדר פני גרול בצדק
תשפט עמיתך : (טז) לא תלך רכיל
בעמך לא תעמד על דם רעה אני יהוה :

תרגום אונקלוס

תקלא ותדחל מאלהך אָנא יי : (טו) לא תעבדון שקר בדין לא תשב
אפי מספינא ולא תהדר אפי רבא בקושטא תדיניה לחברה : (טז) לא

כילה שהשלמת פעולתו ושיעלה עמוד השחר לפיכך זמן גזוי שכרו כל היום
לפי שנחנה חודה זמן לבעל הצית עונה לזקש נעות [צ"ו ק"] : (יד) לא
תקבל חרש. אין לי אלא חרש וניין לרבות כל אדם ה"ל צעמך לא חאור
[שמות כ"ג] א"כ למה נאמר חרש מה חרש ניוחד שהוא צדיים אף כל שהוא
צדיים ילא הנה שאינו צדיים [ח"כ] : ולפני עור לא תתן ונכסול. לפני
הקווא צדק לא תתן ענה שאינה הוגנת לו אל תאמר נכור שדך וקח לך
חומר ואתה עוקף עליו ונוטלו היענו [ח"כ] : ויראת מאלהיך. לפי שהצדק
זה אינו נוסר לצדיות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה ויכול
להטמט ולומר לטובה נהכוונתי לפיכך נאמר זו ויראת מאלהיך הנכרי
ומחשבותיך וכן כל דבר הנסור ללבו של אדם העושהו ואין שאר הצדיות
נחשבות זו נאמר זו ויראת מאלהיך : (טו) לא תעשו עול צושפט. ונלמד
שהדין המוקלל את הדין קרוי עול שנאוי ונשוקן חרם ותועבה שהעול קרוי
תועבה שנאמר כי תועבת ה' כל עושה עול [דברים כ"ג]. והתועבה קרוי
שקן וחרם שנאמר ולא תציל תועבה אל ביתך והיית חרם כמותו שקן
השקלנו וגו' [סס ז'] : לא תשא פני דל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר
חייב לפרנסו אזכנו דין ונמלא ונפרנסם צדקיות [ח"כ]. ולא תהדר פני
גדול. שלא תאמר עשיר הוא זה צן גדולים הוא זה היאך אצייטנו והראה
צדשתו עונש יש צדק לכך נאמר ולא תהדר פני גדול : צדק תשפט עמיתך.
כושטעו. דבר אחר הוי דן את חצירך לכף זכות [סנהדרין ל"ג] : (טז) לא
תלך רכיל. אני אומר על סם שכל ונשלחי ודני' ומספרים לשון הרע הולכים
צדתי רעיםם לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר צדוק נקראי'
הולכי רכיל הולכי רגילה אשפיי' ונגט שפילנערייא (אויסשפעהערייא,
אויסשפעהענד) צלע"ו. וראה לדברי שלא מלינו רכילות שאינו כחוצ צלסון
הליכה לא תלך רכיל. הולכי רכיל נחשה וצרול [ירמיה ו'] ושאר לשון
הרע אין כחוצ צו הליכה ונלשתי צמחר רעהו [מהלים ק"א] לשון רעים
(128).

ויקרא יש קדושים
 (י) לא־תִשְׁנֶא אֶת־אֲחִיךָ בְּלִבְבְּךָ הוֹבַח
 תּוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו
 חֶטְא׃ (י) לֹא־תִקֵּם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי
 עַמְּךָ וְאֶהְבֵּת לְרַעֲךָ כְּמוֹד אֲנִי יְהוָה׃
 (ט) אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמָּתְךָ לֹא־

תרגום אונקלוס

תיכול קורצין בעמך לא תקום על דמא דחברך אגא יי : (י) לא תשני
 ית אחוך בלבך אוכחא תובח ית חברך ולא תקביל על דיליה חובא׃
 (י) לא תקום ולא תטר לבני עמך ותרחמיה לחברך פותך אגא
 יי : (ט) ית קימי תשרון בעירך לא תרביב עירובין חקלך לא תזרע

[סס קכ"ג] לשון מדברת גדולות [סס י"ג] לכך אני אוונר שהלשון הולך
 ונרגל שה"ק נחלפת בגימ"ל שכל האותיות שמוצאיהם מנוקד אחד מנחלפות
 זו בזו זי"ת צפ"ח וגימ"ל צכ"ק וקר"ן ונר"ן צלמ"ד וזי"ן צלד"י וכן וירגל
 בענדך רגל צורונה לאונר עלי רעה [שמואל ג' י"ט] וכן לא רגל על לשונו
 [תהלים י"ד] וכן רוכל הסוחר ונרגל אחר כל סחורה וכל הסוחר צנונים
 להתקטט צהם הנשים על סם שנוחר תניד צעירות נקרא רוכל לשון רוגל
 ותרגום לא תיכול קרצין כנו ואכלי קרציהון די יהודאי אכל ציה קורלא צי
 ונלכא [דניאל ג'] נראה צעיני שהי' משפטם לאכול צצית המקבל דצריהם
 שום הלעטה והוא גנר חזוק שדצרו ונקויניים ויעמידים על האמת ואותה
 הלעטה נקראת אכילת קורצין לשון קורץ צעיניו [משלי ו'] סכן דרך כל
 הולכי רכיל לקרוץ צעיניהם ולרמוז דצרי רכילותן שלא יצינו שאר השוועני׃
 לא תעמוד על דם רעיך. לראות צניחתו ואמה יכול להלילו כגון טובע
 צנחר וזיה או לקטים צאים עליו [ת"כ] : אני ה'. נאמן לשלם שכר ונאמן
 ליפרע : (יז) ולא תשא עליו חטא. לא תלצין את פניו צרבים : (יח) לא
 תקום. אוונר לו השאילני מנגך אונר לו לאו לנחר אונר לו השאילני קרדוונך
 אונר לו איני מנשאילך כדרך שלא השאלתני זו היא נקיינה ואיזו היא נטירה
 ח"ל השאילני את קרדוונך ח"ל לאו לנחר אונר לו הא לך ואיני כנונתך שלא
 השאלתני זו היא נטירה [יונא פ"ג] שנוטר האיבה צלבו אע"פ שאינו נוקם :
 ואהבת לרעך כמוך. אונר רצי עקיבא זה כלל גדול צתורה [ת"כ] : (יט) את
 חקותי תשמרו. ואלו הן צהמתך לא תרציע כלאים וגו' חקים אלו גזרת
 מלך שאין טעם לדבר : וצנד כלאים. למה נאמר לפי שנאמר לא תלצט טעטנו
 אונר ופשתים יסדיו [דברים כ"ג] יכול לא ילצט גזי למר ואיני פשתן פ"ף

ויקרא ית קדושים

תִּרְבִּיעַ כְּלָאִים שָׂדֶךְ לֹא־תִזְרַע כְּלָאִים
 וּבְגֵד כְּלָאִים שְׁעִטְנֹו לֹא יַעֲלֶה עֲלֶיךָ׃
 (כ) וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁהוֹ שְׁכֵבְתָּ--
 זָרַע וְהוּא שִׁפְחָה נִחְרַפֶּת לְאִישׁ
 וְהַפְּדִיהָ לֹא נִפְדֶּתָה אִם חִפְּשָׁה לֹא
 נִתְּנָה־לָּהּ בְּקָרְתָּ תִּהְיֶה לֹא יוֹמְתוּ כִּי־
 לֹא חִפְּשָׁה׃ (כא) וְהָבִיֵא אֶת־אֲשָׁמוֹ
 לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל
 אֲשָׁם׃ (כב) וּכְפָר עָלָיו חֹבֶהוּן בְּאֵיל

תרגום אונקלוס

עירובין ולבוש עירובין שְׁעִטְנֹו לֹא יִסַּק עֲלֶיךָ׃ (כ) וּבְגֵד אֲרִי יִשְׁכּוּב
 ית איתתא שְׁכֵבְתָּ זָרַע וְהוּא אִמְהָא אֲחִידָא לְגַבְרָא וְאִתְפְּרָקָא לֹא אִתְפְּרָקָת
 בְּכִסְפָּא או חירותא לֹא אִתְהִיבִת לָהּ בְּשִׁטְרָא בְּקוֹרְתָּ תְּהִי בָהּ לֹא יִמְתוּן
 אֲרִי לֹא אִתְחַרְרַת׃ (כא) וְיִיתִי ית אֲשָׁמֶיהָ קָדָם יי לְתַרְעֵ מִשְׁפָּן זִימְנָא
 דִּיבְרָא לְאֲשָׁמָא׃ (כב) וּכְפָר עֲלֻזְהִי בְּהִנָּא בְּדִיבְרָא דְאֲשָׁמָא קָדָם יי עַל

גבר וניין לרבות הלצדי' ת"ל שְׁעִטְנֹו דצר שהוּא טוע טווי ונוו וְאִישׁ אֲרִי
 נוח לשון דצר הנוגלל ושזור זה עם זה לחצרו טישט"יר (וועזנען) צלע"ז כונו
 חזין לנאזי דאית צהון [נו"ק י"ג] שאנו מופרשין לשון כונס פליט"טרא .
 (פערוועלקט) [עי' שנות י"ח י"ח] ולשון שְׁעִטְנֹו פירוש ענחס מחצרת
 לגרי ופשמ"ס. (כ) נחרפת לאיש. מיועדת ומיוחדת לאיש ואיני יודע לו דמיון
 בנזקלא וצפחה כנענית חליה טפחה וחליה צת חורין הנאורסת לעבד עברי
 שנותר צפחה הכתוב ונדצר [קדושין ו'] : והפדה לא נפדשה. פדויה ואינה
 פדויה וחסם פדיון צכסף [ת"כ גיטין ל"ט] : או חופשה. צטטר : בקרת
 תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על צ"ד לצקר את הדצר שלא למייזב וניחה
 כי לא חפשה ואין קדושה גמורין. ורבותינו [צכריתות י"א] לגדו ונכאן שני
 שהוּא גוּלְקוּת תהא צקראי שהדיינים הוּלְקִין קורין על הלוקה אם לא
 תשזור לעשות וגו' והפלה ה' את נכותך וגו' [דברים כ"ט] : כי לא חפשה.
 לפיכך אין חייב עליה וניחה שאין קדושה קרוין הא אם חופשה קדושה
 קדושין וניחה [נכות כ"ג] : (כב) וּכְפָר עֲלֻזְהִי לֹא נִפְדֶּתָה אִם חִפְּשָׁה לֹא

הָאֲשֶׁם לִפְנֵי יְהוָה עַל-חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא
 וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא : פ
 שלישי (כג) וְכִי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם
 כָּל-עֵץ מֵאֵכֶל וְעַרְלֹתֶם עַרְלָתוֹ אֶת-
 פְּרִיֹו שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עַרְלִים לֹא
 יֵאָכֵל : (כד) וּבִשְׁנֵה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָל-
 פְּרִיֹו קֹדֶשׁ הַלְלוּלִים לַיהוָה : (כה) וּבִשְׁנֵה
 הַחֲמִישִׁת תֹּאכְלוּ אֶת-פְּרִיֹו לְהוֹסִיף לָכֶם
 תָּבוֹאתוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם : (כו) לֹא
 תֹאכְלוּ עַל-הַדָּם לֹא תִגְחִשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנוּ :

תרגום אונקלוס

חובתיה די חב וישתביק ליה מחובתיה די חב : (כג) וְאֲרִי תַעֲלוֹן לְאָרְעָא
 וְתַצְבוֹן כָּל אֵילָן דְּמִיבֵל וְתִרְהַקוֹן רַחֲקָא יַת אַבִּיּוּה תַלְתַּת שָׁנִין יְהִי לְכוֹן
 מְרַחֵק לְאָבְדָא לֹא יִתְאָכֵל : (כד) וּבִשְׁתָּא רְבִיעִתָא יְהִי כָל אַבִּיּוּה קֹדֶשׁ
 תִּשְׁבַּחוּן קֹדֶשׁ יי : (כה) וּבִשְׁתָּא חֲמִישִׁתָּא תִיכְלוֹן יַת אַבִּיּוּה לְאוֹסְפָא
 לְכוֹן עַל־לִתְיָה אָנָּא יי אֶלְהָכוֹן : (כו) לֹא תִיכְלוֹן עַל דְּמָא לֹא תִגְחִשׁוֹן

לרבות את הנוזד כסוגג [גיטין ל"ט כריתות ט'] : (כג) וערלתם ערלתו .
 ואטומתם אטיווחו יהא אטום ונסתם ונליהנות ונונו : שלש שנים יהיה לכם
 ערלים . ונאיותי ונונה לו נטעת נטיעתו יכול אם הנגיעו לאחר שלש שנים
 יהא וותר ת"ל יהיה זהותו יהא [ת"כ] : (כד) יהיה כל פריו קדש . כונעשר
 שני שכתוב בו וכל ונעשר הארץ וגו' [ויקרא כ"ז] : קדש לה' . ונה ונעשר
 שני אינו נאכל חוץ לחונות ירושלים אלא בפדיון אף זה כן [קדושין כ"ד]
 ודבר זה הלולים לה' הוא שנוטאו שם לשבח ולהלל לשמים : (כה) להוסיף
 לכם ונצואתו . הנוזיה הזאת שתשנונו תהיה להוסיף לכם נצואתו שצטכרה
 אני ונכרך לכם פירות הנטיעה הי' רבי עקיבא אומר דברה תורה כנגד ילד
 הרע שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני ונלטר בו . חנס לפיכך אומר
 להוסיף לכם נצואתו : אני ה' . אני ה' הנוצטיח על כך ונאמן לשמור הצטחתי :
 (כו) לא תאכלו ויל הדם . להרצה פנים נדרש צטנהדרין [ס"ג] שלא יאכל

ויקרא יש קדושים

(כו) לא תקפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנד : (כז) ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם וכתבת קעקע לא תתנו בכם אני יהוה : (כט) אל תחלל את בתך להונותה ולא תונה הארץ ומלאה הארץ זמה : (ל) את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני יהוה :

תרגום אונקלוס

ולא תענון : (כו) לא תקפון פאתא דראשיכון ולא תחביל ית פאתא דרקנד : (כז) וחבול על מית לא תתנון בבשריכון ורושמיין חריתין לא תתנון בכון אגא יי : (כט) לא תחיל ית ברתך לאמעיותה ולא תמעי ארעא ותתמלי ארעא עצת חטאין : (ל) ית יומי שביא דילי

ונשאר קדשים לפני זריקת דמים וזאורה לאוכל ונזנחת חולין עד שחלל נפשה ועוד הרבה : לא תנחשו. כגון אלו הונחשין בחולדה ונעופות פחו נפלה ונפיו לצי הפסקיו דרך [כנהדרין ס"ו] : ולא תעונו. לשון עוונות ושעות שאומר יוס פלוני יפס להחיל ונלכה טעה פלונית קשה ללאת : (כו) לא תקיפו פאת ראשכם. זה הנוסחא לדעיו לאחורי אזנו ולפדחתו ונמלא הקף ראשו עגול כניצ טעל אחורי אזניו עקרי שערו למעלה ונלעדיו הרבה [ונכות כ'] : פאת זקנד. כוף הזקן וגבוליו והן חושט שמים בכל לחי ולחי למעלה אלל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות ואחת למטה בסנטרו ונקום חזר שני הלחיים יחד [ונכות כ"א] : (כז) ושרט לנפש. כן דרכן של אזוריים להיות ונשרטין נשרס כשונת להם נוח : וכתובת קעקע. כתב הממוקה ושקוע שאינו נוחק לעולם שנקעקעו בנחט והוא נעשיר לעולם [ונכות כ"א] : קעקע. לשון והוקע אותם [נמדבר כ"ה] והקענוס [שמואל ב' כ"א ל"ה] מוחצין עץ בצרץ וחולין אותם עליהם ונמלא נחוקין ומחוצין צקרקע פוראו ייט (שטאקען דורכנראצען) (היינן שטעקענד) בלעז' : (כט) אל תחלל את בתך להונותה. במוקר בחו פנו' לציאה שלא לשם קדושים : ולא תונה הארץ. אם אחת עושה כן הארץ נזנה את פירותיה לעשותן בנקוס אחר ולא בצרלכס וכן הוא אומר וינעו רביב' וגו' [ירמיה ג'] : (ל) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא צנוקלו ונמנעלו ובאפונחתו ובאצק טעל רגליו ואע"פ שאני ויהידיכם על הנוקדש את שבתתי תשמרו חן צנין צית הנוקדש דוסא

ויקרא יש קדושים
 סז
 (לח) אֱלֹהֵי תַפְנוּ אֱלֹהֵי אֲבֹתַי וְאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 אֱלֹהֵי תַבְקִשׁוּ לְטַמְאָה בְּהֵם אֲנִי יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם: (לג) מִפְּנֵי שִׁיבָה תִקּוּם וְהִדְרִיתָ
 פְּנֵי זָקֵן וְיִרְאתָ מֵאֱלֹהֵיךָ אֲנִי יְהוָה: ס
 רביעי ששי (לב) וְכִי־יִגִּיד אֶתְךָ נָר בְּאֶרְצְכֶם
 לֹא תֹנֶנּוּ אֹתוֹ: (לד) כְּאֹזְרָה מִכֶּם יִהְיֶה
 לָכֶם הַנָּר וְהַנָּר אֶתְכֶם וְאֶהְבֶּתָ לּוֹ כְּמוֹד
 כִּי־גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם: (לס) לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפַּט

תרגום אונקלוס

תפנו ולבית מקדשי תהון בחלין אנא יי: (לח) לא תתפנון בפר
 פידין ודכורו לא תתבעון לאסתאבא בהון אנא יי אלהכון: (לג) מן
 קדם דספר באורייתא תקום ותהדר אפי סבא ותדחל מאלהך אנא יי:
 (לב) וארי תגיד עמכון גידא בארעכון לא תזנון יתיה: (לד) פייביבא
 מנכון יהי לזון גידא דיתגיד עמכון ותרחם ליה בנותך ארי פידין היתון
 בארעא דמצרים אנא יי אלהכון: (לס) לא תעבדון שקר בדין
 שנת [ינמות ה']: (לח) אל תפנו אל האבות. אזכרה לזעל לזב וידעוני.
 זעל לזב זה פיתוס המדבר ומשחיו. וידעוני המנכים עלם חיה ששונה ידוע
 לחוד פיו והעלם מדבר [סנהדרין ס"ה]: אל תבקשו. להיות עקוקים צם שאם
 העסקו צם אחס ונעמאין לפני ואני ונתעב אחסם: אני יי אלהיכם. דעו
 אח וני אחס ונחליפין צוני: (לג) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשנאי ת"ל
 זקן חין זקן אלא טקנה חכמה [ת"כ קידושין ל"ח]: וסדרת פני זקן. חיזהו
 הדור לא ישב צמקונו ולא יסמיר אח דבריו יכול יעלים עיניו כמי שלא ראהו
 לכך נאמר ויראת מאלהיך שהרי דבר זה נסוד ללבו של עושהו שאין נוכר
 בו אלא הוא וכל דבר הנסוד ללבו נאמר בו ויראת מאלהיך: (לג) לא תזנו.
 אזנחת דברים לא תאמר לו אנש היית עובד ע"א ועכשיו אחת צא ללאוד
 חורה שנתנה מפי הגבורה: (לד) כי גרים הייתם. מוס טנד אל תאמר
 לחזקך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני: (לס) לא תעשו עול צמטפט.
 חס לדן הרי כבר נאמר לא תעשו עול צמטפט. ומהו מוטפט הסגוי

ויקרא יט כ קדושים

במִדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמִּשׁוּרָה : (א) מֵאֲזֵנִי
צֶדֶק אֲבִנִי-צֶדֶק אֵיפֶת צֶדֶק וְהִינּוּ צֶדֶק
יְהִי לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם :
(ב) וּשְׁמֵרְתֶם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-
מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אִתְּם אֲנִי יְהוָה : פ חמישי
כ (ב) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר :
ג) וְאֶדְבַּנִּי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל

תרגום אונקלוס

בַּמִּשְׁחָתָא בַּמִּתְקָלָא וּבַמִּכְלָתָא : (א) מֵאֲזֵנִין דְּקִשׁוּמַּת מִתְקֵלִין דְּקִשׁוּמַּת
מִכְלִין דְּקִשׁוּמַּת וְהִינּוּ דְּקִשׁוּמַּת יְהוּן לְכוּן אָנָּא יי אֱלֹהֵינוּ דִּי אֲפֻקִית
יְתָכוּן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם : (ב) וְתִמְרוּן יֵת כָּל קָמִי וְיֵת כָּל דִּינִי וְתַעֲבְרוּן
יְתָחוּן אָנָּא יי :

כ (א) וּמְלִיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִיטָר : (ג) וּלְבָנֵי יִשְׂרָאֵל תִּימַר גְּבֵר גְּבֵר
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּירָא דִּיתְגִּירוּן בְּיִשְׂרָאֵל דִּי יֵתן מִזְרַעֵיהּ לְמוֹלֵךְ

כאן הוא המדה והמשקל והמשורה נלמד שהמודד נקרא דיין שאם שקר
צמדה הרי הוא כמקלקל את הדין וקרובי עול שנאוי ונשוקץ חסר ותועבה
וגורם לתועבה דברים האמורים צדין ונענה את הארץ ונחלל את השם
ונוסקל את השכינה ונפיל את ישראל צמצו ונגלה אותם מארצם : צמדה.
זו מדה הארץ : צמסקל. כונשענו : וצמסורה. היא מדה הלח והיעש [צ"ו
ס"א צ"ב כ"ע] : (ל) אצני לדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן : איפת. היא
מדה היעש : הין. זו היא מדה הלח : אשר הולאתי אתכם. על מנת כן. ד"א
אני הצנחתי צנוריים צין טיפה של צנור לטיפה שאינה של צנור ואני
הנאמן ליפרע מניי שטונן ונשקלותיו צמלח להונות את הצנוריות שאין
נכירין צהם :

כ (ג) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזרחות : מות יונת. צניה
דין ואם אין כח צניה דין עם הארץ נכסייעין אותן [ת"כ] : עם

אֲשֶׁר יִתֵּן מִזְרְעוֹ לַמֶּלֶךְ מוֹת יוֹמַת עַם
 הָאָרֶץ יִרְגְּמֵהוּ בְּאֶבֶן : (ג) וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת־
 פְּנֵי בְּאִישׁ הֵהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ
 כִּי מִזְרְעוֹ נָתַן לַמֶּלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת־
 מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת־שֵׁם קְדוֹשִׁי : (ד) וְאִם
 הָעַלְם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת־עֵינֵיהֶם
 מִן־הָאִישׁ הַהוּא בְּתַתּוֹ מִזְרְעוֹ לַמֶּלֶךְ
 לְבַלְתִּי הָמִית אֹתוֹ : (ה) וְשָׁמַתִּי אֹנִי אֶת־
 פְּנֵי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי
 אֹתוֹ וְאֶת אֶבְלֵהוּנִים אַחֲרָיו לְזָנוֹת אַחֲרֵי

תרגום אונקלוס

אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְגְּמֵנִיהּ בְּאַבְנָא : (ג) וְאֲנָא אֶתֵּן יִת
 רִגְזִי בְּגִבְרָא הַהוּא וְאִישִׁיעִי יִתִּיהּ מִגּוֹ עִמִּיהּ אַרְי מִזְרַעִיהּ יִהֵב לְמוֹלֶךְ
 בְּדִיל לְסַאבָּא יִת מִקְדָּשִׁי וְלֹאֲחַלָּא יִת שְׁמָא דְקְדוֹשִׁי : (ד) וְאִם מִכְּבִישׁ
 יִכְבִּישׁוּן עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִת עֵינֵיהוֹן מִן גִּבְרָא הַהוּא בְּדִיחֵב מִזְרַעִיהּ
 לְמוֹלֶךְ בְּדִיל דְּלֹא לְמַקְטִיל יִתִּיהּ : (ה) וְאִשְׁוִי אֲנָא יִת רִגְזִי בְּגִבְרָא
 הַהוּא וּבְסַעְדוּהִי וְאִישִׁיעִי יִתִּיהּ וְיִת פֶּל דְּטַעֲנ בְּתַרוּחִי לְמַטְעִי בְּתַר מוֹלֶךְ

הארץ. שצנינו נכרחם הארץ שעתידין לירש אה הארץ על ידי מלכות הללו
 [ת"כ]: (ג) אהן אה פני. פנאי שלי פונה אני מכל עסקי ועוסק בו [ת"כ]:
 באיש. ולא צלצור שאין כל הצבור נכרתין: כי מזרעו נתן לנוולך. לפי שאה'
 נעציר צנו וצחו באש צן צנו וצן צחו ונניין חלמוד לוור כי מזרעו נתן
 לנוולך זרע פסול ונניין ת"ל צחתו מזרעו לנוולך [ת"כ סנהדרין ס"ז]:
 לזען טווא אה נקדשי. אה כנסת ישראל שהיא נקודסת לי כלסון ולא יחלל
 אה נקדשי [ויקרא כ"ח]: (ד) ואה העלס יעלינו. אה העלינו דצצר אחד
 סוף שיעלינו דצברים הצצה אה העלינו סנהדרי קטנה סוף שיעלינו
 סנהדרי גדולה: (ה) ונשפחתו. אור רבי שזעון וכי נשפחה נה חטאה
 אלא ללמדך שאין לך נשפחה שיש צה מוכס שאין כולם מוכסין שכולן
 נחפזין עליו: והכרתי אותו. לנה לאור לפי שאור נשפחתו יכול יהיו כל

ויקרא כ קדושים

הַמֶּלֶךְ מִקְרֵב עַמּוֹ : (א) וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר
תִּפְגַּח אֶל־הָאֵבֶת וְאֶל־הַיְדוּעִים לִזְנוֹת
אֲחֵרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פְּנֵי בְנֵי־פֶשֶׁה הַהוּא
וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקְרֵב עַמּוֹ : (ב) וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם
וְהִייתֶם קְדוֹשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם :
שְׁשֵׁי שְׁבִיעִי (ג) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקְתִּי
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מִקְדְּשְׁכֶם :
(ד) כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלַל אֶת־אָבִיו
וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָדַד
דָּמּוּ בּוֹ : (ה) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ
אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ רֵעֵהוּ מוֹת־
יוּמָת הַנְּאֻף וְהַנְּאֻפֶת : (ו) וְאִישׁ אֲשֶׁר

תרגום אונקלוס

מגו עִמְהוֹן : (א) וְאִנְשׁ דִּי יִתְפַּגֵּי בְּתַר בִּידִין וּדְכוּרֵי לְמַטְעֵי בְּתַרְהוֹן
יִתְפַּגֵּי יַת רִגְזֵי בְּאִנְשָׁא הַהוּא וְאִנְשֵׁי יִתִּיה מְגו עִמְהִי : (ב) וְתִתְקַדְּשׁוּן
יִתְהוֹן קְדִישִׁין אֲרִי אֲנָא יי אֱלֹהִיכוֹן : (ג) וְתִטְרוֹן יַת קִימֵי וְתַעֲבְרוֹן יִתְהוֹן
אֲנָא יי מִקְדְּשִׁכוֹן : (ד) אֲרִי גְבַר גְּבַר דִּי יִלוּט יַת אָבוּהִי וְיַת אִמֵּיהּ
אֲתִקְטָלָא יִתְקַטֵּיל אָבוּהִי וְאִמֵּיהּ לֹט קְטָלָא חֵיב : (ה) וְגַבְרֵי דִי יִגּוֹף יַת
אִתְתּוֹ גְּבַר דִּי יִגּוֹף יַת אִתְתּוֹ חֵבְרִיהּ אֲתִקְטָלָא יִתְקַטֵּיל גִּיפָא וְגִיפָתָא :
(ו) וְגַבְרֵי דִי יִשְׁבּוּב יַת אִתְתּוֹ אָבוּהִי עֲרִיתָא דְאָבוּהִי גְּלִי אֲתִקְטָלָא
הַעֲשִׂתֶם זִכְרֹת תְּלוּד לִוְרֵי אֹתוֹ וְזִכְרֹת אֹתוֹ וְלֹא כֹל הַעֲשִׂתֶם זִכְרֹת
אֵלָּא בִּיסוּרֵי : לְזִכְרוֹת אַחֲרֵי הַעוֹלָךְ. לְזִכְרוֹת טַרְעָא ע"א שְׁעֻדָּה צִבְרֵי וְאִפְּסִי אִין
זו עֲבוּדָתָא [ח"כ] : (א) וְהַתְקַדְּשִׁיתֶם. זו פְּרִישַׁת ע"א : (ב) אֲבִיו וְאִמּוֹ קָדַד.
לְזִכְרוֹת לְאַחַר מִיתָתָא [ח"כ כְּסֵהרְדִין פ"ה] : דְּמִיּוֹ צו. זו סְקִיל' וְכֵן כֹּל מִקּוּס סְנַאֲזוּר
דְּמִיּוֹ צו דְּמִיּוֹס צִס וְלִמְדוֹ מֵאֲזוֹ וִידְעוּנִי סְנַאֲזוּר צִס צִלְזֵן יִרְגֵמוּ אֹתוֹס
וְמִיּוֹס צִס. וּפְשׁוּטוֹ טַל מִקְרַח כְּמוֹ דְּמִי צִפְשׁוֹ אִין כְּעִשְׁט עַל מִיתְחַסוֹ אֵלָּא
טַל טַחֲסוֹ גַרְס לְעִזְמוֹ טִיחְרוֹ : (א) וְאִישׁ. פְּרַע לְקַטֵּן : אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת אִשְׁתּוֹ.

וימרא כ קדושים

ס ט

יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁת־אָבִיו עֲרוֹת אָבִיו נָלְהָ
 מוֹת־יוֹמָתוֹ שְׁנִיָּהֶם דְּמִיָּהֶם בָּם: (ז) וְאִישׁ
 אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כְּלֶתוֹ מוֹת יוֹמָתוֹ
 שְׁנִיָּהֶם תָּבֵל עָשׂוֹ דְּמִיָּהֶם בָּם: (ח) וְאִישׁ
 אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכֹר מִשְׁכַּבֵּי אִשָּׁה
 תוֹעֵבָה עָשׂוֹ שְׁנִיָּהֶם מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמִיָּהֶם
 בָּם: (ט) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשָּׁה וְאֶת־
 אִמָּהּ זַמָּה הוּא בְּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהֵן
 וְלֹא־תִהְיֶה זַמָּה בְּתוֹכְכֶם: (י) וְאִישׁ
 אֲשֶׁר יִתֵּן שִׁכְבָּתוֹ בְּבַהֲמָה מוֹת יוֹמָת
 וְאֶת־הַבַּהֲמָה תִּהְרָגוּ: (יא) וְאִשָּׁה אֲשֶׁר

תרגום אונקלוס

יִתְקַטְלוּן תְּרוּיָהוֹן קַטְלָא חֵיבִין: (ז) וְגִבְרָ דִּי יִשְׁכַּבֵּיַת בְּלִתִּיָּה אֶתְקַטְלָא
 יִתְקַטְלוּן תְּרוּיָהוֹן תְּבַלָּא עַבְדוֹ קַטְלָא חֵיבִין: (ח) וְגִבְרָ דִּי יִשְׁכַּבֵּיַת
 דְּכּוֹרָא מִשְׁכַּבֵּי אֶתְתָא תוֹעֵבָתָא עַבְדוֹ תְּרוּיָהוֹן אֶתְקַטְלָא יִתְקַטְלוּן קַטְלָא
 חֵיבִין: (ט) וְגִבְרָ דִּי יִסַּב יַת אֶתְתָא וְיַת אִמָּה עַצַּת הַטְּאִין הִיא בְּגוֹרָא
 יוֹקְדוּן יִתִּיה וְיִתְהוּן וְלֹא תְהִי עַצַּת הַטְּאִין בִּיגִיבֹון: (י) וְגִבְרָ דִּי יִתֵּן

פרט לאשת קטן לנודנו טאין לקטן קדושין [קדושין י"ט סנהדרין כ"ג] ועל
 חיזו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעסו. פרט לאשת נכרי
 לנודנו טאין קדושין לנכרי: מות יונם הנואף והנאופת. כל נישתם האנורה
 צחורה סתם אינה אלא חנק: (ז) תבל עשו. גנאי ל"א ונלצלצין זרע האז
 צזרע הבן: (ח) ונשכבי אשה. ונכניס כונכחול צשפופרת [סנהדרין כ"ה]:
 (ד) ישרפו אמתו ואמתן. אי אמה יכול לונר אמתו הראשונה ישרפו שהרי
 נשאה צהיתר ולא נאסרה עליו אלא אמה הכחוצין כאן שתיסן לאסור
 טנשא את חמותו ואמה ויש נרצותינו טאוונרים אין כאן אלא חמותו ונשו
 אמתן את אמת נסן ולטון יווגי הוא הן אמת [סנהדרין ע"ה]: (ט) ואת
 הבהמה שהרגו. אם אדם טעל צטעס ונש טעלס אלא מפני טבה לאדם

ויקרא כ קדושים

תִּקְרַב אֶל־כָּל־בְּהֵמָה לְרִבְעָה אֹתָהּ
וְהִרְגֵתָ אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבְּהֵמָה מוֹת
יוֹמָתוֹ דְּמִיָּהֶם בָּם׃ (י) וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח
אֶת־אִהּוֹ בֵּת־אָבִיו אוֹ בֵּת־אִמּוֹ וְרָאָה
אֶת־עֲרוֹתֶיהָ וְהָיָה־תְּרָאָה אֶת־עֲרוֹתָיו
חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינָיו בְּנֵי עַמֶּם עֲרוֹת
אִהּוֹ גְלָה עוֹנֵו יִשָּׂא׃ (י) וְאִישׁ אֲשֶׁר־
יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה דְּוָהּ וְגָלָה אֶת־עֲרוֹתֶיהָ
אֶת־מִקְרָהּ הֵעֲרָה וְהָיָה גְדָתָהּ אֶת־מִקְוֹר
דְּמִיָּהּ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקְרַב עַמֶּם׃

תרגום אונקלוס

שְׂכֻבְתִּיהָ בְּבַעֲרָא אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל וְיָת בְּעִירָא תְּקַטְלוּן׃ (י) וְאִתְתָּא
דִּי תִקְרַב לֹת בְּעִירָא לְמִשְׁלַמְתָּ בְּהַ וְתִקְטוּל יָת אִתְתָּא וְיָת בְּעִירָא אֶתְקַטְלָא
יִתְקַטְלוּן קַטְלָא חֵיבִין׃ (י) וְגִבְרָ דִּי יִסַּב יָת אִתְתִּיהָ בֵּת אָבִיהָ אוֹ בֵּת
אִמֶּיהָ וְיַחְזִי יָת עֲרִיתָהּ וְהָיָה תַחְזִי יָת עֲרִיתֶיהָ קִלְנָא הוּא וְיִשְׁתִּיעֲזוֹן לְעֵינֵי
בְּנֵי עַמְהוֹן עֲרִית אִתְתִּיהָ גְלִי חֻבְיָה יִקְבֵּל׃ (י) וְגִבְרָ דִּי יִשְׁכַּב יָת
אִתְתָּא מִסָּבְבָה וְיִגְלֵי יָת עֲרִיתָהּ יָת קִלְנָה גְלִי וְהָיָה תִגְלֵי יָת סוֹאֲבֵרָה
דְּמִיָּהּ וְיִשְׁתִּיעֲזוֹן תְּרוּיְהוֹן מִגּוֹ עַמְהוֹן׃ (י) וְעֲרִית אִתְחָ אִתְחָ וְאִתְחָ אִתְחָ

תקלה על ידה לפיכך חזר הכתוב חסדל קל וחומר לחדש שידוע להנחין
צין טוב לרע וגורם רעה לחצרו לעצור עזירי' כיוולא צדבר אהה חומר חזר
תאזרון חס כל הנוקמות [דברים ה'] הרי דברים ק"ו ונהה חילנות שאין
רוחין ואין שוועין על שזאת תקלה על ידם חזרה חזרה השחת שרוף וכלה
הנוטה חס חזירו ונדך חיים לדרכי גיחה על אהת חונה וכמה׃ (י) חסד
הוא לשון חרמי חרפא חסודא ונדרשו חס חומר קין נשא חומר חסד
עשה חוקוס לזנות עולמו חוננו [סנהדרין כ"ח] שחומר עולם חסד יצנה
[חזקוני פ"ע]׃ (יח) הערה. גלה וכן כל לשון ערוה גליי חס וסו"ו יורדה
בחינה לשם דבר כמו זעורה נגזרת לח קס וכל זע [אסתר ה'] וכן אחיה נגזרת לח

ויקרא כ קדושים
 ע
 (יט) וְעֲרוֹת אַחוֹת אִמְךָ וְאָחוֹת אָבִיךָ לֹא
 תִגְדֶּה כִּי אֶת־שְׂאֵרוֹ הֶעֱרָה עִוְנָם יִשְׂאוּ׃
 (כ) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־דֹּדְתּוֹ עֲרוֹת
 יָדוֹ גְּלָה הַטָּאָם יִשְׂאוּ עֲרִירִים יָמְתוּ׃
 (כא) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ אָחִיו גְּדָה
 הוּא עֲרוֹת אָחִיו גְּדָה עֲרִירִים יִהְיוּ׃
 (כב) וּשְׁמֵרְתֶם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־
 מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אִתְּם וְלֹא־תִקְיֹא אֶתְכֶם
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיֵּא אֶתְכֶם שָׁמָּה
 לְשֶׁבֶת בָּהּ׃ שְׁבִיעִי (כג) וְלֹא תֵלְכוּ בְּחֻקֹּת

תרגום אונקלוס

לֹא תִגְלִי אֲרִי יֵת קְרִיבִיָּה גְּלִי חֻבִּיָּהוּן יִקְבְּרוּן׃ (כ) וְגַבְר דִּי יִשְׁכּוּב עִם
 אִתָּת אַח אָבוּהִי עֲרִיטָא דְאָח אָבוּהִי גְּלִי חֻבִּיָּהוּן יִקְבְּלוּן בְּלֹא וְלֹד יִמּוּתוּן׃
 (כא) וְגַבְר דִּי יִשְׁכַּב יֵת אִתָּת אָחוּהִי מִרְחֻקָא הִיא עֲרִיטָא דְאָחוּהִי גְּלִי בְּלֹא
 וְלֹד יָהוּן׃ (כב) וְתִשְׁרוּן יֵת כָּל קִטְיֵי וְיֵת כָּל דִּינֵי וְתִעֲבְדוּן יִתְחוּן וְלֹא
 תִרְקוּן יִתְכוּן אֲרַעָא דִּי אָנָּא מְעִיל יִתְכוּן תַּמָּן לְמִיתֵב בָּהּ׃ (כג) וְלֹא

והעראה זו נחלקו זה רבותינו י"א זו נשיקת טעם וי"א זו הכנסת עטר' (יט) וערות
 אחות אמך. שנה הכתוב בזה הכתוב לומר שהזהר עליהם בין על אחות אביו ואמו
 מן האב בין על אחיותיהן מן האם אבל ערות אחי אביו לא הזהר אלא
 על אשת אחי אביו וכן האב׃ (כ) אשר ישכב את דודתו. הענין זהו כל ללמד
 על כרת האמור למעלה שהוא בעונש הליכת עירי (בשמות כ"ד)׃ ערירים.
 כחגומו כלל ולד ודומה לו ואנכי הולך עירי (בראשית ע"ו) יש לו זנים
 קוצרן אין לו זנים ונת כלל זנים לכך שנה צנני וקראות אלו ערירים
 ימותו ערירים יהיו עירי' ימותו אם יהיו לו צעעת עזירה לא יהיו לו
 כשימותו לפי שקוצרן צמיו ערירים יהיו אם אין לו צעעת עזירה יהיה
 כל ימיו כמו שהוא עכשיו׃ (כא) נדה היא. השכינה הזאת מנוודה היא
 ומאוסה. רבותינו דרשו לאסור העראה זה כנדה שהעראש מפורשת זה את
 מקרה הערה׃ (כג) ולקוץ. לפון מילום כמו קלתי צמי (בראשית כ"ז)

ויקרא כ קדושים

הַזֵּנוּי אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלַּח מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־
כָּל־אֱלֹהֵי עֲשׂוּ וְאֶקֶץ בָּם: (כד) וְאָמַר לָכֶם
אֲתֶם תִּירְשׁוּ אֶת־אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֲתַנְנֶה
לָכֶם דְּרֹשֶׁת אֶתֶּה אֶרֶץ זִבְת חֶלֶב וְדִבְשׁ
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם
מִן־הָעַמִּים: מַפְטִיר (כה) וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־
הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף
הַטְּמֵא לַטְּהוֹר וְלֹא־תִשְׁקְצוּ אֶת־
נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכֹל אֲשֶׁר
תֵּרַמַּשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם
לַטְּמֵא: (כו) וְהֵייתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ
אֲנִי יְהוָה וְאִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים

תרגום אונקלוס

תִּהְיוּ בְּנֵימִסִּי עִמָּיָא דִּי אָנָּא מַגְלִי מִן קַדְמִיכוֹן אָרִי יֵת כָּל אֱלִין עֲבָדוּ
וְרַחֵיק מִימְרֵי יִתְחוּן: (כד) וְאֶמְרִית לְכוּן אֲתוּן תִּירְתוּן יֵת אֶרְעוּן וְאָנָּא
אֲתַנְיָנָה לְכוּן לַמִּירַת יֵתָה אֶרְעַ עֲבָדָא חֶלֶב וְדִבְשׁ אָנָּא יֵי אֱלֹהֵינוּ דִּי
אֶפְרָשִׁית יֵתְכוּן מִן עַמָּיָא: (כה) וְתַפְרִישׁוּן בֵּין בְּעִרָא דְכִיָּא לְמַסְאָבָא
וּבֵין עוֹפָא מַסְאָבָא לְדְכִיָּא וְלֹא תִשְׁקְצוּן יֵת נַפְשֹׁתְכוּן בַּבְּעִרָא וּבָעוֹפָא
וּבְכֹל דִּי תִרְחִישׁ אֶרְעָא דִּי אֶפְרָשִׁית לְכוּן לְמַסְאָבָא: (כו) וְתַחֲזוּן קַדְמֵי
קְדִישֵׁין אָרִי קְדִישׁ אָנָּא יֵי וְאֶפְרָשִׁית יֵתְכוּן מִן עַמָּיָא לְמַחֵי פִלְחִין קַדְמֵי:

אִדָּם טַהוּרָא קָן צַנוּוּנוּ: (כה) וְהִבְדַּלְתֶּם צִין הַטְּהוֹרָה הַטְּהוֹרָה לְטַמֵּאָה. אִין
לְרִיךְ לוֹוֵר צִין פְּרָה לְמוֹר שְׁהִי מוֹבְדִלִין וּנְכַרִין הַס אִלָּא צִין טַהוֹרָה לָךְ
לְטַמֵּאָה לָךְ צִין טַהוֹרָה רַבּוּ שֶׁל סִינּוֹן לְטַהַר חֲלִיו וְכַוְנָה צִין רַבּוּ לְחִיו
וְכֹל שְׁעָרָה: אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לְטַמֵּאָה. לְאִסּוּר: (כו) וְאִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן
הָעַמִּים לְהֵיוֹת לִי. אִם אִתְּם מוֹבְדִלִים וְהֵם טַהוֹרִים אִתְּם שְׁלִי וְאִם לֹא טַהוֹרִים
אִתְּם שֶׁל נְכוֹדְכֵלְנֵר וְחַכְרֵי. רַזִּי אֲלַעֲזַר צִין עֲזַרִי לוֹוֵר וּנְיָן שֶׁלָּא יֵאמַר אִדָּם

ויקרא כ כא קדושים עא
 לְהִיּוֹת לִי : (כ) וְאִישׁ אֶרְאֶשָׁה כִּי־יְהִיָּה
 בָּהֶם אוֹב אוֹ יִדְעֵנִי מוֹת יוֹמָתוֹ בְּאֶבֶן
 יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמִיָּהֶם בָּם : פ פ פ
 כא (ב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֹמַר אֶל־
 הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרָן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ
 לֹא־יִשְׁמָא בְּעַמּוּי : (ג) כִּי אִם־לְשֹׂאֵרוֹ
 הִקְרַב אֵלָיו לְאָמוֹ וְלְאָבִיו וּלְבָנוֹ וּלְבִתּוֹ
 וּלְאֶחָיו : (ד) וּלְאֶחָתּוֹ הַבְּתוּלָה הַקְרוּבָה
 אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא־הִיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִשְׁמָא :

תרגום אונקלוס

(כ) וגבר או אמתא ארי יהי בהון בדין או דכורו אתקטלא יתקטרו
 באבנא ירגמון יתהון קטלא חיבין :

כא (ב) ואמר יי למשה אימר לכהניא בני אהרן ותימר להון על מית
 לא יסמא בעמיה : (ג) אלהן לקריביה דקריב ליה לאמיה
 ולאבוי ולאבוי ולאבוי ולאבוי : (ד) ולאחתיא בתולתא דקריבא

נפשי קלה צנור חזיר חי אפשי ללבוש כללים חבל יאמר אפשי ונה אעשה
 ואחי שצנורים גזר עלי ת"ל ואצדיל אחכס וכן העננים להיות לי שתהא הצדלחכס
 ונהם לשוני פורט וכן העצירה ונקבל עליו עול ונלכות שונים : (כז) כי יהיה
 זהם חזר וגו'. כאן נאמר זהם וייתה ולמעלה כרת עדים והתראה בסקילה
 מוזד בלא התראה זהכרת ושגגתם חטאת וכן לכל חייבי וייתחם שגאמר
 זהם כרת : חסלת קדושים תהיו

כא (א) אמור אל הכהנים. אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים
 [יצננות פ"ה ת"כ] : בני אהרן. יכול חללים ת"ל הכהנים [קדושין
 ג"ה] : בני אהרן. אף צעלי ונונין צנננננ. בני אהרן ולא צנות אהרן :
 לא יטנא צעמיו. צעוד שהננת צחך עניו ילא ונת ונורה [ת"כ] : (ג) כי
 אם לשאר. אין שארו אלא אשתו [ת"כ] : (ג) הקרובה. לרבות את הארוקה
 [ת"כ יצננות ס'] : אשר לא היתה לאיש. לנשכז : לה יטנא. ונורה [ת"כ
 יצננות ל"ז] : (ד) לא יטנא צעל צענוי להחלו. לא יטנא לאשתו פסולה
 שהיא מחולל זה צעודה עמו [ת"כ] וכן פשוטו של וקרא לא יטנא צעל

(7) לֹא יִשְׁמָא בְּעַד בְּעַמּוֹ דְּהַחֲדוּ: (8) לֹא יִקְרַח קְרַחַה בְּרֵאשִׁים וּפְאֵת וּקְנָם לֹא יִגְלַחוּ וּבְבִשְׂרוֹם לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂדֵמְתָא: (9) קְדֻשִׁים יְהוּ לֹא אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא יַחֲלִדוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה לָחַם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִים וְהוּוּ קְדֻשׁ: (10) אִשָּׁה זִנְיָה וְחֻלְלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשְׁהָ לֹא יִקְחוּ ק

תרגום אונקלוס

לִיָּה דִּי לֹא הוּוּת לְגַבְרָה לָּהּ יִסְתַּאב: (7) לֹא יִסְתַּאב רַבָּא בְּעַמִּיָּה לְאִחְלֻתִיָּה: (8) לֹא יִמְרְטוּן מְרַט בְּרִישִׁיהוֹן וּפְאֵתָא דְרַקְנִיהוֹן לֹא יִגְלַחוּן וּבְבִשְׂרוֹן לֹא יַחְפְּלוּן חֲפוּל: (9) קְדֻשִׁין יְהוּן קְדָם אֱלֹהֵהוֹן וְלֹא יַחֲלִדוּן שְׁמָא דְאֱלֹהֵהוֹן אֲרִי יַת קוּרְבָנָא דִּי קוּרְבַן אֱלֹהֵהוֹן אִינוּן מִקְרִיבִין וְיְהוּן קְדֻשִׁין: (10) אִתְתָּא מְטַעִיא וּמְחַלְלָא לֹא יִסְבוּן וְאִתְתָּא דְמִתְרַכָּא

בשאר צעוד שהוא צמוך עניו שיש לה קורבין שאינה נוח ונלוזה ובחזרה שאר אחרתי צמותו שהוא להחלו להחלל הוא נכסומו: (8) לא יקרח קרחה על נח והלא חף ישראל הזהירו על כך אלא לפי שנאמר צישראל צין ענייכם יכול לא יהא חייב על כל הראש חלמוד לוונר צראש וילמדו ישראל מההננים בגזרה שזה נאמר כאן קרחה ונאמר צישראל קרחה ונה כאן כל הראש חף להלן כל הראש צונשנע כל מקום שיקרח צראש ונה להלן על נח חף כאן על נח [ח"כ קדושין ל"ו מנחות כ']: ופאת זקנס לא יגלסו. לפי שנאמר צישראל לא תשחית [ויקרא י"ט] יכול לקטו צמלקט ורהעיני יהא חייב לכך נאמר לא יגלחו שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש צו השחית' וזהו תער: ובצטנס לא ישרטו שרעת. לפי שנאמר צישראל ושרט לנפש לא תחנו [ויקרא סג] יכול שרט חונש שריות לא יהא חייב אלא אחת חלמוד לוונר לא ישרטו שרעת לחייב על כל שריטה ושריטה שחיבה זו יחידה היא לדרוש שהיה לו לכתוב לא ישרטו ואני יודע שהיא שרעת: (9) קדושים יהיו. על כרחם יקדישום צ"ד צדק [ח"כ]: (10) זונה. שנצטלס בעילת ישראל האפור לה כגון חייבי כריתות או נחין או מנזר [יצמות ס"ח]: חללה. שנולדה מן הפסולים שנכסונה כגון צח אלונה מכתן גדול או צח גרושה וחלולה מכתן הדיוט וכן שנחללה מן הכסונה על ידי ציפא אשד

ויקרא כא אמור
 עב
 ויקחו כִּי־קֹדֶשׁ הוּא לְאֱלֹהֵיוּ: (ח) וְקִדְשָׁתוּ
 כִּי־אֶת־לֶחֶם אֱלֹהִיךָ הוּא מִקְרִיב קֹדֶשׁ
 יִהְיֶה־לְךָ כִּי קָדוֹשׁ אָנִי יְהוָה מִקְדָּשְׁכֶם:
 (ט) וּבֵת אִישׁ כִּהֵן כִּי תַחַל לְזַנּוֹת אֶת־
 אָבִיָּהּ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: ס
 (י) וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֲחָיו אֲשֶׁר־יִוָּצֵק עַל־
 רֹאשׁוֹ | שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמֵלֶא אֶת־יָדָיו
 לְלִבֵּשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רֹאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ
 וּבְגָדָיו לֹא יִפְרָם: (יא) וְעַל כָּל־נַפְשֹׁת
 מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:

תרגום אונקלוס

מִבְּעֻלָּה לֹא יִסְבּוּן אַרְי קָדִישׁ הוּא קָדֵם אֱלֹהִיָּהּ: (ח) וְתִקְדְּשִׁינִיָּה אַרְי
 ית קורבן אֱלֹהִיךָ הוּא מִקְרִיב קָדִישׁ יְהִי לְךָ אַרְי קָדִישׁ אָנָּה יי מִקְדָּשְׁכוֹן:
 (ט) וּבֵת גִּבּוֹר כִּהֵן אַרְי תַּתְּחַל לְמַטְעֵי מִקְדוּשָׁת אֲבוּהָא הִיא מְחַלֶּלָא
 בְּגוּרָא תַתְּקֹד: (י) וְכֹהֵנָא דִּיתְרַבָּא מֵאֲחוּהִי דִּי יִתְרַק עַל רִישֵׁיהּ מִשְׁחָא
 דְּרִבּוּתָא וְדִקְרַב ית קורבניה לְמַלְבָּשׁ ית לְבוּשֵׁיא ית רִישֵׁיהּ לֹא יִרְפִּי
 פִּירוּעַ וּלְבוּשׁוּהִי לֹא יִבְזֹעַ: (יא) וְעַל כָּל נַפְשֹׁת מֵיתָא לֹא יִיעוּל

מן הפסוקים לכהונה [קידושין ע"ז]: (ח) וקדשתו. על כרחו טאם לא
 רלה לגרש הלקה ויסקרו עד שיגרש [יזמות כ"ה]: קדוש יהיה לך. נהוג
 זו קדושה לפתוח ראשון זכר ולזכך ראשון נקטעוה [ת"כ]: (ט) כי
 תחל לזנות. כשתחלל ע"י זנות שהי' זה זיקת זעל וזנחה או מן האירוסין או מן
 הנשואין. ורבותינו נחלקו בזכר והכל נזודים טלא זכר הכתוב בפניה [סנהדרין
 כ"ח]: אח אביה היא נחללת. חללה וזנחה אח כזודו שאוננים עליו ארור
 שזו ילד ארור שזו גדל [סנהדרין כ"ג]: (י) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל
 ואיזרו גדול פרע יותר משלשי יום [ת"כ]: (יא) ועל כל נפשות נוח. זנחה
 הנה: נפשות נוח. להזניא רביעית דם מן הנה שמתנא זנחה [נזיר ל"ח]:
 לאזני ולאמו לא יטמא. לא זנח אלא להפיר לו נוח ונזיה [סנהדרין ד' ח"כ]:

ויקרא כא אמור

(ג') ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את
מקדש אלהיו כי גזר שמן משחת אלהיו
עליו אני יהוה: (ג) והוא אשה בבתוליה
יקח (ד) אלמנה וגרושה וחקלה וזה את
אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח
אשה: (טו) ולא יחלל זרעו בעמיו כי אני
יהוה מקדשו: ס שני (טו) וידבר יהוה אל
משה לאמר: (י) דבר אל־אֶהרן לאמר
איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום
לא יקרב להקריב לחם אלהיו: (יא) כי
כל־איש אשר־בו מום לא יקרב איש

תרגום אונקלוס

לאבוחי ולאמיה לא יסתאב: (ג) ומן מקדשא לא יפוק ולא יחל ית
מקדשא דאלהיה ארי פליל משח רבות אלהיה עלוהי אָנא יי:
(ג) והוא אתתא בבתולא יסב: (ד) ארמלא ומתרכא וחלילא מטעיא
ית אליו לא יסב אלהו בתולתא מעמיה יסב אתתא: (טו) ולא יחל
זרעיה בעמיה אָנא יי מקדשיה: (טו) ומליל יי עם משח למימר:
(י) מליל עם אהרן למימר גבר מפגך לדרהון די יהא ביה מומא לא
יקרב לקרבא קורבן אלהיה: (יא) ארי כל גבר די ביה מומא לא יקרב

(יג) ונגן הנקדש לא ילא. אינו הולך אחר הטעם ועוד נזכר לנדרו רבותיו
שכחן גדול נקריב חונן [ח"כ כזר ל"ז] וכן נשענו חף אם נחו אזני
ואנו אינו לרין ללאת נון הנקדש חלא עובד עבודה: ולא יחלל את נקדש.
שאינו נחלל ככך את העבודה שסתיי לו הכתוב הא כהן הדיוט שעבד
חונן חלל: (יד) חללה. שגולדה נפסולי כהונה: (טו) ולא יחלל זרעו. הא
חס נשא ח' נון הפסולות זרעו היונה חלל נדין קדושת כהונה: (יז) לחם
אלהיו. נאכל אלהיו כל פעודה קרוי לחם כנו עבד לחם רב [דניאל ה']:
(יח) כי כל איש אשר צו מוס לא יקרב. אינו דין שיקרב כנו הקריביו נא

עֹר או פֶּסֶח או חָרָם או שְׂרוּע : (יט) או
 אִישׁ אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ שֶׁבֶר רֶגֶל או שֶׁבֶר
 יָד : (כ) או־גֵבֶן או־דָּק או תְּבַלֵּל בְּעֵינָיו
 או גָּרַב או יִלְפֶת או מְרוּחַ אֲשֶׁךְ : (כא) כָּל־
 אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מוֹרַע אֶחָד הַכֹּהֵן לֹא
 יִגַּשׁ לְהַקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֵת
 לֶחֶם אֱלֹהֵיו לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב : (כב) לֶחֶם

תרגום אונקלוס

גִּבְר עוֹר או חָבִיר או חָרָם או שְׂרוּע : (יט) או גִּבְר דִּי יְהִי בֵּיה תִבְר
 רֶגְלָא או תִבְר יָדָא : (כ) או גִּבִּין או דוֹקָא או חִלְיוֹ בְּעֵינֵיה או גִּרְבָּן
 או חֲזוּן או מְרִים פְּחָדִין : (כא) כָּל גִּבְר דִּי בֵּיה מוֹמָא מוֹרַעָא דְאֶחָדָן
 פְּחָדָא לֹא יִקְרַב לְקַרְבָּא יְת קוֹרְבָנָא דִּי מוֹמָא בֵּיה יְת קוֹרְבָן אֱלֹהֵיה
 לֹא יִקְרַב לְקַרְבָּא : (כב) קוֹרְבָן אֱלֹהֵיה מְקַדְּשֵׁי קוֹדֶשִׁיא וּמִן קוֹדֶשִׁיא
 לַפַּחֲתָךְ [ונלאכי א'] : חרום. שחוטטו סקוע צין שתי העינים [צכורות ו'ד]
 טכחל שתי עיניו כחת: שרוע. טאחד ונאצרו גדולה ונחצרתה עינו אחת
 גדולה ועינו אחת קטנה או שוקר אחת ארוכה ונחצרת' [טס] : (כ) או גבן.
 טורי־ליולט (אויגענצרויען) זלע"ז [צכורות ו'ד] טגצני עיניו טערן ארוך
 וטוכ: או דק. טיש לו צעיני דוק [צכורות ל"ט] טקורים טי"לא [איין דינעסס
 געוועזע, איין הייטען, איין ווייסעס אויגען פעלל אויף דער הארנהויט]
 כמו הטוטס כדוק [יטעי' ו'] : או תצלל. דצר הונצלל את העין כגון חוט
 לצן הנחשך וין הלצן ופוסק צסירה שהוא עוגל הנוקף את השחור טקורים
 פרוגי"לא (דער אויגענאפפעל, אויגענטטערן) והחוט הזה פוסק את העוגל
 ונכנס צשחור ותרגום תצלול חיליז לשון חלוון שהוא דווה לחולעת אותו
 החוט וכן כינורו חכני ישראל צצווי הצכור חלוון נחט עינצ [צכורות ל"ה] :
 גרב וילפת. ויני טהין הס גרב זו חרס טהין היצט ונצפנים ונצחון: ילפת.
 היא חזית הונלרית ולונה נקראת ילפת טולפת והולכת עד יום הנייתה
 והוא לח ונצחון ויצט ונצפנים וננוקוס אחר קורא לגרב טהין הלח ונצחון
 ויצט ונצפנים טנאנר וצגרב וצחרס [דצרים כ"ה] כטסנוך גרב אלל חרס
 קורא לילפת גרב וכשהוא טנוך אלל ילפת קורא לחרס גרב כך ונפורט צצכורות
 [צכורות ו'ד] : ונרוח אשך. לפי התרגום וניס פחדין טפחדיו ונרוסין טצלים
 טלו כחוחין פחדיו כמו גידי פחדיו יטורגו [איוב ו'] : (כא) כל איש אשר

ויקרא כא כב אמר

אלהיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים
יאכל: (כג) אך אלהי הפרכת לא יבא
ואלהי המזבח לא יבא כי מום בו ולא
יחלל את מקדשי כי אני יהוה מקדשם:
(כד) וידבר משה אל אהרן ואר בניו
ואל כהני ישראל: פ

כב (ה) וידבר יהוה אל משה לאמר:
(ג) דבר אל אהרן ואר בניו וינזרו מקדשי
בני ישראל ולא יחללו את שמם קדשי

תרגום אונקלוס

ייכול: (כג) ברם לפרוכתא לא ייעיל ולמדבחה לא יקרב ארי מוסא
פיה ולא יחל ית מקדשי ארי אנא יי מקדשהו: (כד) ומליל משה עם
אהרן ועם בנהי ועם כל בני ישראל:

כב (ה) ומליל יי עם משה למימר: (ג) מליל עם אהרן ועם בנוי
ויסרשון מקדשיא רבני ישראל ולא יחלון ית שמא דקדשי

זו מוס. לרבות שאר מומין [ת"כ]: מוס זו. צעוד עומרו זו פקול הא חס
עצר עומרו כשר: לחס אלהי. כל ויחל קרוי לחס: (כג) ונקדשי הקדשים.
אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יחל. אלו קדשים קלים [ת"כ] ואם נאמרו
קדשי הקדשים לונה נאמר קדשים קלים חס לא נאמר הייתי אומר נקדשי
הקדשים יחלל צעל מוס שומניו שהותרו לזר שאכל ונשה צמר המלואים אכל
צמח ושוק של קדשים קלים לא יאכל שלא ונינו זר חולק צמן לכך נאמרו
קדשים קלים כך ונפרש צמחים ק"א: (כג) אך אל הפרכת. להזות שבע
הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החינוך ושניהם האדרכו ליכתב ונפרש
צמ"כ: ולא יחלל את מקדשי. שאם עמד עבודתו מוחללת ליפסל: (כד) וינזר
ונשה. המלואים הזאת: אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל. להזהיר ציה
דין על הכהנים [ת"כ]:

כב (ג) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה וכן הוא אומר וינזר מאחרי [יחזקאל
י"ד] נזרו אחור [ישעי' ח'] יפרשו מן הקדשים ציני עונאחן. ד"ח
וינזרו ונקדשי בני ישראל אשר הם ונקדשים לי ולא יחללו את שמם קדשי

ויקרא כב אמור
 אשר הם מקדשים לי אני יהוה: (ג) אמר
 אלהם לדלתים כד-איש | אשר-יקרב
 מכל-זרעכם אל-הקדשים אשר יקדישו
 בני-ישראל ליהוה ושמאתו עליו
 ונכרתה הנפש ההוא מלפני אני יהוה:
 (ד) איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או
 זב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר
 והגגע בכל-טמא-נפש או איש אשר-
 תצא ממנו שכבת-זרע: (ה) או-איש אשר

תרגום אונקלוס

די אינון מקדישין קדמי אנא יי: (ג) אמר להון לדריכון כל גבר די
 יקרב סבל בניכון לקדישיא די יקדישון בני ישראל קדם יי וסאובתיה
 עלוהי וישתיצי אנשא הוא מן קדמי אנא יי: (ד) גבר גבר מזרעא
 דאהרן והוא סגיר או דאיב בקדשיא לא ייכול עד די ידפי ודיקרב
 בכל טמא גפשא או גבר די תפוק מניה שכבת זרעא: (ה) או גבר די

הנוקרא ודרסהו: אשר הם מקדשים לי. לרבות קדשי כהנים עליון:
 (ג) כל איש אשר יקרב. אין קרינה זו אלא אכילה וכן מלינו שנאמרה אזהרת
 אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה בכל קדש לא חגע אזהרה לאוכל ולמדוה
 רבותינו מנזרה שזה [זנחים מ"ח] וא"ח לומר שמייצ על הנגיעה שהרינאמר
 כרח על האכילה בלו אח אהרן שמי כריתות זו אצל זו ואם על הנגיעה חייב
 לא הולך לחייבו על האכילה וכן נדרש בח"כ וכי יש נוגע חייב א"כ מה ת"ל
 יקרב משיבט ליקרב שאין חייבים עליו משום טומאה אלא א"כ קרבו ומיירי
 וא"ת שלש כריתות בטומאת כהנים למה כבר נדרשו בוסכת שזעוה אחת
 לכלל ולחת לפרט כו' [שזעוה ז']: וטומאתו עליו. וטומאת האדם עליו
 יכול בצער הכתוב מדבר וטומאתו של בשר עליו ובטמא שאלל אח הטמא הכתוב
 מדבר על כרחק ממשמעו אחת למד בני טומאתו פורחת ומנו הכתוב מדבר ואז
 האדם שים לו טהרה בטבילה: ונכרתה. יכול מלד זה ללד זה יכרת מונקומו
 ויחישנ בצוקס אשר תלמוד לומר אחי ה' ככל מקום אחי: (ד) ככל טמא
 נפש. בני טמא נפש: (ה) ככל שרץ אשר יטמא לו. שמייער הארץ לטמא

ויקרא כב אמור

וַיָּזַע בְּכָל־שָׂרֵיךָ אֲשֶׁר יִטְמְאוּ־לוֹ אוֹ בְּאֲדָם
אֲשֶׁר יִטְמְאוּ־לוֹ לְכָל טְמֵאתוֹ: (א) נִפְשׁ
אֲשֶׁר תִּגְעֵבוּ וּטְמֵאה עַד־הָעָרֵב וְלֹא
יֵאכַל מִן־הַקְּדוּשִׁים כִּי אִם־רָחֵץ בַּשֶּׁחַר
בַּמַּיִם: (ב) וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֵאכַל
מִן־הַקְּדוּשִׁים כִּי קָחְמוּ הוּא: (ג) נִבְלָה
וּמִרְפָּה לֹא יֵאכַל לְטְמֵאתֶיהָ אֲנִי יְהוָה:
(ד) וְשָׂמְרוּ אֶת־מִשְׁמֵרֹתַי וְלֹא־יִשְׁאַף עָלָיו
חַטָּא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יִהְיֶה־לְהוֹ אֲנִי יְהוָה
מִקְדָּשָׁם: (ה) וְכָל־זָר לֹא־יֵאכַל קֹדֶשׁ

תרגום אנקלוס

יקרב בכל רחשא די יסתאב ליה או באנשא די יסתאב ליה לכל
סאובתיה: (א) אנש די יקרב ביה ויהי מטאב עד רמשא ולא ייכול מן
קדשאי אלהין אסחי בשויה במיא: (ב) ובמיעל שמשא וידפי ובתר פן
ייכול מן קדשאי ארי לחמיה הוא: (ג) נבלא ותבירא לא ייכול לאסתאבא
בה אנא יי: (ד) וישרונות מטרת מימרי ולא יקבלין עלוהי חובא וימותון
ביה אר יחלוניה אנא יי מקדשהון: (ה) וכל חלונני לא ייכול קודשא

בכעודה [ת"כ]: או בחדס, גונת: אשר יטמאו לו, כשיעורו לטונא וזהו כוונת
לכל טונאחר. לרבות נוגע בזב וזבא נדה ויולדת: (א) נפש אשר הגע זה
זאחד וזן הטונאים הללו: (ב) ואחר יאכל וזן הקדשים. נדרשת ציבורות בחרוונה
שמותר לאכלה זהערב השמש [ציבורות ע"ל]: זן הקדשים. ולא כל הקדשים:
(ג) נבלה וטרפה לא יאכל לטונאה זה. לענין הטונאה הזהיר בלן שחא
אכל נבלת עוף טהור שאין לה טונאה נוגע ומשא חלה טונאה אכילה
בזית הנליעה אסור לאכול בקדשים ולריך לומר וטרפה מי שיש ציינו
טרפה ילא נבלת עוף טמא שאין ציינו טרפה: (ד) ושנורו חת משנורתי.
ולאכול חרוונה בטונאה הגוף: ונתו זו. לנדנו שהיא מיתה צידי שמים
[ס:הרין פ"ג]: [ג] לא יאכל קדש. בחרוונה הכתוב ונדבר שכל הענין דבר
זה [סנהדרין פ"ג] חושב גהן ושכירי. תוספו על כהן ושכירו לפיכך תוספו זה נקוד

ויקרא כב אמור
 עה
 תושב כהן ושכיר לא יאכל קדש :
 (ב) וכהן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כִּסְפוֹ הוּא
 יֹאכַל בו ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו :
 (ג) ובת כהן כִּי תהיה לאיש זר הוא
 בתרומת הקדשים לא תאכל : (ג) ובת
 כהן כִּי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין
 לה ושבה אל בית אביה בנעוריה מלחם
 אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו :
 (ד) ואיש כִּי יאכל קדש בשגגה ויסקף
 חמשתו עליו ונתן לכהן את הקדש :

תרגום אונקלוס

תוֹתְבָא ד הֵנָּא וְאֲגִידָא לֹא יִיכּוּל קוֹדֶשָׁא : (ב) וְכֹהֵנָא אַרְי יִקְנֵי נֶפֶשׁ
 קִנְיָן כִּסְפוֹ הוּא יִיכּוּל בֵּיהּ וְיִלְיֵדֵי בֵּיתֵיהּ אִינּוּן יִיגְלוּן בְּלַחְמֵיהּ : (ג) וּבֵת
 כֹּהֵנָא אַרְי תִּי לְגַבְרָה חֵילּוּנֵי הִיא בְּאִפְרָשׁוֹת קוֹדֶשִׁיא לֹא תִיכּוּל : (ג) וּבֵת
 כֹּהֵנָא אַרְי תְּהִי אֲרַמְלָא וּמְתָרְכָא וְכִר לִית לָהּ וְתַתּוּב לְבֵית אֲבוּהָא
 כְּרַבְיּוּתָהּ מִלַּחְמָא דְאֲבוּהָא תִיכּוּל וְכִל חֵילּוּנֵי לֹא יִיכּוּל בֵּיהּ : (ד) וְגַבְרָה
 אַרְי יִיכּוּל קוֹדֶשָׁא בְּשִׁגְגָהּ וְיִסְקַף חֲמִשָּׁתָּהּ עַלְזָהּ וְיִתֵּן לְכֹהֵנָא יֵת קוֹדֶשָׁא :

פתח לפי שהוא דבק ואיזוהו תוסב זה כרעע שהוא קנוי לו עד היוצל ואיזוהו שכיר זה
 קנוי קנין שנים שיואל בשם זה הכתוב ולגודך כאן שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול
 בתרומתו : (א) וכהן כי יקנה נפש עבד כנעני שקנוי לגופו : ויליד ביתו הוא
 השפחות ואשת כהן אוכלת בתרומה מן הנקרא הזה שאף הוא קנין כספו
 ועוד למד מנוקרא אחר כל שהוא כציתך 'וגו' בספרי : (ג) לאיש זר ללוי
 וישראל : (ג) אלמנה וגרושה. וכן האיש הזר : וזרע אין לה. ונונו [יבנות
 פ"ז] : ושבה. הא אם יש לה זרע ונונו אסורה בתרומה כל זמן שהזרע קיים :
 וכל זר לא יאכל בו. לא בא אלף להוליא את האונן שנוחר בתרומה זרות
 אנדתי לך ולא אנינות : (ד) כי יאכל קדש. תרומה : ונתן לכהן את הקדש.
 דבר הראוי להיות קדש שאינו פורע לו נעוה אלף פירות של שולין וכן

ויקרא כב אמור

(טו) וְלֹא יַחֲלִלּוּ אֶת־קִדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־
אֲשֶׁר־יְרִימוּ לַיהוָה: (טז) וְהֵשִׂיאוּ אוֹתָם
עֵן אֲשֶׁמָּה בְּאֲכָלָם אֶת־קִדְשֵׁיהֶם כִּי
אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשָׁם: פ שלישי

(יז) וַיִּדְבַר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (יח) דַּבֵּר
אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֵל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲדֹהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל
וּמִן־הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ
לְכָל־גְּדֻרֵיהֶם וְלְכָל־גְּדֻבוֹתָם אֲשֶׁר־
יִקְרִיבוּ לַיהוָה לְעֹלָה: (יט) לְרֹצְנֵיכֶם תָּמִים

תרגום אונקלוס

(טו) וְלֹא יַחֲלֹן יֵת קִדְשֵׁי־אֵל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל יֵת דִּי יִסְרְשֹׁן קָדִם יי:
(טז) וְיִקְבְּלוּן עַל־הֹן עֵינֵן וְחֹבִיבִין בְּמִיכְלֵהֹן בְּסֹאֲבֵא יֵת קִדְשֵׁהֹן אֲרִי
אַנָּא יי מִקְדָּשֵׁהֹן: (יז) וְטַלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִיטְר: (יח) טַלִּיל עִם אַהֲרֹן
וְעִם בְּנֵיהִי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִיטְר לְהֹן גְּבַר גְּבַר טַבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְטֵן
גְּזִירָא בְּיִשְׂרָאֵל דִּי יִקְרִיב קָרְבָּנֵיהִי לְכָל גְּדֻרֵיהֹן וְלְכָל גְּדֻבוֹתָהֹן דִּי
יִקְרְבוּן קָדִם יי לְעֹלְתָא: (יט) לְרֹעֵנָא לְכוּן שְׁלִים דְּכוּרָא בְּתוֹרָא בְּאַמְרָא

נעשין תרומה (חורח כהנים): (טו) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:
(טז) והשיאו אותם. את עלמם יטענו עון זאכלם את קדשיהם שהוגדלו
לשם תרומה קדשו ונאסרו עליהן. ואנקלוס שחרגם צוויכלהון צוואנאח טלא
ללורך תרגמו כן. והשיאו אותם. זה אחד ושטלסם אחים שהיה רבי יטועאל
דורש בתורה שמדברים בזהם עלמו וכן ציוס ונלחם ימני נזרו יצא אוחו
[בנדנר ו'] הוא יצא את עלמו וכן ויקבור אוחו צניא [דברים ל"ד] הוא
קבר את עלמו כך נדרש בספרי: (יח) נדריהם. הרי עלי: נדבותם. הרי זו
[חולין צ']:] (יט) לרצונכם. הניאו דבר הראוי לרעות אחכם לפני שיהא
לכם לפזון אפי"מנט זלע"ז (נעזענפטטיגונג, פערזעטענונג), ואיזהו הראוי
ללזון: טמים זכר נצקר בכשנים ונעזים. אבל בעולת העוף אין לךך
(150)

זָכַר בַּבֶּקֶר בַּכְּשָׁבִים וּבַעֲזִים: (כ) כֹּל
 אֲשֶׁר-בּוֹ מוֹם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי-לֹא לְרִצּוֹן
 יִהְיֶה לָכֶם: (כא) וְאִישׁ כִּי-יִקְרִיב וּבַחֲ-
 שְׁלָמִים לַיהוָה לִפְלֵא-נֶדֶר אוֹ לְנִדְבָה
 בַּבֶּקֶר אוֹ בַצֹּאן תָּמִים יִהְיֶה לְרִצּוֹן כֹּל-
 מוֹם לֹא יִהְיֶה-בּוֹ: (כב) עֹזֶרֶת אוֹ שְׂבוֹר
 אוֹ-חֲרוּץ אוֹ-יִבְלֵת אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפֵת לֹא-
 תִקְרִיבוּ אֵלֶּה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא-תִתְּנֶנּוּ
 מֵהֶם עַל-הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה: (כג) וְשׂוֹר וְשָׂה
 שָׂרוּעַ וְקָלוֹט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֶדֶר
 לֹא יִרְצָה: (כד) וּמַעֲוֵד וְכַתּוּת וְנִתּוּק

תרגום אונקלוס

ובעזיא: (כ) כל די ביה מוטא לא תקרבון ארי לא לרעוא יהי לכון:
 (כא) וגבר ארי יקרב נכסת קודשיא קדם יי לפרשא נדרא או לנדבתא
 בתורי או בענא שלים יהי לרעוא כל מוטא לא יהי ביה: (כב) עזיר
 או תביר או פסיק או יבלן או גרפן או חזון לא תקרבון אלין קדם יי
 וקירבנא לא תתנון מנחון על מדבחא קדם יי: (כג) ותור ואמר יתיר
 וחסיר נדבתא תעביד יתיה ולנדרא לא יהי לרעוא: (כד) ודימרים

חנות וזכרות ואינו נפסל צמוס אלא צחסרון אצר: (כא) לפלא נדר. להפריש
 דינידורו: (כב) עורת. טס דצר של מוס עורון כלסון נקצה שלא יחא צו
 מוס של עורת: או שצור. לא יהיה: חרוץ. ריס של עין שנסדק או שנפגם
 וכן שפתו שנסדקה או נפגמה [צכורות ל"ה]: יבלת. ורו"ח של צלע"י (דיא
 ווארלע). גרב מין חזזית וכן ילפת ולסון ילפת כמו וילפת שמשון [שופטים
 ט"ז] שחזחה צי עד יום נישתה שאין לה רפואה: לא תקריבו. שלשה פעמים
 להזסיר על הקדשתן ועל שחיטתן ועל זריקת דמן [תמורה ו']: ואשה לא
 תחבו. אזרתה הקטרתן: (כג) שרוע. אצר גדול ומחצירו: וקלוט. פקסותיו
 קלוטות: נדבה תעשה אוחו. לנדק הציט: ולנדר. למוצק [ח"כ]: לא ירלה.

ויקרא כב אמור

וּכְרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאֲדָעְכֶם לֹא
תַעֲשׂוּ: (כ) וּמִיַּד בֶּן־נֶכֶד לֹא תִקְרִיבוּ
אֶת־לֶלֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֱלֹהִים כִּי
מִשְׁחַתֶּם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצוּ לָכֵם: (כ)
(כ) וַיִּדְבַר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כ) שׁוּר
אוֹיֵבֶשׁב אֶרְצוֹ כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת
יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה

תרגום אונקלוס

וּדְרִסִים וּדְיִשְׁלִיף וּדְיִגְזִיר לֹא תִקְרְבוּן קָדְשׁ יְיָ וּבְאֲדָעְכוֹן לֹא תַעֲבֹדוּן:
(כ) וּמִן בַּר עַמְמִיָּא לֹא תִקְרְבוּן יְת קוֹרְבָן אֱלֹהֵכוֹן מִכָּל אֱלִיָן אֲרִי
חַבּוּלְהוֹן בְּהוֹן מִטָּא בְּהוֹן לֹא לְרַעוּא יְהוֹן לְכוּן: (כ) וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה
לְמִיטָר: (כ) תוֹר אוֹ אִימֵר אוֹ עִזָּא אֲרִי יִתְלִיד וְיִהְיֶה שִׁבְעָא יוֹמִין בְּתַר
אִמִּיהָ וּמִיטָּא תְּמִינָאָה וְלִהְלָא יִתְרַעִי לְקָרְבָא קוֹרְבָנָא קָדְשׁ יְיָ:

אי זה הקדש צל לרלות הוי אומר זה הקדש הנוזח: (כד) ונועוך וכחות
ונחוק וכרות. צל' או צגיד: ונועך. צל' ונעוכין ציד: כחות. כחוסים יותר
ונועוך: [צכורות ל"ה]: נתוק. תלושין ציד עד שנפסקו חוטים שחלויים
צתן אצל נתונים הם צתוך הכים וסכים לא תחלש: וכרות. כרותין ככלי ועודן
צכים: ונועך. תרגום דוונרים זה לשונו צארמיית לשון כתישה: וכחות. תרגומו
ודרסים כנוו הצית הגדול רסיסים [עווסו'ו] צקיעות דקות וכן קנה הנורוסק:
וצלרלכס לא תעשו. דבר זה לפרס שום צהונה וחיה ופאפילו טוואס לכך נאמר
צארלכס לרצות כל אשר צארלכס שאי אפשר לוונר לא נלשוו על הסרוס אלא
צארץ סטרי סרוס חוצת הגוף הוא וכל חוצת הגוף נוהגת צין צארץ צין צחולס
לארץ: (כה) וניד צן נכר. נכרי שהציא קרצן ציד כהן לסקרציו לשנוים
לא תקרציו לו צעל ווס ואע"פי שלא נאסרו צעלי ווויים לקרצן צנינח אלא א"כ
ונחוקרי אשר זאת נוהגת צצנה שצצדות אצל על הנוצח צצנוסן לא סקרציוס
אצל תווינה תקצלו ווס [תוורה ו'] לכך נאמר לנעלס איס איס לרצות את
הנכרים שוודרים נדרים ונדנות כישראל [חולין י"ג]: ונשחטס. הצולסוין:
לא ירלו לכס. לכפר עליכס: (כו) כי יולד. פרט ליולא דופן: אווה ואת
צנו. נוהג צקנה שספור לשחוט סאס וסצן או סצת וסיוו נוהג צכרלי

ירצה לקרבן אשה ליהוה: (כח) ושור אוֹי־
 שיה אתו ואת־בני לא תשחטו ביום
 אחד: (כט) וכי־תזבחו ובה־תודה ליהוה
 לרצנכם תזבחו: (ל) ביום ההוא יאכל
 לא־תותרו ממנו עד־בקר אני יהוה:
 (לא) ושמרתם מצותי ועשיתם אתם אני
 יהוה: (לב) ולא תחזקו את־עם קדושי
 ונקדשתי בתוך בני ישראל אני יהוה

תרגום אונקלוס

(כח) ותורתא אז רחילא לה ולבנה לא תכסין ביומא חד: (כט) וארי
 תכסין נכסת תורתא קדם יי לרעוא לבון תכסון: (ל) ביומא הרוא
 יתאכל לא תשארון מניה עד צפרא אגא יי: (לא) ותטרון פקודי
 ותעבדון יתרון אגא יי: (לב) ולא תחזון ית שטא קדושי ואתקדש

ויוותר לשחוט האז והזן [ת"כ חולין ע"ח]: (כח) אותו ואת בנו. אף בנו
 ואותו בנושנע [חולין פ"ג]: (כט) לרנוכס תזבחו. תחלת זביחת' הזבחו
 שיהיו לרנון לכס ונזהו הרנון ציום שהוא יאכל לא זא להזבחי אלא שמהא
 שחיטה על וננת כן אל שחטוהו על וננת לאכלו לנזהר שאם תחטבו זו
 ונחשבת פקול לא יהא לכס לרנון. דצר אחר לרנוכס לדעתכס ונכאן לונתעסקן
 שפקול שחטית קדשים ואף על פי שפרט לנאכלים לשני יונים חזר ופרט
 לנאכלין ליום אחד שמהא זביחתן על וננת לאכלן בזונן: (ל) ציום שהוא
 יאכל. לא זא להזבחי אלא שמהא שחיטה על וננת כן שאם לקצוע לה זון
 אכילה כבר כתוב וצטר זבח הודת שלניו וגו' [ויקרא ו'] : אני ה' דע מי
 גזר על הדבר ואל יקל בעיניך: (לא) ושנרתס. זו הונתס [ת"כ]: ועשיתס.
 זה הונעשה: (לב) ולא תחללו. לעבור על דברי נזידין ונושנע שגאור ולא
 תחללו וס ת"ל ונקדשתי ונסור עלונך וקדש שני יוכל זיחיד ת"ל בפרך בני
 ישראל וכשהוא נוסר עלונו ינסור ע"ו לונת שכל הנוסר עלונו ע"ו הסב
 אן עושין לו נס סכן ונלינו בחנניה ונישאל ועזריה שלא נוסרו עלונן על
 נס הסב שגאור והן לא ידע להוי לך ונלכא וגו' [דניאל ג'] ונלי ולא

ויקרא כג אמור

מִקְדָּשְׁכֶם : (בג) הַמוֹצֵיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לַהֲיוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי
יְהוָה : פ רביעי

כג (ב) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
(ג) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי
קֹדֶשׁ אֲקֵה הֵם מוֹעֲדֵי : (ג) שֵׁשֶׁת יָמִים
תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת
שַׁבְּתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶה לֹא
תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל
מוֹשַׁבְתֵיכֶם : פ

תרגום אונקלוס

בגו בני ישראל אָנָּה יי מקדשכון : (בג) דאָפיק יתכון מארעא דמצרים
למחוי לבון לאלהא אָנָּה יי :

כג (ב) ומליל יי עם משה למיטר : (ג) מליל עם בני ישראל ותימר
להון מועדיא דיי די תערעון יתרון מערעי קדיש אליו אינון
מועדי : (ג) שתא יומין תתעבד עבידתא וביומא שביעאה שבא שבתא
מערע קדיש בר עבידא לא תעבדון שבתא היא קדם יי בכל מותבנ כון :

מזיל ידע להוי נך וגו' . (בג) הנוליא אחכס. ע"ו כך : אני ה' . נאמן
שלם סכר :

כג (ג) דבר אל בני ישראל וועדי ה' . עשה מועדות שיהיו ישראל
ולמדון צהס שוועצרים את השנה על גליות שנעקרו ומוקומס לעלות
לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים : (ג) ששת יומים . מה ענין שבת אלל
מועדות ללמדך שכל המהלל את המועדות וועלין עליו כאלו חלל את השבתות
וכל המקיים את המועדות וועלין עליו כאלו קיים את השבתות : (ד) אלה
(154)

ויקרא כג אמור עח

(ז) אלה מועדי יהוה מקראי קדש אשר-
תקראו אתם במועדם: (ס) בחדש
הראשון בארבעה עשר לחדש בין
הערבים פסח ליהוה: (י) ובחמשה עשר
יום לחדש יהוה חג המצות ליהוה שבעת
ימים מצות תאכלו: (י) ביום הראשון
מקרא קדש יהיה לכם בר-מלאכת
עבודה לא תעשו: (ס) והקרבתם אשה
ליהוה שבעת ימים ביום השביעי מקרא-
קדש בר-מלאכת עבודה לא תעשו: פ
(ט) וידבר יהוה אל-משה לאמר: (י) דבר

תרגום אונקלוס

(ז) אלין מועדיא דיי מערעי קדיש די תערעון יתחון בזמניהון :
(ס) בירחא קדמאה בארבעת עשרא לירחא בין שמשאי פסחא קדם
י: (י) ובחמשת עשרא יומא לירחא הדין חנא דפסיריא קדם יי שבועא
יומין פסירא תיכלון : (י) ביומא קדמאה מערע קדיש יהי לכוון כל
עבדת פולחן לא תעבדון : (ס) ותקרבון קרבנא קדם יי שבועא יומין
ביומא שביעאה מערע קדיש כל עבדת פולחן לא תעבדון : (ט) ומליל
יי עם משה למיטר : (י) מליל עם בני ישראל ותיטר להון ארי תעלון

מועדי ה'. למעלה מודבר בעבור סנה וכאן מודבר נקדוש החדש : (ה) צין
הערבים. ונשט שעות ולמעלה : פסח לה'. הקרבת קרבן ששמו פסח :
(ז) והקרבתם אשה וכו'. הם המוסקפין האמורים נפרשת פנחס ולמה נאמרו
האן לומר לך שאין המוסקפין מעכצין זה את זה : והקרבתם אשה לה'. מכל
מוקדש אס אין פרים הבא אלים ואס אין פרים ואלים הבא כנשים : שנעת
ימים. כל מוקדש שנאמר שנעת שס דבר הוא שזוע של ימים שטי"נא כלע"ז
(וויירד ניכט אויסגעשפראכען די לאהל זיצען) וכן כל לשון שמונת שעת
חוששת שלשת : מלאכת עבודה. אפי' מלאכות השוונות לכם עבודה ולזרך

ויקרא כג אמור

אל בני ישראל לוא מרת אלהם כיי תבאו
אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם
את קצירה והבאתם את עמר ראשית
קצירכם אל הכהן: (א) והניח את העמר
לפני יהוה לרצנכם ממחרת השבת
והניח הכהן: (ב) ועשיתם ביום הניפכם
את העמר כבש תמים בין שנתו לעדה
ליהוה: (ג) ומנחתו שני עשרונים סלת
בלולה בשמן אשה ליהוה ריח ניחח
ונסכה יין רביעת ההין: (ד) ולחם וקלי

ונסכו ק

תרגום אונקלוס

לארעא די אנא יחוב לכון ותחצרון ית הצדא ותיתון ית עומרא ריש
תצדכון לות פהנא: (א) ויריס ית עומרא קדם יי לרעוא לכון מפתר
זמא טבא ורימיניה פהנא: (ב) ותעבדון ביום ארמתכון ית עומרא
אימר שלים בר שתיה לעלתא קדם יי: (ג) ומנחתיה תרין עשרונין
סולתא דפילא במשח קרבנא קדם יי לאתקבלא ברעוא ונספיה חמרא
רבעות הינא: (ד) ולחיס וקלי ופירובן לא תיבלון עד בכרן זמא הרין

שי חסרון כיס בצטלה שלהן כגון דצר האצד כך הצנתי עתורת כהנים
דקתי יכול חף חולו של וועד יהא חסור צולאכח עבודה וכו': (א) ראשית
קצירכם. שחא ראשונה לקציר: עונר. עשירית אחיפה כך היתה טונה כנו
וינודו צעונר [שנות יי]: (ב) והניח. כל תרופה נוליך ונציא ועלה ונוריד
נוליך ונציא לעלור רוחות רעות וועלה ונוריד לעלור טללים רעים [ונחוח
ס"ח]: לרנכס. אם תקריצו כונשפט זה יהיה לרנן לכס: ונחוחת השבת.
ונחוחת יוס טוב הראשון של פסח שאם חמה זונר שבת צראשית אי חמה
יודע איזהו [ונחוח ס"ח]: (ג) ועשיתם כצ. חוצה לעונר הוא צא:
(ד) ונחוחתו. נחוח נכסיו: שני עשרונים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית
ההין. חנ"פ שונחחו כפולה אין נכסיו כפולים [ונחוח פ"ט]: (ד) וקלי.
(156)

וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד-עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה
 עַד הֵבִיאֲכֶם אֶת-קֶרְבֵן אֱלֹהֵיכֶם חֲקַת
 עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מִשְׁבַּתֵיכֶם : ס
 (טו) וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם
 הֵבִיאֲכֶם אֶת-עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת
 שַׁבָּתוֹת תְּמִימַת תִּהְיֶינָה : (טז) עַד
 מַמְחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ
 חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה
 לַיהוָה : (יז) מִמִּשְׁבַּתֵיכֶם תִּבְיֹאוּ לֶחֶם
 תְּנוּפָה שְׁנַי עֶשְׂרֵים סֵלֹת תִּהְיֶינָה

א' דגושה

תרגום אונקלוס

עד אִתּוֹאִיכּוֹן ית קורבנא דאלהבון קים עלם לדרבון בכל מוֹתְבִיכּוֹן :
 (טו) ותמנון לבון מפתר זמא נבא מיום אִתּוֹאִיכּוֹן ית עומרא דארמוֹתא :
 שבע שבוען שלמן יהוין : (טז) עד מפתר שבועתא שבעתא תמנון
 חמשיין זמין ותקרבון מנחתא חדתא קדם יי : (יז) מפותבניכון תיתון

קוּחַ עשוי ונכונל כך שנייבטין אותו צתנור : וכונל. הן קליות שקורין
 רכיי"לש (הללע וייט קערנער) : זכל ווושצותיכס. נחלקו צו חכני ישראל יש
 שלונדו ונכאן שהחדש נהוג בחולה לארץ ויש אונגרים לא זא חלא ללנד סלא
 נלטו על החדש חלא לאחר ירושה וישיבה ונשכצו וחלקו [קדושין ל"ו] :
 (טו) ונוחרת השבת. ונוחרת יום טוב : תנינוות התייבה. ונלנד שמתחיל
 ומונה ונצערב שאם לא כן אינן תנינוות : (טז) השבת השביעית. כחרגונו
 שבועתא שביעיתא : עד ונוחרת השבת השביעית תספרו. ולא עד זכלל וסן
 ארבעים ותשעה יום : חנושים יום והקרבתם ונחה חדשה לה'. זיום החנושים
 תקריבום ואונר חני זה נדרשו חבל פשוטו עד ונוחרת השבת השביעית
 שחא יום חנושים תספרו ונקרא ונקורס הוא : ונחה חדשה. היא הנחה
 הראשונה שהוצא וכן החדש וא"ת הרי קרבה ונחה העונר חניה כשאר
 כל הנונחות שהיא זאה וכן השעורים : (יז) ונושצותיכס. ולא נחולה לארץ :
 לחס תנופה. לחס תרונה העורס לטס גזוה וזו היא הנחה החדשה

ויקרא כג אמור

חֲמִין תֹּאמְיִנָּה בְּבוֹרִים לַיהוָה :
 (י) וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֵיהֶם לֶחֶם שֶׁבַעַת כִּבְשִׁים
 תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפֶרֶךְ בֵּין בָּקָר אֶחָד
 וְאֵילִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עִלָּה לַיהוָה וּמִנְחָתָם
 וּנְסִיכֵיהֶם אִשָּׁה רִיחֵהֶם לַיהוָה :
 (יט) וַעֲשִׂיתֶם שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת
 וּשְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה לְזֹבַח שְׁלָמִים :
 (כ) וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֶתְּם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים
 תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל־שְׁנֵי כִבְשִׁים
 קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לַכֹּהֵן : (כא) וּקְרֹאתֶם

תרגום אוגקלוס

לֶחֶם אֲרֻמָּתָא תְּרִין גְּרִיצָן תְּרִין עֶשְׂרוֹנִין סִילְתָא יִהְיוּ חֲמִיעַ יְתֵאֲסִין
 בְּבוֹרִין קָדָם : (י) וְתִקְרְבוּן עַד לְחֵמָא שֶׁבַעַא אֲמְרִין שְׁלָמִין בְּנֵי שָׁנָא
 וְתוֹר בַּר תּוֹרֵי חַד וְדִקְרִין תְּרִין יְהוֹן עֲלֵתָא קָדָם : (יט) וּמִנְחָתְהוֹן וּנְסִיכֵיהוֹן
 קוֹרְפִין דְּמִתְקַבֵּל בְּרֻעוֹא קָדָם : (כ) וְתַעֲבְדוּן צִפִּיר בַּר עֻזִּין חַד
 לְחַטָּאתָא וְתִרִין אֲמְרִין בְּנֵי שָׁנָא לְנִכְסַת קוֹדֶשׁ־יָא : (כא) וְיִרִים בְּהֵנָּא
 יְתְּהוֹן עַל לֶחֶם בְּבוֹרֵיָא אֲרֻמָּא קָדָם : (כב) עַל תְּרִין אֲמְרִין קוֹדֶשׁ־יָא יְהוֹן
 קָדָם : (כג) וְתַעֲרֻעוּן בְּכֹרֵן יוֹמָא הַדִּין מְעַרַע קִדִּישׁ יְהִי לְכוּן

האמורה לנעלה: זכורים. ראשונה לכל הנמחות אף לנמחת קנאות הנאה
 מן שעורים לא תקרב מן החדש קודם לשתי הלחם: (יח) על הלחם. נגלל
 הלחם חוצה ללחם: וונמחתם ונסכיהם. כוונתו מנחה ונסכים הנפורשים
 בכל צהמה צרפת נסכים שלשה עשרונים לפי ושני עשרונים לאיל ועשרון
 לכבש זו היא הנמחה והנסכים חצי הכין לפי ושלישית הכין לאיל ורביעית
 הכין לכבש [צמודר כ"ח]: (יט) ועשייתם שיער עזים. יכול טענת הכנשים
 והשעיר האמורים כלן הם ' הכנשים והשעיר האמורים צוונת הפקודים
 כשאתה מגיע אל פדים ואילים אינן הם אמור נעשה אלו לעמון ואלו
 לעמון "ח" כ' ונמחות "ד" אלו קרבו בכלל הלחם ואלו למוספין: (כ) והניף
 הכהן אותם תנופה. ונלמד שטעוין תנופה חיים יכול כולם ת"ל שני

ויקרא כג אמור

פ

בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֲקֵת
עוֹלָם בְּכָל־מוֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם׃
(כג) וּבִקְצֹרְכֶם אֶת־קְצִיר אַרְצְכֶם לֹא־
תִכְלֶה פֶּאת שְׂדֵךְ וּבִקְצֹרְךָ וּלְקַט קְצִירְךָ
לֹא תִלְקַט לְעַנִּי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ פ חמישי

(כג) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ (כד) דַּבֵּר
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי
בְּאַחַר לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זָכְרוֹן
תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ׃ (כה) כָּל־מְלֶאכֶת

תרגום אונקלוס

כָּל עֲבִידַת שׂוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן קִים עֲלֵם בְּכָל מוֹתְבִיכּוֹן לְדְרִיכּוֹן׃
(כג) וּבְמַחְצֵדְכּוֹן יַת חֲצָרָא דְאַרְעֵכּוֹן לֹא תִשְׁיַעֵי פִאתָא דְחֻקְלָךְ בְּהַצְדָּךְ
וּלְקַטָּא דְחֻצְדָּךְ לֹא תִלְקַט לְעַנְיִי וּלְגֵירִי תִשְׁבּוֹק תְּהוֹן אָנָּא יי אֱלֹהֵכּוֹן׃
(כג) וּמְלִיל יי עִם מִשָּׁה לְמִימֵר׃ (כד) מְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֵר
בִּירְחָא שְׁבִיעָאָה בְּחַד לִירְחָא יְהֵא לְכוֹן נִיחָא דְוִבְרָן יִכְבֵּא מְעָרַע קְדִישׁ׃
(כה) כָּל עֲבִידַת שׂוֹלְחֵי לֹא תַעֲבֹדוֹן וְתִקְרְבוֹן קוֹרְבָנָא קָדִים יי׃ (כו) וּמְלִיל

כזשים [מנחות ס"ג]: קדש יהיו. לפי ששלמי יחיד קדשים קלים הוזקק
לומר בשלמי לצור שהן קדשי קדשים: (כג) ובקלרכם. חזרו שנה לעזור עליהם
בשני לחוץ חזר רצי אצדיומי ברצי יוכי ונה ראש הכחוצ ליחנס צאנלע
הרגלים פסח ועלרת מכלן וראש השנה ויום הכפורים (וחו) נכאן ללמודך
שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי ונעלין עליו כאילו בנה ציה
המקדש והקריב עליו קרבנותיו בחוכו: חעוז. הנח לפניסה והס ילקטו
ואין לך לסייע לאחד ונהס [פאה פרק ד']: אני ה' אלהיכם. נאנן לשלם
שכר: (כד) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות לזכור
לכם עקידת ילחק שקרב תחתי חיל [ר"ה ל"ג]: (כה) והקרבתם חטה.
(159)

עבדה לא תעשו והקרבתם אשר
 ליהוה: ס (כו) וידבר יהוה אל משה
 לאמר: (כז) אך בעשור לחודש השביעי
 יהוה יום הכפרים הוא מקרא קדש יהיה
 לכם ועניתם את נפשתיכם והקרבתם
 אשר ליהוה: (כח) וכל מלאכה לא תעשו
 בעצם היום הזה כי יום כפרים הוא
 לכפר עליכם לפני יהוה אלהיכם: (כט) כי
 כל הנפש אשר לא תענה בעצם היום
 הזה וגברתה מעמיה: (ל) וכל הנפש
 אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום
 הזה והאברתי את הנפש יהוה מקרב
 עמיה: (לא) כל מלאכה לא תעשו חקת

תרגום אונקלוס

י' עם משה למימר: (כז) ברם בעשורא לירחא שביעאה הדין יומא
 דכפורהא הוא מערע קדיש יהי לבון ותענון ית נפשתיכון ותקרבו
 קרבנא קדם י': (כח) וכל עבדא לא תעבדון בכרן יומא הדין ארי
 יומא דכפורהא הוא לכפרא עליכון קדם י' אלהכון: (כט) ארי כל אנש
 די לא יתעני בכרן יומא הדין וישתצי מעמיה: (ל) וכל אנש די
 יעביד כל עבידא בכרן יומא הדין ואוביד ית אנשא ההוא מנו עמיה:
 (לא) כל עבידא לא תעבדון קים עלם לדריכון בכל מתכניכון:

הנוספין האגורין צחווש הפקודים: (כו) אך כל חכין ורקין שחורים
 ונעוטים ונכפר הוא לטעים ואינו ונכפר על טאנים טעים: (ל) והאברתי
 לפי שהוא אומר כרת בכל ונקום ואיני יודע ונה הוא כשהוא אומר והאברתי
 נגוד על הכרת שאינו אלא אגון: (לא) וכל ונלכס וגו' לעבור עליו בלאוין
 (160)

עולם לדרתיכם בכל משבת יכם :
 (3) שבת שבתון הוא לכם ועניתם את-
 נפשותיכם בתשעה לחדש בערב מערב
 עד-ערב תשבתו שבתכם : פ שש
 (ג) וידבר יהוה אל משה לאמר : (ג) ודבר
 אל בני ישראל לאמר בהמשה אשר יוב
 לחדש השביעי יהיה חג הסכות שבעת
 ימים ליהוה : (ס) ביום הראשון מקרא-
 קדש כל מלאכת עבודה לא תעשו :
 (ו) שבעת ימים תקריבו אשה ליהוה
 ביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם
 והקרבתם אשה ליהוה עצרת הוא כל-

תרגום אונקלוס

(3) שפא שבתא הוא לכון ותענון ית נפשתיכון בתשעה לירחא
 ברמשא מרמשא עד רמשא תנוחון ניהכון : (ג) ומליל יי עם משה
 למימד : (ג) מליל עם בני ישראל למימד בהמשא עשרא יומא
 לירחא שביעאה הדין חנא דמטליא שבעא ימין קדם : (כ) ביומא
 קדמאה מערע קדיש כל עבדת פולחן לא תעבדון : (ו) שבעא
 ימין תקרבון קורבנא קדם יי ביומא תמינאה מערע קדיש יהי לכון
 ותקרבון קורבנא קדם יי בנישין תהון כל עבדת פולחן לא תעבדון :

הרצה או להזיז על ונלכח לילה כנלכח יום : (כ) ויקרא קדש. קדשהו
 נכסות נקיים ונחפלה ונשאר ימים טובים צוואכל וצוונסחה ונכסות נקיים
 ונחפלה : (ו) עלרת היא. עלרתי אתכם חללי כולך שזון את צניו לסעודה
 לכך וכך ימים כיון שהגיע זמנך ליפטר אנני צני צצקסה ונכס עכצו עוני
 עוד יום אחד קשה עלי פרידתכם : כל ונלכח עבודה. אפי' ונלכח שהיא עבודה
 לכם שהם לא תעשוה יש חסרון כים צדבר : לא תעשו. יכול חף חולו של

ויקרא כג אמור

מלאכת עבודה לא תעשו: (כ) אלה
מועדי יהוה אשר תקראו אתם מקראי
קדש להקריב אשה ליהוה עלה ומנחה
זבח ונסכים דבר יום ביומו: (כא) מקבד
שבתת יהוה ומלבד מתנותיכם ומלבד
כל נדריכם ומלבד כל נדרבתיכם אשר
תתנו ליהוה: (כב) אך בחמשה עשר
יום לחדש השביעי באספכם את
תבואת הארץ תחגו את חג יהוה
שבעת ימים ביום הראשון שבתון וביום
השמיני שבתון: (כג) ולקחתם לכם ביום

תרגום אונקלוס

(כ) אליו מועדי דיי די תערעון יתחון מערעי קדיש לקרבא קורבנא
קדם יי עקתא ומנחתא נכסת קודשין ונסוכין פתגם יום ביומיה:
(כא) בר משביא דיי ובר טמנתיתון ובר מפל נדריכון ובר מפל נדרבתון
די תתנו קדם יי: (כב) ברם פחמשא עשרא יומא לירחא שביעאה
במכנשכון ית עללתא דארעא תחגון ית חגא דיי שבעא יומין ביומא
קדמאה נייחא וביומא תמינאה נייחא: (כג) ותסבון לבון ביומא קדמאה

ונועד יהא חסור צנלאכת עבודה ת"ל היא: (כז) עולה ומנחה. מנחת נסכים
הקריעה עם העולה [מנחות ז' ד]: דבר יום ביומו. חק הקלוב צחונש
הפקודים: דבר יום ביומו. הא אם עבר יומו צעל קרצנו: (כט) אך צחונשה
עשר יום תחגו. קרנן שלנים לחגיגה יכול תדחה את השבת ת"ל אך הואיל
ויש לה תשלומין כל שבעה: צאספכם את תבואת הארץ. סיהא חדש שביעי
זה צא צזון חסיפה ונכאן שנלטוו לעבר את השנים שאם אין העבור פעמים
שהוא צאלע הקיץ או החורף: תחגו. שלני חגיגה: שבעת ימים. אם לא
הניח צזה יציא צזה יכול יהא וציאין כל שבעה ת"ל ומחוסת אותו יום אחד
צחונשע ולא יוסר ולנש חומר שבעה לתשלומין [חגיגה י']: (נ) פרי עץ

ויקרא כג אמור
 פב
 הָרֵאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הַדֶּרֶךְ כַּפֹּת תְּמָרִים
 וְעֵנָף עֵץ עָבֹת וְעַרְבֵי נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם
 לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים :
 (ח) וְחַגְתֶּם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים
 בַּשָּׁנָה חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ
 הַשְּׁבִיעִי תַחֲנוּ אֹתוֹ : (ט) בַּסֶּכֶת תֵּשְׁבוּ
 שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָאֹרֶחַ בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ
 בַּסֶּכֶת : (י) לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי
 בַּסֶּכֹּת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם : (יא) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מַעֲדֵי
 יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : פ שביעי

תרגום אונקלוס

פְּרִי אֵילָנָא אֶתְרוּגִין וְלוּלָבִין וְהַדְסִין וְעַרְבִין דְּנָחַל וְתַחֲרוּן קָדָם :
 אֱלֹהִין שִׁבְעָא יוֹמִין : (ח) וְתַחֲנוּן יְתִיה חֲנָא קָדָם : שִׁבְעָא יוֹמִין
 בַּשָּׁמַח קִים עֲלֵם לְדִרְיִכּוֹן בִּירְחָא שִׁבְעָא תַחֲנוּן יְתִיה : (ט) בַּמִּטְלִיא
 תִּיתְבוּן שִׁבְעָא יוֹמִין כּל יַעֲבִיא בְּיִשְׂרָאֵל יִתְבוּן בַּמִּטְלִיא : (י) בְּדִיל
 דִּיִּדְעוּן דִּרְיִכּוֹן אֲרִי בַּמִּטְלִיא עֲנִי אוֹתִיבִית ית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּאֲפִקוּתִי
 יתְרוּן מֵאֲרַעא דְּמִצְרַיִם אָנָּא : אֱלֹהִין : (יא) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה ית סֵדֶר
 מַעֲדֵיא דִּי וְאֲלִיפִינוּן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל :

הדר. עץ שטעם עלו ופריו טוח [סוכה ל"ד] : הדר. הדר צאילנו וטענה לשנה
 וזהו אחרוג : כפת תנרים. חסרו ו"ו לנד טאינה חלא אחד : וענף עץ עבות.
 טענפיו קלועים כעצמות וכחנלים וזהו הדס העשוי כוין קליעה : (ט) האזרח.
 זה אזרח : צישראל. לרצות את הגרים [חורח כהנים] : (י) כי בסוכות
 טושנתי ענני כבוד [סוכה י"א] :

ויקרא כד אמור

כד (ב) וידבר יהוה אל-משה לאמר :
(ג) צו את-בני ישראל ויקהו אליך שמן
זית וך כתית למאור להעלות נר תמיד ;
(ג) מהימי לפרכת העדת באהל מועד
יערך אתו אהרן מערב עד-בקר לפני
יהוה תמיד חקת עולם לדרתיכם ; (ד) על
המנרה המהרה יערך את-הנרות לפני
יהוה תמיד ; פ

(ה) ולקחת סלת ואפית אתה שתים
עשרה חלות שני עשרנים יהיה החלה

תרגום אונקלוס

כד (ב) ומליל יי עם משה למימר : (ג) פקד ית בני ישראל ויסבון
לך משה וזתא דכיא פתישא לאנדרא לאדלקא בוציניא
תדירא : (ג) מברא לפרוכתא דסחרותא במשכן ומנא יסדר יתיה אהרן
מרמשא עד צפרא קדם יי תדירא קים עלם לדריכון : (ד) על מנרתא
דכיתא יסדר ית בוציניא קדם יי תדירא : (ה) ותסב סולתא ותיסי יתה

כד (ג) לו אח בני ישראל. זו פרשת מנחת הנרות ופרשת וחתה חלום
לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן לפרש נורח הונורה וכן
משמע וחתה סופך לנרות אח בני ישראל על כן : שונן זית זך. שלשה שונים
יולאים וכן הזית הראשון קרוי זך והן מפורשין בנמחות [דף כ"ו וצ"כ] :
תמיד. עליה ללילה כנו עולת תמיד שאינה אלא מים ליום : (ג) לפרכת
העדות. שלפני הארון שהוא קרוי עדות וכזותינו דרשו על נר מערבי שהוא
עדות לכל צאי עולם שהשכינה שורה בישראל שנתן זה שנתן כוננת
חזרותיה ומוננה היה ונתחיל וזה היה מסיים [שנת כ"ב ת"כ] : יערך אותה.
עריכה הראויה לנדת כל הלילה ושיערו חכמים חלי לוג לכל נר ונר והן
כדאי אף ללילי תקופת טבת ונדה זו הוקצעה להם [ת"כ] : (ד) הונורה
הטהורה. שהיא זהו עשור. ד"א על טהרה של ונורה שנטהרה ומדשק

הָאֲחֵת: (ו) וְשָׂמַתְּ אֹתָם שְׁתֵּימָּם מִעֲרֻכֹת
 שֵׁשׁ הַמִּעֲרֻכֹת עַל הַשְּׁלַחַן הַטָּהוֹר לִפְנֵי
 יְהוָה: (ז) וְנָתַתְּ עַל־הַמִּעֲרֻכֹת לְבִנְהָ זֶכֶה
 וְהִיתָה לֶלֶחֶם לְאוֹכְרָהּ אִשָּׁה לַיהוָה:
 (ח) בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁית בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁית יַעֲרֻכְנוּ
 לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית
 עוֹלָם: (ט) וְהִיתָה לְאֹהֶרֶן וּלְבָנָיו וְאֶכְלֶהוּ
 בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קִדְשִׁים הוּא לוֹ
 מֵאִשֵּׁי יְהוָה חֶק־עוֹלָם: (י) ס וַיֵּצֵא בֶן־
 אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן־אִישׁ מִצְרִי

תרגום אונקלוס

תָּרַתָּ עֲשָׂרֵי גְרִיצִין תָּרִין עֲשָׂרִין תְּהִי גְרִיצְתָּא קְדָא: (ו) וְתִשְׂוִי יְתָהוֹן
 תָּרִין סִידְרִין שִׁית־בְּסִידְרָא עַל פְּתוּרָא דְכִיָּא קְדָם יי: (ז) וְתַתֵּן עַל
 סִידְרָא לְבִנְתָּא דְכִתָּא וְתְהִי לֶלֶחֶם לְאוֹכְרָהּ קוֹרְבָנָא קְדָם יי:
 (ח) בַּיּוֹמָא דְשַׁבְּתָא בַּיּוֹמָא דְשַׁבְּתָא יִסְדְּרִינְהָ קְדָם יי תְּדִירָא מִן בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל קִים עֲלֵם: (ט) וְתְהִי לְאֹהֶרֶן וּלְבָנָהּ וְיִכְלֹנִיָּהּ בְּאֵתֵר קְדִישׁ
 אֲרִי קוֹדֶשׁ קוֹדְשִׁין הוּא לִיהּ מִקּוֹרְבָנֵי דְרֵי קִים עֲלֵם: (י) וְנִסַּק בַּר
 אֲתָתָא בַת יִשְׂרָאֵל וְהוּא בַר גְּבַר מִצְרָאִי בְּגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲתַנְצִיאוּ

תחלה מן האפר: (ו) שש הנוערכות. שש חלות הנוערכת האחת: השלחן
 הטהור. של זהב טהור. ד"א על טהרו של שלחן שלא יהיו הסגיפין סוגגניסין
 אחת הלחם וועל גזי השלחן [וננחות ל"ז ת"כ]: (ז) ונחת על הנוערכת.
 על כל אחת ונשתי הנוערכות היו שני ציכי לבונה ונלא קוונץ לכל אחת:
 וסיחה. הלבונה הזאת ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגזרה כלום אלא
 הלבונה נקטרה כשנסלקין אותה בכל שבת ושבת והיא לזכרון ללחם שעל
 ידה הוא נזכר לנפלה. כקוונץ שהיא אזכרה לוננחה: (ט) וסיחה. הוננחה
 הזאת שכל דבר הנזכר מן התנוחה בכלל וננחה היא: יאכלות. נוסק על
 הלחם שהוא לסון זכר: (י) ונלא בן אשה ישראלית. ונסיכן ילא רבי לוי אומר

ויקרא כד אמור

בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנְצוּ בַּמַּחְנֶה בֶן
הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי : (יא) וַיִּקַּב
בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיִּקְלַל
וַיִּבְיֹאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אָמוֹ שְׁלֹמִית
בְּתִלְדָּתִי לַמַּטֵּה־דָדָן : (יב) וַיִּנְיָחֶהוּ
בַּמִּשְׁמֵר לַפָּרֶשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה : פ
(יג) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר :

תרגום אונקלוס

בְּמִשְׁרֵיתָא בְּר אֶתְתָא בְּר יִשְׂרָאֵל וּגְבֵרָא בְּר יִשְׂרָאֵל : (יא) וּפְרָשׁ
בְּר אֶתְתָא בְּר יִשְׂרָאֵל יֵת שְׂמָא וְאַרְבִּיז וְאִיתְיֹאז יֵתִיה לֹת מִשָּׁה וְשֵׁם
אִמֶיהָ שְׁלֹמִית בְּת דְּבָרֵי לְשִׁכְטָא דָדָן : (יב) וְאַסְרוּהִי בְּבֵית מִטְרָא עַד
דִּיתְפָּרֶשׁ לְהוֹן עַל גְּזִירַת מִימְרָא דֵי : (יג) וּמְלִיל יֵי עִם מִשָּׁה לְמִימְרָא :

ונעולמו ילא רבי צרכיה אונר ונפרשה שלוועלה ילא לגלג ואונר ציוס השנה
יערכנו דרך הנלך לאכול פח חונה ככל יוס שניא פח לונכח של חשעה
ינניס בחוניה. ונחניתא אונר ונצית דינו של משה ילא נחויב צא ליטע
אהלו בתוך ונחנה דן אונר לו ונה טיבך לכאן אונר להם ונצני דן אני
אונר לו איש על דגלו בארות לבית אבותם כתיב [צמדצר צ'] ככנס צנית
דינו של משה וילא נחויב ענד וגדף [ח"כ]: בן איש ונלרי. הוא הונלרי
שהרג משה: בתוך בני ישראל: מלמד שנתגייר: וינלו צנחנה. על עסקי
הנחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שניחה צו ונטע אהלו: (יא) ויקב.
כתרגומו ופריש שנקב שם הנויחד וגדף והוא שם המפורש שנטע ונקיני
[סנהדרין פ"ז]: ושם אמו שלוויית צח דצרי. שכן של ישראל שפרסונה
הכחוצו לזו וונר שהיא לצדה היתה זונה: שלוויית. דהוה פטפטת שלם עלן
שלם עלך שלם עליכון ופטפטת צדצרים שואלח בשלום הכל: צח דצרי.
דצרנית היתה ונדצרת עם כל אדם לפיכך קלקלה: לנטע דן. ונגיד שהרשע
גורם גנאי לו גנאי לאציו גנאי לשצטו כיולא צו אהליאז בן אחיסונך לנטע
דן [שנות ל"א] שצח לו שצח לאציו שצח לשצטו: (יב) ויניחיהו. לצדו ולא
הניחו ונקוטש עמו ששניהם היו צפרק אחד ויודעים היו שהנקוטש צניחה
אבל לא פורש להם צאיו ויחה לכך כאונר כי לא פורש ונה יעשה לו [צמדצר
ט"ו]. אבל בעקלל הוא אונר לפרוש להם שלא היו יודעים אם חייב ויחה

ויקרא כד אמור
 פד
 (ד) הוצא אתה מקלל אל מחויץ למחנה
 וסמכו כל השמעים את ידיהם על-
 ראשו ורגמו אתו כל העדה: (טו) ואל-
 בני ישראל תדבר לאמר איש איש כי-
 יקלל אלהיו ונשא חטאו: (טז) ונקב שם-
 יהודה מות יומת רגום ורגמו בו כל-
 העדה בגר באזרח בנקבו שם יומת:
 (יז) ואיש כי יכה כל נפש אדם מות
 יומת: (יח) ומכה נפש בהמה ישלמה
 נפש תחת נפש: (יט) ואיש כי יתן מום
 בעמיתו באשר עשה בן יעשה לו:

תרגום אונקלוס

(ד) אפיק ית דארגזי למברא למשריתא ויסמכוו כל דשמעו ית ידיהו
 על רישיה וירגמוו יתיה כל בנישטא: (טו) ועם בני ישראל תמליל
 למימר גבר גבר ארי ירגיז קדם אלהיה ויקפיל חוביה: (טז) ודיפרש
 שטא דיי אתקטלא יתקטל מרגם ורגמוו ביה כל פנשתא פגיזרא
 פיציבא בפרשותיה ושטא יתקטיל: (יז) וגבר ארי יקטול כל נפשא
 דאנשא אתקטלא יתקטיל: (יח) ודיקטול נפש בעירא ישלמינה נפשא
 חלף נפשא: (יט) וגבר ארי יתן מומא בחבריה בטא דעבד בן יתעבד

אם לאו [סנהדרין ע"ח]: (ד) השומעים. אלו העדים: כל להציא את הדיינים:
 את ידיהם. אונקלוס לו דייך צראשך ואין אלו נענטים צניחתך שאתה גרומת
 לך: כל העדה. צומענד כל העדה ונכאן שטלוהו של אדם כמותו [ח"כ]:
 (טו) וגשח חטאו. זכרת כשאין התראה: ונקב שם. אינו חייב עד שיפרט
 את השם ולא הנקלל זכיווי: (טז) ונקב. לשון קללה כמו וזה אקב [צמדבר
 כ"ג]: (יז) ואיש כי יכה. לפי שנאמר ונכה איש וגו' [שמות כ"ח] אין לי
 אלא שהרג את האיש אשה וקטן וקטן ת"ל כל כפש אדם: (כ) כן יתן צו.
 פירושו דנותינו שאינו נתינת מום ומום אלא חסלווי עמוון עמוין אוחו כעבד

ויקרא כד אמור

(כ) שָׁבַר תַּחַת שֵׁבֶר עֵינַי תַּחַת עֵינַי שֵׁן
 תַּחַת שֵׁן כְּאִשֶּׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם בֵּן יִנְתֵּן
 בּוֹ : מַפְטִיר (כב) וּמַכָּה בְּהֶמָּה יִשְׁלַמְנָהּ
 וּמַכָּה אָדָם יוֹמֵת : (כג) מִשְׁפֵּט אֶחָד יִהְיֶה
 לָכֶם כִּגְר בְּאֹרֶחַ יְהוָה כִּי אֲנִי יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם : (כד) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 וַיֹּצִיאוּ אֶת־הַמִּקְלָל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה
 וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אַבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲשׂוּ כְּאִשֶּׁר
 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה : פ פ פ
 כה (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי

תרגום אונקלוס

ליה : (כ) תִּבְרָא חֶלֶף תִּבְרָא עֵינָא חֶלֶף עֵינָא שְׁנָא חֶלֶף שְׁנָא פְטָא
 דִּיתָן מוֹמָא בְּאִנְשָׁא בֶן יִתְיָב בֵּיה : (כב) וְדִיקְטוּל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָהּ
 וְדִיקְטוּל אִנְשָׁא יִתְקַטִּיל : (כג) דִּינָא חַד יְהָא לְכוּן פְּגִירָא פִּינְיָבָא
 דִּי אֲרִי אֲנָא יִי אֶלְחָכוּן : (כד) וּמְלִיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִפִּיקוּ יֵת
 דִּארְגִּיז לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וְרָגְמוּ יִתְיָב אַבְנָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדוּ פְטָא
 דִּי פִקִּיד יִי יֵת מֹשֶׁה :

לכך כתוב זו לשון נתינה דבר הכתוב מיד ליד : (כא) ונכה זהנה ישלונת.
 לנעלה דבר זהורג זהנה וכן דבר בעושה זה חצורה : ונכה אדם יונת.
 אפילו לא הרגו אלא עשה זו חצורה שלא נאמר כאן נפש ונכה אצו ואנו
 דבר הכתוב וצא להקישו לנכה זהנה ונה נכה זהנה ונחיים אף ונכה אצו
 ואנו נחיים פרט לנכה לאחר ניתה לפי שגלינו שהוקללו לאחר ניתה
 חייב הולך לוונר ננכה שפטור ונה זהנה נחלה שאם אין נחלה אין
 השלונתין אף נכה אצו ואנו אינו חייב עד שיעשה זו חצורה : (כב) אני
 ה' אלהיכם. אלהי כלכם כשם שאני ניוחד שני עליכם כך אני ניוחד על
 הגרים : (כג) ובני ישראל עשו. כל הנזות האמורה נסקילה ננקום אחר
 דחיים רגינות ותליים : חסלת פרשת ; מור

כה (ה) זהר סיני. ונה ענין שניעס אלל הר סיני והלא כל הנזות נאונרו
 (108)

לאמר: (3) דְּבַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
 אֱלֹהִים כִּי תִבְאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נָתַן
 לָכֶם וּשְׁבַת־הָאָרֶץ שִׁבְתָּ לַיהוָה: (2) וְשֵׁשׁ
 שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר
 בְּרִמְדָּה וְאִסַּפְתָּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ: (7) וּבַשָּׁנָה
 הַשְּׁבִיעִת שִׁבְתָּ שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ
 שְׁבַת לַיהוָה שָׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וּבְרִמְדָּה לֹא
 תִזְמַר: (8) אֶת סְפִיחַ קִצְיֹרֶךָ לֹא תִקְצֹר
 וְאֶת־עֲנָבֶיךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבַתוֹן

תרגום אונקלוס

כה (ח) ומליל יי עם משעה בטרורא דרסיני למימר: (3) מליל עם בני
 ישראל ותימר להון ארי תיעלון לארעא די אנא יחיב לבון
 ותשמט ארעא שמיטתא קדם יי: (2) שית שנין תזרע חקלך ושית
 שנין תכסח ברמך ותכנוש ית עללתה: (7) ובשנתא שביעתא נח
 שמיטתא יהי לארעא שמיטתא קדם יי חקלך לא תזרע וברמך לא
 תכסח: (8) ית פתא דחצדך לא תחצד וית ענבי שבקך לא תקטוף

ונסיני חלא ונה שניטה כאנרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה
 ונסיני חף כן כאנרו כללותיה ודקדוקיה ונסיני כך שנויה צת"כ. ונ"ל סך
 פירושה לפי שלא נולדו שונות קרקעות שנסנית צערצות מואצ צונטה תורה
 לונדנו שכללותיה ופרטותיה כן כאנרו ונסיני וצא הכחוצ ולנד כאן על
 כל דצור סנדצר לונטה שנסנינו היו כלם כללותיה ודקדוקיה וחזרו ונסנו
 צערצות מואצ: (3) צנת לה'. לשם ה' כשם שנאנר צנת צראשית: (7) יהיה
 לארץ. לשדית ולכרונים: לא תזמור. סקולין זמורותיה ותרגונו לא תכסח
 ידוונה לו קולים כסוחים [ישעיה ל"ג] שרופה צאט כסוחה [תהלים פ']:
 (8) אח ספיה קנירך. אפי' לא זרעה והיא לונטה ון הזרע שנפל זה צעת
 שקרי שפ קרו עיני לא תקצור לבינה אחזיק ו כשאר קניר חלא הפקר
 יהיה לכל: נזירך. שהכרת והפרשת בני חדם וחסם וכח הפקרתם: נח תנחש.

ויקרא כה בחר

יְהִי לְאָרֶץ : (ו) וְהִיְתָה שֶׁבֶת הָאָרֶץ
 לְכֶם לְאֹכְלָהּ לֶךְ וּלְעִבְדֶּךָ וּלְאִמְתֶּךָ
 וּלְשִׁכְיֶיךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ :
 (ז) וּלְבַהֲמֹתֶיךָ וּלְחִיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ תִּהְיֶה
 כְּלִי־תְבוּאָתָהּ לְאֹכֵל : (ח) וּסְפַרְתָּ לֶךְ
 שִׁבְעַת שָׁבָתִת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת
 פְּעָמִים וְהָיוּ לֶךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁבָתִת הַשָּׁנִים
 תִּשְׁעָה וָאַרְבָּעִים שָׁנָה : (ט) וְהִעְבַּרְתָּ שׁוֹפָר

תרגום אונקלוס

שְׁנַת שְׁמִיטָא יְהִי לְאַרְעָא : (ו) וְתִהְיִי שְׁמִיטָת אַרְעָא לְכוֹן לְמִיכַל לֶךְ
 וּלְעִבְדֶּיךָ וּלְאִמְתֶּיךָ וּלְאִגְרֵיךָ וּלְתוֹתְבֵיךָ דְרִירִין עִמָּךְ : (ז) וּלְבַעֲרֵיךָ וּלְחִיָּתָא
 דִּי בְּאַרְעָךָ תְּהֵא כֹל עַל־לְתָהּ לְמִיכַל : (ח) וְתִמְנִי לֶךְ שִׁבְעַת שְׁמִיטִין
 דְּשָׁנִין שִׁבְעַת שָׁנִין שִׁבְעַת זְמַנִּין וְיִהְיוּ לֶךְ יָמֵי שִׁבְעַת שְׁמִיטִין דְּשָׁנִין
 אַרְבָּעִין וְתִשְׁעָה שָׁנִין : (ט) וְתַעֲבַר שׁוֹפָר יִבְכָּא בִּירְחָא שְׁבִיעָאָה בְּעֶשְׂרָא

אוחם אייך בולר אלס און הנופקר : (ו) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ
 שאסרתים עליך לא באכילה ולא בהנאה אסרתים אלא שלא תנהוג בהם
 כזעל הבית אלא הכל יהיו שוים זה אהה ושכירך ותושבך : שבת הארץ נחס
 לאכלה. און השבות אהה אוכל ואי אהה אוכל און השמור [ת"כ] : לך ולעבדך
 ולאמתך. לפי שאומר אהה ואכלו אזיוני עמד [שמות כ"ג] יכול יהיו אסורים
 באכילה לעשרים ת"ל לך ולעבדך ולאמתך הרי צעלים ועבדים ושפוח
 אנורים כאן [ת"כ] : ולשכירך ולתושבך. אף הגרים [ת"כ]. (ז) ולצהמתך
 ולחיה. אם חיה אוכלת צהמה לא כל סכן שזונוותיה עליך מה ת"ל ולצהמתך
 נקיש צהמה לחיה כ"ז שהיה אוכלת און השדה האכל לצהמתך און הבית כלה לחיה
 און השדה כלה לצהמתך און הבית [ת"כ תענית ו'] (ח) שבתות שנים. שמונת שנים
 יכול יעשה שבע שנים לרופות שנות ויעשה יוצל אחריהם ת"ל שבע שנים שבע
 פעמים הוי אומר כל שמונה ושמונה צומנה [ת"כ] : והיו לך ימי שבע וגו'.
 נגיד לך שאע"פ שלא עשית שמונת עשה יוצל לקוף מ"ט שנה ופשוטו של
 נקרא יעלו לך חשבון שנות השמיטות לנפסר מ"ט : (ט) והעברת. לשון
 יעצירו קול צומנה [שמות ל"ו] לשון הכרזה : ציום הכפורים. מושמעת

תְּרוּעָה בַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂוֹר לַחֹדֶשׁ
 בְּיוֹם הַכַּפָּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל־
 אֲרָצְכֶם : (א) וְקִדְשַׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים
 שָׁנָה וְקִרְאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ לְכַד־יִשְׁבִּיָּה
 יוֹבֵל הוּא תְּהִיָּה לָכֶם וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶרֶץ־
 אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשָׁבוּ :
 (ב) יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תְּהִיָּה
 לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־סְפִיחֶיהָ
 וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נְזוֹרֶיהָ : (ג) כִּי יוֹבֵל הוּא

תרגום אונקלוס

לִירְחָא בְּיוֹמָא דְּכַפּוּרָא תַּעֲבִירוּן שׁוֹפָרָא בְּכָל אֲרַעְכוֹן : (א) וְתִקְדְּשׁוּן
 ית שְׁנַת חֲמִשִּׁי שְׁנִין וְתִקְרוּן חֲרוֹתָא בְּאֲרַעָא לְכָל יתְבָהָא יוֹבֵלָא הִיא
 תְּהֵא לְכוּן וְתִתּוּבוּן גְּבַר לֹא חֲסַנְתִּיהָ וְגַבַר לִזְרַעִיתִיהָ תִתּוּבוּן : (ב) יוֹבֵלָא
 הִיא שְׁנַת חֲמִשִּׁין שְׁנִין תְּחִי לְכוּן לֹא תִזְרְעוּן וְלֹא תִחְצְרוּן ית פְּתִיחָא
 וְלֹא תִקְטְפוּן ית שְׁבָקָהָא : (ג) אַרְיִ יוֹבֵלָא הִיא קוֹדְשָׁא תְּחִי לְכוּן מִן

שנאור ציוס הכפורים איני יודע שהוא צעשור לחדש א"כ למה נאמר
 צעשור לחדש אלא לוור כך תקיעה צעשור לחדש דוחה שנת ככל ארלכס
 ואין תקיעת ר"ה דוחה שנת ככל ארלכס אלא צצית דין צלצד [ת"כ] : (א) וקדשתם
 צכניקתה וקדשין אותה צצית דין ואוונרים וקודשת השנה [ת"כ] : וקדחתם
 דרוֹר. לעצדים צין נרלע צין שלא כלו לו שש שנים ונשנוכר א"ר יהודה
 ונהו לשון דרוֹר כוודיר צי דיירא וכו' [ר"ה ט'] שדר צכל ווקוס שהוא רולה
 ואינו צרשות אחרים : יובל היא. שנה זאה ונודלת ונשאר שנים צנקינת
 שס לה לצדה ונה שנה יובל שנה על שס תקיעת שופר : ושנתם איש אל
 אחוזתו. שהשדות חוזרות לצעליהן : ואיש אל ונשפחהו תשובו. לרבות
 אל הנרלע : (ב) יובל היא שנת החמישים שנה. ונה ת"ל לפי שנאמר
 וקדשתם וגו' כדאיתא צראש השנה וצת"כ : אל נזיריה. אל הענבים הושנונרי'
 אצל בולר אהה ון העופקרי' כסם שנאמר צסניעית כך נאמר ציובל כנולאן
 שמי שנים קדושות סמוכות זו לזו שנת ונ"ט שניטה ושנת החמישים יובל :
 (ג) קדש תהיה לכם. חוספת דוניה כהקדש שול תלא היא לחולין תלמוד.

ויקרא כה בהר

קָדַשׁ תִּהְיֶה לָּכֶם מִן־הַשָּׂדֶה תֹאכְלוּ אֶת־
תְּבוֹאֹתָהּ: (יג) בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הִואֹת תִּשְׁבוּ
אִישׁ אֶל־אֶחָיו: שְׁנֵי (יד) וְכִי־תִמְכְּרוּ
מִמֶּכֶר לַעֲמִיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עַמִּיתְךָ אֶל־
תּוֹנוֹ אִישׁ אֶת־אָחִיו: (טו) בְּמִסְפַּר שָׁנִים
אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עַמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר

תרגום אונקלוס

חֲקֵלָא תִיבְלוֹן יַת עֲלֵלְתָא: (יג) בְּשָׁתָא דַּיּוֹבֵלָא הָדָא תְּתוּבּוֹן גְּבֵר
לְאַחִסְגִּיתָא: (יד) וְאִרֵי תַזְבִּין זְבִינִין לְחִבְרָךְ אוֹ תַזְבִּין מִיַּד חִבְרָךְ לֹא
תּוֹנוֹן גְּבֵר יַת אָחִיו: (טו) בְּמִנִּין שְׁנַיָא בְּתַר יוֹבֵלָא תַזְבִּין מִן חִבְרָךְ
בְּמִנִּין שְׁנַיָא עֲלֵלְתָא יַזְבִּין לָךְ: (טז) לְפֻס סְגִיאֹת שְׁנַיָא תַסְגִי זְבִיעוּזֵי

לונר תהיה צהוייתה תהא [ת"כ]: מן השדה תאכלו. על ידי השדה תהא
אוכל ון הציה [ת"כ] שאם כלה לחיה מן השדה תהא לריך לצער ון הציה
כשם שנאמר בשציעית כך נאמר ציובל: (יג) תשונו איש אל אחוזתו. והיה
כבר נאמר ושבתם איש אל אחוזתו. אלא לרצת המוכר שדהו וענוהו
וגאלה שחזרת לאביו ציובל: (יד) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו כושנועו.
ועוד יש דרשה ונין כשאתה מוכר עכור לישראל חצריך תלמוד לונר וכי
תמכרו ונוכר לעמיתך מוכר ונין שאם זאת לקנות קנה מישראל חצריך
ת"ל או קנה מיד עמיתך: אל תוכו. זו אונאת ונוון [ת"כ צ"ו כ"ח]:
(טו) במוספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו לישב הנוקרא על אופניו
על האונאה זה להזהיר כשתמכור או תקנה קרקע דעו כמה שנים יש עד
היובל ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראוי לעשות ינוכר המוכר ויקנה
הקונה שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל ואם יש שנים מועטות וזה
מוכרה דנויים יקרים הרי נתאנה לוקח ואם יש שנים מרובות ואכל ונונה
תצואות הרבה הרי נתאנה מוכר לפיכך לריך לקנותה לפי הזמן וזהו שנאמר
במוספר שני תצואות ינוכר לך לפי וניין שני התצואו' שחא עומדת ציד
הלוקח תנוכר לו. ורצותינו דרשו ונכאן שהמוכר שדהו אינו רשאי לגאול
פחות ונשתי שנים שתעמוד שתי שנים ציד הלוקח מיום ליום ואפילו יש שלש
תצואות צאותן שתי שנים כגון שמוכרה לו צקמותיה ושני אינו יולא מופשוטו
כלומר ונספר שנים של תצואות ולא של שדפון ונועו שנים [ערכין כ']:
(טז) תרבה ונקמתו. תנוכרה ציוקר: תנועיט ונקמתו. תנועיט דנויים:
(172)

ויקרא כה בהר פז
 שְׁנֵי־תְבוּאֹת יִמְכַרְךָ־לְךָ׃ (ט) לְפִי אֶרְבֹּ
 הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מִקְנֵתוֹ וּלְפִי מַעַשׂ הַשָּׁנִים
 תִּמְעֵיט מִקְנֵתוֹ כִּי מִסֵּפֶר תְּבוּאֹת הוּא
 מִכָּר לְךָ׃ (י) וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עֲמִיתוֹ
 וְיִרְאֵת מֵאֲלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
 (יא) וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי
 תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְיִשְׁבַּתֶּם עַל־
 הָאָרֶץ לְבַטָּח׃ שְׁלִישִׁי שְׁנֵי (יב) וְנִתְּנָה
 הָאָרֶץ פְּרִיָּה וְאִכְלֵתֶם לְשִׁבְעַת וְיִשְׁבַּתֶּם
 לְבַטָּח עֲלֶיהָ׃ (יג) וְכִי תֹאמְרוּ מִהֲנֹאכַל
 בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֲיֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף

תרגום אונקלוס

ולפום זערות שניא תזער זבינזחי ארי מנין עללתא הוא מזבן לך׃
 (י) וְלֹא תוֹנוּ גְבַר יֵת חֲבֵרִיה וְתִדְחַל מֵאֲלֹהֶיךָ אִישׁ אֶנְא יי אֱלֹהִינוּ׃
 (יא) וְתַעֲבֹדוּ יֵת קִימִי וְיֵת דִּינִי תִּפְּרוּן וְתַעֲבֹדוּ יֵתְהוֹן וְתִיתְבוּן עַל
 אַרְעָא לְרוּחָצוֹן׃ (יב) וְתִתֵּן אַרְעָא אִפְּהָ וְתִיכְלוּן לְמִשְׁבַּע וְתִיתְבוּן לְרוּחָצוֹן
 עֲלֶיהָ׃ (יג) וְאִישׁ תִּפְּרוּן מַה יִּכְּוֹל בְּשִׁתָּא שְׁבִיעִתָא הָא לֹא נִזְרַע וְלֹא

(יז) ולא תונו איש את עניו. כאן הזכיר על אונאת דברים [ת"כ] שלא
 יקניע את חבירו ולא ישיאנו עלה שאינה הוגנת לו לפי דרכו והנחתו של
 יועץ וה"ת וני יודע אם נתכוונתי לרעה לכך נאמר ויראת ואלהיך הורע
 ונחשבות הוא יודע כל דבר הנסתר ללב שאין נוכיח אלא וני שהנחשבת כלבו
 נאמר זו ויראת ואלהיך׃ (י) וישבתם על הארץ לנטח. שבעון שנטה
 ישראל גולים שכאמר אז תרלה הארץ את שבתותיה והרלת את שבתותיה [ויקרא
 כ"ו] ושבעים שנה של גלות צל כנגד שבעים שנות שצטלו היו׃ (יב) ונתת
 הארץ וגו' וישבתם לנטח עליה. שלא תדאגו ונשנת כלורת׃ ואכלתם לשובע.
 אף צמוך הנועים תהא זו צרכה׃ (יג) ולא נאסף. אל הצית׃ את תבואתו.

ויקרא כה בהר

את־תְּבוּאתֵנוּ: (כ) וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי
לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשִׂיתָ אֶת־
הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ הַשָּׁנִים: (כג) וְיָרַעְתֶּם
אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִת וְאָכַלְתֶּם מִן־
הַתְּבוּאָה יִשֵּׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת
עַד־בּוֹא תְּבוּאתָה תֹאכְלוּ יִשֵּׁן:
(כד) וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַר לְצַמְתָּת כִּי־לִי
הָאָרֶץ כִּי־יָגִירִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי:
(כה) וּבְכַל אֶרֶץ אַחֲזַתְכֶם גְּאֻלָּה תִתְּנוּ

תרגום אונקלוס

בְּכַנּוּשׁ יָת עַל־תְּנָא: (כ) וְאַפְקִיד יָת בְּרַכְתִּי לְכוּן בְּשִׁתָּא שְׁתִּיתָּא
וְתַעֲבִיד יָת עַל־תְּנָא לְתַלַּת שָׁנִין: (כג) וְתִזְרְעוּן יָת שְׁתָּא תְּמִינָא
וְתִיכְלוּן מִן עַל־תְּנָא עַתִּיקָא עַד שְׁתָּא תְּשִׁיעָתָא עַד מִיעַל עַל־תְּנָא
תִּיכְלוּן עַתִּיקָא: (כד) וְאַרְעָא לֹא תִזְרַבֵּן לְחִלּוּמֵין אַרְי דִּי לִי אַרְעָא
אַרְי דִּירֵין וְתוֹתְבִין אַתּוּן קְדָמִי: (כה) וּבְכַל אַרְע אַחְזַתְכוּן פּוֹרְקָנָא

כגון יין ופירות האילן וספיתין הצאים ואלהים: (כא) לשלש השנים.
לקחת הששית וניסן ועד ר"ה ולשביעית ולשמוניית סזרעו בשמונית צנורחשון
ויקלרו בניסן: (כג) עד השנה השביעית. עד חג הסוכות של תשיעית שהוא
עת צא תנוחתה של שמונית לחוד הנית שכל ימות הקיץ היו צדשה צגרינות
וצחשרי הוא עת האסיף לצית ופענוי' שהיתה לריכה לעשות לארבעה שנים
צשית שלפני השנטה השביעית שהן צטלין וועצודת קרקע שחי שנים
רנופות השביעית והיוכל ונקרא זה נאמר צשאר השנעות כלן: (כג) והארץ
לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לצעלי' ציוכל שלא יהא הלוקח כוצסה
[ח"כ]: ללנויות. לפסקיה לנכירה פסוקה עולנית: כי לי הארץ. אל תרע
עיניך צה שאינה שלך [ח"כ]: (כד) ובכל ארץ אחזתכם. לרצות צתיס
ועד עברי [ח"כ] ודבר זה נפורט צקדושין צפרק ראשון דף כ"א. ולפי
פשוטו סעוך לפרטה שלאחריו שהמוכר אחזרו רשאי לגאלה לאחר כתי שנים
או הוא או קרובו ואין הלוקח יכול לעכצ: (כה) כי ינווך אחיך ועכר. מלמד

לָאָרֶץ: ׀ רביעי (כ) כִּי־יִמְדֹךָ אֶחִיךָ וּמָכַר
 מֵאֲחֻזְתּוֹ וּבָא גֵאֲלוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וּגֵאֲלֵךְ אֶת
 מִמְכָּר אֶחָיו: ׀ (כ) וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ
 גֵּאֲלֵךְ וְהִשְׁיִנָּה יָדוֹ וּמָצָא כְּרִי גֵאֲלָתּוֹ:
 (כ) וְחָשַׁב אֶת שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וְהִשִּׁיב אֶת־
 הָעֵדֻף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לּוֹ וְשָׁב
 לְאֲחֻזְתּוֹ: ׀ (כ) וְאִם לֹא־מָצָאָה יָדוֹ הִי
 הִשִּׁיב לּוֹ וְהָיָה מִמְכָּרוֹ בְּיַד הַקָּנָה אֶתוֹ
 עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיֵּצֵא בַּיּוֹם וְשָׁב
 לְאֲחֻזְתּוֹ: ׀ ׀ חמישי שלישי (כ) וְאִישׁ כִּי־
 יִמְכַר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וְהִיתָה
 גֵּאֲלָתּוֹ עַד־תָּם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה

תרגום אונקלוס

תִּתְּנוּ לָאָרֶץ: ׀ (כ) אָרִי יתְּמַסְכֵּן אַחוּךָ וּזְבִין טַאֲחַסְנַתִּיהּ וַיִּתִּי פְרִיקָה
 דְּקָרִיב לִיהּ וַיִּפְרוֹק ית זְבִינֵי אַחוּהִי: ׀ (כ) וְגֵבֵר אָרִי לֹא יְהִי לִיהּ פְּרִיק
 וְתַדְבִּיק יְרִיהּ וַיִּשְׁפַּח פְּטַפַּת פּוֹרְקָנִיהּ: ׀ (כ) וַיִּחַשְׁבַּב ית שְׁנֵי זְבִינֵיהּ
 וַיִּתִּיב ית טוֹתְרָא לְגֵבֵר דִּי זְבִין לִיהּ וַיִּתּוּב לְאַחַסְנַתִּיהּ: ׀ (כ) וְאִם לֹא

שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מנחמת דוחק עוני [ת"כ]: עאחזחפו. ולא
 כולה לנד דרך חרץ שיטייר שדה לעלמו: וגאל את מנכר אחיו. ואין הלוקח
 יכול לעכב [ת"כ]: (כ) ואיש כי לא יהיה לו גואל. וכי יש לך אדם בישראל
 שאין לו גואלים אלא גואל שיוכל לגאול מנכרו [שם ת"כ]: (כ) וחשב את
 שני מנכרו. כונה שנים היו עד היוכל כך וכך ובכונה מכרתיה כך בכך
 וכך עתיד היית להחזירה ציובל ננאלת קונה מוספר התצואות כפי חשבון
 של כל שנה אכלת אותה שלש שנים או ארבע הולא את דמיה וכן החשבון
 ועול את השאר וזהו והשיב את העודף צדוני הנקח על האכילה שאכלה ויתנס
 ללוקח: לאיש אשר נכר לו. המנכר הזה שצא לגאלה: (כ) די השיב לו.

ויקרא כה בהר

גִּאֲלָתוֹ עַד־תָּם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה
גִּאֲלָתוֹ: (ב) וְאִם לֹא יִגְאָל עַד־מְלֵאת לֹו
שְׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבַּיִת אֲשֶׁר־בְּעִיר
אֲשֶׁר־לֹא חָמָה לְצִמִּיתָת לִקְנָה אֹתוֹ
לְדַרְתָּיו לֹא יֵצֵא בְּיָבֵל: (ג) וּבְתֵי הַחֲצִירִים
אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חָמָה סָבִיב עַד־שָׂדֶה
הָאָרֶץ יֵחָשֵׁב גִּאֲלָה תִּהְיֶה־לֹו וּבְיָבֵל

תרנום אונקלוס

לא אשפחת ידיה כמסת דיתבי ליה ויהון זבינוהי ביד דיופן יתיה עד
שתא דיובלא ויפוק ביובלא ויתוב לאחסנתיה: (כט) וגבר ארי יובן
בית מותב קרתא מקפא שור ויהי פורקניה עד משלם ליה שמת
דזבינוהי עידן בעידן יהי פורקניה: (ל) ואם לא יתפרק עד משלם ליה
שתא שלמתא ויקום ביתא די בקרתא די ליה שורא לחלוטין לזובן
יתיה לדרוהי לא יפוק ביובלא: (לא) ובתי פציהיא די לית להון שור
מקף סחור סחור על תקל ארעא יתחשבון פורקנא יהי להון וביובלא

ונכחן שאינו גואל לחלאין [ערכין ל']: עד סנה היוכל. סלא יכנס לתוך אותה
סנה כלום שהיוכל ונשנט ונחלתו [ת"כ]: (כט) בית מושב עיר חונסה. בית
צחוך עיר המוקפת חונסה יהושע בן נון [ת"כ]: והיתה גאולתו.
לפי שגאול צדקה שיוכל לגאולה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה וצחוך שתי
שנים הראשונים אינו יכול לגאולה הולך לפרט צדקה שהוא חנוף שאלה רלה
לגאול בשנים ראשונה גאולה ולחחר נכחן אינו גאולה: והיתה גאולתו. של
צית: ינני. ינני סנה שליונה קרויים ינני וכן תשב העברה אחת ינני
[צראשית כ"ד]: (ל) וקם הצית לננימות. ילא נכחו של נוכר ועונד צכחו
של קונה: (אשר לא חונסה. לו קרינן חונרו רבותינו ז"ל אע"פ שאין לו
עכשיו הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקבה היא והולך לכתוב לה אלא
ונתוך שרף לכתוב לא צפנים תקנו לו צמקורת זה נופל על זה): לא ילא
ציוכל. חונר רצ ספרא אס פגע צו יוצל צחוך שנתו לא ילא: (לא) ובתי
החלרים. כתרנונו פלחין עיירות פתוחות נאין חונסה ויש הרבה צכפר יהושע
הערים וחלריהם [יהושע י"ג] צחלריהם וצטירותם [צראשית כ"ח]: על שדה
הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוכל ויולאין ציוכל לצעלי אס לא

ויקרא כה בהר פט
 ויצא : (כג) וערי הקללים בתי ערי אהותם
 גאלת עולם תהיה לקללים : (כג) ואשר
 יגאל מן הקללים ויצא ממכר בית ועיר
 אהותו ביבל כי בתי ערי הקללים הוא
 אהותם בתוך בני ישראל : (כד) ושדה
 מגרש עריהם לא ימכר כי אהות עולם
 הוא להם : (כה) וכי ימוך אחיד ומטה

תרגום אונקלוס

יפקון : (כג) וקרני ליואי בתי קרני אחסנתהון פורקן עלם תחי לליואי :
 (כג) ודי ירוק מן ליואי ויפקון זביגי ביתא וקרני אחסנתהון ביזבלא
 ארי בתי קרני ליואי היא אחסנתהון בגו בני ישראל : (כד) וחקל רוח
 קרניהון לא יודפן ארי אחסנת עלם הוא להון : (כה) וארי יתמספן

גאלו : גאולה תהיה לו. ניד אם ירנה וזנה יפה כמו ונכח שדות שהשדות
 אין בגאלות עד שתי שנים [ת"כ] : וזיובל ילא. זחנס : (כג) וערי הקללים. ארבעים
 ושמונה עיר שכתנו להם : גאולת עולם. גואל ניד אפילו לפני שתי שנים
 אם נוכרו שדה ונשדותיהם הנחונות להם צאלפים אונה סביבות הערים או
 אם נוכרו בית צעיר חומה גואלין לעולם ואינו חלוט לסוף שנה : (כג) ואשר
 יגאל מן הקללים. ואם יקנה בית או עיר ונהם וינא ציובל אותו מוכר של
 בית או של עיר וישו צלוי שנוכרו ולא יחי' חלוט כשאר בתי ערי חומה
 של ישראל וגאולה זו לשון נכירה. ד"א לפי שנאמר גאולת עולם תהיה
 ללוים יכול לא דבר הכתוב אלא צלוקה ישראל שקנה בית צעיר הקללים אצל
 לוי שקנה ונלו יהיה חלוט ת"ל ואשר יגאל מן הקללים אף הגואל ניד לוי
 גואל גאולת עולם : וינא מוכר בית. הרי זו נוודה אחרת ואם לא גאלה
 יולאה ציובל ואינו נחלט לסוף שנה כבית של ישראל : כי בתי ערי הקללים
 היא אהותם. לא היו להם נחלת שדות וכרמי' אלא ערים לשבת ונגרשיהם
 לפיכך הם להם צוקר' שדות ויש להם גאולה כשדות כדי שלא תופקע נחלתם מהם :
 (כד) ושדה ונגרש עריה' לא ינוכר. ונכר גזר שאם הקדיש צלוי את שדהו ולא גאלה
 ונוכרה גזר אינה יולאה לכהנים ציובל כמו שנא' צישראל ואם נוכר את השדה לאיש
 אחר לא יגאל עוד [ויקרא כ"ו] : אצל צן לוי גואל לעולם : (כה) והחזקת
 נו. אל תניחם סידד ויפול ויס' קשה להקיעו אלא חזקו ונשעו נוטק

ויקרא כה בהר

יְדוּ עַמְדָּה וְהַחֲזִיקָהּ בּוֹ גֵר וְתוֹשֵׁב וְחֵי
 עַמְדָּה : (ב) אֲדֹתֶיךָ מֵאֵתוֹ נִשְׁדָּה וְתַרְבִּית
 וַיִּרְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ וְחֵי אַחֶיךָ עַמְדָּה : (ג) אֶת־
 כַּסְפְּךָ לֹא תִתֵּן לוֹ בְּנִשְׁדָּה וּבְמִרְבִּית לֹא־
 תִתֵּן אֶכְלָךְ : (ד) אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 לִתֵּת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם
 לְאֱלֹהִים : ה שְׁשִׁי רַב־עֵי (ו) וְכִי־יִמְדָּה
 אַחֶיךָ עַמְדָּה וְנִמְכַרְלָךְ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ

תרגום אונקלוס

אַחֶיךָ וְתִמְנֹעַ יְדִיהָ עַמְדָּה וְתִתְקַף בֵּיהָ יְדוּר וַיְתוֹתֵב וַיְחֵי עַמְדָּה : (ב) לָא
 תִּסַּב מִיָּה חַבְלִיא וּרְבִיתָא וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶיךָ וַיְחֵי אַחֶיךָ עַמְדָּה : (ג) יֵת
 כַּסְפְּךָ לֹא תִתֵּן לִיהָ בְּחַבְלִיא וּבְרַב־יָתָא לָא תִתֵּן מִיְכָלְךָ : (ד) אֲנָא
 יְיָ אֱלֹהֵיכֶן דִּי אֶפְקִית יִתְכוֹן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמִיתָן לְכוֹן יֵת אֶרְעָא
 דְּכְנַעַן לְמַחֵי לְכוֹן לְאֱלֹהֵא : (ו) וְאִי יִתְמַסְבֵּן אַחֶיךָ עַמְדָּה וַיִּזְבֵּן לָךְ

היד למה זה דומה לנושאי שעל השעור עודהו על השעור אחד תופס בו
 ונענינו נפל לרץ חוששה אין נענידין אותו: גר ותושב. חף אם הוא גר
 או תושב ואיזהו תושב כל שקבל עליו שלח לעבוד ע"א ואוכל כדלות: (ב) (כסף
 תרצית. חד שווינסה רצון ולעבוד עליו צעני לאוין): ויראת ואלהיך. לפי
 שדעתו של אדם נחשבת אחר הרצית וקשה לפרוש הינוט ומורה לענוה היתר
 צעני ועותמי שהיו צטלות אללו הולך לוונר ויראת ואלהיך או החולה
 ונעותיו צנכרי להלות' לישראל צרצית [צ"ו ס"א] הרי זה דבר הנסוק ללבו
 של אדם ונחשבתו לכך הולך לוונר ויראת ואלהיך: (ג) אשר הולאתי
 וגו'. הצנחתי צין צבור לשאינו צבור חף אני יודע ונפרע ון הנולדה נעות
 לישראל צרצית ואונר של ככרי הם. ד"א אשר הולאתי אתכם ונאריך ונזרים
 על ונתחקבלו עליכם ונ'ותי אפילו הן כדדות עליכם: לחת לכם את
 ארץ כנען. צענר שתקבלו ונלות: להיות לכם לאלהים. שכל הדר צארץ ישראל
 אני לו לאלהים וכל היולא וננה כעובד ע"א [ת"כ]: (ט) עבדות עבד .

עֲבַדַת עֶבֶד : (ו) כְּשֹׁכִיר כְּתוּשָׁב יִהְיֶה
 עִמָּךְ עַד-שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ :
 (וה) וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב
 אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל-אֲחֹת אִבְתּוֹ יָשׁוּב :
 (ז) כִּי-עֲבָדֶי הֵם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֹתָם
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמְכַּרְתַּת עֶבֶד :
 (זג) לֹא-תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ וּיְרֵאת מֵאֱלֹהֶיךָ :
 (זד) וְעֲבָדְךָ וְאִמְתֶּךָ אֲשֶׁר-יִהְיוּ לְךָ מֵאֵת
 הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנֶה עֶבֶד

תרגום אונקלוס

לֹא תִפְלַח בֵּיהּ פּוֹלְחֵן עֲבָדֶיךָ : (ו) בְּאִגְרָא כְּתוּתָבָא יֵהֵא עִמָּךְ עַד
 שְׁתַּא דַּיּוֹבְלָא יִפְלַח עִמָּךְ : (וה) וַיִּפּוֹק מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָוְהִי עִמִּיהּ וַיָּתוּב
 לְזִרְעִיתִיהּ וְלֹא חֶסְנַת אֲבָהֻתּוֹהִי יָתוּב : (ז) אֲרִי עֲבָדֵי אִיגּוֹן דִּי אֲפִקִית
 יִתְחֹן מֵאֲרַעָא דְּמִצְרַיִם לֹא יִזְדַּבְּנוּן זַבּוֹן עֲבָדֶיךָ : (זג) לֹא תִפְלַח בֵּיהּ
 בְּקִשְׁיֹו וְתִדְחַל מֵאֲלֹהֶיךָ : (זד) וְעֲבָדְךָ וְאִמְתֶּךָ דִּי יְהוֹן לְךָ מִן עַמְמֵי דִי

עבדוה של גנאי שיהא ניכר זה כעבד שלא יוליך כליו אחריו לזית הנורחך
 ולא יעבול לו ונעלו : (ו) כשכיר כהוהו. עבודת קרקע ונלכח אוננות
 כשאר שכירים התנהגו : עד שנת היובל. אם פגע בו יוצל לפני שש שנים
 היובל מוליו : (וה) ובניו עמו. אור רבי שנוען אם הוא נוכר בניו ניי
 נוכרן אלא נוכחן שרבו חייב בצונות בניו : ואל אחוזת אבותיו. אל כבוד
 אבותיו ואין לזלזלו בכך [ה"כ נכות י"ג] : אחזת. חזקת. (זג) כי עבדי הם.
 שטרי קודם [ת"כ] : לא ינוכרו ונוכרת עבד. בהכרזה כאן יש עבד לנוכר
 ולא יענידנו על אגן הלקה : (זד) לא תרדה בו כפרך. ונלכח שלא לנורך
 כדי לענותו אל תאמר לו החס לי את הכוס הזה והוא אינו לריך עדות תחת
 הגפן עד שאזוה שמה תאמר אין נוכר דבר אם לנורך אם לאו ואומר אני
 לו שהוא לנורך הרי הדבר הזה נסור ללבו לכך נאמר ויראת : (זד) ועבדך
 ואונתך אשר יהיו לך. א"ת אם כן צוה אשתמש בעבדי איני מושל באונות
 איני נוחל שהרי הזהרתני [דברים כ'] לא תחיה כל נשמה אלא ניי ישונטי.
 ונחת הגוים הם יהיו לך לעבדים : אשר קניבותיכם. ולא שבתך גבול ארלכס

ויקרא כה בהר

ואמה: (נח) וגם מבני התושבים הנגרים
עמכם מהם תקנו וממשפחתם אשר
עמכם אשר הולידו בארצכם והיו לכם
לאחזה: (נח) והתנחלתם אתם לבניכם
אחריכם לרשת אחזה לעלם בהם
תעבדו ובאחיכם בני ישראל איש
באחיו לא תרדה בו בפרך: ס שביעי
(מ) וכי תשיג יד גר ותושב עמך ומך
אחיד עמו ונמכר לגר תושב עמך או

תרגום אונקלוס

בסחרניכון כהון תקנו עבדין ואמהן: (נח) ואף מבני תותביא ערלי
דדירין עמכון כהון תקנו ומזרעיהון די עמכון די אתילידו בארעכון
ויהון לכון לאחסנא: (נח) ותחסנון יהון לבניכון בתריכון ליוותת
אחסנא לעלם כהון תפלחון ובאחיכון בני ישראל גבר באחוזי לא
תפלח ביה בקשיו: (נח) וארי תדביק יד ערל ותותב עמך ויתמסכן
אחוד עמיה ויזדבן לערל תותב עמך או לארמאי מזרעית גיורא:

שהרי זהם אורתי לא תחיה כל נשמה: (נח) וגם מבני התושבים. שזאו
ונסביותיכם לישא נשים זארכלםס וילדו להם הבן הולך אחר האב ואינו בכלל
לא תחיה אלא אהם וותר לקנותו כעמד [קדושין ס"ו]: וזה תקנו. אחת
תקנו: (נח) והתנחלתם אחת לבניכם. החזיקו זהם לנחלה ללורך בניכס
אחריכם. ולא יתכן לפרש הנחילום לבניכם שאם כן היה לו לכתוב והנחלתם
אחת לבניכם. והתנחלתם כנו והתחזקתם: איש באחיו. להביא נשיא צעניו
וילך צוערתיו שלא לרדות צפרך: (נח) יד גר ותושב. גר והוא תושב
כתרגומו ערל תומצ וסופו ונוכח ונוכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב
עמך. ניי גרם לו שיעשיר דבוקו עמך: ונך אחיך עמו. ניי גרם לו שינוך דבוקו
עמו ע"י שלמד מנועשיו: ונשפחת גר. זה הגוי כשהוא אומר לעקר זה הננוכר לע"א
עלמה [קדושין כ' ד"ג ע"א] להיות לה שונא ולא לאלהות אלא לחטוב עליה
ולשאוב ניים: (נח) גאולה תחיה לו. ויד אל תניחהו שיעטע עד שנת הויצל
(180)

ויקרא כה בהר
 צא
 לעקר משפחת נר : (מח) אחרי נמכר
 גאולה תהיה לו אחד מאחיו וגאלנו :
 (עט) או-דדו או בן-דדו וגאלנו או-משאר
 בשרו משפחתו וגאלנו או-השויגה ידו
 וגאל : (כ) וחשב עם-קנהו משנת המכרו
 לו עד שנת היבל והיה כסף ממכרו
 במספר שנים בימי שכיר יהיה עמו :
 (כא) אם-עוד רבות בשנים לפיהן ישוב
 גאלתו מכסף מקנתו : (כב) ואם-מעט
 נשאר בשנים עד-שנת היבל וחשב-
 לו כפי שניו ישוב את-גאלתו :

תרגום אונקלוס

(מח) בְּתַר דִּינֻדְבַן פִּרְקִינְיָה תְּהֵא לִיה חַד מֵאַחֵוּי יִפְרְקִינְיָה : (עט) או
 אַחֲבוּחֵי או בֵּר אַחֲבוּדֵי יִפְרְקִינְיָה או מִקְרַב בְּשָׂרִיה מִזִּרְעִיתֵיה יִפְרְקִינְיָה
 או דְּתַדְבֵּק יְדִיה וּתְפָרֵק : (כ) וַיַּחֲשֹׁב עִם זַבְיָה מִשְׁתָּא דְאַזְדַּבְּן לִיה
 עַד שְׁתָּא דִּזְבִּילָא וַיְהִי כֶסֶף זְבִינֻחֵי בְּמִנְיַן שְׁנַיָא בְּיָמֵי אַגְרָא יְהִי עֲמִיה :
 (כא) אִם עוֹד סְגִיאוֹת בְּשְׁנַיָא לְפוּמָן יִתִּיב פּוּרְקִינְיָה מִכֶּסֶף זְבִינֻחֵי :
 (כב) וְאִם זְעִיר אֲשֵׁתָא בְּשְׁנַיָא עַד שְׁתָּא דִּזְבִּילָא וַיַּחֲשֹׁב לִיה כְּפּוּם

שהרי כל עלונו לא קנאו אלא לעוצרו עד היוצל שהרי ציובל ילא כנוו שחא
 לנטיה וילא צננת היוצל ורגוי שחחת ידך הכחוצ נודצר ואעפ"כ לא תצא
 עליו [צ"ק קי"ג] צעקיפין ופני חלול השם אלא כשיצא ליגאל יקדק צחצחון
 לפי הנוגיע בכל שנה ושנה יכנה לו הרגוי ונן דוניו אם היו עשרים שנה
 ונשנווכר עד היוצל וקנאו צעשרים וננה נולא שקנה הרגוי עבודת שנה
 צוננה ואם שנה זה אללו חונש שנים וצא ליגאל יכנה לו חונשה וננים ויתן
 לו העצד ט"ו וננים וזהו והי' כסף ונווכרו צנוספר שנים : (כ) כינוי שכיר
 יהי' עונו. חצחון הנוגיע לכל שנה ושנה יחשב כאלו נשכר עונו כל שנה צוננה
 ויכנה לו : (כא) ואם עוד רצות צננים. עד היוצל : לפיהן. הכל כמו שפירשתי :

ויקרא כה כו בחקתי

(ג) בְּשִׁבִיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא־
יִרְדְּנוּ בַּפֶּרֶךְ לְעֵינֶיךָ : (ד) וְאִם לֹא יִבְאֵל
בְּאֵלֶּה וְיֵצֵא בְּשַׁנַּת הַיָּבֵל הוּא וּבְנָיו
עִמּוֹ : מַפְטִיר (ה) כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים
עֲבָרֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם : כו (ב) לֹא־
תַּעֲשׂוּ לָכֶם אֱדִילִים וּפְסָל וּמַצֵּבָה לֹא־
תִּקְיִמוּ לָכֶם וְאֶבֶן מַשְׁכִּית לֹא תִתְּנוּ
בְּאֶרְצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עֲלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה

תרגום אונקלוס

שְׁנוּיֵי יָתִיב ית פורקניה : (ג) כַּאֲגִיר שָׁנָא בְּשָׁנָא יהי עמיה לא יפלה
ביה פקשיו לעיניך : (ד) וְאִם לֹא יתפרק באילין ויפוק בשתא דובלא
הוא ובגוהי עמיה : (ה) אֲרִי דִילִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִין עֲבָדֵי אֲיָנוּ
דַּאֲפִקִית יתהון מארעא דמצרים אָנָּא יי אלהכון :

כו (ב) לֹא תַעֲבָדוּן לָבוֹן מַעֲוֹן וְצִלָּם וְקַמָּא לֹא תִקְיִמוּ לָבוֹן וְאֶבֶן סְגִידָא
לֹא תִתְּנוּן בְּאֶרְעֵכוֹן לְמַגֵּד עֲלֶה אֲרִי אָנָּא יי אלהכון : (ג) ית

(ג) לֹא ירדנו בפרך לעיניך. כלומר ואתה רואה : (ד) וְאִם לֹא יבאל באלה.
באלה הוא נבאל ואינו נבאל בשם : הוא ובניו עמו. (ה) הגוי חייב צנועות
בניו : (כ) כִּי לִי צִנִי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. שטרי קודם : אני ה' אלהיכם. כל
הנושעצדן ונלמטה כאלו ונשעצדן ונלמעלה :

כו (ה) לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱדִילִים. כנגד זה הנזכר לכרי שלא יאמר הואיל
ורבי מנגלה עריות חף אני כמותו הואיל ורבי עובד ע"א חף אני
כמותו הואיל ורבי מנחל שבת חף אני כמותו לכך נאמרו ונקראות הללו
[ת"כ] וחף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר בתחלה הזהיר על השביעית
ואם חונד ונוון ונחשר על השביעית סופו לזכור ונטלעליו לכך סומך לה וכי
תזכרו ונזכר (נה) כתיב ביה או קנה ויד וגו'. דבר הנקנה ויד ליד) לא
חזר צו סוף מוכר אחרות לא חזר צו סוף מוכר את ציתו לא חזר צו סוף
לזה צריעית כל אלו האחרונות קשות ון הראשונות לא חזר צו סוף מוכר
את עלמו לא חזר צו לא דיו לישראל אלא חפילו לכרי : ואזן ונכח. לשון

ויקרא כו בחקתי
 אלהיכם : (3) את שבתתי תשמרו
 ומקדשי תיראו אני יהוה : פ פ פ
 (ג) אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו
 ועשיתם אתם : (7) ונתתי גשמיכם
 בעתם ונתנה הארץ יבולה ועין השדה
 יתן פרו : (8) והשיג לכם דיש את בציר
 ובציר ישיג את זרע ואכלתם לחמכם
 לשבע וישבתם לבטח בארצכם : שני
 (1) ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין

תרגום אונקלוס

יומי שביא די לי תשרון ולבית מקדשי תהון דחלין אנא יי : (ג) אם
 בקימי תהבון וית פקודי תשרון ותעבדון יתהון : (7) ואתן ממריכון
 בעירנהון ותתן ארעא עללתה ואילן חקלא יתן אביה : (8) ויערע לבון
 דישא לקמפא וקמפא יערע לאפוקי בר זרעא ותיכלון לחמכון למשבע
 ותיבון לרוחצן בארעכון : (1) ואתן שלמא בארעא ותשרון ולית דמגיד
 כקוי כמו ושכותי כפי [שמות ל"ג] שונכסין הקרקע זרלפת אנניס : להשתחוות
 עליה. חפי' לשנויס לפי שהשתחווה' צפשוט ידים ורגלים היא ואסרה תורה
 לעשות כך חוץ מן הנוקדש : (3) אני ה' כאמן לשלם שכר :
 חסלת פרשת בהר :

(ג) אם בחקותי תלכו. יכול זה קיום הנולות כשהוא לוונר ואת מלותי
 תשמרו וגו' הרי קיום הנולות לוונר הא' ענה אני נקיים אם בחקתי
 תלכו שתהיו עונלים צתורה : ואת מלותי תשמרו. הו עונלים צתורה על
 מנח לשמור ולקיים כמו שנאמר ולנודתם אותם ושמרתם לעשותם [דברים
 ה'] : (7) צעמס. צעמס שאין דרך צני אדם ללחא כגון [צליל רביעית. רש"י
 ישן] צלילי צתוח [ת"כ תענית כ"ג] : ועץ הסדה. הן אילני סרק ועמידן
 לעשות פירות [ת"כ] : (8) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש
 נרובה ואחם עסוקי' צו עד הצליר וצצליר תעסקו עד שעת הזרע : ואכלתם
 לחמכם לשבע. אוכל קנועא והוא מחצרך צוועיו [ת"כ] : (1) ונתתי שלום.
 שווא תאמרו הרי מואכל הרי נעשה אם אין שלום אין כלום תלווד לוונר

ויקרא כו בחקתי

מִחֲרִיד וְהִשְׁבֵּתִי חֲיָה רָעָה מִן־הָאָרֶץ
וְחָרַב לְאִתְּעֹבֵר בְּאֶרְצְכֶם: (ד) וְרַדְפֹתֶם
אֶת־אֵיבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לְחָרֵב:
(ה) וְרַדְפוּ מִכֶּם חַמְשָׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם
רַבְבָּה וְרַדְפוּ וְנָפְלוּ אֵיבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם
לְחָרֵב: (ו) וּפְנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי
אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקִּימְתִי אֶת־

תרגום אונקלוס

ואֲכַפֵּל חַיְתָא בִישְׁתָא מִן אֲרֵעָא וְדִקְטָלִין בְּחֶרְבָא לֹא יַעֲיֹדוּן בְּאֶרְעֹכוֹן:
(ד) וְתִרְדְּפוּן יַת בְּעֵלֵי דְבְבִיכוֹן וְיִפְלוּן קְדָמֵיכוֹן לְחֶרְבָא: (ה) וְרַדְפוּן
מִנְכוֹן חַמְשָׁא לְמֵאָה וּמֵאָה מִנְכוֹן לְרַבּוּתָא יַעֲרֹקוּן וְיִפְלוּן בְּעֵלֵי דְבְבִיכוֹן
קְדָמֵיכוֹן לְחֶרְבָא: (ו) וְאֶתְפְּנִי בְּמִימְרֵי לְאִיטְבָא לְכוֹן וְאִפְשִׁישׁ יַתְכוֹן

אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ ונכאן שהשלום שקול כנגד הכל וכן הוא
אוונר עושה שלום וזורא כו' אני ה' עושה כל אלה [ישעיה ז"ה]: וחרב
לא תעבור בארצכם. אין לוונר שלא יצאו לנלחמה אלא אפי' לעבור דרך
ארצכם ונודינה לנודי' [ת"כ]: (ד) לפניכם לחרב. איש בחרב רעהו [ת"כ]:
(ה) ורדפו ונכס. ונן החלטים שזכס ולא מן הגזורים שזכס [ת"כ]: חמשה
ונאה ונאה רצה. וכי כך הוא החשבון והלא לא ה' לריך לוונר אלא ונאה
ונכס שני אלפים ירדפו [יש נדקדקים בלשון רש"י שהוא כנו כפל ואריכות
וכי כך הוא החשבון והלא לא היה ז"ל. וכנו כן נדקדקים כל גדולי הנפרסות
והסוציזה בלשון רש"י צרעה צראשית לא היה לריך להחיל וננה טעם
פחה שגס כן כפל וע"ש ציטוט וכאן נראה לפרש לנודי הגאון הנורפלג
והר"ד ונשה חריף נרו' שונלת רצה קובל צ"פ פירוש א' עשרת אלפים
וע"ז נקשה רש"י וכי כך הוא החשבון ופירוש צ' רצה נוספר ונרונה על
שם רצוי זה הפירוש שולל רש"י צאוונרו והלא לא היה ז"ל וכו' ודו"ק)
אלא אינו דוונת מועטין העושים את התורה לנודצין העושים את התורה
[ת"כ]: ונפלו אויביכם וגו'. שהיו נופלין לפניכם שלא כדרך הארץ: (ו) ופניתי
אלים. אפנה וכל עסקי לשלם שזכס ונלה"ד לנלך שזכר פועלים וכו'
כדאיחא צ"כ: והפריתי אתכם. צפריה ורציה [ת"כ]: והרצתי אתכם. צקוונת
יקופס [ת"כ]: והקוונתי את צריתי אתכם. צרית חדשה לא כצריית הראשונה
שהפרתם אותה אלא צריית חדשה שלא תופר [ת"כ] שנאמר וכרתי את צית

ויקרא כו בחקתי

צו

בְּרִיתִי אִתְּכֶם׃ שְׁלוּשֵׁי חֲמִישֵׁי (א) וְאֶכְלֶתֶם
 יִשָּׁן נוֹשָׁן וְיִשָּׁן מִפְּנֵי חֶדְשׁ תּוֹצִיאוּ׃
 (ב) וְנָתַתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל
 נַפְשֵׁי אִתְּכֶם׃ (ג) וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוּכְכֶם
 וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי
 לְעַם׃ (ד) אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
 הוֹצֵאתִי אִתְּכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִהָרֹת
 לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁכְּרֶם מִמֶּת עֲלֵיכֶם וְאוֹלַךְ
 אִתְּכֶם קִוְּמִיּוֹת׃ פ

תרגום אונקלוס

וְאֲנִי יִתְבָּחַן וְאֲקִים יֵת קִמִּי עִמְכוֹן׃ (א) וְתִיבְלוֹן עִתְקָא דְעִתְקִי וְעִתְקָא
 מִן קָדָם חֲדָתָא תְּפַנּוּן׃ (ב) וְאַתֶּן מִשְׁפְּנֵי בִינִיכוֹן וְלֹא יִרְחַק מִימְרֵי
 יִתְכוֹן׃ (ג) וְאֲשֶׁרֵי שְׁכַנְתִּי בִינִיכוֹן וְאֲהוּוֹ לְכוֹן לֵאלֹהֵא וְאַתֶּן תְּהוֹן
 קִדְמֵי לְעַם׃ (ד) אֲנֵא יְיִ אֱלֹהִיכוֹן דִּי אֶפְקִית יִתְכוֹן מֵאֶרְעָא דְמִצְרַיִם
 מִלְמַתְהוֹן לְהוֹן עֲבָדִין וְתִבְרִית נִיר עִמְמִיא מִנְכוֹן וְדִבְרִית יִתְכוֹן בְּחִירוֹתָא׃

ישראל ואת צית יהודה צרית חדשה לא כצרית וגו' [ירמ' ל"א] : (א) ולאכלתם
 ישן נושן. הפירות יהיו נשחמורין וטובים להמישן שיהא ישן הנושן של שלש
 שנים יפה לאכול ונשל אשתקד [ת"כ] : וישן נשפני חדש תולידו. שיהא הגרנות
 תללות חדש והאולרות ונללות ישן ולריכי' אתם לפנות האולרות לנזקס
 אחר לתח החדש לתוכן : (א) ונתתי נשכני. זה צה"נ : ולא תגעל נפשי.
 אין רוחי קלה צכס כל געילה לשון פליטת דצר הצלוע צדצר כמו כי שם
 נגעל ונגן גבורים [שמואל ב' א'] לא קבל הנושיחה שנושחין ונגן של עור
 מבושל כדי להחליק ונעליו וכת חץ או חנית שלא יקוצ העור : (ב) והתהלכתי
 בתוכם. אטייל עומס צגן עדן כאחד נכס ולא תהיה נזדעזעי' ונוני יכול
 לא תיראו וננוו ת"ל והייתי לכם לאלהים : (ג) אני ה' אלהיכם. כדאי אני
 שתאמינו צי שאני יכול לעשות כל אלה שהרי הנלחתי אהכם ונארץ ונלרים
 ועשייתי לכם ניסים גדולים : ונטות. כוונן יחד צשני ראשי העול הנשכני'
 המוסרה שלא תלא ונראש השור ויתיר הקשר כמו עשה לך מוסרות ונטות
 [ירמ' כ"ז] קבלייא צבע"ז [אין העללערנער נאגעל, אין צפלאק] : קומוניות.

ויקרא בו בחקתי

(יז) וְאִם-לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת
כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה: (יח) וְאִם-בְּחַקְתִּי
תִמְאֲסוּ וְאִם אֶת-מִשְׁפַּחְי תִּנְעַל נַפְשֵׁכֶם
לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי לְהַפְרֹכֶם
אֶת-בְּרִיתִי: (יט) אֶף-אֲנִי אַעֲשֶׂה-זֹאת
לְכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-
הַשְּׁחָפֶת וְאֶת-הַפְּרִיחַת מְכַלּוֹת עֵינַיִם

תרגום אונקלוס

(יז) וְאִם לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרֵי וְלֹא תַעֲבֹדוּן יֵת כָּל פְּקֻדָּיָא הָאֵלִין:
(יח) וְאִם פְּקִימֵי תִקְבְּצוּן וְאִם יֵת דִּיעֵי תִרְחַק נַפְשְׁכוֹן בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְד
יֵת כָּל פְּקֻדֵי לְאִשְׁנֵיהֶון יֵת קִימֵי: (יט) אֶף אֲנָא אַעֲבִיד דָּא לְכוּן
וְאִסְעַר עֲלֵיכוֹן בִּיהוּלְתָא שְׁחָפְתָא וְקַרְחָתָא מְחִשְׁכוֹן עֵינִין וּמִפְחוֹן נַפְשׁ

צְקוּמָה זְקוּפָה: (יז) וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי לִהְיוֹת עוֹלִים צְחוּרָה. וְלִדְעָה
מִדְרַשׁ חֲכָמִים יִכּוֹל לְקוּם הַעֲלֹת כַּסְהוּף אֲוֹנֵר וְלֹא תַעֲשׂוּ וְגוֹמֵר
הֵרִי קוּם הַעֲלֹת אֲוֹנֵר הֵא וְנָה אֲנִי וְקִיִּים וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי לִהְיוֹת
עוֹלִים צְחוּרָה וְנָה תִלְעוּד לְוֹנֵר לִי אִין לִי אֵלֹא וּנְכִיר אֵת רְצוֹנוֹ
וּנְכוּן לְמִרּוּד צוּ וְכֵן צְמִרּוּד גְּצוּר לִיד לְפָנֵי ה' [צְרָאֲשִׁית י'] שְׁנִכִּירוּ וּנְחִכוּן
לְמִרּוּד צוּ וְכֵן צְאֲנָשִׁי קְדוּם רַעִים וְחַטָּאִים לֵה' וְנֹאד [שֶׁס ט"ז] וּנְכִירִים אֵת
רְצוֹנָם וּנְחִכוּסִים לְמִרּוּד צוּ: וְלֹא תַעֲשׂוּ. וְנִשְׁלַח תִּלְמִידוֹ לֹא תַעֲשׂוּ הֵרִי שְׁמִים
עֲבִירוֹת [ת"כ]: (יט) אִם צְחָקוּתִי תִנְחָאֶסוּ: וְנֹאֶס צְחָחִים הַעוֹשִׂים. וְנִשְׁפָּטִי
תַּגְעַל נַפְשְׁכֶם. שׁוּגָף חֲכָמִים: לְצַלְתִּי עֲשׂוֹת. וְנֹונַע אֵת אַחֲרִים הַעוֹשׂוֹת: אֵת
כָּל וְנֹונָתִי. כּוֹפֵר שְׁלֹף לְוִיתִים לְכַךְ נֹאמֵר אֵת כָּל וְנֹונָתִי וְלֹא נֹאמֵר אֵת כָּל
הַעוֹלֹת: לְהַפְרֹכֶם אֵת צְרִיתִי. כּוֹפֵר צְעִיקֵר הֵרִי שְׁצַע עֲבִירוֹת הַרְאֲשׁוֹנִי בּוֹרַחַת
הַשְּׁחִיָּה וְכֵן עַד הַשְּׁבִיעִית וְאֵלוֹ הֵן לֹא לְמִיד וְלֹא עֲשֶׂה וְנֹאֶס צְחָחִרִי הַעוֹשִׂים
שׁוּגָף אֵת הַחֲכָמִי וְנֹונַע אֵת הַחֲחָרִי כּוֹפֵר צְמֹונָת כּוֹפֵר צְעִיקֵר: (יז) וְהִפְקַדְתִּי
עֲלֵיכֶם. וְלְוִיתִי עֲלֵיכֶם: שְׁחָפֶת. חוּלֵי שׁוּשְׁחָף אֵת הַצֶּנֶר אֲנִפּוֹ לִישׁ צְבַע"ז
(גַּעֲשׂוּוֹלְלֵעוֹן, וְיִפְנַע צְלֹאֲזַעֲן) דְּוֹנָה לְנַפּוֹחַ שְׁהוּקְלָה נִפְחִחוֹ וּנְרֹאחִית פְּנִיו
זַעֲפֹה: קַדְחָת. חוּלֵי שְׁנִקְדִּיחַ אֵת הַגּוֹף וּנְחֹונָנוּ וּנְצַעֲרִיו כּוּוֹ כִי אֵשׁ קַדְחָה
צְאִפִי [דְּצִרִים כ"ג]: וּנְכַלּוֹת עֵינַיִם וּנְדִיצוֹת נַפְשׁ. הַעֵינַיִם לְנֹופֹת וְכַלּוֹת לְרֹאחַת
שִׁיקָל וִירִפָּא וְסוּף שְׁלֹף יִרְפָּא וִידֹאֲצוֹ הַנַּפְשׁוֹת שֶׁל וְנִשְׁפָּחוּ צְמוּחוֹ. כָּל תַּחֲוֹס
שְׁאִיָּה צָאֵס וְתוֹחֲלַת וְנֹונָשְׁכִי קְרוּיָה כְּלִיֹּון עֵינַיִם: וְזַרְעָתָם לְרִיק. תִּזְרַעוּ וְלֹא

ויקראו כו בחקתי
 צד
 ומריבת נפש וזרעתם לריק זרעכם
 ואכלהו איביכם: (י) ונתתי פני בכם
 ונגפתם לפני איביכם ורדו בכם שניאיכם
 ונסתם ואין רדף אתכם: (י) ואם עד

תרגום אונקלוס

ותזרעו לריקנו זרעכון ויכלוניה בעלי דבביכון: (י) ואתן רוגזי בכון
 ותתברון קדם בעלי דבביכון וירדון בכון סנאיכון ותערקון ולית דרדף
 יתכון: (י) ואם עד אליון לא תקבלון למימרי ואסיף למרדי יתכון
 תלונת ואם תלונת ואכלוהו אויביכם: (י) ונתתי פני. פנאי שלי פונה אני
 מכל עסקי להרע לכם: ורדו זכס סנאיכם. כונסועו ישלטו זכס. אגדת
 ת"כ מפרשה זו: אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא באף וכן אף אני אלך
 עמוכס זקרי: והפקדתי עליכס. שיהיו המכות פוקדות אחכס מוז לזו עד
 שהראשונה פקודה תלכס אניא אחרת ואסנוכנה לה: זהלה. מכה המזהלת
 את הזריות ואי זו זו נכח עותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה
 יעוטל זמטה אבל זמור עליו ת"ל שחפת שהוא נשחף או עתים שהוא
 נשחף אבל נוח ואינו נקדיח ת"ל ואת הקדחת ונלמד שהוא נקדיח או עתי'
 שהוא נקדיח וקבור הוא בעלמו שיהיה תלמוד לומר ומכלות עינים או הוא
 אינו קבור בעלמו שיהיה אבל אחרים קבורים שיהיה ת"ל ועדידות נפש:
 וזרעתם לריק זרעכם. זרעה ואינה מלמחת ומעשה ויה אויביכם זאים ואוכלים
 ת"ל ואכלוהו אויביכם הא כילד זרעה שנה ראשונה ואינה מלמחת שנה
 שנייה מלמחת ואויבים זאים ונוולאים תזוהא ליני הנולד ושזפנים מתיס
 זרעז שלא לקטו תזוהא אשהקד. ד"א וזרעתם לריק זרעכם כנגד הזנים
 והזנות הכחוז מדבר שאתה עומל זכס ומגדלן והטטא זא ומכלה אותה
 שנאמר אשר טפחתי ורציתי אויבי כלס [איכה ז']: ונתתי פני זכס. כמו
 שנאמר שטובה ופניתי אליכם כך נאמר זרעה ונתתי פני משלו ומשל למלך
 שאמר לעבדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמוכס לרעה: ונגפתם לפני
 אויביכם. שיהא המות הורג אחכס מנפנים ובעלי דבביכון ומקיפין אחכס
 מנחון [ת"כ]: ורדו זכס סנאיכם. שאיני מעמיד סנאים אלא זכס וזכס
 [ת"כ] שזעשה שאומות העולם ע"א עונדים על ישראל אינס ונזקסים אלא
 ויה שזגלוי שנאמר והיה אם זרע ישראל ועלה מדין ועמלק וזני קדם וגומר
 ויחנו עליהם וישחיתו את יבול הארץ [שופטים ו'] אבל זעשה שאעמיד עליכם
 זכס וזכס הם מחפשים אחר המטמוניות שלכס וכן הוא אומר ואשר אכלו
 שאר עמי ועורם מעליהם הפשיעו וגו' [מיכה ג']: ונסתם. מפני אינה:
 ופיין רדף אחכס. מצלי כח: (י) ואם עד אלה. ואם בעוד אלק

ויקרא כו בהקתי

אלה לא תשמעו ליוספתו ליסרה אתכם
שבע עד חטאתיכם: (יט) ושברתי את-
גאון עוזכם ונתתי את שמיכם בברזל
ואת ארצכם בנחשה: (כ) ותם לריק
בחכם ולא יתן ארצכם את יבולה ועין
הארץ לא יתן פרוי: (כא) ואסיתלכו עמי

תרגום אונקלוס

שבע על חוביכון: (יט) ואתבר ית יקר תוקפיכון ואתן ית שמיא
דעלויכון תקיפין כפרזלא מלאחתא מטרא וארעא דתחותיכון חסינא
בנחשא מלמעבר פירין: (כ) ויסוף לריקנו חילכון ולא תתן ארעכון ית
עללתה ואילן ארעא לא יתן אביה: (כא) ואם תרבוון קדמי בקשוי
ולא תיבון לקבלא למימרי ואוסיף לא יתאה עליכון מחא שבע בחוביכון:

לא חסנעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שבע פורעניות
על שבע עבירות האמורות לנעלה [ת"כ]: (יט) ושברתי את גאון עוזכם.
זה בית הנוקדש וכן הוא אומר הנני נחלל את מקדשי את גאון עוזכם [יחזקאל
כ"ד]: ונתתי את שמיכם בברזל וזה ארצכם כנחשה. זו קשה ועל משה
שטם הוא אומר והיו שניך אשר על ראשך נחשת [דברים כ"ח] וגו' שהיו
השמיים מויעין כדרך שהנחשת מויע והארץ אינה מויעה כדרך שאין הברזל
מויע והיא נשנרת פירותיה אזל כאן השמיים לא היו מויעין כדרך שאין
הברזל מויע והיא חורב בעולם והארץ תהא מויעה כדרך שהנחשת
מויע והיא נאצדת פירותיה: (כ) ותם לריק כחכם. הרי אדם שלא עוול
שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כסח שלא עדר וצטעת הקליזי בא שדפון
ויולקה אותו אין צדק כלום אזל אדם שעוול וחרש וזרע וככש וכסח ועדר
וצא שדפון והלקה אותו הרי שניו של זה קרות [ת"כ]: ולא תתן ארצכם
את יבולה. אף מה שאתה מוציל לה צטעת הזרע [ת"כ]: ועץ הארץ.
אפילו מן הארץ יהא לקוי שלא יחניע פירותיו צטעת החנטה [ת"כ]: לא יתן.
משום לנעלה ולנטה אעץ ואפרי: לא יתן פרוי. כשהוא מפרה מסייר פירותיו
הרי שמי קללו ויש כאן שבע פורעניות: (כא) ואם תלכו עמי קרי.
רבותיו אמרו עראי צנקה שאינו אלא לפרקים כן תלכו עראי צנלות
וונחם פירש לשון מניעה וכן הוקר רגלך [משלי כ"ח] וכן יקר רוח [משלי
י"ז] וקרוצ לשון זה לתרגומו של אונקלוס לשון קושי שנקשין לבס ליונע

ויקרא כו בחקתי
 ז'ה
 קרי ולא תאבו לשמע לי ויספתי עליכם
 מכה שבע כחשאתיכם: (כג) והשלחתי
 בכם את-חית השדה ושכלה אתכם
 והכליתיה את-בהמתכם והמעוטה
 אתכם ונשמו דרכיכם: (כד) ואם-באלה
 לא תווסרו לי והלכתם עמי קרי:
 (כה) והלכתי אף-אני עמכם בקרי והכיתי
 אתכם גם-אני שבע על-חשאתיכם:
 (כז) והבאתי עליכם הרב נקמת נקם-
 ברית ונאספתם אל-עריכם ושלחתי

תרגום אונקלוס

(כג) ואנרי בכון ית חיות ברא ותחביל יתכון ותשיעי ית בעירכון
 ותזעיר יתכון ויצדון אורחתכון: (כד) ואם באלין לא תתדרון למיטרי
 ותהכון קדמי בקשיו: (כה) ואיהך אף אנא עמכון בקשיו ואלקי יתכון
 אף אנא שבע על חוביכון: (כז) ואיתי עליכון דקטלין כחפא
 ויתפרעון מנכון פורענותא על דעברתון על אוריתא ותתפנשוון

ומהתקרב אלי: שבע כחשאתיכם. שבע פורעניות אחרים נוספר שבע
 כחשאתיכם: (כג) והשלחתי. לשון גירוי: ושכלה אחכס. אין לי אלא חיה
 ושכלת שדרכה נכך זהונה שאין דרכה נכך ומניין ת"ל וכן זהמות השלח צס
 [דצרי ל"ג] הרי שמים ומניין שחאל ונונייה נגשיכהה ת"ל עם חמת זוחלי
 עפר [סס] ונה אלו נוסכין ומנייתין אף אלו נוסכין ומנייתין ככר היו שנים
 בארץ ישראל חומר נוסך ומניית ערוד נוסך ומניית: ושכלה אחכס. אלו
 הקטנים: והכריתה את זהמתכס. מנחון: והמעוטה אחכס. מצפנים: ונשנו
 דרכיכם. שזילים גדולים ושזילים קטנים הרי שבע פורעניות סן זהונה וסן
 חיה חמת זוחלי עפר ושכלה והכריתה והמעוטה ונשנו: (כג) לא תוסרו לי.
 לשון אלי: (כז) נקם ברית. יש נקם שאינו צרית כדרך שאר נקמות וזהו
 סנוי עיניו של לדקיהו. ד"א נקם צרית נקמת צרית אשר עזרתם. כל הנאח
 חרז שזוקרל הים נולחמת חילות אויבים: ונאספתם. מן החוץ אל חוץ

ויקרא כו בחקתי

דְּבַר בְּתוֹכְכֶם וְנִתְּתֶם בְּיַד-אֹיֵב׃
(כו) בְּשִׁבְרֵי לֶכֶם מִשְׁה־לֶּחֶם וְאִפּוֹ עֵשֶׂר
נָשִׁים לְחֶמְכֶם בְּתֵנוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבּוּ
לְחֶמְכֶם בְּמִשְׁקֶךָ וְאִכְלֹתֶם וְלֹא
תִשְׁבְּעוּ׃ ס (כז) וְאִם-בָּזֹאת לֹא תִשְׁמָעוּ
לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְקָרִי׃ (כח) וְהִלַּכְתִּי
עִמָּכֶם בְּחֶמְת־קָרִי וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אֲדֹ-
אֲנִי שֶׁבַע עַל-חַטָּאתֵיכֶם׃ (כט) וְאִכְלֹתֶם
בְּעֵשֶׂר בְּגִיבֵם וּבְעֵשֶׂר בְּנִתֵיכֶם תֹּאכְלוּ׃
(ל) וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת-בְּמִתֵיכֶם וְהִכְרַתִּי

תרגום אונקלוס

לקרויבון ואגרי מותנא בניבון ותתמסרון ביד סנאה : (כו) בדאחבר
לבון סעיד מיכלא ויפין עשר נשין לחמכון בתנורא חד ויתיבן לחמכון
במתקלא ותיכלון ולא תשבועון : (כז) ואם בדא לא תקבלון למימרי
ותהבון קדמי בקשיו : (כח) ואיהך עמכון בתקוף רגז ואירדי יתבון אף
אנא שבע על חוביבון : (כט) ותיכלון בשר בניבון ובשר בנתיבון
תיכלון : (ל) ואשיצי ית במתכון ואקצץ ית חניסנסיבון ואתן ית

הערים ופני הנור : ושלחתי דבר בחוככם. על ידי הדבר ונחתם ביד האויבים
הגרים עליכם לפי שאין וולגים את הנות צירושלים וכסהם וולגים את הנות
לקצרו נחנין ביד אויב : (כו) ונטה לכם. לשון משען כמו ונטה עז : בשברי
לכם ונטה לכם. אשצור לכם כל וקעד אוכל וסם חלי רעז : ואפו עשר
נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר עלים : והשיבו לחמכם בושקל. שחא
החצוזה נרקח ונעשית פח נפולת ונשחצרת בתנור והן יושצות ושוקלות
את השצרים לחלקם צנייהם : ואכלתם ולא תשבועו. זכו ונארה בחוך הנעשים
בלחם הדי שצב פורעניות חרצ ונור דבר שצר ונטה לכם חוסר עלים
פח נפולה ונארה צנעיים ונחתם אינה מן הוננין הוא החרצ : (ל) צמותיכם.
נגלים וצרכיות : חוניכם. מין ע"א שמועדין על הגנות וע"א שמועדין
בחנה קרויין חוניים : ונחתי את פגריכם. הפוחי רעז היו וולגים יראתם
(190)

אֶת־חַמְנֵיכֶם וְנִתַּתִּי אֶת־פְּנֵיכֶם עַל־
פְּנֵי גְלוּלֵיכֶם וְתַעֲלֶה נַפְשִׁי אֶתְכֶם :
(ב) וְנִתַּתִּי אֶת־עֵרִיכֶם חֲרָבָה וְהַשְׁמוּתִי
אֶת־מִקְדְּשֵׁיכֶם וְלֹא אֶרְיַח בְּרִיחַ
נִיחָחְכֶם : (ג) וְהַשְׁמַתִּי אֹנִי אֶת־הָאָרֶץ
וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אוֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ :
(ד) וְאֶתְכֶם אֶזְרֶה בַגּוֹיִם וְהִרְיַקְתִּי
אֶחְרֵיכֶם חֲרָב וְהִיְתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה

תרגום אונקלוס

פְּנֵיכֶם עַל פְּנֵי פְּעוֹתְכֶם וְיִרְחַק מִמֶּנִּי יִתְכוֹן : (ב) וְאֶתֹן יָת קְרוֹיְכוֹן
חֲרָבָא וְאֶצְדֵי יָת מִקְדְּשֵׁיכֶם וְלֹא אֶקְבַּל בְּרַעוּא קוֹרְבָן כְּנִישְׁתְּכוֹן :
(ג) וְאֶצְדֵי אֲנָא יָת אֶרְעָא וְיֶצְדוֹן עָלָה בְּעַל דְּבִיכֶם דִּיתְבִּין בַּהּ :
(ד) וְיִתְכוֹן אִיבְדֵר בִּינֵי עַמְמֵיָא וְאֶגְרִי בְּתֵרִיכוֹן דְּקַסְלִין בְּחֲרָבָא וְתִהִי

וּנְחִיקִס וּנְנַשְׁקִיס אֶחְסֵם וּכְרָסוּ כְּזַקְעָת וּנּוֹפֵל עָלֶיהָ : וְגַעֲלָה נַפְשִׁי אֶחְסֵם. זֶה
סִילוּק שְׂכִינָה [ת"כ] : (ב) וְנִתַּתִּי אֶת עֵרִיכֶם חֲרָבָה. יְכוֹל מֵאֲדָם כְּשֶׁהוּא
אוֹנֵר וְהַשְׁמוּתִי אֲנִי אֶת הָאָרֶץ הִיא אֲדָם אֲנוֹר הִיא מֵה אֲנִי וְנִקִּיִּים חֲרָבָה
נְעוֹזֵר וְשָׁב : וְהַשְׁמִינֹתִי אֶת מִקְדְּשֵׁיכֶם. יְכוֹל מִן הַקְּרִבְנוֹת כְּשֶׁהוּא אֲנוֹר וְלֹא
אֲרִיחַ הִיא קְרִבְנוֹת אֲנוֹרִי הִיא מֵה אֲנִי וְנִקִּיִּים וְהַשְׁמִינֹתִי אֶת מִקְדְּשֵׁיכֶם מִן
הַגְּדוּדִיּוֹת שִׁירוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵיוּ מִתְקַדְּשוֹת וְכוּעֻדוֹת לְכֹל שֶׁס הִיא שָׁבַע
פּוֹרַעְנוּיָה אֲכִילַת צֶמֶר צְנִים וְצִנּוֹת וְהַשְׁמִינֹת צִנּוֹת הִיא שְׂחִים. כְּרִיתוֹת חוֹנִיִּים
אֵין כֹּחַ פּוֹרַעְנוֹת אֲלֵא ע"י הַשְׁמִינֹת הַצִּירִינִיּוֹת יַפְלוּ הַחֲמוּנִי שְׂצֵרָאֲשִׁי הַגְּנוֹת וּיְכַרְתוּ.
וְנִתַּתִּי אֶת פְּנֵיכֶם וְגו' הִיא שֶׁלֶשׁ. סִילוּק שְׂכִינָה אֲרַבַּע. חֲרָבָן עֵרִים שׁוֹנוֹן
וּמְקַדֵּשׁ מִן הַגְּדוּדִיּוֹת וְלֹא אֲרִיחַ קְרִבְנוֹת הִיא שָׁבַע : (ג) וְהַשְׁמִינֹתִי אֲנִי אֶת
הָאָרֶץ. זֶה מֵדָה טוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יַעֲלֹא הַאוֹיְבִים נַחַת רוּחַ צִלְמַל שֶׁתִּהְיֶה
שׁוֹמֵמָה מִיּוֹשְׁבֵיהָ : (ד) וְאֶתְכֶם אֶזְרֶה בַגּוֹיִם. זֶה מֵדָה קָטָה שֶׁצִּבְעָה שְׂבָנִי
מִדֵּינָה גוֹלִים לְנוֹקִים אֶחָד רֹאִים זֶה אֶת זֶה וְנִתְנַחֲמֵין וְיִשְׂרָאֵל נִזְרוּ כְּצִמְזָרָה
כְּאֲדָם הַזֹּרֵה שְׁעוֹרִים צִנְפָה וְאֵין אֶחָת מֵהֶן דְּצוּקָה צִנְצֵרָה : וְהִרְיַקְתִּי
כְּשֶׁשׁוֹלֵף הַחֲרָב מִתְרוֹקֵן הַגָּדוֹן וְשִׁרְטוֹ חֲרָב הַשְׁמוּמָה אֶחְרֵיכֶם אֵינָה חֲזָרָה
וְהִיא כְּאֲדָם שְׁעוֹרִיק אֶת שׁוּיִים וְאֵין סוֹפֵן לַחֲזוֹר : וְהִיְתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה. שֶׁלֹּא

ויקרא כו בחקתי

וְעֲרִיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה: (לד) אֹז תִרְצֶה הָאָרֶץ
אֶת־שִׁבְתֶּיהָ כֹּל יְמֵי הַשָּׁמָה וְאַתֶּם
בְּאֶרֶץ אֲיִבֵיכֶם אֹז תִשְׁבֵּת הָאָרֶץ וְהִרְצֵת
אֶת־שִׁבְתֶּיהָ: (לס) כָּל־יְמֵי הַשָּׁמָה
תִשְׁבֵּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שִׁבְתָּהּ
בְּשִׁבְתֵיכֶם בְּשִׁבְתְּכֶם עָלֶיהָ:

תרגום אונקלוס

אֲרַעְכוּן צְדִיא וְקִרְוִיכוּן יִהְיוּ חֲרָבָא: (לד) בְּכֹן תִרְעֵי אֲרַעָא יֵת שְׁמִיטָדָא
כֹּל יִזְמִין דְּצְדִיאֵת וְאַתּוֹן בְּאֲרַע בְּעֵלֵי דְבְּבִיכוּן בְּכֹן תִשְׁמַט אֲרַעָא
וְתִרְעֵי יֵת שְׁמִיטָדָא: (לס) כָּל יִזְמִין דְּצְדִיאֵת תִשְׁמַט יֵת דִּי לֹא שְׁמַטָּת

תמהרו לשבץ לחוכה ונחוך כך עריכים יהיו חרבה נראות לכם חרצות שנשעם
שאלם גולה מציחו ונכרמו ונעירו וסופו לחזור כאלו חין כרמו וציתו
חרצים כך שנויה חצורת כהנים: (לד) אז תרצה. תפיס את כעס הנוקם
שכעס על שנוטחיה: והרלת. לנלך את שנתוחיה: (כל ימי השמה. לשון
העשות ונ"ס דגש צנוקס כפל שמונה): (לה) את אשר לא שבתה. שנעים
שנה של גלות צבל הן היו כנגד שנעים שנות השנוטה ויזבל שהיו צננים
שהכעיקו ישראל צארלם לפני הנוקם ארבע נואות ושלשים שנה שלם נואות
וחשעים היו שני עונם ונשכנסו לארץ עד שגלו עשרת השנטיים וצני יהודה
הכעיקו לפניו ו' שנה נשגלו עשרת השנטיים עד חרצות ירושלים הוא
שנאמר ציחוקאל וחתה שכב על לך השנאלית וגומר וכליתחת חלה ונ'.
ושכבת על לך הימנית ארבעים יום וכשאת את עון צית יהודה [יחזקאל
ד'] ונצואה זו נאמרה ליחזקאל צנה החמישית לגלות המלך יהויכין ועוד
עשו שם שנים עד גלות לדקיהו הרי ארבעים ושש ואל"ת שנות מנשה חנושים
וחנש היו מנשה עשה חשונה שלשים ושלש שנה וכל שנות רשעו עשרים
ושחיס כמו שאמרו צאגרת חלק ושל חנון שחיס וחת עשרה ליהויקים וכנגדן
לדקיהו לא חשבו לארבע נואות ושלשים ושש שנה שניטיין ויזבל שנה
והם שש עשרה לנאה י"ד שניטיין וצ' יזבלות הרי לארבע נואות שנה שנים
וארבע. לשלשים ושש שנה חנש שניטות. הרי שנעים חקר אחת ועוד שנה
יתירה שנכסה צנויטה הנשלמת לשנעים (נ"א ואותו יזבל שגלו שלא כגמר
צעונם נחש צלם). ועליהם נגזר שנעים שנה שלמים וכן הוא אומר צדרי
היונים צ' ל"ו עד רמתה הארץ את שנתוחיה לנאלת שנעים שנה: (לו) והנצתי

ויקרא כו כחקתי
 צז
 (לו) וְהִנְשֹׂאֲרִים בְּכֶם וְהִבֵּאתִי מִדֶּבֶר
 בְּלִבְכֶם בְּאַרְצֹת אֲיִבֵיהֶם וְרִדְתָּ אֹתָם
 קוֹל עָלֶיהָ נִדְרָה וְנָסוּ מִנֶּסֶת־חֶרֶב וְנִפְלוּ
 וְאִין רִדְתָּ: (לז) וְכִשְׁלוּ אִישׁ־בְּאָחִיו כַּמִּפְנֵי־
 חֶרֶב וְרִדְתָּ אִין וְלֹא־תִהְיֶה לְכֶם תְּקוּמָה
 לִפְנֵי אֲיִבֵיכֶם: (לח) וְאַבְדֶתֶם בְּגוֹיִם וְאַכְלֶתֶם
 אֹתְכֶם אֶרֶץ אֲיִבֵיכֶם: (לט) וְהִנְשֹׂאֲרִים
 בְּכֶם וּמְקוֹ בַעֲוֹנֵם בְּאַרְצֹת אֲיִבֵיכֶם וְאֶף

תרגום אונקלוס

בְּשִׁמְיִתְכֹזן בַּד חוֹיִתוֹן יִתְבִּין עֲלֶיהָ: (לו) וְדִישְׁתְּאָרוֹן בְּכֹזן וְאָעִיל
 תְּכָרָא בְּלַבְהוֹן בְּאַרְעֵתָא דְסַנְאִיחוֹן וְיִרְדֹּף יִתְהוֹזן קַל מְרַפָּא דְשִׁקִּיָּה
 וְיַעֲרֹקוֹן בְּמַעֲרוֹק מִן קָדָם דְּקַפְלִין בְּחַרְבָּא וְיִפְּלוֹן וְלִית דְּרִדְתָּ: (לז)
 וְיִתְקַלוֹן גְּבַר בְּאַחֲוֵיהֶם בְּמַקְדָּם דְּקַפְלִין בְּחַרְבָּא נִרְדִּיהָ לִית וְלֹא תִהִי
 לְכֹזן תְּקוּמָה קָדָם בְּעַלֵי דְבְּבִיכֹזן: (לח) וְתִיבְדוֹן בֵּינֵי עַמְמֵיָא וְתִגְמַר
 יִתְבֹּזן אֶרְעָא בְּעַלֵי דְבְּבִיכֹזן: (לט) וְדִישְׁתְּאָרוֹן בְּכֹזן יִתְמַסוֹן בְּחַזְבִּיהוֹן
 בְּאַרְעֵתָא בְּעַלֵי דְבְּבִיכֹזן וְאֶף בְּחַזְבֵי אֲבִתְהוֹן בִּישֵׁיָא דְאַחֲרִין בִּידִיהוֹן

ונרד. פחד ורד לנצח"ם של מרד יקוד נופל הוא כוונ"ם של מועד ושל
 מוקש: וכמו מנוסת חרב. כאלו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרמו
 דוחשו ונכחו על עלה אחר ונקסקט ונוליא קול וכן תרגומו קל טרפא
 דשקף (לשון חטטה שדופות קדים שקופים קידום לשון נשקוף ונקוס חטטה
 הדלח) וכן תרגומו של חצורה נשקופי: (לז) וכשלו איש בחמיו. כשירונו
 לנוס יכשלו זה צה"כ יצאלו לרוץ: כנפני חרב. כאלו צורחים ונלפני הורגים
 שיהא בלצנע פחד וכל שעה סצורים שאדם רודפם. ומדרשו וכשלו איש
 בחמיו זה נכשל בעונו של זה שכל ישראל ערצין זה לזה [ח"כ]: (לח) ואזנתם
 בגוים. כשתהיו פזורים תהיו אזורים זה מזה: ואכלה אחכם. אלו
 המתים בגולה: (לט) צעון אזוחם אחם. כשעונות אזוחם אחם.
 כשאזוחים ונעשה אזוחם צדיהם [ח"כ]: ינקו. לשון הנוקה כמו ינקו
 וכמוהו תנוקה צחוריקן [זכריה י"ד] כנקו חצרותי [תהלים ל"ח]:

וּיקרא כו בחקתי

בַּעֲוֹנֹת אֲבֹתֵם אַתֶּם יִמְקֹוּ: (כ) וְהִתְוַדּוּ
אֶת-עֲוֹנֵם וְאֶת-עֵינֵי אֲבֹתֵם בְּמַעַלְמֵם אֲשֶׁר
מַעַלְוֵי-בִי וְאֶף אֲשֶׁר-הִלְכוּ עִמִּי בְּקָרִי:
(כא) אֶף-אֲנִי אֶלֶךְ עִמָּם בְּקָרִי וְהִבֵּאתִי
אֶתֶם בְּאֶרֶץ אֲבוֹתֵיהֶם אִי-אֶזְאוּ יִכְנַע לְבָבָם
הָעָרֵל וְאֶזְאוּ יִרְצוּ אֶת-עֲוֹנֵם: (כב) וְזָכַרְתִּי
אֶת-בְּרִיתִי יַעֲקֹוב וְאֶף אֶת-בְּרִיתִי יִצְחָק
וְאֶף אֶת-בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאֶרֶץ
אֶזְכֹּר: (כג) וְהָאֶרֶץ תִּעְזֹב מֵהֶם וְתִרְץ אֶת-

מלא ו'

תרגום אונקלוס

יִתְמַסּוּ: (כ) וְיִדְוּוּ יַת הַזְּבוּיָהוֹן וַיַּת הַזְּבוּיָהוֹן בְּשִׁקְרֵיהוֹן דְּשִׁקְרוֹן
בְּמִטְרֵי וְאֶף דִּי הִלִּיכוּ קְדָמֵי בְּקִשְׁוֵי: (כא) אֶף אֲנָא אִיהָב עֲמַהוֹן בְּקִשְׁוֵי
וְאִיעִיל יַתְהוֹן בְּאֶרֶע בְּעַלִּי דְבְּכִיהוֹן אוּ בְּבִן יַתְבֵּר לְבַהוֹן טַפְשָׁא וּבְבִן
יִרְעוֹן יַת הַזְּבוּיָהוֹן: (כב) וְדִכְרֵנָא יַת קִמְי דְּעַם יַעֲקֹוב וְאֶף יַת קִמְי
דְּעַם יִצְחָק וְאֶף יַת קִמְי דְּעַם אַבְרָהָם אֲנָא דְּכִיר:
(כג) וְאֶרֶעָא תַתְרַמִּישׁ מִנְהוֹן וְתִרְעֵי יַת יִשְׁמִיטָהָא בְּרַעְדֵי אַת מִנְהוֹן וְאִינוֹן

(כא) והנחתי אותם. בעלונֵי אציהם זו נודה טובה לישראל שלא יהיו הוֹנֵרִים
הואיל וגליו בִּין האוונות ע"א נעשה כוונתיהם אני איני וניחם אלא ונעניד
אני את כבאי ונחזיקן לתת כנפי [ת"כ] טלאור והעול' על רוחם היו
לא תהיה וגוונר חי אני אם לא ביד חזקה וגו' [יח:קאל כ']: או אז יכנע.
כמו או נודע כי שור נגח הוא [שנוות כ"ג] אם אז יכנע. לשון אחר אולי
שנוא אז יכנע לזכר וגו': ואז ירלו את עונם. יכפרו על עונם ציבוריהם:
(כב) וזכרתי את צריתי יעקוב. צה' נוק נות נכתב ונלא ואליהו חקר צה' שה
ונקוונות יעקב נטל אות ונשנו של אליהו ערבון שינוא ויצטר גאולת בניו:
וזכרתי את צריתי יעקב. למה נזנו אחרנית כלוונר כדאי הוא יעקב הקטן
לכך ואם אינו כדאי הרי יחק ענו ואם אינו כדאי הרי אצרהם ענו שהוא
כדאי ולמה לא נאונרה זכירה ציחק אלא אפרו של יחק נראה לפני לזכר
ונוכח על הנוחצ: (כג) יען וציען. גנוול ובגנוול אשר צונשפטי ונאסו:

שבת תיה בהשמה מהם והם ירצו את--
 עונם יעז וביעז במשפטי מאסו ואת--
 חקתי געלה נפשם : (נד) ואף גם זאת
 בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים
 ולא געלתים לכלתם להפר בריתי אתם
 כי אני יהוה אלהיהם : (נז) וזכרתי להם
 ברית ראשנים אשר הוצאתי אתם
 מארץ מצרים לעיני הגוים להיות להם
 לאלהים אני יהוה : (נו) אלה התקום
 והמשפטים והתורה אשר נתן יהוה
 בינו ובין בני ישראל בהר סיני ביד--
 משה : פ רביעי ששי

תרגום אונקלוס

ירעון ית חוביהון לוסין חלף ברבן איתי עליהון דבדיני קצו וית קימי
 רחקת נפשיהון : (נד) ואף ברם ברא במהויהון פארע בעלי דבביהון
 לא ארטיניון ולא ארחיקניון לשיציותהון לאשנא קימי עמהון ארי
 אנא יי אלההון : (נז) ודכירנא להון קים קרמאי די אפקית יתהון
 מארעא דמצרים לעיני עממיא למהוי להון לאלהא אנא יי : (נו) אפלין
 קימיא ודינא ואורינא די יתב יי בין מימריה ובין בני ישראל במורא
 דסיני בידא דמשה :

(נד) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עונם זאת הפורענות אשר אנרתי
 בהיותם בארץ אויביהם לא נאסתים לכלותם ולהפר בריתי אשר אתם :
 (נז) זכרתי להם ראשונים. אל שצטטים : (נו) אלה התקום וזאת צעל פה
 נגיד שכלם נתנו לנושא צסיני :

ויקרא כז בחקתי

כז (6) וידבר יהוה אל משה לאמר:
 (3) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם
 איש כי יפלא נדר בערבך נפשת ליהוה:
 (2) והיה ערבך הזכר מבין עשרים שנה
 ועד בין ששים שנה והיה ערבך חמשים
 שקל כסף בשקל הקדש: (7) ואם נקבה
 הוא והיה ערבך שלשים שקל: (5) ואם
 מבין חמש שנים ועד בין עשרים שנה
 והיה ערבך הזכר עשרים שקלים
 ולנקבה עשרת שקלים: (1) ואם מבין
 חדש ועד בין חמש שנים והיה ערבך

תרגום אונקלוס

כז (6) ומליל יי עם משה למימר: (3) מליל עם בני ישראל ומימר
 להזן גבר ארי יפריש נדר בפורסן נפשתיא קדם יי: (2) ויהי
 פורסניה דדכרא מבר עשרין שנין ועד בר שתין שנין ויהי פורסניה
 חמשיין סלעין דכסף בסלעי קדושא: (7) ואם נוקבתא היא ויהי פורסניה
 תלתין סלעין: (5) ואם מבר חמש שנין ועד בר עשרין שנין ויהי
 פורסניה דדכרא עשרין סלעין ולנקבתא עשר סלעין: (1) ואם מבר
 ירדא ועד בר חמש שנין ויהי פורסניה דדכרא חמש סלעין דכסף

כז (3) כי יפליא. יפריש צפוי: צערך נפשות. ליתן ערך נפשו לוומר
 ערך דבר שנפשו חלוייה צו עלי: (2) והיה ערךך וגומר. אין ערך זה
 לשון דמים אלא צין שהוא יוקר צין שהוא זול. כפי שניו הוא הערך הקלוב
 עליו נפרעה זו: ערךך. כמו ערך וכפל הכפי"ן לא ידעתי ונאחזה לשון
 הוא: (5) ואם ונזן חונט שנים. לא טיהא הנודר קטן שאין דבריו קטן כלום
 אלא גדול שאמר ערך קטן זה שהוא צן חונט שנים עלי: ואם ונזן שנים
 שנה וגומר. כשמוגיע לניני הזקנה האשה קרונה לחמש כליש לפיכך הלגיט
 פוחט נהזקנו יותר ונשלים צערכו והאטם אינה פוחתת אלא שליש צערך

הַזֹּכֵר חֲמִשָּׁה שָׁקִלִים כֶּסֶף וְלִנְקָבָה
 עֶרְכֵּךְ שְׁלֹשֶׁת שָׁקִלִים כֶּסֶף: (ז) וְאִם
 מִבְּנֵי-שִׁשִּׁים שָׁנָה וּמַעְלָה אִם-זֹכֵר וְהָיָה
 עֶרְכֵּךְ חֲמִשָּׁה עָשָׂר שָׁקֵל וְלִנְקָבָה עֶשְׂרֵה
 שָׁקִלִים: (ח) וְאִם-מִן הַיָּמִים מִעֶרְכֵּךְ
 וְהֵעֲמִידוּ לְפָנַי הַכֹּהֵן וְהֵעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן
 עַד-פִּי אֲשֶׁר תִּשְׁיֹג יָד הַגֹּדֵר יַעֲרִיכֵנוּ
 הַכֹּהֵן: (ט) וְאִם-בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ
 מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיהוָה כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ
 לַיהוָה יִהְיֶה-קֹדֶשׁ: (י) לֹא יִחְלִיפֵנוּ וְלֹא-
 יִמִּיר אֹתוֹ טוֹב בְּרַע אֲוִירַע בְּטוֹב וְאִם-
 הָמִיר יִמִּיר בְּהֵמָה בְּבֵהֵמָה וְהָיָה-הוּא

תרגום אונקלוס

וְלִנְקָבָתָא פּוֹרְסָנָה תְּלַת סָלְעִין דְּכֶסֶף: (ז) וְאִם מִפְּרִי שְׁנַיִן וְלֵעִילָא
 אִם דְּכֹרָא וַיְחִי פּוֹרְסָנָה חֲמִשׁ עָשָׂרִי סָלְעִין וְלִנְקָבָתָא עָשָׂר סָלְעִין:
 (ח) וְאִם מִסְּבִין הוּא מִפּוֹרְסָנָה וּקִימִיגִיָּה קָדָם פְּהֵנָּא וַיְפָרוּס יְתִיָּה פְּהֵנָּא
 עַל מִימַר דֵּי תְּדַבֵּיק יֵת נִדְרָא יְפָרְסִיגִיָּה פְּהֵנָּא: (ט) וְאִם בְּעִירָא דֵּי יִקְרָבוּן
 מִנָּה קוֹרְבָנָא קָדָם יֵי כֹל דֵּי יִתֵּן מִנָּה קָדָם יֵי יְחִי קוֹדֶשׁא: (י) לֹא
 יִחְלִיפִיגִיָּה וְלֹא יַעֲבֵר יְתִיָּה טַב בְּבִישׁ אֹו בִישׁ בְּטַב וְאִם חֲלָפָא יִחְלִיף

דְּלוּגֵי חִכְסֵי כִּבְז צְבִיתָא פַּחַז צְבִיתָא סַבְחָא צְבִיתָא סִינָא צְבִיתָא וְסִינָא
 טַבַּח צְבִיתָא [עֲרִכִין ע']: (ט) וְאִם נֶךְ הוּא. שְׁאִין יְדוּ וּנְסַגְתָּ לִיתָן הַעֲרֵךְ
 הַזֶּה: וְהֵעֲמִידוּ. לְנַעֲרֵךְ לְפָנַי הַכֹּהֵן וְיַעֲרִיכֵנוּ לְפִי הַסַּגְתָּ יְדוּ סַל וְעֲרִיךְ: עַל
 פִּי אֲשֶׁר תִּשְׁיֹג. לְפִי נַח שֵׁס לוֹ יִסְדְּרֵנוּ וְיִסְאִיר לוֹ כְּדִי חִיוּ וְנַח כֹּר וְכַסָּה
 וְכִי אֲוֹנֹת אִם הִיָּה חֲנוּר וְנִסְאִיר לוֹ חֲנוּרוֹ: (ט) כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ.
 אֲנֵר רְגֵלָה סַל זֹ עוֹלָה דְּצִרְיוֹ קִיּוּמִין וְחֲנוּכָּה לְדַרְכֵי עוֹלָה וְדַעִים חוֹלִין חוֹץ
 וְנִי אֲוֹתוֹ הַאֲזֵר: (י) עוֹז צִרְעוּ. תַּם צְנַעַל מוֹס אֹו רַע צְטוּב. [ת"כ

ויקרא כז בחקתי

וּתְמוֹרְתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ : (יא) וְאִם כִּדְבַרְהֶמָּה
 טַמְאָה אֲשֶׁר לֹא יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קִרְבָּן
 לַיהוָה וְהָעֵמִיד אֶת־הַפְּהֵמָה לְפָנַי הַפְּתִיחַ :
 (יב) וְהָעֵרִיד הִכְהִינְךָ אֶתְּהָ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע
 כְּעֶרְכֶּךָ הַכְהִינְךָ בֵּן יְהוָה : (יג) וְאִם־נֶאֱמַר
 יִגְאֲלֶנָּה וְיִסַּף חֲמוּשָׁתוֹ עַד־עֶרְכֶּךָ :
 (יד) וְאִישׁ כִּי־יִקְדֹשׁ אֶת־בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה
 וְהָעֵרִיכוּ הִכְהִינְךָ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר
 יַעֲרִיד אֹתוֹ הַכְהִינְךָ בֵּן יְקוּם : (טו) וְאִם־
 הַמְקֻדֵּשׁ יִגְאֲלֶנָּה אֶת־בֵּיתוֹ וְיִסַּף חֲמוּשָׁית

תרגום אונקלוס

בְּעִירָא בְּבַעֲרָא וְיָהּ הוּא וְחִלּוּפִיהּ יְהִי קוֹדֵשׁא : (יא) וְאִם כָּל בְּעִירָא
 מְטַמְאָא דִּי לֹא יִקְרִבוּן מִנָּה קוֹדֵשׁא קָדָם יי וְיָקִים ית בְּעִירָא קָדָם פְּהֵמָה :
 (יב) וְיַפְרוֹס פְּהֵמָה יתָהּ בֵּין טַב וּבֵין פִּישׁ פְּפוֹרְסָן פְּהֵמָה בֵּן יְהִי : (יג) וְאִם
 טַפְרָךְ יִפְרָקִינָה וְיִסַּף חוּמְשִׁיהּ עַל פּוֹרְסָניהּ : (יד) וְגִבְרָא אֲרִי יִקְדִּישׁ ית
 בֵּיתֵיהּ קוֹדֵשׁא קָדָם יי וְיַפְרָסִינָהּ פְּהֵמָה בֵּין טַב וּבֵין פִּישׁ פְּמָא דְיִבְרוֹס
 יתֵיהּ פְּהֵמָה בֵּן יְקוּם : (טו) וְאִם דְּאִקְדִּישׁ יִפְרוֹק ית בֵּיתֵיהּ וְיִסַּף חוּמְשִׁ

תנור' ט' וכל סכן טוב צטוז ורע זרע : (יא) כל צהמה טנאה. צבעלת
 ונוס הכחוז וזכר [ח"כ תנורה ל"ב] שהיא טנאה להקריבה ולנודך הכחוז
 שאין קדשים חמיונים יולאין לחולין צפדיון אלא אם כן הווננו : (יב) כערכך
 הכן כן יהיה. לשאר כל אדם השא לקנותה ניד הקדש : (יג) ואם גאל
 יגאלנה. צבעלים החמור הכחוז להוסיף חווש [ח"כ] וכן צנוקדש צית וכן
 צנוקדש אה שהיה וכן צפדיון ונעשר שני הצעלים ונוסיפין חווש ולא שאר
 כל אדם : (טו) והיה ערכך לפי זרעו. לא כפי שוויה אחת שדה טובה ואחת שדה
 רעה פדיון הקדשן שוים צית כור שעורים צחושים שקלים כך גורח הכחוז
 והוא ששא לגאלה צחחל' הויצל ואם צא לגאל' צאנעו נותן לפי הששון
 סלע ופודיון לשנה לפי שאינה הקדש אלא לונגין שני הויצל שאם נגאלה הרי

ויקרא כז בחקתי

ק
 כִּסְף־עֶרְכָּךְ עָלָיו וְהָיָה לְךָ : חֲמִישֵׁי שְׁבִיעִי
 (נ) וְאִם | מִשְׁדָּה אֶחָדָתוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ
 לַיהוָה וְהָיָה עֶרְכָּךְ לְפִי זָרְעוֹ זָרַע חֶמֶר
 שְׁעָרִים בְּחַמְשִׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף : (ז) אִם־
 מִשְׁנֵת הַיֵּבֶל יִקְדִּישׁ שְׂדֵהוּ כְּעֶרְכָּךְ יָקוּם :
 (ח) וְאִם־אֶחָד הַיֵּבֶל יִקְדִּישׁ שְׂדֵהוּ וְחָשֵׁב־
 לוֹ הִכְיָן אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי הַשָּׁנִים
 הַנּוֹתֵרֶת עַד שְׁנַת הַיֵּבֶל וְנִגְרַע מֵעֶרְכָּךְ :
 (ט) וְאִם־נֶאֱלָל יִגָּאֵל אֶת־הַשְּׂדֵה הַמִּקְדִּישׁ

תרגום אונקלוס

כֶּסֶף פּוֹרְסָנִיָּה עֲלוּהִי וְהָיָה לִיָּה : (נ) וְאִם מַחְקֵל אַחְסָנִיתִיָּה יִקְדִּישׁ גְּבֵר
 קָדָם יי וְהָיָה פּוֹרְסָנִיָּה לְפִיָּם זָרְעִיָּה בֵּית זָרַע פּוֹר שְׁעוֹרִין בְּחַמְשִׁין סֶלְעִין
 דְּקֶסֶף : (ז) אִם מִשְׁתָּא דִּי־יִבְלָא יִקְדִּישׁ חֲקִלְיָה כְּפּוֹרְסָנִיָּה יָקוּם : (ח) וְאִם
 פְּתֵר יִבְלָא יִקְדִּישׁ חֲקִלְיָה וְיַחְשֵׁב לִיָּה כְּהֵנָּה יָת כְּסָפָא עַל פּוּם שְׁנַיָּא
 דְּאַשְׁתָּאֲרָא עַד שְׁתָּא דִּי־יִבְלָא וְיִתְּמַנַּע מִפּוֹרְסָנִיָּה : (ט) וְאִם מִפְּרָק יִפְרוֹק
 יָת חֲקֵלָא דְּאַקְדִּישׁ יִתִּיָּה וְיִסְפֵּה חֲמִישׁ כְּסָפָא פּוֹרְסָנִיָּה עֲלוּהִי וְיָקוּם לִיָּה :

עוב ואם לאו הגזר נוכר' דגוי' הללו לאחר ועונד' ציד הלוקח עד
 היוכל כסאך כל הסדות הנכורו' וכשהיא יולאס נידו חוזרת לכאנים של
 אותו ונסור שהיוכל פוגע בו ונתחלק' ציניהם זהו הנשפט האנור צנקדיש
 שדה ועכשיו אפרשנו על סדר הנוקראות : (ז) אם נשנת היוכל יקדיש
 וגונר. אם נשעצרה שנת היוכל ניד הקדישה וצא זה לגאל' ניד : כערך
 יקום. כערך הזה האנור יהיה חושי' כסף יתן : (ח) ואם אחר היוכל יקדיש
 וכן אם הקדישה נשנת היוכל ונשתה' ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוכל :
 וחשב לו הכתן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון כולד הרי
 קלז דוניה של ארבעים וחשע שנה חנושים שקל הרי שקל לכל שנה ושקל
 יתר על כולן והשקל ארבעים ושמונה פונדיון הרי סלע ופונדיון לשנה אלא
 שחסר פונדיון אחד לכולן ואנור רצותינו שאותו פונדיון קלצון לפרוטרוט
 והצא לגאלו יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוכל :
 ונגרע ונערך. ונין השנים שנסנת היוכל עד שנת הפדיון : (ט) ואם גאל

ויקרא כז בחקתי

אֶתֹו וַיִּסַּף חֲמִשִּׁית כֶּסֶף עֶרְכָּךְ עָלָיו וְקָם
 לוֹ: (כ) וְאִם לֹא יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה וְאִם־
 מָכַר אֶת־הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אֲחֵר לֹא־יִגְאֹל
 עוֹד: (כא) וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצִאתוֹ בַּיּוֹם
 קָדֵשׁ לַיהוָה כְּשֶׂדֶה הַחֵרֶם לִכְהֵן תְּהִיָה
 אֲחֻזתוֹ: שִׁשִּׁי (כב) וְאִם אֶת־שָׂדֶה מִקְנֵתוֹ
 אֲשֶׁר לֹא מִשָּׂדֶה אֲחֻזתוֹ יִקְדָּשׁ לַיהוָה:
 (כג) וְחָשַׁב לוֹ הַכֹּהֵן אֶת מַכְסַת הָעֶרְכָּךְ
 עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וְנָתַן אֶת־הָעֶרְכָּךְ בַּיּוֹם
 הַהוּא קָדֵשׁ לַיהוָה: (כד) בְּשַׁנַּת הַיּוֹבֵל
 יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאֲשֶׁר קָנָהוּ מֵאִתּוֹ לְאֲשֶׁר־

תרגום אונקלוס

(כ) וְאִם לֹא יִפְרוֹק יֵת חֲקֵלָא וְאִם זְבִין יֵת חֲקֵלָא לְגַבְרָא אוֹחְזָן לֹא יִתְפָּרֵק
 עוֹד: (כא) וְיְהִי חֲקֵלָא בְּמַסְקִיָּה בַּיּוֹבֵלָא קוּדְשָׁא קָדָם יי בְּחֲקֵל חֲרָמָא
 לְכַהֲנָא תְּהִי אֲחֻסְנָתִיה: (כב) וְאִם יֵת חֲקֵל זְבִינְהוּ דְלֹא מִחֲקֵל אֲחֻסְנָתִיה
 יִקְדָּשׁ קָדָם יי: (כג) וְיִחָשַׁב לִיה פְּהֵגָא יֵת נָסִיב פּוּרְסָגִיָּה עַד שְׁתָּא דַּיּוֹבֵלָא
 וְיִתֵּן יֵת פּוּרְסָגִיָּה בַּיּוֹמָא הַהוּא קוּדְשָׁא קָדָם יי: (כד) בְּשְׁתָּא דַּיּוֹבֵלָא יִתּוּב

יגאל. הנוקדיש אותו יוסוף חוונש על הקלצה הזאת: (כ) ואם לא יגאל את
 השדה. הנוקדיש: ואם נזכר. הגזכר: את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד.
 לשבז זיד הנוקדיש: (כא) והיה השדה בלאחו ציובל. ניד הלוקחו מן הגזכר
 כדרך שאר שדות היוללות ניד לוקחיהם ציובל: קדש לה'. לא שישוב להקדש
 דרק הצית ליד הגזכר אלא בשדה החרם הנחון לכהנים שנאמר כל חרם
 צישראל לך יהיה [צנודבר י"ח] אף זו תחלק לכהנים של אותו נשומר שיה"כ
 של יובל פוגע בו: (כב) ואם את שדה נקנתו וגו'. חלוק יש בין שדה נקנה
 לשדה אחרת ששדה נקנה לא תחלק לכהנים ציובל לפי שאינו יכול להקדישו
 אלא עד היובל שהרי ציובל היתה עמידה ללאת נידו ולשוב לצעלים לפיכך
 אם צא לגאלה יגאל דנמים הלל הקלוצים לשדה אחרת. ואם לא יגאל
 (200)

קא

לו אַחֲזַת הָאָרֶץ : (כס) וְכָל-עֶרְכָּךְ יִהְיֶה
 בְּשֶׁקֶד הַקֹּדֶשׁ עֲשִׂים גְּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל :
 (כו) אֶךְ-בְּכֹר אֲשֶׁר יִבְכַר לַיהוָה בְּבִהְמָה
 לֹא-יִקְדִּישׁ אִישׁ אֶתוֹ אִם-שׂוֹר אִם-שֹׂה
 לַיהוָה הוּא : (כז) וְאִם בְּבִהְמָה הַטְּמֵאָה
 וּפְדָה בְּעֶרְכָּךְ וַיִּסַּף חֲמִשָּׁתוֹ עָלָיו וְאִם-
 לֹא יִגְאֹל וַיִּמָּכֶר בְּעֶרְכָּךְ : (כח) אֶךְ כָּל--
 חֵרֶם אֲשֶׁר יִחְרַם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל-אֲשֶׁר-

תרגום אונקלוס

חֲקֵלָא לְדִזְבְּנִיָּה מִנִּיה לְדִי לִיָּה אַחֲסַנְת אַרְעָא : (כס) וְכָל פּוֹרְסָנִיָּה יְהִי
 כְּסַלְעֵי קוֹדֵשׁא עֲשִׂרִין מַעֲיָן יְהִי סְלֵעָא : (כו) בְּרַם בּוֹכְרָא דִי יִתְבְּכַר קָדָם
 יִי בְּבַעֲרִיא לָא יִקְדִּישׁ גְּבַר יִתִּיָּה אִם תּוֹר אִם אֲמַר דִּיִּי הוּא : (כז) וְאִם
 בְּבַעֲרִיא מִסָּאבָא וַיִּפְרוֹק בְּפוֹרְסָנִיָּה וַיִּסַּף חֲמִשִּׁיָּה עֲלוּהִי וְאִם לֹא יִתְפָּרֵק
 וַיִּזְדַּבֵּן בְּפוֹרְסָנִיָּה : (כח) בְּרַם כָּל חֲרָמָא דִי יִחְרַם גְּבַר קָדָם יִי מִפְּל דִּי

וינכנס גזר לאחר או אם לא יגאל הוא צננת היזבל ישוב השדה לאחר
 קנהו ונאחו אותו שהקדיש ופן תאמר לאחר קנהו הלוקח הזה האחרון נאחו
 וזהו הגזר לכך הולך לוונר לאחר לו אחזת הארץ וירושמת חזות וזהו צעלים
 הראשונים שונכרוהו לנוקדיש : (כח) וכל ערכך יהיה צעקל הקדש. כל ערכך
 שכתוב צו טקלים יהיה צעקל הקדש : עשרים גרה. עשרים נעות כך היו
 נחחלה ולאחר נכאן הוסיפו שפות ואנורו רבותינו שש נעה כסף דינר
 עשרים וארבע נעות לסלע : (כו) לא יקדיש איש אותו. לשם קרבן אחר
 לפי שאינו שלו : (כז) ואם צנהנה הטובה וגו' אין הנוקרא הזה מוכבז אל
 הצבור שאין לוונר צנכור צנהנה טובה ופדה צערכך וחומר אין זה שהרי
 אין פדיון פטר חומר אלא טלה והוא נחנה לכהן ואינו להקדש אלא
 שהכתוב מוכבז על ההקדש שהכתוב של ונעלה דבר יפדיון צנהנה טהורה
 שהווננה וכאן דבר צנוקדיש צנהנה טובה לצדק הצית : ופדה צערכך. כפי
 ונה שיעריכנה הכהן : ואם לא יגאל. על ידי צעלים [ת"כ] : ונוכר צערכך.
 לאחרים : (כח) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו דבר יש אוונרים סתם
 חרונים להקדש ונה אני נוקיים כל חרם בישראל כך יהיה [צנודצר י"ח]

ויקרא כז בחקתי

לו מאדם ובהמה ומשרה אהותו לא
ימכר ולא יגאל כל-ההרם קדש-קדשים
הוא ליהוה: שביעי

(כט) כל-ההרם אשר יחרם מן-האדם לא
יפדה מות יומת: (ב) וכל-מעשר הארץ
מזרע הארץ מפרי העץ ליהוה הוא קדש
ליהוה: (ל) ואם-גאל יגאל איש ממעשרו
המשיתו יספה עליו: מפטור (ג) וכל-מעשר

תרגום אונקלוס

ליה מאנשא ובעירא ומחלל אחסגתיה לא יודבן ולא יתפרק בל חרמא
קדש קודשין הוא קדם יי: (כט) כל חרמא די יתחרם מן אנשא לא
יתפריק אתקטלא יתקטל: (ב) וכל מעשר ארעא מזרעא דארעא
מפריי אילנא דיי הוא קודשא קדם יי: (ל) ואם מפרק יפרוק גבר
ממעשריה חומשיה יוסף עלוהי: (ג) וכל מעשר תורין ועאן כל די

זכרוננו כהנים שפירש ואמר הרי זה לכהן ויש שאמרו קתם חרונים לכהן
[ת"כ]: לא יונכר ולא יגאל. אלא ינתן לכהן. לדברי האומר קתם חרוננו לכהני'
ונפרש ונקרא זה זכתם חרונים והאומר קתם חרונים לזדק סבית ונפרש
ונקרא זה זכרוננו כהנים [ערכין כ"ה] שהכל מודים שחרוננו כהנים אין להם
פדיון עד שיצואו ליד כהן וחרוני גזוה נדפים: כל חרם קדש קדשים הוא.
והאומר קתם חרונים לזדק סבית ונציא ראייה ונכאן והאומר קתם חרונים
לכהנים ונפרש כל חרם קדש קדשים הוא ללמוד שחרוננו כהנים חלים על קדשי
קדשים ועל קדשים קלים ונותן לכהן כונו ששנינו זונככת ערכין אם נדר נותן
דנייהן ולם נדבה נותן את טובתה: נאלדם. כגון שהחרי' עצדיו ושפחותיו
הכנעני' [ערכין כ"ט ט"ז]: (כט) כל חרם אשר יחרם וגו'. היולא ליהרג
ואמר אחד ערכו עלי לא אמר כלום [ת"כ]: עות יונת. הרי הולך לנות
לפיכך לא יפדה אין לו לא דונים ולא ערך: (ל) וכל נעשר הארץ. זנעשר
שני הכתוב נודצר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש וילהר: לה'
הוא. קנאו הטם ונטולחנו לום לך לעלות ולאכול צירושלים כונו שאומר
ואכלת לפני ה' אלהיך נעשר דגנך תירושך וגוונר [דברים י"ד]: (ל) ונעשרו.
ולא נעשר חזירו הפודה נעשר של חזירו אין מוסף חומש ומה היא

ויקרא כז כחקתי
 בקר וצאן כל אשר יעבר תחת השבט
 העשירי יהיה קדש ליהוה: (לג) לא יבקר
 בין טוב לרע ולא ימירנו ואם המר
 ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדש
 לא יגאד: (לד) אלה המצות אשר צוה
 יהוה את משה אל בני ישראל בהר
 סיני:

חוק

תרגום אונקלוס

יעבר תחת חמרא עשירא יהי קודשא קדם יי: (לג) לא יבקר בין
 טב לבייש ולא יחלפיניה ואם חלפא יחלפיניה ויהא הוא וחלופיה יהי
 קודשא לא יתפריק: (לד) אלין פקודיא די פקוד יי ית משה לבני
 ישראל בטורא דיסיני:

חוק

גאולתו כדי להחירו זאכילה בכל נוקוס והנעות יעלה ויאכל צירושלים
 כונו טכאונר ונתח זכסף וגו' [טס י"ד]: (לג) תחת השבט. כשצא לעשרן
 ונוליאן צפתח זה אחר זה והעשירי וכה צצט לצועה צסיקרא להיות
 ניכר טהוא נעשר כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה: יהיה
 קדש. ליקרצ לנזח דנוו וואנוריו והצטר כאל כל צעלים טהרי לא נונח
 עם שאר ונתכות כהנה ולא נלינו טיהא צטרו נתון לכהנים: (לג) לא
 יבקר וגונר. לפי טכאונר כל ונצחר כדריכס [טס י"ג] יכול יהא צורה
 ונוליא אח טיפה תלנווד לוונר לא יבקר צין טוצ לרע צין חס צין צעל
 ווס חלה עליו קדוטה ולא טיקרצ צעל ווס חלא יאכל צתורת נעשר ואסור
 ליגוז וליעצד: חבלת ספר ויקרא:

חוק

סדר ברכות ההפטרה

אחר שנמר הגולל יברך הספיד כרכה וו.

ברכות קודם קריאת ההפטרה

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בחר
בנביאים טובים ורצה בדבריהם הנאמרים
באמת: ברוך אתה יי הבוחר בתורה ובמשה
עבדו וב ישראל עמו ובנביאי האמת וצדק:

ברכות לאחר קריאת ההפטרה.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם צור כל העולמים
צדיק בכל הדורות האל הנאמן האומר
יעושה מדבר ומקיים. כי כל דבריו אמת וצדק:
נאמן אתה הוא יי אלהינו ונאמנים דבריו ודבר
אחד מדבריו אחר לא ישוב ריקם. כי אל
מלך נאמן אתה: ברוך אתה יי האל הנאמן
בכל דבריו:

רחם על ציון כי היא בית חיינו ולעלובת נפש
תושבע במהרה ביימינו: ברוך אתה יי משמח
ציון בבניה:

שמחנו יי אלהינו באליהו הנביא עבדך. ובמלכות
בית דוד משיחך. במהרה יבא ויגל לבנו

ברכות ההפטרה

על כסאו לא ישב זר. ולא ינחלו עוד אחרים
את כבודו. כי בשם קדשך נשבעת לוי שלא
יבכה גרו לעולם ועד: ברוך אתה יי מִגַּן דָּוִד:

לשבת

על התורה ועל העבודה ועל הנביאים ועל יום
השבת הזה. שנתת לנו יי אלהינו לקדושה
ולמנוחה לכבוד ולתפארת: על הכל יי אלהינו
אנחנו מודים לך ומברכים אותך ותברך שמך
בפי כל חי תמיד לעולם ועד: ברוך אתה יי
מקבש השבת:

שמות הטעמים לפי סדר האשכנזים

זֶרְקָא סְגוּל מְנַח רְבִיעַ פְּזוֹר תְּלִישָׁה
גְּדוּלָה קְדָמָא וְאוּלָא תְּלִישָׁא קְטַנָּה
מְהַפְּדָא פֶּשְׁטָא זְקַף קְטָן זְקַף גְּדוּל וְרַגְנָא
תְּבִיר מְרַכָּא טַפְחָא אֶתְנַחְתָּא אוּלָא גֶרֶשׁ
גֶרֶשׁ יִתִּיב פְּסִיק | שְׁלִשְׁלַת יְרַח בֵּן
יוֹמוֹ קֶרְנֵי פְרָה מְרַכָּה כְּפוּלָה טַפְחָא
מְתַג מְקַרְסוּף פְּסוּק:

סדר ההפטרות לספר ויקרא

הפטרת ויקרא

(בישעיה סימן מ"ג כ"א. עד מ"ד. כ"ד) :

(כ) עם־זו יצרת־י לי תהלת־י יספרו : (כ) ולא־
את־י קראת־י יעקב פי־ינעת פי ישראל :
(כ) לא הביאת־י לי שרה על־תיך וזבח־י לא
כבדת־י לא העבדת־י במנחה ולא הונעת־י
בלבונה : (כ) לא־קנית־י לי בגסה קנה וחלב
וזבח־י לא הרוית־י אך העבדת־י בחטאות־י
הונעת־י בעונת־י : (כ) אנכי אנכי הוֹי־י מחה
פשע־י למעני וחטאת־י לא אֶזְכֶּר : (כ) הזכיר־י
נשפטה יחד ספר אתה למען תצדק : (כ) אבי־י
הראשון חטא ומליצ־י פשעו בי : (כ) ואחלל
שרי קדש ואתנה לחרם יעקב וישראל לגדופים :
מ"ד (ב) ועתה שמע יעקב עבדי וישראל בחרתי
בו : (ב) בה־אמר יהוה עשֶׂה ויצרֶה מבטן יערה
אל־תירא עבדי יעקב וישרון בחרתי בו : (ב) פי
אֶצֶק־מים עד־צמא וגזלים על־יבשה אֶצֶק רוחי
על־זרעֶה וברכת־י עד־צאצאֶיה : (ב) ועמחו בבין
חציר בערבים על־יבלי־מים : (ב) זה יאמר ליהוה
אני יהוה יקרא בשם־יעקב וזה יכתב ידו ליהוה

הפמרת ויקרא

ובשם ישראל יבנה : (א) כה אמר יהוה מלך--
 ישראל ונאלו יהוה צבאות אני ראשון ואני אחרון
 ומבלעדי אין אלהים : (ב) ומי כמוני יקרא ויגידה
 ויערכה לי משומי עס-עולם ואתיות ואשר תבאנה
 יגידו למו : (ג) אל-תפחדו ואל-תרהו הלא מני
 השמעתיך והגדתי ואתם עדי היש אלוה מבלעדי
 ואין צור בל-ידעתי : (ד) יצרי-פסל כלם תהו
 וחמודיהם בל-ועילו ועדיהם המה בל-יראו ובל-
 ידעו למען יבשו : (ה) מי-יצר אל ופסל נסד לבלתי
 הועיר : (ו) הן כל-חבריו יבשו וחרשים המה
 מאדם יתקבצו כלם יעמדו יפחדו יבשו יחד :
 (ז) חרש ברזל מעצד ופעל בפחם ובמקבות
 יצרהו ויפעלהו בורוע פחו גם-רעב ואין פח
 לא-שתה מים ויעף : (ח) חרש עצים נטה קו יתארהו
 בשרר יעשהו במקצעות ובמהונה יתארהו ויעשהו
 בתבנית איש בתפארת אדם לשבת בית :
 (ט) לכרת-לו ארזים ויקח תרזה ואדון ואמץ-לו
 בעצי-יער נטע ארז ונשם יגדל : (י) ויהי לאדם
 רבער ויקח מהם ויחם אפי-ישיק ואפה לחם
 אפי-יפעל-אל וישתהו עשהו פסל ויסגד-למו :
 (יא) חציו שרף במו-אש על-חציו בשר יאכל
 יצלה צלי וישבע אפי-יחם ויאמר האה המותי
 ראיתי אור : (יב) ושאריותו לאל עשה לפסלו יסגוד-
 לו וישתהו וירתפלג אליו ויאמר חצילני כי אלי
 אתה : (יג) לא ידעו וקא יבינו כי טח מראות

(2) נקוד על המה י' ועירא יתיר ו'

הפטרת ויקרא צו
 עיניהם מהשקיל לפתם: (י) ולא ישיב אל לבו
 ולא דעת ולא תכונה לאמר חציו שרפתי במו-
 אש וצף אפיתי על-גחליו לחם אצלה בשן
 ואכל ויתרו לתועבה אעשה רבול עין אסגוד:
 (י) רעה אפר לב הותל הטחו ולא יציר את-נפשו
 ולא יאמר הלו-שקר בימיני: (כ) זכר-אלה
 יעקב וישראל כי עבדי-אתה יצרתך עבד-לי
 אתה ישראל לא תנשני: (כ) מחיתי בעב פשעך
 וכענן תפאטיך שובה אלי כי גאלתיך: (כ) רנו
 שמים כי-עשה יהוה הריעו תהתיות ארץ פצחו
 הרים רנה יער וכל-עץ בו כי-גאל יהוה יעקב
 ובישראל יתפאר:

הפטרת צו

(בירמיה סימן ז' כ"א עד ח' ד' ט' כיב כ"ד):

(כ) בזה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל
 עלותיכם ספו על-זבחיכם ואכלו
 בשן: (כ) כי לא-דברתי את-אבותיכם ולא
 צויתים ביום הוציאתי אתם מארץ מצרים על-
 דברי עוקרה וזבח: (כ) כי אס-את-הדבר הזה
 צויתי אתם דאמר שמעו בקולי והייתי לכם
 לאלהים ואתם תהיו-לי לעם והלכתם בכל-הדרך
 אשר אצוה אתכם למען ייטב לכם: (כ) ולא
 שמעו ולא-השו את-אזנם וילכו במעצות בשררות
 לכם הרע ויהיו לאחור ולא לפנים: (כ) למן-

הפטרות צו

היום אשר יצאו אבותיכם מארץ מצרים עד
 היום הזה ואשלח אליכם את כל עבדי הנהביאים
 יום השבוע ושלוש: (כ) ולוא שמעו אלי ולא הפו
 את-אונם ויקשו את-ערפם הרעו מאבותם:
 (כ) ודברת אליהם את-כל הדברים האלה ולא
 ישמעו אליך וקראת אליהם ולא יענוכה:
 (כ) ואמרת אליהם זה הגוי אשר לוא שמעו בקול
 יהוה אלהיו ולא לקחו מוסר אבדה האמונה
 ונכרתה מפיהם: (כ) גוי גזרד והשליכי ושאי
 על-שפים קנה בי מאם יהוה וימש את-דור
 עברתו: (כ) כי-עשו בני-יהודה הרע בעיני נאם-
 יהוה שמו שקוציהם בבית אשר-נקרא שמי-עליו
 לטמאו: (כ) ובנו במות התפת אשר בגיא בין
 הנם לשרף את-בניהם ואת-בנותיהם באש אשר
 לא צויתי ולא עלתה על-לבי: (כ) לכן הנה ימים
 באים נאם-יהוה ולא-יאמר עוד התפת וגיא בין
 הנם כי אם-גיא קהרנה וקברו בתפת מאין מקום:
 (כ) והיתה נבלת העם הזה למאכל לעוף השמים
 ולבהמת הארץ ואין מהריד: (כ) והשפתי מערי
 יהודה ומחצות ירושלם קול ששון וקול שמחה
 קול חתן וקול בלה כי לחרפה תהיה הארץ:
 ח (כ) בעת ההיא נאם-יהוה ויצאו את-עצמות
 מלכי-יהודה ואת-עצמות שריו ואת-עצמות
 הקהנים ואת / עצמות הנביאים ואת עצמות
 ישבי-ירושלם מקבריהם: (כ) ושטחום לשמש

הפמרת שמיני

וְלִזְמַן וְלִכְלָל | צָבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אֲדָבוּם נֶאֱשַׁר
 עֲבָדוּם וְאֲשֶׁר הִלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר הִרְשׁוּם וְאֲשֶׁר
 הִשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקְבְּרוּ לְדָמָן עַל-
 פְּנֵי הָאָדָמָה יְהוּי: (א) וְנִבְחַר מוֹת מַחֲיִים לְכָל
 הַשְּׂאֵרִית הַנִּשְׂאָרִים מִן-הַמִּשְׁפָּחָה הַרְעָה הַזֹּאת
 בְּכָל-הַמְקוֹמוֹת הַנִּשְׂאָרִים אֲשֶׁר הִדְחַתִּים שֵׁם נֶאֱם
 יְהוָה צְבָאוֹת: ט (כג) כֹּה | אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי-יִתְחַלֵּל
 חֲכָם בְּחֻמָּתוֹ וְאֵל-יִתְחַלֵּל הַגִּבּוֹר בְּגִבּוֹרָתוֹ אֲדֹ-
 וְיִתְחַלֵּל עֲשִׂיר בְּעֲשָׂרָו: (כד) כִּי אִם-בְּזֹאת יִתְחַלֵּל
 הַמֵּת-הַלֵּל הַשֶּׁבַל וְיִדַע אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה
 חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בְּאָרֶץ כִּי-בְּאֵלֶּהָ חֲפִצְתִּי
 נֶאֱם-יְהוָה:

הפמרת שמיני

(כשמזאל ב' סימן ו' א' עד ז' י"ח):

(ב) וַיִּוָּסֵף עוֹד דָּוָר אֶת-כָּל-בְּחֹר בְּיִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים
 אֲלֶפֶת: (ג) וַיִּקָּם וַיִּלְדֵּד דָּוָד וְכָל-הָעָם
 אֲשֶׁר אִתּוֹ מִבְּעָלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
 הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-נִקְרָא שֵׁם שָׁם יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב
 הַכַּרְבִּים עֲלָיו: (ד) וַיִּרְמְבוּ אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל-
 עֵגְלָה חֲדָשָׁה וַיִּשְׂאָהוּ מִבֵּית אֲבִינֶדָב אֲשֶׁר
 בְּגִבְעָה וְעַזָּא וְאֶחָיו בְּנֵי אֲבִינֶדָב נֶהְגִּים אֶת-
 הָעֵגְלָה חֲדָשָׁה: (ה) וַיִּשְׂאָהוּ מִבֵּית אֲבִינֶדָב אֲשֶׁר
 בְּגִבְעָה עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְאֶחָיו הוֹלֵד לְפָנָי הָאֲרוֹן:
 (ו) וְדָוָד | וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּקִּים לְפָנָי יְהוָה
 (5)

הפטרת שמיני

בְּכֹל עֲצֵי בְרוּשִׁים וּבְכַנְרוֹת וּבְגַבְלִים וּבְתַפִּים
וּבְמִנְעֻנְעִים וּבְצִלְצִלִים : (א) וַיָּבֹאוּ אֶת־אֲרוֹן נְכוֹן
וַיִּשְׁלַח עֹזָה אֶל־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּאָחֶז בּוֹ כִּי
שָׁמְטוּ הַבָּקָר : (ב) וַיַּחַר־אֵף יְהוָה בְּעֹזָה וַיַּגְהוּ שֵׁם
הָאֱלֹהִים עַל־הַשָּׁל וַיָּמַת שֵׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים :
(ג) וַיַּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פָּרֶץ בְּעֹזָה
וַיִּהְיֶה לְמָקוֹם הַהוּא פָּרֶץ עֹזָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה :
(ד) וַיֵּרָא דָוִד אֶת־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵיךְ
יָבֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה : (ה) וְלֹא־אָבָה דָוִד לְהִסִּיר
אֵלָיו אֶת־אֲרוֹן יְהוָה עַל עֵיר דָּוִד וַיִּטְהַר דָּוִד בַּיֵּת
עַבְד־אָדָם הַגָּתִי : (ו) וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בַּיֵּת עַבְד
אָדָם הַגָּתִי שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיִּבְרַךְ יְהוָה אֶת־עַבְד
אָדָם וְאֶת־כָּל־בֵּיתוֹ : (ז) וַיֵּלֶךְ לְמַלְךְ דָּוִד לֵאמֹר
בָּרַךְ יְהוָה אֶת־בַּיִת עַבְד אָדָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ
בְּעַבְדֵי אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים מִבַּיִת עַבְד אָדָם עֵיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה :
(ח) וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נְשָׂאֵי אֲרוֹן־יְהוָה שְׁשֵׁה צָעָדִים
וַיִּזְבַּח שׂוֹר וּמְרִיא : (ט) וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז
לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד חָגַר אֶפֶס בָּד : (י) וְדָוִד וְכָל־
בֵּית יִשְׂרָאֵל מְעַלִּים אֶת־אֲרוֹן יְהוָה בְּתַרְוָעָה וּבִקְוֹל
שׁוֹפָר : (יא) וְהָיָה אֲרוֹן יְהוָה בָּא עֵיר דָּוִד וּמִיַּבֵּל
בְּת־שְׂאוֹל נִשְׁקָפָה | בְּעַד הַחֲלוֹן וַתֵּרָא אֶת־הַמַּלְךְ
דָּוִד מִפְּנֹן וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה וַתִּבֹּז לוֹ בְּלִבָּה :
(יב) וַיָּבֹאוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיִּצְיִגוּ אֹתוֹ בְּמָקוֹמוֹ בְּתוֹךְ
הָאֵהָל אֲשֶׁר נִטְהַל לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֲלוֹת לִפְנֵי

הפטרת שמיני

ד

יהוה ושלמים: (י) ויכל דוד מהעלות העולה
 והשלמים ויברך את העם בשם יהוה עבאות:
 (י) ויחלק לכל העם לכל המון ישראל למאיש
 ועד אשה לאיש חלת לחם אחת ואשפר אחד
 ואשישה אחת וילך כל העם איש לביתו:

(כאן מסיימן הספרים)

(ג) וישב דוד לברך את ביתו ותצא מיכל בת-
 שאול לקראת דוד ותאמר מה נקבד היום
 מלך ישראל אשר נגלה היום לעיני אמהות
 עבדיו בהגלות נגלות אחד הרקים: (כ) ויאמר
 דוד אל מיכל לפני יהוה אשר בחר בי מאביך
 ומכל ביתו לצות אתי נגיד על עם יהוה על-
 ישראל ושחקתי לפני יהוה: (כ) ונקלתי עוד מזאת
 והייתי שפל בעיני ועם האמהות אשר אמרת עמם
 אנבדה: (כ) ולמיכל בת שאול לא היה לה ודר
 עד יום מותה: (ב) ויהי כי ישב המלך בביתו
 ויהוה הניח-לו מסביב מכל איביו: (ג) ויאמר
 המלך אל נתן הנביא ראה נא אנכי יושב בבית
 ארזים וארון האלהים ישב בתוך הוריעה:
 (ד) ויאמר נתן אל המלך כל אשר בלבבך לך
 עשה כי יהוה עמך: (ה) ויהי בלילה ההוא ויהי
 דבר יהוה אל נתן לאמר: (ו) לך ואמרת אל-
 עבדי אל דוד כה אמר יהוה האמה תבנה-לי
 בית לשבתי: (ז) כי לא ישבתי בבית למיזם העלתי
 את בני ישראל ממצרים ועד היום הורה ואהיה

הפטרות שמיני

מִתְהַלֵּךְ בְּאֵדָל וּבְמִשְׁבֵּן: (1) כָּל אֲשֶׁר-הִתְהַלַּכְתִּי
 בְּכָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִדְבַר דְּבַרְתִּי אֶת-אֶחָד שְׁבַמִּי
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי לְרַעוּת אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל
 לֵאמֹר לָמָּה לֹא-בָנִיתֶם לִי בַיִת אַרְזִים: (2) וְעַתָּה
 כֹּה-תֹאמַר לְעַבְדֵי לְדָוִד כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
 אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן-הַגֹּיִם מֵאַחַר הַצֹּאן לְהִיּוֹת נָגִיד
 עַל-עַמִּי עַל-יִשְׂרָאֵל: (3) וְאַהֲיָה עִמָּךְ בְּכָל אֲשֶׁר
 תֵּלַכְתָּ וְאַכְרַתָּה אֶת-כָּל-אֵיבֶיךָ מִפְּנֵיךָ וְעַשְׂתִּי
 לְךָ שֵׁם גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדוֹלִים אֲשֶׁר בְּאַרְץ:
 (4) וְשָׁמְתִי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעַתִּיו וְשָׁבִן
 תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַז עוֹד וְלֹא-יִסְיֹפוּ בְנֵי-עוֹלָה
 לְעַמּוֹתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרֵאשׁוֹנָה: (5) וְלִמְן-הַיּוֹם אֲשֶׁר
 צִוִּיתִי שְׁפָטִים עַל-עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהִנִּיחְתִּי לְךָ מִזֶּל-
 אֵיבֶיךָ וְהִנִּיד לְךָ יְהוָה בֵּי-בֵית יַעֲשֶׂה-לְךָ יְהוָה:
 (6) כִּי-יִמְלֹאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת-אֲבֹתֶיךָ וְהִקִּימְתִי
 אֶת-זִרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ וְהִכִּינְתִי אֶת-
 מַמְלַכְתּוֹ: (7) הוּא יִבְנֶה-בַּיִת לְשִׁמִּי וְכוֹנְנֵתִי אֶת-
 כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ עַד-עוֹלָם: (8) אֲנִי אֶהְיֶה לּוֹ לְאָב
 וְהוּא יִהְיֶה-לִּי לְבֵן אֲשֶׁר בְּתַעֲוֹתוֹ וְהוֹכַחְתִּיו בְּשֹׁבֵט
 אֲנָשִׁים וּבִנְיָעֵי בְּנֵי אָדָם: (9) וְחִסְדֵי לֹא-יִסוּר
 מִפָּנָיו כְּאֲשֶׁר הִסְרֹתִי מֵעַם שְׂאוּל אֲשֶׁר הִסִּירְתִּי
 מִדְּפְנֵיךָ: (10) וְנֶאֱמַן בַּיִתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד-עוֹלָם
 לְפָנֶיךָ כִּסֵּאֶךָ יִהְיֶה נְכוֹן עַד-עוֹלָם: (11) כָּל הַדְּבָרִים
 הָאֵלֶּה וּכְכֹל הַחֲזוֹנִין הַזֶּה כֵּן דִּבַּר גָּתָן אֶל-דָּוִד:

במלכים ב' סימן ד' מ"ב עד ה' כ' :

(א) וְאִישׁ בָּא מִבְּעַל שְׁלֹשָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים
 לֶחֶם בְּפוּרִים עֶשְׂרִים לֶחֶם שְׁעִים
 וּבְרַמֶּל בְּצִקְלוֹ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעַם וַיֹּאכְלוּ: (א) וַיֹּאמֶר
 מִשְׁרְתוֹ מָה אַתָּן זֶה לִפְנֵי מַאֲהָ אִישׁ וַיֹּאמֶר תֵּן
 לָעַם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֲכֹל וְהוֹתַר:
 (ד) וַיֵּתֶן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיֹּתְרוּ דְבַר יְהוָה:
 ה (ה) וַנַּעֲמֹן שָׂר־צָבָא מֶלֶךְ־אַרֶם הָיָה אִישׁ גְּדוֹל
 לִפְנֵי אֲדֹנָיו וַנְּשֵׂא פָנִים כִּי־בֹן נִתְּן־יְהוָה תְּשׁוּעָה
 לְאַרֶם וְהָאִישׁ הָיָה גְבוּר חֵיל מְצַרְעֵ: (ג) וְאַרֶם
 יֵצְאוּ גְדוּדִים וַיִּצְבּוּ מֵאַרְצָן יִשְׂרָאֵל גִּעְרָה קִטְנָה
 וַתְּהִי לִפְנֵי אִשֶׁת נַעֲמָן: (ו) וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבוּרָתָהּ
 אַחֲלֵי אֲדֹנִי לִפְנֵי הַנְּבִיא אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אֹן יֹאסֵף
 אֹתוֹ מְצַרְעָתוֹ: (ז) וַיָּבֵא וַיַּגֵּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כִּזְזַת
 וְכִזְזַת דְּבַרָה הַנְּעִרָה אֲשֶׁר מֵאַרְצָן יִשְׂרָאֵל:
 (ח) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אַרֶם קֵד בָּא וְאֶשְׁלַח סֹפֵר
 אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךְ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֵשֶׂר בְּנָדִים
 כֶּסֶף וְשֵׁשֶׁת אֶלְפִים זָהָב וְעֵשֶׂר חֲלִיפוֹת בְּנָדִים:
 (ט) וַיָּבֵא הַסֹּפֵר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וְעַתָּה
 כִּבּוֹא הַסֹּפֵר הִנֵּה אֵלֶיךָ הִנֵּה שְׂבַחְתִּי אֵלֶיךָ אֶת־
 נַעֲמָן עַבְדִּי וְאֶסְפְּתוֹ מְצַרְעָתוֹ: (י) וַיְהִי כִּקְרָא
 לְלֶדֶי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֹּפֵר וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר
 הָאֱלֹהִים אֲנִי לְהַמִּית וּלְקַחְתִּיזוֹת כִּי־זֶה שְׁלַח אֵלַי
 לֵאסֵף אִישׁ מְצַרְעָתוֹ כִּי אֶדְדַּע־נָא וְרָאִיו כִּי־
 מִתְאַנֶּה הוּא לִי: (יא) וַיְהִי בְשִׁמְעוֹ אֵלִישַׁע אִישׁ־

הפטרות תזריע

האלהים כי קרע מלך--ישראל את-בגדיו וישלח
אל-המלך לאמר למה קרעת בגדיך יבא-נא
אלי וידע כי יש נביא בישראל: (ס) ויבא נעמן
בסוסיו וברכבו ויעמד פתח-הבית לאלישע:
(סא) וישלח אליו אלישע מלאך לאמר הלך ורחצת
שבע-פעמים בירדן וישב בשרף לך וטהר:
(סב) ויקצף נעמן וילך ויאמר הנה אמרתי אלי ו
יצא יצוא ועמד וקרא בשם-יהוה אלהיו והניף
ידו אל המקום ואסף המצורע: (סג) הלא טוב
אמנה ופרפר נהרות דמשק מכל מימי ישראל
הלא-ארחץ בהם וטהרתי ויפן וילך בחמה:
(סד) וישו עבדיו וידברו אליו ויאמרו אבי דבר
גדול הנביא דבר אלהי הלא תעשה ואף כי-
אמר אלהי רחץ וטהר: (סה) וירד וישבל בירדן
שבע פעמים כדבר איש האלהים וישב בשו
כבשר נער קטן וטהר: (סו) וישב אל-איש
האלהים הוא וכל-מחנהו ויבא ויעמד לפניו ויאמר
הנה-נא ידעתי כי אין אלהים בכל-הארץ כי אם
בישראל ועתה קח-נא ברכה מאת עבדך:
(סז) ויאמר תי-יהוה אשר-עמדת לפני אם-אקח
ויפצר-בו לקחת וימאן: (סח) ויאמר נעמן ולא יתן-
נא לעבדך משא צמד-פרדים אדמה כי לו-
יעשה עוד עבדך עלה וזבה לאלהים אחרים כי
אם-ליהוה: (סט) לדבר הזה יסלח יהוה לעבדך
בבוא אדני בית-דמון להשתחות שמה והוא ו

הפטרת תזריע מצורע

נשען על־ידי והשתחוויתו בית רמן בהשתחוויתו
 בית רמן יסלה־יהודה לעבדה בדבר הזה :
 (י) ויאמר לו לך לשלום וילך מאתו כבדת ארץ :

הפטרת מצורע במלכים ב' ז' ג' עד סימן ח' :

(י) וארבעה אנשים היו מצרעים פתח השער
 ויאמרו איש אל־רעהו מה אנחנו
 יושבים פה עד־מתנו : (א) אם־אמרנו נבוא העיר
 והרעב בעיר ומתנו שם ואם־ישבנו פה ומתנו
 ועתה לכו ונפלה אל־מחנה ארם אם־יחינו נחיה
 ואם־מיתנו ומתנו : (ב) ויקמו בגשף לבוא אל־
 מחנה ארם ויבאו עד־קצה מחנה ארם והנה
 אין־שם איש : (ג) ואדני השמיע את־מחנה
 ארם קול רכב וקול סוס קול חיל גדול ויאמרו
 איש אל־אחיו הנה שבר־עלינו מלך ישראל את־
 מלכי החתים ואת־מלכי מצרים לבוא עלינו :
 (ד) ויקמו ויניסו בגשף ויעזבו את־אהליהם ואת־
 קוסייהם ואת־חמריהם המחנה כאשר היא וינסו
 אל־נפשם : (ה) ויבאו המצרעים האלה עד־קצה
 המחנה ויבאו אל־אהל אהר ויאכלו וישתו וישאו
 משם כסף וזהב ובגדים וילכו ויטמנו וישבו
 ויבאו אל־אהל אהר וישאו משם וילכו ויטמנו :
 (ו) ויאמרו איש אל־רעהו לא־כן אנחנו עשים
 היום הזה יום־בשרה הוא ואנחנו מחשים והבינו
 עד־אור הבקר ומצאנו עוון ועתה לכו ונבא־

הפטרות מצורע

וּנְגִידָה בֵּית הַמִּלֶּךְ : (י) וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל־שַׁעַר
הָעִיר וַיִּגִּדּוּ לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־מִחְנֶה אָרֶם
וְהִנֵּה אִין־שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם־הַפּוֹס אָסוּר
וְהַחֲמוּר אָסוּר וְאֱהֲלִים בְּאִשֶׁר הִמּוּה : (יא) וַיִּקְרָא
הַשְּׁעָרִים וַיִּגִּדּוּ בֵּית הַמִּלֶּךְ פְּנִימָה : (יב) וַיִּקָּם
הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדָּיו אֲנִידָה־נָא לָכֶם
אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה לָנוּ אָרֶם יָדְעוּ כִּי־רַעֲבִים אֲנַחְנוּ
וַיֵּצְאוּ מִן־הַמִּחְנֶה לְהַחֲבֶה בַשָּׂדֶה לֵאמֹר כִּי־יֵצְאוּ
מִן־הָעִיר וּנְתַפְּשֵׁם חַיִּים וְאֶל־הָעִיר נָבֵא : (יג) וַיַּעַן
אֶחָד מֵעַבְדָּיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ־נָא חֲמוּשָׁה מִן־
הַפּוֹסִים הַנְּשֹׂאָרִים אֲשֶׁר נִשְׂאָרוּ־בָהּ הֲנֵם כְּכֹל־
הַמּוֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׂאָרוּ־בָהּ הֲנֵם כְּכֹל־הַמּוֹן
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־תָּמוּ וּנְשַׁלְּחָה וְנִרְאָה : (יד) וַיִּקְחוּ
שְׁנֵי רֶכֶב סוּסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אַחֲרֵי מִחְנֶה־אָרֶם
לֵאמֹר לָכוּ וּרְאוּ : (טו) וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן
וְהִנֵּה כָל־הַיַּרְדֵּן מְלֹאָה בַּגָּדִים וּבָלִים אֲשֶׁר־
הִשְׁלִיכוּ אָרֶם בַּחֲפֹזִים וַיֵּשְׁבוּ הַמִּלֻּאָּכִים וַיִּגִּדּוּ
לַמֶּלֶךְ : (טז) וַיֵּצֵא הָעַם וַיְבִיזוּ אֶת מִחְנֶה אָרֶם וַיְהִי
סָאֵה־סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֵאֵתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל כְּדָבָר
יְהוָה : (יז) וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת־הַשְּׂרִישׁ אֲשֶׁר־
נִשְׁעַן עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר וַיִּרְמְסוּהוּ הָעַם בַּשַּׁעַר
וַיִּמַּת כָּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּרַדְת
הַמֶּלֶךְ אֵלָיו : (יח) וַיְהִי כְּדָבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סֵאֵתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסֵאֵה־סֵלֶת
בְּשֶׁקֶל יְהִי בַעַת מִחֵר בַּשַּׁעַר שְׁמֵרוֹן : (יט) וַיַּעַן

(12) *בַּחֲמוּרָה כְּתִיב *הַמּוֹן כְּתִיב *בַּחֲפֹזִים כְּתִיב

הפטרת מצורע אחרי מות

דַּשְׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר וְהִנֵּה יְהוָה
עֲשָׂה אַרְבּוֹת בַּשָּׁמַיִם הִיְהִיה בְדַבָּר הַזֶּה וַיֹּאמֶר
הַנֶּגֶד רָאָה בְּעֵינַיָךְ וּמָשַׁם לֹא תֹאכַל : (י) וַיְהִי־לוֹ
בֶּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעַם בַּשָּׂעַר וַיָּמָת :

הפטרת אחרי מות

כאשר העלה הלבוש סימן תצ"ג ואף כשאחרי וקדושים מחוברין
מפפודין אותה. בתרי עשר בעמוס ס' ט' ז' עד סוף הספר.
ויש מהפכין וקורין כשאחרי וקדושים נפרדין ואתה בן אדם התשפוט
כו' לפ' אחרי ולפ' קדושים קורין הלא כבני כשיים בו :

(י) הַלֹּוא כְּשֵׁיִם אַתֶּם לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נֹאֵם־
יְהוָה הַלֹּוא אֶת־יִשְׂרָאֵל הַעֲדִיתִי מֵאַרְצָ

מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִם מִבְּפֶתַח וְאַרְם מִקִּיר : (י) הִנֵּה
עֵינַי אֲדַנֵּי יְהוָה בַּמַּמְלָכָה הַחֲטָאָה וְהַשְׂמֵדָתִי
אַתָּה מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה אֲפֹס בִּי לֹא הִשְׁמִיד
אֲשַׁמֵּד אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נֹאֵם־יְהוָה : (י) כִּי־הִנֵּה

אֲנִכִּי מִצִּוֶּה וְהִנֵּעוֹתִי בְּכָל־הַגּוֹיִם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל
בְּאֲשֶׁר יִנּוּעַ בְּבִבְרָה וְלֹא־יִפּוֹל צְרוּר אֲרָץ : (י) בְּחֶרֶב

יָמוּתוּ כָּל חֲטָאֵי עַמִּי הָאֹמְרִים לֹא־תִגִּישׁ וְתִקְדִים
בְּעֵדֵינוּ הַרְעָה : (י) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֶפֶת

דָּוִד הַנְּפִלֵת וְגִבְרַתִּי אֶת־פְּרִצִיהוֹן וְהִרְסָתִיו אָקִים
וּבְנִיתִיה בַּיּוֹם עוֹלָם : (י) לְמַעַן יִרְשׁוּ אֶת־שְׂאֵרֵי

אָדָם וְכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נֹאֵם־
יְהוָה עֲשֵׂה זֹאת : (י) הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאֵם־יְהוָה

וְנִגַּשׁ הַזֶּרֶשׁ בְּקוֹצֵר וְדֶרֶךְ עֲנָבִים בְּמִשְׁךְ הַזֶּרֶע
וְהַטִּיפוּ הַחֲרָדִים עֲסִים וְכָל־הַנְּבָעוֹת תִּתְמוּגְגָנָה :

הפטרת אחרי מות קדושים

(ד) וּשְׁבַתִי אֶת־שָׁבוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבָנָו עָרִים
נִשְׁמֹות וַיֵּשְׁבוּ וְנִמְעוּ כְרָמִים וְשָׂתוּ אֶת־יַיִנָם וַעֲשׂוּ
גִזְרוֹת וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיָהֶם: (ו) וְנִמְעַתִּים עַל־
אֲדָמְתְּם וְלֹא יִנְתְּשׂוּ עוֹד מֵעַל אֲדָמְתְּם אֲשֶׁר־
נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵיךָ:

הפטרת קדשים

כשאחרי וקדושים נפרדים. ביחזקאל סימן כ"ב א' עד י"ז:

(ב) וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: (ג) וְאַתָּה בֶן־
אָדָם הַתְּשַׁפֵּט הַתְּשַׁפֵּט אֶת־עֵיר הַדְּמִים
וְהוֹדַעְתָּהּ אֶת כָּל־תּוֹעֲבֹתֶיהָ: (ד) וְאָמַרְתָּ בָּהּ אָמַר
אֲדֹנָי יְהוָה עֵיר שִׁפְכַת דָּם בְּתוֹכָהּ לָבוֹא עִתָּהּ
וַעֲשֵׂתָהּ גִלּוּלִים עָלֶיהָ לְטִמְאָהּ: (ו) בְּדַמָּךְ אֲשֶׁר־
שִׁפְכַת אֲשַׁמַּת וּבְגִלּוּלֶיךָ אֲשֶׁר־עָשִׂית טִמְאֹת
וּתְקַרְבֵי יָמֶיךָ וּתְבוֹא עַד שְׁנוֹתֶיךָ עַל־כֵּן נָתַתִּיךָ
חֲרָפָה לְגוֹיִם וּקְלָסָה לְכָל־הָאָרְצוֹת: (ז) הִקַּר בֹּת
וְהִרְחַקוֹת מִמֶּךָ יִתְקַלְסוּ־בְךָ טִמְאֹת הַשֵּׁם רַבַּת
הַמְהוּמָה: (ח) הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְזָרְעוֹ הָיוּ
בְךָ לְמַעַן שִׁפְךָ־דָם: (י) אָב וְאִם הִקְלוּ בְךָ לָגֵר
עָשׂוּ בַעֲשֵׁק בְּתוֹכְךָ יִתּוֹם וְאֶלְמָנָה הוֹנוּ בְךָ:
(יא) קִדְּשִׁי בְּזִית וְאֶת־שַׁבַּתִּי חֲדָלָת: (יב) אֲנָשִׁי
רָבִיד הָיוּ בְךָ לְמַעַן שִׁפְךָ־דָם וְאֶל־הַהָרִים אָכְלוּ
בְךָ זֶמְהָ עָשׂוּ בְּתוֹכְךָ: (יג) עֲרוֹת־אָב גָּלַה־בְךָ
טִמְאֹת הַנֶּדֶה עָנוּ־בְךָ: (יד) וְאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ
עָשָׂה תּוֹעֲבָה וְאִישׁ אֶת־בְּלָתוֹ טִמְאָ בְּזֶמְהָ וְאִישׁ

הפטרת קדוש ם אמור

את-אחתו בת-אביו ענה-בך : (3) שחד לקחוי-
 בך למען שפד-דגם נשדך ותרבית לקחת ותבצע
 רעיד בעשק ואתי שכחת נאם אדני יהוה :
 (4) והנה הביתי כפי אל-בצעך אשר עשית ועל-
 דמד אשר היו בתוכך : (5) היעמד לבך אס-
 תחנקנה ידך לימים אשר אני עשה אותך אני
 יהוה דברתי ועשיתי : (6) והפיצותי אותך בגוים
 וזריתך בארצות והתמתי טמאתך ממך : (7) ונתלת
 בך לעיני גוים וידעת כי-אני יהוה :

הפטרת אמור

(ביחזקאל סימן מד מז עד סימן מה) :

(8) והכהגים קלויים בני צדוק אשר שמרו את-
 משמרת מקדשי בתעוה בני-
 ישראל מעלי המה יקרבו אלי לשרתני ועמדו
 לפני להקריב לי חלב ודם נאם אדני יהוה :
 (9) המה יבאו אל-מקדשי והמה יקרבו אל-
 שלחני לשרתני ושמרו את-משמרת : (10) והיה
 כבואם אל-שערי החצר הפנימית בגדי פשתים
 ולבשו ודא-יעלה עליהם צמר בשרתם בשערי
 החצר הפנימית וביתה : (11) פארי פשתים יהיו
 עד-ראשם ומכנסי פשתים יהיו על-מתניהם לא
 יחגרו ביזע : (12) ובצאתם אל-החצר החיצונה
 אל-החצר החיצונה אל-העם יפשטו את-בגדיהם
 אשר-המה משרתים כם והניחו אותם בלשכת

הפטרת אמור

הקדש ולבשו בגדים אחרים ולא יקדשו את-
העם בבגדיהם: (כ) וראשם לא יגלחו ופרע לא
ישלחו בסום יכסמו את ראשיהם: (כא) ויין לא-
ישתו כל-כהן בבואם אל-ההצר הפנימי:
(כב) ואלמנה וגרושה לא יקחו להם לנשים כי
אם בתולת מזרע בית ישראל והאלמנה אשר-
תהיה אלמנה מכהן יקחו: (כג) ואת עמי יזרו בין
קדש לחל ובין טמא לטהור יודיעם: (כד) ועל-ריב
המה יעמדו למשפט במשפטי ישפטו ואת-
תולתי ואת חקתי בכל-מועדי ישמרו ואת שבתותי
יקדשו: (כה) ואל-מת אדם לא יבוא לטמאה כי
אם-לאב ולאם ולבן ולבת לאה ולאחות אשר-
לא-היתה לאיש יטמאו: (כו) ואחרי טהרתו שבעת
ימים יספרו-לו: (כז) וביום באו אל-הקדש אל-
ההצר הפנימית לשרת בקדש יקריב חטאתו נאם
אדני יהוה: (כח) והיתה להם לנחלה אני נחלתם
ואחזה לא-תתנו להם בישראל אני אחזתם:
(כט) המנחה והחטאת והאשם המה יאכלום וכל-
חרם בישראל להם יהיה: (ל) וראשית כל-בפורי
כל וכל-תרומת כל מכל תרומתיכם לפהגים יהיה
וראשית עריסתיכם תתנו לפהן להגית ברכה
אל-ביתך: (לא) פד-נבלה וטרפה מן-העוף ומן-
הבהמה לא יאכלו הפהגים:

* לשפט כתיב * ושפטו כתיב

(בירמיה סימן ל"ב ו' עד כ"ח):

(א) ויאמר ירמיהו הנה דבר יהוה אלי לאמר:
 (ב) הנה חנמאל בין שלם הדף בא
 אליך לאמר קנה לך את שדי אשר בענתות כי
 לך משפט הגאולה לקנות: (ג) ויבוא אלי חנמאל בין
 ידי כדבר יהוה אל חצר המטרה ויאמר אלי קנה
 נא את שדי אשר בענתות אשר בארץ בנימין כי
 לך משפט הירשה וליך הגאולה קנה לך ואדע כי
 דבר יהוה הוא: (ד) ואקנה את השדה מאת
 חנמאל בין ידי אשר בענתות ואשקלה לו את
 הכסף שבעה שקלים ועשרה הכסף: (ה) ואכתב
 בספר ואחתם ואעד עדים ואשקל הכסף במאזנים:
 (ו) ואקח את ספר המקנה את החתום המצוה
 והחקים ואת הגלוי: (ז) ואתן את הספר המקנה
 אל ברוד בין גרייה בין מחסה לעיני חנמאל
 ידי ולעיני העדים הכתבים בספר המקנה לעיני
 כל היהודים הישבים בחצר המטרה: (ח) ואצוה
 את ברוד לעיניהם לאמר: (ט) כה אמר יהוה
 צבאות אלהי ישראל לקוח את הספרים האלה
 את ספר המקנה הזה ואת החתום ואת ספר
 הגלוי הזה ונתתם בכלי הרש למען יעמדו ימים
 רבים: (י) כי כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל
 עוד יקנו בתים ושדות וכרמים בארץ הזאת:
 (יא) ואתפלל אל יהוה אחרי תתי את ספר
 המקנה אל ברוד בין גרייה לאמר: (יב) אהה אדוני

הפטרות בהר

יהוה הנה | אתה עשית את השמים ואת הארץ
 בכלח גדל ובזרעה נטויה לא יפלא ממך
 כל דבר : (ט) עשה חסד לאלפים ומשלם עון
 אבות אל חיק בניהם אחריהם האל הגדול הגבור
 יהוה צבאות שמו : (י) גדל העצה ורב העלילה
 אשר עיניך פקחות על כל דרכי בני אדם לתת
 לאיש דרכיו וכפרי מעלליו : (י) אשר שמת
 אתות ומפתים בארץ מצרים עד היום הוה
 ובישראל ובאדם ותעשה לה שם כיום הוה :
 (כ) ותצא את עמך את ישראל מארץ מצרים
 באתות ובמופתים וביד חזקה ובאזרוע נטויה
 ובמורא גדול : (כ) ותתן להם את הארץ הזאת
 אשר נשבעת לאבותם לתת להם ארץ זבת חלב
 ודבש : (כ) ויבאו וירשו אותה ולא שמעו
 בקולך ובתרותך לא הלכו את כל אשר צויתם
 להם לעשות לא עשו ותקרא אתם את כל הרעה
 הזאת : (כ) הנה הסללות באו העיר ללכדה והעיר
 נתנה ביד השדים הנלחמים עליה מפני החרב
 והרעב והדבר ואשר הברת הוה והנה ראה :
 (כ) ואתה אמרת אלי אדני יהוה קנה לה השדה
 בכסף והעד עדים והעיר נתנה ביד השדים :
 (כ) ויהי דברי הוה אל ירמיהו לאמר : (כ) הנה
 אני יהוה אלהי כל אשר המנני יפלא כל
 דבר :

יחיר ו'

הפטרת בחקתי

(בירמיה סימן ט"ו י"ט עד י"ז ט"ו) :

(ט) יהוה עני ומעני ומנוסי ביום צרה אליך גוים
 יבאו מאפסי ארץ ויאמרו אד-שקר
 נחלי אבותינו הבל ואין-בם מועיל : (א) היעשה-
 לו אדם אלהים והמה לא אלהים : (ב) לבן
 הנני מודיעם בפעם הזאת אודיעם את-ידי ואת-
 נבואתי וידעו כי-שמי יהוה : י (ב) חטאת יהודה
 פתובה בעט ברזל בצפרן שמיר חרושה על-
 לוח לבם ולקרנות מזבחותיכם : (ג) כזכר בגיהם
 מזבחותם ואשריהם על-עץ רעגן עד נבעות
 הנבחות : (ד) הררי בשדה חידה כל-אוצרותיה
 לבו אתן במתיך בחטאת בכד-גבוליה :
 (ה) ושמתה ובר מנחתך אשר נתתי לך
 והעבדתך את-איביך בארץ אשר לא-ידעת כי
 אש קדחתם באפי עדי-עולם תקוד : (ו) כה
 אמר יהוה ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם
 בשן זרעו ומן-יהוה יסור לבו : (ז) והיה בערער
 בערבה ולא יראה כי-יבוא טוב ושכן חררים
 במדבר ארץ מלחה ולא תשב : (ח) ברוד הגבר
 אשר יבטח ביהוה והיה יתה מבטחו : (ט) והיה
 בעץ שתיל על-מים ועל-יובל ישלח שרשיו
 ולא יראה כי-יבא חם והיה עלהו רעגן ובשנת
 בצרת לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי : (י) עקב
 חלב מבל ואנש הוא מי ידענו : (יא) אי יהוה

י"א כתיב

הפטרות בהקתי

חָקַר לֵב פִּחַן פְּלִיּוֹת וּלְתַת לְאִישׁ בְּדַרְכָּיו כִּפְרִי
מֵעֲלֵלָיו : (י) קָרָא דָגַר וְכֹא יָדַר עֲשֵׂה עֲשֵׂר וְכֹא
בְּמִשְׁפָּט בְּחֲצֵי יָמָיו יַעֲזֹבֵנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ יִהְיֶה נֶבֶל :
(יג) כִּפְסָא כְבוֹד מְרוֹם מְרֵא שׁוֹן מְקוֹם מְקַדְשָׁנוּ :
(יב) מְקוֹתֵי יִשְׂרָאֵל יְהוֹה כָּל-עֲזֹבֵיךָ יִבְשׁוּ וְסוּרֵי
כְּאֲרָץ יִכְתְּבוּ כִּי עֲזָבוּ מְקוֹר מַיִם-חַיִּים אֶת-יְהוֹה :
(יד) רַפְּאֵנִי יְהוֹה וְאַרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאַשְׁעָה כִּי
תַּהֲדָתִי אֲתָה :

*כדרכו כתיב *ימו כתיב *יסורי כתיב

הפטרת מחר חרש

(שמואל א' כ' י"ח עד מ"ג)

כסחל ראש חדש ציוס א' סונגרים ככנת סלפכני זאח הספטרס:

(י"ט) וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְהוֹנָתָן מִחַר חֲרָשׁ וְנִפְקְדָתָּ בִּי
יִפְקֹד מִוִּשְׁבֵּךָ : (י"ט) וְשִׁלְשֶׁת תִּרְדּוּ
מֵאֹד וּבָאתְ אֶל־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר־נִסְתַּרְתָּ שָׁם בַּיּוֹם
הַמַּעֲשֵׂה וְיִשְׁבַּת אֶצְל הָאָבֵן הָאֵוֹל : (כ) וַאֲנִי
שְׁלִשֶׁת הַחֲצִיִּים צִדָּה אֹרְהָ לְשִׁדְח־לִי לְמִטְרָה :
(כ"א) וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת־הַנְּעָר לְךָ מֵצֵא אֶת־הַחֲצִיִּים
אִם־אָמַר אָמַר לְנְעָר הִנֵּה הַחֲצִיִּים | מִמֶּנּוּ וְהִנֵּה קָחְנוּ
וּבָאָה בִּי־שָׁלוֹם לְךָ וְאִין דְּבַר חַי־יְהוָה : (כ"ב) וְאִם־
כֹּה אָמַר לְעָלַם הִנֵּה הַחֲצִיִּים | מִמֶּנּוּ וְהִלָּאָה לְךָ בִּי
שְׁלִחָתְךָ יְהוָה : (כ"ג) וְהַדְּבַר אֲשֶׁר דִּבְרַנוּ אֲנִי וְאַתָּה
הִנֵּה יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ עַד־עוֹלָם : (כ"ד) וַיִּסְתַּר דָּוִד
בְּשִׂיחַ הַנִּיחִי הַחֲרָשׁ וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ אֶל־הַלְּחֵם לֶאֱכֹל :
(כ"ה) וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַד־מוֹשְׁבֹו כְּפַעַם | כְּפַעַם אֶל־
מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיִּקַּם יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אִבְנֵר מֵצַד שְׂאוֹל
וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד : (כ"ו) וְלֹא־דִבֶּר שְׂאוֹל מֵאִיּוֹמָה
בַּיּוֹם הַהוּא בִּי אָמַר מִקְרָה הוּא בְּלִתִּי מְהִוֹר הוּא
'על כ' (27)

הפסרת מחר חרש

בִּי-לֹא מְהוּרִי: (כ) וַיְהִי מִמַּחֲרַת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפְקֹד
 מִקּוֹם דָּוִד וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל-יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מְהוּעַ לֹא-
 בָּא בֶן-יִשְׂי גַם-תְּמוּל גַּם-הַיּוֹם אֶל-הַלָּחֶם: (כא) וַיַּעַן
 יְהוֹנָתָן אֶת-שְׂאוּל גִּשְׂאֵל גִּשְׂאֵל דָּוִד מִעַמְדֵי עַד-
 בֵּית לָחֶם: (כב) וַיֹּאמֶר שְׂלַחְנִי נָא כִּי זָבַח מִשְׁפָּחָה
 לָנוּ בְּעִיר וְהוּא צִוְּיָה לִי אֱהִי וְעַתָּה אִם-מִצְאָתִי חָן
 דַּעֲיִנִּיךָ אִמְלִטָה נָא וְאַרְאֶה אֶת-אֲחֵי עַל-כֵּן לֹא-בָּא
 אֶל-שְׂלַחַן הַמֶּלֶךְ: (כג) וַיַּחֲרֹאֵף שְׂאוּל בִּיהוֹנָתָן
 וַיֹּאמֶר לוֹ בְּיַד עֲנֹת הַמְּרִידוֹת הַלֵּוָּא יָדַעְתִּי כִּי-בִחַר
 אַתָּה לְבֶן-יִשְׂי לְבִשְׂתֶּךָ וּלְבִשְׂת עֲרוֹת אִמֶּךָ: (כד) כִּי
 כָדֵר הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן-יִשְׂי חָי עַל-הָאָדָמָה לֹא תִבּוֹן
 אַתָּה וּמַלְכוּתֶךָ וְעַתָּה שְׂלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן-
 מוֹת הוּא: (כה) וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת-שְׂאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהֵי לְמַדָּה יוֹמֵת מֶה עֲשָׂה: (כו) וַיִּטֵּל שְׂאוּל אֶת-
 הַחֲנִית עָלָיו לְהַבְתּוֹ וַיַּדַּע יְהוֹנָתָן כִּי-כָלָה הִיא מַעַם
 אָבִיו לְהַמִּית אֶת-דָּוִד: (כז) וַיִּקָּם יְהוֹנָתָן מַעַם
 הַשְּׂלַחַן בַּחֲרִי-אָף וּלֹא-אָכַל בַּיּוֹם-הַהוּא הַשֵּׁנִי
 לָחֶם כִּי נִעְצַב אֶל-דָּוִד כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו: (כח) וַיְהִי
 בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשְּׂדֵה לְמוֹעֵד דָּוִד וַנְּעַר קֶטָן
 עִמּוֹ: (כט) וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ רִץ מִצְאָנָה אֶת-הַחֲצִים
 אֲשֶׁר אֲנִכִּי מוֹרְדָה הַנַּעַר רִץ וְהוּא-אֵרָה הַחֲצִי
 לְהַעֲבֹרוֹ: (ל) וַיָּבֹא הַנַּעַר עַד-מִקּוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר
 יָרָה יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרָי הַנַּעַר וַיֹּאמֶר הֲלֹא
 הַחֲצִי מִמֶּךָ וְהִדָּאָה: (לא) וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרָי הַנַּעַר
 מְהַרְרָה הוֹשִׁיעָה אֶל-תַּעֲמוֹד וַיִּלְקַט נֶעַר יְהוֹנָתָן אֶת-

הַחַיִּים וַיָּבֹא אֶל־אֲדֹנָיו : (כ) וְהַנְּעַר לֹא־יָדַע
מֵאוֹמֶה אֲדָּ: יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר : (כ) וַיִּתֵּן
יְהוֹנָתָן אֶת־גְּלוֹי אֶל־הַנְּעַר אֲשֶׁר־לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ
הֲבִיֵא הָעִיר : (כ) הַנְּעַר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֲצֶל הַחֲנֹב
וַיִּפֹּל לְאֶפְיוֹ אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁלֹשׁ פַּעַמַּיִם וַיִּשְׁקֹו |
אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיִּבְכוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ עַד־דָּוִד הִגִּידֵל :
(כ) וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר גִּשְׁבַּעְנוּ
שְׁנֵינוּ וְאַנְחֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה יִחַיֵּה | בֵּינֵי
וּבֵינֶךָ וּבֵין זְרַעֵי וּבֵין זְרַעֶךָ עַד־עוֹלָם :

קריאת מפטיר לשבת וראש חדרש

בשבת וראש חדרש ונולחין טני ספרים זראשון קורין טבעה גברי צפ' סטצוה
וואונדריס קדיש לעילא. ובספר טני קורין לנפטיר צפרטת פנחס :

וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנַיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנַיִ
עֶשְׂרִים סֶלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְבָּו :
עֲלֵת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתוֹ עַל־עֲלֵת הַתְּמִיד וְנִסְבָּה : פ
וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשִׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־
בָּקָר שְׁנַיִם וְאֵיל אֶחָד כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה
שִׁבְעָה תְּמִימִם : וּשְׂרֵשָׁה עֶשְׂרִים סֶלֶת מִנְחָה
בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לֶפָר הָאֶחָד וּשְׁנַיִ עֶשְׂרִים סֶלֶת מִנְחָה
בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְאֵיל הָאֶחָד : וְעֶשְׂרֵן עֶשְׂרוֹן סֶלֶת
מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְכִבְשֵׁי הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ גִּיחַח
אֵשָׁה לַיהוָה : וְנִסְבִּיהֶם חֲצִי הַחֵין יִהְיֶה לֶפָר
וּשְׁלִישֵׁת הַחֵין לְאֵיל וּרְבִיעִית הַחֵין לְכִבְשֵׁי־יֵין נֹאת
עֲלֵת חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה : וּשְׁעִיר עֲזִים

הפטרת שבת וראש חדש
אחד לחטאת ליהוה על-על התמיד יעשה
ונסכו :

הפטרת שבת וראש חדש

(ישעיה ס"ו א' עד סוף הספר)

(ב) כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאֵי וְהָאָרֶץ הַלָּם
רַגְלֵי אִי־זָה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנֶנּוּ לִי וְאִי־זָה
מָקוֹם מְנוּחָתִי: (א) וְאֶת־כָּל־אֱלֹהֵי יָדַי עֲשֵׂתָה וַיְהִי
כִּי־אֱלֹהֵי נְאֻם־יְהוָה וְאֶל־יְהוָה אֲבִישׁ אֶל־עֵנִי וְנִבְחַה־
רוּחַ וְחָרַד עַל דְּבָרַי: (ב) שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכֹּה־אִישׁ
וּזְבַח הַשֶּׁה עֹזֵרָה כָּל־בַּיִת מִנְחָה דַם־חַזִּיר מִזְבִּיחַ
לִבְנֵי מִבְּרַךְ אַחַד גַּם־הַמָּוָה בְּחָרוּ בְּדַרְכֵיהֶם
וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נִפְשָׁם חֲפָצָה: (ג) גַּם־אֲנִי אֲבַחַר
בְּתַעֲלוּלֵיהֶם וּמְגֹרֹתָם אֲבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאִין
עֹנֶה דְּבַרְתִּי וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבְאֲשֶׁר
לֹא־חֲפָצְתִי בְּחָרוּ: (ד) שָׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה הַחֲרָדִים
אֶל־דְּבָרוֹ אָמְרוּ אַחֵיכֶם שְׁנֵאֵיכֶם מְגַדִּיכֶם לְמַעַן
שָׁמִי יִכְבֵּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ:
(ה) קוֹל שְׁאוֹן מַעִיר קוֹל מְהִיבֵל קוֹל יְהוָה מִשָּׁלֵם
גְּמוּל לְאֵיבָיו: (ו) בְּטָרָם תַּחִיל יִלְדָה בְּטָרָם יָבֹא
חֶבֶל לָהּ וְהַמְלִיטָה זָכָר: (ז) מִי־שָׁמַע פְּזֹאת מִי
רָאָה כְּאֵלֶּה הַיּוֹמָל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם־יִוָּלֵד גּוֹי
פַּעַם אַחַת פִּי־חֲלָה גַם־יִדְרָה צִיּוֹן אֶת־בְּנֵיהָ:
(ח) הֲאֵנִי אֲשַׁבֵּר וְלֹא אוֹלֵיד יֹאמַר יְהוָה אִם־אֲנִי
הַמוֹלֵיד וְעַצְרְתִּי אָמַר אֱלֹהֵיךָ: (ט) שִׁמְחוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם

וגילו בה כל-אֶהְבִּיָּה שִׁישׁוּ אֶתְהָ מִשׁוּשׁ כָּל--
הַמֵּת אֲבָלִים עֲלֶיהָ: (י) לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׁבַעְתֶּם מִשֹּׁר
תִּנְחַמְיָהּ לְמַעַן תִּמְצְאוּ וְהִתְעַנְּגֶתֶם מִזֵּיז כְּבוֹדָה:
(י) כִּי-כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי גּוֹמֵה-אֵלֶיהָ בְּנֶחֱד
שָׁלוֹם וּכְנַחַל שׁוֹמֵם כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקַתֶּם עַל-צַד
תִּנְשְׂאוּ וְעַל-בְּרָבִים תִּשְׁעִשְׂעוּ: (י) בְּאִישׁ אֲשֶׁר
אָמַר תִּנְחַמְנֵנוּ בֶן אֲנֹכִי אֲנַחְמְכֶם וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמּוּ:
(י) וּרְאִיתֶם וְשַׁשׁ לְבַבְכֶם וְעֲצֻמוֹתֵיכֶם בְּדַשָּׁא
תִּפְרַחְנָה וְנוֹדַעַה יְדִי-יְהוָה אֶת-עַבְדָּיו וְזַעַם אֶת-
אֵיבָיו: (י) כִּי-הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וּכְסוּפָה
מִרְכָּבָתוֹ לְהִשִּׁיב כְּחֵמָה אָפוּ וַיַּעֲרָתוּ בְּלַחְבֵי-אֵשׁ:
(י) כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחֵרָבוֹ אֶת-כָּל-בָּשָׂר
וּרְבוּ חֲלָלֵי יְהוָה: (י) הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמְשַׁהֲרִים אֶל-
הַנְּגוֹת אַחַר אַחַת בַּתּוֹךְ אֲכָלֵי בָשָׂר תְּחִזִּיר וְתִשְׁקָץ
וְהַעֲכָבֵר יִחַדוּ יִסְפוּ נֹאֵם-יְהוָה: (י) וְאֲנֹכִי מַעֲשִׂיהֶם
וּמַחֲשַׁבְתֵּיהֶם בָּאָה לְקַבֵּץ אֶת-כָּל-הַגּוֹיִם וְהַלְשִׁנוֹת
וּבָאוּ וּרְאוּ אֶת-כְּבוֹדִי: (י) וְשָׁמַתִּי בָהֶם אֹתוֹת
וּשְׁלַחְתִּי מֵהֶם פְּלִיטִים אֶל-הַגּוֹיִם תְּרִשִׁישׁ פּוֹל וְלוֹד
מִשְׁבֵּי קִשְׁת תּוֹבֵל וַיִּגַּן הָאֵיִם הִרְחָקִים אֲשֶׁר לֹא-
שָׁמְעוּ אֶת-שְׁמִיעִי וְלֹא-רְאוּ אֶת-כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת-
כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם: (י) וְהִבִּיאוּ אֶת-כָּל-אֲחֵיכֶם מִכָּל-
הַגּוֹיִם אֲמַנְחָה לִיהוָה בְּפוֹסִים וּבְכָרֶב וּבְצַבִּים
וּבַפְּרָדִים וּבַכְּרָרוֹת עַל הַר קָדְשִׁי יְרוּשָׁלַם אָמַר
יְהוָה בָּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-הַמְּנַחָה בְּכָלִי
שְׁהוֹר בֵּית יְהוָה: (כ) וְגַם-מֵהֶם אֶקַּח לְבָנָיִם

הפטרות שבת וראש חדש

לְלוּיִם אָמַר יְהוָה : (כג) כִּי בְאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים
וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי נְאֻם-
יְהוָה בֶּן יַעֲמֹד זְרַעְכֶם וְשִׁמְכֶם : (כד) וְהָיָה מִדֵּי-חֲדָשׁ
בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבֹא כָל-בֶּשֶׂר
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אָמַר יְהוָה : (כה) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ
בְּפָנֵי הָאֱנָשִׁים הַפְּשָׁעִים כִּי כִי תוֹלְעֵתֶם לֹא תָמוּת
וְאִשָּׁם לֹא תִכְבְּהוּ וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל-בֶּשֶׂר :
וְהָיָה מִדֵּי-חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבֹא
כָל-בֶּשֶׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אָמַר יְהוָה :

ונחה ספרדים אם חל ראש חדש ניום ט"ק ונייום א' לחוסוף פסוק ראשון
ולאחרון של הפטרת נמחר חדש :

111

הפטרת פרשת זכור

פרשת פפטיר לשבת זכור בפרשת כי תצא

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לָךְ עַמְלֶךְ בְּדַרְדָּךְ בְּצֵאתְכֶם
מִמִּצְרָיִם : אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדַרְדָּךְ וַיִּזְנֶב בְּךָ כָּל-הַנְּחָשִׁים
אֲחֵרֶיךָ וְאִתָּה עִנָּה וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים : וְהָיָה
בְּהִנֵּיחַ יְהוָה אֶל-דִּיךָ | לָךְ מִכָּל-אֵיבֶיךָ מִסְבִּיב
בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה-אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ
תִּמְחָה אֶת-זְכוֹר עַמְלֶךְ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשָּׁחַח :

הפטרת פרשת זכור

(בשמואל א' סימן ט"ו פסוק א' עד פסוק ל"ה) :

(כאן מתחילים הספרדים)

טו (6) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוּל אֲתִי שָׁלַח יְהוָה
לְמִשְׁחָךְ לְמִדָּךְ עַל-עַמּוֹ עַל-יִשְׂרָאֵל
יַעֲתָה שְׁמַע לְקוֹל דְּבָרֵי יְהוָה :

(כאן מתחילין האשכנזים)

(3) בַּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פְּקֹדֵתַי אֶת אֲשֶׁר-
עָשָׂה עַמְלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-שָׂם לוֹ בְּדַרְדָּךְ בְּעֵלְתוֹ
מִמִּצְרָיִם : (4) עָתָה לָךְ וְהִבִּיתָה אֶת-עַמְלֶךְ
וְהִתְרַמְתָּם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְלֹא תִחַמַד עָלָיו
וְהִמַּתָּה מֵאִישׁ עַד-אִשָּׁה מְעוֹלָל וְעַד-יוֹנֵק מִשׁוֹר
וְעַד-שֶׂה מִנֶּמֶל וְעַד-חֲמוֹר : (5) וַיִּשְׁמַע שְׂאוּל אֶת-
הָעַם וַיִּפְקְדֵם בְּשִׁלָּאִים מֵאֲתָיִם אֶלֶף רִגְלֵי וַעֲשִׂרֵת
אֲלָפִים אֶת-אִישׁ יְהוּדָה : (6) וַיָּבֹא שְׂאוּל עַד-עִיר

עֲמֶלֶק וַיִּרְבַּ בַּנְּחָל׃ (י) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל-תְּקִינִי
 לְכוּ סוּרוּ רְדוּ מִתּוֹךְ עֲמֶלְקִי פֶן-אֶסְפְּדָ עִמּוֹ וְאַתָּה
 עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם-זֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵלוֹתָם מִמִּצְרַיִם
 וַיִּסַּר קִינִי מִתּוֹךְ עֲמֶלֶק׃ (י) וַיִּךְ שְׂאוּל אֶת-עֲמֶלֶק
 מִחֻיָּלָה בַּיּוֹד שׁוּר אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מִצְרַיִם׃ (י) וַיִּתְּפֹשׂ
 אֶת-אַנְגָּ מֶלֶךְ-עֲמֶלֶק חַי וְאַתָּה-כָּל-הָעַם הַחַרְמִים
 לְפִי-חֶרֶב׃ (י) וַיַּחְמַל שְׂאוּל וְהָעַם עַל-אַנְגָּ וְעַל-
 מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבֶּקֶר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל-הַבָּרִים וְעַל-
 כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבִו הַחַרְמִים וְכֹל-הַמְּלֹאכָה נִמְכְּזָה
 וְנִמְסָ אֶתָּה הַחַרְמִים׃ (י) וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֶד-שְׂמוּאֵל
 לֵאמֹר׃ (י) נַחֲמֵתִי כִי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שְׂאוּל לְמֶלֶךְ
 כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאַתָּה דִּבַּרְתָּ לֹא הָקִים וַיִּחַר לְשְׂמוּאֵל
 וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה כָּל-הַלַּיְלָה׃ (י) וַיִּשְׁבֹּם שְׂמוּאֵל
 לְקַרְאֵת שְׂאוּל בַּבֶּקֶר וַיִּגַּד לְשְׂמוּאֵל דְּאָמַר בְּאֵ-
 שְׂאוּל הַזְרַמְלָה וְהִנֵּה מַצִּיב לוֹ יָד וַיִּסַּב וַיַּעֲבֹר
 וַיִּרַד הַגִּלְגָּל׃ (י) וַיָּבֹא שְׂמוּאֵל אֶל-שְׂאוּל וַיֹּאמֶר
 לוֹ שְׂאוּל בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הַקִּיַּמְתִּי אֶת-דְּבַר
 יְהוָה׃ (י) וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצֹּאן הַזֶּה
 בְּאָזְנִי וְקוֹל הַבֶּקֶר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ׃ (י) וַיֹּאמֶר
 שְׂאוּל מֵעֲמֶלְקִי הַבִּיאֹם אֲשֶׁר חָמַל הָעַם עַל-מִיטֵב
 הַצֹּאן וְהַבֶּקֶר לְמַעַן זָבַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאַתָּה הִיִּיתָ
 הַחֶרֶם׃ (י) וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶ-שְׂאוּל הֲרַף וְאַנְדָּה
 לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבַּר יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ
 דְּבַר׃ (י) וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל הֲלוֹא אִסְדַּקְטָן אַתָּה
 בְּעֵינַיִךְ רֹאשׁ שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה וַיִּמְשַׁחֶךָ יְהוָה

הפטרת פרשת זכור

למלך על-ישראל: (י) וישלחך יהוה בדרך
 ויאמר לך והחרמתה את-ההפאים את-עמלק
 ונלחמת בו עד-בלותם אתם: (י) ולמה לא-
 שמעת בקול יהוה ותעט אל-השלל ותעש הרע
 בעיני יהוה: (י) ויאמר שאול אל-שמואל אשר
 שמעתי בקול יהוה ואלך בדרך אשר-שלחני
 יהוה ואביא את-אנג מלך עמלק ואת-עמלק
 החרמתי: (כ) ויקח העם מהשלל צאן ובקר
 ראשית החרם לזבח ליהוה אלהיך בגלגל:
 (כ) ויאמר שמואל החפץ ליהוה בעלות וזבחים
 בשמע בקול יהוה הנה שמע מזבח טוב להקשיב
 מחלב אילים: (כ) כי חטאת-קסם מרי ואון
 ותרפים הפצר יעז מאסת את-דבר יהוה וימאסה
 ממלך: (כ) ויאמר שאול אל-שמואל חטאתי
 כי-עברתי את-פי-יהוה ואת-דבריך כי יראתי את-
 העם ואשמע בקולם: (כ) ועתה שא נא את-
 חטאתי ושוב עמי ואשתהוה ליהוה: (כ) ויאמר
 שמואל אל-שאול לא אשוב עמך כי מאסתה
 את-דבר יהוה וימאסה יהוה מהיות מלך על-
 ישראל: (כ) ויסב שמואל ללכת ויחזק בכנף-
 מעילו ויקרע: (כ) ויאמר אליו שמואל קרע יהוה
 את-ממרכות ישראל מעליך היום ונתנה לרעה
 המזב ממך: (כ) וגם נצח ישראל לא ישקר ולא
 ינחם כי לא אדם הוא להנחם: (כ) ויאמר חטאתי
 עתה כבדני נא נגד-זקני עמי ונגד ישראל ושוב

הפטרת פרשת זכור ופרשת פרה כ
 עמי והשתחויתי ליהוה אלהיך : (כ) וישב שמואל
 אחרי שאול וישתחו שאול ליהוה : (כג) ויאמר
 שמואל הגישו אלי את אנג מלך עמלק וילך
 אליו אנג מעדנת ויאמר אנג אכן סר מרהפות :
 (כד) ויאמר שמואל באשר שבלה נשים חרבך
 בין השביל מנשים אפך וישפה שמואל את אנג
 לפני יהוה בגלגל : (כה) וילך שמואל הרמתה
 ושאול עקה אל ביתו נבעת שאול :

פרשת מפטיר לשבת פרה

וידבר יהוה אל משה ואל אהרן לאמר : זאת
 תקת התורה אשר צוה יהוה לאמר דברו
 אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה
 אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עד :
 ונתתם אתה אל אלעזר הכהן והוציא אתה אל
 מחוץ למחנה ושחט אתה רבניו : ולקח אלעזר
 הכהן מדמה באצבעו והזה אל נכה פני אהל מועד
 מדמה שבע פעמים : ושחף את הפרה דעיגיו את
 ערה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישראל :
 ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך
 אל תוך שרפת הפרה : וכבס בגדיו הכהן ורחץ
 בשרו במים ואחר יבא אל המחנה וטמא הכהן
 עד הערב : והשחף אתה יכבס בגדיו במים ורחץ
 בשרו במים וטמא עד הערב : ואסף איש טהור
 את אפר הפרה והניח מחוץ למחנה במקום טהור

הפמרת פרשת פרה

והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה
הטאת הוא : וכבס האסק את אפר הפרה את
בגדיו וטמא עד הערב והיתה לבני ישראל ולגר
הגר בתוכם לחקת עולם : הנגע במת לכל נפש
אדם וטמא שבעת ימים : הוא יתחטא בו ביום
השלישי וביום השביעי יטהר ואם לא יתחטא
ביום השלישי וביום השביעי לא יטהר : כל
הנגע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא
את משכן יהוה טמא ונקרתה הנפש ההוא
מישראל כי מי נדה לא זרק עליו טמא יהיה
עוד טמאתו בו : זאת התורה אדם ביימות באהל
כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת
ימים : וכל בלי פתוח אשר אין צמיד פתיל
עליו טמא הוא : וכל אשר יגע על פני השדה
בהלל הרב או במת או בעצם אדם או בקבר
יטמא שבעת ימים : ולקחו לטמא מעפר שרפת
הטאת ונתן עליו מים חיים אר כלי : ולקח אזוב
ושבל במים איש טהור והזה על האהל ועל
כל הכלים ועל הנפשות אשר היו שם ועל הנגע
בעצם או בהלל או במת או בקבר : והזה
הטהר על הטמא ביום השלישי וביום השביעי
והטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים
וטהר בערב : ואיש אשר יטמא ולא יתחטא
ונקרתה הנפש ההוא מתוך הקהל כי את מקדש
יהוה טמא מי נדה לא זרק עליו טמא הוא :

והיתה להם לתקת עולם ומוזה מן הנדה יכבס
 בגדיו והנגע במי הנדה יטמא עד הערב: וכל
 אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש הנגעת תטמא
 עד הערב:

הפטרת פרשת פרה (ביחזקאל סימן לו' ט"ז עד סוף הסימן):

(ט) ויהי דבר יהוה אלי לאמר: (י) בין אדם בית
 ישראל ישבים על אדמתם ויטמאו
 אותה בדרךם ובעלילותם פטמאת הנדה היתה
 דרכם לפני: (יא) ואשפך חמתי עליהם על הדם
 אשר שפכו על הארץ ובגלוליהם טמאוה:
 (יב) ואפיץ אותם בגוים ויזרו בארצות בדרךם
 ובעלילותם שפטים: (יג) ויבוא אל הגוים אשר
 באו שם ויחלקו את שם קדשי באמר להם עם
 יהוה אלה ומארצו יצאו: (יד) ואחמל על שם
 קדשי אשר חללהו בית ישראל בגוים אשר
 באו שמה: (טו) לבן אמר לבית ישראל בזה אמר
 אדני יהוה לא למענכם אני עשה בית ישראל
 כי אם לשם קדשי אשר חללתם בגוים אשר
 באתם שם: (טז) וקדשתי את שמי הגדול המחלל
 בגוים אשר חללתם בתוכם וידעו הגוים כי אני
 יהוה נאם אדני יהוה בהקדשי בכם לעיניכם:
 (יז) ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל
 הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם: (יח) וזרקתי
 עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאתיכם

הפטרה פרשת פרה

ומכל-גלגליכם אמהר אתכם: (כ) ונתתי לכם לב
 חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם והסירתי את-לב
 האבן מבושרכם ונתתי לכם לב בשר: (כא) ואת-
 רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר-בתקי תלכו
 ומשפטי תשמרו ועשיתם: (כב) וישבתם בארץ
 אשר נתתי לאבותיכם והייתם לי לעם ואנכי
 אהיה לכם לאלהים: (כג) והושעתי אתכם מכל
 טמאותיכם וקראתי אל-הדגן והרביתי אתו ולא-
 אתן עליכם רעב: (כד) והרביתי את-פרי העץ
 ותנובת השדה למען אשר לא תקחו עוד הרפת
 רעב בגוים: (כה) וזכרתם את-דרכיכם הרעים
 ומעלליכם אשר לא-טובים ונקטתם בפניכם על
 עונתיכם ועל תועבתיכם: (כו) לא למענכם אני
 עשה נאם אדני יהוה יודע לכם בושו והבלמו
 מדרכיכם בית ישראל: (כז) בזה אומר אדני יהוה
 ביום טהרי אתכם מכל עונתיכם והושבתי את-
 הערים ונבנוו החרבות: (כח) והארץ הנשמה תעבד
 תחת אשר היתה שוממה לעיני גד-עובר: (כט) ואמרו
 הארץ הגזו הנשמה היתה בגן-עדן והערים
 החרבות והנשמות והנהרסות בצורות ישבו:
 (ל) וידעו הגוים אשר ישארו סביבותיכם כי אני
 יהוה בניתי הנהרסות נטעתי הנשמה אני יהוה
 דברתי ועשיתי: כאן מסיימן הספרדים: (לא) בזה אומר
 אדני יהוה עוד זאת אדרש לבית-ישראל לעשות
 להם ארבה אתם בצאן אדם: (לב) בצאן קדשים

הפסרת פרשת החדש
כב
בצאן ירושלם במועדיה בין תהייה הערים החרבות
מלאות צאן אדם וידעו כי אני יהוה :

פרשת מפטיר לפרשת החדש

ויאמר יהוה אל-משה ואל-אהרן בארץ מצרים
לאמר : החדש הזה לכם ראש חדשים
ראשון הוא לכם לחדשי השנה : דברו אל-כל-
עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה ויקחו להם
איש שרה לבית-אבת שיה לבית : ואם-ימעט
הבית מהיות משה וקח הוא ושכנו הקרב אל-
ביתו במכסת נפשית איש לפי אכלו תלספו על-
השנה : שיה תמים זכר בין-שנה יהיה לכם מן-
הכבשים ומן-העזים תקחו : והיה לכם למשמרת
עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אתו כל
קהל עדת-ישראל בין הערבים : ולקחו מן-הדם
ונתנו על-שתי המזוזות ועל-המשקוף על הבתים
אשר-יאכלו אתו בהם : ואכלו את-הבשר בקילה
הזה צלי-אש ומצות על-מררים יאכלהו : אל-
תאכרו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם-צלי-
אש ראשו על-כרעיו ועל-קרבו : ולא-תותרו ממנו
עד-בקר והנותר ממנו עד-בקר באש תשרפו :
וככה תאכלו אתו מתניכם חגרים געליכם ברגליכם
ומקלכם בידכם ואכלתם אתו בחפזון פסח הוא
ליהוה : ועברתי בארץ-מצרים בקילה הוה והגיתי
כל-בכור בארץ מצרים מאדם ועד-בהמה ובכר-

הפטרת פרשת פרה

אלהי מצרים אעשה שפטים אני יהוה: והיה
הדם לכם לאת על הבתים אשר אתם שם וראיתי
את הדם ופסחתי עליכם ולא יהיה בכם נגף
למשחית בהנפתי בארץ מצרים: והיה היום הזה
לכם לזכרון וחתתם אתו חג לידוה לדרתיכם
חקת עולם תחגוהו: שבעת ימים מצות תאכלו
אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם פי
כל אכל חמץ ונקרתה הנפש ההוא מישראל
מיום הראשון עד יום השביעי: וביום הראשון
מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש יהיה
לכם כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל
לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם: ושמרתם את
המצות פי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם
מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדרתיכם
חקת עולם: בראשון בארבעה עשר יום לחדש
בערב תאכלו מצת עד יום האחד ועשרים לחדש
בערב: שבעת ימים שאי לא ימצא בבתיכם
פי כל אכל מחמצת ונקרתה הנפש ההוא מערת
ישראל בגר ובאזרה הארץ: כל מחמצת לא
תאכלו בכל מושבתיכם תאכלו מצות:

הפטרת פרשת החדש

ביחוקאל סימן מ"ה עד סוף וסימן מ"ז עד סמוק י"מ.

(כאן מתחילים האשכנזים)

כל העם הארץ יהיו אל התרומה הזאת
לנשיא בישראל: ועל הנשיא יהיה

כג הפטרת פרשת החדש
העולות והמנחה והנסך בהגים ובחדשים
ובשבתות בכל מועדי בית ישראל הוא יעשה
את החטאת ואת המנחה ואת העולה ואת
השלמים לכפר בעד בית ישראל :

(כאן מתחילים הספורים)

(יא) כה אמר אדני יהוה בראשון באחד לחדש
תקח פר בין בקר תמים וחטאת את המקדש :
(יב) ולקח הבחן מדם החטאת ונתן אל מזונה
הבית ואל ארבע פנות העזרה למזבח ועל מזונות
שער החצר הפנימית : (יג) וכן תעשה בשבעה
בחדש מאיש שנה ומפתי וכפרתם את הבית :
(יד) בראשון בארבעה עשר יום לחדש יהיה לכם
הפסח חג שבעות ימים מצות יאכל : (טו) ועשה
הנשיא ביום ההוא בעדו ובעד כל עם הארץ
פר חטאת : (טז) ושבעת ימי החג יעשה עולה
להוה שבעת פרים ושבעת אילים תמים ליום
שבעת הימים וחטאת שער עזים ליום :
(יז) ומנחה איפה לפר ואיפה לאיל יעשה ושמן
הזן לאיפה : (יח) בשביעי בהמשחה עשר יום
לחדש בחג יעשה כאלה שבעת הימים בחטאת
בערה וכמנחה וכשמן :

מ (ב) כה אמר אדני יהוה שער החצר הפנימית
הפנה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה
וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח : (ג) ובא
הנשיא דרך אולם השער מחוץ ועמד על מזונות

המטרת פרשת החדש

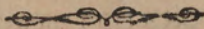
השֹׁעַר וְעָשׂוּ הַכְּהֹנִים אֶת-עוֹלָתוֹ וְאֶת-שְׁלֹמֹוֹ
וְהִשְׁתַּחֲוֶה עַל-מִפְתַּן הַשֹּׁעַר וַיֵּצֵא וְהַשֹּׁעַר לֹא-
יִסָּגֵר עַד-הָעָרֶב : (א) וְהִשְׁתַּחֲוּ עַם-הָאָרֶץ פֶּתַח
הַשֹּׁעַר הַהוּא בַשַּׁבָּתוֹת וּבַיָּמֵי הַיְהוּדָה לִפְנֵי יְהוָה :
(ב) וְהָעֹלָה אֲשֶׁר-יִקְרִיב הַנָּשִׂיא לַיהוָה בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת
שְׁשֵׁה כִבְשִׁים תְּמִימִם וְאֵיל תְּמִים : (ג) וּמִנְחָה
אֵיפָה לֶאֱיִף וְלִכְבָּשִׁים מִנְחָה מִתֵּן יָדוֹ וְשֶׁמֶן הַיֵּין
לְאֵיפָה : (ד) וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ פֶּר בֵּין-בִּבְרָר תְּמִימִם
וְשֵׁשׁ כִּבְשִׁים וְאֵיל תְּמִימִם יִהְיוּ : (ה) וְאֵיפָה לֶפֶר
וְאֵיפָה לֶאֱיִף יַעֲשֶׂה מִנְחָה וְלִכְבָּשִׁים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁיֹג
יָדוֹ וְשֶׁמֶן הַיֵּין לְאֵיפָה : (ו) וּבְבוֹא הַנָּשִׂיא דֶרֶךְ אֹהֶלם
הַשֹּׁעַר יָבוֹא וּבְדַרְכּוֹ יֵצֵא : (ז) וּבְבוֹא עַם-הָאָרֶץ
לִפְנֵי יְהוָה בַּמּוֹעֲדִים הַבֹּא דֶרֶךְ שֹׁעַר צֶפֶן לְהִשְׁתַּחֲוֹת
יֵצֵא דֶרֶךְ שֹׁעַר נֹגֵב וְהָבֹא דֶרֶךְ-שֹׁעַר נֹגֵב יֵצֵא
דֶרֶךְ-שֹׁעַר צֶפֶן לֹא יָשׁוּב דֶרֶךְ הַשֹּׁעַר אֲשֶׁר-בָּא
בוֹ כִּי נָכְחוּ יֵצֵא : (ח) וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכֶם בְּבוֹאֵם יָבוֹא
וּבִצְאתֶם יֵצְאוּ : (ט) וּבְחֹנִים וּבַמּוֹעֲדִים תִּהְיֶה
הַמִּנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לֶאֱיִף וְלִכְבָּשִׁים מִתֵּן
יָדוֹ וְשֶׁמֶן הַיֵּין לְאֵיפָה : (י) וְכִי-יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נְדָבָה
עוֹלָה אוֹ-שְׁלָמִים נְדָבָה לַיהוָה וּפֶתַח לוֹ אֶת-
הַשֹּׁעַר הַפְּנֵה קָדִים וַעֲשֶׂה אֶת-עוֹלָתוֹ וְאֶת-שְׁלֹמֹוֹ
כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בַיּוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת-הַשֹּׁעַר
אַחֲרַי צֵאתוֹ : (יא) וּכְבֹשׁ בֵּין-שְׁנֵתוֹ תְּמִים תַּעֲשֶׂה
עוֹלָה לַיִּם לַיהוָה בְּבָקָר בְּבָקָר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ :
(יב) וּמִנְחָה תַּעֲשֶׂה עָלָיו בְּבָקָר בְּבָקָר שְׁעִית

כד
דפסרת פרשת החדש
האיפה ושמן שלישיית ההין לרם את הפלת מנחה
ליהנה חקות עולם תמיד: (ט) ועשו את הכבש
ואת המנחה ואת השמן בבקר בבקר עולת תמיד:

(כאן מסיימין הספרים)

(ט) כה אמר אדני יהוה כיריתן הנשיא מתנה
לאיש מבניו נחלתו היא לבניו תהיה אחותם
היא בנחלה: (י) וכיריתן מתנה מנחלתו לאחד
מעבדיו והיתה לו עד שנת הדרור ושבת לנשיא
אך נחלתו בניו להם תהיה: (יא) ולא יקח הנשיא
מנחלת העם להונתם מאחותם מאחותו ינחיל
את בניו למען אשר לא יפצו עמי איש מאחותו:

(ונתנו הספרים אם חל ר"ח ניסן ציוס א' לונג אחר הפסח הדע
פסוק ראשון ולחרון של הפסח נחר הדע):
ועשו כתיב

הפטרות שבת הגדול

והוא דוקא אם חל ערב פסח בטבת ונפטרין הפטרה זו בחרי עשר נמלכתי
 סי' ג' ד' עד סוף הסימן:

(א) **וְעַרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וּירוּשָׁלַם בַּיּוֹם**
עוֹלָם וּכְשֵׁנִים קְדְמוֹנוֹת : (א) **וְקַרְבְּתִי**
אֵלֵיכֶם לְמִשְׁפַּט וְהִיַּתִּי | עַד מְמַהֵר בְּמִכְשָׁפִים
וּבִמְנַאֲפִים וּבִנְשַׁבְעִים לְשַׁקֵּךְ וּבַעֲשָׂקֵי שְׂכָר--
שְׂכִיר אֶלְמָנָה וְיָתוֹם וּמִטְיָגָר וְלֹא יֵרְאוּנִי אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת : (ב) כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שְׁנִיתִי וְאַתֶּם
בְּגִי' יַעֲקֹב לֹא כִלִּיתֶם : (ג) לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סָרְתֶם
מִחֻקֵּי וְלֹא שִׁמְרַתֶם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֲשׁוּבָה אֵלֵיכֶם
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמְרַתֶם בְּמָה נָשׁוּב : (ד) הֲיִקְבַּע
אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים אֹתִי וְאַמְרַתֶם בְּמָה
קֹבְעִנֶךָ הַמַּעַשֵׁר וְהַתְרוּמָה : (ה) בְּמַאֲרָה אַתֶּם
נִאֲרִים וְאַתִּי אַתֶּם קֹבְעִים הַגּוֹי כָּלוּ : (ו) הִבִּיאוּ
אֶת-כָּל-הַמַּעַשֵׁר אֶל-בֵּית הָאוֹצֵר וְהִי טָרֵף בְּבֵיתִי
וּבְחֲנוּנֵי נָא בְּזֹאת אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם-לֹא אֶפְתַּח
לָכֶם אֶת אַרְבּוֹת הַשָּׁמַיִם וְהִרִיקְתִּי לָכֶם בָּרֶכֶה עַד-
בְּלִי-יָדִי : (ז) וְנִעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֵל וְלֹא-יִשְׁחַת לָכֶם
אֶת-כֶּרִי הָאֲדָמָה וְלֹא-תִשְׁכַּל לָכֶם הַגֶּזֶן בַּשָּׂדֶה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת : (ח) וְאַשְׁרוּ אֶתְכֶם כָּל-הַגּוֹיִם
בִּי-תְהִי אַתֶּם אֶרֶץ חֶפְזָן אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת :
(ט) חֲזֹקוּ עָלַי דְּבַרְיֶכֶם אָמַר יְהוָה וְאַמְרַתֶם מַה-
נִדְּבַרְנוּ עִקְוָה : (י) אַמְרַתֶם שׁוּא עֲבַד אֱלֹהִים
וּמַה-בָּצַע כִּי שִׁמְרָנוּ מִשְׁמֵרָתוֹ וְכִי הִלְכָנוּ קִרְרָנוּ
מִפְּנֵי יְהוָה צְבָאוֹת : (יא) וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מֵאֲשֵׁרִים

הפטרות לשבת הגדול

אֱלֹהִים נִס־נִבְנֵנו עֲשֵׂי רִשְׁעוֹתַי גַּם בָּחַנְנוּ אֱלֹהִים
 בְּיַמְלֵנו : (ס) אֲנִי נִדְבַרְנוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ
 וַיִּקְשַׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתַּב סֵפֶר זְכוֹרֹן לִפְנֵי
 לִירְאֵי יְהוָה וּלְהַשְׁבִּי שָׁמוֹ : (ס) וְהָיוּ לִי אֲמֹר יְהוָה
 צְבָאוֹת לְיוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְדַּתִּי
 עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יְחַמֵּל אִישׁ עַד-בְּנוֹ הַעֲבָד אֹתוֹ :
 (ס) וּשְׁכַחְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צְדִיק לְרִשָּׁע בֵּין עֲבָד
 אֱלֹהִים לְאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוּ : (ס) כִּי הִנֵּה הַיּוֹם בָּא
 בְּעַר פְּתִיחוֹ וְהָיוּ כָל-זֹדִים וְכָל-עֹשֵׂי רִשְׁעָה קִשׁ
 וְלֹהֵט אַתֶּם הַיּוֹם הַכֹּא אֲמֹר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר
 לֹא-עֲזַב לָהֶם שָׂרֵשׁ וְעֵנָף : (ס) וּזְרַחְהוּ לָכֶם יִרְאֵי
 שָׁמַי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וּמְרַפָּא בְּכַנְפֶיהָ וַיִּצְאֲתֶם וּפְשַׁתֶּם
 כְּעִגְלֵי מִדְבָּק : (ס) וְעַסּוֹתֶם רִשְׁעִים כִּי-יְהִי אִפְרַיִם
 תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר-אֲנִי עֹשֶׂה אֲמֹר
 יְהוָה צְבָאוֹת : (ס) זְכֹרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר
 צִוִּיתִי אוֹתוֹ בְּחָרֵב עַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל חֲקִים וּמִשְׁפָּטִים :
 (ס) הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לִפְנֵי
 בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא : (ס) וְהָשִׁיב לְבִ-
 אֲבוֹת עַל-בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל-אֲבוֹתֶם מִן-אֲבוֹא
 וְהִבִּיתִי אֶת-הָאָרֶץ חָרָם :
 הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לִפְנֵי
 בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא :

הפטרות שבת וחול המועד של פסח

(ביהוקאל סימן ל"ז עד סוף הסימן וסימן ל"ח עד סוף) :

(ב) כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עוֹד וְזאת אֲדַרְשׁ לְבֵית
יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אַרְבַּה אַתֶּם כְּצֵאן
אָדָם : (ל) כְּצֵאן קְדָשִׁים כְּצֵאן יְרוּשָׁלַם בְּמוֹעֲדֶיהָ
בֵּן תַּחֲיִינָהּ הָעַרְוִים הַחֲרֻבוֹת מִלְּאוֹת צֵאן אָדָם
וַיִּדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה :

(כאן מתחילין הספרים)

לו (ב) הִיָּתָה עָלַי יְד־יְהוָה וַיִּצְיֵאֵנִי בְרוּחַ יְהוָה
וַיִּנְחֵנִי בְּתוֹךְ הַבְּקָעָה וְהִיא מְלֵאָה עֲצָמוֹת :
(ג) וְהֵעִבִּירֵנִי עֲלֵיהֶם סָבִיב ו סָבִיב וְהִנֵּה רַבּוֹת
מְאֹד עַל־פְּנֵי הַבְּקָעָה וְהִנֵּה יִבְשׁוֹת מְאֹד : (ד) וַיֹּאמֶר
אֵלַי בֶּן־אָדָם תַּחֲיִינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַר אֲדֹנָי
יְהוָה אַתָּה יָדַעְתָּ : (ה) וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנְבֵּא עַל־
הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם הָעֲצָמוֹת הַיְבֻשׁוֹת
שְׁמְעוּ דְבַר יְהוָה : (ו) כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה
לְעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה הִנֵּה אֲנִי מֵבִיא בְכֶם רוּחַ וְחַיִּיתֶם :
(ז) וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם גִּידִים וְהָעֲלִיתִי עֲלֵיכֶם בָּשָׂר
וְקִרְמַתִּי עֲלֵיכֶם עוֹד וְנָתַתִּי בְכֶם רוּחַ וְחַיִּיתֶם
וַיִּדְעֶתֶם כִּי־אֲנִי יְהוָה : (ח) וְנִבְּאתִי בְּאִשֶׁר צִוִּיתִי
וַיְהִי־קוֹל כֹּה־נִבְּאִי וְהִנֵּה־רֶעַשׁ וְהַתְּקַרְבוּ עֲצָמוֹת עִצָּם
אֶל־עִצָּמוֹ : (ט) וּרְאִיתִי וְהִנֵּה עֲלֵיהֶם גִּידִים וּבָשָׂר
עָלָה וַיִּקְרָם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְּמַעְלָה וְרוּחַ אֵין בָּהֶם :
(י) וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנְבֵּא אֶל־הָרוּחַ הַנִּבְּא בֶּן־אָדָם
וְאָמַרְתָּ אֶל־הָרוּחַ כֹּה־אָמַר ו אֲדֹנָי יְהוָה מֵאֲרַבַּע

הפטרה לשבת חול המועד של פסח

רוחות באי הרוח ופתי בהרוגים האלה ויהיו :
(א) והנבאתי באשר צוני ותבוא בהם הרוח ויהיו
ויעמדו ער-רגליהם חיל גדול מאד מאד :
(ב) ויאמר אלי בין-אדם העצמות האלה כל-בית
ישראל המה הנה אמרים יבשו עצמותינו ואברה
תקותינו נגזרנו לנו : (ג) לכן הנבא ואמרתי אליהם
זה-אמר אנני יהוה הנה אני פתח את-
קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי
והבאתי אתכם אל-אדמת ישראל : (ד) וידעתם
כי-אני יהוה בפתחי את-קברותיכם ובהעלותי
אתכם מקברותיכם עמי : (ה) ונתתי רוחי בכם
וחייתם והנחתי אתכם על-אדמתכם וידעתם כי
אני יהוה דברתי ועשיתי נאם-יהוה :

(כאן מסיימן הספרדים)

(ו) ויהי דבר-יהוה אלי לאמר : (ז) ואתה בין-
אדם קח-לך עץ אחד ובתוב עליו ליהודה
ולבני ישראל חבריו ולקח עץ אחד וכתב עליו
ליוסף עץ אפרים וכל-בית ישראל חבריו : (ח) וקרב
אתם אחד אל-אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים
ביחד :

חברו כתיב חברו כתיב

מגלת שיר השירים א

א (ה) שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמֹה: (ג) יִשְׁקֶנִי
 מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ בְּיַטְוִבִים הַדָּוָה מֵיָיִן:
 (ג) לְרִיחַ שְׁמֶנֶךָ טוֹבִים שְׁמֶן חֲנֹכֶךָ שְׁמֶה עַל-בֵּן
 *ש' רבתי

רש"י

א (ה) שיר השירים אשר לשלמה. שנו בנותיו כל שלמה (דק' לכו"ל
 למה לא נישאו אחר אביו כמו במשלי וקבלת) האמורים בשיר
 השירים קדש מלך שהשלוס שלו. שיר שהוא על כל השירים אשר באמר
 להקדוש ברוך הוא ונחת עדתו ועשו כנסת ישראל. אמר ר' עקיבא לא הים
 העולם כדאי כיום שניתן בו שיר השירים לישראל שכל הכתובים קדש ושיר
 השירים קדש קדשים אמר רבי אלעזר בן עזריה שן עזריה שכל הדבר דונה למלך
 שנטל סאה חטים ונתנה לנחמה אמר לו הולא לי כך וכך סולת כך וכך
 סובין כך וכך מורסקן וסליח לי ומתכה גלוקסא אחת ונעופה ומעולה כך כל
 הכתובים קדש ושיר השירים קדש קדשים שכולו יראת שמים וקבול עול
 ונכחות: (ג) ישקני ומנשיקות פיהו. זה השיר אומרת בפיה בגלותה
 בא לגנותה מי יתן וישקני המלך שלמה ומנשיקות פיהו כמו מלאז בפיהו (כן
 נראה לי להגיה. ורש"י קשה ליה ומנשיקות פיהו יתור. הלא ר"ל ומנשיקות
 פיהו הרגיל מלאז ודוק). לפי שיש נקיונות שנושקין על גב סיד ועל הכתף
 אך אני מתאמה ושוקקת להיותו נוהג עמי פענחה הראשון כחתם אל כלה פה
 אל פה: כי טובים. לי דודי וכל נשחתי יין ונכל עונג ושנחה ולשון
 עצרי הוא להיות כל קעודת עונג ושנחה נקראת על שם היין כענין שנא'
 אל בית נשחתי היין להסתר [אסתרו]. בשיר לא ישחתי יין [ישעיה כ"ד].
 והיה כבוד ונבל ומליל ותוף ויין נשחתיים [שם ה'] זהו צאור נשענע. וכאמר
 דוגמא שלו על שם שנתן להם תורתו ודבר עמם פנים אל פנים ואותם
 דודים עודם ערבים עליהם וכל שעשוע ומצותמים מאלתו להופיע עוד
 עליהם לזאר להם סוד ענויים ומסתור לפנותיה ומחלים פניו לקיים דברו
 וזהו ישקני ומנשיקות פיהו: (ג) לריח שמנך וגו'. שם טוב נקרא על שם

(1)

שיר השירים א

עֲלָמוֹת אֶהְבֹּדָה: (ט) מִשְׁכְּנֵי אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה הֵבִיאֵנִי
הַפֶּלֶךְ חֲדָרָיו נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בְּךָ נֹזְעִירָה דְרִידָה
מִיַּיִן מִיִּשְׁרָיִם אֶהְבֹּדָה: (ס) שְׁחֹרָה אָנִי וְנֹאדָה בְּגוֹת
יְרוּשָׁלָּיִם כְּאֶהְלִי קֶדֶר בִּירֵיעוֹת שְׁלֵמָה: (ט) אֶל--
תֵּרָאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחַרְתָּ שִׁשְׁזַפְתָּנִי הַשֶּׁמֶשׁ בְּנֵי

רש"י

שמן טוב: לריח שמניך טובים. שהריחו זהם אפסי ארץ אשר שנענו
שנעך הטוב זעשנתך כורחות זמלרים: שמן תורק. נקרא שמן להיות
כאמר עליך אחה שמן אשר תורק תמיד להיות ריח ערב שלך יולא למרחוק
שכן דרך שמן ערב בכל עת שהוא זלוחות חמומה אין ריחו נודף פוחתה
ומריק שמנה לכלי אחר ריחו נודף: על כן עלמות אהבך. זא יתרו לקול
השמועה ונחגייר אף רחצ הזנה אמרה כי שנענו אשר הוציש וכו' [יהושע
ז']. ועל ידי כן כי ה' אלהיכם הוא האלהים בשמים וגו': עלמות. זחולות
לפי שהדבור דיונהו לחזור שאהובתו ונחצתו ולפי הדוגמא העלמות הן
האומות: (ד) משכני אחריך כרולה. אני שנעתי ונשלוחיך רנו שאתרת
לנשכני ואני אמרתי אחריך כרולה להיות לך לאשה: הציאני הנלך חדריו.
וגם היום הזה עודנו לי גילה ושנחה אשר נדבצתי בך: נזכירה דודיך.
גם היום זאלונות חיות תמיד אזכיר דודיך הראשונים וכל שנחה עונג
ושנחה: וישרים אהבך. אהבה עזה אהבת ונישור זלי עקיצה ורכסים
(לשון הפסוק והיה העקוב לנישור והרכסים לנקה. ישעיה ו') אשר
אהבך אני ואבותי זאתן הימים זהו פשוטו לפי עניינו ולפי דוגמתו הם
מזכירים לפניו חסד נעורים אהבת כלולות לכתם אחריו זונדר זארץ ליה
וללמות וגם לדה לא עשו להם והאנוניו זו ונשלוחו ולא אמרו האין כלל
לנדבר לא נקום זרע ומזונות והלכו אחריו והוא הביאם לתוך חדרו סיקף
עכניו זו עודם היום גילים ושנחים זו אף לפי עניים ולרתם ומשחעשעים
זחורה ושם מזכירים דודיו וניין ונישור אהבתם אותו: (ס) שחורה אני
ונאורה וגו'. אחת רעיותי אל אקל זעניכס אף אם עזני אישי ופני שחרות
שני כי שחורה אני ע"י שזיפת השמש ונאורה אני זחיתוך איזרים נאים.
אם אני שחורה כאהלי קדר הונשירים ופני הגשמים שהם פרוקים תמיד
זמדצרות קלה אני לסתכסם להיות כיריעות שלמה. דוגמא היא זו אומרת
כנסת ישראל לאומות שחורה אני זנעשי ונאורה אני זנעשה אבותי ואף
זנעשי יש ומהם נאים אם יש זין עון העגל יש זי כנגדו זכות קבלת התורה
וקורא לאומות זרות ירושלים על שם שהיא עתידה ליעשות מטרפוליך לכולן
כמו שנבא יחזקאל וכתתי אחתן לך לזנות [יחזקאל ט"ז] כמו עקרון וזנותיה
[יהושע ט"ו] (ו) אל תראוני. אל תסתכלו זי לזיון [כמו כי ראו זארון

שיר השירים א

אֲמִי נִחְרוֹ-בִי שָׁמְנִי לְמַדָּה אֶת-הַכְּרָמִים בְּרַמִּי שְׁלִי
 לֹא נִמְרַתִּי: (ט) הַגִּידָה לִי שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי אִיכָה
 תִּרְעָה אִיכָה תִרְבִּיץ בְּצִדְדֵי שְׁלֵמָה אֲדוּהָ בַעֲמִיהָ
 עַל עַדְרֵי חֲבִירָה: (י) אִם-לֹא תִרְעֵי לָךְ הַיִּסָּה
 בְּנָשִׁים צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאן וִרְעֵי אֶת-גְּדֵי תֵיךְ
 עַל מִשְׁבְּנוֹת הָרָעִים: (יא) לִסְסָתִי בְּרִכְבֵּי פָרְעָה

רש"י

ה' שמואל א' ו': שאני שמרורה. לפי שאין שמרתי וכיעורי ונעמי
 אמי על ידי שזיפה השמש שאור שמרות נוח להתלבן כשיעמוד זלל: בני
 אמי נחרו זי. הם בני מלרים שבדלתי זהם ועלו עוני צער רב הם נחרו
 זי בהסתם ופחויים עד ששמוני נותרה את הכרמים ושם שזפתני השמש
 והשחרתי. מלמד נחמוני עוצר אלהים אחרים וכרמי שהיה שלי ונאזותי לא
 כרמי. מלמד פרנסים נקראים צמקרא זלסון כרמים שנאמר ונחתי לה את
 כרמי משם [הושע ז'] ומתרגומין ואמני לה ית פרנסה וכן לא יפנה דרך
 כרמים [ליוז כ"ד]: הגידה לי שאהבה נש"י. עכשיו רוח הקדש
 חוזר ומדמה אותן ללאן המציתה על הרועה אומרת כנפת ישראל לפני
 כאשר לבעלה הגידה לי שאהב- נפשי איכה תרעה לאלך זין הזאבים הללו
 אשר הם צמוכס ואיכה תרבילם זלמרים זגלות הזה שהיה עת לרה להם
 כלהרים שהיה עת לרה ללאן: שלמה אהיה כעוטיה. ואם תאמר מה
 איכפת לך אין זה כבודך שאהיה כאבילה עוטה על שפה זוכיה על לאני:
 על עדרי חזירך. אלל עדרי שאר הרועים שהם רועים לאן כמותך כלומר
 זין גדודי האומות המזוכים על אלהים אחרים ויש להם מלכים ושרים
 מנהיגים אוחם: (ח) אם לא תדעי לך. זו היא משוזה הרועה אם לא
 תדעי לך להיכן תלכי לרעה לאלך אתה יפה זנשים שהלך לו הרועה מלה נהיג
 אוחם: לאי לך בעקבי הלאן. הסתכלי זנפיעת דרך שהלכו הלאן והעקבים
 נכרים טרלל"ם זלעזו [פוסטאפפון]. וכן הרצה צמקרא ועקבותך
 לא נודעו [תהלים ע"ז] נחמסו עקביך [ירמיה י"ג] והוא יגוד עקב
 [זכריה ו"ט] ישוב על עקביו ואחרו הדרך לכי: ורעי את גדותך
 על ונשכנות הרועים. זין משכנות שאר הרועים שאת אללם חה הדומא
 אם לא תדעי לך כנפיותי ועדתי היפה זנשים זשאר אומות איכה תרעי
 ומללי מיד המלכים לך להיוח זיניהם ולא יאזרו זניך המזונני זדרכי
 אצותך הראשונ' שקבלו תורתו ושמונו משמרתי ומלתי ולכי זדרכיהם ואף
 זשכר זאת תרעי גדותך אלל שרי האומות וכך אמר ירמיה. הליני לך ליונים
 שיתי לך למלילה וגומר [ירמיה ל"ח]: לססתי זרכני פרעה דמיתך

שיר השירים א

דְּמִיתִיךָ רְעִיתִי: (י) גֵאוֹן לְחַיִּיךָ בְּתוֹרִים צוֹאֵרָךְ
 בְּחֲרוּזִים: (יא) תוֹרֵי זֶהָב גַּעְשָׁה-לָּךְ עִם נִקְדוֹת
 הַכֶּסֶף: (יב) עַד-שֶׁהִמְלֵךְ בְּמַסְבּוֹ נִרְדֵּי נִתַּן רִיחוֹ:
 (יג) צָרוֹר הַמֶּלֶךְ הִדֵּי לִי בֵּין שָׂדֵי יֵלִין: (יד) אֲשַׁבֵּל
 הַלֶּפֶר הִדֵּי לִי בְּבִרְמֵי עֵין גְּדִי: (טו) הַגֶּן יִפְרֶה

רשי"ו

רעיתי. למ"ד זו כמו למ"ד לקול תמו העוון מים [שם יו"ד] וכמו למ"ד
 לריח שמניך לקבילת קוסים הרבה שאספתי מחותמי ללח לחת לקראתך צרכני
 פרעה להושיעך כמו שנאמר דרכת זים קוסין [מצוק ג'] קוסים הרבה
 שם דמיתוך רעיתי שתקתך מלעקתך שנאמר ואתם תחרישון [שמות י"ד]
 זאת ראיתי בקפרי אגדה. ד"א דמיתוך רעיתי שם דמיתוך רעיתי שם
 הראיתי לכל שרעיתי את: לסקתי קבולת קוסים ובלשון לעז קנלני"ש
 [איך פפערד, פפערדע, היער קאללעקטיף: איינע מענגע פפערדע]:
 דמיתוך ארישני"א בלע"ז ל"א פיינטי"א מעט [דאז דענקען, בעדלכט זיין] [וכן
 לעז] [שופטי"ב' ה'] אותי דימו להרוג, אפיינטי"א מעט, וראש שם הסעקה].
 כמו אותי דימו להרוג [שופטיים כ'] כי שם קשטתך בקשוסים כאים:
 (י) נאוה לחיך בתורים. שורות נזמי און ומלח זכר: לוואך בתורים.
 ענקי זה ומרגליות מרזות בפחילי זה של ציזת היס: (יא) תורי זה
 נעשה לך. נמלכנו אני וצית דיני לפני זה פרעה שאשיחנו ואחזק את לבו
 לרדוף אחריך עם כל שצח נגזי אולרותיו כדי שנעשה לך תורי קשוטי זהם:
 עם נקדות הכסף. שהיה צידך כצר שהולח מנזרים שגדולה היחה ציזת
 היס מציזת מזרים: נקדות. כלי כסף מנוקדים ומלויירים במצבורות
 יגוונים: (יב) עד שהמלך במסיבו. מסיבה כנסת ישראל ואומרת כל זה
 אמת טובה גמלתי ואני גמלתיך רעה כי בעוד המלך על השלחן מקצת
 חופתו: נרדי נתן ריחו. חילוף להנאים בעוד שהשכינה בסיני קלקלתי
 בעגל. ולשון חנה כחז הכחז נתן ריחו ולא כחז הנאים או הסריח לפי
 שדבר הכחז בלשון נקיה: (יג) לרוד המור דודי לי. דודי נעשה לי כתי
 שיש לו לרוד המור בחיקו וא"ל הרי לך לרוד זה שיתן ריח טוב מן הראשון
 שאזנה כך הקב"ה נחמלה לישראל על נעשה העגל ומלא להם כפרה על
 עונם ואמר המלכו למשכן ויצא זה המשכן וכפר על זה העגל: בין שדי
 ילך. אע"פ שמעלתי זו אמר לשכון שם: בין שדי. בין שני כדי הארון:
 (יד) אשכול הכופר. יש נוסח ששמו כופר כמו כפרים עם נרדים ועשוי
 כעין אשכולות: בכרמי עין גדי. שם מקום ושם הוא מלוי וראיתי באגדה
 שאותן כרעיים עושים פירות ארבעה או חמשה פעמים בשנה ודוגמא היא

שיר השירים א ב

רעיתי הנך יפה עיניך יונים: (טו) הנך יפה דודי
אף נעים אף-ערשנו רעננה: (יז) קורות בתינו
ארום רחיטנו ברותים:

ב (ה) אני הבצלת השרון שושנת העמקים:
(ג) בשושנה בין החוחים בן רעיתי בין
הבנות: (ד) בתפוח בעצי היער בן הדדי בין הבנים
רהיטנו קרי רעיתי

למה כפרות ומחילות שנחל להם הקד"ה על כמה נסיונות שנסקוהו במדבר:
(טו) הנך יפה רעיתי. אני הייתי צרעה בקלקולי וסוף חזקני בדברי לוי
לומר סלחתי כדברך [במדבר י"ד] וסרי את יפה ויפה: עיניך יונים. כלומר
כלה שעיניה כעורים כל גופה לריך דיקה ושעיניה נאים אין גופה לריך
דיקה והדוגמא זו היא ומחלתי לך על עונך וסרי את יפה בנעשה והנך יפה
בנשנע יפה בנעשה אבות יפה בנעשך. כי עיניך יונים. לדיקים יש בך
שדבקי די בינה זו שמשוכרת את בן זוגה אינה מניחתו שידווגו לאחר. כך
ויאספו אליו כל בני לוי ולא טעו בעגל. ועוד הנך יפה במלאכת הנושקן
שנאמר והנה עשו אותה וגו' ויברך אותם משה [שמות ל"ט] הרי שקלסם
על כך: (טז) הנך יפה דודי אף נעים. לא היופי שלי אלא שלך אתה
הוא היפה: אף נעים. שעצרת על פשעי והשרית שכניתך בחוכי. חוהי
קילוב של ירידת האש וירא כל העם וירונו [פירשת שמיני]: אף ערשנו
רעננה. על ידי נעיונותך הנה רעננה ערשנו בצנינו ובצננותו שהם כולם
בקצבים חליך פט שנאמר ותקהל העדה וגו' [פירשת קרח]: הנושקן קרוי
מטה שנאמר הנה מטה שלשלתה וכן הנוקדש קרוי מטה שנא' ביואש בחדר
המטות אשר בצית ה' [יואלים ז' י"א] על שהם פריין ורביין של ישראל:
(יז) קורות בתינו ארום. שבה הנושקן הוא זה: רהיטנו. לא ידעתי אם
לשון קרשים או לשון צריחים אך ידעתי שאף בלשון מטה שנינו רהיטי
ביתו של אדם הן מעידין זו:

ב (ה) הבצלת. היא שושנה: שושנת העמקים. נאה משובשת הסרים
לפי שערטבה תמיד שאין כח החמה שולטת שם: (ג) כשושנה
בין החוחים. שנושקין אותה ותמיד היא עומדת בגויה ואדעיונותה כן
רעיתי בין הצנות ומפתות אותה לרדוף אחריהם לזנות כמותם אחרי אלהים
אחרים והיא עומדת באמונתה: (ג) כתפוח. חילן של תפוחים כשהוא
בין חילני סרק הוא חציב ען כולן שפריו טוב בטעם וצריח: כן דודי בין
הצנים. בין הצחורים והדוגמא כך הקדוש ברוך הוא וכל האלפים נצח.
לפיכך בללו חמדתי וישנתי. ומדרש אגדה התפוח הזה הכל צריקים שימנו
(ה)

שיר השירים ב

בְּצִלּוֹ חֲמֹדֹתַי וַיִּשְׁבַּתִּי וּפְרִי מִתּוֹק לַחֲבִי: (ח) הֲבִיאֲנִי
 אֶל-בֵּית הַיָּיִן וְדָגְלוּ עָלַי אַהֲבָה: (ט) סִמְכוּנִי
 בְּאִשֵּׁי־שׁוֹת רַפְדוּנִי בַתְּפוּחִים בֵּי-חֹלֶת אַהֲבָה אֲנִי:
 (י) שָׁמְאָלוּ תַחַת לְרֵאשֵׁי וַיִּמְנו תַּחֲבִקְנִי:
 (יא) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אֹן
 בְּאַיִלוֹת הַשָּׂדֶה אִם-תַּעֲרִי וְאִם-תַּעֲוֹרְרִי אֶת-
 הָאַהֲבָה עַד שֶׁתַּחֲפִיץ: (יב) קוֹל דְּוִדִּי הִגִּיד-זֶה בְּאֵן
 מִדְּלֵג עַל-הַתְּהָרִים מִקְּבִץ עַל-הַבְּעָוֹת: (יג) דוֹמָה

רמשי

לפי שאין לו כל כך צרכו כל האומות מעל הקדוש צדק הוא צונחן חורה
 אבל אני צללו חמדתי וישבתי: (ד) אל בית היין. אהל מועד ששם נישנו
 פרטיה וביאוריה של תורה: ודגלו עלי אהבה. וקבלתו שדגלני אליו אהבה
 היא עלי עודני זוכרת אהבתו ודגלו אטריי"ט בלעז (דער רייך, וואס
 אונז אויף איינע אנגענעמע ארט אן זיך ליהט. אן זיך ליהטן):
 (ה) סמכוני. עתה כמדח החולים באשישי ענינים או באשישות סלת
 נקייה: רפדוני. רפרו רפידתי כציבותי בתפוחים לריח טוב כדרך
 החולים. כי חולה אני לאהבתו כי נמאחי לו פה בגלותי. רפידה לשון מלט
 היא כמו ירפד חרוץ עלי טיט. [איוז ע"א]: (ו) שמאלו חמת לראשי.
 צמדבר: ויינינו תחבקיני. דרך שלשה ימים נוסע לתור להם מנוח' וצנוקס
 המנוחה נוריד להם ען ושליו כל זה אני זוכר' עתה בגלותי וחולה לאהבתו:
 (ז) השבעתי אתכם. אתם האומות בלצאות או באילות. שחסי הפקר
 ומאכל כלבים ואיילים: אם תעירו ואם תעוררו את האהבה. שצניי לדודי
 לשנוחה ולהחליפה ולקטש עונני להפתחות אחריכם: עד שתחפץ. בכל עוד
 שהיא תקועה בלבי והוא חפץ בי: עד שתחפץ. כמו עד שהמלך צונסנו
 בעוד שהמלך צונסינו: אם תעירו. אם חשניאו כמו ויהי ערך [שנאל
 א' כ"ח] ופסרה לערך [דניאל ד]: ואם תעוררו. כמו העורר על השדה
 קלניי"ר בלעז (קלאגען פאר געריכט. פראלעט) יש מדרשי אגדה
 רבים ואינם מתיישבים על סדר הדברים כי רואה אני שנתכנס שלמה
 ודבר על יליחת מזרים ועל נתן חורה ועל המשכן וציאת הארץ וצית
 הצחירה וגלות צבל וצנין צית שני וחורבנו: קול דודי. חוזר המעורר
 על קראשנות כחדם שקלר דבריו וחוזר ואומר לא אמרתי לפניכם
 ראשית הדברים הוא החמיל ואמר הניאני המלך חדריו ולא סיפר היאך
 שקדם צמזרים בלשון חנה ועכסיו חוזר ואומר משיכה זו שאמרתי לכם

שיר השירים ב

דודי לְצִבִּי אִן לְעַפְר הָאֵילִים הִנְהַדְדָה עֹמֵד אַחַר
 בְּחַלְנוּ מִשְׁנֵיה מִן הַחֲלֹנוֹת מִצִּיץ מִן הַחֲרָמִים:
 (י) עָנָה דוּדִי וְאָמַר לִי קוֹמִי לְךָ רַעֲיָתִי יַפְתִּי וְלִבִּי
 לְךָ: (יא) כִּי־הִנֵּה הִסְתּוּ עֲבָר הַנָּשִׁים חֲלָף הַלֵּךְ
 לָךְ: (יב) הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזְמִיר הַגִּיעַ
 וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בָּאָרְצָנוּ: (יג) הִתְאַנְה חֲנֻמָּה
 פְּגִיה וְהַגְּפִינִים סִמְדָר גָּתָנוּ רִיחַ קוֹמִי לְךָ רַעֲיָתִי
 *הסתו קרי ילך קרי רענוי

משכני דודי ורלתי אחריו כן היתה נואח הייתי אומרת לגאולה עד חוס
 ארבע מאות שנה שנאמרו צין הצחקים: קול דודי הנה זה נא. לפני הקץ
 כמדג על ההרים ונקפץ בגבעות: (ט) דומה דודי ללבי. בקלות מרוחמו
 שנייהר ללח ללבי וכעופר האילים. עופר איל צחור: הנה זה עימוד וגו'
 סבורה הייתי ליטע בגונה עוד ימים רבים והנה הוא הודיע שהיה עומד
 ומצץ מן חלונות השמים את העשוי לי שנאמר ראה ראיתי את עני עמי
 [שמות ג]: ענה. לשון ענייה ולשון לעקה קול רם זה צנין אז כללם
 וענו הלויים (פרשת כי תבוא): ואמר לי. ע"י נשה: קומוי לך. אעלה
 אתכם מעני מזרים [פ' שמות]: (יא) הסתיו עבר. אין עכשיו טורח
 צדק. קמיו חורף תרגס חורף סיוחוא: (יב) הנלנים נראו נארץ. קרבו
 יני החמה שהאילנות מוליאין פרחים והולכי דרכים מתענגין לראות: עת
 הזמיר הגיע. שהעופות נותנין זמר וקול ערב להולכי דרכים: וקול התור.
 כושמעו תורים וצני יונה דרך העופות להיות משוררים ומלפפין ציני ניסן:
 (יג) התאנה חנעה פגיה. כושמעו: והגפנים סמדר. כשנפל הפרח
 והענבים מוודלים זה מזה וכרים כל ענבה לענבה קרויה סמדר. כל
 הענן הזה לפי פשוטו לשון חנה פחוי שנחור מנלה את ארוסתו לילך
 אחריו כן עשה לפי דודי: [י] ענה דודי. על ידי נשה: ואמר לי. על ידי אהרן:
 קומוי לך. זרוי ענצק וישאלו איש מאת רעהו [שמות י"א]: [יא] כי הנה
 הסתיו עבר. אלו ארבע מאות שנה דלגתים למנוחם משנולד יחק: הנסס.
 שהוא שרחתו של קמיו חלף והלך לו כלומר פ"ו שנה של קושי השעבוד
 נגזרו עליכם והלכו להם משנולדה מרים הקשו המלכים שעבוד על ישראל
 ולכן נקראת מרים ע"ש שמוררים: [יב] הנלנים נראו נארץ. הרי נשה
 וזהרן מוכנים לכס לכל לרכיכם: עת הזמיר הגיע. שאחס עמידים לומר
 שיה על הים: וקול התור. קול החייר הגדול. ד"א קול סחור קול סאגיע
 אץ יאחסם ממלרים: [יג] התאנה חנעה פגיה. הגיע זמן של צבורים

שיר השירים ב

יִפְתִּי וְלִכִּי-לֵלָךְ: (י) יוֹגַתִּי בְּחַגֵּי הַפֶּלַע בְּסֹתֶר
הַמְּדֻרְגָה הִרְאִינִי אֶת-מְרֹאֲךָ הַשָּׁמַיְמִי אֶת-קוֹלְךָ
בְּ-קוֹלְךָ עֲרֹב וּמְרֹאֲךָ נְאוּה: (טו) אֲחֻזּוּ-לָנוּ שְׁעָלִים
שְׁעָלִים קַטְנִים מְחַבְּלִים בְּרַמְיִם וּבְרַמְיֵנוּ סְמֻדָּר:
(טז) דוּדֵי לִי וְאֲנִי לוֹ הִרְעָה בְּשׁוֹשָׁנִים: (יז) עַד

*יתיר יוד

רשי

לקרצ שחנכו לארץ: והגפנים סמדר. קרצ זמן נסכי היין. ד"א כשרים
שכנס חננו והנלו לפני מעשים טובים והריח ריח טוב: קומי לכי. כתיב
"י"ד ימירה קומי לך לקבל עשרת הדברות. דבר אחר החלטה חנטה פניה
אלו פושעי ישראל שכלו בשלשת ימי אפילה: והגפנים סמדר חננו ריח.
אלו הנשואים מהם עשו תשובה ונחקצלו כך נדרש בפסיקחא: (יד) יוגתי
בחגי הסלע. זה נאמר על אותה שעה שדף פרעה אחריהם והשיגם אחס
חונים על הים ואין מקום לנוס לפניהם מפני הים ולא להפנות ללדרך
מפני חיות רעות למה היו דומין באותה שעה ליונה שנרחה מפני הכן
ונכנסה לנקיית הסלעים והיא הנחש נוטף זה חכנס לפניו הרי הנחש חלח
לחוף הרי הכן אמר לה הקצ"ה הראיני את מראיך את כשרון פעולתך לני
את פונה צעח לרה: השמיעני את קולך. וילעקו בני ישראל אל ה' [שם
י"ד]: בחגי. נקיף והוא לשון שבר ודומה לו יחוגו ויגועו [תהלים ק"ו]
והיתה אדומת יהודה לנוגרים לחגא [ישעיה י"ט] וכסהן רבים קורח
להן חגי וכן קלה קלוי וכן ויכרות את עדויהם [שמואל ז' י']: המדרגה.
הישקל"יש צלע"ז (הים אלטפראגל, שטאפפעלן, שטופען) כשעושין חרין
סביבות המגדלים ושופכין העפר למעלה להגביה החל סביב עושין אותו
מדרגות מדרגות זו למעלה וזו: בסתר המדרגה. פעמים שיש זה חורים
נכנסים שם טרלים ועופות: (טו) אחזו לנו שועלים. שמוע הקצ"ה את
קולם לזה את הים ושטפום וזהו אחזו לנו השועלים הללו הקטנים עם
הגדולים שאף הקטני" היו נחצלים את הכרמים צעוד כרמנו סמדר שהענני
דקים כשהיתה נח ישראל יולדת זכר והיא עומנתו והיו המולדים נכנסים
לנחיהם ומחפשים את הזכרים והמיטוק טמון והוא בן שנה או בן שנתיים
והן מניחין מיטוקות מניח ומלרי ומיטוק מלרי מדבר ומיטוק ישראל עונתו
ממקום שטמון שם והיו חופשין ומשליכים אותו ליאור ולמה קורא אותם
שועלים מה ששועל הזה מניח לפנות לאחריו לנרות אף מלרים מניעים
לאחוריהם שנאמר אנוסה מפני ישראל [פ' בשלח]: שועלים קטנים. כתיב
חקר ו' על שם שהיה נסרע מהם נמים שנמדדו בשעלו של מקום [כתיב
בישעיה תי']: (טז) דודי לי ואני לו. הוא כל לרכיו חנע ממני ולא לזה אלף

שיר השירים ב

שִׁפּוֹתַי הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים סָבִב דְּמַה־לֵּךְ דוּדֵי לִצְבִי
 אוּ לְעַפְרַי הָאֵילִים עַל־הָרֵי בְּתָר׃
 ג (ב) עַל־מִשְׁבְּבֵי בְּלִילוֹת בִּקְשָׁתִי אֶת שֹׁאֲהֶבָה
 נַפְשִׁי בִּקְשָׁתִי וְלֹא מִצְּאֹתַי׃ (ג) אֶקְוֶה נָא
 וְאֶסְוֶבֶבָה בְּעִיר בְּשׁוּקִים וּבִרְחֹבוֹת אֲבַקֶּשֶׁה אֶת
 שֹׁאֲהֶבָה נַפְשִׁי בִּקְשָׁתִי וְלֹא מִצְּאֹתַי׃ (ד) מִצְּאֹנֵי
 הַשְּׂמָרִים הַסְּבִיבִים בְּעִיר אֶת שֹׁאֲהֶבָה נַפְשִׁי
 רְאִיתָם׃ (ה) בְּמַעַט שֶׁעֲבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמִּצְּאֹתִי
 אֶת שֹׁאֲהֶבָה נַפְשִׁי אֲחֹזְתִּי וְלֹא אֲרַפְנוּ עַד־
 שֶׁהִבִּיאֲתוּ אֵלַי בֵּית אֲמִי וְאֶל־הַדָּר הַזֶּה הָיִיתִי׃
 (ו) הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבְאוֹת אוּ
 בְּאִילוֹת הַשָּׂדֶה אִם־תִּעְזְרוּ וְאִם תִּעֲזְרוּ אֶת־

א' נחה

רש"י

לי עשו פסח קדשו כזכרות עשו משכן הקדשו עולות ולא חנע מאונות
 אחרת: ואני לו. כל זרכי חנעתי היונו ולא נאלקים אחרים: הרועה. אח
 לאנו בשושנים צמרעה טוב וטוב ויפה: (ז) עד שיסוח היום. נוסב לזקרא
 שלועלה היונו דודי לי ויני לו עד זמן שגרה העון ושפחתי השמש כחום
 היום וגזר השרב: ונסו הלללים. חטאנו צעגל חטאנו צמרגלים: ונסו
 הלללים. זכיות הנגינות עלינו פרקתי עוכו: סוב דמה לך דודי. גרונתי לו
 להסתלק וועלי על הרים המופלגים ונוני: נחר. לשון חלוקה והפלה:
 ג (ח) על ונשכני צלילות. צר לי שישנתי אפילה כל שלטים ושמונה
 שנה שהיו ישראל נזופים: בקשתיו ולא מלאחתי. כי איני
 בקרבכם. כי לא אעלה בקרבך: (ג) אקומוה נא ואקששה. ויחל עשה.
 אעלה אל ה' [פ' כי תשא]: (ג) מלאחתי השומרים. הם עשה ואהרן:
 אח שאהנה נפשי ראיחם. מה מלאחתי צפיו: (ד) כמעט שעצתי מהם.
 קרוב לפרישתם מוני לטוף חרבעים שנה: עד שאלאתי. שהיה עמי ציני
 ירועע לכבוד שלטים ואחד מלכים: אחזתי ולא ארפנו. לא נחתי לו רפיון
 עד שהציוחתי אל משכן שילה בצביל כל זאת שעשה לי: (ה) השנעתי
 אחכם. סאוונות צהיזו גולה ציניכם: אם תעירו ואם תעוררו. אהנה
 דודי מוני על ידי פחוי והסחה לעוזנו לשון מאחרי: עד שחפץ. צעור
 (9)

שיר השירים ג

הַאֲהָבָה עַד שְׁתַּחֲפִיץ: (ו) מִי זֹאת עֵלָה מִן־הַמַּדְבָּר
 בְּתִמְרוֹת עֵשָׂן מִקְמַרְתָּ מִדֹּ וּלְבוֹנָה מִכָּל אֲבֵקֶת
 רוֹקֵד: (ז) הִנֵּה מִמַּתּוֹ שֶׁל־שְׁלֹמֹה שְׁשִׁים גְּבֻרִים
 סָבִיב לָהּ מִגְּבֻרֵי יִשְׂרָאֵל: (ח) כָּל־סֶם אֲחֹזִי חֶרֶב
 מִל־מְדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חֶרְבּוֹ עָלַי--יָרֻכוּ מִפְּחָד
 בְּלִיָּדוֹת: (ט) אֲפִרְיֹן עֲשֵׂה לִּי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִעֲצֵי
 הַלְּבָנוֹן: (י) עֲמֹדָיו עֲשֵׂה כֶסֶף רִפְיֹדְתוֹ זָהָב מִרְכָּבוֹ
 אֲרָגְמָן תּוֹכוֹ רִצּוֹף אֲהָבָה מִבְּגֹת יְרוּשָׁלַם:
 צְאִינָה וְרֵאֵינָה בְּגֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶמְרָה

רש"י

שהסתמו חפץ עלי: (ו) מי זאת עולה מן המדבר. כשהייתי מהלכת במדבר
 והיה עמוד האש והענן הולכים לפני והורגים נחשים ועקרבים ושורפים
 הקוליים והצדקיים לעשות דרך מישור והיה הענן והעשן עולין ורואין
 אותו האורות והנחמיות על גדולתי ואומרת מי זאת כלומר כמה גדולה
 היא זאת העולה מן המדבר וגו': כחמרות עשן. גבוה וזקוף כחמור;
 נקטרת מור. על שם ענן הקטרת שהיה נחמר מעל מוצח הפנימי; רוכב.
 נשם המוכר כל מיני צמחים; אבקת. ע"ש סכותסין אותם ושוחקין הדק
 לאבק: (ז) הנה נחתו שלשלמה. אהל מועד והארון שהיו נושאין במדבר;
 ששים גבורים סביב לה. ששים רצוף סביב לה; מגדורי ישראל. מיוצאי
 הלצה מלמד הפוחים מנן עשרים והיתרים על בני ששים: (ח) מלומדי
 מלחמה. מלחמתה של חורב וכן הכהנים הסוגנים אותם המוכים סביבות
 המשכן מלומדי סדר עבודתה. איש חרבו. כלי זיכו הן מקורח וסיוניס
 שנעמידיס על יד אה הגירסא והוסרה שלא חשכה; נפחד כלילות. סן
 ישכמה ויבאו עליהם נרות וכן הוא אומר נשקו בר סן יאנק ותלמדו דרך
 [הסלים ז'] : (ט) אפריון עשה לו. זה אהל מועד שנקבע במשכן טילה
 עשה לו אפריון חופת סתר לכבוד: (י) רפידתו. משכבו ומשכבו
 על הספרת שהוא זהב; מרכבו ארגמן. זה הפרכת שהיה חלוי ורוכב על
 כלונסות מעמוד לעמוד: תוכו רצוף. סדור נרמפת אהבה ארון וכפרת
 וכרובים ולוחות; מבגות ירושלים. אלו ישראל יריאים ושלמים [ירושלים
 הוא ירא שלם] להקד"ם: (יא) בגות ציון. בניס שעליו עין לו צמילה
 וכחטילין ונצליח: נעטרה שעטרה לו אמו. אהל מועד שהוא מעוסר
 גבוהין חללה וארגמן ותולעת שני. אמר רבי נחמיא שאל רבי שמעון בן

שיר השירים ג ד

שְׁעַמְרָה־לִּי אִמּוֹ בָּיִתְךָ חֲתַנְתָּוּ וּבָיִתְךָ שִׁמְחַת לִבִּי׃
 ד (א) הֲנֵךְ יִפְהַרְעֵיתִי הֲנֵךְ יִפְהַר עֵינַיִךְ יוֹגִים מִבְּעַד
 לְצַמְחֶתְךָ שְׁעָרַי בְּעֵדֵר הָעֵזִים שְׁגָלְשׁוּ מִחֶרֶץ

רשי"י

יוחאי את רצי אלעזר זר"י אי אפשר שמועצת מאזיך נהו בעטרה שטערה
 לו אמר ח"ל משל למלך שסיחה לו צח יחידה והיה אורסה ביותר לא זו
 ומחצנה עד שקראה בתי שנאמר שמועי צח ורואי [הלהי' מ"ה] לא זו ומחצנ'
 עד שקראה אחותי שנאמר פתחי לי אחותי רעייתי לא זו ומחצנה עד שקראה
 אחי שנאמר שמועי אלי עמי ולאומי אלי האזינו [ושעיה כ"ח] ולאומי כתיב
 עמד ר"ש זן יוחאי וגשקו על ראשו וכו' : ציוס חתונתו. יום נתן חורה
 שטערוהו להם למלך וקבלו עול : וציוס שונחת לבו. זה שניני למילואים
 שנתחנך בו המשכן במדבר :

ד (א) הֲנֵךְ יִפְהַר רעייתי. קילסן וריגן וערכו עליו קרצנותיהם : עד שיפוח
 היום. שחטאו לפני ציניי חפני ופנחס : עיניך יונים. גוויניך
 ונראיתך ודוגמתך כיונה הזאת הדבקה צנן זוגה וכששומעין אותה אינה
 מפרכסת אלא פושטת זארה כך את נחת שכם לכנול עולי ונוראי : ונעמד
 ללמחך שעריך בעדר העזים. הקילוס הזה דוגמת קילוס אשה הנאהבת לחתן
 ומפנים לקיסוריך שעריך נאה ומצחיק בלוסר ולצנוניות כשער עזים לצנוח
 סיודות מן הסרים ושערך ומצחיק ומחוק. והדוגמה שדיונה כנסת ישראל
 לכך זו היא ומפנים למחנותיך ומשכנותיך אף הרקיס שביך חציבין עלי
 כיעקב וצניו שגלשו לרדה ונהר הגלעד כשהשיגם לכן סס. ד"ח כחותן שלצא
 על מדין בעבר הירדן שהיא ארץ גלעד ולשון זה במדרש שיר השירים. ונעמד
 הוא לשון ומפנים שרוב צעד שנמקרא דבר הוסיך וניגון נגד דבר אחר כנו
 ונעמד כוכבים יחוס [איוב ט'] הארץ צריחיה צעדי [יונה ז'] הנעמד ערפל
 [איוב כ"ב] ומנעמד הוא הדבר שהוא ומפנים לאותו צעד לכך הוא אומר
 ומנעמד. מנהך לשון דבר המולונס השיער שלא יפריח ללאת וזו היא השצכה
 והקיסורים. ולא יתכן לפרש מנהך לשון זונת שמהא חסי' ומשורשת בתיב'
 שאם כן היה לה להיות דגושה כשהיא כסומכת לה"א לפעול זה פעולת
 נקבה או לוי"ו לפעול זו פעולת זכר כמו תי"ו של שצח כשהיא נוחתה לנקבה
 היא נקבשת כמו חנה חדשה ושצחה [הושע ז'] וכן לזכר עולת שצח נשצחו
 ותי"ו של מנהך שהיא רפה על כרחנו צאח צמקום ת"א ויהא שם הקיסור
 מנה וכשהוא סמוך לחתו לזכר או לנקבה תהפך ה"א לתי"ו כגון שפחה
 תהפך לומר שפחה שפחתה וכן אנה אנתו אנתה ערוה ערותו ערותה
 וכן זה מנה למחור למתה למתי מנהך : שגלשו. שנקרחו גנח ומתורגס גלוש

שיר השירים ד

גלעד: (3) שניך בעדר הקצובות שעלו מן הררחה
 שכלם מתאימות ושגלה אין בהם: (4) בחוט
 השני שפתותיך ימדברך גאונה בפלה הרמוז
 רקתך מפעד לצמתך: (5) במגדר דויד צנארך

רשי

כשהנמות יודות מן ההר נושא ההר נקרא ומעורר מהם: (3) שניך
 כעדר הקצובות וגו'. אף קילום זה כלסון נוי אשה שניך דקות ולבנות
 וסדורות על סדורן כלומר וסדר עדר החמלים הסדורות ומשאר הלך בקלז
 ומנין נעסרות לרועה חכם והגון ליזהר בלמךן שעושין אותן לכלי מילת
 ומשמרין אותן נעת לידתן שלא יתלכלך הלמךן ורוחמין אותם מיום אל יום:
 שכולם נחתימות. לטון נחום צערי [תהלים ל"ה] כלומר תחימות אינטיין
 צלע"ז: (גאכך, אונפערלעטעט) וכן פי' רש"י תהלים ל"ה, ד': ושכלת. טום
 שכול ומום אין זהם וגאמר הדוגמא הזו על טם גצורי ישראל הכורחים
 ואוכלים אויביהם צעיניהם סביבותם והרי הם נותרהקין מן הגזל של ישראל
 ומן העריות שלא יתלכלכו בעצירה וגאמר קילום זה על שנים עשר חלף
 איש שלצחו על ענין בקלז ומנין שלא נחמד אחד ונהה על העריות שאמר
 ולא נפקד ומנו איש [פ' נעות] ואף על הרהור הלז הביאו כפרתן ואף
 על הגזל לא נחמדו שהעיד עליהם הכתוב ויקחו את כל השלל ויביאו אל
 משה ואל אלעזר הכהן וגו' [טס] ולא הצריח אחד מהן פרה אחת או חמור
 אחד: (ג) בחוט השני שפתותיך. נאות להצטייג ולשמור הצטחחם כמו
 שעשו נרגלים לרחצ הזונה שאנרו לה את מקות חוט השני וגומר [יהושע
 ז'] ושמו הצטחחם: ומדברך דבוריך והרי היא מגזרת הגדברים כך אלל
 הקירות [יחזקאל ל"ג] אז נדברו יראי ה' [מלאכי ג'] פרלרין צלע"ז:
 [דאם גערעדע]: רקתך. היא גובה הפנים שקורין פומי"לש צלע"ז
 [אפפערמייג. היער דיא רוכדען וואנגען] אלל העינים. וכלסון גמח
 קורים אותו רומי דאפי דומין לפלח הלי רמון נצחון שהוא אדום
 וסגלגול הרי קילום צנוי אשה והדוגמ' פירשו רבותיו ריקנים שניך מלאי'
 מלות כרימון: מנעד למחך. ומפנים לקיסוריך: (ד) כנגדל דוד לוארך.
 קומה זקופה נוי באשה והדוגמא כנגדל דוד הוא מלודת ליון [שמואל ז'
 ה'] שהוא נקיס חזק ועופל ומצלר כך הוא לוארך זו לשכת הגזית שהיתה
 חזקו ומצלרן של ישראל ואותו המגדל צנוי לתלפיות צנוי לגוי להיות הכל
 נסחכלין בו ללמוד לזכותו ונוי מלאכת הנתיח והוא מגזרת מלפנו
 מנחמות חרץ [איוב י"ד] והתי"ו בתלפיות כמו תי"ו שנחמית ובחננית
 [ירמיה י"ד]: חלף המון חלוי עליו. כך מנחם הסרים לתלות ומנייהם
 ושלטיהם כוחלי המגדלים: שלטי. אשפות שטחנים צפס חלים וכ

שיר השירים ד

בְּנוֹי לְתַלְפִּיזֹת אֵלֶּךָ הַמִּצֵּן תְּלֹוֹי עָלָיו כָּל שְׁלֹמִי
הַנְּבוֹרִים: (ח) שְׁנֵי שַׁדִּיךְ בְּשֵׁנַי עֶפְרַיִם תְּאוֹמֵי
אֲבִיָּה הָרָעִים בְּשׁוֹשְׁנֵי: (ט) עַד שְׁיִפּוֹחַ הַיּוֹם וְנָסוּ
הַצִּלְלִים אֲלֶיךָ לִי אֶל־הַר הַפִּזּוֹר וְאֶל־גִּבְעַת
הַקְּבוֹנָה: (י) כִּלְכֵּךְ יִפֹּה רַעְיָתִי וּמִזֶּם אֵין בְּךָ:
(יא) אֲתִי מִלְּבָנֹן כִּלְכֵּךְ אֲתִי מִלְּבָנֹן תִּבְוֹאֵי תִשְׁאֲרֵי ו

רש"י

הצרו הפלים מלאו הסלכים [שם כ"ח] ודומה לו לשכת הגזית ששם
הוראה זלמם שהורה מן לישראל. ויש לומר חלף המצן כמו מן האלף
ע"ס דבר איה לאלף זר [הסלכים ק"ה]: כל שלטי הצורים. מלכו
הסלמאידים נקראים ע"ס חלים ושלטים כענין שנאמר חלים יד בצור
כן בני הכעורים אשרי הגר אשר מלא את אשפתו מהם [שם קכ"ו]:
(ח) שני שדיך. הונוקית אוסף זה עשה וההרן: כשני עפרים חלומי
לביה. דרך לביה להיות יולדות חלומים כך שניהם שוים שקול"ס זה כזה.
ד"ח שני שדיך ע"ס הלוחות חלומי לביה שהם נכונות צמדה אחת ומחשה
דפרות על זו ומחשה על זו ומכוונין דצור כנגד דצור. אכני כנגד לא תרלח
שהרולח מנעט את הדמות של הקב"ה. לא יהיה לך כנגד לא תחלף שהזונם
אחר ע"ח דרך אשה המנאפת תחת אישה חקה את זרים [יחזקאל ס"ו]. לא
חשח כנגד לא תגנוב שהגונב קופו לישבע על שקר. זכור כנגד לא תענה
שהתחלל את השבת מעיד שקר צבוראו לומר שלא שבת בשבת דראשים.
כנד כנגד לא תחמוד שהחמוד קופו להוליד בן שמקלל אותו ומכבד למי
שאינו אצלו: הרועים. את לאנס צשושנים ומדריכים אותו בדרך נוסח וישרה:
(ו) עד שיפוח היום. עד שתפסעט החמה: ונסו הלללים. הוא עת שרב
וחוס היום אני אלילך ואת עריבה עלי: היום. הוא השמש וכן לרוח היום
[בראשית ג'] וכן כי הנה היום זא נוער כתנור [מלאכי ג'] ומשיפוח היום
אלך לי להר המוריה צבית עולמים ושם כולך יפה ומוס אין בך וארלה שם
כל קרצותיך: (ח) אחי מלצנון כלה. כשתגלו מלצנון זה אחי תגלו כי
אני תגלה עמכם: אחי מלצנון חנוחי. וכשתשובו מן הגולה אני תשוב
עמכם ואף כל ימי הגולה בלרחך לי לר ועל כן כתב אחי מלצנון חנוחי
כשתגלו מלצנון זה אחי חנוחי ולא כתב אחי מלצנון חנוחי לומר תשעת
י"אחכם ונכחן עד שעה ציאתכם כאן אני עמכם בכל אשר תלכו ותבואו:
חשורי מראש אנה. נקבלי את נדחך החסכלי ותחונני מה שכי פעולתך
מראשית האמונה שהאמנה צי לכתך אחרי צמדנר [ירמיה צ'] ומשעומך
ומניחתיך על פי וביאסף לכאש סכיר ומנעון סחיו מעועת ארצה סיסון ועונ.

שיר השירים ד

מֵרֵאשׁ אֲמַנָה מֵרֵאשׁ שְׁנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְעֵנוֹת אֲרָזֹת
 מִהַרְרֵי נְמָרִים: (י) לִבְבַתְּנִי אַחֲתִי כֻלָּה לִבְבַתְּנִי
 בְּאֶחָד מֵעֵינֶיךָ בְּאֶחָד עֵנֶק מִצֹּרְנֶיךָ: (י) מֵה־יָפוֹ
 דְּדִידְךָ אַחֲתִי כֻלָּה מֵה־טְבוֹרֵי דְדִידְךָ מִיַּיִן וְרִיחַ שְׂמֵנֶיךָ
 מִזֶּרֶז־בְּשָׂמִים: (יא) נָפֶת תִּשְׁפָּנָה שְׂפֹתֶיךָ כֻלָּה
 דְּבֶשֶׁת וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנֶךָ וְרִיחַ שְׁלֹמֹתֶיךָ מְרִיחַ
 לְבָנָיִן: (יב) גֵּן וְגַעֲזֵל אַחֲתִי כֻלָּה גֵּל וְגַעֲזֵל מֵעֵין
 חֲתוּם: (יג) שְׁלַחֲיָךְ פָּרְדֵם רְמוֹנִים עִם פְּרֵי מִצְרַיִם
 כְּפָרִים עִם־נֶרְדִים: * (יד) גֶּרֶד וְכֶרֶם קָנָה וְקַמּוֹן
 עִם כָּל־עֵצֵי לְבוֹנָה מִרְ וְאַהֲלוֹת עִם כָּל־רֵאשֵׁי
 *בִּאֲחַת קְרִי *חֲצִי הַסֵּפֶר

רשי

דבר אחר מראש חמנה הר הוא צנבל לפונה של ארץ ישראל ושמו חמנה
 וכלשון משכה טורי חמנון ורז הרז שגא' זו מן היס הגדול תחלו לכם הר
 הזר [פרש' מקעי] וכשהגלי' קצננות ומגיעות שם הם לופים משם ורואין
 גבול ארץ ישראל ואזירה של ארץ ישראל ושמותים ואזונרי' הודייה לכך נאמר
 חשורי מראש חמנה: (ט) לצנחני. משכה חת לזי אליך: באחד מעיניך.
 הרבה דוגמות טובות שניך לולא היחס זיך אלא אחד מהן הייתי מחננד
 ביותר וכל שכן צכולן וכן באחת ענק מלורוניך באחת מרבידי ענקי קישועיך
 הם חכשיטי מורה שישראל מנוייניך זהם. דבר אחר באחד ענק באחד
 מאזוחיך הוא אחד היה מיוחד [יחזקאל ל"ג] וזה אצרהם הנקרא ענק
 האדם הגדול צענקים: (י) מה יפו דודיך. כל מקום שהראיה לי שם חנה
 יפה הוא צעיני גלבל סילה טוב ובצעון וזית עולמי' הוא שימד הצנלי מניחה
 ושאר ועודים [ציוור יום ראשון דפסת] ינוחה זו ירושלים ושאר ועודים
 מקום שנחועדה שם שכינה לישראל: וריח שמוניך. שם טונ: (יא) נופת.
 מחוק: תסופנה שפחותיך. טעמי חורה: וריח שלמותיך. מלות הגונות
 הנוהגות צלמותיך לזית חללת צנדי כהונה איסור טעמנו: (יב) בן נעול.
 על שם לזיעות של צנות ישראל שאין פרוכות צערויות: גל נעול. יש לפרשו
 לשון מעיין כמו גולות עלייה [יהושע ט"ו] ויש לפרשו לשון שער והוא
 לשון ארמי צנמרה טרוקי גלי: (יג) שלמיך. ארץ יבשה קרוי בית השלמיך
 ולריך להשקוטה חמיד ושדה בית הנעל יפה הימנה וכן קילס היבש
 שלמיך הדי הן מלפיך כל טונ לפרדס רמונים וזה על שם קמינים שבישראל

שיר השירים ד ה

בשמים: (טו) מעין גנים באר מים חיים וגזלים
 מן לבנון: (טז) עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני
 יודו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו:
 ה (ה) באתי לגני אחתי כלה אריתי מורי עם--
 בשמי אכלתי וערי עם דבשי שתותי ויני
 עם חלבי אכלו רעים שתו ושקרו דורים: (ו) אני
 רשמי

ורטיצים מעשים טובים כפרדס רמונים: כפרים עם נרדים. מיני צמחים
 הם: (טו) מעין גנים. כל זה מוסב על שלחן ומוקסין ומוקסין כמעין השקפה
 אחת והדוגמא ע"ש טיולת טוהר שנתה ישראל טובלות: וגזלים מן לבנון.
 ממקום נקיות באין עכירת טעם: עורי צפון ובואי תימן. אחר שערב עלי
 ריחך וניי משכנתך אני מורה את הרוחות לפון ותימן להפיח בנגד ללאת
 ריחך הטוב למרחוק והדוגמא על שם שהגליות מתקצרות ויכל הגוים
 וצבאים אחת מנחה לירושלים וצמחי הצנן יהיו ישראל נקבלי' שם למועד
 ולרגלים וישראל משיצין יבא דודי לגנו אם אחת שם הכל שם:

ד (א) באתי לגני. ציני מוכח הבית: אריתי לקטתי והיא לשון משנה
 צפרק המוכר את הספינה כמלא אורה וסלו ואף לשון נקרא' ואורה
 כל עוצרי דרך [מהלים פ'] וגומר על שם הקטרת שהקטירו קטורת יסוד
 הנשיאים על מוצח החילון ונתקבלה והוא דבר שאינו טהור לדורות ועל כן
 נאמר אכלתי יערי עם דבשי יש דבש שהוא גדל בקנים כענין שא' ציערה
 הדבש [שמואל א' ז'] יערה הוא לשון קנה כמו ותשם בסוף [שמות ז']
 ושויתיה ציערה וימליך הדבש ומשליכין העץ ואני מרוב חנה אכלתי יערי
 עם דבשי אכלתי הקנה עם הדבש את שאינו ראוי עם הראוי קטורת נדבה
 וכן פערי חטאת שהקריבו הנשיאים ואין חטאת קריבה נדבה ואני קבלתים
 זו ציוס: שתיי ייני. הם הנסכים: עם חלבי. מתקו ולחו מחלב: אכלו
 רעים. באוכל מועד אהרן וצניו וצנית עולמים הכהנים כולם: שחו ושכרו
 דחים. אלו ישראל אוכלי צמר זבח השלמים שהקריבו לחנוכה המזבח:
 (ב) אני ישנה. כשהייתי שלום וסקטה צנית ראשון נואשתי מעבוד הקב"ה
 כישנה ונדרמתי: ולצי ער. זה הקב"ה כך נדרש צפסיקתא ולצי ער.
 תקב"ה שהוא יור לצי וחלקי [מהלים ע"ג] ער לשמרני ולהטיב לי: קול
 דודי דופק. משרה שכינתו על הנביאי' ונזהיר על ידיהם השכם ועלום:
 פתחי לי אל חגרתו לי שאקחלק מעליך: שראשי נמלא טל. לשון אדם
 טבא צלילה דופק על פתח אהובתו אומר כן נצביל חיבתך באחי צליל' נעם
 סעל לו פתח והדוגמ' שראשי נמלא טל שאני מלא רטון ונחת רוח 4,444

שיר השירים ה

ישנה ולבי ער קול | הדדי דופק פתחי לי אחתי
רעיתי יונתי תמתי שדאשי נמלא מל קרצותי
רסיסי לילי: (ג) פשטתי את פתנתי איכבה
אדבשנה רחמתי את רגלי איכבה אמנפם:
(ז) הדדי שלח ידו מן החור ומעי המו עליו:
ר' בדנש

רע"י

אזכר שערבו עלי ונעשו כטל והנני צא אליך טעון זכרות וסילום סכר
מעשים טובים אס השובי אלי: קוולותי רסיסי לילה. אף צידי הרצה
קצילות מיני פורענות ליפרע מעוזני ומענאלי. טל הוא לשון נחת: רסיסי
לילה גשמי לילה שהן טורה ועייפות. רסיסי תרגום של רביצים וכרביצים
עלי עשב וכרסיסי מלקושא. קוולות הן דבוקי שמוח הראש המדובקים
יחד שקורין פלוגילט בלע"ז (האחרביטעל, דיא הארבלאקען) ולפי שמוח
העקר' בל' טל ונטר אמו בלשון ראש וקוולת שדרך טל ונטר לאחוז בשער
ובקוולות. ויש לפרש טל ורסיסי לילה שניהם לטובה סכר ונחת קלות
הנחות ליעשות כטל ושכר ונחת חמורות הקשות כטורה רסיסי לילה:
(ג) פשטתי את כחנתי. כלומר כבר לנדתי לעלמי דרכים אחרים לא אוכל
לשוב אליך עוד כענין שאומר ונאלו חדלנו לקטר למלכת השמים [ירמיה
ע"ד] שהיו הדרכים האלה ישרים בעיניהם ולשון פשטתי את כחנתי
רחמתי את רגלי לשון חסות האשה המנאפת שאינה רואה לפתוח לבעלה
הדלה לפי שפחה הכתוב בלשון אני ישנה קול דודי דופק סיים בלשון חסות
הנופלת על לשון דופק על הדלה צעה משכב השינה בלילות: (ד) דודי
שלח ידו מן החור. שאלל הדלת וראיתי ידו ונהפכו עלי העון ועני לשונ
לאהבתו ולפתוח לו: (ה) קנחתי אני לפתוח לדודי וידי נטפו מור. כלומר
בלב שלם ונפש חפלה כמקשטת עלונה להחלהב על אישה צריה טוב: מור
עוזר. רוח עוזר ונחפסט לכל לך: (ו) ודודי חונק עבר. נקטר ונכסה
מוני כמו חנוקי יריכך סתרי יריכך ע"ש שהיך בפתח וכן עד ונתי
החמוקין [שם ל"א] הכתרי ותחככי ונחמה צושה שוועלת צי: נפשי ילאת
דברו. שאמר לא אצא אל ביתך כי נתחילה לא אציה לפתוח: (ז) מלאוני
השיוורים הסובבים צעיר. וחופסין גנבים המהלכים בלילות: הכוני פלעוני.
חבלו צי חזרה כל פלע ל' נכה כלי זיין הוא כדבורי"א בלע"ז: (איינע
וואונדע) מלה נוסחת, ומזכור ג"כ [צראשיה ד' כ"ג]: רדידי. עדיי הערוד
והמרוקע עלי וכן כל הענין לשון אשת נעורים המחוונת על צעל נעוריה
ומנקשתו וזו היא הדוגמא דודי שלח ידו מן החור כשאנחתי רחמתי את
רגלי ולא אפתח לך ולא אשוב מן ע"א שכתרתי זה: [ד] שלח ידו. והכחה

(11)

שיר השירים ה

(א) קָמָתִי אֲנִי לַפֶּתַח לְדוֹרֵי יוֹדֵי נַטְפוֹ-מִזֹּר וְאַצְבְּעֹתַי
 מִזֹּר עֵבֶר עַל כַּפּוֹת הַמִּנְעוּל: (ו) פֶּתַחְתִּי אֲנִי
 לְדוֹדֵי וְדוֹדֵי חֶמֶק עֵבֶר נִפְשֵׁי יִצְאָה בְּדַבְרוֹ
 בְּקִשְׁתִּיהוּ וְלֹא מִצְאֵתִיהוּ קִרְאֵתִיו וְלֹא עָנְנִי:
 (ז) מִצְאָנִי הַשְּׁמָרִים הַסְּבָבִים בְּעִיר הַבְּנוֹי פְּצַעֲנֵי
 נִשְׂאוּ אֶת-רִדְיִי מֵעַלִּי שְׁמָרֵי הַחֲמוֹת: (ח) הַשְּׁבַעְתִּי
 רַשִׁי

נקמתו ציני אחז והציף עליו חיל מלך חרם ויכו בו ושזב ונמנו שני גדול
 וגו' [ד"ה ז' כ"ח] ויהרוב פקח בן רנליהו זיהודה מלך ועשרים חלק
 ביום אחד: ומעי המו עליו. בא חזקיהו בנו ושזב בכל לבנו לדרוש להקב"ה
 וכל דורו שלמים לא קם דור בישראל כמותם כמו שפורש בחלק גדקו מדין
 ועד באר שבע ולא מלאו עם הארץ מנבט ועד אנטוכיא ולא מלאו איש
 ואשה שאין בקיטין בהלכות טומאה וטהרה וזהו וידי נטפו מור וגו' אף
 יאשיהו כאשר בו וכמותו לא היה לפניו מלך [מלכים ז' כ"ג] כי ראה
 פורענות שגאה על מנשה ועל אמון לקיים שלט ידו מן החור ומעי המו:
 [ו] פתחתי אני לדודי ודודי חונק עבר. לא נטל בזירתו שנאמר בחזקיהו
 הנה ימים נאים ונשא כל אשר נביתך וגו' [שם כ] ומנבין אשר חוליד אלו
 דיחל חנניה מישאל ועזריה ואף ביאשיהו ע"י חולדה הנביאה הנני מנבא
 רעה חל ונקום הזה ועל יושביה וגו' [שם כ"ג] ואמר וכמותו לא היה
 לפניו מלך אף לא שז' מחרון אפו הגדול אשר חרם זיהודה על כל
 הכעסים אשר הכעיסו מנשה ויאמר ה' גם את יהודה אסיר ונעל פני
 כאשר הסירותי את ישראל ומאסתי את העיר הזאת [שם כ"ג]: כפשי ילאה
 בדברו. ילאה ומני בדברו דבר זה: בקשתי זו ולא מלאחיהו. וא"ת והלא
 ירמיה עומד ומחנבא ציני יהויקים ולדקיה שונו אלי ואשובה אליכם לא
 לבטל את הגזירה אלא להקל הפורענות ולהכין מלכותם בשונם מן הגולה
 לכוטעם מאין כתישה ולבנות מאין הורם: [ז] מלאוהי השומרים. נכודכלל
 ומילותיו: הסובבים צעיר. לנקום נקמתו של נקום: נשאו את רדיי. בית
 המקדש שומרי החומות. אף מלאכי השרת שהיו שומרים חומותיה כענין
 שגא' על חומותיך ירושלים וגו' [ישעיה ס"ג] הם הליחו בו את האור כענין
 שנאמר ומרום שלח אש וגו' [איכה א'] : (ח) השנעתי אהכם. האומות
 אכשי נכודכלל שראיתם בחנניה מישאל ועזריה מוסרי' עומם לכבשן האש
 ואח דיחל לבנו אריות על עסקי התפלה וזה דורו של מרדכי ציני המן:
 אש חמלאו את דודי. לעמיד לבוא ליום הדין שינקם מכה להעיד עלי כענין
 שגא' יתו עדין וינדקו [ישעיה מ"ג]: מה תגידו לו. שחפירו עלי נטיל

שיר השירים ה

אתכם בנות ירושלים אסתמצאו את-הודי טה--
 תגידו לו שחוללת אהבה אני: (ט) מה-הודך מהוד
 היפה בנשים מה-הודך מהוד שגכה השבעתנו
 (י) הודי צח ואדום דגול מרבבה: (יא) ראשו
 כתם פז קוצותיו תלתלים שחרות בעורב:
 (יב) עיניו כיונים על-אפיני מים רחצות בחלב
 ישבות על-מלאת: (יג) לחיו בערוגת הבשם
 מגדלות מרקחים שפתותיו שושנים נמפות מור
 עבר: (יד) ידיו גלילי זהב ממלאים בתרשיש
 רש"י

הסתמו חליתי צייסורין קסים צייניכס יצא כבוכדנכר ויעיד יצא חליפו ולופר
 וכל נביאי האומות ויעידו עלי שקיימתי את התורה: (ט) מה דודך מדור.
 כך היו שואלים האומות את ישראל מה אלהיכם וכל האלהים סך אחס
 נשרפים וכלצים עליו: שככה השבעתנו. להעיד לו על אהבתך: דודי למה.
 לכן כמו לחו ונחלב [איכה ד']: ואדום. אפרש תחילה כל הענין לפי פשוטו
 בקילום נוי בחור כשהוא לנן ופניו אדמוניות: דגול מרבבה. כדגל בחילות
 הרבה רבים חילותיו רצות הרבה קרוין רצנה שגא' רצנה כלמח השדה
 כחתיך [יחזקאל ט"ז]: (יא) ראשו. מנהיק כחם פז: כחם. הוא לשון
 סגול' מלכים שאורין צבית גמיה' וכן ישגא כחם הטוב [איכה ד']. וכן
 לכחם אונתי מנטיח [איוב ל"ח] וכן וחלי כחם [משלי כ"ט]: קולותיו
 תלמלים. לשון תלויי פנדלוי"ם צלע"ז (וואס העראצ הענגט): שמורת
 בעורב. כל אלה נוי לחור: (יב) עיניו כיונים על אפיני מים. נאות כעיני
 יונים אפיני מים עריצים למראה והנחורים יולאים שם לשוט וכן נקלס
 הנשורר עיני דודי כשהוא מניט על אפיני מים דומות לנוי עיני יונים:
 רוחות. עיני דודי נחלב: יושבות על מלאת. כל זה לשון נוי לא צולטות
 יותר מדאי ולא שוקעות אלא יושבות על מלאת גומא שלהם והענין לפי
 הדומא הוא לשון כל דבר שעשוי למלאות גומא העשויה לו למושג כמו
 אבני מלואים. ומלאת זו מלואת אבן [פ' תלום]: (יג) לחיו כערוגת
 הנפט. אשר שם נאותם ערוגות גדולי מרקחים: מנדלות מרקחים.
 מנדלות של מרקחים גדולי צמחים שנפטמים אותם מעשה רוקח:
 (יד) גלילי זהב. כאופני זהב: ומולאים נחמיש. כל ל' מושג אבן יקרה
 גרה קרוי מלאת: עשה. לשון שמונו עשמו [ירמיה ה'] קבוצן עב קרוי
 עשה משש"ח צלע"ז (דיא מאקסע, דער קלויפפן): טן. ועלמות פיל:

שיר השירים ה

מַעֲיו עֵשֶׂת שָׁן מְעַלְפַת סַפִּירִים: (טו) שׁוֹקֵי
 עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מִיָּסָדִים עַל־אֲדָנֵי־פָּן מְרֵאָהוּ בְּלִבָּנוֹן
 רַשִׁי

ומעולפת ספירים. וקושטת ומחוקנת נספירים לשון ותעלף [פ' וישב] דמתרגמינן ואיחקנת: (טו) שוקי. כעמודי שש העמודים על אדני פו: עמודי שש. עמודי שש וחזרו [בענילם אסתר] על גלילי כסף ועמודי שש ומראהו גבה כארזי הלבנון: צחור כארזים. נצחור צין הנטיס צין שאר עלים: (טז) חכו ומחקים. דצרו ערבים: זה דודי. זה דמות דודי וזה דמות ריעי ועל כל אלה חליתי להצטו והדוגמא כלפי הקצ"ה כך הוא דודי לח ולבן להלבץ עונתי לח ולבן כשנראה צמיני נראה כזקן מורה הוראות וכן צצצחו למשפט לצוטיה כחלג חזיר ושער רשי כעמר נקי [דניאל ז']:
 [ג] אדום. לפרע משונאיו כענין שנאמר מדוע אדום לצוטיך [ישעי' ס"ג]:
 גדול ונרצת. הרבה חילות וקפיס אותו: [יא] ראשו כחם פו. תחילת דצרו הצהיקו כחם פו וכן הוא אומר פתח דצריך יאיר [תהלים קי"ט] פתח אכני ה' אלהיך הראש תחלה שמשפט מלכה יש לו עליהם ואח"כ גזר עליהם גזירותיו: קולותיו תחלילים. על כל קוף וקוף חילי חלים של הלכות: שמורות כעורב. על שם שהיתה כחוצה לפניו אם שמורה על גבי אש לצנה. דבר אחר קולותיו תחלילים כשנראה על היס נראה כצחור נלחם בצורה: [יב] עיניו כיונים על אפיקי מים. כיונים שעייניהם לופות אל ארצותיהם כך עיניו על צחי כנקיות וצחי ונדרשות ששם מולאים המורה העשולה למים: רוחות צחלב. כשהן לופות צמשפט ונדרות דין לאמיתו להצדיק לדיק לתת לו כדקתו ולהרשיע רשע לתת דרכו נראשו: יושבות על מלאת. על מלאת של עולם משוטטות בכל הארץ [זכריה ז'] לופות טובים ורעים [משלי ט"ו]. דבר אחר תלמודי חכמים שהקב"ה נותנם עינים להאיר לעולם כשם שהעינים מאירים לאדם כיונים הנודדים מושבך לשבך לבקש אכלם כך הם הולכים ומנדרשו של פלוני חכם לזית הנדרש של פלוני חכם לבקש טעמי תורה: על אפיקי מים. על צחי ונדרשות שהם מולאי מים של תורה: רוחות צחלב. לפי שקראם עינים והעין לשון נקבה היא רוחות ל' נקבה הם מנחמין עמון צחלב של תורה ומלצנים סתריה וסתמותיה: יושבות על מלאת. מיישצים דצריהם על איחניהם. ד"א עיניו ענייניו פרשיו של תורה והלכות ונשניות כיונים שהן נאים צהליכתן: על אפיקי מים. צחי ונדרשות: רוחות צחלב. מנחמחות כחלב כמו שפרשתי: [יג] לחיו. דצרות הר סיני שהראה להם פנים ונסצרות ושוקות: שפתותיו שושניט. דצורים שדבר צהלל וועד שהם לריגו ולכפרה ולריח טוב תורת הטאת ואשם ונחמה ועולה ושלמים: [יד] ידיו. הלוחות שנחנו וניענו ונעשה ידיו היתה: גלילי זב. אלו הדצרות שנהן נאמר הנחמדים ונחז ונפס רב אומר

שיר השירים ה ו

בְּחֹרֶב בְּאֲרוֹזִים׃ (טז) חֲבוּ מִמְתָּקִים וּכְלוּ מִחֲמָדִים

זֶה דוֹרֵי יוֹנָה רְעֵי בְּנֹת יְרוּשָׁלַם׃

י (ה) אָנָּה הִלֵּךְ דוֹדָךְ הַיְפָה בְּנָשִׁים אָנָּה פָּנָה

דוֹדָךְ וַיִּבְקֶשְׁנֵנוּ עִמָּךְ׃ (ז) דוֹרֵי יָרֵד לָגְנוֹ

רש"י

רבי יהושע בן כחמיה מעשה נסים היו של סנפירינון סיו והיו נגללין.
ד"א על שם שנגלגלות טובה לעולם: ומולאים צהרשים. שכלל צעזעה
הצברות חר"ג מלוח: מעיז עשה טן. זה תורת כהנים הניתן צלוע
חונטה חונשי' כונשיים הללו שהם נחונים צלוע הגוף: עשה טן מעולפת
שפירים. נראית חלקה כעשה טן והיא סדורה דקדוקים רבים בזירות שוות
ובנין אז וקלים וחמורים: [טו] מיוסדים על אדני פז. א"ר אלעזר הקפד
העמוד הזה יש להם כותר' למעלן ובסיס למטן א"ר שמואל בר גרש
פרשיות שצמורה יש להם כותרת למעלן ובסיס למטן וסמכות לפניהם
ולאחריהם כגון פרשיות של שביעית ויובל וכי תנוכרו ומכר לחודיעך כמה
קשה חזקה של שביעית כדאיתא בנזכר ערכין וסוכה ובגין יפקוד ה' אים
על העדה. לו את קרבני לחמי עד שאתה מפקדני על בני פקוד ארס עלי
וכן כמה לכך נאמר שוקיו עמודי שם מיוסדים וגו': מראהו כלצטון.
המסתכל ומתבונן בדבריו מול: זהם פרחים ולולבים כיצד זה שמלצל כך
ד"ח ההוגה זהם תמיד מחדש זהם טעמים: צמור. כצמר כארז' הנצחרי'
לצנין ולחזק ולגובה: [טז] חכו מנחקים. דבריו ערבים ושרט לפס לא
מתנו צנשרכס. אני ה' הנאמן לשלם שכר יש חיד מתוק מזה אל תחזלו
צומעשים ותקבלו שכר. ובטוב רשע מרשעתו ועשה משפט ולדקה עליהם
הוא ימיה [יחזקאל ל"ג] עונות נחשנו לו לזכיות יש חיד מתוק מזה:

י (א) אנה הלך דודך. מלכים ונקטרים האומות את ישראל אנה הלך
דודך למה הניח אותך עזובה אלמנה: אנה פנה דודך. כשהור
והשרה רוחו על כורש ונתן רשות לצנות הניה והתחילו לצנות צלו ואמר
לסם אנה פנה דודך אם חוזר הוא אליך נקטנו עמך כענין שנא' וישמעו
לרי יהודה ובנימין כי בני הגולה צונים היכל וגומר ויגשו אל זרובבל וגומר
נצנה עמכם כי ככם נדרוש לאלהיכם וגו' [עזרא ד'] וכונתם לרעה כדי
לשפיתם מן המלאכה וכן משיבין: (ג) דו"י ירד לגנו. לזה לנו לצנות
היכלו ויהיה שם עוננו: לערוגת הצסם. מוקס ונקטר הקטורה: לרעות
צגנים. ועוד ירד לרעות לנו צגנים אשר נפולו שם אותם שלא עלו מן
הגולה משרה שכינתו עליהם צנתי כנסיות וצנתי מדרשו': ולקוט שושנים.
שומע ונקטיב נדברים צתורתו ללקוט זכיותיהן ולכצסם נספר זכרון לפניו
כענין שנאמר אז נדברו יראי ה' וגומר [מלאכי ג']. ומה שאחס אומרים

שיר השירים ו

לַעֲרוֹגוֹת הַבָּשָׂם לְרֵעוֹת בְּגָנִים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים:
 (א) אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי הָרוּעָה בְּשׁוֹשַׁנִּים: (ד) יִפֶּה
 אֶת רַעֲיָתִי כְּתֹרֶצֶה נְאוּהָ בִירוּשָׁלַם אֵימָה בְּנִדְגָלוֹת:
 (ה) הַסָּבִי עֵינַיךָ מִנְּגִדֵי שֶׁהֵם הִרְהִיבֵנִי שֶׁעָרַךְ
 בְּעֶדְרֵי הָעֵזִים שֶׁגִּלְשׁוּ מִן־הַגְּדָעַד: (ו) שֶׁנֶּיךָ בְּעֶדְרֵי
 הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן־הַרְחֻצָה שֶׁגִּלְמָה מִתְּאִימוֹת
 וְשִׁכְּלָה אֵין בָּהֶם: (ז) כְּפִלַּח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ מִבְּעַד

רש"י

לזקשו עוננו ולזנוט עוננו חכי לדודי ולא אחס לי ולא חזנו עוננו כענין
 שנאמר לא לכם ולנו לזנוט צית אלהינו [עזרא ד] ואומר ולכם אין חלק
 ולדקא וזכרון צירואלים [נחמיה ב'] . (ג) הרועה ששושנים. הרועה לאנו
 צורעה נוח ועוב: (ד) יפה את רעייתי כתרצה נאוה בירושלם אמה בנדגלות:
 יפה את רעייתי כשאת רזויה לי כך הוא נדרש בספרי: כאוה. את עפה
 כאשר צראשונה צירואלים: איונה כנדגלות. חיילי מלכים אינחך חטיל
 עליהם שלא להלחם ולהשגיחכם וכן הנולאכה כנו שנאמר בעזרא:
 (ה) הסבי עיניך ונגדי. כחמור שארוסתו חציצה ועריבה עליו ועיניה נאות
 ואומר לה הסבי עיניך ונגדי כי צראתי אותם לצי עשתחך ונחגאה עלי
 ורוחי גסה צי ואיני יכול להשאפק: הרשינוני. הגיס לצי כנו ורחסם עונל
 ואין [תהלים ל'] רחצ הם שבת [ישעיה ל'] איש"ונייר בלע"ז: (אין
 פערואלונדערונג, אין ערשטוינען זעטלען, פערורירט ונאכען). והדוגמא
 כך הוא אומר הקב"ה צוקרא זה אי אפשר להשיב לכם ארון וכפורת
 וכרוצים שהם הרשינוני צצית ראשון להראותכם חנה יחירה עד שזעלתם
 צי: שערך בעדר העזים. צקטנים ורכים ורקים שזכס יש שבת הרצה:
 (ו) שיניך. קנינים וגזורים שניך כולם לטובה בעדר הרחלים. הרחל
 הזאת כולה קדושה לנדה לתכלת צצרה לקרבן קרניה לשופרות שוקיה
 לחיליין ויעיה לכנורות עורה לחוף אבל הרשעים וס' לכלצים שאין וחס
 לקדושה כלום: ששים הנה מלכות. אצרהם ויולא יריכו צני קטורה שש
 עשרה ישועל ובניו שלש עשרה יחק ובניו שלשה צני יעקב צנים עשר
 צני עשו שש עשרה [צדצרי הינוים] הרי ששים. ואם תאמר לא וחס חונע
 שהיא חשה. אצרהם וכן חונין: ושונים פילגשים. נח ובניו עד אצרהם כל
 תולדות יולא חציבה שונים חונלם וכסם שהמלכות שהם נשי הנוך
 יחירות גדולה על הפילגשים כך היו אצרהם ויולא יריכו חסונים גדולים
 יחורים צחציבות על הכל כאשר תראה הגר צח מלכים היחה חונע צח

שיר השירים ו

לצמחך: (ח) ששים המה מלכות ושמים
 פילגשים ועלמות אין מספר. (ט) אחת היא וינתי
 תמתי אחת היא לאמה ברה היא ליוולדתה ראוה
 בנות ויאשרוה מלכות ופילגשים ויהללוה: (י) מי
 זאת הנשרפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה
 אימה בנדולות: (יא) אל-גנת אגוז ירדתי לראות
 באבי הנחל לראות הפרחה הגפן הנצו הרמנים:

רשי

שלטונים היחה ונעצית פילגש לעשו. ואומר אל עמק שום וגו [פרשת לך
 לך] הושוו פולס בעלה אחת והמליכו את אנדסה עליהם: ועלמות אין
 מספר. למשפחות הרבה נחלקו כל אלה: (ט) אחת היא יונתי. ועכלם אחת
 היא הנצמרת לי ליונה חונה שהיא חמימת לב עם צן זוגה: אחת היא
 לאמה. לכנסיומה הרבה ונחלוקת צנתי מדרשות כלם לבס להצין תורה על
 מזונה ועל אעמחה: צרה היא ליוולדתה. יעקב ראה אותה מטה שלימה
 בלא פקול והודה וקילם לנזקם שגאמר וישתחו ישראל על ראש המטה
 [פרשת ויחי]: לראש צנתי. את ישראל בגדולתה ויאשרוה ומה היא קילוסן:
 (י) מי זאת הנשרפה. עלינו מנזקים הגבוה לננוך קרוי השקפה כך הוא
 בית המקדש גבוה מכל הארצות: כונו שחר. הולך ומאיר מעט מעט כך
 היו ישראל צנתי שני בחמלם זרובצל פחת יהודה ולא מלך והיו משועבדי
 לפרס וליוון ואחר כך נחמום בית השמונאי ונעשו מלכים: איומה כנדגלות.
 איומה בגבורים כנדגלות של מלכים כל זה הקב"ה מקלם את כנסת ישראל
 יפה את רעיתי כתרלה וכל הענין עד כאן: (יא) אל גנת אגוז ירדתי. עוד זה
 מדברי שכינה הנה באתי אל מקדש שני זה אליך: לראות צאני הנחל. מה
 לתלומית מעשים טובים אראה כך: הפרחה הגפן. אם תפריחו לפני תלמידי
 חכמים וסופרים ושונים: הנלו הרמונים. מקיימי מצות מליאים זכיות למה
 נמשלו ישראל לאגוז מה אגוז זה אחת רואה אותו כולו עץ ואינו ניכר מה
 בתוכו פולעו ומולאו מלא מגורות מגורות של אוכלים כך ישראל לנועין
 וענותתנין צמעטיהם ואין תלמידים שבהם נכרים ואין מתפארים להכריז
 על שנתן דקתו אחת מולא אותו מלא חכמה. ועוד כמה מדרשות לדבר
 מה אגוז זה נופל צטיט ואין מה שנתוכו נמאס אף ישראל גולים לבין
 האומות ולוקין מלקיות הרבה ואין מעשיהם נמאסין: (יג) לא ידעתי. כנסת
 ישראל מתחוננת לא ידעתי להזהר מן החטא שאעמיד בכזרי ובגדולתי
 וכנסלמי שנתאח חנם ונעמחוקת שגבר צולכי בית השמונאי הורקנוס

שיר השירים ו ז

(3) לא ידעתי נפשי שמתני מרכבות עמי נדיב:

ז (4) שובי שובי השולמית שובי שובי ונחזה--

בגד מהתחזו בשולמית במחלת המחנים:

(3) מה יפיו פעמיו בנעלים בת נדיב חמוקו

יריבך כמו חלאים מעשה ידי אמן: (5) שררך

אגן הסהר אר יחסך המזוג בסגן ערמת חמים

רשי

ואריכותולוס עד סתיה נזיח אחד מהם אח מלכות רוני וקבל מידו המלוכה ונעשה לו עזר ואז נפשי שמתני להיות מרכבו' להרכיב עלי נדיב' סאר אומות: עמי נדיב. כמו עם נדיב יו"ד יחירה כיו"ד של שכני סנה [פ' וזאת הצרכה] גנזתי יוס [פרשת וילא] רצתי עם [איכה א'] נפשי שמתני. אני בעלמי ונתיחם עלי כענין שנאמר ואת למדת אותם עלין אלופים לראש [ירמיה י"ג]:

ז (4) טובי טובי השולמית. אומרים אלי טובי טובי מאחר המקום:

השולמית. השלימה באמונתך עמו טובי טובי אלינו: ונחזה צד. נליב עמך נליבים ושלטונים כמו ואחה תחזה מכל עם [יתרו] כך דרש ר' הנחומא. ד"א ונחזה צד נחזונן עליך מה גדולה נתן לך והיא אומרת מה תחזו בשולמית ונה גדולה אחס יכולים לפסוק לי שחאה שזה לבדולתי אפי' לבדולת דנלי ונחולות נחנות הנדבר: (3) מה יפו פעמיו בנעלים. הם אומרים לה חפזים אתה שחדנקי בנו בשביל נוי וחשיבות שראינו צד צעורך ציפוך: מה יפו פעמיו. בעליית הרגלים נח נדיבים: חמוקי יריבך כמו חלאים. קצוות עדיי זה קרוי חלי כהם [משלי כ"ה] אל חלי בל' ערבי. ורבותינו דרשוהו על נקצי השיחן של נככים שנעשו ונשטח ימי צראשית עגולים כמו ירך כמו חלאים לשון חפירה כמו חוליות הנזר: נעשה ידי אמן. ידי הקב"ה נמשכה סוכה אמן כמו אומן קילוסו של הקב"ה ישראל ונקלסין אותו ונלמעלה למטה נחמילין נראשו כהם פו ויורדין ובאין עד שוקיו עמודי שם לפי שהן באין לרעותו להוריד שכינתו מן עליונים לתחתונים והוא מונע קילוסה נלמעלה למעלה מה יפו פעמיו הם הרגלי ומונה והולך עד ראשך עליך ככרמל עד שהוא בא למוטעה אליו: (ג) שררך אגן הסהר. ענודך כאגן של מים ללולין שרוחלין בהם והוא עשוי מאבני שיש ובלשון ערבי קרוי סהר על שם שהענוד כמו נקב עגול מושלו כאגן עגול והקילוס הזה אינו מענין נוי אשה כקילוס העליון לפי שהעליון דודה ונקלס' וזה ריעותיה ונקלסות אותה על שם מעשיה לומר הגונה את להחזיר עמנו וסדוגמא על שם לשכת הגזית היושבת בענודך הארץ [יחזקאל (23)

שיר השירים ז

סוּגָה בְּשׁוֹשָׁנִים. (ז) שְׁנֵי שְׂדֵיךְ בְּשְׁנֵי עֵפְרַיִם
 תְּאִמִּי צְבִיָּה: (ח) צִיָּאֲרֵךְ כְּמַגְדֵּל הַשָּׁן עֵינֶיךָ
 בְּרִכּוֹת בְּהִשְׁבּוֹן עַל־שַׁעַר בִּתְרֵיבִים אֶפְדֵּךְ כְּמַגְדֵּל
 הַלְבָנוֹן צוּפֶרֶה פָּנֶיךָ דְמָשֶׁק: (י) רֵאשֶׁתְּ עֲלֶיךָ
 כְּבָרְמֶל וְדִלְתָה רֵאשֶׁתְּ כְּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אֶסּוּר בְּרֵהֲטִים:
 רש"י

ל"ק]: אל יחסר המזג. לא יכלה נפש נשקה רוחה לווגר לא יכלה ולא
 יפסיק נפש שום דברי הוראה: צניק ערומה חטים. שהכל לריכין לה: סוגה
 צששנים. גדורה ומוסויגת בגדר שושנים די לה בגדר קל ואין אחד נכס
 פורץ זו ליכנס הרי חתך נכנס לחופה לבו מנגעשות לחופה ולחצת החגויו צא
 לזיקק לה אמרה לו טיפת דם כהרלל ראיתי הרי הופך פניו לגד אחר ולא
 נשכו נחש ולא עקרב עוקלו. הרי שהוא עובר בדרך ראה צבורות צראשי
 התאנים פשו ירו ליטול אומרים לו של ישראל הם תוא מושך ירו מפני
 הגזל הרי סוגה צששנים: (ד) שני שדיך. שתי הלוחות. ד"א מלך וכהן
 גדול: (ה) לוארך. ההיכל והמזבח שהם זקופים וגבוהים ולשכת הגזית גם
 היא שם עשויה לחוק ולמנון כמגדל השן: עיניך. כצריכות אשר צחצחון
 המושכות וים כן עיניך על שער צח רבים חכמיך כשהם יושבים צשערי
 ירושלים העיר צח רצה עם ועסקים צחצחון תקופות ומזלות חמתם
 וצינחם לעיני העושים מושכות צצריכות נים. ועוד יש לפרש צריכו' צחצחון
 כנוי יונים ולשון משנה הוא הלוקה יוני טובך מפריח צריכה ראשונה
 קוב"רש צלעז: (צריעען) דיא צרוט. היר אים פלוראל. דיא יונגען
 טויצען: אפך כמגדל הצנן. איני יכול לפרשו לשון חוטם לא לענין
 פשו ולא לענין דוגמא כי נה קלום נוי יש צמוטם גדול וזקוף כמגדל
 ואומר אני אפך לשון פנים זה שהוא אומר לשון ימיד ואינו אומר אפיך
 שעל המנח הוא מדבר שהוא עקר הכרת פנים כענין שנאמר הכרת פניהם
 ענתה צם [ישעיה ג'] ותדע שהרי נקלסה והולך מלמטה למעלה עיניך
 צצריכות צחצחון ואחריהם המנח וכן האוונות נקלסות מלחך חזק לעמת
 מנח כל הנאים להרעותך ולפחותך: כמגדל הצנן נופס פני דמשק.
 ראיתי צמדש זה צית יער הצנן [נלכים א'] ששעה שלמה ששעמדי
 עליו נופס ומונה כמה צהים יש צדמשק. ד"א פניך נופס פני דמשק
 ונלפות לצא שערי ירושלים עד דמשק שעתידה להרחיב עד דמשק:
 (ו) ראשך עליך ככרמל. אלו תפילין מצראש שגא' צהן וראו כל עיני הארץ
 כי שם ה' נקרא עליך ויראו מנוך [כי מצוא] והרי הוא חזקן ומוראן
 כסלע הרים וכרמל הוא ראש ההרים: ודלת ראשך. קליעת שערך מזרייך
 נאה צננות כקליעות ארגמן: ודלת ראשך. על שם שהקליעת מודלת על

שיר השירים ז

(א) מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים: (ב) זאת
 קומתך דמתה לתמר ושדיך לאשבלות:
 (ג) אמרתי אעלה בתמר אחזה בסנסנו ויהיו-
 נא שדיך באשבלות הנמן וריח אפך בתפוחים:
 (ד) וחבך ביין המשוב הולך לדודי למישרים דובב
 שפתי ישנים: (ה) אני לדודי ועלי תשוקתו:
 (ו) לכה דודי נצא השדה נלינה בבפרים:

רשי

גובה הראש; מלך אסור צהטיס. שמו של מקום קשור צחלחלים שחומר
 זר אלהיו על ראשו [פ' נשא]: רהסיס. קורנ"ץ בלע"ז ל"ל קורני"טן
 (איינע לאנגע אונד צרייטע זינדע פאן טאפעט, וועלכע פריהער דיא
 שארלאמענטסרעטעע זייא אפפענטליכען פייערליכקייטען אום דען האלן
 טרונגען). עכן קורין למחלי האזרות שקושרים צהס החגורות. ד"א מלך
 אסור צרה ים הקצ"ה נקשר צאהצט וצמנות וצריכות שאחס רזיס לפניו:
 (ז) מה יפית ומה נעמת. אחר שפרט קילום כל אחר ואחר כלל כל דבר
 מה יפית כולך ומה נעמת לידנך בך אהבה הסוגנת להענג צה: (ח) זאת
 קומתך דמתה לתמר. ראינו נוי קומתך צימי נכודננר שכל האומות היו
 כורעות וכופלות לפני הללס ואתה עמדת נקומה זקופה כחומר הזה: ושדיך
 לאשבלות. דיאל חנניה נישאל ועזריה שהיו לך כשדים לינק מהס
 דמו לאשכולות שמשפיעות משקה כך הם השמיעו להניק וללמד את הכל
 שאין יראה כיראחכס. עד כאן קלסומו האומות מכאן וליך דברי שכינה
 לבלות ישראל שבין האומות: (ט) אמרתי אעלה בתמר. נחפאר אני בין
 היילות של מעלה צכס שאתעלה ואתקדש על ידיכס בתחתונים שחקדשו
 את שני בין האומות: אחזה בצנסניו. ואני אוחז ואדנך צכס. סנסניס.
 ענפסיס: ויהיו נא שדיך. ועמה האנתי את דברי שלל תתפתי אחרי האומות
 ויהיו הטובים והחכמים שבין עומדים באומותם להשיב דברים למתפתיס
 אוחס שילמדו ומהם הקטנים שזהס: (י) וחכך. יהיה כיון הטוב הזהרי
 צתשובתך שיהיו כיון הטוב: הולך לדודי למישרים. זהירה אני להשיב
 לכס שאעמוד באומותי שיהא חכי הולך לפני דודי לאהבת נשור שהוא מן
 הלז ולא צרמיה ועקיצה: כיון הטוב. שהוא דונב שפתי ישנים אף אנותי
 בקצר ישמחו צו ויודו על חלקס. דונב מרחיש פרומ"ר בלע"ז. ל"ל פרוגי"ר
 (איינע רעדע האלפען, שוועטלען), ויסודו ל' דבור וכך הוא התשובה אני
 לדודי וגם הוא משחוקק לי: לכה דודי נלא הסדה. דרשו רבותינו צעירובין

שיר השירים ז ח

נשלימה לכרמים נראה אם פרחה הנפח פתח
 הסמדר הנצו הרמונים שם אתן את הדובי לד;
 (ט) הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים
 חדשים גם ישנים דודי צפנתי לד;

ח (ב) מי יתנד פאה לי יונק שדי אמי אמצא
 בחוץ אשקד גם לא יבזו לי; (ג) אנהגה
 אביא אל בית אמי תלמדני אשקד מיין הרמח
 מעסים רמני; (ד) שמאלו תחת ראשי וימינו
 תחבקני; (ה) השבעתי אתכם בנות ירושלם מה-

רש"י

אזנה כנסת ישראל רצונו של עולם אל תדינני כיוצני כרכין שיש צהן גזל
 ועריות חלא כיוצני פרזות שהם צעלי איוננו ועוסקין בחורם מחדך הדחק:
 כלניה ככפרים. כלניה ככופרים. זא וארלך בני ככר שהשפעת להם טובת
 וכופרים צד: כשכינה לכרמים. אלו צתי כנסיות וצתי מדרשות; נראה אם
 פרזות הגפן. אלו צעלי וקרא: פתח הסמדר. כשהפרח נופל והענבים
 נכרים הוא פתוח הסמדר ולהם דינה צעלי וטנה שהם קרובים ליהנות
 מהם בחורלח החורה: הנלו הרמונים. כשהם גמורים והנץ קניבותיהן
 נופל: הנלו. נופל ללו ולהם דינה צעלי חלמוד שהן צחונה געורה וראוין
 להורות: שם אתן את דודי. שם ארלך את כזודי וגודל טעם צני וצנתי:
 (יד) הדודאים נתנו ריח. דודאי התאנים הטובות והרעות כענין שנאמר
 הראני ה' והנה שני דודאי תאנים וגומר הדוד האחד טובות וגו' והדוד
 השני תאנים רעות מחד אשר לא תאכלנה [ירמיה כ"ד] אלו פושעי ישראל
 עכשיו שיהם נתנו ריח כולם ונזקקים פניך: ועל פתחינו כל מגדים. יש
 ציורו שכר ונחת הרבה: חדשים גם ישנים. שחדשו סופרים עם הישנים
 שכתב עלי: לפנתי לך. לשונך ולעבודתך לפנתי צלצ. ד"א לפנתי להראות
 לך שקיינתיים:

ק (א) נני יתך כאח לי. שהנא לנחונני כדרך שעשה יוסף לאחי
 שבגלוהו רעה וגומר זו ריחם אותם: אמללך בחוץ אשקד.
 אמללך כציאים מוצרים בשונך ואחזקם ואחזקם גם ידעתי כי לא יצו לי
 כי כדאי היא אהבתך שהיא אהבתך טובת לחזור אחריה; (ב) אל בית
 אחי. בית הנוקד. תלמדני. כאשר הורגלת לעשות זאהל וועד. אשקד
 ויין הרקח. נכסים: ונעסק. יין נחוק; (ג) שמאלו תחת ראשי:
 (ד) השבעתי אתכם. עכשו כנסת ישראל נקצנת דבורה כלפי האומות

שיר השירים ה

תְּעִירוּ וּמַהֲתַעְוִרוּ אֶת־הָאֵהָבָה עַד־שֶׁתִּחַפְּזִי׃
 (א) מִי זֹאת עֲלָה מִן־הַמַּדְבָּר מִתְרַבֶּכֶת עַל־הַדֹּדָה
 תַּחַת הַתְּפוֹת עֲוֹרֹתֶיהָ שָׁמָּה הִבְלַתְךָ אִמָּה שָׁמָּה
 חִבְּלָה יִלְדֶתְךָ׃ (ב) שִׁימְנִי בַחֹתֶם עַל־לֶבֶךָ בַּחֹתֶם
 עַל־זְרוּעֶךָ בִּי־עֲזֵה כַּמּוֹת אֵהָבָה קָשָׁה כִּשְׂאוֹר
 קִנְיָאָה רִשְׁפִּיהָ רִשְׁפֵי אִישׁ שֶׁלֹּהֶבְתֶּיהָ׃ (ג) מִים
 רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לִכְבּוֹת אֶת הָאֵהָבָה וְנִהְרֹת לֹא
 יִשְׁטְפוּהָ אִם־יִתֵּן אִישׁ אֶת־כָּל־הָקָן בֵּיתוֹ בְּאֵהָבָה
 מַלְה הַדָּא

רש"י

אף על פי שאני קוצלת ומתאוננת ורודי מחזיק צדי וסוף לי לנשען בגלות
 לפיכך השנעתי לחכם: ומה תעירו ומה תעוררו. כי לא יועיל לכם
 (ה) נני זאת. הקב"ה וביח דינו ואוהבים על כנסת ישראל וני זאת כמו
 היא חסונה זאת שנתעלתי ונן הנודר בכל מחנות טובות שם נתעלסה צנות
 תורה ודבוק שכינה ונראית הנחה לכל ועודנה בגלותה: ונתרפקת על
 דודה. ונתחברת על דודה נודם שהיא חזרתו ודבוקה צו. רפך בלשון
 ערבי רפסקה חזרה: תחת התפוח עוררתך. כי היא אומרת בנבטתה
 וצת דודה, תחת התפוח עוררתך זכור כך בתחמית הר סיני העשוי על
 יאסי כנין תפוח שם עוררתך והוא לשון חנה אשת נעורים הנעוררת את
 דודה בלילות בתנוונות עלי ונשכב [איוצ לג] ונתקתו ונתקתו: שונה
 חבלתך חנך. הרי אוננו שהקב"ה קראה אנו שם נהייתה לך לאם.
 חבלתך לשון חבלי יולדה [סושע י"ג]: חבלתך. באל לה חבלים וננך כנו
 צני ילאוכי [ירמיה י'] ילאו ונני: (ז) שניני כחותם. צביל אוחם אהבה
 תחתונני על לכך שלא תשכחני ותראה: כי עזם כמות אהבה. שההבה
 שהחבתך עלי כנגד ויחתי שאני נהרגה עליך: קשה כשאל קנאה. החגר
 שנתקנאו ושנתגרו צי האוונות צבילך. קנאה בכל ונקום אנפורט"מנע
 בלע"ז. (דיא עראייפערדונג), לשון אחיות הלצ לנקים נקם: אש שלהבת
 ים. רשפים של אש חזקה הבאה ונכה שלהבת של גיהנם. עעם חזקף
 הגדול הנקוד על רשפי ונלוננו על תיבת אש שהיא דבוקה לשלהבה ים
 לוור אש של שלהבת ים: (ז) ויני רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. על
 שכנים בלשון רשפים נופל עליהם לשון לא יכבו: ויני רבים. האוונות:
 ונסרות. שריהם ומלכיהם: לא יטטפוה. ע"י חזק ואינה ואף ע"י פחוי
 והסדס: אם יתן איש את כל הון ביתו. כדי להעיר אהבתך: צו יבוצו

שיר השירים ח

בָּזוּ יָבוּזוּ לָוֹ; (ט) אֲהוּת לָנוּ קִטְמָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ
 מִה־נַּעֲשֶׂה לְאַהוּתָנוּ בַּיּוֹם שְׂדֵי־בֵר־בָּהּ; (ט) אִם־
 חוּמָה הִיא נִבְנָה עָלֶיהָ טִירַת בְּסָף וְאִם־דֶּלֶת הִיא
 נָצוּר עָלֶיהָ לֹחַם אֲרָז; (י) אֲנִי חוּמָה וְשָׂדֵי בְּמַגְדְּלוֹת
 אֲזוּ הֵייתִי בְּעֵינָיו בְּמוֹצֵאת שָׁלוֹם; (יא) בָּרַם הִיָּה
 לְשֶׁרְמָה בְּבַעַר הַמּוֹן גָּתָן אֶת־הַבָּרַם לְנֹטְרִים אִישׁ
 יָבִיא בְּפָרְיוֹ אֶלֶף בְּסָף; (יב) בְּרַמִּי שְׁלִי לְפָנַי הָאֵלֶף

רש"י

ז. כל חלה הקצ"ה וצית דינו מעידיס טכך כנסת ישראל ומתפקת על דודס
 עתה; (ח) אחות לנו. תחתונים שהיא מתאחסה ומתחברת ומתאיה להיות
 עוננו והיא קטנה ומקטנת את עלמה וכל האומות כענין שנאמר לא
 מרוצבס וגומר [צפ' ואתחנן] שהס ומקטינים עלמס: אחות. לשון אחוי
 חלו קרעים שאין מתאחין: ושדים אין לה. כענין שנאמר בגלות ונלריס
 שדים נכונו [יחזקאל ט"ו] כהגיע עת הגאולה חבל זו שדים אין לה
 עדיין לא הגיע עתה לעת דודיס: מה נעשה לאחותנו ביום שידובר זה.
 כשהאומות מתלחשים עליה להכמידה כענין שנאמר לכו ונכמידם ענוי
 [תהלים פ"ג]: (ח) אם חומה היא. אם תחזק צלמונתה וצריאחה להיות
 כנגדם כמונת נחושת שלא ינכסו לתוכה רובה לומר שלא תתחנן צם והס
 לא ינאזו זה ולא תתפתה להס: נבנה עליה טירת כסף. כהיה לה לעיר
 מנצר ולכתר ולנוי ונבנה לה את עיר הקדש וצית הנקירה, ואס דלת
 היא. הסויצנת על לירס וצחקיס עליה נפתחת ואף היא אם תפתח להס
 להיות הס צאים זה והיא צהס: נצור עליה לוח ארז. נשים גדלתיס
 נקריס של עץ הנרקצים והתולעת גוררתן ואוכלתן וכנסת ישראל אומרת:
 (י) אני חומה. חזקה צלהצת דודי: ושדי כמגדלות. חלו צחי כנסיות
 וצחי מדרשות המניקים את ישראל בצדרי תורה: אז. צאמרי זאת: הייתי
 צעיקו כמולאת שלום. ככלה הנמולאת שלימה ומולאת שלום צנית צעלה:
 (יא) כרס היה לשלמה. זו כנסת ישראל שנאמר כי כרס ה' לצלות צית
 ישראל [ישעיה ה']: צעל המון. צירוסלים שהיא רצה עם והמון רב:
 צעל. לשון נישור כמו צעל גד צקעת הלצנון [יהושע י"ח] נתן את
 הכרס לנוטריס. ומרה ליד אדוניס קסיס צבל מדי יון ואדום. צמדרת
 עיר השירים מולחי מקלת סעך על נוטריס הללו שהס המלכיות: איס
 יבא צפריו. כל מה שיוכלו לגבות מהן גולגליות וארכוכיות ואנפרות הכל
 גבו מהס להניח לחוך ציתס: (יב) כרמי שלי לפני. ליום חדין יביאס

שיר השירים ח

לך שרמה ומאתים לנמרים את פרי: (י) היושבת
בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני:
(י) ברח | הודי ודמה לך לצבי או לעפר האילים
על הרג בשמים.

ח ז ק

סכום פסוקי דסיר השירים נאה ושצעה עשר. וסימנו ומכך ביין הטוב
הולך לדודי. ופסקיו שנתה. וסרעז גילה ונשעחח בו. ותלוי נרד וכרכום.

רע"י

הקצ"ה צנעפו ויאמר כרמי אע"פ שנקרחיו צידכם שלי הוא ולפני צא
כל מה שחטפתם לכם את פריו ולא נכחד ממני מה שגזיתם מהם והם
אומרים: האלף לך שלמה. אלף הכסף שגזינו מהם הכל נחזור לך:
ומאתים לנוטרים את פריו. ועוד נוסף הרבה נשלנו ונחון להם לראשים'
חכמים כענין שנאמר תחת הכתפת אביא זה [ישע"י ס'] : לנוטרים את
פריו. אלו ח"ח ואתם תשלומים לתלמידי חכמים כמו שנאמר כי ליושבים
לפני ה' יהיה קמרה ואתנה של לוד [שם כ"ג]. ויש לפרש ומאתים
לנוטרים את פריו כדין הנהגה מן הסקדש שנשלם קרן וחומש אף אלו
נשלם על קדש ישראל לה' ראשית תבואתו קרן וחומש חומשו של קרן
ומאתים הם חומשו של אלף: (יג) היושבת בגנים. הקצ"ה אומר לכנסת
ישראל את הנפולה בגולה רועה בגנים של אחרים היושבת צחי כנסיות
וצחי מדרשות: חצרים נקטיצים לקולך. ונלאכי השרת חציריך בני האלהים
דוגמת נקטיצים ובאים לשנוע קולך צחי כנסיות: השמיעני. ואח"כ
יקדשו הם שנאמר צרן יחד כצבי צקר אלו ישראל [איוב ל"ח] ואח"כ יריעו
כל בני אלהים: (יד) צר דודי. מן הגולה הזאת ופדנו וצניעם: ודמה
לך לצבי למחר הגולה והשרם שכינתך: על הרי צמרים. ה. א. ה.
המורה וצית המקדש שיצנה צמרה צמינו אמן:

ח ז ק

وهذا سلفا على امرنا صيرة، وهو بنو كريمة
اضت ام فخاليل وهو بنو واهذا سلفا على
وايضا روه خايب كرم سلفا، وظل وعندهنا اضت
واو داها، وهو بنو سلفا، وظل ووزن وطلحة والفرس
وهو بنو سلفا، وهو بنو سلفا، وهو بنو سلفا
وهو بنو سلفا، وهو بنو سلفا، وهو بنو سلفا
وهو بنو سلفا، وهو بنو سلفا، وهو بنو سلفا
وهو بنو سلفا، وهو بنو سلفا، وهو بنو سلفا
وهو بنو سلفا، وهو بنو سلفا، وهو بنو سلفا

الولد والفرس
سلفا
وهو بنو سلفا
وهو بنو سلفا
وهو بنو سلفا
وهو بنو سلفا
وهو بنو سلفا
وهو بنو سلفا

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
الذي كنا لنهتدي لولا
هدايتنا ربنا
الذي هدانا لهذا
الذي كنا لنهتدي لولا
هدايتنا ربنا

ولا ريس تبنا الكذب
بينا جميع طباع
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
الذي كنا لنهتدي لولا
هدايتنا ربنا
الذي هدانا لهذا
الذي كنا لنهتدي لولا
هدايتنا ربنا